

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

STATSRÅDETS FORHANDLINGER 1863-1864

IX. BIND

19. JANUAR 1863-8. JULI 1864

Udgivet af Rigsarkivet ved
HARALD JØRGENSEN

I KOMMISSION HOS MUNKSGAARDS FORLAG
KØBENHAVN . 1970

Statsrådets forhandlinger
19. januar 1863 – 8. juli 1864

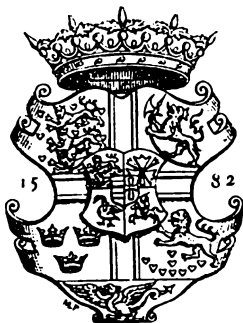
STATSRÅDETS FORHANDLINGER 1863-1864

IX. BIND

19. JANUAR 1863-8. JULI 1864

Udgivet af Rigsarkivet ved
HARALD JØRGENSEN

I KOMMISSION HOS MUNKSGAARDS FORLAG
KØBENHAVN . 1970

INDHOLD

Forord	Side VII
Statsrådets forhandlinger 19. jan. 1863–8. juli 1864	» 11
Ministerkonferencens forhandlinger 24. sept. 1863	» 417
Ministerrådets forhandlinger 31. jan.–4. juni 1864	» 427
Navneregister	» 435
Sagregister	» 452
Talerfortegnelse	» 459

FORORD

Da 8. bind af »Statsrådets Forhandlinger 1843–63« forelå i 1968, stod det klart, at man inden udsendelsen af det følgende bind måtte tage stilling til, om udgaven skulle standses ved tronskiftet i november 1863, eller om man skulle føre arbejdet videre. Den tilladelse til udgivelse, der indeholdtes i den kgl. resolution af 26. maj 1948, begrænsede nemlig udgaven til Frederik VII's død i 1863. Der blev derfor foretaget en analyse af statsrådsprotokollerne fra den første periode af Christian IX's regeringstid. Da denne undersøgelse gav til resultat, at der også i denne periode syntes at være værdifuldt materiale at hente i statsrådsprotokollerne for de historikere, der ønskede at arbejde med denne tidsperiode, besluttede rigsarkivet at foreslå statsministeriet, at der blev søgt fornøden tilladelse til værkets fortsættelse. Denne tilladelse blev udvirket ved kgl. resolution af 12. december 1968, og det er herefter besluttet at søge udgaven ført frem til dannelsen af ministeriet Estrup 11. juni 1875. Efter en foretaget beregning vil udgaven af »Statsrådets Forhandlinger« foruden de allerede udgivne 8 bind komme til at omfatte yderligere 4 bind, og man vil forsøge at opretholde den hidtidige udgivelsestakt, nemlig et bind hvert andet år.

Da tilladelsen til at fortsætte værket var opnået, måtte man endvidere tage stilling til det særlige spørgsmål, om der skulle tages hensyn til, at professor Aage Friis i 1936 havde udgivet værket »Statsraadets Forhandlinger om Danmarks Udenrigspolitik 1863–1879«. Det besluttedes imidlertid, at den af rigsarkivet besørgede udgave som hidtil skulle fremtræde som et fuldstændigt optryk af statsrådsprotokollerne og altså også medtage de udtog, som indeholdtes i professor Friis' udgave. Man mente hermed at tjene den praktisk arbejdende historiker bedst.

Det nu foreliggende 9. bind af »Statsrådets Forhandlinger« indeholder derfor referatet af gehejmestatsrådets forhandlinger under den sidste del af C. C. Halls 2. ministerium, d. v. s. kalenderåret 1863, samt forhandlingerne under ministeriet D. G. Monrad, der fungerede i perioden 31. december 1863 til 11. juli 1864. Som tillæg er endvidere

optrykt forhandlingerne i de såkaldte ministerkonferencer og minister-råd. Ligesom ved de foregående bind er der foretaget et fuldstændigt optryk af protokollernes indhold.

Med hensyn til den tekniske opstilling har man fulgt de i tidligere bind anvendte principper, og der henvises til den nærmere redegørelse i indledning og forord til bind I. Teksten er som sædvanlig gengivet ord- og bogstavret, idet man dog har tilladt sig at rette inkonsekvenser og vitterlige skrivefejl. En vis soignering af teksten har ligeledes fundet sted. Det gælder navnlig de tyske tekster. Ved korrekturlæsningen af disse har registrator Niels Rickelt ved det sjællandske landsarkiv assisteret, og jeg vil gerne på dette sted takke for modtagen værdifuld hjælp.

Ligesom tilfældet har været med bind I–VIII, har rigsarkivaren og statsrådssekretæren haft tilsyn med udgivelsen af dette bind.

København, den 1. marts 1970.

Harald Jørgensen.

Statsrådets forhandlinger
19. januar – 21. december 1863

C. C. Halls 2. ministerium

Medlemmer af ministeriet C. C. Hall (24/2 1860–31/12 1863) er anført i Statsrådets forhandlinger, bd. VIII, s. 59.

Forhandlingerne i gehejmestatsrådet for perioden 19. jan.–7. april 1863 er indført i den i Statsrådets forhandlinger, bd. VIII, s. 59 beskrevne protokol, pag. 392–447. Forhandlingerne for perioden 14. april –21. dec. 1863 er indført i den i Statsrådets forhandlinger, bd. VIII, s. 59–60 beskrevne protokol pag. 1–216.

Møde i gehejmestatsrådet mandag d. 19. januar 1863.

Aar 1863, Mandagen den 19de Januar, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Fredensborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Arveprindsen og Indenrigsministeren vare ved Sygdom forhindrede fra at være tilstede.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, at da der, overensstemmende med Hans Majestæts allerhøieste Villie, skulde gives den forestaaende Forsamling af de holstenske Provindsialstænder Leilighed til at komme til Virksomhed med Hensyn til adskillige af de Love, som have været behandlede i det sidst forsamlede Rigsraad, og da hele denne Opgave ligger udenfor Stændernes Formaal, vil det være nødvendigt, at der maa foregaa en almindelig Udtalelse til Stænderforsamlingen herom og om det Standpunkt, som den i saa Henseende har at indtage. En saadan Udtalelse maatte selvfølgelig gaa ud paa, som Foranledning til hint Skridt, at fremhæve Forbundsbeslutningen af 8de Marts 1860, ved Siden af, at det udtrykkelig erklæres, at Hans Majestæt ikke kan anerkjende Berettigelsen eller Gyldigheden af en saadan Forbundsbeslutning; og der maatte tillige peges paa de Vanskeligheder, som vilde indtræde, hvis Stænderforsamlingen ikke med Ro og Sindighed benyttede den Leilighed, der gaves den til at tage Beslutning med Hensyn til de paagjældende Love. En Udtalelse af den Art til Stænderne antog Ministeriet at være af den Betydning, at den

maatte fremkomme igjennem et allerhøieste Reskript til den Kongelige Commissarius, og Conseilspræsidenten udbad sig derfor Hans Majestæts Tilladelse til i Kabinettet allerunderdanigst at forelægge til allerhøieste Underskrift et saadant Reskript, efterat der først var, hvad han maatte anse ønskeligt, givet den Kongelige Commissarius, der først nu var vendt tilbage fra Holsten, Leilighed til at gjøre sig bekendt med dets Formulering.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst, at et Reskript af det antydede Indhold allerunderdanigst forelægges igjennem Allerhøistsammes Kabinet.

Udenrigsministeren [Hall] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende tvende Lovudkast forelægges, nemlig:

- 1) Entwurf eines Gesetzes wegen Zulagen zum vorläufigen Normalbudget vom 28sten Februar 1856, die zum Ressort des Ministeriums der auswärtigen Angelegenheiten gehörenden Ausgaben betreffend, für die zweijährige Finanzperiode 1862-64.
- 2) Entwurf eines Gesetzes wegen Entrichtung der Entschädigung für die Ablösung des Stader-Brundhauser-Zolls.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for den nu sammentrædende Forsamling af de holstenske Provindsialstænder.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Resultate der von der holsteinischen Provinzialständeversammlung in der ordentlichen Diät im Jahre 1859 und der ausserordentlichen Diät im Jahre 1861 gefassten Beschlüsse und die desfalls an die auf den 24sten d.M. einberufene Ständeversammlung zu erlassende allerhöchste Eröffnung.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass die allerunterthänigst vorgeschlagene Eröffnung für die holsteinischen Stände erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf eines Patents wegen verschiedener Abänderungen der in der Wegeverordnung vom 1sten März 1842 enthaltenen Bestimmungen über die Instandsetzung und Unterhaltung der Nebenlandstrassen, sowie ein revidirtes Nebenlandstrassennetz für das Herzogthum Holstein.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der gedachte Entwurf eines Patents betreffend verschiedene Abänderungen der in der Wegeverordnung vom 1sten März 1842 enthaltenen Bestimmungen über die Instandsetzung und Unterhaltung der Nebenlandstrassen, sowie ein revidirtes Nebenlandstrassennetz für das Herzogthum Holstein, der bevorstehenden holsteinischen Ständerversammlung zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf eines Gesetzes wegen der Verhältnisse der Juden im Herzogthum Holstein.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der gedachte Entwurf eines Gesetzes betreffend die Verhältnisse der Juden im Herzogthum Holstein, der holsteinischen Ständerversammlung in der bevorstehenden Diät zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung wegen Mortification holsteinischer Eisenbahnactien.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der gedachte Entwurf einer Verordnung betreffend die Mortification holsteinischer Eisenbahnactien, der bevorstehenden holsteinischen Ständeversammlung zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung wegen Beseitigung mehrerer hinsichtlich einzelner Fabrikationszweige früherhin angeordneten Controllmaassregeln für das Herzogthum Holstein.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der gedachte Entwurf einer Verordnung betreffend die Beseitigung mehrerer hinsichtlich einzelner Fabrikationszweige früherhin angeordneten Controllmaassregeln für das Herzogthum Holstein, der holsteinischen Ständeversammlung in ihrer bevorstehenden Diät zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf eines Patents enthaltend einige nähere Bestimmungen zu den §§ 6

und 9 der Verordnung vom 30sten August 1859, die Form letztwilliger Verfügungen betreffend.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der gedachte Entwurf eines Patents enthaltend einige nähere Bestimmungen zu den §§ 6 und 9 der Verordnung vom 30sten August 1859 betreffend die Form letztwilliger Verfügungen, der holsteinischen Ständeversammlung in ihrer bevorstehenden Diät zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung wegen der häuslichen Niederlassung der Handwerksge-
sellen im Herzogthum Holstein.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der gedachte Entwurf einer Verordnung betreffend die häusliche Niederlassung der Handwerksge-
sellen im Herzogthum Holstein, der holsteinischen Ständeversammlung in ihrer bevorstehenden Diät zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf eines Gesetzes wegen einer authentischen Interpretation des § 1 der Hausirverordnung vom 24sten October 1837, das Hausiren mit Loosen der Copenhagener Classenlotterie im Herzogthum Holstein betreffend.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der gedachte Entwurf eines Gesetzes betreffend eine authentische Interpretation des § 1 der Hausirverordnung vom 24sten October 1837 wegen des Hausirens mit Loosen der Copenhagener Classenlotterie, der nächsten holsteinischen Provinzialständeversammlung zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verfügung für das Herzogthum Holstein wegen Erstattung der durch die Explosion des Rendsburger Laboratoriums im Jahre 1850 an dortigen privaten und städtischen Gebäuden, sowie der in demselben Jahre durch die Beschiessung Wollersums an Privateigenthum verursachten Schaden.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der gedachte Entwurf einer Verfügung betreffend die Erstattung der durch die Explosion des Rendsburger Laboratoriums

im Jahre 1850 an dortigen privaten und städtischen Gebäuden, sowie der in demselben Jahre durch die Beschiessung von Wollersum an Privateigenthum verursachten Schäden, der nächsten Versammlung der holsteinischen Provinzialstände vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung wegen des Hausirens mit gestrickten wollenen Waaren im Herzogthum Holstein.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der gedachte Entwurf einer Verordnung betreffend das Hausiren mit gestrickten wollenen Waaren im Herzogthum Holstein, der nächsten holsteinischen Provinzialständeversammlung zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung bei Überreichung des Entwurfs einer Zusatzbestimmung zum Anhang A der Verordnung vom 11ten Juni 1854 betreffend die Verfassung des Herzogthums Holstein, die wahlberechtigten Eingesessenen des Kirchspiels Wandsbeck betreffend.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der angeschlossene Entwurf einer Zusatzbestimmung zum Anhang A der Verordnung vom 11ten Juni 1854 betreffend die Verfassung des Herzogthums Holstein, betreffend die wahlberechtigten Eingesessenen der Landgemeinde des Kirchspiels Wandsbeck, der holsteinischen Ständeversammlung in ihrer bevorstehenden Diät zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Schliesslich referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg* [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Mittheilung einer Übersicht über die im Herzogthum Holstein ausgeführten Chausseebauten und die darauf verwandten Kosten an die Provinzialständeversammlung für das Herzogthum Holstein, indem er allerunterthänigst beantragte, ob nicht Ew. Königlichen Majestät Commissarius bei der demnächst zusammentretenden Ständeversammlung allerhöchst zu beauftragen sein möchte, derselben die cum adj. anliegende Zusammenstellung über die in den Jahren 1859/60, 1860/61, 1861/62 und 1862/63 im Herzogthum Holstein für Rechnung der Finanzen erbauten und resp. eingelösten Chausseen zuzustellen.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Marineministeren [Bille] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende tvende Lovudkast:

- 1) Entwurf eines Gesetzes betreffend Zulagen zu dem vorläufigen Normalbudget vom 28sten Februar 1856 in der Finanzperiode 1863/64, für das Marineministerium.
- 2) Entwurf eines Gesetzes betreffend eine Zulage-Pension für Emilie Carlsen, geb. Lautrup, Wittve des Unterzeugmeisters Capitain-lieutenant Charles Ivan Theobald Carlsen.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for den nu sammentrædende Forsamling af de holstenske Provindsialstænder.

Sluttelig refererede *Marineministeren* [Bille] en allerunderdanigst Forestilling, hvori andrages paa allerhøieste Approbation til at forelægge den nu sammentrædende Forsamling af de holstenske Provindsialstænder det Forestillingen bilagte Entwurf eines Gesetzes betreffend die Aushebung zum Seekriegsdienste für das Jahr 1864.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ikke fandt, at Udskrivningsloven bør forelægges Stænderforsamlingen.

Conseilspræsidenten [Hall] troede ogsaa, at det kunde være tvivlsomt, om de bør forelægges.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] bemærkede, at det tilkommer Stænderforsamlingen ligesaa lidet at faa Udskrivningslove som andre Love angaaende Fælledsanliggender forelagte, men at det dog efter Indholdet af Forbundsbeslutningen af 8de Marts 1860 forekom ham ikke at være uden Betænkelighed ei at forelægge Udskrivningslovene.

Hans Majestæt resolverede derefter allerhøist, at nærværende Sag bliver at stille i Bero.

Krigsministeren [Thestrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Tillæg, forsaa vidt angaar Hertugdømmet Holsten, til det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 i Finantsperioden 1862/64 for Krigsministeriets Vedkommende.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at dette Lovudkast forelægges den nu sammentrædende Stænderforsamling for Hertugdømmet Holsten, efterat de enkelte uvæsentlige Redaktionsforandringer, som Ministeriet maatte finde nødvendige, ere foretagne i samme.

Krigsministeren [Thestrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at Ministeriet bemyndiges til at forelægge den nu sammentrædende Stænderforsamling for Hertugdømmet Holsten efternævnte Lovudkast:

- a) Betreffend die Aushebung zum Landmilitairdienste für das Jahr 1864.
- b) Betreffend eine Pensionserhöhung für den beabschiedigten Unterarzt in der Armee, charakterisirten Oberarzt I. Staal, Ritter vom Dannebrog.
- c) Betreffend eine Pensionserhöhung für die Wittve des Generalmajors I. S. Fibiger, og
- d) Betreffend eine extraordinaire Pension für die Wittwen der constituirten Materialschreiber, Premierlieutenants in der Kriegsreserve der Infanterie S. L. H. Brøndum und S. Petersen.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede, dog saaledes, at det første af de nævnte Lovudkast bliver, i Overensstemmelse med hvad der allerhøist blev besluttet med Hensyn til det af Marineministeren forelagte lignende Lovudkast, indtil videre stillet i Bero.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Mønrad] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende to af Rigsdagen vedtagne Love forelægges, nemlig:

- 1) Lov angaaende nærmere Bestemmelser vedrørende D.L. 2-22-64 og Lov om Kirkesyn m.m. af 19de Februar 1861 §§ 33 og 34; og
- 2) Lov om Tilbagebetaling af det af Statskassen bevilgede Laan paa 25.000 Rd. til Opførelse af St. Johannes Kirke paa Nørrebro.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøist stadfæstede af Hans Majestæt.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Jens Greis Hansen, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at eftergive Jens Greis Hansen den ham ved Høiesterets Dom af 3die Juni f.A. for Ildspaaættelse, i Medfør af Forordningen 26de Marts 1841 § 4, cfr. §§ 5 og 10, tilfundne Straf af Tugthusarbeide i 8 Aar, mod at han hensættes til Forbedringshusarbeide i 4 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at den imod Mads Hansens Enke Mariane Jørgensdatter, Vægter Peder Olsens Hustru Karen Marie Jensdatter, Avlsforval-

ter Lorentzen, Indsidder Jens Pedersen, Christian Pedersen, Kudsk Peder Larsen og Gaardmand Jens Nielsen af Bretved for Overtrædelse af Bestemmelserne i Forordningen af 4de August 1819 ved ikke at have nedskaaret eller truffet Foranstaltning til Nedskjærelsen af Peder Nielsen, der havde aflivet sig ved Hængning, beordrede Tiltale maa bortfalde.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den af Amtmanden over Holbæk Amt under 20de Juli 1857 imod Mads Hansens Enke Mariane Jørgensdatter af Kallehaughuset, Vægter paa Eriksholm Peder Olsens Hustru Karen Marie Jensdatter, Avlsforvalter Lorentzen sammesteds, Indsidder Jens Pedersen af Rundhuset, Christian Pedersen sammesteds, Kudsk paa Eriksholm Peder Larsen og Gaardmand Jens Nielsen af Bretved for Overtrædelse af Bestemmelserne i Forordningen af 4de August 1819 ved ikke at have nedskaaret eller truffet Foranstaltning til Nedskjærelsen af Peder Nielsen af Kallehaughuset, der havde aflivet sig ved Hængning, beordrede Tiltale maa bortfalde.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Tilladelse for forhenværende Skræddermester Hans Peter Schmidt heraf Staden til at indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Hansine Jacobine Hansen, med hvem han under sin Separation har forset sig.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at det tillades forhenværende Skræddermester Hans Peter Schmidt heraf Staden, hvis Ægteskab med Caroline Marie Schmidt, født Joachim, er blevet fuldstændig ophævet ved allerhøieste Bevilling af 10de Januar 1860, at indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Hansine Jacobine Hansen, uanset at han, medens hans tidligere Ægteskab bestod, har forset sig med hende.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Tilladelse for Arbeidsmand H. P. J. Ahrentzens fraskilte Hustru M. C. Amundsen til at indgaa nyt Ægteskab.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Marthe Christine Amundsen, hvis Ægteskab med Arbeidsmand Hans Peter Jacob Ahrentzen er fuldstændig ophævet ved allerhøieste Bevilling af 2den October f.A. maa indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Arbeidsmand Johan Peter Petersen, uanset at hun med ham har bedrevet Hor.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at det maa tillades Handelsfuldmægtig Jens Adolph Frederiksen og Hustru Mariane Emilie Frederiksen, født Lemm, at adoptere Johan Frederik Jørgensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Handelsfuldmægtig Jens Adolph Frederiksen og Hustru Mariane Emilie Frederiksen, født Lemm, heraf Staden maa adoptere Johan Frederik Jørgensen, saaledes at han fører deres Familienavn Frederiksen og tager Arv efter dem, dog at Størrelsen af denne Arv ikke maa overskride, hvad de i Medfør af den gjældende Lovgivning kunde testamentere ham.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede derefter 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende tre af Rigsdagen vedtagne Love forelægges:

- 1) Lov om at den Enken Frederikke Wulff efter hendes afdøde Mand, forhenværende constitueret Chef for det 5te Udskrivningsdistrikt, Capitain Ferdinand Anton Wulff, af Statskassen tillagte Pension af 171 Rd. 95 Sk. R.M. aarlig forhøies med 78 Rd. 1 Sk. R.M. aarlig fra 1ste Juni 1862 at regne.
- 2) Lov om Afhændelse af de Fæstegaarden Husegaard ved Thorshavn tilhørende Trøer.
- 3) Lov om Lønningstillæg for forskjellige paa Island ansatte Embedsmænd.

Overensstemmende med Indstillingerne blev alle disse tre Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Casse] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets allerunderdanigste Petitioner om Autorisation af nogle Handelssteder i Island m.v., hvori indstilles:

- 1) At vedlagte Udkast til Plakat angaaende Autorisation af tvende Handelssteder i Island, nemlig Papafjordaras i Skaptafells Syssel inden Sønder Amt og Straumfjord i Myra Syssel samt Skeljavik i Stranda Syssel inden Islands Vest Amt, maa emanere som Lov.
- 2) At der maa gives Althinget Besked i Overensstemmelse med foranstaaende i Anledning af dets Andragende om, at der maa blive meddelt faste handlende Tilladelse til at handle ombord i Skibe paa Lambhussund inden Borgarfjords Syssel i Sønder Amtet.

Begge disse Indstillinger blev allernaadigst bifaldte af *Hans Majestæt*.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Peder Andersen Hætte og Karen Marie Pedersdatter, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Peder Andersen Hætte og Karen Marie Pedersdatter den dem ved Høiesterets Dom af 24de f.M. for Blodskam, i Henhold til D.L. 6-13-14, sidste Led, tilfundne Livsstraf, imod at de hensættes til Forbedringshusarbeide, Peder Andersen Hætte i 5 Aar og Karen Marie Pedersdatter i 2 Aar, hvorhos det paalægges vedkommende Øvrighed at vaage over, at de tiltalte efter udstaaet Straffetid ikke tage Ophold i en nærmere Afstand fra hinanden end 4 Mil.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Sanction af Udkast til Anordning, hvorved fastsættes et Kolonialbudget for Tidsrummet fra 1ste April 1863 til 31te Marts 1864.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillægge det forelagte Udkast Lovskraft.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved følgende tvende af Rigsdagen vedtagne Love forelægges, nemlig:

- 1) Lov om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1861 til 31te Marts 1862.
- 2) Lov om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1862 til 31te Marts 1863.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at det Forestillingen bilagte Entwurf eines Gesetzes betreffend die Verleihung des Indigenatrechts an verschiedene Ausländer maa forelægges den forestaaende Forsamling af de holstenske Provinzialstænder.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøiestsamme alene har som Souveræn at give Indfødsret i Holsten og Lauenborg, og at, da saaledes Indfødsretten for disse Hertugdømmers Vedkommende kan gives de paa det foreliggende Lovudkast opførte Udlændinge ved allerhøieste Resolution, vil Udkastet ikke være at forelægge de holstenske Stænder.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at af Rigsraadet blev i dets sidste Samling vedtaget en Lov om Indfødsret for forskjellige Udlændinge, der alle ere opførte paa det foreliggende Lovudkast. Da nu allerhøieste Stadfæstelse af et af Rigsraadet vedtaget Lovforslag skal finde Sted inden et Tidsrum af 3 Maaneder, og Forslaget i modsat Fald anses bortfaldet, forelagde *Finantsministeren* inden de nævnte tre Maaneders Udløb i en angaaende bemeldte Lov nedlagt allerunderdanigst Forestilling Hans Majestæt, om Allerhøistsamme vilde for Holstens og Lauenborgs Vedkommende ved en allerhøieste Resolution samtidigt med Lovens Stadfæstelse give de paagjældende Personer Indfødsret. Herpaa resolverede Hans Majestæt, at Allerhøistsamme ikke vilde give en saadan Bestemmelse for Holsten og Lauenborg; Lovens Stadfæstelse fandt ikke Sted, og derved er Sagen nu stillet anderledes, end Tilfældet ellers vilde have været.

Hans Majestæt Kongen meddelte derefter Sit allerhøieste Samtykke til, at det foreliggende Lovudkast forelægges den holstenske Stænderforsamling.

Finantsministeren [Fenger] refererede derpaa 12 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende Lovudkast, nemlig:

- 1) Entwurf eines Gesetzes betreffend das Verhältnis für den Beitrag des Herzogthums Holstein zu den gemeinschaftlichen Ausgaben der Monarchie.
- 2) Entwurf eines Gesetzes betreffend Beitrag zur Appanage für Seine Königliche Hoheit den Prinzen Christian Frederik Vilhelm Carl zu Dänemark.
- 3) Entwurf eines Gesetzes betreffend Beitrag zur Aussteuer Ihrer Königlichen Hoheit der Prinzessinn Alexandra zu Dänemark.
- 4) Entwurf eines Gesetzes betreffend eine temporaire Verbesserung der Besoldung der Beamten und Angestellten unter den gemeinschaftlichen Ministerien für die Finanzperiode 1862-64.
- 5) Entwurf eines Gesetzes betreffend die Bewilligung einer extraordinären Pension für den vormaligen Bauconducteur und constituirten Bauinspector Carl August Möller.
- 6) Entwurf eines Gesetzes betreffend die Bewilligung einer extraordinären Pension für den vormaligen Hegereiter und constituirten Oberförster, Etatsrath Johan Gottlieb Müller.

- 7) Entwarf eines Gesetzes betreffend Ausgaben in Veranlassung von topographischen Messungen im Herzogthum Schleswig.
- 8) Entwarf eines Gesetzes betreffend Meilengelder für die Postconducteurs.
- 9) Entwarf eines Gesetzes betreffend den Nachlass von Forderungen, welche der Staatskasse aus geleisteten Vorschüssen auf Gage und dergleichen zuständig sind.
- 10) Entwarf eines Gesetzes betreffend die Zoll- und Schifffahrtsabgaben.
- 11) Entwarf eines Gesetzes betreffend Zulage zu den in dem vorläufigen Normalbudget vom 28sten Februar 1856 aufgeführten Staatsausgaben in der Finanzperiode 1862-64, für den Ressort des Finanzministeriums.
- 12) Entwarf eines Gesetzes betreffend Zulage zu den in dem vorläufigen Normalbudget vom 28sten Februar 1856 aufgeführten Staatseinnahmen in der Finanzperiode 1862-64.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at samtlige disse 12 Lovudkast forelægges den nu forestaaende Forsamling af de holstenske Provindsialstænder.

Finantsministeren [Fenger] androg dernæst sluttelig paa allerhøieste Bemyndigelse til i fornødent Fald at stille Committeret i Finantsministeriet, Etatsraad Christen til Disposition for den Kongelige Commissarius som Kongelig Tilforordnet for Toldsagens Vedkommende.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst Finantsministeren den begjærte Bemyndigelse.

Paa Indenrigsministerens Vegne refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Mechanikus Jacob Andersen af Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Mechanikus Jacob Andersen heraf Staden 3 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at frembringe og lade frembringe Forziringer ved at decorere Træ med dets egen vedhængende Spaan paa den af ham angivne Maade.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] paa Indenrigsministerens Vegne en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Bestyrer af Kjøbenhavns Gasværk Georg Howitz.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Gasværksbestyrer Georg Howitz heraf Staden 10 Aars Eneret i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, paa at tilberede eller lade tilberede svovlsur Ammoniak af Myremalm, der er brugt til Rensning af Stenkul-Gas samt af Gasvand paa den af ham angivne Maade.

[Paa Indenrigsministerens Vegne refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Wilhelm Heinrich Christian Voss af Berlin.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Wilhelm Heinrich Christian Voss af Berlin 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige de af ham angivne roterende Dampmaskiner.

Videre refererede *Finantsministeren* [Fenger] paa Indenrigsministerens Vegne en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Civilingenieur Jacques Belou i Paris.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Civilingenieur Jacques Belou i Paris Eneret indtil den 31te Januar 1866 til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at udføre eller lade udføre de af ham angivne yderligere Forbedringer ved de Maskiner til at frembringe bevægende Kraft ved Anvendelsen af op-hedet og sammentrykket Luft, paa hvilke der under 31te Januar 1861 allernaadigst er meddelt ham Eneret indtil fornævnte 31te Januar 1866.

Paa Indenrigsministerens Vegne refererede *Finantsministeren* [Fenger] tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende to af Rigsdagen vedtagne Love forelægges:

- 1) Lov om en Forandring af Loven af 10de Marts 1861 § 2.
- 2) Lov angaaende Amtsforvalternes Contoirholdsgodtgjørelse.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love al-lerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] paa Indenrigsministerens Vegne en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Slutning.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den nu forsamlede Rigsdag sluttes, saaledes, at i den i

saa Henseende udfærdigede og allerunderdanigst forelagte Expedition, som Hans Majestæt forsynede med sin allerhøieste Underskrift, Dagen for Slutningen lades in blanco til nærmere Udfyldning af Indenrigsministeren, hvem Hans Majestæt derhos endvidere allerunderdanigst meddelte den med Hensyn til Slutningen fornødne allerhøieste Bemyndigelse.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet onsdag d. 11. februar 1863.

Aar 1863, Onsdagen den 11te Februar, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Arveprindsen var fraværende paa Grund af Sygdom.

Udenrigsministeren [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Provindsialstænderforsamlingen for Hertugdømmet Holstein vedtagne »Gesetz wegen Bewilligung des das Herzogthum Holstein betreffenden Antheils der Ablösung des Stader-Brunshausenzolls.«

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste bemeldte Lov.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung betreffend die Befugniss der Gläubiger zur Anfechtung von Rechtsgeschäften zahlungsunfähiger Schuldner ausserhalb des Concurres.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allerhöchst zu genehmigen, dass der der referirten Vorstellung angeschlossene Entwurf einer Verordnung für das Herzogthum Holstein betreffend die Befugniss der Gläubiger zur Anfechtung von Rechtsgeschäften zahlungsunfähiger Schuldner ausserhalb des Concurres der Versammlung der holsteinischen Provinzialstände in ihrer gegenwärtigen Diät zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall]

referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung wegen Maassregeln gegen Engerling und Maikäferfrass.

Übereinstimmend mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allerhöchst zu genehmigen, dass der der referirten Vorstellung angeschlossene Entwurf einer Verordnung betreffend Maassregeln gegen Engerling und Maikäferfrass der Versammlung der holsteinischen Provinzialstände in ihrer gegenwärtigen Diät zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend drei Patententwürfe enthaltend Zusatzbestimmungen zu der allgemeinen Schulordnung.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allerhöchst zu genehmigen, dass die der referirten Vorstellung angeschlossenen drei Patententwürfe enthaltend Zusatzbestimmungen zur allgemeinen Schulordnung der holsteinischen Provinzialständeversammlung in ihrer gegenwärtigen Diät zur Beschlussnahme vorgelegt werden.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf eines Patents für das Herzogthum Holstein, die Aufbringung eines Antheils an den Kosten der im Jahre 1852 und in den folgenden Jahren von einer ausserordentlichen Commission, zuerst in Segeberg, später in Rendsburg, wegen begangener Diebstähle etc. geführten Untersuchung.

Übereinstimmend mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allerhöchst zu genehmigen, dass der der referirten Vorstellung angeschlossene Entwurf eines Patents für das Herzogthum Holstein betreffend die Aufbringung eines Antheils an den Kosten der im Jahre 1852 und in den folgenden Jahren von einer ausserordentlichen Commission, zuerst in Segeberg, später in Rendsburg, wegen begangener Diebstähle etc. geführten Criminaluntersuchung der holsteinischen Provinzialständeversammlung in ihrer gegenwärtigen Diät zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Mäklerordnung für das Herzogthum Holstein.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allerhöchst zu genehmigen, dass der der referirten Vorstellung angeschlossene Entwurf einer Mäklerordnung für das Herzogthum Holstein der Versammlung der holsteinischen Provinzialstände in ihrer gegenwärtigen Diät zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung für das Herzogthum Holstein wegen Verlängerung des Termins für das Inkraftbleiben der Verordnung vom 7ten Juli 1859 betreffend die den mit ordentlicher Einquartirung belegten Communen zu gewährende Vergütung.

Übereinstimmend mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allergnädigst zu genehmigen, dass der holsteinischen Provinzialständeverammlung in ihrer gegenwärtigen Diät der der referirten Vorstellung angeschlossene Entwurf einer Verordnung für das Herzogthum Holstein betreffend eine Verlängerung des Termins für das Inkraftbleiben der Verordnung vom 7ten Juli 1859 betreffend die den mit ordentlicher Einquartirung belegten Communen zu gewährende Vergütung zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Schliesslich referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg* [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer allgemeinen Fleckensordnung.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allerhöchst zu genehmigen, dass der der referirten Vorstellung angeschlossene Entwurf einer allgemeinen Fleckensordnung für die Flecken des Herzogthums Holstein der Versammlung der holsteinischen Provinzialstände in ihrer gegenwärtigen Diät zur Beschlussnahme vorgelegt werde.

Justitsministeren [Casse] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende tre af Rigsdagen vedtagne Love, nemlig:

- 1) Lov angaaende Omordning af Kjøbenhavns Politi m.v.
- 2) Lov indeholdende nogle Forandringer i Bestemmelserne om Behandlingen af offentlige Politisager i Kjøbenhavn m.m.
- 3) Lov om Pension for Læge ved Straffeanstalten paa Christianshavn, Regementschirurg Hans Markus Mackeprang, Ridder af Dannebrog.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev alle disse tre Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at der maa meddeles Malermester Johan Henrik Fröhlich Bevilling til at adoptere Maren Dorthea Petersen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Malermester Johan Henrik Fröhlich af Rødby maa adoptere Maren Dorthea Petersen, saaledes at hun fører hans Familienavn og tager Arv efter ham, dog at dennes Størrelse ikke overstiger, hvad Adoptivfaderen i Medfør af den gjældende Lovgivning ved en testamentarisk Disposition gyldig kan tillægge Adoptivbarnet.

Justitsministeren [Casse] refererede derpaa en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Arbeidsmand A. T. Hvass og Hustru.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at meddele Bevilling til fuldstændig Ophævelse af Ægteskabet mellem Arbeidsmand Anders Thomsen Hvass af Hundborg og Maren Cathrine Thomasdatter af Kaastrup paa de af dem under den verdslige Mægling den 15de October f.A. vedtagne Vilkaar.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Tøimager Christian Emil Hansen og Hustru Marie Cathrine, født Abrahamsen, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at eftergive Tøimager Christian Emil Hansen og Hustru Marie Cathrine, født Abrahamsen, de dem ved Høiesterets Dom af 4de November f.A. for Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 1 idømte Straffe af Fængsel paa Vand og Brød, hver i to Gange fem Dage, imod at de hensættes i simpelt Fængsel, hver i 4 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Eftergivelse for Ane Kirstine Rasmussen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Ane Kirstine Rasmussen den hende ved Høiesterets Dom af 14de f.M. for Forfalskning af Skudsmaalsbog, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 64, sammenholdt med § 62, 2det Punktum, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Ole Hansens Hustru Karen Dorothea Andersdatter eller Andersen, ogsaa kaldet Sørensdatter,

hvori indstilles, at den Ole Hansens Hustru Karen Dorothea Andersdatter eller Andersen, ogsaa kaldet Sørensdatter af Esbønderup Skovhuse ved Høiesterets Dom af 14de f.M. for Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 §§ 25 og 79 jfr. § 22, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 4 Aar allernaadigst maa nedsættes til Forbedringshusarbeide i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Bogbinder I. A. Lindstrøm af Nibe.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Bogbinder Johan Adolph Lindstrøm af Nibe ved Høiesterets Dom af 3die November f.A. for uberettiget Handel med Medikamenter, i Medfør af Forordningen 4de December 1672 § 30 idømte Mulkt af 100 Rd. til Nibe Kjøbstads Fattigkasse nedsættes til 20 Rd.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om Tilladelse for Besidderen af Stamhuset Estrup til af sammes Midler at anvende et Beløb af 7000 Rd. til Dækning af Udgifterne ved den paa Hovedgaarden Gammel Estrups Mark opførte nye Kro.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det tillades Besidderen af Stamhuset Estrup, Lehns greve, Kammerherre Jørgen Scheel, at anvende et Beløb af 7000 Rd. af Stamhusets Fideicommismidler til Dækning af Udgifterne ved den paa Hovedgaarden Gammel-Estrups Mark opførte nye Kro, paa Vilkaar:

- 1) At Beløbet restitueres i 14 paa hinanden følgende Aar ved aarlige Oplæg af 500 Rd., Halvdelen at oplægge i hver Termin, 1ste Gang i December Termin d.A.
- 2) At det efter Udløbet af hver Termin bliver at godtgjøre for Justitsministeriet, at Oplægget har fundet Sted.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Benaadning for Forbedringshusfange Karen Larsen, hvori indstilles, at det maa behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Forbedringshusfange Karen Larsen, der ved den Kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsrets Dom af 9de December 1859 for Forfærdigelse og Udgivelse af falsk Mønt samt for Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 §§ 70, 71, 1ste Membrum,

og § 1 jfr. § 78, blev anset med Straf af Forbedringshusarbeide i 6 Aar, maa løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Birthe eller Bertha Pedersdatter.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Birthe eller Bertha Pedersdatter den hende ved Høiesterets Dom af 5te f.M. for Fosterford, i Henhold til D.L. 6-6-7 tilfundne Straf af at miste sin Hals og hendes Hoved at sættes paa en Stage, imod at hun hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Kirstine Olsdatter, Christen Iversens fraskilte Hustru, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at nedsætte den Kirstine Olsdatter, Christen Iversens fraskilte Hustru, ved Høiesterets Dom af 5te f.M. for at have forfalsket sin Skudsmaalsbog, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 15, cfr. §§ 62, 2det Membrum, 66, sidste Membrum, 79 og 80, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 4 Aar til Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Formildelse for Bjørn Kristjansson af Vestmannø.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at formilde den Bjørn Kristjansson af Vestmannø ved Høiesterets Dom af 6te f.M. for 3die Gang begaaet Tyveri idømte Straf af 4 Aars Forbedringshusarbeide, saaledes at han istedet derfor straffes med 27 Slag Ris samt stilles under Politiets særdeles Tilsyn i 8 Maaneder.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Sanction af et som Udkast forelagt Reskript til Gouverneuren for de dansk-vestindiske Besiddelser om Forandringer i den midlertidige Organisationsplan for den vestindiske Hærstyrke af 5te Mai 1851.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøiest at approbere det saaledes forelagte Reskript.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede 5 allerunderdanigste

Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 5 af Rigsdagen vedtagne Love, nemlig:

- 1) Lov om at Embedet som Borgermester og Auktionsdirekteur i Helsingør fra den 1ste April 1863 vil være at lønne med fast Gage m.v.
- 2) Lov om den communale Beskatning i Kjøbstæderne.
- 3) Lov angaaende Forandring i Lov om Anlæg og Drift af Jernbaner i Kongeriget af 10de Marts 1861, § 2.
- 4) Lov angaaende Forandring i Lov om Sønneringen af 19de Februar 1861.
- 5) Lov indeholdende Tillæg til Lov af 8de Marts 1856 angaaende Oprettelsen af en Veterinær- og Landbohøiskole.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve alle disse 5 Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede derpaa en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Naalemager Jacob Hoffmann af Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at forunde Naalemager Jacob Hoffmann af Kjøbenhavn 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige Fuglebure af den af ham angivne Construction.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Møllebygger, examinatus polytechnices Niels Olsen af Randers.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at forunde Møllebygger, examen.polyt. Niels Olsen af Randers 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at anbringe eller lade anbringe i Veirmøller de af ham nærmere angivne Apparater til at forhindre Møllernes Selvantændelse.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Lehmann] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov angaaende Begunstigelser i Henseende til Brugen af stemplet Papir.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at forsyne bemeldte Lov med allerhøieste Stadfæstelse.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet fredag d. 13. marts 1863.

Aar 1863, Fredagen den 13de Marts, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Arveprindsen var fraværende paa Grund af Sygdom. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian var ligeledes fraværende.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Begnadigung der wegen Kindesmordes und Ehebruches in Untersuchung gezogenen Ehefrau Anna Christine Carlson, geb. Petersen in Kiel.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, die wider die Ehefrau Anna Christine Carlson in Kiel von dem holstein-lauenburgischen Oberappellationsgerichte wegen Kindesmordes und Ehebruchs beschlossene einfache Todesstrafe aus allerhöchster Gnade auf eine 5 jährige Zuchthausstrafe zu mildern, mit der Bestimmung jedoch, dass der Inculpatin diese Strafmilderung erst nach Verkündigung des Straferkenntnisses zu eröffnen sei.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein allerunterthänigstes Gesuch des Dienstknechts Johann Hinrich Joachim Divinger in Alt-Rahlstedt um Erlass einer wegen thätlichen Angriffs auf einen Zollgensdarmen ihm vom Wandsbecker Justitiariate zuerkannten 3 monatlichen Zuchthausstrafe.

Übereinstimmend mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, die wider den Dienstknecht Johann Hinrich Joachim Divinger aus Alt-Rahlstedt unter dem 20sten November v.J. von dem Wandsbecker Justitiariate wegen thätlichen Angriffs gegen einen Zollgensdarmen erkannte dreimonatliche Zuchthausstrafe aus allerhöchster Gnade auf eine 2 mal 5 tägige Gefängnisstrafe bei Wasser und Brot herabzusetzen.

Ferner referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg* [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Hausknechts Jochim Rademann in Vormstegen um Erlass einer wegen Aufwiegelung gegen die in Function befindlichen Polizeiofficialen unter dem 21sten Juli v.J. von der Ranzauer Administration ihm zuerkannten 3 mal 24 stündigen Gefängnisstrafe bei Wasser und Brot aus allerhöchster Gnade event. um die Verwandlung

dieser Strafe in eine Geldbusse von 12 bis 20 Rt.

In Übereinstimmung med dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, die wider den Hausknecht Jochim Rademann in Vormstegen wegen Aufwiegelung gegen die in Function befindlichen Polizeiofficialen unter dem 21sten Juli v.J. von der Ranzauer Administratur erkannte 3 mal 24 stündige Gefängnisstrafe bei Wasser und Brot aus allerhöchster Gnade in eine Brüche von 20 Rt. zu verwandeln.

Schliesslich referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg* [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Tischlermeisters Johann Carl Bernhard Öhlert in Ratzeburg um Erlass event. Ermässigung einer vom lauenburgischen Hofgericht wider ihn wegen fahrlässigen Bankerottirens erkannte Gefängnisstrafe von 4 Wochen.

Übereinstimmend med dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, die von dem lauenburgischen Hofgericht unterm 27sten October v.J. wider den Tischlermeister Johann Carl Bernhard Öhlert in Ratzeburg wegen fahrlässigen Bankerottirens erkannte 4 wöchige Gefängnisstrafe aus allerhöchster Gnade auf eine 14 tägige Gefängnisstrafe zu ermässigen.

Krigsministeren [Thestrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en ved 18de Infanteri-Bataillon den 7de d.M. vedtaget Krigsretsdom, hvorved Corporal No. 6 af Bataillonens 1ste Compagni Johan Christian Jensen for Falsk, Bedrageri, Laan af Undergivne og Pantsætning af Munderingsstykker er tilfunden at hensættes til Forbedringshusarbeide i 3 Aar.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at der paa Dommen tegnes følgende allerhøieste Resolution: »Af Kongelig Naade formilde Vi foranstaaende Krigsretsdom saaledes, at Tiltalte, Corporal Johan Christian Jensen, istedetfor at lide efter Dommen, nedsættes i de Meniges 2den Klasse og hensættes i strengt Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.«

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Søren Isack Hertz af Nykjøbing, hvori indstilles, at den Søren Isack Hertz af Nykjøbing ved den Kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsrets Dom af 14de November f.A. for uterlig og voldelig Adfærd ifundne Straf af 1 Aars Forbedringshusarbeide allernaadigst maa eftergives ham, imod at der tildeles ham 16 Rottingslag, eller at han, saafremt hans Helbredstilstand

ikke tilsteder at anvende denne Straf, hensættes i simpelt Fængsel i 4 Uger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Slagtermester P. C. Kraul.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Slagtermester Peter Christian Kraul af Horsens den ham ved Høiesterets Dom af 15de Januar d.A. for Tyveri, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 6, 2det Led, ifundne Straf af Forbedringshusarbeide i 1 Aar, imod at han hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 120 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Mads Christensens Hustru Maren Pedersen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Mads Christensens Hustru, Arrestantinden Maren Pedersen, eftergives den hende ved Hammerum Herreds Extrarets Dom af 18de October f.A. for Tyveri, Hæleri og Delagtighed i Falskmøntneri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 §§ 1, 22 og 71 jfr. § 78, tilfundne Straf af at hensættes til Forbedringshusarbeide i 1 Aar, imod at hun hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Emilie Marie Nielsen eller Larsen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Emilie Marie Nielsen eller Larsen heraf Staden den hende ved Høiesterets Dom af 29de October f.A. for Slots-tyveri, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 27, § 8 cfr. § 1 og § 1 cfr. § 80, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 1 Aar, imod at hun hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 3 Maaneder.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Tilladelse for Flora Eleonora Hermine Hansen, født Graff, af Svendborg til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade Flora Eleonora Hermine Hansen, født Graff, af Svendborg, hvis Ægteskab med Styrmand Hans Eggertsen er blevet fuldstændig ophævet ved

allerhøieste Bevilling af 20de Juli 1861, at indgaa nyt Ægteskab navnlig med Anders Nielsen Sebbersund, uanset at hun med ham har forset sig i Separationstiden.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Jens Justesen og Hanssine Petersen.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ægteskabet mellem Arbeidsmand Jens Justesen af Stammen og Hustru Hanssine Petersen maa være aldeles ophævet paa de af Manden ved den verdslige Mægling foreslaaede Vilkaar.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Anlægget af et Apothek i Glostrup eller sammes Nærhed, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at der i Glostrup under Kjøbenhavns Amt eller i Nærheden deraf maa oprettes et nyt selvstændigt Apothek med samme Handelsret, som ved Forordningen 4de December 1672 § 18 er hjemlet Kjøbstadapothekerne samt iøvrigt under de ved allerhøieste Resolution af 23de December 1842 bestemte Vilkaar, og at det paalægges den eventuelle Bevillingshaver selv at afholde den Trediedel af de med Apothekets aarlige Visitation forbundne Omkostninger, som ifølge Forordningen 8de Januar 1830 § 4 vilde være at udrede af Amtets Kjøbstæder, medens de øvrige to Trediedele i Overensstemmelse med bemeldte Lovbud blive at udrede af Amtets Repartitionsfond, og at det gjøres den, hvem det tillades at oprette Apotheket, til Pligt at have dette færdigt inden den Tid, som nærmere maatte bestemmes af Justitsministeriet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Ousted Sogns Henlæggelse fra Horsens Lægedistrikt til Skanderborg Lægedistrikt.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ousted Sogn under Skanderborg Amt henlægges fra Horsens Lægedistrikt til Skanderborg Lægedistrikt.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Tilladelse for Besidderen af Stamhuset Ravnholt, Nis-lefgaard og Hellerup, keiserlig kongelig østerrigsk Ritmester Ove Sehestedt-Juul, til paa Stamhuset at optage et Laan af 38.000 Rd. til

Bestridelse af Omkostningerne ved forskellige Bygningsarbeider paa Hovedgaardene Ravnholt og Hellerup.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det tillades Besidderen af Stamhuset Ravnholt, Nislegaard og Hellerup, keiserlig kongelig østerrigsk Ritmester Ove Sehestedt-Juul, til Bestridelse af Omkostningerne ved Opførelsen dels af en Materialstald og en Forpagterbolig paa Hellerup Hovedgaard, dels af en Meieri- og Økonomileilighed paa Ravnholt Hovedgaard, paa Stamhuset at optage et Laan af 38.000 Rd. paa Vilkaar:

- 1) At Laanet afdrages i 19 paa hinanden følgende Aar med 2000 Rd. aarlig, Halvdelen i hver Omslagstermin, første Gang i Juni Termin 1864.
- 2) At Afdragene efter Udløbet af hver Termin godtgjøres for Justitsministeriet.
- 3) At de omhandlede Byggeforetagender fuldføres inden Udgangen af Aaret 1864, samt
- 4) At det til den Tid med en Attest fra tvende sagkyndige og paa-lidelige Mænd oplyses for Justitsministeriet, at Bygningerne ere forsvarligt og hensigtsmæssigt indrettede, og at deres Opførelse kan skjønnes at have kostet mindst 38.000 Rd.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Maren Kirstine Lauritzen, født Fryd, hvori indstilles, at Maren Kirstine Lauritzen, født Fryd, af Holstebro, allernaadigst maa eftergives den hende ved Høiesterets Dom af 12te December f.A. for Meddelagtighed i Efterskriven af anden Mands Haand, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 66 jfr. § 62, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage, imod at hun hensættes i simpelt Fængsel i 14 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Gaardskarl Hans Nielsen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt Kongen* allernaadigst at eftergive Gaardskarl Hans Nielsen heraf Staden den ham ved Høiesterets Dom af 8de Januar d.A. for Hæleri, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 22, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 5 Dage, imod at han hensættes i simpelt Fængsel i 8 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Fo-

restilling angaaende Mulkters Nedsættelse for Kjøbmand og Viceconsul Edvard Eskildsen og Skipper Jens Sørensen, hvori indstilles, at de Kjøbmand og Viceconsul Edvard Eskildsen og Skipper Jens Sørensen, begge af Helsingør, ved bemeldte Kjøbstads Politirets Dom af 15de December f.A. for Overtrædelse af Quarantænelovgivningen, i Henhold til Forordningen af 8de Februar 1805 §§ 29 og 30, cfr. Plakat af 6te October 1819, idømte Mulcter af 25de Rd. hver til Quarantænevæsenet allernaadigst maa nedsættes til 5 Rd. for hver.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet imellem Corporal Christian Heinrich Drews og Hustru Ane Elisabeth Holmstrøm samt Tilladelse for Manden til at indgaa nyt Ægteskab.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at Ægteskabet imellem Corporal af 3die Dragon-Regiments 1ste Eskadron Christian Heinrich Drews af Aarhus og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Ane Elisabeth Holmstrøm maa fuldstændigt ophæves, og at det maa tillades Manden at indgaa nyt Ægteskab, navnlig ogsaa med Fruentimmeret Augusta Dorthea Carstensen eller Schorstein, uanset at han i Separationstiden har forset sig med hende.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Mulkts Nedsættelse for Mel- og Grynhandler T. O. A. Petersen.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Mel- og Grynhandler Thomas Olai August Petersen af Aalborg ved Høiesterets Dom af 6te Januar d.A. for ulovlig Handel med Medicin, i Medfør af Forordningen 4de December 1672 § 30, idømte Mulkt af 100 Rd. til Aalborg Kjøbstads Fattigkasse nedsættes til 10 Rd.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling, angaaende at Besidderen af det Lindencronske Fideicommis fritages for Gjældsafdrag, samt at en Del af Fideicommissets Midler maa stilles til hans Raadighed, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bifalde:

- 1) At de ved allerhøieste Bevilling af 9de Juni 1850 fastsatte aarlige Afdrag paa det i Medfør af bemeldte Bevilling paa det Lindencronske Fideicommis's Aktiver optagne Laan bortfalde fra 11te

Juni Termin 1860 at regne, samt at de bemeldte Fideicommiss tilhørende Obligationer, lydende paa 13.000 Rd. og udstedte af Kreditforeningen for jydsk Landeiendomsbesiddere stilles til Fideicommissbesidderens Raadighed, paa Vilkaar, at Besidderen udsteder og behørig lader thinglæse en Obligation til Fideicommisset lydende paa en Sum, der svarer dels til den Fideicommisset i Medfør af allerhøieste Bevilling af 9de Juni 1850 og 2den August 1855 paahvilende Gjæld, ialt 14.500 Rd. dels paa det Beløb, hvortil de ovennævnte Kreditforenings-Obligationer udbringes, ved hvilken Obligation han giver Fideicommisset haandfaet Pant i 6 paa hans Liv, dels i Livsforsikringsanstalten i Kjøbenhavn dels i The Northern Assurance Compagny i England, tegnede Livsforsikringspolicer, lydende paa 10.000 Rd. og 2000 £ samt derhos stiller Fideicommissets Indtægter til Pant for, at Præmierne for bemeldte Policer regelmæssigt ville blive betalte.

- 2) At Justitsministeriet allernaadigst bemyndiges til at træffe de til Fideicommissets Sikkerhed i denne Anledning fornødne Foranstaltninger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Tilladelse for Besidderen af Baroniet Adellersborg til en extraordinær Afbetaling af de fra den 2den April 1859 til 11te Juni Termin 1862 paaløbne Afdrag paa Baroniet Adellersborgs Gjæld.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det tillades Besidderne af Baroniet Adellersborg, Kammerherre, Baron Georg Frederik Otto Zytphen-Adeler og Hustru Bertha Henriette Frederikke Zytphen-Adeler, født Løvenskjold, at afbetale de siden 2den April 1859 indtil 11te Juni Termin 1862, i Henhold til § 3 i Baroniet Adellersborgs Erektionspatent af 15de December 1843, sammenholdt med den allerhøieste Bevilling af 26de September 1860, forfaldne Afdrag paa Baroniets Gjæld af 2600 Rd. aarlig eller ialt 9100 Rd. ved aarlige paa hinanden følgende Afdrag paa 2000 Rd., med Halvdelen i hver af de halvjaarlige Omslagsterminer, første Gang i Juni Termin 1863, saaledes at det efter Udløbet af hver Termin godtgøres for Justitsministeriet, at Afdraget er erlagt.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om, at der maa meddeles Besidderne af Baroniet Adellersborg Tilladelse til af de Kapitaler, som indkomme ved Afhændelse

af Baroniets Bøndergods, at anvende et Beløb af indtil 7000 Rd. til Anskaffelse af Besætning og Inventarium paa den under Baroniet hørende Hovedgaard Næsgaard.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det tillades Besidderne af Baroniet Adelsborg, Kammerherre, Baron Georg Frederik Otto Zytphen-Adeler og Hustru Bertha Henriette Frederikke Zytphen-Adeler, født Løvenskjold, til Anskaffelse af Besætning og Inventarium ved den under Baroniet hørende Hovedgaard Næsgaard at anvende af de Kapitaler, som indkomme ved Salg af Baroniets Bøndergods, et Beløb af indtil 7000 Rd., imod at det i Erektionspatentet for Baroniet Adelsborg af 15de December 1843, Post 2^b omhandlede Forlods forhøies fra 23.000 Rd. til 30.000 Rd.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Sigurdur Sigurdson.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at formilde den Sigurdur Sigurdson af Tor i Rangarvalla Syssel inden Islands Sønderamt ved Høiesterets Dom af 2den d.M. for Indbrudstyveri idømte Straf af 6 Aars Forbedringshusarbeide saaledes, at han istedet derfor straffes med 3 Gange 24 Slag Ris samt stilles under Politiets særdeles Tilsyn i 2 Aar.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Hospitalslodderne paa Vestmannøerne, hvori indstilles:

- 1) At det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at de paa Vestmannøerne under Islands Sønderamt faldende Hospitalslodder af Fugle- og Fiskefangst fra 1ste Januar 1865 at regne tilflyde det ved allerhøieste Resolution af 12te August 1848 oprettede Fond til Forbedring af Medicinalindretningen i Island, imod at der af dette Fond fra samme Tid indtil videre udredes et Beløb af 30 Rd. aarlig til Løn for en Jordemoder paa Vestmannøerne.
- 2) At det allernaadigst tillades, at Indholdet af den allerhøieste Resolution, der afgives paa det under No. 1 gjorte Indstillingspunkt, maa, forsaavidt dette vinder Deres Majestæts allernaadigste Bifald, bringes til almindelig Kundskab paa Island ved en af Justitsministeriet udfærdiget Plakat.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Althony Petrus, alias Tony, af St. Thomas.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Arrestanten Anthony Petrus, alias Tony, af St. Thomas ved den Kongelige vestindiske Landsoverrets Dom af 21de November f.A. for Hestetyveri paa Marken idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 4 Aar nedsættes til offentligt Arbeide i 3 Aar.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Opførelsen af en ny Banegaard ved Kjøbenhavn og om en Forandring i den Kjøbenhavn-Korsørske Jernbanes Retning.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at stadfæste bemeldte Lov.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Lehmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forandring i Anordning af 11te Marts 1862 indeholdende nogle Bestemmelser angaaende Forhandlingen m. m. af stemplet Papir og Stempelmærker fra 1ste April 1863.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at stadfæste den ved den refererede Forestilling forelagte Anordning indeholdende nogle forandrede Bestemmelser med Hensyn til Forhandlingen af stemplet Papir og Stempelmærker i Kjøbenhavn.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Lehmann] en allerunderdanigst Forestilling om Enerets Bevilling for Gasarbeider Frederik Ferdinand Blunch.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der forundes Gasarbeider Frederik Ferdinand Blunch heraf Staden 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige Gasregulatorer af den af ham angivne Construction.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet mandag d. 30. marts 1863.

Aar 1863, Mandagen den 30te Marts, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Fredensborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Arveprindsen var fraværende paa Grund af Sygdom. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian var endnu ikke vendt tilbage fra sin Reise til England.

Udenrigsministeren [Hall] gav efter Hans Majestæts allerhøieste Befaling en Recit af, hvad han dels mundtlig dels skriftlig havde allerunderdanigst indberettet til Hans Majestæt om, hvad der hidtil var passeret i Henseende til det nys fremkomne Spørgsmaal om Hans Kongelige Høihed Prinds Christians 2den Søns, Prinds Vilhelms, Candidatur til den græske Throne. Han bemærkede i saa Henseende, at han først i Mandags var bleven underrettet om Tilværelsen af en alvorlig Plan til en saadan Candidatur derved, at den herværende Keiserlig franske Gesandt havde meddelt ham, at han fra den Keiserlige Udenrigsminister havde modtaget en chiffreret Depeche, ifølgden hvilken den Kongelige storbritanniske Regjering havde henvendt sig til den Keiserlige Regjering med Forespørgsel om, hvorvidt Keiseren vilde understøtte Prinds Vilhelms Candidatur til den græske Throne; Keiseren havde udtalt sig særdeles gunstigt for denne Candidatur, og det var blevet Hr. Dotezac paalagt ufortøvet herom at gjøre Meddelelse til den Kongelige danske Regjering. Samme Dags Aften modtog Udenrigsministeren fra General Oxholm, som ledsager Prinds Christian paa dennes Reise, et Telegram, men som kun indeholdt, at han Dagen forud havde afsendt en Skrivelse til ham, som vilde give nærmere Forklaring om, hvad der fra den engelske Udenrigsminister var igjennem den engelske Gesandt blevet meddelt den Kongelige Regjering. Morgen derefter modtog han fra den herværende engelske Gesandt et Brev, hvori denne, der var syg og derfor ikke kunde komme til ham, anmodede ham om en Samtale. Ved det Besøg, som Udenrigsministeren derefter aflagde Gesandten, meddelte denne, at han fra Lord Russell havde faaet en telegrafisk Depeche om, at den storbritanniske Regjering ønskede at bringe frem Prinds Vilhelms Candidatur til den græske Throne, samt at Frankrig havde udtalt sig til Gunst for denne Candidatur, og at man havde Grund til at antage, at Rusland vilde gjøre det samme, den storbritanniske Regjering havde under Prinds Christians Ophold i England henvendt sig til ham om Sagen, og Hans

Kongelige Høihed havde svaret, at det var en Sag, der afgang af Hans Majestæt Kongen som Kongehusets Chef; det var derefter blevet Gesandten paalagt at gjøre Udenrigsministeren Meddelelse om denne Sag og at begjære hans Medvirkning til at erholde Hans Majestæts Samtykke til, at Prinds Vilhelm maatte modtage den tilbudte Candidatur, som man vidste at ville blive i Grækenland modtaget med stor Varme. Udenrigsministeren lovede Gesandten at gjøre Beretning til Hans Majestæt om, hvad der saaledes var blevet meddelt, og tilføiede, at han fra General Oxholm ventede nærmere Udtalelser angaaende Prinds Christians Stilling til Sagen, hvilke først maatte have, inden Svar kunde gives. Den paafølgende Torsdag havde Udenrigsministeren derpaa faaet Brev fra General Oxholm, men som ikke indeholdt nogen fyldestgjørende Forklaring; det gik ud paa, at der igjennem ham var fra Lord Palmerston og Lord Russell sket Henvendelse til Prinds Christian, som for sit Vedkommende havde været mest tilbøielig til strax at afslaa den tilbudte Candidatur, men iøvrigt havde yttret, at der ialtfald var adskilligt, som først nærmere maatte afgjøres, inden Prindsen kunde give Svar, og at Sagen afgang af Hans Majestæt Kongen. Det syntes saaledes at fremgaa af Brevet, at der maatte være forskjellige væsentlige Punkter, som først maatte bringes paa det rene, førend Prindsen selv kunde bestemt udtale sig for Hans Majestæt om Sagen.

Fredag Morgen var den engelske Gesandt kommen til Udenrigsministeren og havde sagt ham, at han havde faaet en ny Telegraphdepeche fra sin Regjering, hvori det fremhævedes, at det efter modtagne Efterretninger fra Athen var paa Grund af den hele Tilstand af paa-trængende Vigtighed, at Sagen angaaende Prinds Vilhelms Candidatur fremmedes saa hurtigt som muligt, og hvorfor det paalagdes Gesandten at henvende sig til Hans Majestæt Kongen om at faa Allerhøistsammes Yttring om, hvorledes Hans Majestæt vilde stille sig til Spørgsmaalet. Udenrigsministeren lovede da Gesandten at ville strax begive sig ud til Hans Majestæt for at høre Allerhøistsammes Mening; dette havde han ogsaa gjort, og han havde fremstillet for Hans Majestæt den hele Sag saaledes, som den forelaa. Hans Majestæt, der endnu ikke havde faaet nogen Underretning fra Prinds Christian selv om Sagen, havde da udtalt, at Allerhøistsamme ikke vilde modsætte sig, at Prinds Vilhelm opstilles som Candidat til den græske Throne, men at Hans Majestæt forresten ikke kunde give noget endeligt afgjørende

Svar, forinden han vidste, om Prinds Christian og Sønnen selv samtykkede i Valget. Ved herom at underrette den engelske Gesandt, der endnu er syg, havde Udenrigsministeren, i Overensstemmelse med hvad Hans Majestæt havde bifaldt, tilføjet, at det i ethvert Fald maatte forudsættes, at der, forinden nogen afgjørende Beslutning kunde tages, vilde blive givet Hans Majestæt nærmere Oplysning om de Midler, hvorved Prinds Vilhelms eventuelle Stilling tilstrækkeligt kunde sikres, ligesom ogsaa først Spørgsmaalet om Stillingen til den danske Arvefølge maatte være Gjenstand for nærmere Forhandling og Afgjørelse.

Idet Udenrigsministeren endnu meddelte, at, ifølge en igaar fra St. Petersborg modtagen Telegraphdepeche, den russiske Regjering, om den end ikke vil være med at opstille Prinds Wilhelm som Candidat, saa dog ikke modvirker, at han opstilles, sluttede han hermed sin Fremstilling af, hvad der hidtil var passeret i Sagen, med den Bemærkning, at alle de flere Punkter, hvorom der med Hensyn til samme kan være Spørgsmaal, saaledes ville være forbeholdte en senere nærmere Overveielse.

Hans Majestæt Kongen tilføiede, at Allerhøistsamme igaar havde igjennem Kabinettet tilskrevet Prinds Christian om at meddele Oplysning om hans Stilling til Sagen, og at Prindsens Svar nu maatte afventes, forinden videre kunde foretages.

Conseilspræsidenten [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende den holsten-lauenborgske Forfatningssag, hvori indstilles:

- 1) At det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at forsyne den allerunderdanigst vedføjede, i det tyske Sprog affattede, Bekjendtgjørelse angaaende Hertugdømmet Holstens Forfatningsforhold med Allerhøistsammes Underskrift.
- 2) At det lige allernaadigst maatte behage Deres Majestæt med allerhøieste Underskrift at forsyne tre allerhøieste Reskripter til Deres Majestæts Krigsministerium, Finantsministerium og Ministerium for Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg, hvilke jeg i Ud-kast tillader mig allerunderdanigst at vedføjé, og hvorved det paa-lægges de nævnte Ministerier snarest muligt at forberede og til allerhøieste Beslutning at forelægge de videre Skridt, som udfordres til Gjennemførelsen af de i den allerhøieste Bekjendtgjørelse trufne Bestemmelser.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] bemærkede, at han, hvis den i Forestillingen indeholdte Motivering havde været bestemt til Offentliggjørelse, hvad den jo ikke var, kunde have ønsket nogen Forandring i Begrundelsen af Competencen til at gjøre det foreslaaede Skridt, forsaavidtsom jo nemlig Forbundet har forlangt for den holstenske Stænderforsamling samme Myndighed i Fælleddssager som den, Rigsraadet har, og Forbundet derfor, naar Hans Majestæt ikke antages at have tilstrækkelig Myndighed til ligeoverfor Kongeriget og Slesvig af absolut Magtfuldkommenhed at give de Bestemmelser, som svare til det foreslaaede Skridt, kan sige, at saa kan heller ikke for Holstens Vedkommende dette Skridt gjøres uden den holstenske Stænderforsamlings Samtykke. Den politiske Situation forekom ham imidlertid i det hele at være af saadan Beskaffenhed, at det nu foreslaaede Skridt gjøres nødvendigt, og at Hans Majestæt ikke godt kan undlade det.

Conseilspræsidenten [Hall] kunde ikke se andet, end at den i den refererede Forestilling givne Begrundelse var correct. Dersom Forbundsbeslutningerne ordret bragtes til Udførelse, var det klart, at der fra tysk Side ikke kunde gjøres nogen Indsigelse imod Forbunds fyrstens Competence til som Souveræn at træffe de paagjældende Bestemmelser, hvilket kun var en Publikation af Forbundsbeslutningerne som Landsret; nu er det vel kun i modificeret Skikkelse, at Forbundsbeslutningerne skulle udføres, men dertil er at bemærke, at hvad der foreslaas er en saa stor Imødekommen af Beslutningerne, som mulig er ligeoverfor de andre Landsdeles Ret.

Indenrigsministeren [Lehmann] fremhævede imod Cultusministerens anførte, at Forbundets Beslutninger kun ere en Fordring stillet til Forbunds fyrsten, ikke en Lov; den Ret, som i dem forlanges, haves ikke endnu, den faas først ved det nu foreslaaede Skridt.

Hans Majestæt Kongen urgerede, at Allerhøistsamme i Øieblikket er i Holsten Souveræn i Fælleddssager og forsynede dernæst den af Conseilspræsidenten ved den refererede Forestilling allerunderdanigst forelagte Bekjendtgjørelse saavel som de ligeledes forelagte tre Reskripter, i hvilke samtlige Aktstykker, som af Conseilspræsidenten oplæstes, Hans Majestæt erklærede sig fuldkommen enig, med sin allerhøieste Underskrift, efterat der dog først, paa dertil af *Conseilspræsidenten* [Hall] givne Anledning, var i Reskriptet til Finantsministeren sat: »Finantsbevillingerne« istedetfor »Finantsforvaltningen«, og

i Bekjendtgjørelsen foretaget den Forandring, at det istedetfor »unter den vorhergehenden Verhandlungen ausdrücklich hervorgehoben ist« sattes: »aus den vorhergehenden Verhandlungen hinlänglich hervor- geht«.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for F. Bøtel.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Ferdinand Bøtel af Stubbekjøbing den ham ved Høiesterets Dom af 13de d.M. for Ildspaaættelse og Tyveri i Henhold til Forordningen 26de Marts 1841 § 4 cfr. § 13, 1ste Led, og Forordningen 11te April 1840 § 12, 2det Led, idømte Straf af Tugthusarbeide i 14 Aar, imod at han hensættes til Forbedringshusarbeide i 6 Aar.

Justitsministeren [Casse] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Husmand Christen Nielsen af Thorum, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Husmand Christen Nielsen af Thorum den ham ved Salling Herreders Extrarets Dom af 13de f.M. for at have efterskrevet en anden Mands Haand under en Regning til Qvittering, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 62 tilfundne Straf af at hensættes til Forbedringshusarbeide i 8 Maaneder, mod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for N. Jensen med Tilnavn Ruus.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Niels Jensen med Tilnavn Ruus af Nibe den ham ved Nibe Kjøbstads Extrarets Dom af 3die d.M. for Vold og Skjeldsord mod sine Forældre i Henhold til Forordningen 4de October 1833 § 22 cfr. D.L. 6-5-2 og 3 idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 8 Maaneder, mod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Frederik Carlsen Schous Løsladelse af Straffeanstalten, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at den i Forbedringshuset paa Vridsløselille-Mark hensiddende Straffange Frederik Carlsen Schou, der ved Merløse og Tudse Herreders Extrarets Dom af 23de September 1861 for Brand-

stiftelse, i Henhold til Forordningen 26de Marts 1841 § 12, cfr. § 1, er tilfunden at hensættes i Forbedringshuset i 3 Aar til Opdragelse og Forbedring, maa eftergives den resterende Straffetid, imod at han foranstaltes anbragt hos en alvorlig Husbond og ikke for nær ved sit Hjem.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende H. Larsens og Peder Mortensens Løsladelse af Straffeanstalten.

Overensstemmende med Indstillingen eftergav *Hans Majestæt* allernaadigst de i Straffeanstalten paa Christianshavn hensiddende Fanger Hans Larsen og Peder Mortensen den tilbagestaaende Del af de dem ved Høiesterets Dom af 4de Marts 1852 idømte Straffe af Tugt-
husarbeide hver i 12 Aar.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Hans Peder Hansen af Nordskov, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Hans Peder Hansen af Nordskov eftergives den ham ved Andst og Slaugs Herreders Extrarets Dom af 9de Januar d.A. for at have forsøgt at udgive falske Penge, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 72, 3die Stykke, jfr. § 80, tilfundne Straf af at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Dage, mod at han erlægger en Mulkt af 10 Rd. til Ribe Amts Fattigkasse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tilladelse for Kleinsmedesvend Hans Christian Petersens fraskilte Hustru Sophie Marentze ꝑetersen, født Hellingering, til at indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Sømand Lars Petersen Thorup, uanset at hun med ham under Separationstiden har forset sig.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Sophie Marentze Petersen, født Hellingering, heraf Staden, hvis Ægteskab med Kleinsmedesvend Hans Christian Petersen er blevet fuldstændigt ophævet ved allerhøieste Bevilling af 9de August 1860, maa indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Sømand Lars Petersen Thorup, uanset at hun under Separationstiden har forset sig med ham.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Fore-

stilling, hvori indstilles, at Deres Majestæt allernaadigst vil entledige Geheimeconferentsraad F. W. Treschow, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, fra hans Function som Medlem af Rigsraadet, samt lige allernaadigst udnævne Medlem af Folketinget, Capitain I. C. Jacobsen, Ridder af Dannebrogen, til at indtræde som Medlem af Rigsraadet, og til den Ende forsyne den vedlagte Expedition med allerhøieste Underskrift.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling, idet Allerhøiestsamme tillige, paa dertil af *Conseilspræsidenten* [Hall] given Anledning, bemyndigede Finantsministeren til at udtale for Geheimeconferentsraad Treschow *Hans Majestæts* allernaadigste Paaskjønelse af hans Virksomhed i Statens Tjeneste.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsraadets Sammenkaldelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Rigsraadet sammenkaldes til en overordentlig Samling den 22de April d.A. og forsynede Allerhøiestsamme derhos det i saa Henseende allerunderdanigst forelagte Udkast til et aabent Brev med sin allerhøieste Underskrift.

Der Finanzminister [Fenger] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung, in welcher er beantragte, dass in Verfolg der für das laufende Finanzjahr getroffenen allerhöchsten Bestimmung der dem Herzogthum Holstein zufallende Theil an dem über den Xten Einnahmeposten des vorläufigen Normalbudgets hinausgehenden Zuschuss der Landestheile für das Finanzjahr 1862/64 bis weiter von den besonderen Einnahmen desselben eingezogen werden möge.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at der foranstalles det fornødne med Hensyn til Justitssags Anlæggelse mod Toldforvalter i Frederikshavn, Kammerjunker, Capitain Frode Hjalmar Holstein til Embedsforbrydelse samt til Straf efter Lovgivningen for de af ham begaaede Forseelser.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet tirsdag d. 7. april 1863.

Aar 1863, Tirsdagen den 7de April, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Arveprindsen var fraværende paa Grund af Sygdom. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian var fraværende paa en Reise.

Hans Majestæt Kongen meddelte, at Allerhøistsamme, efterat der i Onsdags var kommet Efterretning om Prinds Vilhelms Valg til Konge i Grækenland, havde ladet telegraphere til Hans Kongelige Høihed Prinds Christian om strax at vende tilbage, for at Hans Majestæt kunde conferere med ham i den Anledning. Hans Kongelige Høihed var kommen hertil i Løverdags, og Hans Majestæt havde strax havt en Samtale med ham; Resultatet af denne Conference var da blevet, at Hans Majestæt havde opsat forskjellige Betingelser for Antagelsen af det paa Prinds Vilhelm faldne Kongevalg, hvilke skulde tjene som Grundlag for de Forhandlinger, som Udenrigsministeren i Anledning af Valget vilde have at føre med Grækenlands Skytsmagter. Disse, med Prinds Christians Yttringer til Hans Majestæt overensstemmende, Betingelser oplæste Hans Majestæt saalydende.

- 1) Kong Otto og det øvrige bayerske Huses Afkald paa den græske Throne.
- 2) Prinds Vilhelm skal confirmeres i den evangelisk-lutherske Religion og ikke være forpligtet til at forandre den.
- 3) Prindsen skal ikke give Afkald for sit eget Vedkommende paa sit Dynastis Rettigheder til at succedere i Danmark.
- 4) Skytsmagterne garantere det græske Riges Bestaaen og dets Grændser.
- 5) Skytsmagterne garantere Kongen af Grækenland en aarlig Gehalt af 50.000 L. St, eventuelt en passende Apanage.
- 6) Prindsen skal forblive i Danmark, indtil han er confirmeret og myndig.

Hans Majestæt havde igaar havt en Samtale med den herværende engelske Gesandt, og denne havde yttret sig noget tvivlsomt om, hvorvidt den under No. 1 satte Betingelse kunde naas; dette var imidlertid et Punkt, hvorpaa Hans Kongelige Høihed Prinds Christian lagde særdeles Vægt, og som ogsaa Hans Majestæt maatte anse for vigtigt. Med Hensyn til No. 2 bemærkede Hans Majestæt, at hvis Prinds Vil-

helm frivillig forandrer Religion, vil han selvfølgelig ikke kunne succedere paa Thronen i Danmark. Hvad No. 3 angik, da vilde Prindsen, naar den Tid kom, at han var nærmest til at succedere i Danmark, selvfølgelig have at vælge mellem den danske og den græske Throne. Da hans Børn skulle opdrages i den græsk-katholske Religion, følger deraf, at der ikke kan blive Tale om, at de kunne blive Regenter i Danmark. I Henseende til No. 4 yttrede Hans Majestæt, at ligesom Allerhøistsamme fandt den allerede tidligere fra engelsk Side udtalte Tanke om at lægge de joniske Øer til Grækenland meget rigtig, saaledes syntes det ham ogsaa, at Grækenlands Grændser burde mere afrundes, ved at noget af Tyrkiet lægges til. Med Hensyn til No. 5 havde den engelske Gesandt yttret, at han ikke troede, at Grækenlands finansielle Tilstand vilde gjøre det muligt, at Kongen strax skulde kunne faa en saa stor aarlig Gehalt som 50.000 L. St., og at 40.000 L. St. vel vilde kunne være tilstrækkeligt for det første; Hans Majestæt havde imidlertid gjort ham opmærksom paa, at der ved den Gebets-Udvidelse, som Landet vil faa ved de joniske Øer, vil erholdes forøgede Ressourcer, og ialtfald maatte det være Englands Sag at sørge for, at Kongen fik et passende Gehalt. Med Hensyn til Størrelsen af den Apanage, der skulde sikkres ham for det Tilfælde, at han kom til igjen at opgive den græske Throne, havde Hans Majestæt tænkt sig, at 10.000 L. St., saaledes som Hans Kongelige Høihed Prinds Christian havde ment, kunde være passende, men Hans Majestæt havde imidlertid fundet det rettest ikke at opstille nogen bestemt Sum. Hvad endelig det sidste Punkt under No. 6 angik, gjorde Hans Majestæt den Bemærkning, at Prinds Vilhelms Myndighed i Danmark indtræder den 24de December d.A., da han fylder 18 Aar.

Hans Majestæt tilføiede, at Hans Kongelige Høihed Prinds Christian efter endt Samtale med Allerhøistsamme havde udtalt, at han nu overlod Sagen i Hans Majestæts Hænder, og da Allerhøistsamme derpaa havde spurgt Prindsen, om han nu ogsaa var enig med Hans Majestæt, havde Hans Kongelige Høihed svaret Ja. Hans Kongelige Høihed, der i Søndags igjen havde forladt Kjøbenhavn for at reise tilbage til Ballenstedt, men paa Løverdags atter kommer hjem, skulde vel, efter hvad der var blevet Hans Majestæt sagt, i en senere Samtale med den engelske Gesandt have yttret sig, som om det var muligt, at Hans Kongelige Høihed endnu kunde forandre Mening og, uanset Opnaelsen af de af ham stillede Betingelser for sit Samtykke til,

at hans Søn modtager Kongevalget, tage dette Samtykke tilbage; men da Hans Kongelige Høihed, som anført engang, har overladt Sagen til Hans Majestæt, maatte det selvfølgelig blive herved, og Hans Kongelige Høihed var saaledes bunden til at gaa ind paa, hvad Hans Majestæt beslutter i Henhold til de aftalte Betingelser.

Hans Majestæt opfordrede dernæst Geheime-Statsraadets Medlemmer til at yttre sig over de af Allerhøistsamme oplæste Betingelser, for at der kan samtykkes i, at Prinds Vilhelm modtager Valget som Konge i Grækenland.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede foreløbig, at han strax, da Hans Kongelige Høihed Prinds Christian var kommen til Byen, havde søgt ham, og Hans Kongelige Høihed havde alt da udtalt sig i den samme Retning, hvori han senere havde yttret sig for Hans Majestæt. Da den engelske Gesandt, efterat Hans Kongelige Høihed havde meddelt ham de af Høistsamme formulerede Betingelser, spørgende havde yttret, at det, hvis disse Betingelser nu kunde naas, da altsaa var sikkert, at Hans Kongelige Høihed ikke vilde gjøre Vanskelighed ved, at hans Søn modtog Valget, havde Prindsen, til Gesandts Overraskelse, svaret, at det vilde han ikke sige, og at han maatte have sig forbeholdt, til han kom tilbage til Kjøbenhavn paa Løverdag, at give endeligt Svar. Udenrigsministeren, der ogsaa havde talt med Prindsen, efterat han havde været hos Hans Majestæt, havde sagt Hans Kongelige Høihed, at han ikke troede, at det gik an, naar Betingelser for Modtagelsen af Valget først engang ere opstillede, siden, naar de virkelig bleve opfyldte, at nægte sit Samtykke; Udenrigsministeren havde ikke dengang kjendt, hvad han idag havde erfaret, at Prindsen havde sagt til Hans Majestæt, og han kunde nu saameget mindre tænke sig det muligt, at Hans Kongelige Høihed under den ovennævnte Forudsætning kunde træde tilbage.

Hvad dernæst selve Betingelserne angik, da kunde Udenrigsministeren, der iøvrigt vilde have fundet det ønskeligt, at Hans Kongelige Høihed havde kunnet være bleven i Kjøbenhavn og deltage i Geheime-Statsraadet idag, ikke andet end finde den under No. 1 opstillede Betingelse ganske naturlig fra Prindsens Side. Der syntes ogsaa alt tidligere fra engelsk Side at være gjort nogle Forsøg paa at opnaa et Afkald fra Kong Ottos Side, og det maatte da blive Englands og de andre Magters Sag, hvad der maatte være at foretage med Hensyn til dette Punkt, der forresten hørte til dem, som vel ikke saa hurtigt

vilde kunne ordnes. Den 2den Betingelse, med Hensyn til Religionen, vil, efter hvad der alt er bekjendt, ingen Vanskelighed have. Det under No. 3 opstillede Punkt, angaaende Successionen, er en Betingelse, som er af stor Betydning, og hvorledes man fra græsk Side vil stille sig til dette Punkt, er ikke godt at vide. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian har holdt paa, at Prinds Vilhelm maatte for sit Vedkommende bevare sin Arveret til den danske Throne, og dette er et naturligt Ønske fra Hans Kongelige Høiheds Side; navnlig vilde det jo for det Tilfælde, at Prinds Vilhelm efter kort Tid vendte tilbage fra Grækenland, være noget haardt, at han skulde have tabt sin Arveret i Danmark. Der kunde blive Spørgsmaal om Nødvendigheden af at bringe dette Punkt med Hensyn til Successionen for Rigsraadet, og det da navnlig, forsaavidt der bliver Spørgsmaal om, at under visse Omstændigheder Prinds Vilhelms Descendents skulde kunne bevare Arveretten til Danmark, saasom naar han med Børn efter kort Tid kom bort fra Grækenland, eller naar han efterat være vendt tilbage til Danmark fik Børn her. Ligesom der imidlertid, naar man først gaar ind paa Spørgsmaalet om hans Descendents, opstaar saamange vanskelige Spørgsmaal og lader sig tænke saamange forskjellige Eventualiteter, at intet lader sig forud bestemt og udtømmende præcisere, saaledes kan det ogsaa siges, at det, at Prindsen gaar over til den nye Stilling som Konge i Grækenland, i og for sig intet forandrer for hans Vedkommende i hans dynastiske Rettigheder heri Landet, og at der med Hensyn til disse kun bliver Spørgsmaal i det Øieblik, at han her skal gjøre Brug af sin Arveret. Det lader sig imidlertid paa den anden Side ikke nægte, at det Forhold, at en her arveberettiget Prinds bliver Konge i Grækenland, er af en saa egen Beskaffenhed, at der vel kunde være Opfordring til med Rigsraadet at træffe i den Anledning Bestemmelser; men man kommer saa derved ind i mange Vanskeligheder.

Hvad Punktet No. 4 angik, da var det jo fra engelsk Side sagt, at de joniske Øer skulde lægges til Grækenland; en Udvidelse af Grændserne ved, at der tages noget fra Tyrkiet, troede Udenrigsministeren ikke, at man skulde lægge stor Vægt paa, da det let vilde frembringe Conflicter.

Den under No. 5 opstillede Betingelse troede Udenrigsministeren ikke at ville give nogen afgjørende Vanskelighed, om end den satte Sum maatte blive noget forandret.

I Henseende endelig til den sidste Betingelse under No. 6 bemærkede Udenrigsministeren, at der med Hensyn til den opstaar Spørgsmaal om Indtrædelse af et midlertidigt Regentskab i Grækenland, enten dette nu skulde overdrages til en enkelt Mand, hvad der maaske vilde være det heldigste, og Tanken maatte da snarest rettes paa en engelsk Statsmand, eller til flere i Forening.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme havde tænkt sig, at Regentskabet kunde ordnes paa den Maade, at det kom til at bestaa af 1 engelsk Repræsentant, 1 fransk, 1 russisk og 1 dansk, foruden af et Par Grækere; det danske Medlem vilde under Regentskabet faa Leilighed til at sætte sig ind i Forholdene og kunde da blive hos den nye Konge, naar denne selv overtog Regjeringen. Hans Majestæt havde tænkt at kunne foreslaa Stormagterne en saadan Sæmsætning af Regentskabet, men havde dog ikke villet optage noget herom iblandt de opstillede Betingelser; imidlertid havde Allerhøistsamme nævnt det for den engelske Gesandt, og denne havde Ideen tiltalt.

Marineministeren [Bille] bemærkede, at han fuldstændigt samstemmede i det under No. 1 nævnte Punkt, da han ansaa dette for at maatte være en absolut Betingelse for, at Prinds Vilhelm kunde modtage Valget som Konge i Grækenland. Han var bleven endmere bestyrket i sin Anskuelse herom ved at høre, at Østerrig skal have gjort Kong Ottos og det bayerske Huses Afkald til en Betingelse for Anerkjendelse af en ny græsk Konge, og han vilde finde det overordentlig uheldigt, om Prinds Vilhelm skulde begynde sin nye Stilling med ikke at være anerkjendt af en Stormagt.

Det 2det Punkt var, efter hvad der var meddelt, allerede afgjort fra græsk Side, og hvad det 4de angik, da kunde han ikke andet end finde det særdeles ønskeligt, om Landets Grændser kunde blive udvidede.

Med Hensyn til det 5te Punktum vilde han anse det for overmaade heldigt, om Prinds Vilhelm kunde af Grækenland selv faa en Konge-Gehalt af 50.000 L. St., men derimod troede han, at det vilde stille Prindsen meget uheldigt, om det skulde blive stillet op, at han fik en Del af sin Gehalt fra England, og Marineministeren vilde da anse det for langt heldigere, at han begyndte med mindre. Marineministeren maatte ligeledes finde det høist uheldigt, om der skulde udtales noget om, hvad Prindsen skal have i aarlig Apanage fra Grækenland i det

Tilfælde, at han maa opgive den græske Throne, og han maatte meget fraraade, at der i den Henseende optages noget iblandt, hvad der skal stipuleres.

Idet han dernæst tiltraadte det 3die Punkt, troede han, hvad Spørgsmaalet om Arvefølgen iøvrigt angik, at dette var noget, som helst maatte skydes ud i den fjerne Fremtid.

Med Hensyn endelig til det 6te Punkt om, at Prindsen skal forblive her i Danmark, indtil han bliver myndig, da kunde Marineministeren dog ikke tro andet, end at Grækerne ville ønske at faa ham over til deres Land snarest muligt.

Sluttelig maatte Marineministeren endnu bemærke, at det forekom ham, at der her ved den Sag, hvorom Spørgsmaalet er, er Leilighed til at sikre noget for Danmark; det er de andre Magter, der ere komne til Danmark om at faa Prinds Vilhelm til Konge i Grækenland; Danmark har ikke den fjerneste Interesse i, at Prindsen bliver Konge der, det er tvertimod vist, at det er et Offer, der gjøres ved at bortgive en Prinds, som skulde befæste Dynastiet, og Marineministeren fandt, at der er fuld Anledning for den danske Regjering til at sige, at den vil have noget for dette Offer. Hvad den skulde have derfor, maatte blive Gjenstand for nærmere Forhandling.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at Allerhøjstsamme havde igaar talt med den engelske Gesandt om det samme, som Marineministeren nu havde nævnt, og havde løselig henkastet som noget, der kunde ønskes opnaaet ved denne Leilighed: at Holsten og Lauenborg kom ud af det tyske Forbund.

Udenrigsministeren [Hall] yttrede, at han selvfølgelig ogsaa havde tænkt over det af Marineministeren under Omhandling bragte Punkt. forsaavidt der var noget aldeles bestemt, der kunde paavises som noget, vi maatte fordre i Danmarks Interesse, kunde man maaske sætte sig udover det lidt stødende, som der dog efter hans Følelse vilde være i at opstille en Pris for det Offer, vi give. Men Udenrigsministeren troede ikke, at det vilde være gjørligt at paavise nogen saadan bestemt Gjenstand. Ganske vist kunde det være en stor Fordel, at Holsten og Lauenborg kom ud af det tyske Forbund; men selv fraset, at det nu maaske mindre kunde udøve den fordelagtige Indflydelse, som det paa et tidligere Tidspunkt kunde have havt, saa vilde dog det højeste, der kunde opnaas, være, at Stormagterne lovede os, at de vilde anvende deres Indflydelse i den nævnte Retning paa

Forbundsdagen, men nogen Sikkerhed for Opnaaelsen af vort Ønske vilde dog ikke kunne faas. Andre bestemte Tilsagn, som vi kunde forlange, og som kunde være lette at formulere, troede Udenrigsministeren ikke kunde paavises. Derimod var det jo vist, at det kunde være meget ønskeligt at faa en Støtte hos Stormagterne, da det jo ikke er usandsynligt, at Forbundsdagen nu atter vil forsøge at føre den danske Sag frem, og det kunde jo da være af meget stor Betydning, om England og Frankrig vilde træde bestemt op imod, at der fra Forbundets Side gaas udenfor de Grændser, som Forbundslovgivningen sætter. Da der lægges overordentlig Vægt paa, at det græske Spørgsmaal nu kan faa en Ende ved, at Prinds Vilhelm bliver Konge i Grækenland, maa det, at der nu herom føres en Forhandling, hvor man fra Danmarks Side kommer de andre Magter imøde, baade i og for sig udøve en meget heldig Indflydelse paa Danmarks Stilling og ogsaa kunne benyttes som en Opfordring for de andre Magter til at sørge for at give Landet Styrke overfor Forbundets Overgreb. Dette var noget, som Udenrigsministeren ansaa som givet. Men at opstille en Erklæring derom, der da snarest skulde gaa ud paa, at de andre Magter sluttede sig til den seneste allerhøieste Kundgjørelse om Holstens Forfatningsforhold, som Betingelse for Danmarks Samtykke til, at Prinds Vilhelm bliver Konge i Grækenland, det vilde Udenrigsministeren anse for meget betænkeligt; et saadant Skridt vilde blive mistydet, og han troede heller ikke, at det derved tilsigtede kunde naas.

Marineministeren [Bille] henpegede paa, om det ikke skulde være muligt at opstille fra Danmarks Side som Betingelse en Fornyelse af Magternes Garanti af 1721 med Hensyn til Slesvig.

Krigsministeren [Thestrup] maatte, med Hensyn til den eventuelle Apanage for Prinds Vilhelm i Tilfælde af, at han igjen ophører at være Konge i Grækenland, samstemme med, hvad Marineministeren havde yttret, ligesom han ogsaa nærede det samme Ønske som denne om, at Øieblikket maatte kunne benyttes til at opnaa noget for Danmark.

Udenrigsministeren [Hall] maatte gjøre opmærksom paa, at den eventuelle Apanage var opstillet af Hans Kongelige Højhed Prinds Christian som Betingelse for hans Samtykke til, at Prinds Vilhelm modtager Valget.

Marineministeren [Bille] kunde ikke andet end vedblivende være af den Mening, at det vil stille Prinds Vilhelm uheldigt at begynde

med at vise en Mangel paa Tillid til sin nye Stilling ved at forudsætte en saadan Eventualitet som den, hvorom der er Spørgsmaal.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at det dog paa den anden Side ikke kunde nægtes, at der for Hans Kongelige Høihed Prinds Christian kunde være megen Grund til at opstille den paagjældende Betingelse.

Ministeren for Hertugdømmer Slesvig [Wolfhagen] yttrede, at det ogsaa forekom ham mindre heldigt at stille det senest omhandlede Punkt, saaledes som sket var, men at dette Punkt jo vistnok paa en heldigere Maade vilde kunne komme frem igjennem Forhandlingerne om det 1ste af de opstillede Punkter, hvorved der maatte blive Spørgsmaal om en Apanage til Kong Otto.

Hvad det under No. 3 opstillede Punkt angik, da var, saaledes som han havde forstaaet, Hans Majestæts Mening den, at der ikke skulde gaas videre, end at Arveretten til den danske Throne reserveres i Prinds Vilhelm personlig; han vidste imidlertid ikke, om Hans Kongelige Høihed Prinds Christian strengt havde opfattet det saaledes. Han troede iøvrigt med Udenrigsministeren, at dette Punkt om Arveretten ikke lader sig præcisere nærmere med Hensyn til saadanne Tilfælde, hvor der undtagelsesvis kunde blive Spørgsmaal om at bevare Arveretten for nogen Del af Prinds Vilhelms Descendents, da det vilde have overordentlige Vanskeligheder iforveien at træffe Bestemmelser for slige Tilfælde. Men det var ham imidlertid ikke ganske klart, om det dog ikke alligevel vil være nødvendigt at have Repræsentationens Samtykke med Hensyn til det heromhandlede Punkt, saaledes som det foreligger, da det dog er en anteciperet Forandring af Arvefølgen, der indtræder, naar Prinds Vilhelms Børns Arvet nu opgives.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] ansaa det yderst uheldigt, at der til Prinds Vilhelms Modtagelse af den græske Krone knyttedes den Betingelse, at Kong Otto skal abdicere. Dette vil stille Prinds Vilhelm uheldigt derved, at paa den Maade det græske Folk skal komme til at betale Apanage til den saa forhadte Konge, thi anderledes end ved at købe ham, vil man ikke faa ham til at abdicere. For Ministeren staar den heromhandlede Betingelse under No. 1 som noget, hvorpaa det hele kunde strandes.

Han maatte dernæst ogsaa, hvad Punktet No. 2 angik, anse det tvivlsomt, hvorvidt man skulde forlange, at i Prindsen skal confirmeres i den evangelisk-lutherske Religion; naar Prindsen ret skal kunne

finde Indgang hos det græske Folk, kunde Ministeren vel tænke sig, at han ogsaa i Religion maa slutte sig til det, og der er da heller ikke den Modsætning mellem den græsk-katholske Religion og Protestantismen som imellem denne sidste og den romersk-katholske Religion.

I Henseende til det 4de Punkt forekom det ham, at man skulde se bort fra en Udvidelse af Grækenland derved, at der tages noget fra Tyrkiet.

Med Hensyn til det 5te Punkt tiltraadte han Marineministerens Mening angaaende Spørgsmaalet om en eventuel Apanage for Prindsen, da det vil fremtræde som noget saa stødende og saarende for hele Prindsens tilkommende Stilling, at han tænker paa, at han skal kunne blive nødt til igjen at opgive den græske Throne. Der var imidlertid en Maade, hvorpaa maaske det samme, som tilsigtes ved hin Betingelse, kunde opnaas, og det var, naar med Henlæggelsen af de joniske Øer til Grækenland noget af disses Indtægter kunde udtrykkeligt blive anerkjendt som en Livgeding for Prindsen personlig, uden at der var Tale om, hvad Stilling han havde. Det var imidlertid særdeles ønskeligt, at alt i den Henseende kom frem som noget, der stilledes op fra engelsk Side.

Hvad dernæst det 3die Punkt om Arveretten til den danske Throne angik, da ansaa han det for rigtigt at blive staaende ved den Mellemsvei, at Retten forbeholdes Prinds Vilhelm personlig; at Prindsen saaledes giver Afkald for sin Descendents mente han at maatte kunne ske, uden at der i den Anledning behøves nogen Lov vedtagen af Rigsraadet. Om derimod Prindsen kan give et betinget Afkald for sin Descendents, uden at en saadan Lov bliver nødvendig, skulde Ministeren for Øieblikket lade uafgjort.

Med Hensyn endelig til det sidste Punkt under No. 6 yttrede han, at han vilde anse det for ønskeligt, at Prindsen kom til Grækenland snarest muligt og overtog Regjeringen, da der i Landet føles en saa levende Trang til at komme ud af den nærværende Tilstand. Han troede ikke, at det vil kunne gaa med et officielt Regentskab; hvorimod han vilde antage, at det gik lettere, om der kunde være en Mand, der som Ven og Raadgiver stod ved Siden af den nye Konge.

Sluttelig maatte han endnu bemærke, at han ikke troede, at man skulde kunne ved den foreliggende Leilighed betinge sig visse Fordele for Danmark; Østerrig og Preussen vilde aldrig være villige til at

gjøre Indrømmelser i den dansk-tydske Sag for at faa Prinds Vilhelm til Konge i Grækenland, og de andre Stormagter vilde heller ikke for den Sags Skyld brouillere sig med Østerrig og Preussen.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at han ikke, med Hensyn til Spørgsmaalet om at opstille Kong Ottos Abdication som en Betingelse, kunde slutte sig til Cultusministeren. Han troede, at der i Forholdet selv: at den, der har været kaldet af en Nation til Konge, ved Skridt fra sine Undersaatters Side er bleven nødt til igjen at forlade sit Land, er god Grund til at forlange en saadan Abdication, og han troede heller ikke, at der vil kunne være Spørgsmaal om, at Kravet herom skulde kunne fremkalde Utilfredshed og Misnøje hos den græske Nation. Han antog tvertimod, at man vilde finde det ganske naturligt fra Prindsens Side, at han ikke vilde tiltræde som Konge, før end han vidste, at den forrige Konge havde erklæret, at han fra sin Side havde opgivet sine Rettigheder til Thronen; og man vilde finde det smukt, at den nye Konge først vilde have alt fjernet, hvad der kunde kaste Tvivl om hans Legitimitet.

Med Hensyn dernæst til Spørgsmaalet om Fastsættelsen af en Apanage for Prindsen under eventuelle Omstændigheder, da var det ganske vist, at det, saaledes som var blevet bemærket, lod sig gjøre gjældende, at dette Punkt vilde være noget, der maatte gjøre et ubehageligt Indtryk, naar det blev stillet paa den Maade, at Apanagen forlangtes fastsat for det Tilfælde, at Prindsen skulde blive forjaget fra Grækenland. Men paa den Maade skal jo Apanage-Spørgsmaalet ikke stilles. Det hører jo dog til Eventualiteterne, at Prindsen kan komme til at ophøre at være Konge i Grækenland, og naar Spørgsmaalet stilles saaledes, vil det ubehagelige falde bort, og det hele Punkt vil igrunnen ikke komme til at have anden Betydning end den, som saamange Bestemmelser have, der i Grundlove fremsættes for Tilfælde, som kunne tænkes mulige.

Hvad alle de øvrige opstillede Punkter angik, sluttede *Justitsministeren* sig til Udenrigsministeren.

Udenrigsministeren [Hall] maatte med Hensyn til Punktet om en eventuel Apanage for det Tilfælde, at Prinds Vilhelm skulde blive nødt til at opgive den græske Throne, gjentage, at dette Punkt nu engang er opstillet fra Hans Kongelige Højhed Prinds Christians Side, og at Hans Kongelige Højhed overfor den engelske Gesandt har gjort

det gjældende. Udenrigsministeren maatte derfor for sit Vedkommende anse sig forpligtet til under de Forhandlinger, han vil komme til at føre, meget bestemt at holde paa dette Punkt ligesom i det hele paa alle de Punkter, som Prinds Christian har opstillet, da Hans Kongelige Høihed ellers med Føie vilde kunne sige, at han ikke længer var bunden til at samtykke i hans Søns Valg. Noget andet er, at der, efterat Udenrigsministeren har endt sine Forhandlinger med Vedkommende om de opstillede Punkter, bagefter kan med Prindsens Samtykke komme Forandring i disse. Hvad iøvrigt hint specielle Punkt angik, saa kunde Udenrigsministeren dog heller ikke finde det Delicattesenssyn, som man har villet gjøre gjældende imod det, ganske begrundet; thi det er jo ikke Prinds Vilhelm selv, der opstiller dette Punkt, men det er Faderen, der her alene optræder paa Sønnens Vegne, og at han gjør det, kunne Grækerne ikke finde underligt, ligesaa lidet som det kan siges, at det viser, at Prinds Vilhelm ikke har Tillid til sin nye Stilling.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at han har opfattet Betydningen af de af Prinds Christian opstillede Punkter paa samme Maade, som Udenrigsministeren nu havde yttret sig; men han mente dog paa den anden Side, at Hans Kongelige Høihed ikke vilde kunne have noget imod, at de i disse Punkter fremsatte Betingelser blive bedre for Prinds Vilhelm, og hvad det af Udenrigsministeren specielt omhandlede Punkt angik, da forekom det rigtignok *Finantsministeren*, at dette Punkt havde noget stødende, og at det vistnok vilde være mere passende og stille Prindsen langt heldigere, dersom det samme kunde opnaas paa den af *Cultusministeren*, til hvis Mening han derfor var tilbøielig til at gaa over, antydede Maade.

Han vilde dernæst, da han ikke fuldkomment havde forstaaet Hans Majestæt, om Hans Kongelige Højhed Prinds Christian har set de af Allerhøistsamme meddelte Punkter, saaledes som de ere formulerede af Hans Majestæt, tillade sig at udbede sig nærmere Oplysning i den Henseende.

Hans Majestæt Kongen yttrede i denne Anledning, at Hans Kongelige Høihed havde havt nogle Punkter opskrevne, og at de af Hans Majestæt formulerede Punkter ere i det væsentlige omtrent det samme.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at Prinds Christian havde, inden han reiste, leveret ham sine opskrevne Betingelser, som Hans

Kongelige Høihed ogsaa havde gjort den engelske Gesandt bekjendt med, og disse Betingelser oplæste Udenrigsministeren derefter saalydende:

- 1) Betænkningstid til den 11te April d.A.
- 2) Fuldstændig Renunciation fra Kong Ottos Side.
- 3) Opretholdelsen af min Søns Rettigheder til den danske Throne.
- 4) En aarlig Apanage af 50.000 L. St., garanteret af England og Stormagterne.
- 5) I Tilfælde af at ophøre at beklæde Thronen 10.000 L. St. ligeledes garanteret af Stormagterne.
- 6) Først naar han har opnaaet sin Myndighedsalder, kan der gjøres Fordring paa ham i Grækenland.

Finantsministeren [Fenger] yttrede derefter, at det Punkt om Grækenlands Gebet, der under No. 4 var optaget imellem de Punkter, Hans Majestæt havde forelagt som det Grundlag, der skulde tjene til Instrux for Udenrigsministerens Forhandlinger, ikke findes i de nu meddelte, af Prinds Christian nedskrevne Betingelser, men at der ved hint Punkt forresten intet er udtalt om, at Udenrigsministeren skal staa paa, at det nuværende Gebet faar en Udvidelse. *Finantsministeren* vilde imidlertid tillade sig at henstille, om Hans Majestæt ikke vilde paalægge Udenrigsministeren under Forhandlingerne at virke hen til, at dette Punkt i sin endelige Formulering gives en anden Form. Det er nemlig fra engelsk Side blevet oftere udtalt, at Hensigten er, at de joniske Øer skulle lægges til Grækenland; det vil være den græske Nation en Behagelighed, at dette sker, og det vilde være smukt og have en heldig Indflydelse for Prinds Vilhelm med Hensyn til hans tilkommende Stilling, om disse Øers Overgang til Grækenland, uden hvilken det ikke forekom *Finantsministeren*, at Prindsen burde være Konge der, blev sat i Forbindelse med Prindsens Overtagelse af den græske Throne, saa at det paa en Maade fremstillede sig som en *Cadeau*, han bragte det græske Folk. *Finantsministeren* skulde derfor ønske, at der virkes hen til, at det omhandlede Punkt endelig formuleres i en saadan Retning.

Han skulde dernæst, med Hensyn til Redactionen af det 3die af de af Hans Majestæt forelagte Punkter, gjøre opmærksom paa, at de tilføjede Ord: »sit Dynastis Rettighed« kunde synes at maatte indeholde noget mere end det, efter hvad der af Hans Majestæt er udtalt, virkelig er Meningen, at der skal ligge deri; og han skulde derfor,

saameget mere efter den Form, hvori det tilsvarende Punkt er givet i Hans Kongelige Høihed Prinds Christians Betingelser, henstille, om ikke ialtfald Hans Majestæt vilde give den udtrykkelige Erklæring, at Ordene »sit Dynastis Rettigheder« i det nævnte Punkt kun betyder det samme som sine egne Rettigheder.

Hans Majestæt Kongen udtalte, i Overensstemmelse med hvad Al-lerhøistsamme allerede tidligere havde yttret, at de af Finantsministeren fremhævede Ord i det paagjældende 3die Punkt ikke have nogen anden Betydning, end om der istedetfor dem stod: »sine egne Rettigheder«.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at det heller ikke har været Prinds Christians Tanke, at der skulde ligge nogen anden Mening i det tilsvarende af Hans Kongelige Høihed opstillede Punkt. Hvad dernæst angik Finantsministerens Ytringer med Hensyn til det 4de Punkt, da fandt Udenrigsministeren det meget rigtigt, at de joniske Øers Henlæggelse til Grækenland, som han med fuldstændig Sikkerhed antog for en afgjort Sag, tages paa den af Finantsministeren antydede Maade med op ved den endelige Formulering.

Indenrigsministeren [Lehmann] maatte foreløbigen bemærke, at det var ham uforklarligt, hvorledes Hans Kongelige Høihed Prinds Christian, efter engang at have opstillet Betingelser for sit Samtykke til, at hans Søn bliver Konge i Grækenland, kunde endnu betragte sit Votum som frit, omend de stillede Betingelser blive opfyldte. Det forekom ham, at efterat Hans Kongelige Høihed har voldgivet Sagen til Hans Majestæt, kan Hans Kongelige Høihed ikke være berettiget til igjen at kuldkaste dette, men at det er Hans Majestæt alene, der har den endelige Afgjørelse af Sagen. Hvis dette Punkt ikke er aldeles paa det rene, maatte Indenrigsministeren principaliter henstille, at Sagen stilles ganske i Bero, indtil Hans Kongelige Høihed, hvis Nærværelse i Geheime-Statsraadet idag han med Beklagelse savnede, kommer selv tilstede; thi det er dog, naar ikke Hans Majestæts Regjering skal være udsat for grovelig at compromitteres, et Punkt, hvorom der ikke bør være den allermindste Tvivl, at, naar Udenrigsministeren forhandler paa Basis af de Betingelser, der ere opstillede, da ogsaa, naar disse Betingelser opfyldes, Sagen dermed har sin Ende.

Efter at have forudskikket denne Bemærkning skulde Indenrigsministeren, hvad selve de opstillede Punkter angik, yttre, at han troede, at Spørgsmaalet om det bayerske Dynastis Abdication kunde

med god Føie opstilles, og at en smuk Tanke laa til Grund herfor; men han maatte indstændig fraraade, at dette Punkt stilles paa Spidsen. Det er vist, at den europæiske Statsret har tilladt sig mange Afvigelser fra, hvad der fra et rent juridisk Standpunkt maatte kunne statueres, og han troede aldrig, at en Fyrste har forladt en Throne med saa enstemmig en Villiestilkjendegivelse fra Folkets Side, som Tilfældet har været med Kong Otto. Ved at forhandle om Besættelsen af den græske Throne have Stormagterne tilstrækkeligt anerkjendt, at den er bleven vacant, og Spørgsmaalet om at gjøre Prinds Vilhelms Modtagelse af det græske Folks Valg afhængig af den bayerske Kongefamilies Afkald bør derfor heller ikke fastholdes saaledes, at derved, hvad let kunde ske, det hele bringes til at strande.

Med Hensyn til det næste Punkt, Prinds Vilhelms Confirmation, da mente han, at dette Punkt væsentligt er et Familieanliggende. Han kunde imidlertid ikke tro andet, end at Prindsen selv vil finde det rigtigt at træde over til sit Folks Religion, hvis han og hans Dynasti skulle ret slaa Rod hos det. Ogsaa var Indenrigsministeren, hvad der staar i Forbindelse med Spørgsmaalet om Confirmationen, personlig tilbøielig til med Cultusministeren at finde det rettest, at Prindsen ialtfald allerede i Sommerens Løb kommer over til Grækenland og tiltræder sin nye Stilling. Idet han fuldkommen tiltraadte det nævnte Punkt, saaledes som Hans Majestæt havde opstillet det, troede han, at selve Spørgsmaalet om Confirmationen bør som aabent forbeholdes Hans Majestæts Afgjørelse.

Hvad Apanagespørgsmaalet angik, da kunde der anføres vægtige politiske Grunde for, at der sikkres Prindsen som Konge en rundelig Apanage, og han ansaa det for berettiget at opstille Fordringen om en saadan. Derimod maatte han, med Hensyn til Spørgsmaalet om Prindsens Doterung, efterat han maatte komme til at opgive sin Kongestilling, fuldkommen slutte sig til, hvad Marineministeren havde udtalt, og han maatte henstille, at det under de Forhandlinger, der skulle føres, maa blive aldeles tydeligt, at dette er et Spørgsmaal, som Hans Majestæt og Regjeringen maa betragte som aldeles underordnet.

Spørgsmaalet om Prinds Vilhelms Stilling til den danske Arvefølge var efter Indenrigsministerens Mening af største Vigtighed, og det var af alle Betingelserne den eneste, der maatte opstilles som ufravigelig. Han vilde anse det for det correcte, at Prindsen gav for sig og sin Slægt fuldstændig Afkald paa den danske Throne, og der be-

høvedes i saa Tilfælde intet Samtykke fra Rigsraadets Side. Dersom derimod Prindsen ikke giver et saadant rent Afkald, men kun et betinget, og, hvad Indenrigsministeren mente at være tilstedeligt, reserverer Arveretten for sig selv personlig og under visse Omstændigheder, hvis Prindsen i levende Live kommer til at gjøre Brug af Arveretten for sit Vedkommende, for en Del af hans Afkom, saa vil det være nødvendigt, at disse Forbehold bringes i Lovsform og gjøres til Gjenstand for en additional Akt til Arvefølgeoven, som da maa forelægges det først sammentrædende Rigsraad. Spørgsmaalet om Arvefølgen bør paa den Maade straks bringes til fuldkommen Klarhed, og Ministeriet vilde, med Fortidens sørgelige Exempel for Øie, ikke kunne tage paa sig Ansvar for at udskyde det til en mere eller mindre fjern Fremtid.

Hvad dernæst angik det under Forhandlingerne paa Bane bragte Spørgsmaal om et Regentskab, da ansaa Indenrigsministeren dette Spørgsmaal for saa vigtigt, at det bør optages med iblandt Stipulationerne, idet han troede, at Hans Majestæt bør forbeholde sig paa ethvert Stadium sit Samtykke med Hensyn til Valget af de Personligheder, til hvem Regentskabet skal overdrages. Ønskeligt vilde Indenrigsministeren anse det baade for Prindsen og for Grækenland, om en fremragende engelsk Statsmand kom til at overtage Regentskabet.

Fremdeles bemærkede Indenrigsministeren, at han med Finantsministeren maatte finde, at det vilde have et meget smukt Udseende, om de joniske Øers Henlæggelse til Grækenland kunde blive opstillet jævnsides med Prinds Vilhelms Overtagelse af den græske Krone, men Grændsespørgsmaalet iøvrigt burde holdes udenfor Udenrigsministerens Forhandlinger.

Slutteligen tilføjede Indenrigsministeren, at han troede, at det vilde være en fuldkommen Umulighed at kunne ved at benytte den nærværende Leilighed bringe det til, at Holsten og Lauenborg kom til at udtræde af det tyske Forbund, ligesom det heller ikke vilde være gjørligt at bringe Stormagterne til en Godkjendelse af den sidste Kundgjørelse om Holstens Forfatningsforhold. Skulde der være noget, der ved denne Leilighed kunde opnaas i Danmarks Interesse, saa maatte det være en Erklæring om, at Stormagterne vilde hævde Slesvigs Uafhængighed af det tyske Forbund, den samme Tanke som Marineministeren havde havt. At hvad der skal kunne opnaas kun kan gaa i den Retning, havde han ingen Tvivl om, og han troede ogsaa,

at et saadant Ønske kunde bringes i anstændig Form, idet hvad der i den ene Henseende, med Hensyn til Dynastiet, er en Svækkelse for Monarkiet, gjør, at Monarkiet igjen maa trænge til at blive styrket i den anden Henseende, men om dette Punkt skulde kunne bringes ind under Forhandlingerne, turde han imidlertid ikke yttre nogen bestemt Mening om.

Udenrigsministeren [Hall] tilbagekaldte i Erindringen, at den nærværende Sags Stilling er den, at Prinds Christian har i London givet en mere eller mindre bestemt Erklæring om, at Hans Kongelige Høihed overlod Sagen til Hans Majestæts Afgjørelse, og at Hans Majestæt derefter har for 8 Dage siden erklæret, at Allerhøistsamme ikke fandt Anledning til at modsætte sig Prinds Vilhelms Candidatur til den græske Throne, men at dette dog kun skete under Forudsætning af Prinds Christians og hans Søns Samtykke. Prinds Christian har nu senere udtalt sig for Hans Majestæt og opstillet visse Betingelser for sit Samtykke, og Hans Majestæt har tilladt, at Hans Kongelige Høihed gjorde disse Betingelser gjældende. Betingelserne ere nu alt komne frem som Gjenstand for Discussion med den engelske Gesandt, og disse Betingelser ere, som allerede tidligere fremhævet, det Standpunkt, hvorpaa Udenrigsministeren maa staa under de Forhandlinger, han skal føre. Hvis man vil sikke sig, at Hans Kongelige Høihed Prinds Christian ikke skal kunne nægte sit Samtykke, af hvilket Hans Majestæt har gjort sit eget Samtykke afhængigt, vil det derfor være det ene rigtige, at Bestræbelsen rettes paa at faa disse Betingelser opfyldte. Viser det sig da, at det er en Umulighed at faa dem gennemførte, saa vil Sagen atter blive Gjenstand for Forhandling i det Geheime-Statsraad, hvor Hans Kongelige Høihed da maa være tilstede. Opfyldes derimod de stillede Betingelser, da ansaa han det, som ogsaa allerede tidligere udhævet, for utvivlsomt, at det vil være umuligt for Hans Kongelige Høihed at træde tilbage fra sit alt givne Samtykke.

Hans Majestæt Kongen gjentog, hvad Allerhøistsamme allerede før havde udtalt, at det, efterat Hans Kongelige Høihed Prinds Christian engang har overladt Sagen i hans Majestæts Hænder, er, naar de stillede Betingelser opfyldes, Hans Majestæt alene, der har den endelige Afgjørelse; og hermed sluttede Hans Majestæt Sagens Forhandling i nærværende Geheime-Statsraads-Møde, hvornæst da, naar Udenrigsministeren havde endt sine Forhandlinger, Sagen vilde komme igjen for i Geheime-Statsraadet.

Krigsministeren [Thestrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en ved 18de Infanteri-Bataillon den 23de f.M. afsagt Stabskrigsretsdom, hvorved Secondlieutenant Christian August Julius Hansen for Myndigheds Misbrug er tilfunden 1 Maanedes Fæstningsarrest af 2den Grad.

I Overensstemmelse med Krigsministerens Indstilling resolverede *Hans Majestæt* allernaadigst, at der paa Krigsretsdommen tegnes følgende allerhøieste Resolution: »Stabskrigsrettens Dom vorder herved stadfæstet og vil den idømte Fæstningsarrest være at udholde i Citadellet Frederikshavn«.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet tirsdag d. 14. april 1863.

Aar 1863, Tirsdagen den 14de April, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Arveprindsen var fraværende paa Grund af Sygdom.

Protokollerne for Geheime-Statsraadets Møder den 30te Marts og 7de April bleve oplæste og ratihaberede.

Udenrigsministeren [Hall] meddelte, at han efter det sidstafholdte Geheime-Statsraads-Møde havde henvendt sig til den engelske Gesandt og givet ham en fransk Oversættelse af de Punkter, som skulde afgive Grundlaget for Udenrigsministerens Forhandlinger med ham angaaende Betingelserne for, at der samtykkes i, at Prinds Wilhelm modtager Valget som Konge i Grækenland. Gesandten havde derefter skrevet til Lord Russell og fra denne igjen modtaget i den Anledning en telegraphisk Meddelelse indeholdende Svar med Hensyn til hine Punkter. Dette Svar, som Gesandten havde meddelt Udenrigsministeren skriftlig opsat, oplæste han nu efter allerhøieste Befaling punktvis, idet *Hans Majestæt* ansaa det rigtigt, at hvert Punkt for sig tages under Forhandling.

Det 1ste Punkt i Lord Russells Svar lød saaledes:

The abdication of Prince Otho, except in favour of a Member of his own family, is not to be looked for; but it is not necessary. When George I came to the throne of England, the Stuarts did not

abdicate. The recognition of Prince William by the three protecting Powers is sufficient title.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte, da Hans Majestæt havde været saa naadig at erklære sig enig i de af Hans Kongelige Høihed opstillede Punkter, bede Allerhøistsamme at holde paa, at der skal opnaas fuldstændig Abdication fra Kong Ottos Side.

Udenrigsministeren [Hall] troede, som han allerede under de tidligere Forhandlinger havde yttret, at der har været fuldkommen Grund for Hans Kongelige Høihed til at opstille den Betingelse, men at fastholde den, efterat det nu fra Englands Side er erklæret for en Umulighed for Magterne at opfylde den, vilde bringe hele Sagen til at falde.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at naar Skytsmagterne ville erklære den græske Throne for ledig, troede Allerhøistsamme, at en saadan Erklæring maatte, hvad det omhandlede Punkt angaar, være fyldestgørende, og at Hans Kongelige Høihed maatte ved den kunne finde sig tilfredsstillet.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian kunde dog ikke anse en saadan Erklæring af Magterne for tilstrækkelig. Kong Otto grunder sine Rettigheder til Grækenlands Throne paa Londonner Protokollen af 1831; Hans Kongelige Høihed grunder sine Rettigheder til Danmarks Throne, næst hvad han har at takke Hans Majestæts Naade for, paa Londonner Protokollen af 1852, og han vilde derfor, naar han nu tog Tingen saa let for Kong Ottos Vedkommende, anse dette som faretruende for sin egen Stilling engang i Tiden. Hans Kongelige Høihed maatte saaledes baade for sin egen og for sit Afkoms Skyld holde paa den Betingelse, hvorom Spørgsmaalet er.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at der fra dansk Side ikke kunde være Spørgsmaal om at ville tilraade noget, som paa nogen Maade skulde kunne siges at være svækkende i den af Hans Kongelige Høihed antydede Retning, og Udenrigsministeren vilde derfor heller aldrig under denne Forudsætning have kunnet raade til at opgive den omhandlede Betingelse.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] maatte, med Hensyn til at opstille Kong Ottos Abdication som en Betingelse, bemærke, at det efter hans Overbevisning er en Umulighed, at en saadan Betingelse skulde kunne opfyldes. Der er visse Ting saa nøie forbundne med en Stand og Stilling, at de ikke kunne tænkes adskilte

derfra; en Konge, som bliver fordrevet fra sit Land, giver, saalænge mindste Draabe af Kongeblood rører sig i ham, ikke Afkald paa sin Throne; det vilde stride imod Menneskenaturen at gjøre det, og Historien opviser heller intet Exempel paa, at en Konge nogensinde har gjort det. Man kan, saaledes som i nærværende Tilfælde er sket, gjøre Forsøg paa at opstille Fordringen om Abdication, men man kan ikke fastholde den. Ministeren maatte, saaledes som Sagen nu engang foreligger, anse det for at være af stor Vigtighed, at den kommer i Orden, og at man derfor ikke opstiller Betingelser, som ere umulige. Han maatte anse dette vigtigt for Hans Kongelige Høihed Prinds Christian; Hans Kongelige Høihed har i London modtaget Tilbudet om den græske Krone for sin Søn, Hans Kongelige Høihed har sagt, at han gik ind derpaa under visse Betingelser, og naar Hans Kongelige Høihed da derefter opstiller sine Betingelser, maa det forudsættes, at det er saadanne, som det er muligt at opfylde, thi man vil ellers sige, at Hans Kongelige Høihed gaar fra sit engang givne Ord. At stille en umulig Betingelse vil stride imod det, som engang er lovet, og det vil derfor gjøre et ugunstigt og ufordelagtigt Indtryk paa Omdømmet for Hans Kongelige Høihed, hvis Betingelsen om Kong Ottos Abdication bliver fastholdt af ham. Dertil kommer, at Hans Kongelige Høihed har fra Ballenstedt stillet visse yderligere Betingelser gaaende ud fra, at den unge Konges Herredømme i Grækenland skulde væsentlig opretholdes ved fremmede Bajonetter; hvis de blive bekendte, ville de, naar den hele Sag falder til Jorden, i høi Grad stille Hans Kongelige Høihed uheldigt og give et stort Angrebsvaaben mod Hans Kongelige Høihed, der hvor han ikke nærmere er kjendt saaledes som her i Landet. Betingelserne fra Ballenstedt gjøre det aldeles nødvendigt, at Sagen kommer i Orden.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian bemærkede, at de af Cultusministeren paa Bane bragte yderligere Betingelser havde deres Udspring fra et bekymret Faderherte. Tilstanden i Grækenland er ikke som i andre civiliserede Lande, og navnlig er Armeen stærkt demoraliseret; derfor havde Hans Kongelige Høihed for sin Søns Skyld opstillet de Betingelser, og at han som Fader havde gjort dette, forekom ham ikke, at der kunde være saamegen Grund til at undre sig over, ligesom han heller ikke kunde finde dem saa farlige for hans Omdømme. Han havde ogsaa tilføjet disse Betingelser en nærmere Begrændsning med Hensyn til Tidsvarigheden, for hvilken de skulde

gjælde. Hvis det havde været Hans Kongelige Høihed selv, der som Konge skulde gaa til Grækenland, vilde han ikke have opstillet de Betingelser; det var, som sagt, kun for Sønnens Skyld, at han havde gjort det. Da disse Betingelser vare komne til senere end de, som Hans Kongelige Høihed først havde stillet, skulde han ogsaa gjerne lade dem falde.

Udenrigsministeren [Hall] maatte, forsaavidtsom Cultusministeren havde bragt det Punkt om de Betingelser, som Hans Kongelige Høihed havde fra Ballenstedt stillet, frem, bemærke, at naar Udenrigsministeren selv ikke allerede idag, ved at omtale hvad der var passeret i Sagen siden sidste Geheime-Statsraads-Møde, havde nævnt dette Punkt, saa troede han at have handlet i Overensstemmelse med Hans Majestæts Villie. Han vilde heller ikke have kunnet bringe hine Betingelser, hvormed han selvfølgelig strax havde gjort Hans Majestæt bekendt, frem her i Geheime-Statsraadet, uden fra sit Standpunkt at maatte fremhæve, at han troede, at det var en Feil af Hans Kongelige Høihed, efterat Sagen var af Høistsamme lagt i Kongens Haand og efter Hans Majestæts Befaling gjort til Gjenstand for Forhandling fra Udenrigsministerens Side, at have i en Meddelelse til den herværende engelske Gesandt, fremsat disse yderligere Betingelser, med Forbigaaelse af Hans Majestæt Kongen og Udenrigsministeren som den, hvem Sagens Forhandling var overdraget af Hans Majestæt. Med Hensyn til selve Indholdet af Betingelserne maatte Udenrigsministeren iøvrigt samstemme med, hvad Cultusministeren i den Anledning havde ytret.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian skulde gjerne indrømme, at det var en Feil, at han havde henvendt sig til den engelske Gesandt med sine yderligere Betingelser, og Hans Kongelige Høihed havde ogsaa allerede gjort Undskyldning herfor. Men Hans Kongelige Høihed kunde dog paa den anden Side heller ikke undlade at anføre som noget, der var Aarsag i den Feil fra hans Side, den Ilsomhed, hvormed Sagen fra Ministeriets Side var taget, og han troede at kunne have ventet, at der var blevet telegrapheret til ham, inden der var blevet svaret Lord Russell, at Hans Majestæt samtykkede i Prinds Vilhelms Candidatur til den græske Throne. Hans Kongelige Høihed skulde ikke have besværet sig over den Ilsomhed, naar ikke just det hele Punkt om de af ham stillede yderligere Betingelser var af Cultusministeren blevet fremhævet paa en temmelig skarp Maade.

Udenrigsministeren [Hall] maatte, hvad angik den Ilsomhed, der skulde være blevet vist fra Ministeriets Side, gjøre den Bemærkning, at Hans Kongelige Høihed maaske ikke ganske har kunnet sætte sig ind i den Stilling, hvori Regjeringen befandt sig, og som var ganske anderledes urolig end den, hvori Hans Kongelige Høihed var i Tydskland. Den Fremstilling, som Udenrigsministeren havde givet til den idag oplæste Geheime-Statsraads-Protokol for Mødet den 30te Marts, maatte gjøre det forklarligt for Hans Kongelige Høihed, hvorledes Sagen, der allerede den 22de Marts havde været bekjendt for Hans Kongelige Høiheds Ledsager General Oxholm, ikke kunde betragtes som et privat Familiespørgsmaal, som man kunde lade staa hen, og hvorledes det, efter hvad der forelaa, ikke længer kunde udsættes at give Svar til den engelske Regjering. Stemningen og Situationen har gjort, at det baade paa det ene Sted og paa det andet er gaaet hurtigere, end man kunde have ønsket, men dette, i Forbindelse med Hurtigheden af Meddelelserne igjennem Telegraphen, gjorde igjen for Hans Majestæts Regjering en yderligere Udsættelse umulig, og Udenrigsministeren troede ikke, at Regjeringen kunde have handlet anderledes, end den har gjort.

Hans Majestæt Kongen maatte fremhæve, at Allerhøistsammen var aldeles uvidende om den hele Sag, dengang der først igjennem den Keiserlige franske Gesandt kom Underretning om Planen med at opstille Prinds Vilhelms Candidatur til den græske Throne. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian havde nemlig ikke skrevet til Hans Majestæt om Sagen og kom heller ikke hjem for at sige Allerhøistsamme sin Mening. Hans Kongelige Høihed telegrapherede til Hans Majestæt fra Brüssel, at han var kommen dertil, og at han reiste derfra til Ballenstedt; men dette Telegram omhandlede ikke med et Ord Candidaturen til den græske Throne. Da Hans Majestæt var holdt saa aldeles udenfor det hele, maatte Allerhøistsamme, da der kom gjentagen Forespørgsel fra den engelske Regjering, med Tilføining om, at Hans Kongelige Høihed havde gjort Sagen afhængig af Hans Majestæt som Kongehusets Chef, svare som han gjorde, at Hans Majestæt ikke havde noget imod, at Prinds Vilhelms Candidatur til den græske Throne blev opstillet, men at det var under Forudsætning af Hans Kongelige Høihed Prinds Christians og Prinds Vilhelms egen Samtykke.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian bemærkede, at hvad der

passerede, forinden Hans Kongelige Høihed forlod London, kun havde været noget ganske foreløbigt, og at han derfor ikke derom havde villet tilskrive Hans Majestæt. Hvad de offentlige Blade havde meddelt om den Familiecongres, der under hans Ophold i Brüssel skulde være afholdt om Sagen, var, som han havde berettet Hans Majestæt, aldeles usandt.

Det, som Hans Kongelige Høihed havde ønsket og troet at turde haabe at maatte være sket, var, at Hans Majestæt, da Forespørgselen fra Lord Russell kom, havde havt den Naade at telegraphere til ham om at komme hjem.

Hans Majestæt Kongen svarede hertil, at Allerhøistsamme dog maatte have faaet et Ord fra Hans Kongelige Høihed om Sagen, og at Allerhøistsamme, da han intet hørte om den fra Prindsen, bestandig ventede, at Hans Kongelige Høihed af sig selv skulde komme hjem. Det havde frapperet Hans Majestæt, at Prindsen ikke havde skrevet.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] skulde, i Anledning af hvad Hans Kongelige Høihed havde yttret i Henseende til Ballenstedt-Betingelserne, yderligere bemærke, at det, at Prindsen er kommet frem med disse Betingelser, er noget, som han er overbevist om vil i høi Grad skade Hans Kongelige Høihed og være et farligt Vaaben imod ham, hvis Sagen gaar overstyr. Men det vil ikke alene skade Prindsen, det vil ogsaa skade Landet, hvis Sagen ikke kommer i Orden, efterat den engang er kommen frem, og Hans Kongelige Høihed har erklæret at ville gaa ind paa den under visse Betingelser. Det vil vække megen Uvillie hos de tre Magter, om Sagen strander, og Skylden vil falde tilbage paa den danske Regjering; den engelske Regjering vilde ikke kunne forstaa, at Hans Kongelige Høihed ikke skulde have været at bevæge til at give sit Samtykke, naar den danske Regjering havde forestillet ham Vigtigheden af, at dette skete, og det vil komme til at se ud som en Intrigue fra dansk Side til Gjengjæld for den Russellske Depeche. Det er indlysende, at det vil skade os betydeligt, og det netop i et Øieblik hvor det er saa vigtigt for os at have Englands og Frankrigs Støtte. Heller ikke Hans Majestæts Stilling til Sagen vil blive opfattet i det rette Lys, og heller ikke Allerhøistsammes Interesse kan derfor taale, at Sagen ikke kommer istand, efterat Prindsen først er gaaet ind paa den. Londonner-Protokollen bliver ikke løsere eller fastere, fordi Hans Kongelige Høihed fastholder sin personlige Opfatning af de Forhold, hvorom Spørgs-

maalet fra hans Side er; den almindelige europæiske Opfattelse af saadanne Forhold vil ikke kunne forandres derved, men Hans Kongelige Højheds Stilling vil blive svækket, og den Maade, hvorpaa han ved denne første fremtrædende Leilighed træder op, vil ikke give ham den personlige Støtte hos Udlandets Statsmænd, som dog ikke kan være aldeles betydningsløs for ham.

Til hvad Ministeren allerede havde fremhævet kommer endnu et vigtigt Moment: Prinds Vilhelm er snart myndig, og fra hans Side er, hvad Ministeren antager at kunne gaa ud fra, da dette Punkt forbigaas med Taushed, slet intet iveien, og han gjør ingen Betingelser for Modtagelsen af den græske Throne. Det vil udøve en overordentlig skadelig Indflydelse paa ham og hans Fremtid og i høi Grad forbitte ham hans Stilling, naar først en Krone glimrende holdes hen for ham og saa tages tilbage; der er intet, som efterlader bittere Spor i et Menneskehjerte. Havde Hans Kongelige Højhed Prinds Christian strax sagt Nei, saa havde Sagen dermed været afgjort, og saa vilde der ikke have kunnet være Tale om saadanne Følger.

Ministeren sluttede med gjentagende at udtale, at alles Interesse fordrer, at man ikke fastholder en umulig Betingelse som den, hvorom Spørgsmaalet er, og han vilde ønske, at man heller ikke fastholdt de andre Betingelser, men at Prinds Vilhelm frit kunde tage imod Tilbudet uden alle Betingelser.

Hans Kongelige Højhed Prinds Christian maatte bemærke, at de Betingelser, som han havde stillet, og som Hans Majestæt havde gjort til sine, jo allerede vare meddelte til England og Grækenland, og at der jo var svaret, at der vistnok intet var iveien for deres Opfyldelse med Undtagelse af den første af dem, som angik Kong Ottos Abdication. Denne maatte Hans Kongelige Højhed fremdeles holde meget bestemt paa, og han mente, at man saalænge som muligt bør forsøge paa at faa den opfyldt. Det var jo dog muligt, at, naar Skytstmagterne bleve enige om i Forening at rette en Collectivnote til Kong Otto, denne vilde give efter.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at det er aabenbart, at det maa betragtes for en absolut Hindring for, at Sagen kan komme istand, at fastholde som en ufravigelig Betingelse, at man skal have Kong Ottos Abdication; de øvrige opstillede Betingelser troede han ikke vilde fremkalde uovervindelige Vanskeligheder. Det vilde, mente han med Cultusministeren, til hvem han i saa Henseende maatte slutte

sig, være høist beklageligt, om hin Betingelse blev fastholdt som ueftergivelig, og Sagen derved blev bragt til at strande; man vilde heller ikke kunne forstaa, hvorledes Hans Kongelige Høihed Prinds Christian ikke skulde finde det i den omhandlede Henseende tilstrækkeligt, at de tre græske Skytsmagter, handlende i fuldstændig Overensstemmelse med det græske Folk, henvendte sig til ham om den græske Thrones Besættelse. Det yderste, der med Hensyn til det foreliggende Punkt endnu kunde ventes naaet, kunde maaske være, saaledes som Hans Majestæt tidligere havde antydnet, en Erklæring fra Skytsmagterne om, at den græske Throne var vacant; en Henvendelse til Magterne derom i Forbindelse med Ønsket om et yderligere Skridt fra deres Side overfor Kong Otto, for om han ikke skulde finde sig foranlediget til at træde tilbage, vilde ialtfald ikke afbryde hele Sagen, naar det kun blev gjort klart, at Afkald fra Kong Ottos Side ikke opstilledes som en ueftergivelig Betingelse.

Indenrigsministeren [Lehmann] bemærkede, at forsaavidt Hans Kongelige Høihed Prinds Christian havde ladet falde en Yttring om, at der i denne Sag skulde være vist Ilfærdighed fra Ministeriets Side, maatte han bestemt gjøre gjældende, at Sagen ikke er af den danske Regjering fremskyndet paa nogen Maade. Sagen kom ikke til Regjeringen fra Hans Kongelige Høihed, men den kom fra de andre Magter som en Statssag og med paatrængende Fordring om hurtigt Svar. Kongen svarede, at Allerhøistsamme ikke vilde træffe nogen endelig Overenskomst uden Hans Kongelige Høiheds og hans Søns Samtykke, og Indenrigsministeren troede, at den Maade, hvorpaa Sagen var taget fra Hans Majestæts og Ministeriets Side, fortjente al mulig Paa-skjønnelse af Hans Kongelige Høihed, som imidlertid var gaaet til Ballenstedt. Hans Kongelige Høiheds Fraværelse havde haft et beklageligt Tidstab tilfølgende, og der havde i Ministeriet været kun een Mening om dybt at beklage, at Hans Kongelige Høihed ikke kunde være tilstede i Geheime-Statsraadet ved dets sidste Møde, men efterat være kommet hjem, igjen var taget til Ballenstedt.

Indenrigsministeren maatte iøvrigt ganske slutte sig til Cultusministeren og anse det for en meget stor Ulykke, navnlig for Hans Kongelige Høihed, om Sagen ikke kommer istand. Hvis Hans Kongelige Høihed havde benyttet sin Ret til strax i London at sige Nei, vilde Indenrigsministeren have anset det for temmelig ligegyldigt, om Sagen saaledes var faldet, uagtet han personlig har fra først af betraglet

den som aabnende en rig Fremtid for den unge Prinds. Men efterat Hans Kongelige Høihed har i London, som hans Yttringer ere blevne opfattede af Lord Russell, udtalt sig saaledes, at han, naar visse Betingelser bleve opfyldte, vilde give sit Samtykke, og navnlig efterat Hans Kongelige Høihed fra Ballenstedt har opstillet Betingelser, som ikke kunne forstaas anderledes, end at den unge Konges Program skulde være Forfatningsbrud og Regjering ved fremmede Kanoner, staar Sagen nu anderledes, og den maa føres til Ende, hvis det ikke skal volde alvorlig Skade. Han tror, at Betingelsen om Kong Ottos Abdication sømmelig kunde stilles, men han mener, at den ikke kan fastholdes, da den ikke kan opfyldes af Magterne. Betingelsen staar heller ikke for ham som saa vigtig, Skytsmagterne have en Slags Overhøihedsret over Grækenland, og naar der blandt dem ikke er den fjerneste Tvivl om, at Thronen er vacant, saa forekommer det ham, at hin Betingelse er en saadan, som maa kunne frafalde; fremdeles at fastholde den vil være det samme som at sige Nei.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte bemærke, at han fra Begyndelsen af havde sagt Nei, da man i London henvendte sig til ham, men da man blev ved at presse, svarede han, at Sagen afgang af Hans Majestæt Kongen. Hans Kongelige Høihed havde allerede tidligere udtalt sig angaaende Sammenhængen med Betingelserne fra Ballenstedt, og han kunde derfor henholde sig hertil, idet han maatte gjentage, at disse Betingelser vare tagne tilbage af ham igjen.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at ogsaa han var gennemtrængt af den Overbevisning, at det maa betragtes som en særdeles stor Ulykke, hvis Sagen kommer til at gaa tilbage, og han skulde i den Henseende slutte sig til, hvad der allerede var blevet udtalt. Han ikke blot havde fundet det passende og aldeles naturligt, men ogsaa fra den retslige Side begrundet, at Fordringen om Kong Ottos Abdication blev fra Hans Kongelige Høihed Prinds Christians Side stillet som et Vilkaar for hans Samtykke, men ligesaa stærkt som han i det foregaaende Geheime-Statsraadmøde havde udtalt sig herfor, ligesaa vist forekom det ham, at det Øiemed, hvori Hans Kongelige Høihed har fundet sig foranlediget til at stille hin Betingelse, maa nu anses i det væsentlige fyldestgjort. Den Betragtning, der ledede Hans Kongelige Høihed, var: Vigtigheden af, at det fra hans Side maatte komme til at fremtræde, hvor stor Vægt han lægger paa Legitimiteten; denne Betragtning troede Justitsministeren vilde give Hans Kongelige Høi-

hed den Overbevisning, at allerede ved, at den omhandlede Betingelse er bleven stillet, er fyldestgjort, hvad hans Følelse i den Henseende tilsagde ham. Hans Kongelige Høihed har ved at opstille Betingelsen opnaaet det, hvorpaa det væsentligt kommer an: det Gode, at det for det græske Folk staar klart, hvormegen Pris Hans Kongelige Høihed sætter paa, at Legitimiteten faar sin Ret, og Justitsministeren troede derfor ogsaa, at Hans Kongelige Høihed vil erkjende, at saamegen Grund der var til at stille hin Betingelse, saamegen er der til ikke længer at holde fast ved den. Hvis der skulde være Spørgsmaal om at gaa videre, maatte det da være, saaledes som Hans Majestæt havde antydnet, at forlange en Erklæring fra Stormagterne om, at den græske Throne var vacant. Men det forekom ham dog rigtignok, at der i alt, hvad tidligere har fundet Sted, ligger en saa stærk Udtalelse fra Stormagterne om, at Thronen er ledig, at han ikke engang kunde anse det nødvendigt at gaa saa vidt; thi man kan dog vel ikke tænke sig en mere bestemt Erklæring om den græske Thrones Ledighed end alle de Bestræbelser og Tilbud, som fra Magternes Side ere gjorte for at skaffe Grækenland en Konge, og som nu have faaet deres Slutsten i Henvendelsen til Danmark om at faa Prinds Vilhelm og i den udtrykkelige Udtalelse, som i saa Henseende har fundet Sted fra Lord Russells Side. Justitsministeren vilde, som sagt, af disse Hensyn ikke engang anse det for nødvendigt at gaa saa vidt, som Hans Majestæt forhen havde antydnet, men dette maatte da ialtfald ogsaa være den yderste Grændse, hvortil der kunde gaas.

Justitsministeren skulde til Slutning kun tilføie, at idet han havde udtalt sig, havde han gjort det med en Overbevisning, som stadig havde havt for Øie alt, hvad der staar i Forbindelse med Hans Kongelige Høihed Prinds Christians Interesse.

Marineministeren [Bille] maatte ganske samstemme med Justitsministeren og henholde sig til, hvad han havde yttret. Som Sagen stiller sig, troede han, at Ministeriet bør gjøre, hvad det kan for at tilraade Hans Kongelige Høihed at afstaa fra at opstille Kong Ottos Abdication, et Punkt, hvorpaa Marineministeren selv havde fra Begyndelsens stærkt holdt, som en absolut ufravigelig Betingelse. Men han troede dog, ved Siden deraf, at det vilde være ønskeligt, at Stormagterne gjorde en Henvendelse til Kong Otto for at foranledige ham til at give Afkald, og, naar han ikke var at bevæge hertil, gave en Erklæring om, at den græske Throne er vacant. Der vilde i et saadant

Skridt ligge en stor Betyggelse for Hans Kongelige Høihed Prinds Christian.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] kunde i alt væsentligt henholde sig til Cultusministeren. Han troede, at som Sagens Stilling er i Øieblikket, vilde det stride mod Landets Interesse, at den faldt til Jorden, og han troede ogsaa, at det er i Hans Kongelige Høiheds Prinds Christians egen Interesse, at Sagen føres igjennem. Det vilde derfor være betænkeligt at fastholde en saadan Betingelse, som vilde umuliggjøre dette, og han maatte saaledes holde paa, at man, hvad det omhandlede Punkt angik, ialtfald erklærer sig tilfreds med en Erklæring fra Magterne om, at den græske Throne er ledig.

Finantsministeren [Fenger] havde intet at tilføie til, hvad hans Colleger, til hvem han sluttede sig, allerede havde udtalt.

Krigsministeren [Thestrup] samstemmende med Cultusministeren.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte vedblivende bede Hans Majestæt, at der maa holdes saa fast som muligt paa, at Kong Ottos Abdication skal have som Betingelse for, at Samtykket herfra gives.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at da Allerhøistsamme finder, at det er til Danmarks Nytte, at der svares Ja til den Anmodning, som Skytsmagterne havde rettet til ham om at faa Prinds Vilhelm til Konge i Grækenland, ansaa Hans Majestæt det for sin Pligt at bede Hans Kongelige Høihed Prinds Christian om at give sit Samtykke dertil. Naar Magterne give en saadan Erklæring, som Hans Majestæt tidligere har antydet, at Kong Otto og det baierske Dynasti har ophørt at regjere, og at den græske Throne er ledig, hvorfor Magterne havde, i Overensstemmelse med det græske Folk, henvendt sig til Danmark om at faa en dansk Prinds til at overtage Thronen, saa kunde Hans Majestæt dog ikke finde andet, end at dette maatte indeholde en tilstrækkelig Betyggelse for Hans Kongelige Høihed med Hensyn til de Betænkeligheder, som havde bragt ham til at opstille Forlangendet om en Abdication.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian kunde ikke indsee, hvad Nytte Danmark kan have af, at hans Søn modtager den græske Krone.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at det er hans fuldeste Overbevisning, at dette vil være en Fordel for Landet og for Dyna-

stiet. Efter yderligere at have udtalt sig i denne Retning, fremhævede han gjentagende, at naar Spørgsmaalet om Modtagelsen af den tilbudte Krone nu havde staaet frit, vilde der ganske vist have kunnet gjøres Grunde gjældende for og imod, men som Sagen ligger for, er det givet, at Hans Kongelige Høihed Prinds Christian ved som ueftergivelig at fastholde en Betingelse, der, som umulig for Magterne at opfylde, maa betragtes som et Afslag, gjør et Skridt, som i høi Grad er skadeligt for Landet. Det maa derfor ogsaa nødvendigvis stilles fuldkommen klart for Magterne, at det ikke er efter den danske Regjerings Tilskyndelse, at Hans Kongelige Høihed fastholder hin Betingelse, men at Regjeringen tvertimod paa det indstændigste har søgt at fremkalde en forandret Beslutning af ham.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte for at gjøre sin Søns Stilling som Konge i Grækenland nogenlunde betrygget fastholde sin Betingelse om Kong Ottos Abdication.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] mente, at da det er det samme som at sige Nei til Tilbudet, maa man heller strax lade Sagen falde og svare, at Hans Kongelige Høihed ikke giver sit Samtykke.

Udenrigsministeren [Hall] maatte heri være fuldkommen enig.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at han som Konge ikke kan, saaledes som Sagen nu stiller sig, lade den falde. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian havde forud for det sidstafholdte Geheime-Statsraads-Møde lagt Sagen i Hans Majestæts Hænder og erklæret sig enig i de af Hans Majestæt opstillede Punkter. Ved dels i sit Kabinet, dels med sit Ministerraad, nøiere at overtænke disse, var Hans Majestæt kommet til fuldkommen Overbevisning om, at det 1ste af disse Punkter ikke directe lader sig opfylde. Derimod maatte, hvad ved dette Punkt er tilsigtet, kunne i det væsentlige opnaas paa en anden Maade, ved saadan en Erklæring nemlig af Magterne, som Hans Majestæt flere Gange har berørt, og denne Erklæring vilde passende kunne finde sin Plads i Indledningen til selve den Protokol, som, naar Sagen skal gennemføres, derom bliver at optage mellem dem og Hans Majestæt. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian faar derved en saa stor Betryggelse, at Hans Majestæt ikke ser, hvorledes den kunne være større. Hans Majestæt syntes derfor, at Hans Kongelige Høihed ikke længer bør holde fast ved at gjøre sit Samtykke afhængigt af en formelig

Abdication fra Kong Ottos Side; som Sagen staar, tillader Hans Majestæts Ære ikke at lade den falde.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian kunde ikke indse dette; det maatte dog ogsaa være Hans Kongelige Høihed tilladt at holde paa Opfyldelsen af de Betingelser, som han efter sin Overbevisning har troet at burde stille.

Indenrigsministeren [Lehmann] vilde ønske, at Hans Kongelige Høihed, ved Siden af Skyggesiderne ved Overtagelsen af den græske Krone, vilde fæste Øiet ogsaa paa Lyssiderne derved, paa den store og lyse Fremtid, hvortil der aabnes Udsigt for Prinds Vilhelm.

Udenrigsministeren [Hall] yttrede, at det maaske vilde kunne tilfredsstille Hans Kongelige Høihed Prinds Christian, naar Udenrigsministeren blev af Hans Majestæt bemyndiget til ved at forlange den af Allerhøistsamme antydede Erklæring fra Skytsmagterne om den græske Thrones Ledighed, at formulere dette Forlangende saaledes, at det kommer til at fremtræde, at Hans Majestæt, i Overensstemmelse med Prindsens Ønske, fremdeles sætter Pris paa, at et Afkald fra Kong Ottos Side kunde opnaas, skjøndt Hans Majestæt dog ikke vil gjøre Tilveiebringelsen af et saadant Afkald til Betingelse for sit Samtykke.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian troede dog at burde blive ved sin Paastand om kun at kunne modtage Tilbudet for sin Søn under de engang stillede Betingelser.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] yttrede, at det maaske kunde siges Magterne, at Regjeringen ikke havde noget imod, at Betingelsen om Kong Ottos Abdication frafaldtes, men at Prinds Vilhelms Fader havde saa store Betæneligheder derved, og at Sagen derfor mulig kunde opsættes, indtil Prindsen bliver myndig.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at det jo ganske vist var Hans Kongelige Høihed Prinds Christian, der som Prinds Vilhelms Fader var nærmest kaldet til at udtale sig om den tilbudte Krones Modtagelse eller Ikke-Modtagelse, men at Regjeringen dog ogsaa maatte have en Mening med. Det forekom ham i ethvert Fald, at inden der kan være Spørgsmaal om en endelig Tilbageskydelse af det sjeldne Tilbud, der er gjort Prindsen, maa Kongen og Ministeriet dog vide, hvorledes denne selv personlig stiller sig til Sagen. Prindsen mangler kun et halvt Aar i at være myndig, og der vilde, naar Prindsen har opnaaet Myndighedsalderen, ikke kunne lægges ham mindste Hindring

iveien for at modtage den tilbudte Kongeværdighed; men det vilde dog i Realiteten være en stor Urimelighed at sige, at nu er Prindsens personlige Mening af ingen Betydning, medens den om $\frac{1}{2}$ Aar er afgjørende.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte dog paa det bestemteste holde paa, at hans Søn ikke er myndig, før han har fyldt sit 18de Aar. Hans Kongelige Høihed matte dernæst gjøre gjældende, at førend Sagen om Tilbudets Modtagelse kan endelig afgjøres, maa den bringes saavel for Monarkiets Repræsentation, for Rigsraadet, som ogsaa for den holstenske Stænderforsamling, da den seneste Kundgjørelse om Holstens Forfatningsforhold formentlig gjør en Forelæggelse for de holstenske Stænder nødvendig derved, at der tillægges disse den samme Myndighed som Rigsraadet har.

Udenrigsministeren [Hall] maatte bemærke, at det ligger aldeles udenfor Rigsraadet at give Samtykke til, at Prinds Vilhelm modtager den græske Krone. Med Hensyn til Arvefølgen kunde der være Spørgsmaal, om der behøves at gaa til Rigsraadet; men Spørgsmaalet om selve Antagelsen af Tilbudet om den græske Krone kan ikke gjøres afhængigt af Rigsraadet og selvfølgelig heller ikke af den holstenske Stænderforsamling.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at som af Udenrigsministeren allerede bemærket, har hverken Rigsraadet eller Stænderne i Holsten med den Sag at gjøre, hvorom der her er Tale. Efter Kongeloven staar Hans Majestæt for Prindsernes Vedkommende som den øverste, og det er kun Hans Majestæt alene, som har at bestemme, om Prinds Vilhelm skal modtage den græske Krone eller ikke; Faderen, Hans Kongelige Høihed Prinds Christian, har en raadgivende Stemme derved, men Kongen har den afgjørende Stemme og til ham alene er det at sige Ja eller Nei. Som Sagen ligger for, kan Hans Majestæt ikke svare Nei paa den Henvendelse, som Skytsmagterne have gjort til Kongen af Danmark om at faa en af de under ham staaende Prindser til Konge i Grækenland; det Skridt, som allerede er gjort i Sagen fra Hans Majestæts Side, kræver, at Allerhøiøstsamme ikke nu kan lade være at sige Ja. Hans Majestæt vilde ikke erindre Hans Kongelige Høihed Prinds Christian om, hvem det er, han skylder den Stilling, han indtager i Danmark; det er ikke til Stormagterne eller til Protokoller, at Hans Kongelige Høihed i den Henseende kan støtte sig, men det er til hans Konges Hjertelag og til Folkets Kjærlighed. Derfor skylder Hans Kon-

gelige Høihed Kongen og Landet alt. Som den Kongelige Families Chef maatte Hans Majestæt, om ogsaa det gjorde ham ondt at handle imod Hans Kongelige Høihed Prinds Christians Ønske, erklære, at Prinds Vilhelm skal og maa til Grækenland som Konge; Prinds Vilhelm maa det for sin egen Skyld, for Kongens og for Landets, og Hans Majestæt var overbevist om, at hvis Prindsen stod her i Geheime-Statsraadet, vilde han med Glæde give sit Ja. Hans Majestæt var ogsaa overtødet om, at Prinds Christian vil følge Allerhøistsamme i denne Sag, og i denne Overbevisning opfordrede Hans Majestæt Hans Kongelige Høihed til at lade sin Søn Prinds Vilhelm gaa som Konge til Grækenland.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian yttrede, at Hans Majestæt og Ministeriet da maatte tage Ansvaret.

Udenrigsministeren [Hall] maatte udtale som sin Overbevisning, at han ikke finder, at der kan være Skygge af Betænkelighed for Hans Kongelige Høihed, naar med Hans Majestæts Bemyndigelse den Betingelse, hvorom Forhandlingen i Geheime-Statsraadet hidtil har været ført, bliver, saaledes som tidligere antydet, formuleret derhen, at Udenrigsministeren erklærer, at uagtet Hans Majestæt, i Overensstemmelse med Hans Kongelige Høihed Prinds Christians Ønske, maatte sætte megen Pris paa, at det ved Magternes Medvirkning kunde naas, at Kong Otto giver Afkald paa den græske Throne, vil Hans Majestæt dog under de forhaanden værende Omstændigheder og efter den indtrængende Opfordring, der er stillet til Allerhøistsamme, ikke gjøre Erhvervelsen af et saadant Afkald til Betingelse for Tilladelsen til, at Prinds Vilhelm modtager Valget som Konge i Grækenland, men maa blot forlange, at det i den Protokol, som derover skal optages, udtrykkeligt udtales, at de Magter, som i sin Tid have sat Kong Otto paa den græske Throne, nu betragte Thronen som ledig, og at det græske Folk selv under ingen Betingelser vil gaa ind paa Opretholdelsen af nogen Ret til Thronen for det baierske Dynasti, samt at det er i Overensstemmelse med hine Magters Ønske, at Prinds Vilhelm modtager det græske Folks Valg af ham til Grækenlands Konge. I Realiteten vil der herved være opnaaet alt, hvad Hans Kongelige Høihed har havt for Øie ved Betingelsen, saaledes som den af ham oprindelig var stillet.

Hans Majestæt Kongen tog paa sig Ansvaret for, at den tilbudte Krone modtages, og skulde gjøre alt, hvad der stod i hans Magt, for at gennemføre Sagen til baade Hans Kongelige Høihed Prinds Chri-

stians og Prinds Vilhelms Tilfredshed. Allerhøistsamme paalagde dernæst Udenrigsministeren nærmere at formulere det paagjældende Punkt i den af Udenrigsministeren antydede Retning.

Udenrigsministeren [Hall] oplæste dernæst det 2det Punkt i Lord Russells Svar saalydende:

This point may be considered as settled, since the Greeks themselves only require that the successors to the throne shall adopt the Greek faith.

Fremdeles oplæste *Udenrigsministeren* [Hall] det 3die Punkt saalydende:

Neither the three protecting Powers, not the Greeks appear to have any objection to this condition.

Hans Kongelige Høihed Prins Christian bemærkede, at den hele Reservation af Stillingen heri Danmark ikke har stor Betydning, naar Prinds Vilhelms Børn skulle opdrages i den græsk-katholske Religion.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at dette sidste udtrykkelig er bestemt i det Dekret, hvorved Prinds Vilhelm er valgt til Konge i Grækenland.

Udenrigsministeren [Hall] oplæste derefter det 4de Punkt i Lord Russells Svar saalydende:

The integrity of Greece is guaranteed in the treaty of 1832.

Udenrigsministeren [Hall] oplæste videre det 5te Punkt i Lord Russells Svar saalydende:

The three Powers cannot guarantee a civil list, nor did this appear to be required in Prince Christian's original conditions; but if the condition relative to Prince Otto's abdication is waived, Her Majesty's government may be able to make conditions with Greece, about the civil list, which will be satisfactory to Prince Christian.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte ønske det stillet saa fast og sikkert som muligt, at Prinds Vilhelm faar en Civilliste af 50.000 L. St. og en eventuel Apanage af 10.000 L. St., hvis han bliver nødt til igjen at forlade Grækenland.

Marineministeren [Bille] vilde dog henstille, om Hans Høihed ikke vilde frafalde det Punkt om den eventuelle Apanage, da der, som Marineministeren havde havt Leilighed til tidligere at fremhæve, deri laa noget ubehageligt og stødende. Noget andet var, at dette Punkt kunde blive ordnet paa den af Cultusministeren i det foregaaende Ge-

heime-Statsraads-Møde antydede Maade; skete det, bortfaldt naturligvis Marineministerens Betænkelighed.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] vilde, i Overensstemmelse med hvad han tidligere havde udtalt, finde det ønskeligt, om det omhandlede Punkt kunde blive knyttet til Afstaaelsen fra Englands Side af de joniske Øer paa den Maade, at der i den Akt, hvorved denne Afstaaelse sker, kommer en Bestemmelse om, at der af Indtægterne fra disse Øer skal som Livgeding tilfalde Prinds Vilhelm for hans Livstid 10.000 L. St. aarlig, som England saaledes kom til at garantere ham. Den for Civillisten forlangte Størrelse af 50.000 L. St. kunde da nedsættes med dette Beløb, og man kunde derved, hvad Ministeren maatte anse for ønskeligt, maaske undgaa at forhøje Civillisten udover, hvad Kong Otto havde havt.

Udenrigsministeren [Hall] antog det ogsaa for det heldigste, at Sagen blev ordnet paa denne Maade.

Indenrigsministeren [Lehmann] troede ikke, at der bør holdes paa selve den forlangte Størrelse af Civillisten som ufravigelig.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte gjøre det til Betingelse, at Størrelsen af de Summer, som tilsikkres hans Søn, bliver i det hele, som af Hans Kongelige Høihed opstillet, men kunde intet have imod, at dette Punkt bliver, saaledes som antydet, sat i Forbindelse med Afstaaelsen af de joniske Øer.

Udenrigsministeren [Hall] skulde kun bemærke, at der, hvad Civillisten angaar, ikke kan forlanges mere af Magterne, end at de garantere, at den bliver fastsat til det forlangte Beløb.

Hans Majestæt Kongen bifaldt, at det foreliggende Punkt søges ordnet paa den af Cultusministeren antydede Maade.

Udenrigsministeren [Hall] oplæste sluttelig den engelske Gesandts Bemærkning til det 6te Punkt i de herfra stillede Betingelser saalydende:

I have no instructions on this point, but I do not apprehend any difficulty arising upon it.

Efterat saaledes samtlige Svar-Punkter vare oplæste, yttrede *Hans Kongelige Høihed Prinds Christian*, at det, hvis nu de stillede Betingelser opfyldes, og hans Søn saaledes bliver Konge i Grækenland, er hans Ønske, at denne ikke antager Kongetitlen, førend han har forladt Danmark.

Indenrigsministeren [Lehmann] bragte i Erindring Vigtigheden af, at Hans Majestæt forbeholder sig at have en Stemme med Hensyn til det midlertidige Regentskab i Grækenland.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at man i denne Henseende først maatte afvente, hvad Skytsmagterne vilde foreslaa.

Sagens Forhandling var hermed tilendebragt, og *Udenrigsministeren* [Hall] forbeholdt sig at give nærmere allerunderdanigst Referat til Hans Majestæt, naar Sagens videre Gang gjorde den moden dertil.

Hans Majestæt Kongen opfordrede derefter Hans Kongelige Høihed Prinds Christian til at yttre sin Mening om Kundgjørelsen af 30te Marts angaaende Holstens Forfatningsforhold, da Hans Kongelige Høihed ikke havde været tilstede i det Geheime-Statsraads-Møde, hvor Spørgsmaalet om Emanationen af denne Kundgjørelse blev forhandlet.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte bemærke, at Kundgjørelsen jo nu var en fait accompli. Hans Kongelige Høihed antog iøvrigt, at den, ved at føre bort fra, hvad der blev afsluttet 1852, maaske vilde bringe os tilbage til Stillingen, som den var før den Tid. Hans Kongelige Høihed havde Frygt for, at Kundgjørelsen vil foraarsage nye Forviklinger med Udlandet og vistnok have til Følge, at Executionstropper atter besætte Holsten.

Conseilspræsidenten [Hall] erindrede, at det holsten-lauenborgske Spørgsmaal ikke var blevet endelig afsluttet i 1852, ligesaa lidt som det senere er bleven det; man kunde dengang ikke opnaa anden Afslutning end en saadan, som lod Døren aaben for Indblanding fra Forbundets Side. Han fremhævede dernæst Nødvendigheden af, efter den Maade, hvorpaa den sidste holstenske Stænderforsamling var optraadt, nu at foretage det ved Kundgjørelsen af 30te Marts gjorte Skridt. Der var ikke noget heri, som kunde berettige til fra tydsk Side at sende Executionstropper, og han troede heller ikke, at det nu vilde komme dertil; at sige noget aldeles bestemt i denne Henseende var jo naturligvis ikke muligt. Conseilspræsidenten viste dernæst, at man ved den seneste Kundgjørelse ingenlunde er i det hele gaet bort fra, hvad der skete i 1852; man har kun opgivet Kundgjørelsen af 28de Januar 1852 i een Retning, der ingenlunde var slaet fast som bestemt Betingelse for den hele Opgjørelse med Tydskland, og som ogsaa allerede dengang blev forudsat ikke at kunne fastholdes for Monarkiet, naar Forbundet traadte op, saaledes som sket er. Heller

ikke kan det derfor siges, at man nu er kastet tilbage til Stillingen før 1852, der forresten paa ingen Maade indeholder alt, hvad der saa ofte lægges deri.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian haabede dog, at den holstenske Afdeling af Armeen ikke bliver forlagt til Holsten, hvilket han vilde finde overordentlig farligt, da man derved let vilde danne sig en fjendtlig Avantgarde af en Del af sin egen Arme.

Krigsministeren [Thestrup] bemærkede, at der for Øieblikket ikke sker nogen Forandring med Hensyn til Troppernes Garnisonering.

Der Minister für das Herzogthum Schleswig [Wolfhagen] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Herabsetzung der dem Dienstknecht Henning Christian Ludwig Jöhnck aus Höbeck wegen Diebstahls zuerkannten 2½ jährigen Zuchthausstrafe auf eine sechs mal fünftägige Gefängnisstrafe bei Wasser und Brot.

I Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass die dem Dienstknecht Henning Christian Ludwig Jöhnck aus Höbeck mittelst Erkenntnisses des Criminalgerichts der Eckernförder Harde vom 16ten Januar d.J., wegen dritten kleinen durch Einsteigen qualificirten Diebstahls, zuerkannte dritthalbjährige Zuchthausstrafe aus allerhöchster Gnade auf eine sechs mal fünftägige Gefängnisstrafe bei Wasser und Brot herabgesetzt werde.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Fuldbyrdelse af den Martinus Adolph Ekman eller Eliassen idømte Livsstraf og Livsstrafs Eftergivelse for Maren Kirstine Pedersen eller Pedersdatter, hvori indstilles, at den Martinus Adolph Ekman eller Eliassen ved Høiesterets Dom af 18de f.M., for med Overlæg at have ombragt sin Hustru ved Gift, i Henhold til Forordningen af 4de October 1833 § 10, cfr. L. 6-9-12 og Forordningen af 24de September 1824, tilfundne Straf af at have sit Liv forbrudt og henlægges paa Steile og Hjul maa fuldbyrdes, dog uden at han henlægges paa Steile og Hjul, og at den Maren Kirstine Pedersen eller Pedersdatter, for Delagtighed i Giftmord, i Henhold til Forordningen af 4de October 1833 §§ 26 og 25, cfr. L. 6-9-1 og Forordningen af 24de September 1824, tilfundne Straf af at miste sin Hals og hendes Hoved at sættes paa en Stage, allernaadigst maa eftergives hende, imod at hun hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Hans Majestæt resolverede allerhøist i Overensstemmelse med Indstillingen.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at det maa behage Deres Majestæt allernaadigst at udnævne Conferentsraad, Dr. phil. Johan Nicolai Madvig, Storkors af Dannebrogen, Professor ved Kjøbenhavns Universitet og Undervisningsinspecteur ved de lærde Skoler i Kongeriget, til Præsident, og Kammerherre Ulrich Adolph v. Holstein, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Amtmand for Gottorp og Hütten Amter, til Vicepræsident under Rigsraadets forestaaende overordentlige Samling.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet mandag d. 20. april 1863.

Aar 1863, Mandagen den 20de April, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Arveprindsen var fraværende paa Grund af Sygdom.

Udenrigsministeren [Hall] meddelte, at Kundgjørelsen af 30te Marts var i Torsdags af den Kongelige Forbundsdagsgesandt, med en Fremstilling af de Grunde, som havde fremkaldt den, bleven overleveret Forbundsdagen, og at den derefter var, under Reservation af Forbundsret i hver Henseende, bleven overgivet til de forenede Udvalg. Han bemærkede dernæst, at den preussiske og østerrigske Gesandt havde, efter deres Hoffers Befaling, i Løverdags i Forening overleveret ham hver en ligelydende kortfattet Reservation, som gik ud paa at forbeholde Sagen for det tyske Forbund. Foruden denne Reservation, som han forelæste, var der tillige af den preussiske og den østerrigske Regjering henvendt særlige Noter til den Kongelige Regjering, hvilke Udenrigsministeren ligeledes forelæste, idet han led sagede dem med nogle Bemærkninger med Hensyn til de deri indeholdte Misforstaaelser og Vildfarelser.

Hans Majestæt Kongen fandt Indholdet af de oplæste Aktstykker temmelig skarpt og mente, at man herefter maatte være beredt paa, at det vilde komme til Krig.

Conseilspræsidenten [Hall] refererede en allerunderdanigst Beretning, hvorved forelægges Udkast til et allerhøieste Reskript, som be-

myndiger ham til at aabne den forestaaende overordentlige Rigsraads-samling samt endvidere Udkast til et allerhøieste Budskab til Rigs-raadet.

Idet *Hans Majestæt* allernaadigst bifaldt saavel det forelagte Bud-skab som Reskriptet, forsynede Allerhøistsamme begge disse Aktstyk-ker med allerhøieste Underskrift.

Hans Majestæt meddelte dernæst, paa *Udenrigsministerens* [Halls] derom fremsatte allerunderdanigste Begjæring, sit Samtykke til, at der saa hurtigt og fuldstændigt som muligt meddeles Rigsraa-det de siden dets sidste Samling fremkomne Aktstykker i den holsten-ske Sag.

Udenrigsministeren [Hall] forelæste de Contra-Bemærkninger, som han, i Overensstemmelse med det i sidste Geheime-Statsraads-Møde passerede, havde meddelt den herværende engelske Gesandt med Hensyn til de af denne paa hans Regjerings Vegne gjorde Bemærk-ninger ved de herfra opstillede Belingelser for Samtykket til, at Prinds Vilhelm modtager den ham tilbudte græske Krone.

Disse Contra-Bemærkninger lyde saaledes:

ad Art. 1: Suivant le voeu exprimé par S. A. R. le Prince Christian S. M. désirerait beaucoup assurément que les Puissances protec-trices fissent des démarches pour obtenir l'abdication du Roi Othon. Cependant, vu la phase dans laquelle est entrée maintenant la question, Elle n'entend pas insister sur cette abdication comme une condition indispensable de Son consentement à l'acceptation de la Couronne Grecque par le Prince Guillaume. Toutefois S. M. doit exiger au moins qu'il soit expressement énoncé dans le proto-cole à dresser à cet égard, que les Puissances protectrices ont reconnu l'impossibilité de maintenir le Roi Othon et Sa dynastie sur le trône de Grèce, et que c'est en conformité de leur désir que le Prince Guillaume accepte son élection par le peuple Grec au trône de ce pays.

ad Art. 2: La condition contenue dans l'article se trouve ainsi admise.

ad Art. 3: Cette condition se trouve ainsi adoptée.

ad Art. 4: Cette condition ayant été conçue dans la prévision que les îles Ioniennes seraient cédées à la Grèce, la garantie désirée em-brasserait naturellement aussi cette acquisition de territoire.

ad Art. 5: Le Gouvernement Danois accepte avec satisfaction la pro-messe du Gouvernement Anglais d'obtenir un arrangeemnt avec la

Grèce sur la liste civile qui serait satisfaisant pour le Prince Christian. Il estime que la manière la plus convenable de procéder à cet égard serait que l'Angleterre, en cédant les îles Ioniennes, fit des réserves tendantes à assurer au Prince Guillaume, à titre d'apanage viager une certaine partie des revenus de ces territoires, dont le montant diminuerait d'autant le chiffre de la liste civile. Ainsi par exemple, en mettant cet apanage à 15 ou 20.000 £, une liste civile de 50.000 £ se trouverait ramenée au chiffre de 35 ou 30.000 £.

ad Art. 6: Le Gouvernement Danois peut donc espérer que cet article ne rencontrera pas de difficultés, et que par conséquent le Prince restera en Danemark jusqu'à la fin de cette année. L'établissement d'une régence demeure réservé à un accord spécial ultérieur.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Straffmildelse for Skræddermester Georg Vilhelm Gehrke, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at eftergive Skræddermester Georg Vilhelm Gehrke den ham ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 21de f.M., for ulovlig Omgang med Hittegods, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 58, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 3 Dage, imod at han til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse erlægger en Mulkt af 20 Rd.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Straffmildelse for Kirstine Christensdatter.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Kirstine Christensdatter, Husmand Bertel Nielsen Sørensens Hustru af Hvom Hede, den hendes ved Høiesterets Dom af 18de f.M. for Tyveri, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 12, 1ste Led, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 2 Aar, imod at hun hensættes i simpelt Fængsel i 14 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Straffmildelse for Johanne Marie Christensen eller Andersen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Johanne Marie Christensen eller Andersen heraf Staden den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 10de f.M. for bedrageligt Forhold, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 79, cfr. §§ 13 og 43, idømte Straf af Forbedrings-

husarbeide i 1 Aar, imod at hun hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 8 Uger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafs Eftergivelse for Margrethe Kirstine Larsdatter af Bjerregaard.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Margrethe Kirstine Larsdatter den hende ved allerhøieste Reskript til Amtmanden over Ringkjøbing Amt af 19de September f.A. for med 3 forskjellige Mandspersoner at have avlet uægte Børn, dikterede Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 7 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Mulkts Nedsættelse for Kunst- og Papirhandler Carl August Blankensteiner.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at nedsætte den Kunst- og Papirhandler Carl August Blankensteiner heraf Staden ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 10de Mai f.A. for uberettiget Handel med Medikamenter, i Henhold til Forordningen 4de December 1672 og Plakaten af 1ste December 1779 idømte Mulkt af 100 Rd. til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse til en lige Mulkt af 10 Rd.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om, at Tiltale mod Christian Nathalius Møller maa bortfalde.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Tiltale mod Christian Nathalius Møller af Kjøbenhavn for Omgjængelse imod Naturen og uterligt Forhold maa bortfalde.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om Strafeftergivelse for Carl Frederik Olsen, hvori indstilles, at forhenværende Værnepligtig af Frederiksborg Amts 31te Lægd No. L. 630 Carl Frederik Olsen allernaadigst maa eftergives den ham ved Kronborg østre Birks Politirets Dom af 5te December f.A. for Udeblivelse for de i Aarene 1860, 1861 og 1862 afholdte Sessioner, i Medfør af Loven af 2den Marts 1861 § 18, 3die Membrum, idømte Straf af simpelt Fængsel i 30 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling, hvorved forelægges Udkast til Plakat om Forandring i An-

ordningen af 18de Februar 1847 angaaende umyndiges Midlers Bestyrelse i Island.

I Overensstemmelse med Indstillingen approberede *Hans Majestæt* allernaadigst dette Lovudkast til at forelægges det i indeværende Aar sammentrædende Althing til Betænkning.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition om, at Seydisfjord i Nord- og Østamtet maa blive bestemt til Hovedhandelssted istedetfor Eskefjord, hvori indstilles, at det i den allernaadigste Bekjendtgjørelse, der bliver at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i Aaret 1861 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, maa blive Thinget tilkjendegivet, at der af de udviklede Grunde ikke er fundet Anledning til at foretage den i Althingets foranførte Petition begjærte Forandring i Loven af 15de April 1854.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition om, at der maa udkomme et Lovbud for Island angaaende Tal. P. Schaffners Telegraphanlæg.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der i den allernaadigste Bekjendtgjørelse, som bliver at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i Aaret 1861 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, maa tilkjendegives samme, at der ikke er fundet Anledning til fortiden at lade et Lovbud angaaende den i Althingets fornævnte allerunderdanigste Petition omhandlede Gjenstand emanere for Island.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling om Tilladelse for Besidderen af Grevskabet Ledreborg til at optage et Laan paa Lehnet af 30.000 Rd., hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade Besidderen af Grevskabet Ledreborg, Kammerherre, Hofjægermester Grev Christian Ezard Moritz Holstein, mod Sikkerhed i Grevskabets Hovedgaarde, Tiender og Skove, at optage et Laan paa Lehnet af 30.000 Rd., paa Vilkaar:

- 1) At Laanet afdrages med 3000 Rd. aarlig i 10 paa hinanden følgende Aar, Halvdelen at erlægge i hver af de halvaarlige Omslags-terminer, første Gang i December Termin 1863.

2) At det efter Udløbet af hver Termin godtgjøres for Justitsministeriet, at Afdraget er erlagt.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fenger] refererede 5 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 5 Lovudkast, nemlig:

- 1) Udkast til Lov angaaenede Bidrag til Brudeudstyr for Hendes Kongelige Høihed Prindsesse Alexandra til Danmark.
- 2) Udkast til Lov om en Forandring i det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856.
- 3) Udkast til Lov om Told- og Skibsafgifterne.
- 4) Udkast til Lov angaaende Meddelelse af Indfødsret til forskjellige Udlændinge.
- 5) Udkast til Lov om Udlægningen af et nyt Telegraphoug i Øresund.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for det nu sammentrædende Rigsraad.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Eftergivelse af en William Andrew ved Høiesterets Dom ikjendt Livsstraf.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den William Andrew ved Høiesterets Dom af 30te f.M. for Voldtægt eller Forsøg paa denne Forbrydelse tilfundne Straf at miste sit Liv allernaadigst eftergives ham, imod at han hensættes til Forbedringshusarbeide i 2 Aar.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet fredag d. 8. maj 1863.

Aar 1863, Fredagen den 8de Mai, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Arveprindsen var paa Grund af Sygdom fraværende.

Udenrigsministeren [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Depeche til den Kongelige Gesandt i St. Petersborg angaaende de i Polen stedfindende Uroligheder.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige Udenrigsministeren til at tilstille den

Kongelige Gesandt i St. Petersborg en paa den i den refererede Forestilling antydede Maade affattet Depeche, hvorefter han vilde have at udtale sig til den Keiserlige Udenrigsminister.

Fremdeles refererede *Udenrigsministeren* [Hall] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Svar paa de østerrigske og preussiske Protestdepecher mod den Kongelige Kundgjørelse af 30te Marts d.A.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige Udenrigsministeren til i væsentligt overensstemmende Depecher at besvare de østerrigske og preussiske Depecher angaaende den allerhøieste Bekjendtgjørelse af 30te Marts paa den i den refererede Forestilling antydede Maade og samtidig den dermed condifientielt at udvikle for det Keiserlige østerrigske Kabinet den rette Betydning og de yderligere Virkninger af denne allerhøieste Statsakt.

Sluttelig refererede *Udenrigsministeren* [Hall] en allerunderdanigst Forestilling angaaende den græske Thronfølgesag, hvori henstilles til Hans Majestæt, hvilke Ordre det allernaadigst maatte behage Allerhøistsamme at give Udenrigsministeren angaaende en nærmere Instruering af Kammerherre Bille.

Efter at have refereret Forestillingen tilføiede Udenrigsministeren, at han ventede om faa Dage at ville kunne have den af ham igjennem den Kongelige Gesandt i London begjærte fuldstændige Afskrift af det af Grev Russell forfattede Udkast til Protokollen No. 1, og under Forudsætning af at dette Udkast var stemmende med, hvad der herfra var opstillet som Betingelse med Hensyn til det Punkt, der skulde være Gjenstand for bemeldte Protokol, antog Udenrigsministeren, at den Kongelige Gesandt i London da vilde kunne være at instruere til at erklære, at i Tilslutning til de til Protokollen No. 2 tagne tvende Resolutioner, med de Tilføininger, som Udenrigsministeren i den nu refererede Forestilling havde foreslaet, modtog med Hans Majestæts Samtykke Hans Kongelige Høihed Prinds Christian Grækenlands Throne for Prinds Vilhelm. Naar dette Skridt da saaledes var sket, og Protokollerne i London vare underskrevne, antog Udenrigsministeren, at Øieblikket vilde være kommet til, at den herværende græske Deputation kunde aflevere til Hans Majestæt det Aktstykke, som den har med sig angaaende den græske Nationalforsamlings Valg af Prinds Vilhelm til Grækenlands Konge, hvilket Aktstykke Udenrigsministeren mente saa at maatte modtages med Erklæring om, at naar

de øvrige herfra stillede Betingelser vare opfyldte, vilde deres nye Konge begive sig til Grækenland. Hvad Tidspunktet i denne sidstnævnte Henseende angik, tilføjede Udenrigsministeren endnu, at den græske Deputation lægger en ganske særdeles Vægt paa Vigtigheden af, at den nye Konge maa komme til Grækenland tidligere end den herfra opstillede Tid.

Hans Kongelige Højhed Prinds Christian maatte paa det bestemteste holde paa, at den græske Throne ikke modtages for hans Søn, forinden alle de herfra opstillede Betingelser ere i eet og alt opfyldte, og han maatte derfor bede Hans Majestæt, at det maatte blive ved de i saa Henseende tagne Bestemmelser. De joniske Øers Tilslutning til det græske Kongerige maatte altsaa navnlig først finde Sted, og ligeledes maatte der først tilsikkes Prinds Vilhelm den forlangte Civilliste, ligesom ogsaa den begjærte aarlige Sum for det Tilfælde, at han skulde blive nødt til igjen at maatte forlade Grækenland; heller ikke kunde Hans Kongelige Højhed samtykke i nogen Forandring i det Tidspunkt, da Hans Søn skulde forlade Danmark for at overtage den græske Throne, og det maatte blive ved, at Prinds Vilhelm blev her, indtil han den 24de December d.A. havde naaet Myndighedsalderen.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] yttrede, at Punktet med Hensyn til de joniske Øer maaske kunde stilles saaledes, at Erklæringen om, at den græske Throne modtages for Prinds Vilhelm, kun afgives med Tilføiende af den udtrykkelige Betingelse, at en virkelig Tilslutning af de joniske Øer til Grækenland finder Sted.

Udenrigsministeren [Hall] var heri enig, idet han bemærkede, at naar først det joniske Parlament erklærer, at det ønsker de joniske Øers Henlæggelse til Grækenland, og de tre Skytsmagter slutte sig om en Resolution angaaende denne Henlæggelse, saa er det mere noget blot formelt, om de øvrige Magter, der have sluttet sig til Traktaten af 5te November 1815, tiltræde. Hvad angik Spørgsmaalet om Tilsikringen af en aarlig Sum for Prinds Vilhelm i det Tilfælde, at han skulde blive nødt til igjen at opgive den græske Throne, da vilde i denne Henseende alt være opnaaet, naar Skytsmagterne gaa ind paa, at dette Punkt ordnes, saaledes som af Udenrigsministeren i den refererede Forestilling er foreslaet, hvilken Ordning jo, saavel som Civillistens Fastsættelse til et ikke lavere Beløb end det herfra begjærte,

skulde være en Betingelse for, at Prinds Vilhelm modtog den græske Throne. Udenrigsministeren tilføjede, at Kong Ottos Civilliste havde udgjort 36.000 L. St.

Indenrigsministeren [Lehmann] bemærkede, at han, idet han iøvrigt fuldkommen erkjendte, at det var noget, som udelukkende maatte bero paa Hans Majestæt og Hans Kongelige Høihed Prinds Christian, dog vilde tillade sig at henstille, om man, hvis nu alt gaar efter Ønske, og de stillede Betingelser opfyldes (derunder ogsaa hvad der skal opfyldes i Grækenland selv: det joniske Parlaments Tilslutning, og det græske Parlaments Votering af Civillisten), vedblivende vil fastholde den 24de December som det Tidspunkt, indtil hvilket Prinds Vilhelm skal forblive her i Danmark. Efter Indenrigsministerens fulde Overbevisning vilde Prindsens hele tilkommende Stilling i Grækenland blive svækket ved det Interregnum, som deraf vilde blive en Følge; Tilstanden i Grækenland vilde under dette Interregnum forværres for hver Dag, og for Prindsens egen Forberedelse og Udvikling til at fyldestgjøre sin Opgave, vilde de Maaneders Ophold i Grækenland være ham til ganske anderledes stor Nytte, end om han tilbringer dem herhjemme.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte holde fast ved den Bestemmelse, han engang havde taget om, at hans Søn skulde blive her, indtil han blev myndig.

Hans Majestæt Kongen behagede, idet Allershøistsamme udtalte, at han holdt fast ved sine stillede Betingelser, allernaadigst at bemyndige Udenrigsministeren til, naar han modtager det af Grev Russell forfattede Udkast til Protokollen No. 1, og dette Udkast befindes overensstemmende med, hvad der herfra er forlangt med Hensyn til det paagjældende Punkt, at instruere Gesandten i London om at erklære, at den græske Throne modtages for Prinds Vilhelm under Betingelse af, at en virkelig Tilslutning af de joniske Øer til Grækenland finder Sted, og at Civillisten fastsættes til et ikke ringere Beløb end herfra begjært, samt at der bestemmes en Livgeding paa den af Udenrigsministeren foreslaaede Maade. Naar da derefter Protokollerne i London ere undertegnede, er det Hans Majestæts Agt solennelt at modtage det Aktstykke, som den herværende græske Deputation har medbragt angaaende Prinds Vilhelms Valg til Konge i Grækenland og at erklære Deputationen, at Valget modtages, og at Prinds Vilhelm, naar samtlige stipulerede Betingelser ere opfyldte, vil, efter at have opnaaet

Myndighedsalderen, begive sig til Grækenland, i hvilken sidstnævnte Henseende det nærmere vil blive Gjenstand for Aftale mellem Hans Majestæt og den græske Regjering.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Peter Ludvig eller Peter Ludvig Thorvald Tofte, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Tugthusfange Peter Ludvig eller Peter Ludvig Thorvald Tofte den ham ved Høiesterets Dom af 20de f.M. for attenteret Mord, i Henhold til Forordningen af 4de October 1833 § 14, 2det Led, cfr. Plakat af 31te August 1813 § 10, tilfundne Straf af at have sit Liv forbrudt, imod at han hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid under streng Bevogtning, og at der tildeles ham en Revselse af 27 Slag Kat.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Nicolai Peter Mogensens Løsladelse af Vridsløselille Forbedringshus.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive den i Vridsløselille Forbedringshus hensidende Fange Nicolai Peter Mogensen den tilbagestaaende Del af den ham ved Rønne Kjøbstads Extrarets Dom af 2den April 1861 for Brandstiftelse og Tyveri idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 4 Aar.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Nedsættelse af en Theobald Hansen af Fuglemosegaard idømt Mulkt, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den Theobald Hansen af Fuglemosegaard ved Lysgaard-Hids Herreders Extrarets Dom af 8de Mai 1860, for ikke at have opfyldt den ham ifølge allerhøieste Bevilling af 7de October 1848 til Sammenlægning af Gaardene Matr. No. 3 a og 6 a i Thorning paahvilende Forpligtelse til inden 2 Aar at have opført et Hus med et Tilliggende af 1½ Td. Land boniteret Jord til bestandig Vedligeholdelse med Bygninger og Beboere, tilfundne Mulkt af 50 Rd. til Viborg Amts Fattigkasse nedsættes til 5 Rd.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede, dog saaledes at Mulkten nedsættes til 3 Rd.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om Ophævelse af Ægteskabet mellem Pensoline Krentel af

Stouby og hendes fraseparerede Ægtefælle Jacob Jepsen, med Tilladelse for hende til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at der maa meddeles Bevilling til fuldstændig Ophævelse af det mellem Pensoline Krentel af Stouby og hendes fraseparerede Mand Jacob Jepsen bestaaende Ægteskab, samt at det maa tillades bemeldte Pensoline Krentel at indgaa nyt Ægteskab navnlig med Bødker Niels Gabrielsen, uanset at hun i Separationstiden har forset sig med ham.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at Tiltale mod Snedkersvend Johan Ferdinand Paulsen for Forfalskning af et ham meddelt Flyttebevis maa bortfalde, imod at han erlægger en Mulkt af 20 Rd. til Staden Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at fritage Snedkersvend Johan Ferdinand Paulsen i Anledning af den af ham begaaede Forfalskning af et ham meddelt Flyttebevis, imod at han til Staden Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse erlægger en Bøde af 20 Rd.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling om, at Besidderen af Stamhuset Hofmansgave i et Tidsrum af 12 Aar maa fritages for at erlægge Afdrag paa Stamhusets Gjæld.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Besidderen af Stamhuset Hofmansgave, Etatsraad Niels Erik Hofman-Bang maa indtil Udgangen af Aaret 1874 fritages for at erlægge Afdrag paa den paa bemeldte Stamhus hvilende Gjæld, selvfølgelig under Forbehold af vedkommende Kreditorers Ret.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Eftergivelse af en Arrestanten William Thomas Jones ved Høiesterets Dom tilfundne Livsstraf.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Arrestanten William Thomas Jones ved Høiesterets Dom af 21de f.M. for Voldtægt, i Henhold til Lovens 6-13-16, tilfundne Straf af at miste sit Liv eftergives ham, imod at han hensættes til Forbedringshusarbeide i 6 Aar.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet tirsdag d. 26. maj 1863.

Aar 1863, Tirsdagen den 26de Mai, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Skodsborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Arveprindsen var paa Grund af Sygdom fraværende.

Udenrigsministeren [Hall] meddelte, at den i forrige Geheime-Statsraadsmøde ommeldte Protokol No. 1 angaaende den græske Thronfølgesag var i Fredags bleven undertegnet i London af de tre Skytsmagters Gesandter, og at han nu havde modtaget en Afskrift af denne Protokol, hvis Indhold han fandt fyldestgørende med Hensyn til, hvad der herfra var forlangt i Henseende til de Punkter, der vare Gjenstand for samme.

Efter at have oplæst bemeldte Afskrift af Protokollen No. 1, forelæste han dernæst endvidere en Afskrift, som han havde modtaget af Udkastet til Protokollen No. 2. Hvad denne sidstnævnte Protokol angik, da bemærkede han, at Grev Russell i en Note til den herværende engelske Gesandt havde, med Hensyn til det herfra, i Overensstemmelse med hvad der i Geheime-Statsraadet den 8de Mai var besluttet, udtalte Ønske om, at der maatte ske den Forandring, at de 12.000 L. St. aarlig, som de 3 Magter vare bleve enige om at opgive af, hvad de have at fordre af den græske Statskasse, imod at denne Sum bestemmes til at udgjøre en Del af den nye græske Konges Civilliste, bleve tilstaaede Prinds Vilhelm som en dotation personelle, meget indtrængende gjort gjældende, at hvis Ønsket om en saadan Forandring fastholdes, vil herved fremkaldes en betydelig Forhaling og store Vanskeligheder, idet nemlig Lord Russell antager, at hvis Afstaaelse af hine 12.000 L. St. skulde gives en saadan bestemt personlig Charakter, som den vilde faa ved den nævnte Forandring, maatte Sagen gjøres til Gjenstand for ny Forhandling imellem England og de to andre Skytsmagter og tillige maatte den for Englands Vedkommende bringes for i Parlamentet. Lord Russell fandt det derfor meget lidet ønskeligt, om man fra dansk Side vilde insistere paa den omhandlede Forandring, og han havde ogsaa fremhævet, at Prinds Vilhelms finantsielle Stilling som Konge vilde ved den Imødekommen, der var lagt for Dagen fra Magternes Side, blive meget heldig.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian yttrede, at han maatte staa paa sin fra først af opstillede og af Hans Majestæt Kongen til-

traadte Fordring, at hans Søn, naar han skulde komme til igjen at opgive den græske Throne, skal have en aarlig Livrente af 10.000 L. St. Hans Søns hele Stilling som Konge vilde derved blive bedre, og netop for Prinds Vilhelms Uafhængigheds Skyld fandt Hans Kongelige Høihed det saa vigtigt, at han faar det Rygstød, som det vil være, at han, naar han bliver nødt til igjen at opgive sin Stilling som Konge, skal have en saadan Livrente. Civillisten ønskede Hans Kongelige Høihed da formindsket med 8.000 L. St. saaledes at den altsaa kun blev 50.000 L. St. som herfra fra Begyndelsen betinget.

Marineministeren [Bille] bemærkede, at Prinds Vilhelm netop ikke vil staa uafhængig, naar det er bestemt, at han skal pensioneres af de tre Stormagter, hvorimod han vil have en ganske anderledes uafhængig Stilling, naar han har en saa stor Civilliste, at han kan være istand til at lægge noget op.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian bemærkede, at den Anskuelse deler han ikke. Hvad Prinds Vilhelm faar i Civilliste, bør han ogsaa bruge som Konge.

Indenrigsministeren [Lehmann] yttrede, at naar Prinds Vilhelm faar saa stor en Civilliste som 58.000 L. St., vil han, uden at behøve at tilsidesætte noget af de Krav, der kunne stilles til ham, kunne lægge saa meget op, at han i Løbet af faa Aar vil have samlet sig en klækkelig Privatformue, og for sin Civilliste skylder han ingen Regnskab. Den engelske Regjering vil saaledes med Føie kunne sige, at den, ved at den unge Konges Civilliste sættes saa høit, som sket er, har i Virkeligheden gjort fuldkommen Fyldest for, hvad der herfra er forlangt med Hensyn til det finantsielle Punkt i det hele.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at det jo aabenbart ogsaa har været Stormagternes Tanke, ved at sætte Civillisten saameget høiere, end der herfra var betinget, at den unge Konge derved maatte kunne blive istand til hvert Aar at lægge noget op. Kong Otto havde kun en Civilliste af 36.000 L. St., og det endda langt fra Begyndelsen, og naar nu Prinds Vilhelm strax faar 58.000 L. St., kan der jo ikke være Tvivl om, at han, ved Siden af at tilfredsstille ethvert Krav, der kan stilles til ham som Konge, vil aarligen kunne lægge saa meget til Side, at han derved kan samle sig en privat Formue.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian yttrede, at han fra sin Side føler sig bunden ved de Betingelser, som han engang har stillet,

men at dem maa han ogsaa kunne fordre opfyldte. Naar han nu som Fader finder at burde blive staaende ved Fordringen om en aarlig Livgeding, og denne Fordring ikke opfyldes, kan han sige Nei til, at Tilbudet om den græske Krone for hans Søn modtages. Fordringen er i sig selv meget beskeden, og med Guds Hjælp vil ikke det Tilfælde indtræde, at hans Søn kommer til at gjøre Brug af den.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] bemærkede, at Hans Kongelige Høihed Prinds Christian jo vistnok er fuldkommen berettiget til at holde paa den Fordring, som han stiller, da det ikke er andet end den Fordring, som Hans Kongelige Høihed fra først af har stillet, og som herfra bestandig er stillet op som en Betingelse; men han troede rigtignok, at hvis Hans Kongelige Høihed holder paa den, gaar hele Sagen overstyr.

Udenrigsministeren [Hall] yttrede, at der dog ogsaa er andre Hensyn, som der for Hans Kongelige Høihed Prinds Christian er Anledning til at tage end det alene, som Hans Kongelige Høihed fremhæver. Det maa jo dog indrømmes, at der fra den anden Side, fra Skytstmagternes, er gjort ikke lidet for at imødekomme den med Hensyn til det finansielle Punkt stillede Betingelse, og det vil ikke kunne forstaas, hvorledes man, efterat den hele Sag nu er kommen saa vidt, som den er, skulde kunne lade den falde paa en saa ussel Ting som Pengespørgsmaalet med Hensyn til den unge Konges eventuelle Pensionering. Han maatte udtale som sin fuldeste Overbevisning, at i det Øieblik, man vil holde paa dette Punkt, der, ved at gjøres til Gjenstand for Forhandlinger i det engelske Parlament og for Forhandlinger fra Englands Side med Rusland og Frankrig, vil blive stillet frem i det for Grækenland mest krænkende og skjærende Lys, vil det være enslydigt med en fuldstændig Opgivelse af den hele Sag og det en Opgivelse paa den uheldigste Maade, som ske kunde. Dette stod for ham aldeles klart.

Hans Majestæt Kongen maatte gjenkalde i Hans Kongelige Høiheds Erindring, at han havde overladt Sagen i Allerhøistsammes Hænder. Naar Hans Kongelige Høihed overlader sin Konge og Herre at føre Sagen, maa han have saamegen Tillid til ham, at han ved, at Kongen vil udføre det paa den retfærdigste og hensigtsmæssigste Maade. Kongens Pligt er det først og fremmest at holde paa Landets Ære, dernæst at se paa sin Families Vel, naar det stemmer overens med Landets Tarv. Dette havde Hans Majestæt gjort fra det Øieblik, Hans

Kongelige Høihed overlod ham Sagen, og Hans Majestæt havde saameget, som han kunde, holdt sig til de Punkter, som Hans Kongelige Høihed havde sat op, idet Hans Majestæt naturligvis ikke havde kunnet undgaa at maatte bøie sig noget for de andre Magters Mening. Hans Majestæt vilde ikke oprippe Ting, der vare skete fra Hans Kongelige Høiheds Side, som ikke vare saa rigtige; men Eet maatte han dog oprippe: de Betingelser, som Hans Kongelige Høihed havde fra Ballenstedt, bag Hans Majestæt, stillet til den engelske Gesandt. Sagen var nu kommen saa vidt, at Hans Majestæt vilde finde, at det var en stor Compromis for hans Land og en Plet paa hans Ære, om det nu skulde siges, at man ikke gik ind paa den, fordi man ikke kunde faa det Punkt om de 10.000 L. St. stillet paa den Maade, man ønskede; i Virkeligheden ere Magterne, hvad det finansielle Punkt angaar, gaaede meget videre, end der herfra var betinget, naar den unge Konges Civilliste bliver 8000 L. St. større end forlangt, og han saaledes sættes istand til aarlig at lægge tilside. Hans Majestæt fandt derfor, at der nu bør sendes Instrux til den Kongelige Gesandt i London om, med det i forrige Geheime-Statsraads-Møde besluttede udtrykkelige Forbehold i Henseende til den faktiske Udførelse af de jonske Øers Forening med Grækenland, at slutte sig til de optagne Protokoller, som Hans Majestæt nu med saa megen Møie havde faaet istand.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian yttrede, at det syntes ham, at han som Fader har den fuldeste Ret til at staa paa de engang stillede Betingelser, som Hans Majestæt har givet sin Billigelse. Der var allerede i disse givet endel efter i Punkter, som vare ham ganske overordentlig vigtige, og han havde derfor med fuld Tillid afventet, at der vilde blive holdt paa det Punkt, hvorefter her nu er Spørgsmaal. Hans Kongelige Høihed maatte meget ønske at bevare for sin Søn som Konge i Grækenland en saa uafhængig Stilling som muligt, og dertil vilde det bidrage, naar hans Søn fik det Rygstød, at Grækenland, naar man nødte ham til at forlade Landet, skulde give ham en aarlig Livrente af 10.000 L. St. Dette maatte Hans Kongelige Høihed derfor holde paa; han ønskede ikke, at Civillisten skulde være høiere end 50.000 L. St., saaledes som oprindeligt betinget, og de overskydende 8000 L. St. kunde Magterne da selv beholde, og det, som han med Guds Hjælp haabede, for bestandig. Det forekom Hans Kongelige Høi-

hed, at hans Forlangende var saa beskedent, og at hele Sagen var saa ubetydelig for Magterne.

Marineministeren [Bille] maatte i Anledning af, hvad Hans Kongelige Høihed havde yttret, gjøre opmærksom paa det bestemte Baand, som vil hvile paa den græske Nation derved, at Landet, naar Prinds Vilhelm skulde nødes til igjen at opgive Thronen, vil faa en aarlig Skat af de 12.000 L. St., som Skytsmagterne da atter ville kræve i Renter til sig.

Udenrigsministeren [Hall] troede, at Hans Kongelige Høihed Prinds Christian vilde finde, at der dog for hans Standpunkt som Udenrigsminister er Anledning for ham til at udhæve, at det dog aldrig er Meningen ved vidtløftige og vanskelige Forhandlinger, der føres, at naar de strax fra først af opstillede Betingelser ikke til Punkt og Prikke kunne blive opfyldte, skal det hele briste. Der er jo fra den danske Regjerings Side gjort alt, hvad der kunde gøres, for at opnaa, hvad der af Hans Kongelige Høihed Prinds Christian er forlangt, og der er jo dog ogsaa fra Skytsmagternes Side vist en betydelig Tendents til at imødekomme; det vilde derfor næsten ikke kunne tænkes muligt, at, efterat det nu omsider er lykkedes at faa alle Hovedpunkterne ordnede, den hele Sag skulde strande blot paa det Punkt alene om den nye græske Konges Pension, og strande vil Sagen ganske sikkert, naar dette for Grækerne ganske vist stødende Punkt bliver herfra fastholdt. Prinds Vilhelm vil jo dog, saaledes som hans Civilliste bliver stillet, kunne i hvert Aar, uden at opgive at fyldestgjøre det mindste af de Krav, som kunne gøres til ham som Konge, lægge saa meget op, at han derved vil være istand til at samle sig en Formue for det eventuelle Tilfælde, som Hans Kongelige Høihed Prinds Christian har for Øie, men hvis Indtræden dog, efter alt hvad ligger for, ikke paa nogen Maade har Sandsynligheden for sig.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte, saa vidt han kunde, til det yderste holde paa den aarlige Livgeding for hans Søn, der hørte til de af Hans Kongelige Høihed fra først af opstillede Betingelser. Det var, mente Hans Kongelige Høihed, et meget beskedent Forlangende, han gjorde overfor Magterne, og der kunde dog meget vel herfra gøres disse et Forslag i den Retning.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at Forslaget jo allerede var gjort, men at den engelske Regjering havde, som han tidligere

havde meddelt, svaret, at der stillede sig ganske særdeles Vanskeligheder derimod. Nu at gjentage Forslaget vilde være det samme som at opgive den hele Sag. Udenrigsministeren tilføjede derhos, at den herværende Deputation, der allerede nu havde været her over 1 Maa-
ned, og som naturligvis var overordentlig ivrig for at faa afleveret Decretet angaaende Prinds Vilhelms Valg til Konge, havde bedet ham om at sætte den et bestemt Tidspunkt i denne Henseende, og han maatte derfor dog anse det for i høi Grad ønskeligt, at der nu kunde antydes en Udsigt for Deputationen til, naar en Afgjørelse af Sagen kunde finde Sted.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at hvis der her var Spørgsmaal om et Hovedpunkt, som fra først af var opstillet, vilde Sagen stille sig anderledes; men efter hans Overbevisning kommer det kun til at dreie sig om et i sit Væsen underordnet Punkt. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian havde idag oftere udtalt, at det Punkt, som han holdt paa, var saa beskedent, og Hans Majestæt havde sagt, at det vilde compromittere Kongen og Landet; med Føie kunde det siges, at i samme Grad som det af Hans Kongelige Høihed fastholdte Punkt var beskedent, i samme Grad blev Compromitteringen større.

Hans Majestæt Kongen maatte gjentage, at her er kun to Alternativer, enten siger Hans Kongelige Høihed Prinds Christian Ja til, at hans Søn modtager den græske Krone, eller Hans Kongelige Høihed sætter en Skamplet paa Kongen og Landets Ære.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian kunde ikke indse dette. Hans Kongelige Høiheds Fremgangsmaade var fuldkommen loial: Hans Majestæt havde jo straks fra Begyndelsen sagt, at Allerhøist-samme samtykkede, forsaavidt Hans Kongelige Høihed og hans Søn vilde gaa ind paa det gjorte Tilbud om den græske Krone. Hans Kongelige Høihed havde derefter sagt sine Betingelser og med Henhold til disse overladt Sagen i Hans Majestæts Hænder. Betingelserne ere ikke blevne forandrede af Hans Kongelige Høihed, men de ere ikke blevne opfyldte af Magterne, og det er saaledes et fuldkommen loialt Standpunkt, hvorpaa Hans Kongelige Høihed staar.

Udenrigsministeren [Hall] maatte komme tilbage paa, at Hans Kongelige Høihed dog ikke kan stille op, at de Betingelser, som Høist-samme fra Begyndelsen havde sat, skulde være saa stenfaste, at de ikke under Forhandlingerne med de andre Magter skulde kunne undergaa nogensomhelst Forandring. Der er jo dog fra de andre Mag-

ters Side vist stor Imødekommen, de have gjort, hvad de kunde gjøre, og England har anført gode Grunde for ikke fra dansk Side at insistere paa det Punkt, hvorom det er, at Spørgsmaalet nu dreier sig. Ingen vilde kunne forstaa, at den hele Sag skulde virkelig falde bort for det Punkts Skyld om en eventuel aarlig Livrente af 10.000 L. St., og falde bort vil den efter hans fulde Overbevisning, hvis dette Punkt skal fastholdes.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian yttrede, at saa fik det hele at gaa overstyr.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] maatte gjøre Hans Kongelige Høihed opmærksom paa, at Høistsamme ikke staar som privat Mand overfor Sagen og derfor heller ikke som en saadan kan være Herre over den; Hans Kongelige Høiheds Stilling til Kongehuset gjør, at der ikke kan ses bort fra denne, og at dette maa udøve Indflydelse paa Hans Kongelige Høihed.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian bemærkede, at Hans Majestæt Kongen jo ligefrem kunde sige England, at det var Hans Kongelige Høihed, der som Fader holdt paa Opfyldelsen af den omhandlede Betingelse.

Hans Majestæt Kongen erindrede Hans Kongelige Høihed om, at hans Børn ere Landets Børn.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] yttrede, at det, naar Hans Kongelige Høihed nu bragte Sagen til at strande, maatte paa en eclatant Maade lægges for Dagen fra Hans Majestæts Side, at Hans Kongelige Høihed var i Unaade, man vilde ellers sige, at det var Kongen og Regjeringen, der havde staaet bag ved.

Hans Majestæt Kongen hentydede til, at der vilde blive Spørgsmaal om Londonner-Protokollen.

Indenrigsministeren [Lehmann] yttrede, at det kunde gaa ud over Londonner-Protokollen, og at Spørgsmaalene kunde rulle videre.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian yttrede, at Hans Excellence Indenrigsministeren ikke kan gjøre ham bange; Londonner-Protokollen staar det ikke i Hans Excellences Magt at kunne bryde. Paa den Maade kan Hans Excellence ikke true ham. Hans Kongelige Høihed bøier sig altid for Hans Majestæt; Hans Majestæt ved, at han er Allerhøistsammes underdanigste Tjener og underkaster sig hver Ordre, men med Hensyn til det Punkt, som har været Gjenstand for Forhandlingerne idag, vil Hans Majestæt ikke kunne have imod, at

Hans Kongelige Høihed nedlægger som Fader en allerunderdanigst Protest.

Hans Majestæt Kongen suspendede for $\frac{1}{2}$ Time Geheime-Statsraadets Møde.

Efter $1\frac{1}{2}$ Times Forløb continuerede Geheime-Statsraadets Møde atter under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Hans Kongelige Høihed Prinds Christian havde bedet Allerhøistsamme om Betænkningsstid til paa Fredag Kl. 12; det var Hans Majestæt villig gaaet ind paa, da han haaber, at Hans Kongelige Høiheds gode Forstand og hans Hjerte mod Hans Majestæt ville lade ham komme til at indse, at det, som Hans Majestæt har begyndt paa, ikke bør kuldkastes, men maa fuldføres til Prindsens eget, hans Søns og vort alles Bedste, saa at ikke Konge og Land skal faa en Plet paa sin Ære, som ikke kan afvadskes. Hans Majestæt ventede saaledes nu til paa Fredag Kl. 12 at modtage Hans Kongelige Høiheds skriftlige Svar, og Allerhøistsamme skulde da derefter nærmere sammenkalde Geheime-Statsraadet til den foreliggende Sags endelige Afgjørelse.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Begnadigung der wegen culposer Tödtung ihres neugeborenen Kindes zu einer 5 jährigen Zuchthausstrafe verurtheilten Anna Margaretha Pries aus Calübbe, adeligen Gutes Ascheberg, indem er allerunterthänigst beantragte, ob nicht der Züchtlingin Anna Margaretha Pries aus Calübbe, adeligen Gutes Ascheberg, der noch nicht abgëbuste Rest der ihr in Gemässheit Rescripts des holsteinischen Obercriminalgerichts vom 3ten September 1858 unter dem 7ten s.M. von dem Justitiariate des genannten Guts wegen culposer Tödtung ihres neugeborenen Kindes zuerkannten 5jährigen Zuchthausstrafe aus allerhöchster Gnade zu erlassen und dieselbe nunmehr aus den Strafanstalten zu entlassen sein möchte.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte darauf eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Genehmigung des Entwurfs eines Budgets über die Einnahmen und Ausgaben bei den Domainen im Herzogthum Holstein für das Finanzjahr vom 1sten April 1863 bis ult. März 1864.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, den der referirten Vorstellung anliegenden Entwurf eines Budgets über die Einnahmen und Ausgaben bei den holsteinischen Domainen, soweit derselbe sich auf die Einnahmen und Ausgaben für das Finanzjahr vom 1sten April 1863 bis ult. März 1864 bezieht, allerhöchst zu genehmigen und das Ministerium allergnädigst zu autorisiren, das in dieser Beziehung weiter Erforderliche wahrzunehmen.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] referede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Budgettet for samme for Finantsaaret 1863/64.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev det forelagte Budget allernaadigst stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Der Minister für das Herzogthum Schleswig [Wolfhagen] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Erlass der mittelst Erkenntnisses des Silter Criminalgerichts vom 8ten November v.J. dem Paul Claus Jansen in Keitum wegen Funddiebstahls zuerkannten 20tägigen Gefängnisstrafe, indem er beantragte, ob nicht die dem Paul Claus Jansen in Keitum mittelst Erkenntnisses des Silter Criminalgerichts vom 8ten November v.J. wegen Funddiebstahls zuerkannte zwanzigtägige Gefängnisstrafe bei gewöhnlicher Gefangenkost demselben aus allerhöchster Gnade zu erlassen sein dürfte.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Der Minister für das Herzogthum Schleswig [Wolfhagen] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Milderung der wider die Inculpatin, das Dienstmädchen Dorothea Maria Lausen aus Koppelheck wegen absichtlicher Tödtung ihres neugeborenen unehelichen Kindes erkannten Todesstrafe in eine 6jährige Zuchthausstrafe.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, die wider die Inculpatin, das Dienstmädchen Dorothea Maria Lausen aus Koppelheck mittelst des von dem Appellationsgericht für das Herzogthum Schleswig beschlossenen Erkenntnisses vom 28sten März d.J. wegen absichtlicher Tödtung ihres neugeborenen unehelichen Kindes erkannte Todesstrafe aus allerhöchster Gnade in eine 6jährige Zuchthausstrafe zu mildern, dergestalt jedoch, dass diese Strafmilderung derselben erst nach Publication des beschlossenen Todesurtheils mitzutheilen sein werde.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede føl-

gende 8 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 8 Lovudkast, nemlig:

- 1) Udkast til et Patent for Hertugdømmet Slesvig angaaende Straffen for Forfalskning eller Misbrug af Vandrebøger samt nogle andre Haandværkssvendenes Vandring vedkommende Forhold.
- 2) Udkast til et Patent for Hertugdømmet Slesvig angaaende en Forandring af § 86 i Fattiganordningen af 29de December 1841 med Hensyn til Omkostningerne ved Transport af Fattige.
- 3) Udkast til en Forordning for Hertugdømmet Slesvig angaaende Ophevelsen af Forordningen af 31te Mai 1786 om Forhandling, Forarbeidelse, Stempling og Plantning af Tobak.
- 4) Udkast til et Patent for Hertugdømmet Slesvig angaaende nogle Tillæg til Forordningen af 15de Mai 1860 om den Kjøbstæderne tilkommende Godtgjørelse for ordinær Indqvartering.
- 5) Udkast til et Patent for Hertugdømmet Slesvig angaaende den Faderen til et uægte Barn paahvilende Forsørgelsespligt.
- 6) Udkast til en Forordning for Hertugdømmet Slesvig angaaende Fremgangsmaaden ved Vidners Afhørelse i Civilprocessager.
- 7) Udkast til en Forordning for Hertugdømmet Slesvig angaaende Sagsøgerens Forpligtelse til under en civil Retstvist at fremlægge Dokumenter til Indstævntes Benyttelse.
- 8) Udkast til en Forordning for Hertugdømmet Slesvig angaaende Adgang til Søfart og Fiskeri i aaben Sø.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse 8 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Provindsialstænder-Forsamlingen for Hertugdømmet Slesvig i dens forestaaende Sammenkomst til forfatningsmæssig Behandling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Lagertha Caroline Juliane Nielsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Lagertha Caroline Juliane Nielsen af Helsingør den hende ved bemeldte Kjøbstads Extrarets Dom af 11te f.M. for Forfalskning af sin Skudsmaalsbog, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 13, cfr. §§ 64 og 62 samt § 79, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 1 Aar, imod at hun hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet imellem Graveur O. Weed-Fald og Hustru.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at meddele Bevilling til fuldstændig Ophævelse af Ægteskabet mellem Graveur O. Weed-Fald af Aalborg og Jensine Christine Weed-Fald, født Østoft, med Tilladelse for Manden til at indgaa nyt Ægteskab.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Commissionær C. A. Ferdinand, ogsaa kaldet Carlsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Commissionær Carl Andreas Ferdinand, ogsaa kaldet Carlsen, den ham ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 28de Februar d.A. for Falsk og Bedrageri, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 66, 1ste Led, cfr. § 64, 1ste Led, og § 62, 1ste og 3die Led, og efter samme Forordnings § 42, cfr. § 76, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 8 Maaneder, imod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Husmand Anders Andreasen Stæk af Spiarup Mark, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Husmand Anders Andreasen Stæk af Spiarup Mark den ham for under et Slagsmaal at have foranlediget Peder Pedersen Hennebergs Død, ved den Kongelige Viborgske Lands-overretts Dom af 26de Januar d.A. i Medfør af Forordningen 4de October 1833 § 2, sidste Led, jfr. § 5, tilfundne Straf af at hensættes til Forbedringshusarbeide i 18 Maaneder, imod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om Tilladelse for Besidderen af Stamhuset Vennerslund til af Stamhusets Reservefond at anvende et Beløb af indtil 9600 Rd. til Bestridelse af Udgifterne ved Opførelsen af en ny Færgegaard ved Guldborg, hvori indstilles, at det tillades Besidderen af Stamhuset Vennerslund, Kammerjunker Carl Grandjean, at anvende et Beløb af indtil 9600 Rd. af Stamhusets Reservefond til Opførelsen af en ny Færgegaard ved Guldborg, paa Vilkaar:

- 1) At Beløbet restitueres med 1500 Rd. aarlig, Halvdelen at oplægge i hver Termin, første Gang i December Termin 1864.
- 2) At det efter Udløbet af hver Termin godtgjøres for Justitsministeriet, at Oplægget har fundet Sted.
- 3) At Besidderen ved en lovlig Synsforretning godtgjør, at Bygningen er forsvarlig opført og hensigtsmæssig indrettet, og
- 4) At det Beløb, der saaledes maa optages af Reservefonden, ikke kommer til at overstige, hvad der bevislig medgaar til det ovennævnte Byggeforetagendes Fuldførelse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Formildelse for Jon Runolfsson, hvori indstilles, at den Jon Runolfsson af Rangarvalla Syssel inden Islands Sønderamt ved Høiesterets Dom af 30te Marts d.A. idømte Straf af 8 Aars Tugthusarbeide allernaadigst maa formildes, saaledes at han istedet derfor straffes med 2 Gange 27 Slag Ris samt stilles under Politiets særdeles Tilsyn i et Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges Udkast til en Forordning om Løsemænd og Husmænd i Island.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at ophøie bemeldte Udkast til Lov.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at de af Besidderen af det Hvitfeldtske Fideicommis Statskassen afkjøbte Godser i Hertugdømmet Slesvig Graasten og Fiskebæk saa og Skovene »Roden« og »Stængerodde« samt Jordlodden »Framarken« med alt Godsernes og Skovenes Tilliggende og Tilbehør maa erhverves for bemeldte Fideicommis og for Fremtiden udgjøre en integrerende Bestanddel af samme, m.m., hvori indstilles, at det maa behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde:

- 1) At de af Besidderen af Stamhuset Moltkenborg og det Hvitfeldtske Fideicommis, Geheimeconferentsraad, Kammerherre, Grev Adam Gottlob Moltke, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Statskassen afkjøbte Godser i Hertugdømmet Slesvig »Graasten« og »Fiskebæk« saa og Skovene »Roden« og »Stængerodde« samt Jordlodden »Framarken« med alt Godsernes og Skovenes Tilliggende og Tilbehør, derunder indbefattet Besætning og Inventarium

paa begge Hovedgaarde tilligemed de til Hovedgaarden »Graasten« anskaffede mur- og nagelfaste Appertinentier samt med den paa alle de nævnte Eiendomme hvilende Gjæld til Statskassen, stor 377.500 Rd. maa erhverves for det Hvitfeldtske Fideicommiss og for Fremtiden udgjøre en integrerende Bestanddel af samme under Justitsministeriets Control, paa Vilkaar:

- a) At det i Henhold til allerhøieste Resolution af 16de Januar 1861 paa Fideicommissets Aktiver optagne Laan af 150.000 Rd. afdrages fra 11te December Termin 1861 at regne med 5000 Rd. aarlig, Halvdelen at erlægge i hver Termin, og Afdragene efter hver Termins Udløb at legitimere for Justitsministeriet, indtil Gjælden er nedbragt til 100.000 Rd.
  - b) At de nævnte Afdrag afholdes med Halvdelen af det Hvitfeldtske Fideicommisses og med Halvdelen af Stamhuset Moltkenborgs Revenuer, uden Hensyn til, om dette sidste ved nuværende Besidders Død maatte tilfalde en Person, der ikke tillige er Besidder af hint Fideicommiss, imod at Stamhusets Besidder, saalænge dette Afdrag vedvarer, i Overensstemmelse med allerhøieste Resolution af 16de Januar 1861 fritages for at erlægge den ved allerhøieste Bevilling af 17de Januar 1859 fastsatte Afbetaling paa Stamhusets Gjæld.
  - c) At Fideicommissbesidderen udsteder og til Opbevaring i Justitsministeriet indsender 2de Deklarationer, den ene for det Hvitfeldtske Fideicommisses og den anden for Stamhuset Moltkenborgs Vedkommende, ved hvilke han forpligter sig og efterfølgende Besiddere, henholdsvis af dette og af hint, at erlægge det ovenfor under ltr. a og b omhandlede Gjældsafdrag.
- 2) At det Hvitfeldtske Fideicommiss overtager Forpligtelsen til at tilsvare den af den nuværende Forpagter af Hovedgaardene »Graasten« og »Fiskebæk« som Kaution erlagte Forudbetaling af 1 Aars Forpagningsafgift, stor 15.500 Rd., dog saaledes at det forbeholdes Fideicommissbesidderen ved indtrædende Forandring af Forpagter, eller naar det iøvrigt maatte findes hensigtsmæssigt til Indfrielse af bemeldte Sum, at forøge det paa Fideicommissets Aktiver optagne Laan med et Beløb af indtil 16.000 Rd., uden at der dog paa den samlede Gjæld afdrages mere, end hvad ovenfor under No. 1 ltr. a er fastsat, og
- 3) At Justitsministeriet allernaadigst maa bemyndiges til at træffe

de Foranstaltninger, der maatte anses fornødne til i Anledning af det her omhandlede Godskjøb at betrygge Fideicommisset.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Opvarter Ernst Carl Frederik Wickert, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Opvarter Ernst Carl Frederik Wickert af Kjøbenhavn den ham ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 28de April d.A. for Fornærmelser mod Politiet og Vægtene, i Medfør af Forordningen 4de October 1833 § 16 og Lovgivningens Analogi, tilfundne Straf af at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage, mod at han erlægger en Mulkt af 25 Rd. til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om, at der maa meddeles Ane Nielsdatter af Veddinge Opreisningsbevilling.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at der, uanset at den i Forordningen af 15de Januar 1817 § 3 foreskrevne Frist er overskreden, meddeles Ane Nielsdatter af Veddinge gratis Opreisningsbevilling til for den Kongelige Lands-, Over- samt Hof- og Stadsret at indanke en mellem hende og Jørgen Christensen af Sandby ved Merløse og Tudse Herreders Politiret den 25de October f.A. paadømt Sag betræffende Underholdningsbidrag til et af bemeldte Ane Nielsdatter udenfor Ægteskab født Barn.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Betænkning angaaende Margrethe Cathrine Jesperses Løsladelse af Christianshavns Straffeanstalt, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at den i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Fange Margrethe Cathrine Jespersen, der ved Høiesterets Dom af 28de Januar 1857 for at have ombragt sit udenfor Ægteskab fødte Barn, i Henhold til D.L. 6-6-7, blev anset med Livsstraf, men som ved allerhøieste Resolution af 4de Marts 1857 erholdt Livsstraffen eftergivet mod at hensættes til Tugthusarbejde paa Livstid, nu maa løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Finantsministeren [Fenger] refererede 3 allerunderdanigste Fore-

stillinger, hvorved resp. følgende 3 af Rigsraadet vedtagne Love forelægges, nemlig:

- 1) Lov angaaende Bidrag til Brudeudstyr for Hendes Kongelige Høihed Prindsesse Alexandra til Danmark.
- 2) Lov angaaende Meddelelse af Indfødsret til forskjellige Udlændinge.
- 3) Lov angaaende Udlægningen af et nyt Telegraftoug i Øresund.

I Overensstemmelse med Indstillingerne behagede det *Hans Majestæt* at meddele alle disse 3 Love allerhøieste Stadfæstelse.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Anordning angaaende Markfred og Kreaturers Optagelse paa Øerne St. Thomas og St. Jan.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillægge det forelagte Udkast Lovskraft.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling om Justitssags Anlæggelse imod Toldoppebørselscontrolleur i Rødby Niels Peter Ferdinand Bang.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at der foranstattes det fornødne med Hensyn til Justitssags Anlæggelse mod Toldoppebørselscontrolleur i Rødby Niels Peter Ferdinand Bang til Embedsforbrydelse samt til Straf efter Lovgivningen for den hos ham befundne Kasse-mangel.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet lørdag d. 30. maj 1863.

Aar 1863, Løverdagen den 30te Mai, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Skodsborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Arveprindsen var paa Grund af Sygdom fraværende.

Protokollerne for Geheime-Statsraadets Møder den 14de og 20de April samt 8de Mai bleve oplæste og ratihaberede.

Udenrigsministeren [Hall] refererede en allerunderdanigst Fore-

stilling angaaende den græske Thronfølgesag, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bemyndige mig til, i Overensstemmelse med den allerhøieste Resolution af 8de Mai og i Betragtning af Indholdet af de to undertegnede Protokoller og af det modificerede Udkast til Protokol 3, at instruere den Kongelige Gesandt i London til i en til Conferencen stilet Note at udtale Deres Majestæts allerhøieste Samtykke til, at den græske Throne antages for Hans Kongelige Høihed Prinds Vilhelm under den ovenanførte Betingelse angaaende de joniske Øers Forening med Grækenland.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian yttrede, at han, hvad Punktet om de joniske Øers Tilslutning angik, meget maatte staa paa, at dette Punkt stilles saa betrygget for hans Søn som muligt.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at saaledes som dette Punkt er stillet i Overensstemmelse med den i Geheime-Statsraadet den 8de tagne Beslutning, ligger deri, at Prinds Vilhelm ikke tiltræder Regjeringen i Grækenland, forinden den faktiske Tilslutning af de joniske Øer har fundet Sted. Der kunde imidlertid intet være til Hindrer for, at der herom gjøres en udtrykkelig Tilføining i den Note, som af den Kongelige Gesandt i London skal afgives til Conferencen.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian vilde finde det ønskeligt, at Hans Majestæt vilde give ham Medhold i, at den græske Krone ikke modtages for hans Søn, førend Tilslutningen af de joniske Øer virkelig er sket.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det ikke lader sig gjøre derefter at udsætte Modtagelsen af den græske Krone for Prinds Vilhelm, da dette vilde staa i Strid med, hvad der herfra, overensstemmende med de i Geheime-Statsraadet tidligere tagne allerhøieste Beslutninger, er tilsagt den engelske Regjering; men derimod vilde Hans Majestæt have Udenrigsministeren paalagt at drage Omsorg for, at det i den Note, som af den Kongelige Gesandt i London bliver at afgive til Conferencen, udtrykkelig siges, at den nye Konge ikke kan tiltræde Regjeringen, førend de joniske Øer virkelig ere blevne forenede med Grækenland.

Hvad dernæst angik Punktet om en livsvarig Dotation for Prinds Vilhelm, da bemærkede *Udenrigsministeren* [Hall], at han igaar Middags havde fra den Kongelige Gesandt i London modtaget et kort Telegram om, at i den Passus af det i den idag refererede Forestilling ommeldte nye Udkast til Protokol 3, hvor det hedder, at de

12000 L. St. skulde udgjøre en »dotation personelle de S. M. le Roi sa vie durant en sus de la liste civile«, vare Ordene »sa vie durant« igjen blevne strøgne. Om Motivet til denne Omredaktion af Protokol-Udkastet var der i Telegrammet ikke givet nogen nærmere Forklaring. Han antog imidlertid, at Grunden til, at man havde udeladt hine tre Ord maatte ligge i, at man har betragtet dem som noget, der saa lidt ilde og udelikat ud ligeoverfor Grækerne, idet man derhos er gaaet ud fra, at det, som disse Ord skulde betegne, allerede ligger i det øvrige af den paagjældende Passus af Protokol-Udkastet. At det skulde være Meningen med den skete Omredaktion at ophæve Dotationens livsvarige Karakter, kunde Udenrigsministeren paa ingen Maade tro, da han ansaa det for at være i Virkeligheden umuligt, efterat der først var telegrapheret hertil om, at man var imødekomet den herfra stillede Fordring, nu igjen at tage det væsentlige af Indrømmelsen bort; og at dette heller ikke har kunnet være Meningen, fremgaar ogsaa klart af, at Ordene »dotation personelle« ere blevne staaende.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte ønske, at Finantsministeren vilde yttre sig over, hvad Betydning Forskjellen mellem de to paagjældende Redaktioner har.

Finantsministeren [Fenger] yttrede, at det forekom ham, at saaledes som den omhandlede Passus i Protokol-Udkastet er formuleret, refereres Magternes Opgiven af det paagjældende Rentebeløb udtrykkeligt til Prinds Vilhelm som Konge, og at derfor, naar Ordene »sa vie durant« gaar ud, kan det fortolkes, som om Prindsen skal ophøre at have Renten, naar han ophører at være Konge, og at Renten da falder tilbage til Magterne. Efter Finantsministerens Opfattelse maatte derfor *Hans Kongelige Høihed Prinds Christian*, naar *Hans Kongelige Høihed* fastholder sin tidligere Betingelse om en Livgeding for sin Søn, staa paa, at de tre udstrøgne Ord igjen sættes ind.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian ønskede, at det Tilfælde aldrig maatte indtræde, at hans Søn igjen forlod Grækenland, hellere maatte han falde der, men *Hans Kongelige Høihed* fandt, at da det er for hans Barns og ikke for sin egen Fremtid, at han sørger, bør han søge at gjøre Prinds Vilhelms Stilling saa betrygget som muligt, og han maatte derfor ogsaa holde paa den omhandlede af ham fra først af stillede Betingelse.

Justitsministeren [Casse] bemærkede, at hvis der fra Begyndelsen

af ikke havde staaet andet i den omhandlede Passus af Protokol-Udkastet end »dotation personelle«, vilde han maaske have fundet det tvivlsomt, om Prinds Vilhelm havde havt Sikkerhed for sin Livstid at beholde Renten, thi dette ligger dog ikke nødvendigt deri, og det kunde vel være, at der bagefter vilde siges: det er kun en personlig Dotation i Modsætning til Civilliste, en personlig Formue, som Prindsen har medbragt, og som ikke skyldes Grækenland. Men endmere tvivlsomt forekom det ham at stille sig, naar man, efterat der har været føiet til: for Livstid, lader disse Ord »sa vie durant« igjen udstryge. Der kastes derved en endnu stærkere Tvivl ind, og det bør derfor forlanges, at disse Ord, da det er dem, der give Sikkerheden i den paagjældende Henseende, ikke udelades.

Udenrigsministeren [Hall] maatte bemærke, at det af ham fremhævede Motiv til Udstrygningen af de oftnævnte tre Ord forekom ham fremdeles at være det ene fornuftige: det nemlig, at man overfor den græske Nation har troet ikke at burde gjøre Tingen selv mere skarp og stødende end nødvendigt og derfor har villet undgaa det ydmygende, der kunne ligge i den udtrykkelige Tilføielse af hine Ord. Han maatte dernæst bestemt gjøre opmærksom paa, at naar det udtrykkelig siges, at Pengebeløbet opgives en faveur du Prince Guillaume, saa fører dette ogsaa stærkt ind paa Opfattelsen af Dotationen som livsvarig; han troede tillige, at man allerede efter almindelig Sprogbrug vil gaa ud fra, at »dotation personelle«, er noget livsvarigt, og det er jo derhos i den Meddelelse, som herfra efter Geheime-Statsraadsmødet den 8de Mai gjordes den engelske Regjering, sagt, at det, som det kom an paa, var, at den paagjældende Sum tillagdes Prinds Vilhelm uafhængigt af hans Sidden paa den græske Throne. Han fandt saaledes vedblivende, at der ikke med Føie kan opkastes Tvivl i den omhandlede Henseende. Vel antog han, at der er overveiende Sandsynlighed for, at man, naar det herfra forlanges, lader de tre udslettede Ord blive staaende, men for afgjort vilde han dog ikke anse det, naar disse Ord ere, som han mener, udeladte som stødende for den græske Nation.

Justitsministeren [Casse] vilde ogsaa antage, at skjøndt Tvivlen maatte kunne fremsættes i den omhandlede Henseende, maatte det, i Henhold til hvad Udenrigsministeren havde fremhævet, dog i Resultatet blive, som denne havde ment. Den heldigste Form, der med Hensyn til dette Punkt kunde være at benytte, vilde være, at det ved

Modtagelsen af den græske Krone blev udtalt som en Forudsætning, at Dotationen var gjældende paa Livstid.

Indenrigsministeren [Lehmann] maatte paa det bestemteste fraaade dette, da Hans Majestæt ligesaa lidt som Ministeriet har paa noget Stadium af Sagen lagt Vægt paa det paagjældende finansielle Punkt. Han kunde heller ikke være enig med Justitsministeren i dens Fortolkning af »dotation«. Baade en Civilliste og en Dotation ere hjemlede uden aarlig Votering, men Dotationen gaar ud over Regjerings-tiden, medens derimod Civillisten ophører med denne, deri ligger Modsætningen, og at det er Meningen bliver yderligere klart ved, at der til »dotation« er føiet: »personelle« og ved, at det desuden siges, at der renonceres paa Pengebeløbet »en faveur du Prince Guillaume«. Havde ikke de Ord »sa vie durant« staaet i den første Redaktion, der jo forresten ikke var vedtaget af de paagjældende, men kun var et Udkast, vilde ingen have savnet dem, og den eneste Bevæggrund til nu at ønske at fastholde hine tre Ord skulde derfor være, at Ordene engang ere komne ind. Da imidlertid den paagjældende Passus, uden Tilføining af disse Ord, indeholder baade efter Ordlyd og Mening den fuldstændigste Opfyldelse af, hvad herfra er fordret, maatte Indenrigsministeren anse det for ønskeligt, at man lader den Skrupel, som Ordnes Udeladelse har fremkaldt, falde og ialtfald alene indskrænker sig til en blot Yttring om, at det, da Ordene engang vare komne ind, var bedst, at de bleve staaende.

Marineministeren [Bille] yttrede, at han indstændigt vilde tilraade, at der ikke gjøres mindste Ophævelse om det foreliggende Punkt, men at det modtages, som det er efter det seneste Telegram. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian havde udtalt, at det var som Fader, at han holdt paa, at Prinds Vilhelm skulde have en aarlig Livgeding for det Tilfælde, at han blev nødt til igjen at forlade Grækenland; men efter Marineministerens fuldeste Overbevisning kunde Hans Kongelige Høihed ikke gjøre sin Søn nogen slettere Tjeneste, og Hans Kongelige Høihed vilde gjøre ham en langt større Tjeneste ved at lade ham komme til Grækenland uden at have det paa sig, at han allerede havde sørget for at sikkre sig en Pension, hvis han blev jaget derfra. Marineministeren vilde vove sit Liv paa, at Prinds Vilhelm ikke lader sig jage fra Grækenland, han ved, at Prindsen har Ære i Brystet; men skulde den Ulykke hændes, da vil Prindsen ikke mangle Brød i sit Fædreland. Paa det indstændigste raadede han, og

han turde tro, at Hans Kongelige Høihed har i ham en ærlig Ven, Hans Kongelige Høihed til nu simpelt hen at slutte sig til Protokollen, saaledes som den foreligger i sin seneste Redaktion.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian paaskjønnede Marineministerens venlige Følelser, men maatte erindre om, at det var Hans Kongelige Høiheds udtrykkelige Fordring fra Begyndelsen af, at der af Stormagterne skulde garanteres hans Søn en aarlig Sum af 10.000 L. St. for det eventuelle Tilfælde, at han kom til igjen at opgive sin Stilling som Konge.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] maatte bemærke, at Hans Kongelige Høihed indirekte allerede tidligere har opgivet af forlange Stormagternes Garanti for den eventuelle Apanage til Prinds Vilhelm. Da Hans Kongelige Høihed gik ind paa, at der søgtes en saadan Ordning tilveiebragt, at der af Indtægterne af de joniske Øer skulde som Livgeding tilfalde Prinds Vilhelm 10.000 L. St. aarlig, gik han pure ind derpaa; dengang frafaldt han derved Garantien af Stormagterne. Saaledes blev det forstaaet af Kongen og Ministeriet, og i det, som Udenrigsministeren i Overensstemmelse dermed har forlangt af England, er der ikke talt et Ord om Garanti. Hans Kongelige Høihed kunde derfor ikke nu komme tilbage paa Spørgsmaalet om Garanti. Ministeren maatte iøvrigt aldeles slutte sig til Marineministeren og med ham være fuldkommen enig i, at Hans Kongelige Høihed gjør som Fader Prinds Vilhelm en slet Tjeneste ved ikke at gaa ind paa Sagen, som den nu foreligger. Han var ogsaa overbevist om, at hvis det ulykkelige Tilfælde skulde indtræffe, at Prinds Vilhelm kom tilbage igjen fra Grækenland, vilde det ikke kunne tænkes, at tre saadanne europæiske Stormagter som England, Frankrig og Rusland skulde, naar de nu have sagt, at de i Faveur af Prinds Vilhelm give Afkald paa det omhandlede Rentebeløb, saa gjøre Vanskelighed med, at han beholdt de usle 4000 L. St., som det er, at det for hver af disse tre Magter dreier sig om. Er det ikke tilstrækkeligt, hvad der i den Henseende foreligger fra de tre Stormagter, saa vidste han ikke, hvad der var det. Det var hans fulde Overbevisning, at Hans Kongelige Høihed ikke kan gjøre noget bedre for sig eller sit Hus end ved at gaa ind paa Sagen, som den nu ligger for; det var Ord, som Ministeren turde staa ved for Guds Aasyn.

Udenrigsministeren [Hall] skulde, idet han forudsatte, at den af ham i den refererede Forestilling begjærte allerhøieste Bemyndigelse

vilde blive ham givet, endnu kun gjøre et Par Bemærkninger i Anledning af, hvad der var blevet yttret fra Hans Høihed Prinds Christians Side. Naar det saaledes var sagt, at den paagjældende Fordring var fra Begyndelsen af opstillet som en Betingelse, saa maatte han gjøre opmærksom paa, at ved alle Forhandlinger, som ere af en noget vanskelig Natur, kan det jo aldrig være Meningen, at der ikke maa gjøres nogensomhelst Forandringer i, hvad der fra først af er opstillet. Han antog ogsaa, at det i Virkeligheden vil vise sig, at man fra engelsk Side har fundet sig i at foretage endog meget væsentlige Modificationer af, hvad man derfra holdt paa fra Begyndelsen af, saa at han vel troede, at det overfor Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte siges, at der herfra virkelig er af Regjeringen holdt saa fast, som man kunde paa de af Hans Kongelige Høihed stillede Betingelser. Det maatte dog, hvad det nu foreliggende Punkt angik, indrømmes, at der ligger uoverstigelige Hindringer iveien for at faa Stormagterne til at gaa ind paa at garantere Prinds Vilhelm en bestemt aarlig Sum i det Tilfælde, at han kommer til at forlade Grækenland; Prinds Vilhelm maatte jo paa den Maade stilles som en eventuelt apanageret engelsk-fransk-russisk Prinds, og dette vilde, som Lord Russell havde gjort opmærksom paa, i hvert Fald først kræve Opfyldelsen af parlamentariske Former i England og Indledning af nye Forhandlinger med Rusland og Frankrig, hvorved Sagen under alle Omstændigheder vilde idetmindste lide en betydelig Forhaling, medens det netop af mange Grunde anses for saa paatrængende vigtigt, at den snarest muligt kan blive bragt til Ende, hvad navnlig ogsaa den russiske Gesandt i London har ganske nylig lagt den Kongelige Gesandt stærkt paa Sinde, saaledes som Kammerherre Bille melder i sit seneste Telegram. Men dernæst vilde ligeoverfor den græske Nation, naar hint Punkt skulde drages frem og gjøres til Gjenstand for Forhandlinger, det hele faa en uhyggelig Charakter og have en uheldig Indflydelse paa Prinds Vilhelms Stilling som Konge i Grækenland. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian har ogsaa, som af Cultusministeren fremhævet, selv opgivet Fordringen om Garanti af Stormagterne i den omhandlede Henseende; i hvad der i Geheime-Statsraadet den 8de Maj blev besluttet, er der heller ikke mindste Tale om Garanti, og i den Meddelelse, som i Overensstemmelse dermed er herfra gjort den engelske Regjering, staar der ogsaa kun som det, der forlanges, en »dotation personelle«, uden nogen Tilføjning om Garanti.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte bemærke, at det, ved at han har givet sin oprindelige Fordring om Kong Ottos Abdication ud af Hænderne, er blevet ham saameget mere vigtigt ikke at opgive den Betingelse, hvorom her nu er Spørgsmaal. Da Kong Ottos Abdication ikke er opnaaet, er der derved blevet et Parti tilbage for ham i Grækenland, og Prinds Vilhelms Stilling kan derved blive farefuldere. Derfor er det, at Hans Kongelige Høihed maa vedblive at holde paa sin fra først af stillede Betingelse om Stormagternes Garanti for en eventuel aarlig Sum til hans Søn.

Udenrigsministeren [Hall] maatte gjentage, at Spørgsmaalet om Garantien jo engang er frafaldet af Hans Kongelige Høihed, som det fuldstændigt fremgaar af de i Geheime-Statsraadet førte Forhandlinger og tagne Beslutninger, saaledes som disse ogsaa ere tilførte de oplæste og ratihaberede Protokoller.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian bemærkede, at det ikke har været hans Mening at frafalde Garantien.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] yttrede, at det forekom ham, at hele Spørgsmaalet nu er reduceret til langt mindre Dimensioner end tidligere, nemlig alene til Punktet om den eventuelle Apanage. Han antog nu vel, at overveiende Grunde tale for, at det er i høi Grad tvivlsomt, hvorvidt, efterat de tre Ord »sa vie durant« ere udelukkede af Protokol-Udkastet, Dotationen kan opfattes som livsvarig; men han troede tillige, at Spørgsmaalet bør ses fra den politiske Side, og han kunde derfor ikke andet end slutte sig til dem, der havde udtalt sig for, at, saaledes som Sagen nu ligger for, maa det anses utilraadeligt at stille Fordring om, at hine tre Ord igjen sættes ind.

Krigsministeren [Thestrup] samstemmede ganske med Marineministeren og var af den Mening, at de omhandlede tre Ord ikke bør gjenoptages; det vilde ikke alene være saarende for Grækenland, at forlange dem gjenoptagne, men det vilde heller ikke være i Hans Kongelige Høihed Prinds Christians egen velforstaaede Interesse.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme allerede imorges havde talt med Prinds Christian og allerede dengang sagt ham sine Grunde, hvorfor det er nødvendigt, at Sagen nu faar en Ende, og den græske Throne modtages for hans Søn. Allerhøistsamme havde lagt Prinds Christian paa Hjerte det samme, som Marineministeren nylig har udtalt. Var Hans Majestæt som Fader i Hans Kongelige Høiheds Sted og skulde sende sin Søn som Konge til Grækenland, saa vilde et

Pengespørgsmaal som det, der her ligger for, være ham odieust i Ordets egentligste Forstand. Skulde Prinds Vilhelm gaa fra Grækenland og komme igjen tilbage til Danmark som afsat Konge, saa kjender Hans Majestæt sit danske Folk saa nøie, at han ved, at det ikke vil gjøre sin gamle Konge Skam og lade En af hans Prindser, som har Krav paa i mødende Tilfælde at blive Landskonge her, løbe om som Tigger. Altsaa fra det Synspunkt vilde Hans Majestæt i Prinds Christians Sted sige, lad ham tage imod den græske Krone, saaledes som Sagen nu foreligger; hans Fremtid staar i Guds Haand; jeg er glad ved at kunne hjælpe min Konge, Stormagterne, Grækenland. Disse Følelser vilde Hans Majestæt have. Men i det Tilfælde, at Hans Kongelige Højhed ꝑ Prinds Christian nu skulde foretrække at blive ved sin Halsstarighed, saa maatte Hans Majestæt handle som Konge. Hans Majestæt kan ikke gaa tilbage, og Prinds Vilhelm skal være Konge i Grækenland; Hans Majestæt har allerede engang før sagt, at Prinds Vilhelm skulde være det, og han skal være det.

Hvad de oftnævnte tre Ord angik, som vare gaaede ud af Udkastet til Protokol 3, da fandt Hans Majestæt, at de ikke bør forlanges satte ind igjen, og Allerhøistsamme bifaldt derfor, at, i Overensstemmelse med Udenrigsministerens foreliggende Indstilling, den Kongelige Gesandt i London instrueres til at svare, at Hans Majestæt modtager den græske Throne for Prinds Vilhelm, men saaledes, at Prindsen ikke tiltræder Regjeringen, førend de joniske Øers Tilslutning til Grækenland virkelig har fundet Sted.

Hans Kongelige Højhed Prinds Christian yttrede, at han da, saa ondt det gjør ham, maa bede om, at den Erklæring gives med til Svaret, at det er mod Faderens Samtykke, at Kronen modtages, forinden den af ham stillede Betingelse om Garanti med Hensyn til den eventuelle ꝑ Pengesum for hans Søn opfyldes. Den hele Sag er bleven Hans Kongelige Højhed meget ubehagelig. Han har troet at gjøre Hans Majestæt en Tjeneste ved at gjøre Indrømmelse med Hensyn til Abdicationsspørgsmaalet for Kong Ottos Vedkommende, og han anser sin Søns Stilling for faretruet ved de Partier, der som Følge deraf rimeligvis ville blive i Grækenland for Kong Otto; han synes derfor, at han som Fader maa, saavidt det staar i hans Magt, holde paa den Garanti af Stormagterne, som han fra Begyndelsen af har fordret med Hensyn til det omhandlede Punkt.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] maatte

atter fremhæve, at den Garanti har Hans Kongelige Høihed frafaldet, og han maatte derfor ønske, at de Afsnit af Geheime-Statsraadets Protokoller over Forhandlingerne i denne Sag, som have Hensyn dertil, blive paany oplæste.

Efter *Hans Majestæt Kongens* allerhøieste Befaling bleve de paa-gjældende Afsnit af Geheime-Statsraadets Protokoller derpaa oplæste.

Indenrigsministeren [Lehmann] bemærkede i Anledning af Hans Kongelige Høihed Prinds Christians seneste Yttringer, at det derefter, da Hans Kongelige Høihed i dette Tilfælde har skilt sig fra sin Konge, vil blive nødvendigt, at der nu gjøres den Forandring i Indledningen til Conference-Protokollen No. 3, at det kommer til at hedde, at det er Hans Majestæt Kongen som Kongehusets Chef, der modtager Kronen for Prinds Vilhelm.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian bemærkede, at han kun som Fader har troet ikke at kunne indrømme at imødekomme det Forlangende, der var stillet til ham. Hans Majestæt kunde forlange hans Kongelige Høiheds Liv, Blod og hvad hans er, men hans Familie kan ingen uden vor Herre bestemme over.

Justitsministeren [Casse] troede, at Forholdet stiller sig her saaledes: Hans Kongelige Høihed har stillet visse Betingelser, under hvilke han vilde gaa ind paa at give sit Samtykke, og paa disse Betingelser har han overladt Hans Majestæt at ordne Sagen. Der er nu simpelthen kun Spørgsmaal om, hvorvidt en af disse Betingelser er fyldestgjort eller ikke; det dreier sig om et Pengespørgsmaal, og Justitsministeren antog, at ingen uden Hans Majestæt kan have Stemme over, om den Betingelse er fyldestgjort, og der kan ligesaalidt være Tale om fra Hans Kongelige Høiheds Side nu at stille et nyt Vilkaar om Garanti.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme af egen Erfaring kunde forsikre Prinds Christian, at man kommer ikke igjennem Livet uden at give noget efter.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian svarede, at det har han ogsaa gjort. Men han vilde appellere til enhver af D'Herrer Ministre, om det er en let Sag, naar man er Fader, at opgive, hvad man her forlanger, at han skal opgive.

Marineministeren [Bille] yttrede, at han ogsaa er Fader og ganske vist vil staa paa sine Børns Vel, men han vilde ikke se mere paa deres Interesse end paa det Lands, som han tilhører. Det er gjort klart, at

det er Fædrelandets Interesse, hvorom det her gjælder; Hans Kongelige Høihed Prinds Christian kan ikke skille sin Sag fra dets, og det gaar ud over Danmark, hvis Hans Kongelige Høihed ikke nu giver sit Samtykke.

Udenrigsministeren [Hall] bemærkede, at hvis det kunde tænkes, at han, der ogsaa har Sønner, skulde tage Beslutning i et Tilfælde som det, der nu foreligger for Hans Kongelige Høihed Prinds Christian, da vilde han stille sig den meget alvorlige Betragtning, at en sund og redelig Følelse hos en Fader maatte bringe det til at finde det uret at lægge sin Søns Ønske Hindringer iveien, og at Sønnen med Føie maatte høilig kunne bebreide sin Fader, om denne bragte Sagen til at strande paa saadant et Punkt, som det, Hans Kongelige Høihed nu holder fast ved. Udenrigsministeren maatte dernæst ligeoverfor Hans Kongelige Høihed paa det stærkeste gjøre gjældende, at det er Hans Kongelige Høihed, der personlig har ført Regjeringen ind paa denne hele Sag, der staar i uadskillelig Forbindelse med Hans Kongelige Høiheds Ophold i London, og at Hans Kongelige Høihed har strax fra Begyndelsen af taget Sagen paa en saadan Maade, at han har givet den engelske Udenrigsminister Anledning til at tro, at han vilde gaa ind paa den; heri ligger det hele: havde Hans Kongelige Høihed strax i London sagt, at han ikke vilde have med Sagen at gjøre, saa havde al Vanskelighed været borte, og herhjemme vilde ikke en eneste have søgt at faa ham fra det. Saaledes som Sagen nu ligger for, vilde det ikke let være muligt for Hans Kongelige Høihed at gjøre noget, som mere vilde være til Skade for Danmark, hvis Stilling er farlig nok til, at der fra selve Kongehuset skulde komme nye Vanskeligheder, end ved at bringe den til at falde. Udenrigsministeren maatte sluttelig med al mulig Styrke fremhæve det exorbitante og aldeles uhørte i, at en Kongelig Prinds gjør den Fordring, at Hans Majestæts Erklæring til Skytsmagterne skulle ledsages af en Protest fra ham; det er overfor hele Verden den allersletteste Stilling for en Kongelig Prinds at stille sig i skarp Modsætning til Kongen, som har kaldet ham, og til Kongens Regjering istedetfor at slutte sig til Kongen og se at bringe det Bedste ud.

Krigsministeren [Thestrup] yttrede, at han som Fader vilde ligefrem insistere paa, at faa det Punkt om eventuel Apanage for Prinds Vilhelm ud, da det viser Mistillid til den græske Nation.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] troede,

at hvor fortræffelig en Familiefader Hans Kongelige Høihed Prinds Christian er, slaar det om i denne Sag, og at Hans Kongelige Høihed i den har gjort sig selv og sin Familie den sletteste Tjeneste. Naar Sagen nu strander og saaledes vil komme til i sin Helhed med Bal- lenstedt-Betingelserne at ligge for, vil det efter Ministerens fulde Over- bevisning skade Hans Kongelige Høihed ganske overordentligt, og han vilde derfor i Hans Kongelige Høiheds Sted nu glat gaa ind paa Sagen.

Finantsministeren [Fenger] maatte, naar Hans Kongelige Høihed havde appelleret til Følelsen som Fader, erklære, at han ikke vilde finde, at han som Fader handlede rigtigt ved at forlange en saadan Betingelse som den, hvorom her er Spørgsmaal; han vilde ikke tro, at den var til Gavn for Sønnen, men tvertimod at den vilde skade ham.

Indenrigsministeren [Lehmann] troede allerede tilstrækkeligt at have udtalt sig og skulde ganske henholde sig til Udenrigsministeren. Det forekom ham, at Maalet, som fra først af er stillet af Hans Kongelige Høihed Prinds Christian, er, saaledes som Sagen nu foreligger, naaet i Ord og Tanke, og skjøndt det efter hele hans Natur ikke falder ham let at bede, vilde han, som med Glæde havde set hen paa det nye Dynasti, men hvis Følelse for det havde under denne Forhandling lidt haarde Stød, dog indstændigt bede Hans Kongelige Høihed om ikke at drive det videre, da det vil være af afgjørende Betydning og Indflydelse med Hensyn til Hans Kongelige Høiheds hele Stilling og Fremtid og blive til ubodelig Skade for alle.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte bede Hans Maje- stæt og D'Herrer Ministre at være overbeviste om, at det ikke er for de Penges Skyld, hvorom der er Spørgsmaal, at han holder fast ved sin Betingelse; men den hele Sag er bleven ham forhadet, og man kan derfor ikke fortænke ham i, at han holder igjen.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at han allerede tidligere havde saa stærkt som muligt udtalt, at det vilde være en Ulykke for Staten, om Sagen skulde strande, og hvad de personlige Følelser som Fader angik, da kunde han i saa Henseende ganske slutte sig til sine Col- leger.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] bemærkede, at det forekom ham, at Hans Kongelige Høihed Prinds Christian maatte have i Geheime-Statsraadet den 8de Mai udtalt sig om Garantien, naar det havde været Hans Kongelige Høiheds Mening, at han ikke havde frafaldet dette Punkt; men der fremkom ikke under det hele Møde

noget fra Hans Kongelige Høihed, som kunde tyde herpaa, og i Overensstemmelse dermed er der heller ikke i, hvad der herfra meddeltes England, talt om nogen Garanti. Hans Majestæt maatte han dernæst formene at være den, hvem det tilkommer endelig at afgjøre, om de opstillede Betingelser ere opfyldte, og han troede ikke, at en Indsigelse fra Hans Kongelige Høihed Prinds Christians Side kan komme i Betragtning mod en saadan Afgjørelse. Der var iøvrigt i dette Øieblik fremkommet fra Hans Kongelige Høihed en Yttring, som kastede Lys over det hele, idet Hans Kongelige Høihed nemlig sagde, at Sagen er bleven ham forhadet. Det havde oftere under Forhandlingerne været udtalt, at der havde været Anledning for Hans Kongelige Høihed til strax fra Begyndelsen af i London, naar han ikke syntes om at gaa ind paa Tilbudet om den græske Krone for hans Søn, ligefrem at svare Nei; men i dets Sted har Hans Kongelige Høihed, saavidt det kan ses, givet et betinget Svar, og nu at søge at slippe fra Sagen paa saadant et lille smaaligt Punkt som det, hvorom Spørgsmaalet er, forekom Ministeren at være ialtfald en overordentlig uheldig Udvei. Han troede, at navnlig fremfor alt de ulykkelige Ballenstedt-Betingelser, hvorom al Tale vil falde væk, hvis Hans Kongelige Høihed gaar ind paa Sagen, men som derimod, naar Sagen strander, og der altsaa maa blive givet en fuldstændig Fremstilling af den, komme frem igjen, ville faa en Vægt og herhjemme blive sete i et Lys, hvorom Hans Kongelige Høihed maaske ikke gjør sig nogen Ide. I Ballenstedt-Betingelserne er der et stort Forraad af Vaaben imod Hans Kongelige Høihed, og strax da disse Betingelser kom frem, stillede det sig for Ministeren saaledes, at Hans Kongelige Høihed ikke længere kunde opstille Betingelser for sit Samtykke til, at Ærkeprinds Vilhelm modtog den græske Krone.

Marineministeren [Bille] kunde heller ikke andet end finde det saare uheldigt, at Hans Kongelige Høihed, saaledes som man efter hans seneste Ytringer maatte tro, havde taget Punktet om de 10.000 L. St. op som en Maade til at komme bort fra den hele Sag.

Finantsministeren [Fenger] yttrede, at det forekom ham, at der ved Hans Kongelige Høihed Prinds Christians sidste Udtalelse kommer noget uklart i Hans Kongelige Høiheds hele Stilling. Hellere maatte Hans Kongelige Høihed ligefrem sige: jeg har forandret min Mening, end hænge sig i Punktet om de 10.000 L. St., som det er for sildigt for Hans Kongelige Høihed nu at bruge til Holdepunkt.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian bemærkede, at han altid havde fundet, at Sagen har to Sider. Som Sagen staaer, er han som ærlig Mand bunden til at staa ved sit Ord og give sit Samtykke, saasnart hans Betingelser ere opfyldte, men dette finder han ikke at være sket, saalænge de 10.000 L. St. ikke garanteres hans Søn af Skytsmagterne. Da der jo endnu er Underhandlinger med disse, saa var det dog værd at gjøre et Forsøg endnu med Hensyn til Garantien.

Udenrigsministeren [Hall] erindrede, at, som alt oftere fremhævet, Garantien engang er abandonneret af Hans Kongelige Høihed, og at der saaledes om den ikke længer kan være nogen Tale. Alt hvad der herfra er blevet forlangt, er jo siden sidste Geheime-Statsraads-Møde opfyldt ved den fra England skete Meddelelse, og Sagens Stilling er jo nu derved bleven en ganske anden end dengang. At forhindre, at Afgjørelsen af Sagen nu finder Sted, lader sig ikke gjøre.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] kunde, om det saa skulde være hans sidste Ord, i Fædrelandets Navn ikke andet end indstændigt anmode Hans Kongelige Høihed Prinds Christian, der jo selv nu har sagt, at Pengespørgsmaalet ikke ligger ham paa Hjerte, om at opgive sin Modstand. Hans Kongelige Høihed oversaa ikke, hvad ubodelig Skade han i modsat Fald gjør det Land, som har indsat ham til sin Konge, og som ikke har forskyldt det.

Efterat dernæst yderligere Udtalelser over Sagen havde fra flere Sider fundet Sted, bemærkede *Justitsministeren* [Casse], at forsaavidt det under Forhandlingerne idag var blevet yttret, at det, efter den Stilling, Hans Kongelige Høihed Prinds Christian nu havde endeligen indtaget til Sagen, vilde blive nødvendigt at gjøre en Forandring i Indledningen til Protokollen No. 3, da forekom det ham ganske klart, at der ikke vil være Spørgsmaal om nogen saadan Forandring. Hans Kongelige Høihed har ved at stille sine Betingelser og paa dem at overlade Sagen i Hans Majestæts Haand, underkastet sig Hans Majestæts Dom om, hvorvidt disse Betingelser, efterat Hans Majestæt har forhandlet om dem, ere opfyldte eller ikke; Hans Majestæt finder nu, at den Betingelse, hvis Opfyldelse alene manglede, og med Hensyn til hvilken det kun dreier sig om et Bipunkt, er tilstrækkeligt fyldestgjort, og efter det synes der Justitsministeren ikke at være andet tilbage, end at Hans Majestæt erklærer, at Prindsen efter de stillede Betingelser har givet sit Samtykke til den græske Krones Modtagelse. Samtykket er fuldkommen tilstrækkeligt givet fra Hans Kongelige

Højhed Side. Det, at Prindsen vil tilføie en Protest, er noget, som Hans Majestæt vilde kunne møde paa ethvert Punkt af Sagen, og ligesaa vist som Prindsen idag har trukket frem en ny Betingelse med Hensyn til Garantien, en Betingelse saa ny, at Justitsministeren sandelig ikke kan forestille sig, hvorledes det har været muligt at komme frem med den, ligesaa vist vilde Hans Kongelige Højhed kunne komme med enhver anden Betingelse, især efter den Erklæring, at det er selve Sagen, der er Hans Kongelige Højhed forhadet.

Udenrigsministeren [Hall] troede ogsaa, at Justitsministerens Opfattelse er aldeles korrekt.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] yttrede, at der dog kommer noget ukorrekt ind, naar Indledningen til Protokollen bliver staaende uforandret; det kan, som det nu stiller sig, ikke siges, at Hans Kongelige Højhed Prinds Christian modtager Kronen for sin Søn. Det maatte hedde, at da Hans Majestæt maa anse de af Prinds Christian oprindelig stillede og fastholdte Betingelser for fyldestgjorte, saa modtager Hans Majestæt som den Kongelige Families Chef Kronen for Prinds Vilhelm.

Hans Kongelige Højhed Prinds Christian maatte, i Anledning af hvad Justitsministeren havde yttret, gjentage, hvad han tidligere havde erklæret, at det kun var under Forudsætning af, at hans Betingelser bleve opfyldte, at han i sin Tid havde givet Samtykke til Modtagelsen af den græske Krone. Hans Kongelige Højhed tilføiede dernæst, at hvis Hans Majestæt tillod det, saa skulde han imorgen give sit endelige Svar, da han ønskede først at tale med sin Hustru i en Sag, der saa nær angik deres Barn.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at den Kongelige Afgjørelse af Sagen, saaledes som Allerhøiøstsamme tidligere i dette Møde har udtalt den, er tilstede uden Forandring. At give Prinds Christian nu igjen en yderligere Betænkningstid til imorgen fandt Hans Majestæt ikke behøvedes; Hans Kongelige Højhed maatte til iaften kunne have talt med sin Hustru om Sagen, og til den Tid vilde Hans Majestæt intet have imod at udsætte Geheime-Statsraads-Mødets Slutning. Men Hans Kongelige Højhed maatte imidlertid ikke tro, at, hvis han vedbliver den Modsætning, hvori han har stillet sig til Hans Majestæt, dette for Hans Kongelige Højhed bliver Ende paa Sagen.

Efterat Hans Kongelige Højhed *Prinds Christian* havde erklæret sig rede til, efterat have talt med sin Hustru, iaften at give sit endelige

Svar, og efterat det paany var fra flere Sider fremhævet, hvor aldeles det vil være i Hans Kongelige Høiheds Interesse, at dette Svar ikke skal staa i Modstrid med Hans Majestæts Afgjørelse, blev Geheime-Statsraads-Mødet udsat til at sluttes iaften.

Samme Dags Aften continuerede Geheime-Statsraads-Mødet atter under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian yttrede, at efterat han har raadført sig med sin Kone, have de begge anset det for bedst at underkaste sig Hans Majestæts Villie.

Hans Majestæt Kongen takkede Hans Kongelige Høihed derfor baade i sit eget og i Geheime-Statsraadets Navn. Hans Majestæt paa-lagde dernæst Udenrigsministeren, i Overensstemmelse med hvad Allerhøistsamme allerede tidligere havde udtalt, at instruere den Kongelige Gesandt i London til i en til Conferencen stilet Note at udtale Hans Majestæts Samtykke til, at den græske Throne modtages for Prinds Vilhelm under Betingelsen af de joniske Øers virkelige Tilslutning til Grækenland, da Prindsen ikke, forinden den er sket, kan tiltræde Regjeringen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet lørdag d. 4. juli 1863.

Aar 1863, Løverdagen den 4de Juli, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Skodsborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Det tilførtes Protokollen, at Hans Kongelige Høihed Arveprindsen er den 29de f.M. afgaaet ved Døden.

Udenrigsministeren [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende den holsten-lauenborgske Forfatningssag.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige Udenrigsministeren til at instruere den Kongelige Gesandt i Frankfurt til i det forestaaende Forbundsdagsmøde at afgive et paa den i den refererede Forestilling angivne Maade motiveret Votum, hvorved han dels stemmer imod, dels protesterer mod den af de forenede Udvalg under f.M. afgivne Betænkning.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall]

referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung einer Mäklerordnung für das Herzogthum Holstein.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung vorgelegte und von derselben angenommene Entwurf einer Mäklerordnung für das Herzogthum Holstein nunmehr als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung des der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung vorgelegten Entwurfs eines Patents enthaltend einige nähere Bestimmungen zu den §§ 6 und 9 der Verordnung vom 30ten August 1859 betreffend die Form letztwilliger Verfügungen als Gesetz.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung vorgelegte Entwurf eines Patents enthaltend einige nähere Bestimmungen zu den §§ 6 und 9 der Verordnung vom 30ten August 1859 betreffend die Form letztwilliger Verfügungen, mit der von der gedachten Versammlung beschlossenen Abänderung als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung einer Verordnung für das Herzogthum Holstein betreffend eine Verlängerung des Termins für das Inkraftbleiben der Verordnung vom 7ten Juli 1859 betreffend die den mit ordentlicher Einquartirung belegten Communen zu gewährende Vergütung.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung vorgelegte und von derselben angenommene Entwurf einer Verordnung für das Herzogthum Holstein betreffend eine Verlängerung des Termins für das Inkraftbleiben der Verordnung vom 7ten Juli 1859 betreffend die den mit ordentlicher Einquartirung belegten Communen zu gewährende Vergütung erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Zusatzbestimmung zum Anhang A der Verordnung vom 11ten Juni 1854 betreffend die Verfassung des Herzogthums Holstein bezüglich der wahlberechtigten Eingesessenen der Landgemeinde des Kirchspiels Wandsbeck.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung in Gemässheit allerhöchster Resolution vom 19ten Januar d.J. zur Beschlussnahme vorgelegte, von derselben angenommene Entwurf einer Zusatzbestimmung zum Anhang A der Verordnung vom 11ten Juni 1854 betreffend die Verfassung des Herzogthums Holstein, die wahlberechtigten Eingesessenen der Landgemeinde des Kirchspiels Wandsbeck betreffend, nunmehr als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung einer Verordnung wegen Beseitigung mehrerer hinsichtlich einzelner Fabricationszweige früherhin angeordneter Controllmaassregeln für das Herzogthum Holstein.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung vorgelegte und von derselben angenommene Entwurf einer Verordnung wegen Beseitigung mehrerer hinsichtlich einzelner Fabricationszweige früherhin angeordneter Controllmaassregeln für das Herzogthum Holstein nunmehr als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung einer Verordnung betreffend die Bestrafung des Kindesmordes sowie der heimlichen Niederkunft unehelich Geschwängerter.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung in ihrer letzten Diät zur Beschlussnahme vorgelegte Entwurf einer Verordnung betreffend die Bestrafung des Kindesmordes sowie der heimlichen Niederkunft unehelich Geschwängerter mit den von der gedachten Versammlung beschlossenen Abänderungen als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung einer authentischen Interpretation des § 1 der Verordnung über das Hausiren vom 24sten October 1837 betreffend das Hausiren mit Loosen der Kopenhagener Classenlotterie im Herzogthum Holstein.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung vorgelegte und von derselben angenommene Entwurf einer authenti-

schen Interpretation des § 1 der Verordnung über das Hausiren ausserhalb der Jahrmärkte vom 24sten October 1837 betreffend das Hausiren mit Loosen der Kopenhagener Classenlotterie im Herzogthum Holstein, als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung einer Verordnung wegen des Hausirens mit gestrickten wollenen Waaren im Herzogthum Holstein.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialständeversammlung vorgelegte und von derselben angenommene Entwurf einer Verordnung betreffend das Hausiren mit gestrickten wollenen Waaren in dem Herzogthum Holstein als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung des der holsteinischen Provinzialständeversammlung vorgelegten Entwurfs eines Patents wegen einstweiliger fernerer Erhöhung der von den Communen zu den Strafanstalten in Glückstadt zu leistenden Beiträge für das Herzogthum Holstein.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Ständeversammlung vorgelegte Entwurf eines Patents betreffend die einstweilige fernere Erhöhung der von den Communen zu den Strafanstalten in Glückstadt zu leistenden Beiträge für das Herzogthum Holstein als Gesetz erlassen werde, und dass dabei zu bestimmen sei, dass die angeordneten Beiträge für die beiden ersten Quartale des laufenden Jahres vor dem 1sten August d.J. zu entrichten sind.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung einer Verordnung betreffend das Erbrecht unehelicher Kinder, insbesondere in den mit dem lübschen Recht bewidmeten Städten des Herzogthums Holstein.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Ständeversammlung in ihrer letzten Diät vorgelegte Entwurf einer Verordnung betreffend das Erbrecht unehelicher Kinder in den mit dem lübschen Recht bewidmeten Städten des Herzogthums Holstein mit den von der gedachten Versammlung beschlossenen Abänderungen und mit der Bestimmung,

dass die Anwendung des Gesetzes in dem Gebiete des lübschen Rechts mit dem 15ten October d.J., in den übrigen Rechtsgebieten aber sofort mit der Publication eintritt, als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung einer Verordnung wegen Maassnahmen gegen Engerling und Maikäferfrass.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der Versammlung der holsteinischen Provinzialstände vorgelegte Entwurf einer Verordnung für das Herzogthum Holstein betreffend Maassnahmen gegen Engerling und Maikäferfrass mit den von der gedachten Versammlung beschlossenen Veränderungen als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung eines Gesetzes enthaltend einige Abänderungen der Wechselordnung für das Herzogthum Holstein vom 23sten Februar 1854.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialständeversammlung in ihrer letzten Diät vorgelegte und von derselben angenommene Entwurf eines Gesetzes betreffend einige Änderungen der holsteinischen Wechselordnung als Gesetz nunmehr erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung eines Patents für das Herzogthum Holstein wegen Abänderung der in dem § 85 der Armenordnung vom 29sten December 1841 enthaltenen Vorschriften hinsichtlich des höchsten Betrages der zu erstattenden Armenverpflegungskosten.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialständeversammlung in ihrer letzten Diät vorgelegte Entwurf eines Patents betreffend Abänderung der in dem § 85 der Armenordnung vom 29sten December 1841 enthaltenen Vorschriften hinsichtlich des höchsten Betrages der zu erstattenden Armenverpflegungskosten nunmehr als Gesetz, unter Hinzufügung der Bestimmung, dass dasselbe im Verhältnisse der holsteinischen Armencommunen unter einander am 1sten August d.J. in Kraft treten solle, erlassen werde.

Schliesslich referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein und*

Lauenburg [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Uhrmachers Friedrich August Christian Theodor Schlüter in Pinneberg um Verleihung eines Patents für die gesammte Monarchie auf die ausschliessliche Anfertigung der von ihm erfundenen s.g. Pyrognostika oder Feueranzeiger.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, dem Uhrmacher Friedrich August Christian Theodor Schlüter in Pinneberg auf die ausschliessliche Anfertigung der von ihm erfundenen s.g. Pyrognostika oder Feueranzeiger für die gesammte Monarchie ein Patent auf 10 Jahre allergnädigst zu verleihen.

Krigsministeren [Thestrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en ved 2det Dragon-Regiment i Næstved den 26de f.M. vedtaget Krigsretsdom, hvorved Menig af Regimentets 4de Eskadron No. 100 Friederich Hinrich Ferdinand Westphal for Tyveri, Bedrageri og Desertion er tilfunden Straf af 3 Aars Forbedringshusarbeide.

I Overensstemmelse med Indstillingen resolverede *Hans Majestæt* allerhøist, at der paa Krigsretsdommen tegnes følgende allernaadigste Resolution: »Vi ville allernaadigst have den tiltalte idømte Straf formildet saaledes, at han nedsættes i de Meniges 2den Klasse og straffes med strengt Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Derhos ville de tiltalte ved Krigsretsdommen paalagte Erstatninger bortfalde som Justitssagen uvedkommende.«

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Ansøgning fra Jürgen Meyer Petersen i Flensborg om Meddelelse af Eneret paa en af ham opfundne Fremgangsmaade til Forstening af Træ og andre Conserveringsmetoder med faste og bevægelige Apparater samt paa en ny Broconstruction.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der meddeles Jürgen Meyer Petersen i Flensborg paa de for Enerets Bevillinger sædvanlige Vilkaar 2de allerhøieste Patenter for det danske Monarki for et Tidsrum af 10 Aar henholdsvis paa Forfærdigelsen af de af ham opfundne Apparater til Udsugning af Træers Saft og Indbringelsen af conserverende Stoffer i Træets Porer og Anvendelsen af kulsur og kiselsur Kalk og af de luftformige Stoffer af opvarmet Harpix og Tjære til Gjennemtrængning af Træer paa den af ham beskrevne Maade samt paa den af ham opfundne nye

Broconstruction, og at disse tvende Patenter forelægges til allerhøieste Underskrift i 3de Udfærdigelser henholdsvis for Kongeriget Danmark, Hertugdømmet Slesvig og Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg.

Fremdeles refererede *Ministeren for Hertugdømmet Slesvig* [Wolfhagen] en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Ansøgning fra Kaadner Asmus Hansen i Bønstrup om Meddelelse af 10 Aars Eneret paa Forfærdigelsen af det af ham opfundne Redskab til Udryddelse af Agerkaal.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der meddeles Kaadner Asmus Hansen i Bønstrup paa de for Enerets-Bevillinger sædvanlige Vilkaar et allerhøieste Patent for et Tidsrum af 5 Aar paa Forfærdigelsen af det af ham opfundne Redskab til Udryddelsen af Agerkaal, samt at dette Patent forelægges til allerhøieste Underskrift i 3de Udfærdigelser, henholdsvis for Kongeriget Danmark, for Hertugdømmet Slesvig og Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede 8 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende 8 Lovudkast forelægges:

- 1) Udkast til en Forordning angaaende Oprettelsen af en Forligsmyndighed for Handels- og Søsager i Flensborg Kjøbstad.
- 2) Udkast til en Forordning angaaende Straffen for svigagtig Fallit og dermed beslægtede Forseelser samt nogle andre Fallitvæsenet vedkommende Bestemmelser.
- 3) Udkast til en Forordning angaaende Quarantainevæsenet.
- 4) Udkast til et Patent angaaende en Forhøielse af Vederlaget for ydet Fattigunderstøttelse samt angaaende Forpligtelsen til at forsørge syge Tjenestetyender.
- 5) Udkast til en Forordning angaaende Forholdsregler mod Oldenborrer og Oldenborrelarver saavel som andre for Græsset og Markfrugterne skadelige Insekter.
- 6) Udkast til et Patent angaaende Lyngbrænding paa Hedejord og Tørvemoser samt Brænding af Tørvetuer, Flagtørv og Lyngtørv.
- 7) Udkast til en Forordning for Hertugdømmet Slesvigs Gestdistrikter angaaende Vands Afledning og Afbenyttelse til Jordernes Forbedring.
- 8) Udkast til en Forordning angaaende Brandforsikringsvæsenet for faste Eiendomme.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse 8 Lovudkast allerhøist approberede til at forelægges Provindsialstænderforsamlingen for Hertugdømmet Slesvig i dens forestaaende Sammenkomst til forfatningsmæssig Behandling.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Indkaldelsen af Provindsialstænderforsamlingen for Hertugdømmet Slesvig, hvori indstilles, at Provindsialstænderne for Hertugdømmet Slesvig allernaadigst indkaldest til Fredagen den 17de d.M. til en ordentlig Samling, og at lige allernaadigst beskikkes til Kongelig Commissarius ved denne Forsamling Generaldecisor under Ministeriet, Etatsraad Kranold.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst de nævnte Indstillinger.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende et af den niende Provindsialstænderforsamling for Hertugdømmet Slesvig indgivet allerunderdanigst Andragende med Hensyn til Ordningen af Kirke-, Skole-, Patronats- og Meningsforhold i Gjelting Sogn, hvori indstilles, at det maa behage Deres Majestæt paa det af den niende Provindsialstænderforsamling for Hertugdømmet Slesvig indgivne allerunderdanigste Andragende om Gjenoprettelsen af det ved allerhøieste Resolution af 15de August 1857 ophævede Kirke- og Skolepatronat i Gjelting m.v. allernaadigst at resolve, at dette Andragende, efterat et tidligere lignende Andragende alt i det den sidst afholdte Stænderforsamling meddelte Svar er bleven betegnet som ugrundet og utilstedeligt, ikke har kunnet komme i Betragtning, og at det forøvrigt er Deres Majestæts allerhøieste Villie, at det fremdeles skal have sit Forblivende ved den nævnte Kongelige Resolution af 15de August 1857.

Hans Majestæt behagede allernaadigst at resolve i Overensstemmelse med Indstillingen.

Sluttelig refererede *Ministeren for Hertugdømmet Slesvig* [Wolfhagen] en allerunderdanigst Forestilling i Anledning af et Andragende fra den for Hertugdømmet Slesvig senest sammenkaldte Provindsialstænderforsamling om en Forhøielse af den forhenværende Skolelærer i Oxager, Paul Paulsen allernaadigst tilstaaede Pension, hvori indstilles, om det ikke maatte behage Deres Majestæt, i Anledning af det af den 9de Provindsialstænderforsamling for Hertugdømmet Slesvig indgivne allerunderdanigste Andragende om, at Pensionen for forhenværende Skolelærer i Oxager, Paul Paulsen snarest mu-

ligt maatte forhøies til en passende Størrelse, allernaadigst at lade den først sammentrædende Provindsialstænderforsamling for bemeldte Hertugdømme tilkjendegive, at Deres Majestæt, med Hensyn til, at forhenværende Skolelærer i Oxager, Paul Paulsen, har erholdt midlertidig Ansættelse ved Skolen i Østerhever, Eidersted Provsti, og at de med denne Ansættelse forbundne Indtægter i Forbindelse med den ham tillagte Pension overstige hans tidligere Indtægter som Skolelærer i Oxager, ingen Anledning finder til fortiden at gaa ind paa det nævnte Andragende.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Ane Dorthea Pedersen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Ane Dorthea Pedersen den hende ved Høiesterets Dom af 22de f.M. for Barnefødsel i Dølgemaal og Fosterford, i Henhold til D. L. 6-6-7 tilfundne Straf af at miste sin Hals og hendes Hoved at sættes paa en Stage, imod at hun hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Tjenestekarl Jørgen Poulsen af Flaarup.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Tjenestekarl Jørgen Poulsen af Flaarup den ham ved Høiesterets Dom af 24de April d.A. for at have afgivet urigtig Forklaring for Retten, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 5 tilfundne Straf af at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage, imod at han hensættes i simpelt Fængsel i 8 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Niels Christian Mogensen eller Imer og Strafs Eftergivelse for Karen Marie Nielsen, begge af Klim, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Husmand Niels Christian Mogensen eller Imer af Klim den ham ved Han Herredernes Extrarets Dom af 22de April d.A. for bedrageligt Forhold, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 41 jfr. § 76, efter bemeldte Forordnings § 13 jfr. § 79 tilfundne Straf af at hensættes til Forbedringshusarbeide i 1 Aar, imod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage, samt at efter-

give Karen Marie Nielsen den hende ved samme Dom for Delagtighed i det af bemeldte Niels Christian Mogensen udviste bedragelige Forhold, i Medfør af ovennævnte Forordnings § 77, jfr. §§ 21, 41 og 1, efter samme Forordnings § 29, jfr. Forordn. 12te Juni 1816 § 7, tilfundne Straf af at hensættes i simpelt Fængsel paa sædvanlig Fankekost i 20 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Husmand Christian Larsen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Husmand Christian Larsen af Ellingelyng den ham ved Høiesterets Dom af 5te f.M. for voldeligt Overfald paa en Politibetjent under Udførelsen af dennes Function, i Henhold til Forordningen 4de October 1833 § 17 idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 8 Maaneder, imod at han hensættes i Fængsel paa Vand og brød i 6 Gange 5 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Christian Clausen af Varde, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at eftergive Christian Clausen af Varde den ham ved bemeldte Kjøbstads Extrarets Dom af 19de Marts d.A. for Vold imod sin Moder, i Medfør af Forordningen 4de October 1833 § 22, jfr. § 1, 6 og 7, idømte Straf af 9 Maaneders Forbedringshusarbeide, imod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Tjenestedreng Hans Hansen af Lundforlund.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Tjenestedreng Hans Hansen af Lundforlund den ham ved Antvorskov Birks Extrarets Dom af 22de April d.A. for Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 12, 1ste Led, jfr. § 29, idømte Straf af 2 Aars Forbedringshusarbeide, imod at der tildeles ham 15 Rottingslag.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Anders Jørgensens Løsladelse af Straffeanstalten ved Horsens, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at eftergive den i Straffeanstalten ved Horsens hensid-

dende Fange, Anders Jørgensen, den tilbagestaaende Del af den ham ved Høiesterets Dom af 22de Juni 1858, for Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 12, 2det Led, jfr. §§ 13 og 14, idømte Straf af 7 Aars Tugthusarbeide.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Mulkts Nedsættelse for Jens Carl Theodor Christensen af Kjøbenhavn.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Jens Carl Theodor Christensen af Kjøbenhavn ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 3die Februar d.A. for ulovlig Colligeren, i Medfør af Pl. 12te September 1823, jfr. Pl. 20de December 1771 og Lov af 22de December 1850 § 5 tilfundne Mulkt af 100 Rd. til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse nedsættes til 10 Rd.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Skomager Jens Andersen af Thorning og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Dorthe Marie Jensen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Skomager Jens Andersen af Thorning under Viborg Amt og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Dorthea Marie Jensen maa være aldeles ophævet, og at Manden maa indgaa nyt Ægteskab.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Tilladelse for Johanne Kirstine Frederiksdatter til at indgaa nyt Ægteskab.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Johanne Kirstine Frederiksdatter af Vesterø paa Læssø, hvis Ægteskab med Christen Madsen Christensen er fuldstændigt ophævet ved allerhøieste Bevilling af 2den December f.A., maa indgaa nyt Ægteskab.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Tilladelse for Murer Niels Rasmussens fraskilte Hustru Johanne Sørensdatter af Baarse til at indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Hans Pedersen, uanset at hun med ham har bedrevet Hor, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at tillade Johanne Sørensdatter af Baarse, hvis Ægteskab med

Murer Niels Rasmussen er bleven fuldstændig ophævet ved allerhøieste Bevilling af 13de Marts f.A., at indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Hans Pedersen, ligeledes af Baarse, uanset at hun under sin Separation har forset sig med ham.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Tilladelse for Arbeidsmand Anders Larsen og Bodil Cathrine Hansen til at indgaa Ægteskab sammen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Arbeidsmand Anders Larsen og Bodil Cathrine Hansen, begge af Kjeldby, maa indgaa Ægteskab sammen, uanset at de have begaaet Hor med hinanden.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om, at der maa meddeles Gaardmand Jesper Hansen Bevilling til at adoptere Mads Julius Michaelsen, hvori indstilles, at det allernaadigst maa tillades Gaardmand Jesper Hansen af Kirkeby at adoptere en af hans Hustru Severine Hansine Hansen, født Sørensen forinden deres Ægteskab d. 4de September 1849 født uægte Søn Mads Julius Michaelsen, saaledes at han bærer hans Navn og tager Arv efter ham, dog at dennes Størrelse ikke overstiger, hvad Adoptivfaderen efter den gjældende Lovgivning gyldigen kunde tillægge Adoptivbarnet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Karen Marie Hansdatter, Andersens Hustru.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Karen Marie Hansdatter, Andersens Hustru, den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 28de Marts d.A. for Forfalskning af Assistentshusedler, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 64, 2det Membrum, cfr. § 62, 1ste og 3die Membrum, ifundne Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage, mod at hun hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 6 Uger.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafs Eftergivelse for Anders Jensen eller Øster og Hustru Sidsel Marie Sørensdatter, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Anders Jensen eller Øster af Hanstholm og Hustru Sidsel Marie Sørensdatter de dem ved

Morsø Herreders Extrarets Dom af 8de April d.A., for svingagtig Disposition over udlagt Gods, idømte Straffe af Fængsel paa Vand og Brød for hver især i 2 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Forbedringshusfange P. P. Harringtons Løsladelse af Straffeanstalten.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive den i Straffeanstalten paa Christianshavn hensiddende Straffange Peter Pat Harrington den tilbagestaaende Del af den ham ved Helsingør Kjøbstad Extrarets Dom af 30te Juli 1860, for Tyveri og Attentat paa denne Forbrydelse, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 1 og § 80, cfr. § 12, 2det Membrum, idømte Straf af Forbedringshusarbejde i 3 Aar.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om, at der maa meddeles Bager Ole Christian Borch og Hustru Bevilling til at adoptere Pigebarnet Petrea Sophie.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Bager Ole Christian Borch og Hustru Karen Frederikke Cathrine Elisabeth Borch, født Møller, af Lyngby, maa adoptere Pigebarnet Petrea Sophie, saaledes at hun fører Familienavnet Borch og tager Arv efter Adoptivforældrene, dog at dennes Størrelse ikke overstiger, hvad de i Medfør af den gjældende Lovgivning ved en testamentarisk Disposition gyldig kunne tillægge hende.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem P. C. Jensen og Bolette Kirstine Poulsen, med Tilladelse for førstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Peder Christian Jensen og Bolette Kirstine Poulsen maa være aldeles ophævet, og at førstnævnte maa indgaa nyt Ægteskab.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om, at der maa meddeles Johanne Frederikke Petersen Tilladelse til at indgaa Ægteskab med J. Jensen.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det tillades Johanne Frederikke Petersen, Hans Jensens

fraskilte Hustru, af Herløv, at indgaa Ægteskab med Jens Jensen, uanset at hun med ham har bedrevet Hor.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at det af Besidderen af Baroniet Lehn Statskassen afkjøbte Jordegods i Hertugdømmet Slesvig, Hovedgaarden Kidinge med Tilbehør, det saakaldte Kjølund Kaadnerland samt Fredskovene Kidinge Tykke og Tralleskoven maa inddrages under bemeldte Baroni, saaledes at det for Fremtiden kommer til at udgjøre en integrerende Del af samme.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at det af Besidderen af Baroniet Lehn, Kammerherre, Baron Otto Ditlev Rosenørn-Lehn Statskassen afkjøbte Gods i Hertugdømmet Slesvig, Hovedgaarden Kidinge, Kjølund Kaadnerland samt Fredskovene Kidinge Tykke og Tralleskoven med alt Tilliggende og Tilbehør, derunder indbefattet Besætning og Inventarium paa Hovedgaarden samt øvrige Herligheder ligesom og med de Godset ifølge den angaaende Kjøbet udstedte Kjøbs- og Overdragelseskontrakt paahvilende Byrder og Forpligtelser samt endelig med den i samme indestaaende Gjæld til Statskassen, stor 91.500 Rd., maa inddrages under Baroniet Lehn og for Fremtiden udgjøre en integrerende Bestanddel af samme under Justitsministeriets Kontrol, samt derhos allernaadigst at bemyndige Justitsministeriet til at træffe de Foranstaltninger, der maatte anses fornødne til i Anledning af det heromhandlede Godskjøb at betrygge Baroniet.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling om, at et Beløb af indtil 185.600 Rd. af Stamhuset Vennerlunds Midler maa anvendes til Indkjøb af det adelige Gods Düttebøl i Angel, saaledes at dette kommer til at udgjøre en integrerende Del af Stamhuset, hvori indstilles:

- 1) At det tillades Besidderen af Stamhuset Vennerlund, Kammerjunkeren Carl Grandjean, for Stamhusets Midler at købe det adelige Gods Düttebøl i Angel, saaledes at Godset med Tilbehør erhverves som Stamhusets Eiendom og for Fremtiden udgjør en integrerende Del af samme.
- 2) At Erhvervelsen for Stamhuset sker paa de Vilkaar, som ere fastsatte i den mellem Stamhusbesidderen og Sælgeren under 2den Februar d.A. angaaende Godsets Salg oprettede Appunktation, at

det overlades til Stamhusbesidderen med Justitsministeriets Samtykke at tage Bestemmelse om nogen Del af Kjøbesummen skal forblive indestaaende i Godset, dog saaledes at det Beløb, der prioriteres i Godset i Forbindelse med den Sum, der udbetales constant, under ingen Omstændigheder maa overstige den betingede Kjøbesum 185.600 Rd., og

- 3) At Justitsministeriet bemyndiges til at træffe alle de til Forholdets Ordning nødvendige Foranstaltninger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Finantsministeren [Fenger] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende to af Rigsraadet vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse, nemlig:

- 1) Lov om Forandring i det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856.
- 2) Lov om Told og Skibsafgifterne.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Anordning om Tillægsbevilling til Colonialbudgettet for Tidsrummet fra 1ste April 1863 til 31te Marts 1864.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillægge det forelagte Udkast Lovskraft.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Udvidelse af det kjøbenhavnske Klasse- og Lotteri.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det Kongelige kjøbenhavnske Klasse- og Lotteri fra næste Bienniums Begyndelse trækkes med 120.000 Lodder i to Afdelinger, hver paa 60.000 Lodder, samt at et paa dette Grundlag beregnet Tillæg til Indtægtspost VIII i det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 optages i det Lovudkast om Tillæg til Statsindtægter, som bliver at forelægge Rigsraadet, naar det næste Gang træder sammen, og at de heraf følgende eller iøvrigt hensigtsmæssige Forandringer i Planen foretages.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Frigivelse af nogle Extrapostvæsenet fortiden forbeholdte Kjørseler.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* alleraadigst at bemyndige Finantsministeriet til paa saadanne Befordringsstationer i Kongeriget og Hertugdømmet Slesvig samt Hertugdømmet Holsten, hvor det efter Omstændighederne og de lokale Forhold maa anses for hensigtsmæssigt, at undtage Kjørselen i Stationernes Omegn fra Extrapostvæsenets Ret og Forpligtelse, enten inden for en Afstand af 2 Mil eller med Hensyn til alle Toure i Omegnen, dog at Kjørsel til og gennem en anden Befordringsstation fremdeles bliver Gjenstand for Extrapostvæsenets Ret og Forpligtelse.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Fastsættelse af Apanage for Hendes Kongelige Høihed Arveprindsesse Caroline, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at der fra den 1ste d.M. at regne udbetales Hendes Kongelige Høihed Arveprindsesse Caroline en aarlig Apanage af 35.000 Rd. foruden 2000 Rd. til det af Høistsamme beboede Palais Vedligeholdelse, samt at disse Beløb for 1862–63 udredes af den i Apanage for Deres Kongelige Høiheder Arveprindsen og Arveprindsessen opførte Sum og optages paa Budgetterne for 1864–65 og 1865–66 for at lægges til Grund for Affattelsen af vedkommende Conto paa Tillægsbevillingsforslaget for 1864–66.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian bemærkede, at han fandt, at der er megen Grund til, at Arveprindsessen ikke faar en mindre Apanage end den, som hendes yngre Søster oppebærer, og at denne er betydeligt større end den for Arveprindsessen i Forslag bragte.

Finantsministeren [Fenger] erindrede, at der med Hensyn til Arveprindsessens Søster jo var ganske særegne Omstændigheder, som bragte Frederik den Sjette til at fastsætte for hende i Enkepension en saa stor Sum; men naar man iøvrigt ser hen til, hvad der i Kongehuset tidligere har fundet Sted i lignende Tilfælde som det nu foreliggende, da vil man finde, at der saavel ved Frederik den Sjettes Formæling, som ogsaa da Christian den Ottende formælede sig anden Gang, og begge vare dengang Thronfølgere, blev i Ægtepagterne bestemt for den eventuelle Enke netop samme aarlige Sum, som nu er foreslaaet for Arveprindsessen. Naar altsaa Frederik den Sjette bestemte for sin kjære ældste Datter samme Sum som i hine tidligere Tilfælde, maa det antages, at han har anset den for rigelig; og det forekom ogsaa Finantsministeren, at efter vort Lands Størrelse og

dets Midler maa en Enkepension af det Beløb, som i Overensstemmelse med den i sin Tid oprettede Ægtepagts Bestemmelse nu er bragt i Forslag, anses for at være smuk og passende. Da Størrelsen nu tillige stemmer med Traditionen i Kongehuset, og naar derhos tages i Betragtning, at Arveprindsessen er uden Børn, forekom der ham ikke at være Anledning til at forhøje samme.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian erindrede, at Pengene gjaldt meget mere, dengang Enkepensionen blev bestemt i de af Finantsministeren nævnte tidligere Tilfælde end nu.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at det dog ialtfald ikke var Tilfældet i 1792.

Hans Majestæt Kongen fandt det rettest at lade det blive ved Ægtepagts Bestemmelse og saaledes fastsætte Enkepensionen som af Finantsministeren foreslaaet.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] troede ogsaa, at man saameget hellere maatte dette, som man ikke ved, hvorledes de finansielle Forhold efter Arveprindsen nøiagtigt stille sig.

Hans Majestæt bifaldt derefter den foreliggende Indstilling.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimstatsrådet tirsdag d. 14. juli 1863.

Aar 1863, Tirsdagen den 14de Juli, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Skodsborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Scheerenschleifers Philipp Zimmer in Mölln um Erlass event. Ermässigung einer wider seinen Sohn, den Schleifergesellen Johannes Zimmer daselbst von dem Möllner Criminalgerichte wegen Misshandlung und wörtlicher Beleidigung des Supplicanten, sowie wörtlicher Beleidigung eines Polizeibedienten und Widersetzlichkeit wider denselben erkannten 6 wöchigen Gefängnisstrafe, die ersten und letzten 14 Tage abwechselnd einen Tag um den andern bei Wasser und Brot.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*,

die wider den Schleifergesellen Johannes Zimmer in Mölln in Gemässheit Intruction des Hofgerichts für das Herzogthum Lauenburg vom 23sten December v.J. von dem Möllner Criminalgerichte unter dem 27sten f.M. wegen Misshandlung und wörtlicher Beleidigung seines Vaters sowie wörtlicher Beleidigung eines Polizeibedienten und Widersetzlichkeit wider denselben erkannte 6 wöchige Gefängnisstrafe, die ersten und letzten 14 Tage abwechselnd einen Tag um den andern bei Wasser und Brot aus allerhöchster Gnade auf eine dreiwöchige Gefängnisstrafe, die ersten und letzten 8 Tage abwechselnd einen Tag um den andern bei Wasser und Brot, herabzusetzen.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Advocaten Meyer in Lauenburg, als gerichtlich bestellten Anwaltes des Armenhäuslers Nicolaus Heinrich Berghahn in Lauenburg, um Erlass oder Milderung einer wider den Letzteren von dem Hofgerichte des Herzogthums Lauenburg wegen abermaligen nächsten Versuchs des Diebstahls von Weiden erkannten 6 wöchigen Gefängnisstrafe, die ersten und letzten 8 Tage abwechselnd bei Wasser und Brot.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, die wider den Armenhäusler Nicolaus Heinrich Berghahn in Lauenburg von dem Hofgerichte des Herzogthums Lauenburg unter dem 31sten Januar/6ten Februar d.J. wegen abermaligen nächsten Versuchs des Diebstahls von Weiden erkannte 6 wöchige Gefängnisstrafe, die ersten und letzten 8 Tage abwechselnd bei Wasser und Brot, aus allerhöchster Gnade auf eine 4 wöchige Gefängnisstrafe, die ersten und letzten 8 Tage abwechselnd bei Wasser und Brot, herabzusetzen.

Der Minister für die Herzogthümer Holsten und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch der Dorfschaft Wentorf um Erlass einer wider Maria Magdalena Elisabeth Pap, jetzt verehelichte Peters in Wentorf wegen 6ter ausserehlicher Schwängerung von dem Lauenburgischen Hofgerichte erkannte 6 wöchigen Gefängnisstrafe, die ersten und letzten 8 Tage abwechselnd bei Wasser und Brot.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, der Maria Magdalena Elisabeth Pap, verehelichten Peters in Wentorf 31sten Januar/6ten Februar d.J. wegen 6ter ausserehlicher Schwängerung wider sie erkannte 6 wöchige Gefängnisstrafe, die ersten und letzten

8 Tage abwechselnd bei Wasser und Brot, aus allerhöchster Gnade zu erlassen.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf eines Gesetzes hinsichtlich der Religionsübung und Gemeindeverhältnisse der von der Landeskirche sich getrennt haltenden christlichen Glaubensgenossenschaften in dem Herzogthum Holstein, indem er beantragte, ob nicht der der holsteinischen Ständeversammlung in ihrer letzten Diät vorgelegte Entwurf eines Gesetzes betreffend die Religionsübung und die Gemeindeverhältnisse der von der Landeskirche sich getrennt haltenden christlichen Glaubensgenossenschaften in dem Herzogthum Holstein mit der von der gedachten Versammlung beschlossenen Veränderungen als Gesetz zu erlassen sein möchte.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf eines Gesetzes über das Beweisverfahren im Civilprocess.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Ständeversammlung in ihrer letzten Diät zur Beschlussnahme vorgelegte Entwurf eines Gesetzes betreffend das Beweisverfahren im Civilprocess mit den von der gedachten Versammlung beschlossenen Abänderungen als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung wegen Verlängerung der Fristen und der Aussetzung der Gerichtstermine.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialständeversammlung in ihrer letzten Diät vorgelegte Entwurf einer Verordnung betreffend die Verlängerung der Fristen und die Aussetzung der Gerichtstermine mit den von gedachter Versammlung beschlossenen Abänderungen als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung für das Herzogthum Holstein wegen der Wiedereinsetzung in den vorigen Stand.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät*

allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialständeversammlung in ihrer letzten Diät vorgelegte Entwurf einer Verordnung betreffend die Wiedereinsetzung in den vorigen Stand mit den von der gedachten Versammlung beschlossenen Abänderungen als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung über die Mortification holsteinischer Eisenbahnactien, indem er beantragte, ob nicht der der holsteinischen Provinzialständeversammlung in ihrer letzten Diät zur Beschlussnahme vorgelegte Entwurf einer Verordnung betreffend die Mortification holsteinischer Eisenbahnactien mit den von der gedachten Versammlung beschlossenen Abänderungen als Gesetz zu erlassen sein möchte.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung für das Herzogthum Holstein wegen der Folgen des Ungehorsams der Partheien im ersten Verfahren des Processes.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allerhöchst zu genehmigen, dass der der holsteinischen Provinzialständeversammlung in ihrer letzten Diät zur Beschlussnahme vorgelegte Entwurf einer Verordnung für das Herzogthum Holstein betreffend die Folgen des Ungehorsams der Partheien im ersten Verfahren des Processes mit den von der gedachten Versammlung beschlossenen Abänderungen als Gesetz erlassen werde und den Termin für das Inkrafttreten desselben auf den 1sten September d.J. allerhöchst zu bestimmen.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung für das Herzogthum Holstein betreffend die Befugniss der Gläubiger zur Anfechtung von Rechtsgeschäften zahlungsunfähiger Schuldner ausserhalb des Concurse, indem er allerunterthänigst beantragte, ob nicht der der holsteinischen Provinzialständeversammlung in ihrer letzten Diät vorgelegte Entwurf einer Verordnung betreffend die Befugniss der Gläubiger zur Anfechtung von Rechtsgeschäften zahlungsunfähiger Schuldner ausserhalb des Concurse, mit den von der gedachten Versammlung beschlossenen Abänderungen als Gesetz zu erlassen und dabei der Termin für das Inkrafttreten des Gesetzes auf den 1sten September d.J. zu bestimmen sein möchte.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung eines Gesetzes hinsichtlich der Verhältnisse der Juden im Herzogthum Holstein.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung in ihrer letzten Diät vorgelegte Entwurf eines Gesetzes betreffend die Verhältnisse der Juden im Herzogthum Holstein, mit den von der gedachten Versammlung beschlossenen Abänderungen als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Milderung der wider die unverehelichte Ernestina Sophia Friederika Hamann aus Harmsdorf wegen Kindesmordes beschlossenen Todesstrafe, indem er beantragte, ob nicht die wider die Inculpatin Ernestina Sophia Friederika Hamann aus Harmsdorf wegen Kindesmordes von dem holstein-lauenburgischen Oberappellationsgerichte beschlossene einfache Todesstrafe aus allerhöchster Gnade auf eine achtjährige Zucht­hausstrafe zu mildern sein möchte, mit der Bestimmung jedoch, dass der Inculpatin diese Strafmilderung erst nach Verkündigung des Straf­erkenntnisses zu eröffnen sei.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Schliesslich referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg* [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend das Gesuch des Schlachtermeisters Jochen Hinrich Christian Gothmann in Mölln, um Erlass einer von dem Gerichte Gudow wegen be­gangener Jagdcontravention wider ihn erkannten 4 wöchigen Gefängnisstrafe und Confiscation seines Gewehres oder Verwandlung dieser Strafen in eine mässige Geldbusse.

Übereinstimmend mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, die wider den Schlachtermeister Jochen Hinrich Christian Gothmann in Mölln in Gemässheit Instructoriums des lauenburgischen Hofgerich­tes vom 7ten Januar d.J. von dem Gerichte Gudow unter dem 17ten s.M. wegen begangener Jagdcontravention erkannte 4 wöchige Gefäng­nisstrafe aus allerhöchster Gnade in eine an den Fond ad pios usus zu entrichtende Geldbusse von 10 Rt. L.M. zu verwandeln.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede en

allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til en Forordning for Hertugdømmet Slesvig angaaende Indførelsen af Besigtelsescommissioner for Hingste, hvori indstilles, at det hoslagte Udkast til en Forordning for Hertugdømmet Slesvig angaaende Indførelsen af Besigtelsescommissioner af Hingste maa forelægges Provincialstænderforsamlingen for bemeldte Hertugdømme i dens forestaaende Sammenkomst til Beslutning.

Efterat det paa den ene Side var af nogle af Geheime-Statsraadets Medlemmer fremhævet, at dette Lovudkast indeholdt en altfor vidtgaaende Indblanding i Borgernes private Forhold, og at det ikke er godt, at Lovgivningsmyndigheden gaar i Landsdelen to saa aldeles forskjellige Veie som den, der gjør sig gjældende i Udkastet, og den, der følges i Kongeriget, paa den anden Side derimod af andre Medlemmer indvendt, at den Indskrænkning, som ved Udkastet gjøres i Borgernes private Rettigheder, dog er i sig saa ringe, og den Stemning, der, efter hvad af den slesvigske Minister oplyst, har i Slesvig vist sig for samme, saa stor, at der ingen Betænkelighed kunde synes at være imod, at Udkastet approberes til Forelæggelse for Stænderne, bemærkede *Ministeren for Hertugdømmet Slesvig* [Wolfhagen], at han ikke lægger nogen saa særdeles Vægt paa Udkastet, at man jo kan vente med dets Forelæggelse for Stænderne, indtil man ser, om der bliver stillet noget Forlangende i den Retning; og *Hans Majestæt Kongen* bifaldt derefter allernaadigst, at Udkastets Forelæggelse for Stænderforsamlingen sættes i Bero derefter.

Fremdeles refererede *Ministeren for Hertugdømmet Slesvig* [Wolfhagen] 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 5 Lovudkast, nemlig:

- 1) Udkast til et Patent for Hertugdømmet Slesvig angaaende Anlægget, henholdsvis Klassificationen af visse Veie.
- 2) Udkast til en Forordning for Hertugdømmet Slesvig angaaende de Værnepligtige.
- 3) Udkast til et Patent for Hertugdømmet Slesvig angaaende en midlertidig Forhøielse af de Bidrag, der ydes af Communerne til Straffeanstalterne i Glückstadt.
- 4) Tvende Udkast til Forordninger for Hertugdømmet Slesvig angaaende Hypothek- og Protokollationsvæsenet samt angaaende Prioritetsordenen i Fallitboer.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse 5 Lov-

udkast allernaadigst approberede til at forelægges Provindsialstænderforsamlingen for Hertugdømmet Slesvig i dens forestaaende Sammenkomst til forfatningsmæssig Behandling.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende et Andragende fra Provindsialstænderforsamlingen for Hertugdømmet Slesvig om Tilbagebetaling af den af adskillige Communer i dette Hertugdømmet til Dækning af de saakaldte Tvangsloan uden høiere Bemyndigelse stiftede Gjæld, idet han indstillede, at der med Hensyn til det af den 9de ordinære Provindsialstænderforsamling for Hertugdømmet Slesvig indgivne allerunderdanigste Andragende om, at det allerhøist maatte blive tilladt de enkelte Communer, af hvilke i Aarene 1849 og 1850 de saakaldte Tvangsloan ere blevne contraherede uden høiere Autorisation, event. ved Stemmeflerhed at fatte Beslutning over, om de ville tilbagebetale de resp. Udlaanere de paagjældende Summer eller ikke, maa blive meddelt den nu sammentrædende Provindsialstænderforsamling for bemeldte Hertugdømme, at Deres Majestæt ikke kan finde Anledning til at bevilge dette Andragende, men at Deres Majestæt vil have Ministeriet bemyndiget til, naar særegne Omstændigheder maatte paavises, der i en særdeles Grad maatte tale for at autorisere en Commune til at tilbagebetale saadanne Loan, undtagelsesvis at bestemme, hvorvidt og event. under hvilke Betingelser en saadan Tilbagebetaling maatte kunne tilstedes.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende den slesvigske Provindsialstænderforsamlings Andragende om Udstedelsen af en Lov om fratrædende Præsters Ret til Godtgjørelse for Præstegaardsjorders Gjødning.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at det den refererede Forestilling vedlagte Udkast til en Forordning for Hertugdømmet Slesvig om de i Slesvig Stift ansatte Præsters Ret til ved Opgjørelsen af Embedsindtægterne med deres Eftermænd at erholde Godtgjørelse for den i Præstegaardens Jorder nedlagte Gjødning forelægges den nu sammentrædende Provindsialstænderforsamling for Hertugdømmet Slesvig.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende et af den niende Provindsi-

alstænderforsamling for Hertugdømmet Slesvig indgivet allerunderdanigst Andragende om Ophævelse af de for Hertugdømmet Slesvig udstedte Forbud mod Bøger og Foreninger, hvori indstilles, at det allernaadigst maa behage Deres Majestæt i Anledning af et af den niende Provindsialstænderforsamling for Hertugdømmet Slesvig indgivet Andragende om Ophævelse af de for Hertugdømmet Slesvig i de sidste 10 Aar udstedte Forbud imod Bøger og Skrifter saavel som mod forskjellige Foreninger, at resolve, at dette Andragende ikke er befundet egnet til i sin Helhed at tages til Følge, men at, ligesom Andragender fra de paagjældende om Ophævelse af Forbud mod Aviser og Tidsskrifter hidtil i Regelen ere bleven bevilgede, det saaledes ogsaa for Fremtiden kan ventes, at der, hvor Omstændighederne tale derfor, vil blive taget Hensyn til deslige Ansøgninger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende et af den niende Provindsialstænderforsamling for Hertugdømmet Slesvig indgivet allerunderdanigst Andragende om Ophævelse af tvende fra Ministeriet for bemeldte Hertugdømme udgaaede Skrivelser af 10de Marts 1854 og 28de April 1855 angaaende Benyttelsen af det danske og tyske Sprog ved Korrespondancer i de i sproglig Henseende blandede Distrikter, hvori indstilles, at de Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig under 10de Marts 1854 og 28de April 1855 udstedte Reskripter angaaende Brugen af det danske og tyske Sprog fra de lokale Øvrigheders Side i de blandede Distrikter atter ophæves, og det istedet herfor maa overlades til dem, efter eget Godtbefindende at betjene sig af det ene eller det andet Sprog ved forekommende Korrespondancer og Beretninger til de foresatte Autoriteter, samt at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at resolve, at Deres Majestæt vil have Ministeriet bemyndiget til at ophæve de ommeldte Reskripter og til at træffe de i den Anledning fornødne Foranstaltninger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Videre refererede *Ministeren for Hertugdømmet Slesvig* [Wolfhagen] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelsen af det mellem Styrmand Johan Peter Johansen i Lundsgaard Vesterskov og Elise, født Sager bestaaende Ægteskab.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at ophæve det mellem Styrmand Johan Peter Johansen i

Lundsgaard Vesterskov og hans Hustru Elise, født Sager bestaaende Ægteskab.

Sluttelig udbad *Ministeren for Hertugdømmet Slesvig* [Wolfhagen] sig Hans Majestæts allerhøieste Bemyndigelse til at lade den Kongelige Commissarius ved den slesvigske Stænderforsamling ved Forelæggelsen af de allernaadigst approberede Lovudkast tillige nævne, at der endnu vil blive Forsamlingen forelagt tvende Lovudkast, det ene om Afløsningen af Naturalhoveri og det andet om udvidet Religionsfrihed, hvilke begge Lovudkast, der endnu ere under Udarbeidelse, *Ministeren* agter i et følgende Geheime-Statsraads-Møde allerunderdanigst at forelægge til Erhvervelse af allerhøieste Approbation paa deres Forelæggelse for Stænderforsamlingen.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Jens Peder Nielsen og Jens Christian Simonsen, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at eftergive Jens Peder Nielsen og Jens Christian Simonsen de dem ved Høiesterets Dom af 4de f.M. for Tyveri, i Medfør af Fr. 11te April 1840 §§ 1, 21 og 12, 1ste Led, idømte Straffe af Forbedringshusarbeide, hver i to Aar, imod at de hensættes i Fængsel paa Vand og Brød, Jens Peder Nielsen i 6 Gange 5 Dage og Jens Christian Simonsen i 4 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tiltales Frafaldelse mod Maren Kirstine Hansen.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt Hans Majestæt allernaadigst, at Tiltale mod Maren Kirstine Hansen af Anderup Mark for det af hende udøvede Bedrageri og Tyveri maa bortfalde.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Oprettelsen af et nyt Apothek i Kjøbenhavn, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at der oprettes et nyt Apothek i Kjøbenhavn, der vil være at anlægge paa Kultorvet eller i umiddelbar Nærhed deraf.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for I. O. Lundstrøm af Arvika og Charlottenberg i Sverrig.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* al-

lernaadigst at forunde I. O. Lundstrøm i Arvika og Charlottenberg i Sverrig 5 Aars Eneret i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, paa Forfærdigelse af den af ham beskrevne Maskine til Fabrikation af Søm.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for I. G. Schwartz & Søn af Kjøbenhavn.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at forunde I. G. Schwartz & Søn af Kjøbenhavn 10 Aars Eneret i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, paa den den af dem angivne Maade at behandle trævlede eller træagtige Plantestoffer ved Imprægnering og Sammenpresning i det Øiemed at bibringe dem vilkaarlige Former og større Elasticitet.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Kunstdreier I. P. Ferslew af Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at forunde Kunstdreier I. P. Ferslew heraf Staden 5 Aars Eneret i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, til at forfærdige og lade forfærdige de af ham angivne Dørgreb.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Møllebygger Tjelle Nissen Beyer af Drabeks Mølle i Ribe Amt.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at forunde Møllebygger Tjelle Nissen Beyer af Drabeks Mølle i Skandrup Sogn, under Ribe Amt, 3 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, samt i Hertugdømmet Slesvig at forfærdige eller lade forfærdige Tværtærskemaskiner, ved hvilke Broens nederste Del ved en Vægt holdes oppe mod det Punkt, paa hvilket den er indstillet.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for engelsk Marine-Capitain Cowper Phipps Coles i London.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at forunde engelsk Marine-Capitain Cowper Phipps Coles i London 5 Aars Eneret i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, til at udføre

og lade udføre de af ham angivne Forbedringer ved Forfærdigelsen af Skibsmaster.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Lehmann] en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Carrall Eugene Gray i London.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Carrall Eugene Gray i London 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige de af ham angivne forbedrede Apparater til at uddrage, udskille, optage, rensse, afkjøle og bevare olie- og fedtagtige eller andre Substantser ved Hjælp af Damptryk.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet lørdag d. 22. august 1863.

Aar 1863, Løverdagen den 22de August, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Skodsborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet var fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at Hans Excellence Krigsminister, Generalmajor Thestrup er under 13de dennes efter Ansøgning entlediget i Naade fra den ham betroede Ministerpost, og at under s.D. Oberst à la suite i Generalstaben Christian Carl Lundbye, Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, er allernaadigst bleven udnævnt til Krigsminister.

Den nyudnævnte Krigsminister indtog sit Sæde i det Geheime-Statsraad.

Udenrigsministeren [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende den Kongelige Regjerings Erklæring til det tyske Forbund som Svar paa den i Forbundsbeslutning af 9de Juli indeholdte Opfordring.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige Udenrigsministeren til at instruere den kongelige Forbundsgesandt om til Forbundsforsamlingen som den Kongelige Regjerings Svar paa den i Beslutning af 9de f.M. inde-

holdte Opfordring at afgive den den refererede Forestilling allerunderdanigst vedlagte Erklæring.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verordnung für das Herzogthum Holstein betreffend die Appellation und Supplication an die Oberdicasterien, indem er beantragte, ob nicht der der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung in ihrer letzten Diät zur Beschlussnahme vorgelegte Entwurf einer Verordnung für das Herzogthum Holstein betreffend die Appellation und Supplication an die Oberdicasterien mit den von der gedachten Versammlung beschlossenen Änderungen als Gesetz zu erlassen und der Termin für das Inkrafttreten des Gesetzes auf den 1sten September d.J. allerhöchst zu bestimmen sein möchte.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf eines Gesetzes wegen der in den Städten Altona und Kiel bei Errichtung, Veränderung und Aufhebung von Handelssocietäten, Handelsfirmen, anonymen Gesellschaften und Procuren zu beschaffenden Anzeigen.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung in ihrer letzten Diät zur Beschlussnahme vorgelegte Entwurf einer Verfügung betreffend die in den Städten Altona und Kiel bei Errichtung, Veränderung und Aufhebung von Handelssocietäten, Handelsfirmen, anonymen Gesellschaften und Procuren zu beschaffenden Anzeigen als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung einer Verordnung wegen Überlassung von Grundstücken und Gerechtsamen zur Erweiterung vorhandener oder Anlegung neuer Kirchhöfe für das Herzogthum Lauenburg.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass nach dem der referirten Vorstellung angeschlossenen Entwürfe eine Verordnung betreffend die Überlassung von Grundstücken und Gerechtsamen zur Erweiterung vorhandener oder Anlegung neuer Kirchhöfe für das Herzogthum Lauenburg allerhöchst erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Publication eines Beschlusses der deutschen Bundesversammlung wegen Abänderung der Bundescartelconvention vom 10ten Februar 1831.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der von der deutschen Bundesversammlung wegen Abänderung der Bundescartelconvention vom 10ten Februar 1831 und namentlich des Artikels 8 derselbem unter dem 2ten v.M. gefasste Beschluss durch das im Entwurfe der referirten Vorstellung abgeschlossene Patent in den Herzogthümern Holstein und Lauenburg publicirt werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Grafen Nicolaus Luckner auf Schulenburg um Abänderung der rücksichtlich der Redintegration des Gräflich Luckner-Schulenburg-Blumendorfer Fideicommisses getroffenen Bestimmungen.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allerhöchst zu genehmigen:

- 1) Dass die für die Verwaltung des Gräflich Luckner-Schulenburg-Blumendorfer Fideicommisses eingesetzte Administration hinsichtlich des Guts Schulenburg aufgehoben und dieses Gut dem Nutzniesser zur eigenen Verwaltung überliefert werde.
- 2) Dass die Zinsen von den bereits vorhandenen und bis zur Redintegration des Fideicommisses ferner aufzulegenden Kapitalien ded. ded. dem Nutzniesser zugewiesen werden, mit Ausnahme jedoch einer Summe von 2000 Rt., welche von der für die Verwaltung der Fideicommisskapitalien beizubehaltenden Administration, die dem holsteinischen Obergericht jährlich Rechnung ablegen soll, aus den aufkommenden Zinsen jährlich einzubehalten und für das Fideicommiss zu belegen sind.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Zimmermeisters I. F. Erdmann Cleve aus Schwerin, jetzt in Pinneberg, um Verleihung eines Patents für die gesammte Monarchi auf die Anfertigung der von ihm angegebenen Eisenbahnschwellen von künstlichen Steinen.

Übereinstimmend mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, dem Zimmermeister I. F. Erdmann Cleve aus Schwerin, jetzt in Pinneberg,

auf die von ihm angegebene Fabrication künstlicher Steine mittelst Benutzung von Weingeist und Anwendung anhaltender Erwärmung sowie auf die Verwendung künstlicher Steine zu Eisenbahnschwellen nach der von ihm angegebenen Methode für die gesammte Monarchi ein Patent auf 5 Jahre allergnädigst zu verleihen.

Schliesslich referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg* [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch der Einwohner C. Schnoor und M. Stoldt in Schenefeld um Verleihung eines Patents auf eine von ihnen erfundene Mähmaschine.

Übereinstimmend mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, den Einwohnern C. Schnoor und M. Stoldt in Schenefeld ein 10 jähriges Patent auf die ausschliessliche Anfertigung von Mähmaschinen nach der von ihnen angegebenen Construction für die ganze Monarchi allergnädigst zu verleihen.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende de til Forelæggelse for den 10de ordinære Provindsialstænderforsamling for Hertugdømmet Slesvig udarbeidede Lovudkast m.v., idet han indstillede, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at autorisere Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig til at indkomme med nærmere Forestillinger om Udstedelsen af provisoriske Love angaaende følgende Gjenstande, nemlig:

- 1) Angaaende Værnepligtsloven.
- 2) Angaaende Adgang til Søfart og Fiskeri i aaben Sø.
- 3) Angaaende en midlertidig Forhøielse af Bidragene til Straffeanstalterne i Glückstadt.
- 4) Angaaende Repartitionen af de i Veiforordningen af 1ste Marts 1842 §§ 67 og 69, jvfr. Fr. 6te Februar 1854 § 1, omhandlede Bidrag til Anlæg af nye Chausseer.
- 5) Angaaende Godtgjørelse til Kjøbstæderne for ordinær Indqvartering.
- 6) Angaaende Forhøielse af Vederlag for ydet Fattigunderstøttelse.
- 7) Angaaende Sagsøgerens Forpligtelse til under en civil Retstvist at fremlægge Documenter.
- 8) Angaaende Omkostningerne ved Transport af fattige.
- 9) Angaaende Straffen for svingagtig Fallit samt nogle andre Fallitvæsenet vedkommende Bestemmelser.

- 10) Angaaende den Faderen til et uægte Barn paahvilende Alimenta-
tionspligt.
- 11) Angaaende Vands Afledning og Afbenyttelse til Jordernes For-
bedring.
- 12) Angaaende Hypothek- og Protokollationsvæsenet.
- 13) Angaaende Prioritetsordenen i Fallitboer, samt
- 14) Angaaende Afløsningen af Hoveriet paa de adelige Godser og St.
Johannes Klosters Besiddelser.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende et Andragende fra stud. polyt. C. R. Meyn paa Carlshütte om Meddelelse af 10 Aars Eneret i det danske Monarki paa Forfærdigelsen af de af ham opfundne Kar til at conservere Levnetsmidler.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der paa de for Eneretsbevillinger sædvanlige Vilkaar meddeles stud. polyt. C. R. Meyn paa Carlshütte 8 Aars Eneret i det samlede Monarki paa Forfærdigelsen af de af ham opfundne Kar til at conservere Levnetsmidler, og at dette Patent forelægges til allerhøieste Underskrift i 3de Udfærdigelser, henholdsvis for Kongeriget Danmark, Hertugdømmet Slesvig og Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg.

Sluttelig refererede *Ministeren for Hertugdømmet Slesvig* [Wolfhagen] en allerunderdanigst Forestilling angaaende et Andragende fra Jernstøber Peter Petersen i Sønderborg om Meddelelse af 10 Aars Eneret paa Forfærdigelsen af en af ham opfundne Hakkelsemaskine.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der paa de for Eneretsbevillinger sædvanlige Vilkaar meddeles Jernstøber Peter Petersen i Sønderborg et allerhøieste Patent for det danske Monarki for et Tidsrum af 3 Aar paa at forfærdige eller lade forfærdige samt anbringe paa Hakkelsemaskiner den af ham angivne Mekanisme til at føre Halmen frem, og at dette Patent forelægges til allerhøieste Underskrift i 3de Udfærdigelser, henholdsvis for Kongeriget Danmark, Hertugdømmet Slesvig og Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Jens Pedersen, ogsaa kaldet Bach, af Kjøbenhavn, hvori indstilles, at det maatte behage

Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Jens Pedersen, ogsaa kaldet Bach, af Kjøbenhavn, den ham ved Høiesterets Dom af 30te f.M., for Omgængelse imod Naturen, uterligt Forhold og Ungdommens Forførelse, i Henhold til D.L. 6-13-15 idømte Straf af Baal og Brand, imod at han hensættes til Forbedringshusarbeide i 6 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om Strafs Eftergivelse for Andreas Ertmann Juel, hvori indstilles, at Andreas Ertmann Juel, der tidligere som Værnepligtig har været tilført Kjøbenhavns Amts Sørulles 12te Lægd No. K. 52, allernaadigst maa eftergives den ham ved den Kongelige Landsover-, samt Hof- og Stadsrets Dom af 30te December f.A. for Udeblivelse fra Sessionerne for Aarene 1858, 1859 og 1860, i Medfør af Loven af 2den Marts 1861 § 18 idømte Straf af simpelt Fængsel i 1 Maaned.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Arrestanten Christoffer Jacobsen.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Arrestanten Christoffer Jacobsen ved Randers Kjøbstads Extrarets Dom af 12te f.M., i Medfør af Forordningen 26de Marts 1841 §§ 4 og 13, for Brandstiftelse og Attentat paa samme Forbrydelse, tilfundne Straf af 8 Aars Tugthusarbeide allernaadigst maa eftergives ham, mod at han hensættes til Forbedringshusarbeide i 6 Aar.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Kroeier og Hestehandler Anders Truelsen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Kroeier og Hestehandler Anders Truelsen af Sjelle under Aarhus Amt den ham ved Randers Kjøbstads Extrarets Dom af 17de April d.A. for Fornærmelser i Ord og Gjerning, udviste imod en Vægter under Udøvelsen af det ham overdragne Tilsyn med Ordens Overholdelse, efter Analogien af Forordningen af 4de October 1833 § 16, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 5 Dage, imod at han erlægger en Mulkt af 100 Rd. til Randers Kjøbstads Fattigkasse.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Fo-

restilling angaaende Strafformildelse for Jens Peter Christian Jacobsen, ogsaa kaldet Jens Christiansen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Jens Peter Christian Jacobsen, ogsaa kaldet Jens Christiansen, den ham ved Kjøbenhavns Amts nordre Birks Extrarets Dom af 18de f.M. for Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 12, 1ste Membrum, tilfundne Straf af Forbedringshusarbeide i 2 Aar, mod at han straffes med 15 Slag af en Rotting.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Caroline Magdalene Hendriksen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Caroline Magdalene Hendriksen af Helsingør den hende ved den Kongelige Lands-, Over- samt Hof- og Stadsrets Dom af 17de April d.A. for kvalificeret Leiermaal idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 6 Aar, mod at hun hensættes til Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Hans Pedersen, Lars Nielsen og Christian Nielsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Hans Pedersen og Lars Nielsen af Nørre-Ørslev og Christian Nielsen af Høimøllen de dem ved Falsters vestre Herreds Extrarets Dom af 7de Mai d.A., førstnævnte i Medfør af Forordning af 11te April 1840 § 77, cfr. § 21 og de tvende sidstnævnte i Medfør af samme Forordnings § 77, cfr. Analogien af §§ 60-66 for Meddelagtighed i Forfalskning af 7de Bataillons Skydelister, idømte Straffe af Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage, imod at de hensættes i simpelt Fængsel, hver i 10 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelsen af Ægteskabet imellem Distriksjordemoder Anna Dorthea Hansen af Feiø og Smed Lorentz Severin Lorentzen samt om Tilladelse for førstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at Ægteskabet mellem Smed Lorentz Severin Lorentzen i Australien og Distriksjordemoder Anna Dorthea Hansen

af Feiø maa være fuldstændigt ophævet, og at Konen maa indgaa nyt Ægteskab.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om Ophævelse af Ægteskabet mellem afskediget Premierlieutenant John Daniel Belfour Rainals og Juliette Agnes Elisa Rainals, født Bauer samt Tilladelse for sidstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem afskediget Premierlieutenant John Daniel Belfour Rainals og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Juliette Agnes Elisa Rainals, født Bauer af Altona maa være aldeles ophævet, og at sidstnævnte maa indgaa andet lovligt Ægteskab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Kjøbmand Peter Mathias Neuhausen af Svendborg, hvori indstilles, at den Kjøbmand Peter Mathias Neuhausen af Svendborg ved Høiesterets Dom af 4de Juni d. A. for Falsk, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 60, 1ste Led, sammenholdt med § 68, idømte Straf af Forbedringshusarbejde i 4 Aar, allernaadigst maa nedsættes til lige Arbeide i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafs Eftergivelse for Lars Jørgensen af Skydebjerg, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Lars Jørgensen af Skydebjerg den ham ved Vedelsborg Birks Politirets Dom af 18de April d.A. for Betleri, i Medfør af Lov af 3die Marts 1860 § 3, idømte Straf af 4 Dages simpelt Fængsel, imod at der til Politiprotokollen gives ham en alvorlig Irettesættelse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Mads Larsens Løsladelse af Horsens Tugthus.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den i Horsens Tugthus hensiddende Fange Mads Larsen eftergives den tilbagestaaende Del af den ham ved Høiesterets Dom af 28de Juli 1857, i Henhold til Fr. af 11te April 1840 § 12 og § 1 idømte Straf af Tugthusarbeide i 7 Aar.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Fo-

restilling om, at Karen Frederikke Petersen af Rønne maa fritages for at sættes under Tiltale for Tyveri.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Karen Frederikke Petersen af Rønne maa fritages for at sættes under Tiltale for det af hende begaaede Tyveri.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Kroeier Anders Knudsen og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Karen Knudsen, født Sørensen med Tilladelse for Manden til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Kroeier Anders Knudsen af Langeskovkro og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Karen Knudsen, født Sørensen maa være aldeles ophævet, og at Manden maa indgaa nyt Ægteskab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Slagter Frantz Bernbaum Ernst og Cecilie Kirstine Ernst, født Bjerregaard, med Tilladelse for sidstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Slagter Frantz Bernbaum Ernst og Cecilie Kirstine Ernst, født Bjerregaard, af Veile maa være aldeles ophævet, og at sidstnævnte maa indgaa nyt Ægteskab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om Tilladelse til, at den Interessenterne i Begravelsesselskabet »Dania« heri Staden sikkrede Begravelseshjælp maa, i Henhold til de for bemeldte Selskab vedtagne Loves § 9, være fritagne for at kunne belægges med Arrest eller være Gjenstand for Exekution, og at der ikke skal kunne nedlægges Forbud imod, at Beløbet efter Dødsfaldet udbetales til den eller dem, der med lovlig Adkomst have Policen ihænde.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det i Henhold til de for Begravelsesselskabet »Dania« heri Staden vedtagne Loves § 9 tillades, at den Interessenterne i bemeldte Selskab sikkrede Begravelseshjælp maa være fritagne for at kunne belægges med Arrest eller være Gjenstand for Exekution, og at

der ikke skal kunne nedlægges Forbud imod, at Beløbet udbetales til den eller dem, der med lovlig Adkomst have Policen ihænde.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Peder Olsen Rases Løsladelse af Vridsløselille Forbedringshus, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bifalde, at den i Vridsløselille Forbedringshus hendsiddende Fange Peder Olsen Rase, der ved Stubbekjøbing Herreds Extrarets Dom af 18de Marts f.A. for Mened, i Medfør af Forordningen af 15de April 1840 § 1, er anset med Straf af 4 Aars Forbedringshusarbeide, maa løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om Tilladelse for Besidderen af Stamhuset Thorseng til at optage et Laan af 100.000 Rd. paa Stamhuset, hvori indstilles, at det allernaadigst tillades Besidderen af Stamhuset Thorseng, Baron Frederik Carl Vilhelm Niels Adolph Krabbe Juel-Brockdorff at optage et Laan paa Stamhuset af 100.000 Rd. til Indfrielse af en af ham under Successionsstriden angaaende Stamhuset med hans yngre Broder, Baron Christian Frederik Theophilus Alexander Juel-Brockdorff indgaaet Forpligtelse, paa Vilkaar, at Laanet forrentes og afdrages med 6 % aarlig, Halvdelen at erlægge i hver af de halvjaarlige Omslags-terminer, 1ste Gang i December Termin indeværende Aar, og at det efter hver Termin godtgjøres for Justitsministeriet, at de anordnede Renter og Afdrag ere erlagte.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Peder Nielsen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Peder Nielsen den ham ved Høiesterets Dom af 30te f.M. for Omgængelse mod Naturen, i Henhold til D.L. 6-13-15 tilfundne Straf af Baal og Brand, imod at han hensættes til Forbedringshusarbeide i 1 Aar.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Vilhelmine Christophine Christensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Vilhelmine Christophine Christensen den hende ved Kjøbenhavns Amts søndre Birks Extrarets Dom af 23de

f.M. for Tyveri og Betleri, i Medfør af Forordningen af 11de April 1840 § 12, 1ste Membrum og § 1 sammenholdt med § 29, samt Loven af 3die Marts 1860 § 3, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 2 Aar, imod at hun hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Harald Alexander Ferslev og Handelsbetjent Marcus Elisæus Hald.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Harald Alexander Ferslev og Handelsbetjent Marcus Elisæus Hald af Nørresundby den dem ved den Kongelige Viborgske Landsoverrets Dom af 26de Mai d.A. paa Grund af Delagtighed i ulovlig Omgang med Hittegods, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 77 cfr. §§ 22 og 58 idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød, hver i 2 Dage, mod at enhver af dem erlægger en Mulkt af 25 Rd. til Aalborg Amts Fattigkasse.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Uhrmager Niels Daniel Nielsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Uhrmager Niels Daniel Nielsen af Tarm den ham ved den Kongelige Viborgske Landsoverrets Dom af 20de April d.A. for voldeligt Forhold, i Henhold til Forordningen 4de October 1833 § 9 ifundne Straf af at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage, imod at han hensættes i simpelt Fængsel i en Maaned.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Smedesvend Jens Peder Hansen, hvori indstilles, at det maatte behage Hans Majestæt allernaadigst at eftergive Smedesvend Jens Peder Hansen af Halleløv under Sorø Amt den ham ved Antvorskov Birks Extrarets Dom af 18de Marts d.A. for at have afgivet falsk Forklaring for Retten, i Henhold til Forordningen 15de April 1840 § 5, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage, imod at han hensættes i simpelt Fængsel i 14 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Fo-

restilling om, at Sidse Marie Jensdatter af Svinninge maa fritages for at sættes under Tiltale for at have bibragt sin Fader Blaasten.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Sidse Marie Jensdatter af Svinninge fritages for at sættes under Tiltale for den i den refererede Forestilling onmeldte, af hende begaaede Forbrydelse, imod at hun anbringes paa Opdragelsesanstalten ved Holsteinsminde.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Betalingen for Patienter paa det Kongelige Frederiks Hospital i Kjøbenhavn, hvori indstilles:

- 1) At Betalingen for de indenbys Patienter, der indlægges paa det Kongelige Frederiks Hospital i Kjøbenhavn, i Overensstemmelse med de Kongelige Resolutioner af 25de November 1818 og 11te Januar 1854, fastsættes saaledes:
  - a) For den af 2 Værelser bestaaende Leilighed 2 Rd. 32 Sk. daglig
  - b) For et enkelt Værelse . . . . . 1 Rd. 32 Sk. daglig
  - c) Paa Fællesstuer . . . . . 56 Sk. daglig
- 2) At Betalingen for de udenbys Patienter fastsættes saaledes:
  - a) For den af 2 Værelser bestaaende Leilighed 2 Rd. 72 Sk. daglig
  - b) For et enkelt Værelse . . . . . 1 Rd. 56 Sk. daglig
  - c) Paa en Fællestue . . . . . 72 Sk. daglig
- 3) At de ved No. 1 og No. 2 fastsatte Forhøielser i Betalingen komme til Anvendelse paa Patienter, der indlægges paa Hospitalet efter den 1ste September d.A.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Henrik Christiansen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Henrik Christiansen den ham ved Høisterets Dom af 31te f.M. for Voldtægt, i Henhold til D.L. 6-13-16 tilfundne Livsstraf, mod at han hensættes til Tugthusarbejde i 10 Aar.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Ane Cathrine Hansen og Hanne eller Johanne Erhardtzen, Røgter Peter Olsens Hustru.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Ane Cathrine Hansen af Nørre-Lyndelse Fatighus og Hanne eller Johanne Erhardtzen, Røgter Peter Olsens Hu-

stru af Odense, den dem ved Høisterets Dom af 29de f.M., henholdsvis for at have indgivet sit spæde Barn en giftig Substants for derved at fremkalde dets Død, og for Delagtighed i sidstnævnte Forbrydelse, resp. i Medfør af D.L. 6-6-22, cfr. Fr. af 4de October 1833 § 14 og Fr. af 4de October 1833 §§ 25 og 26, cfr. samme Forordnings § 14 og D.L. 6-6-22, ifundne Straf af enhver især at have sit Liv forbrudt, imod at de hensættes enhver især til Tugthusarbejde paa Livstid.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for Tugthusfange Jørgen Pedersen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den i Horsens Tugthus hensiddende Straffange Jørgen Pedersen maa løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling om, at der maa meddeles Sognepræst til Viskinde og Aunsø Menigheder Hans Christian Rask og Hustru Elisabeth Sophie Rask, født Høyer, Bevilling til at adoptere Mathilde Marie Larsen, hvori indstilles, at det allernaadigst maa tillades Sognepræst til Viskinde og Aunsø Menigheder Hans Christian Rask og Hustru Elisabeth Sophie Rask, født Høyer, at adoptere Mathilde Marie Larsen, saaledes at denne bliver berettiget til at føre Familienavnet Rask og tage Arv efter Adoptivforældrene, dog at dennes Størrelse ikke overstiger, hvad disse, i Henhold til den gjældende Lovgivning, ved en testamentarisk Disposition gyldigen kunne tillægge Adoptivbarnet, og at denne Bevilling ikke skal være fornævnte Ægtefæller til Hinder i, den ene efter den andens Død, at forblive hensiddende i uskiftet Bo.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Nedlæggelsen af Breininge Færgested og Frigivelse af Færgefarten derfra.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Breininge Færgested nedlægges og Farten derfra over Veile Fjord til Færgestedet paa Daugaard Strand frigives.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Anordning indeholdende Forandring af nogle Bestemmelser i Anordningen af 6te September 1853 angaaende Reglement for Landskolerne paa de dansk-vestindiske Øer.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillægge det forelagte Udkast Lovskraft.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udvidelse af den i Henhold til allerhøieste Resolution af 12te Februar 1862 udfærdigede Concession for Hr. John Black Cameron, Ridder af Dannebrogen, Superintendent paa St. Thomas for det engelske Postdampskibscompagni, og Robert Notmann, Ingenieur sammesteds for bemeldte Compagni til Indførelsen til St. Thomas og Benyttelsen af en Flydedok.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den af Gouverneuren for de dansk-vestindiske Besiddelser, i Henhold til den allerhøieste Resolution af 12te Februar f.A. indeholdte Bemyndigelse, udfærdigede Concession for Hr. John Black Cameron, Ridder af Dannebrogen, Superintendent paa St. Thomas for det engelske Postdampskibscompagni, og Robert Notmann, Ingenieur sammesteds for bemeldte Compagni, til Indførelsen til St. Thomas og Benyttelsen af en Flydedok allernaadigst maa udvides saaledes, at de Frister, inden hvilke Concessionærerne have dels at godtgjøre, at en til Foretagendets Iværksættelse tilstrækkelig Kapital haves til Raadighed, dels at tilendebringe hele Foretagendet, forlænges med et Aar udover de i Concessionen fastsatte Terminer.

Krigsministeren [Lundbye] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en ved 2det Dragon-Regiment i Næstved den 3die Juli d.A. vedtagen Krigsretsdøm, hvorved Menig af Regimentets 4de Eskadron No. 80 Johann Sühl, for Desertion, Tyveri, m.m. er tilfunden at hensættes i Forbedringshuset i 3 Aar og 8 Maaneder samt til at udrede forskellige Omkostninger og Erstatninger.

I Overensstemmelse med Indstillingen resolverede *Hans Majestæt* allernaadigst, at Krigsretsdømmen forsynes med allerhøieste Resolution af følgende Indhold: »Vi ville allernaadigst have den tiltalte idømte Straf saaledes formildet, at han hensættes til Forbedringshusarbejde i 18 Maaneder. I Salarium til Prokurator Arboe bør han betale 2 Rdl. Med Hensyn til de øvrige ham paalagte Omkostninger og Erstatninger bliver Krigsrettens Dom herved stadfæstet.«

Fremdeles refererede *Krigsministeren* [Lundbye] en allerunderdanigst Forestilling angaaende en ved 2den Infanteri-Bataillon den 8de d.M. vedtagen Krigsretsdøm, hvorved Menig af Bataillonens 1ste Compagni No. 422 Niels Johansen, for Selvlemlæstelse i den Hensigt at

gjøre sig uskikket til Krigstjenesten er tilfunden at hensættes til Forbedringshusarbejde i 6 Aar.

Overensstemmende med Indstillingen resolverede *Hans Majestæt* allernaadigst, at der paa Krigsretsdommen tegnes følgende allerhøieste Resolution: »Af Kongelig Naade ville Vi have den idømte Straf formildet til strengt Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.«

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet onsdag d. 9. september 1863.

Aar 1863, Onsdagen den 9de September, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Skodsborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium.

Udenrigsministeren [Hall] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp:

- 1) Udkast til Udenrigsministeriets Budget for Finantsperioden 1864/66, samt Udkast til Lov om Tillæg til det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 § 10 angaaende de til Udenrigsministeriets Ressort henhørende Udgifter for den toaarige Finantsperiode 1864/66.
- 2) Udkast til Lov om extraordinær Pension for Attaché ved det Kongelige Gesandtskab i St. Petersborg, Geheime-Legationsraad Frederik Meyer, Ridder af Dannebrogen.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev fornævnte Budget-Udkast allerhøiest approberet, og Udenrigsministeren derhos allernaadigst bemyndiget til at forelægge begge de forommeldte Lovudkast for det forestaaende Rigsraad.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung einer Verordnung wegen der häuslichen Niederlassung der Handwerksesellen im Herzogthum Holstein.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass der der Versammlung der holsteinischen Provinzialstände in ihrer letzten Diät vorgelegte Entwurf einer Verordnung betreffend die häusliche Niederlassung der Handwerksesellen im Her-

zogthum Holstein mit den von der gedachten Versammlung beschlossenen Abänderungen als Gesetz erlassen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Ausschreibung des Magazinkorns imgleichen des Heu's und Stroh's in dem Herzogthum Holstein für das Jahr 1864, sowie die Bestimmung der Preise der für das Jahr 1863 ausgeschriebenen Korn- und Fouragequantitäten.

Übereinstimmend mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass wegen der Ausschreibung des Magazinkorns und der Fourage in dem Herzogthum Holstein für das Jahr 1864 gewöhnlichermaassen ein allerhöchstes Patent erlassen und darin zugleich die Preise der für das Jahr 1863 ausgeschriebenen Magazinkorn- und Fouragequantitäten mit den in der referirten Vorstellung genannten Beträgen festgesetzt werden.

Marineministeren [Bille] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Udskrivningen til Søkrigstjenesten for Aaret 1864.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsraadet i dets forestaaende Samling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for forhenværende Gaardeier Peder Thorsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive forhenværende Gaardeier Peder Thorsen den ham ved Bornholms Øster Herreds Extrarets Dom af 26de Mai d.A. for til Ministerialbogen at have opgivet en urigtig Barnefader og for at have forlokket en anden Mand til falskeligt at lade sig udlægge som Fader samt for Hor, i Henhold til D.L. 6-13-24 cfr. Fr. af 24de September 1824 § 2, tilfundne Straf af at hensættes til Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage, imod at han hensættes i simpelt Fængsel i 8 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Simle Levin Israel, ogsaa kaldet Sine Israel, af Kjøbenhavn, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at eftergive Simle Levin Israel, ogsaa kaldet Sine Israel, af Kjøbenhavn den hende ved Kjøbenhavns

Criminal- og Politirets Dom af 28de Juli d.A., for Meddelagtighed i Bedrageri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 41, jfr. §§ 77, 21 og 80, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage, mod at hun hensættes i simpelt Fængsel i 14 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Murmester Ernst Christian Adolph Lange, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at nedsætte den Murmester Ernst Christian Adolph Lange af Kjøbenhavn ved Høiesterets Dom af 30te Juli d.A. for Falsk, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 60, 2det Membrum, tilfundne Straf af Forbedringshusarbejde i 4 Aar til lige Arbeide i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Husmand og Væver Ole Hansen, Husmand Niels Jensen, Indsidder Niels Hansen, Væver Hans Jensen, Bolsmand Hans Jensen og Husmand Niels Larsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Husmand og Væver Ole Hansen, Husmand Niels Jensen, Indsidder Niels Hansen, Væver Hans Jensen, Bolsmand Hans Jensen og Husmand Niels Larsen, alle af Hyllested under Sorø Amt, der ved den Kongelige Lands-, Over- samt Hof- og Stadsrets Dom af 19de Juni d.A., for at have afgivet falsk Forklaring for Retten, ere ansete, de tre førstnævnte i Henhold til Forordningen af 11de April 1840 § 5, 1ste Membrum, med Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage, Hans Jensen i Medfør af Fr. af 1840 § 5, sidste Membrum, med Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage og de to sidstnævnte i Henhold til Forordningen af 1840 § 5, 1ste Membrum, cfr. Fr. af 12te Juni 1816 § 7 og Plakat af 23de Mai 1840 § 2, med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage, de dem idømte Straffe, imod at Hans Jensen erlægger en Mulkt af 15 Rd. og de øvrige hver en Mulkt af 25 Rd. til Sorø Amts Fattigkasse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Kirsten Marie Paulsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Kirsten Marie Paulsen den hende ved den Kongelige Viborgske Landsoverrets Dom af 22de Juni d.A. for Falsk, i Henhold til For-

ordningen af 11te April 1840 § 62 ifundne Straf af at hensættes til Forbedringshusarbeide i 8 Maaneder, imod at hun hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Høker Niels Nielsen Bech, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Høker Niels Nielsen Bech af Sørup den ham ved Hornum Herreds Extrarets Dom af 15. Juli d.A. for Tyveri, voldelig Adfærd imod sin Hustru samt Salg af forfalskede Varer, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 12, Membrum 1, Lovens 6-5-7 og Forordningen 4de October 1833 § 23, cfr. §§ 1, 3, og 4 samt Frd. 11te April 1840 § 49, sidste Membrum, sammenholdte med sidstnævnte Forordnings § 78 ifundne Straf af Forbedringshusarbeide i 2½ Aar, imod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Vilhelmine Laurine Mølby, født Møller, og hendes fraseparerede Mand Niels Theis Mølby, samt Tilladelse for hende til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Vilhelmine Laurine Mølby, født Møller, og hendes fraseparerede bortblevne Mand Niels Theis Mølby maa være aldeles ophævet, og at hun maa indgaa nyt Ægteskab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling om, at det maa tillades Arbeidsmand Peder Hansen at indgaa Ægteskab med Ane Nielsdatter, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Arbeidsmand Peder Hansen af Egeberg Sogn, hvis Ægteskab med Maren Madsdatter er fuldstændigt ophævet ved allerhøieste Bevilling af 11te August 1860, maa indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Ane Nielsdatter, uanset at han, medens han levede separeret i Henseende til Bord og Seng fra fornævnte Hustru, med hende har forset sig.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Tjenestemand Ammentorp Julius Jensen og Ane Marie Olsdatter, med Tilladelse for

sidstnævnte til at undgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Tjenestemand Ammentorp Julius Jensen af Haraldsted og Ane Marie Olsdatter af Qværkeby maa være aldeles ophævet paa de ved deres Separation vedtagne Vilkaar, og at sidstnævnte maa indgaa nyt Ægteskab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Frafaldelse af Tiltale mod Else Marie Kirstine Steffensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Pigen Else Marie Kirstine Steffensen maa forskaaes for at sættes under Justitiens Tiltale for de af hende ifølge et inden Odense Politiret optaget Forhør hos Gaardmand Lars Andersen i Svendstrup begaaede Tyverier, imod at der til Politiprotokollen meddeles hende en alvorlig Irettesættelse og Advarsel.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at Gaardeier Anders Clemmensen maa fritages for at sættes under Tiltale for det af ham som Stevningsmand udviste urigtige Forhold ved en Stevnings Forkyndelse, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Gaardeier Anders Clemmensen af Beistrup Sogn maa fritages for at sættes under Tiltale for det ovennævnte af ham som Stevningsmand udviste urigtige Forhold ved en Stevnings Forkyndelse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at Tiltale mod Christian Frederik Thomsen maa bortfalde, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den mod Christian Frederik Thomsen, for Tyveri og bedrageligt Forhold, beordrede Justitsaktion maa bortfalde, dog mod at han afholder de med den stedfundne Undersøgelse og Justitsaktionen foranledigede Omkostninger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Else Andersdatter og hendes i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Mand Christian Jensen Finderup, med Tilladelse for Konen til at indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Indsiddet Peder Jensen, uanset at hun i Se-

parationstiden har forset sig med ham, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Else Andersdatter af Demstrup og hendes i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Mand Christian Jensen Finderup maa være aldeles ophævet, og at Konen maa indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Indsiddet Peder Jensen, uanset at hun i Separationstiden har forset sig med ham.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelsen af Ægteskabet mellem Gaardmand Hans Nielsen Juul af Ballegaard og hans fraseparerede Hustru Elise Juul, født Kyed, af Hammergaard, samt om Tilladelse for sidstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Ægteskabet mellem Gaardmand Hans Nielsen Juul af Ballegaard og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Elise Juul, født Kyed, af Hammergaard, maa være fuldstændigt ophævet og at der meddeles hende Tilladelse til at indgaa nyt Ægteskab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at der maa meddeles Gaardeier Jens Jensen Yde Bevilning til at adoptere Nicoline Ditlefsdatter, Skolelærer Christensens Hustru, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Gaardeier Jens Jensen Yde af Hundborg By under Thisted Amt maa adoptere Nicoline Ditlefsdatter, Skolelærer Christensens Hustru i Ørum, saaledes at denne bliver berettiget til at tage Arv efter Adoptivforældrene, dog at Arvens Størrelse ikke overstiger, hvad Adoptivfaderen i Medfør af den gjældende Lovgivning ved en testamentarisk Disposition gyldigen kan tillægge Adoptivbarnet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forbedringshusfange Joen Maximinus Niclasens Løsladelse af Straffeanstalten, hvori indstilles, at Forbedringshusfange Joen Maximinus Niclasen af Sands paa Sandø, der ved Færøernes Sorenskriveris Extrarets Dom af 4de November 1861, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 13, er anset med Forbedringshusarbeide i 18 Maaneder, maa løslades af Straffeanstalten

for at hjemsendes med det d. 12te d.M. til Færøerne afgaaende Skib.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forandring i den DHrr J. B. Cameron og R. Notmann under 29de April f.A. meddelte Concession til Indførelsen af en Flydedok til St. Thomas og Benyttelsen af samme.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der foretages den Forandring i den DHrr John Black Cameron og Robert Notmann under 29de April f.A. meddelte Concession til Anlæg af en Flydedok i St. Thomæ Havn, at der overlades det Compagni, til hvilket Bevillingen er overdraget, Valget at kunne, efter Overenskomst med Bevillingshaverne, anlægge en anden Art Dok, nemlig den af Andragerne nærmere beskrevne Clarkes Floating Dock with Hydraulic Lift, istedetfor den i Bevillingen omhandlede Flydedok.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Destillateur Joseph Rock af Bryssel.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Destillateur Joseph Rock af Bryssel 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige den af ham angivne Regulator til et Colonne-Brænd-Apparat.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Lehmann] en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Symaskine-Fabrikant F. Boeck i Berlin.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Symaskinefabrikant F. Boeck i Berlin 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige de af ham angivne forbedrede Symaskiner til Stikning samt almindelig og dobbel Tambourering.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Fabrikant I. P. C. Hansen af Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Fabrikant Johan Peter Christian Hansen heraf Staden 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige

og lade forfærdige det af ham angivne saakaldte Gasapparat eller Regulator til at tilveiebringe en forstærket Gasflamme.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Professor Julius Thomsen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Professor Julius Thomsen heraf Kjøbenhavn 10 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at fabrikere og lade fabrikere Vinaand og Papirmasse af Halm, Straa og lignende Stoffer paa den af ham angivne Maade.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Richard Moreland jun. af St. Lukes.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at der forundes Richard Moreland jun. af St. Lukes 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at udføre eller lade udføre de af ham nærmere angivne Forbedringer ved Maskiner til at tilberede og skjære Humle.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at der maa udgaa en Bekjendtgjørelse indeholdende Forholdsregler til Iagttagelse af Førere af Damp- og Seilskibe for at undgaa Paaseiling.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige Indenrigsministeren til, i Overensstemmelse med det den refererede Forestilling allerunderdanigst vedlagte Udkast, at lade udgaa en Bekjendtgjørelse indeholdende Forholdsregler til Iagttagelse af Førere af Damp- og Seilskibe for at undgaa Paaseiling.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for H. V. Hammer.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Harald Valdemar Hammer heraf Staden 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige den af ham opfundne Nodevender.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Lehmann] en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for I. G. A. Eickhoff.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* al-

lernaadigst at forunde I. G. A. Eickhoff heraf Staden 10 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og anbringe de af ham angivne Forbedringer ved Bogtrykkerhurtigpresser.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Lehmann] en allerunderdanigst Forestilling om Rigsdagens Sammenkaldelse m.v., hvori indstilles:

- 1) At Rigsdagen for indeværende Aar allernaadigst sammenkaldes til Mandagen den 21de September.
- 2) At undertegnede Minister allernaadigst maa bemyndiges til paa Deres Majestæts Vegne at aabne bemeldte Rigsdag.
- 3) At undertegnede Minister allernaadigst maa bemyndiges til at erhverve Rigsdagens Samtykke til, at dens Møder udsættes, indtil den 11te Januar 1864.

Samtlige disse Indstillinger bleve allernaadigst bifaldte af *Hans Majestæt*.

Krigsministeren [Lundbye] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om et Pensionstillæg for afskediget Premierlieutenant af Infanteriets Krigsreserve Søren Larsen Andersen.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerrhøist approberet til Forelæggelse for det i indeværende Maaned sammentrædende Rigsraad.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet fredag d. 16. oktober 1863.

Aar 1863, Fredagen d. 16de October, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian var fraværende paa en Reise. Samtlige Ministre vare tilstede med Undtagelse af Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet, som for Hans Majestæt havde anmeldt Forfald. I Statssekretærens Fraværelse førtes Protokollen af Indenrigsministeren.

Udenrigsministeren [Hall] foredrog en allerunderdanigst Forestilling angaaende den nærværende politiske Stilling og det Svar, som formentlig vilde være at afgive i Frankfurt efter Udløbet af den dertil givne Frist, idet han indstillede, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bemyndige mig til i Overensstemmelse med Ovenstaaende at instruere den Kongelige Forbundsdagsgesandt angaaende den Erklæring, der den 24de October skal afgives som Svar paa Beslutningen af 1ste October.

Idet *Hans Majestæt Kongen* bifaldt Indstillingen, fremhævede Allerhøistsamme, hvor ønskeligt det vilde være, om det Rigsraadet foreliggende Grundlovsudkast uforandret og uopholdelig blev vedtaget, under Forbehold af senere Forandringer, da dette vilde give Regjeringen langt friere Hænder i Hændelsen af Rigets Uafhængighed. Hans Majestæt bemyndigede Conseilspræsidenten til at meddele denne Hans Majestæts allerhøieste Anskuelse for alle Vedkommende i Rigsraadet.

Efter *Hans Majestæts* Opfordring meddelte *Krigsministeren* [Lundbye], at der var givet Ordre til at opstæmme Reideaen; at Adskillelsen af Fæstningsartilleriet fra Feltartilleriet var under Udførelse (2 Kompagnier i Dannevirke og 1 i Dybbølstillingen, hvor der alt fandtes 500 svære Pjecer); ligeledes Krudtmagasiner, hvor de ikke vare udførte i Beton, af Træ; at Palisaderingen og den fuldstændige Montering var under Udførelse i Mysunde; for alle andre Værker var Jordarbeidet færdigt, med Undtagelse af et Par af Hans Majestæt paaviste fremskudte Værker Nord for Budstorf.

Hans Majestæt fremhævede dernæst Nødvendigheden af at sørge for, at Veiene, navnlig mellem Slesvig og Mysunde, gjordes passable for Kanoner, hvilket ogsaa gjælder om deres Fortsættelse til Kappel.

Krigsministeren [Lundbye] anførte endnu, paa givne Foranledning, at alt Materiel, som udkrævedes til Frederiksstad, var der tilstede, og at Montringen hurtig vilde være færdig, saasnart Artilleri-compagniet kom tilstede.

Marineministeren [Bille] aflagde allerunderdanigst Beretning om Forhandlingerne af Marinecommissionen i Stockholm og om den Udvildelse af bepantsert Søforsvar, hvortil Midlerne vare begjærede af Rigsraadet. Planerne til eventuelle Udrustninger og Blokade vare udarbejdede, og Bepantsringen af Dannebrog vilde kunne være færdig i

Juni, hvis der ikke indtraadte uventede Ophold ved Leveringen af Plader fra England.

Paa given Foranledning tilføiede Marineministeren, at paa denne Aarstid Blokade i Nordsøen maatte anses for umulig og en Blokade af enkelte Østersøhavne for mislig, naar ikke hele Kysten kunde lukkes; hvorimod Skibes Opbringelse kunde ske, indtil Isen kom. Marineministeren tilføiede, at Spørgsmaalet rimeligvis vilde blive upraktisk, da en Execution rimeligvis ikke vilde indtræde før i December.

Justitsministeren [Casse] foredrog en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Ane Kirstine Christensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Ane Kirstine Christensen den hende ved Høiesterets Dom af 3die f.M., for Meddelagtighed i Brandstiftelse, i Henhold til Forordningen af 26de Marts 1841 § 9, cfr. § 1, idømte Straf af at have sit Liv forbrudt, imod at hun hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Lydia Amalia Sørensen, Sadelmagersvend Clemmensens Hustru, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Lydia Amalia Sørensen, Clemmensens Hustru, heraf Staden, den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 5te f.M. for Tyveri, i Henhold til Fr. af 11te April 1840 § 12, 1ste Membrum, ifundne Straf af Forbedringshusarbeide i 2 Aar, imod at hun hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Eftergivelse for Maler Lauritz Christensen Worres Hustru, Maren Worre, født Rasmussen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Maler Lauritz Christensen Worres Hustru, Maren Worre, født Rasmussen, af Brundby paa Samsø, den hende ved Samsø Birks Extrarets Dom af 30te April d.A. for Meddelagtighed i svigagtig Fallit, i Henhold til Fr. 11te April 1840 § 77 cfr. §§ 21 og 50 ifundne Straf af at hensættes i simpelt Fængsel i 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Anders Christian Kjelstrup,

hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Anders Christian Kjelstrup den ham ved den Kongelige Viborgske Landsoverrets Dom af 11te Mai d.A. for bedrageligt Forhold, i Medfør af Fr. af 11te April 1840 §§ 54 og 55, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage, imod at han hensættes i simpelt Fængsel i 14 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Maren Kirstine Jeppesen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Maren Kirstine Jeppesen af Kjøbenhavn den hende ved Høiesterets Dom af 27de Juli d.A. for Tyveri, i Medfør af Fr. af 11te April 1840 § 79 efter samme Forordnings § 13, tilfundne Straf af Forbedringshusarbeide i 1 Aar, mod at hun hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Gaardmand Christen Brogaard, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Christen Brogaard af Sjørring den ham ved den Kongelige Viborgske Landsoverrets Dom af 18de Mai d.A. for Vold og Fornærmelser mod Politiets Betjente samt Polituorden, i Medfør af Fr. 4de October 1833 § 16 samt Lovgivningens Analogi, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage, imod at han til Thisted Kjøbstads Fattigkasse erlægger en Mulkt af 100 Rd.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafformildelse for Jens Andersen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den Jens Andersen ved Høiesterets Dom af 2den f.M., i Medfør af Fr. 26de Marts 1841 § 13, navnlig dens 3die Led, jfr. med §§ 4 og 5, for attenteret Brandstiftelse idømte Straf af 6 Aars Forbedringshusarbeide nedsættes til lige Arbeide i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Strafs Eftergivelse for Thora Emilie Wiebking, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Thora Emilie Wiebking den hende ved Kjøbenhavns Crimi-

nal- og Politirets Dom af 27de August d.A., i Medfør af Fr. 11te April 1840 § 26 jfr. § 21, for Tyveri idømte Straf af Ris.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Benaadning for Jørgen Julius Christensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Forbedringshusfange Jørgen Julius Christensen maa eftergives den resterende Del af den ham ved Holbæk Kjøbstads Extrarets Dom af 26de Juli 1859 for Tyveri, Løsgængeri og Betleri, i Medfør af Fr. 11te April 1840 § 15 og Fr. 21de August 1829 § 8, jfr. § 3, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 5 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Smed Jacob Andersen og Emilie Charlotte Andersen, født Bøttner eller Valentin, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Ægteskabet mellem Smed Jacob Andersen af Husum og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Emilie Charlotte Andersen, født Bøttner eller Valentin, maa være aldeles ophævet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Ophævelsen af Ægteskabet imellem Styrmand Adolph Jensen af Grenaa og Ursula Jensen, født Knudsen, af Kjøbenhavn, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Ægteskabet imellem Styrmand Adolph Jensen af Grenaa og Ursula Jensen, født Knudsen, af Kjøbenhavn maa være aldeles ophævet paa de af dem ved et for Kjøbenhavns Amts Forhandlingsprotokol for Separations- og Skilsmissesager den 4de Februar 1860 indgaaet Forlig vedtagne Vilkaar, dog at Manden fremtidig til Konens Underholdning yder et Bidrag af 5 Rd. om Maanedens.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Indsieder Niels Andersen af Baarse og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Christiane Larsdatter samt om Tilladelse for førstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Johanne Margrethe Jensdatter, uanset at han har forset sig med hende, medens han levede separeret fra fornævnte sin Hustru, hvori indstilles, at det

maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Ægteskabet mellem Indsieder Niels Andersen af Baarse og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Christiane Larsdatter maa være aldeles ophævet, og at Manden maa indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Johanne Margrethe Jensdatter, uanset at han, medens han levede separeret fra fornævnte sin Hustru, har forset sig med hende.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at den i en Christian Friedrich Heunicke ved Nørvang-Tørrild Herreders Extraret den 13de November 1858 overgaaet Dom indeholdte Klausul om, at han efter udstaaet Straf ved Politiets Foranstaltning skal udvises af Landet, maa bortfalde, hvori indstilles, at den i en Christian Friederich Heunicke ved Nørvang-Tørrild Herreders Extraret den 13de November 1858 overgaaet Dom indeholdte Klausul om, at han efter udstaaet Straf ved Politiets Foranstaltning vil være at udvise af Landet, maa bortfalde.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede sluttelig en allerunderdanigst forestilling angaaende Tilladelse for Husmand Jørgen Jørgensen af Østerby paa Læsø og hans Steddatter Ane Larsdatter Eriksdatter til at maatte bo i en Afstand fra hinanden af 3 Mil, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Husmand Jørgen Jørgensen af Østerby paa Læsø og hans Steddatter Ane Larsdatter Eriksdatter, hvem den dem ved Høisterets Dom af 3die October 1861 for Blodskam idømte Straf af at have deres Liv forbrudt blev eftergivet ved allerhøieste Resolution af 19de s.M., imod at de hensattes Jørgen Jørgensen til Forbedringshusarbeide i 2 Aar og Ane Larsdatter Eriksdatter i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage, samt imod at det paalagdes dem efter udstaaet Straf ikke at tage Ophold nærmere ved hinanden end i en Afstand af 4 Mil, maa bo i en Afstand fra hinanden af ikkun 3 Mil.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fenger] foredrog en allerunderdanigst Forestilling om Bemyndigelse til at forelægge Rigsraadet Udkast til Lov om Ophævelse af Extrapoststationer i Kjøbstæderne.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst den begjærte Bemyndigelse.

Krigsministeren [Lundbye] foredrog en allerunderdanigst Forestilling om Bemyndigelse til at forelægge Rigsraadet Udkast til Lov

om extraordinær Pension for afskediget Stabslæge, Etatsraad I. C. Müller.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst den begjærte Bemyndigelse.
Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet mandag d. 19. oktober 1863.

Aar 1863, Mandagen d. 19de October, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Prinds Christian var fraværende paa en Reise.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Erlassung einer provisorischen Verordnung wegen Zulassung der Papp- und Filzbedachungen in den Städten sowie in denjenigen sonstigen Ortschaften des Herzogthums Holstein, in welcher, gleich wie in den Städten, seither lediglich feuersichere Bedachungen als erlaubt angesehen worden sind, indem er beantragte, ob nicht in Übereinstimmung mit dem hieneben angeschlossenen Entwurf eine provisorische Verordnung betreffend die Zulassung der Papp- und Filzbedachungen in den Städten sowie denjenigen sonstigen Ortschaften des Herzogthums Holstein, in welchen, gleich wie in den Städten, seither lediglich feuersichere Bedachungen als erlaubt angesehen worden sind, allerhöchst zu erlassen und dabei allerhöchst zu bestimmen sein möchte, dass diese Verordnung der holsteinischen Provinzialstän­deversammlung in ihrer nächsten ordentlichen Diät zur Beschlussnahme vorzulegen sei.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Häuerlings H. H. Sievers in Lockstedt in der Herrschaft Pinneberg um Verwandlung der wider seinen unmündigen Sohn, den Dienstknecht Jacob Sievers in Niendorf wegen Widersetzlichkeit und Thätlichkeit gegen in der Ausübung ihres Amtes begriffene Zollbediente erkannten 3 monatlichen Zuchthausstrafe in eine entsprechende Gefängnisstrafe bei Wasser und Brot.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*,

die von dem Pinneberger Landgerichte unter dem 18ten Februar d.J. wider den Dienstknecht Jacob Sievers aus Lockstedt wegen Wider-
setzlichkeit und Thätlichkeit gegen in der Ausübung ihres Amtes be-
griffene Zollbediente erkannte 3 monatliche Zuchthausstrafe aus al-
lerhöchster Gnade in eine 3 mal 5 tägige Gefängnisstrafe bei Wasser
und Brot zu verwandeln.

Schliesslich referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein
und Lauenburg* [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend
den Verkauf der zu Neumühlen, Amts Kiel, belegenen herrschaftlichen
Kornwassermühle cum. pert., indem er beantragte, ob nicht die hol-
steinische Regierung allergnädigst zu autorisiren sein möchte, wegen
Überlassung der zu Neumühlen, Amts Kiel, belegenen herrschaftlichen
Kornwassermühle cum. pert. zum freien Eigenthum unter Auferlegung
eines jährlichen Kanons von 4000 Rt. und im übrigen unter angemess-
enen Bedingungen eine öffentliche Licitacion sub approbatione ab-
halten zu lassen.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Udenrigsministeren [Hall] forelagde allerunderdanigst til aller-
høieste Underskrift en til ham, i Overensstemmelse med hvad Hans
Majestæt tidligere for ham havde yttret, udfærdiget allerhøieste
Fuldmagt til med den af den svenske Regjering dertil Befuldmægti-
gede at afslutte en Alliance-Traktat med Sverrig.

Hans Majestæt Kongen behagede at forsyne den forelagte Fuld-
magt med sin allerhøieste Underskrift.

Paa *Conseilspræsidentens* [Halls] derom allerunderdanigst gjorte
Andragende behagede det *Hans Majestæt* at meddele allernaadigst Be-
myndigelse til, hvis Forholdene skulde gjøre det nødvendigt, at Re-
gjeringen forlanger af Rigsraadet extraordinær Kredit i en rund Sum,
de i saa Henseende fornødne Forslag, saafremt Hans Majestæt ikke
til den Tid skulde være her tilstede, forelægges igjennem Kabinettet
til Erhvervelse af allerhøieste Sanction.

Udenrigsministeren [Hall] meddelte, i Fortsættelse af, hvad han
i den i sidste Geheime-Statsraads-Møde refererede Forestilling havde
berettet om de Bestræbelser, der fra Englands Side vare viste for at
forhindre et Sammenstød mellem Danmark og Tydskland, at den her-
værende engelske Gesandt i Løverdags havde faaet et Telegram fra
Lord Russell, hvori denne forespørger, hvorvidt den danske Regjering
er villig til, naar Execution i Holsten derved kan undgaas, at gaa ind

paa, at det hele Spørgsmaal mellem Danmark og Tydskland kommer under Forhandling under en Mægling af England. Udenrigsministeren havde, da den engelske Gesandt havde talt med ham i denne Anledning, svaret Gesandten, at han om det saaledes fra engelsk Side fremkomne, som et nyt Punkt, ikke endnu kunde udtale sig; men Gesandten havde imidlertid stærkt ønsket at blive sat istand til i den paa-gjældende Henseende at udtale sig for Lord Russell, og Spørgsmaalet var derefter blevet nøie overveiet af samtlige Hans Majestæts Ministre. Det havde da været dem klart, at det i flere Henseender vilde være lidet ønskeligt nu at give nogen Erklæring om Modtagelse af Mægling; men paa den anden Side var det jo sikkert, at det, efterat det paa en Maade er gaaet over i den europæiske Folkeret, at man nødtigt skal lade det komme til Krig, naar det kan undgaas, kunde have sine Betænkeligheder, om man fra dansk Side strax afviste Forslaget om Mægling. Eet Punkt var der imidlertid, hvorom i saa Henseende alle Ministre vare enige, at Mæglingen ikke kunde overlades til den engelske Regjering alene, men at det, hvis Spørgsmaalet om Mægling skulde komme til at stille sig saaledes, at der kan være Tale om fra dansk Side at gaa ind derpaa, bestemt maa træde frem, at Mæglingen foretages af samtlige de Magter, der have underskrevet Londonner-Protokollen, med Undtagelse af dem, der maa anses som Parter i Sagen. Med Hensyn dernæst til, hvad der maatte gaa iforveien for Mæglingen, og til hvad denne skulde antages at gaa ud paa, havde Udenrigsministeren gjort gjældende, at det hele føderale Spørgsmaal maatte først betragtes som fjernet, at Mægling altsaa kun kunde ske under den Forudsætning, at Spørgsmaalet om Executionen var faldet aldeles bort, og han havde udhævet for Gesandten, hvad Svaret paa Forbundsbeslutningen af 1ste October vil efter Hans Majestæts allerhøieste Beslutning komme til at gaa ud paa, til hvilket Svar man vilde kunne henvise som det Standpunkt, den danske Regjering maatte holde paa. De Hovedskridt, som ere skete siden Bekjendtgjørelsen af 30te Marts med Hensyn til Toldlov, Armee-Adskillelse, Forfatning, maatte altsaa naturligvis staa fuldkommen uberørte, og naar det da først var givet, at det tydske Forbund, efter en udtrykkelig Erklæring herom, frafalder Executionsspørgsmaalet, antog han, at Hans Majestæt ikke vilde være utilbøielig til at gaa ind paa at overlade Sagen til en Mægling, hvori alle de Magter, som have undertegnet Londonner-Protokollen, med Undtagelse af dem, der ere Parter i Sagen, del-

tage; og han udbad sig derfor Hans Majestæts allerhøieste Bemyndigelse til at udtale sig i denne Retning.

Hans Majestæt meddelte Udenrigsministeren den saaledes begjærte Bemyndigelse.

Hans Majestæt Kongen bragte derefter under Omhandling, om man, naar Executionen iværksættes, strax skal begynde Krigen og gjøre Modstand ved Elben, eller om man skal trække sig tilbage bag Eideren.

Efterat *Conseilspræsidenten* [Hall] yderligere havde udviklet og begrundet den Mening i den omspurgle Henseende, som Ministeriet allerede tidligere havde havt Leilighed til for Hans Majestæt allerunderdanigst at gjøre gjældende, og som det fremdeles maatte fastholde, at man nemlig, naar Executionen virkelig foretages, skal ved Siden af at protestere imod den som gaaende udenfor Forbundets Competence og at deklare den som en Fjendtlighedsakt fra tysk Side, indtage en saadan Stilling, som tydelig viser, at Hans Majestæt anser sig for at være i et Fjendtlighedsforhold overfor Tydskland, og derhos reservere for Hans Majestæt Tidspunktet, naar Allerhøiestsamme maatte ville fra sin Side begynde krigerske Foretagender, men at man ogsaa, da Executionen tidligst vil kunne foretages i December Maaned, skal indskrænke sig dertil, idet det saavel af strategiske som af politiske Grunde vilde være utilraadeligt at lade Krigen strax begynde uden først at afvente Foraarets Komme, behagede det *Hans Majestæt* allerhøiest at tage den foreløbige Beslutning, at det, naar Executions-tropperne komme, skal erklæres dem, at det, saasnart de gaa over Grændsen, er Krig, og at, naar Grændsen er overskreden, derefter de Kongelige Tropper, med den Erklæring, at det betragtes som et fjendtligt Overfald, uden at løsne et Skud trække sig tilbage fra Holsten bag Eideren, idet ogsaa Rendsborg forlades af dem. Hans Majestæt tilføiede derhos, at der derfor ikke bør være mere end 3000 Mand i Holsten. Hans Majestæt tog dernæst endvidere foreløbigen den allerhøieste Beslutning, at naar de Kongelige Tropper gaa tilbage fra Holsten, skulle ogsaa den holstenske Regjerings Medlemmer med dens Arkiver gaa tilbage.

[Paa dertil af *Hans Majestæt* given Anledning oplyste *Krigsministeren* [Lundbye], at der i Holsten og Slesvig er Kadres til 36.000 Mand, at der i Øieblikket er 6000 Mand, og at der i Midten af November vil være 12.000 Mand.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at en nødvendig Følge af Execution i Holsten vilde være Toldgrændsens Flytning til Eideren, og han udbad sig derfor Hans Majestæts Bemyndigelse til at stille Forslag til Rigsraadet om Bevilgelsen af de dertil fornødne Midler.

Hans Majestæt meddelte Finantsministeren den begjærte Bemyndigelse.

Finantsministeren [Fenger] tilføiede, at han i Tilfælde af Execution vilde trække idetmindste en Del af det holstenske Told-Gensdarmmeri tilbage. Han bemærkede derhos yderligere, at han havde sørget for, at der i de Kongelige Kasser i Holsten var en saa lille Beholdning som mulig. Han havde ogsaa tænkt at træffe Foranstaltning til, at Maskinerne ved Mønten i Altona bringes herover.

Hans Majestæt Kongen meddelte derefter, at Allershøistsamme, for ikke i Vinterens Løb at blive afskaaret fra Armeen i Slesvig og for tillige dog ikke at være altfor langt fjernet fra sin Hovedstad, var bestemt paa at tilbringe Vinteren i Odense. Det var Allershøistsammes Agt, naar først nu Dannevirke-Stillingen er færdig, hvilket den vel vilde kunne være om 3 Uger eller lidt længere, at komme tilbage til Kjøbenhavn for saa, da man til den Tid vilde se klarere med Hensyn til Executionsspørgsmaalet, at tage sine sidste endelige Beslutninger; og efter et Ophold i Kjøbenhavn af 14 Dage eller 3 Uger vilde Allershøistsamme da gaa til Odense.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Enerets-Bevilling for Farvermester Sophus Søeborg af Svendborg.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Farvermester Sophus Søeborg af Svendborg 3 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige saakaldte Stokkepiber, der kunne benyttes dels som Spadserestok dels som Tobakspibe paa den af ham angivne Maade.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Enerets-Bevilling for Farvermester Sophus Søeborg af Svendborg, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at forunde Farvermester Sophus Søeborg af Svendborg 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige Fyrbroer, forsynede med den af ham angivne Reguleringsklap, til Brug for Dampkjedler og andre Kjedler.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Jaques Arbos i Barcelona.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Jacques Arbos i Barcelona 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige den af ham angivne Gas-Maskine i Forbindelse med et Apparat til samtidig Udvikling af Gas- og Vanddamp.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for A. Heegaard af Kjøbenhavn.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde A. Heegaard af Kjøbenhavn 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige transportable Dampmaskiner af den af ham angivne Konstruktion.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Kronometer- og Uhrmager I. L. Langballe af Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Kronometer- og Uhrmager Johannes Ludvig Langballe af Kjøbenhavn 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige eller lade forfærdige den af ham angivne Maskine til at fange Fluer og andre Insekter.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Fabrikanterne Schæffer og Budenberg i Bückau-Magdeburg.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Fabrikanterne Schæffer og Budenberg i Büchau-Magdeburg 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige de af dem angivne Exhauster-Skorstene og Gnistfangere.

Indenrigsministeren [Lehmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Gaetano Amici af Frederiksberg.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Kunstfyrværker Gaetano Amici af Frederiksberg 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bi-

landene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige de af ham konstruerede Dobbelt-Raketter til Brug ved Redningsvæsenet ved Strandinger.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Lehmann] en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for F. F. W. Mathow af Kjøbenhavn.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde F. F. W. Mathow af Kjøbenhavn 5 Aars Eneret til i det danske Monarki, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, at forfærdige og lade forfærdige de af ham beskrevne selvvirkende Ventiler for flydende Varers Bevaring i Kar, der aftappes efterhaanden.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Arrestantinden Inger Svendsdatter af Aarhus, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at eftergive Arrestantinden Inger Svendsdatter af Aarhus den hende ved Højesterets Dom af 5te d.M. for Barnefødsel i Dølgmaal samt for at have ombragt sit Barn, i Henhold til D.L. 6-6-7 idømte Straf af at miste sin Hals og hendes Hoved at sættes paa en Stage, imod at hun hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Meieribestyrelser Peter Wilhelm Johann Hein og Dorthea Elisabeth Wilhelmine Ernestine Karstens, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Peter Wilhelm Johann Hein af Frisenvold og Dorthea Elisabeth Wilhelmine Ernestine, født Karstens maa være aldeles ophævet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af det de bornholmske Retsbetjente ved allerhøjeste Reskript af 24de Mai 1785, cfr. allerhøjeste Resolution af 3die Juli 1789, tillagte Privilegium, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den de bornholmske Retsbetjente ved allerhøjeste Reskript af 24de Mai 1785, § 17, cfr. allerhøjeste Resolution af 3die Juli 1789 tillagte Ret til at overdrages Incassationen af Auktionsbeløbene ved Strandingsauktioner paa Øen

maa bortfalde for de Embedsmænds Vedkommende, der i Medfør af § 1 og § 10 i Lov af 19de Februar 1861 om faste Lønninger for Retsbetjent- og Magistratseembedsmænd i Kongeriget Danmark, der hidtil ganske eller tildels have været aflagte med Sportler, maatte blive satte paa fast Gage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Nedsættelse af en Høker Johan Sørensen af Stobberup idømt Mulkt, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at nedsætte den Høker Johan Sørensen af Stobberup ved Hatting Herreds Politirets Dom af 11te Mai d.A. for ulovligt Brændevinsudsalg samt ulovligt Krohold eller Værtshushold idømte Mulkt af 80 Rd. til Veile Amts Fattigkasse til 40 Rd.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at en Byfoged- og Byskriver-Embedet i Veile tilhørende Jordlod Matr. No. 18 af Veile Enge maa bortsælges, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den Byfoged- og Byskriverembedet i Veile tilhørende Jordlod Matr. No. 18 af Veile Enge, af Areal c. 8280 Quadratalen, der staar for Gammelskat 58 Sk., nyt Hartkorn 2 Fdkr. 2¾ Alb. bortsælges underhaanden for en contant Kjøbesum af 500 Rd., og mod at Kjøberen bærer alle Udgifterne ved Salget.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling om Nedsættelse af det Beløb, som Besidderen af Baroniet Holkenhavn skal erlægge i aarligt Afdrag paa den Baroniet paa hvilende Gjæld.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det tillades Besidderen af Baroniet Holkenhavn, Kammerherre, Hofjægermester, Baron Conrad Frederik Erik Holck, fra indeværende Aar at regne, at afdrage den Baroniet endnu paa hvilende Gjæld af 32.000 Rd., ved aarlige Afbetalinger af 1000 Rd., Halvdelen at erlægge i hver af de halvaarlige Terminer og saaledes, at det efter Udløbet af hver Termin godtgjøres for Justitsministeriet, at Afdraget er erlagt.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet mandag d. 16. november 1863.

Aar 1863, Mandagen d. 16de November Formiddag Kl. 10, traadte det Geheime-Statsraad sammen paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kong Christian den Niendes allerhøieste Præsidium.

Hans Majestæt Kongen aabnede Mødet med at udtale, hvor dybt han, som havde modtaget saamange Velgjerninger af Kong Frederik den Syvende, følte ved det Sorgens Budskab, som nu vil være naaet over hele Landet om Kongens Død. Han følte tilfulde den ansvarsfulde Byrde, som hviler paa hans Skuldre, men han satte sin Lid til Vor Herre og til det danske Folk, som havde vist ikke alene dets sidste, for det uforglemmelige Konge, men ogsaa dets tidligere Konger sin Kjærlighed, og han havde det Haab, at naar han i Gjærning viser, at han har et dansk Hjerte, som han hos sig føler, at han har, vil det gaa. Han haabede ogsaa, at det, da der foruden de danske Landsdele er andre Landsdele, som kunne fordre af deres Konge de samme Følelser, vil lykkes ham med de her forsamlede Medlemmer af Geheime-Statsraadet, thi han stoler paa dem, at opnaa, at der atter tilveiebringes et broderligt Forhold mellem de forskjellige Landsdele, hvoraf Monarkiet bestaar.

Hans Majestæt Kongen oplæste derefter den af ham i Henhold til Forfatningsloven for det danske Monarkis Fælledsanliggender af 2den October 1855 § 5 skriftlig afgivne edelige Forsikkring, ubrødeligt at holde Forfatningslovene, saavel for Monarkiets Fælledsanliggender som for de enkelte Landsdeles særlige Anliggender, hvilken Forsikkring derpaa overleveredes Conseilspræsidenten for af ham, overensstemmende med fornævnte §, at overgives Rigsraadet.

Conseilspræsidenten [Hall] oplæste dernæst og forelagde til Hans Majestæts allerhøieste Underskrift Aabent Brev, hvorved Kong Christian den Niendes Thronbestigelse kundgjøres samt Allerhøieste Budskab til Rigsraadet, til hvilke begge Udfærdigelser Conseilspræsidenten forud havde meddelt Hans Majestæt Udkast.

Hans Majestæt forsynede begge de forelagte Udfærdigelser med sin allerhøieste Underskrift.

Conseilspræsidenten [Hall] udbad sig derefter Hans Majestæts Tilladelse til at henlede Allerhøistsammes Opmærksomhed paa forskjellige Punkter, hvorom der i Anledning af den høisalige Konges Bort-

gang maatte tages Bestemmelse, og som et saadant skulde han først nævne den afdøde Konges Begravelse.

Med Hensyn hertil udtalte *Hans Majestæt* som sin allerhøieste Villie, at den afdøde Konges Lig bliver at føre tilsøs til Kjøbenhavn paa Dampskibet Slesvig, og at der i Henseende til Begravelsen bliver saavidt muligt at forholde som ved tidligere lignende Leiligheder. Hans Majestæt tilføiede, at Allerhøistsamme troede det rigtigst, at Liget balsameres, medmindre den afdøde Konge skulde have efterladt nogen Bestemmelse om, at han ikke ønskede det, i hvilken Henseende Underretning først maatte indhentes.

Hvad dernæst den ved Kongens Død nødvendiggjorte Forandring af Kirkebønnen angik, udtalte Hans Majestæt, at der, efterat der er bedet for Allerhøistsamme, skal bedes for Dronning Louise, Enkedronning Caroline Amalie, Kronprinds Frederik, Prindsesse Dagmar, Prindsesse Thyra, Prinds Valdemar og de øvrige Kongelige Børn. Hans Majestæt paalagde derhos de vedkommende tre Ministre, Ministeren for Kirke og Undervisningsvæsenet, Ministeren for Slesvig og Ministeren for Holsten og Lauenborg, at træde sammen for, efter at have taget under Overveielse, hvorledes Kirkebønnen, med de nævnte Forandringer, vilde iøvrigt være at formulere, navnlig med Hensyn til den Plads, hvor Arveprindsessen skulde nævnes, allerunderdanigst nærmere at forelægge et Udkast til, hvorledes Kirkebønnen derefter i det hele vilde blive.

I Henseende til Ringen med Kirkeklokkerne m. v. bestemte Hans Majestæt, at der ganske skal forholdes som tidligere, saaledes at der, indtil den høisalige Konges Lig bliver bisat, skal ringes fra Kl. 10 til 12 om Formiddagen og fra Kl. 4 til 6 om Eftermiddagen, samt at al Spil i Kirkerne ligeledes i samme Tid skal ophøre.

Ligeledes med Hensyn til Ophøret af offentlige Forlystelser udtalte Hans Majestæt sig for, at der forholdes paa samme Maade som tidligere ved lignende Leiligheder, idet Allerhøistsamme derhos, paa dertil af *Justitsministeren* [Casse] given Anledning, erklærede sig med ham enig i, at det ogsaa forbydes Secondtheatrene i Kjøbenhavn og de forskjellige omreisende Skuespillerselskaber at give Forestillinger. *Hans Majestæt* paalagde tillige alle vedkommende Ministre at drage Omsorg for, at de Bestemmelser, der træffes, komme overalt i Landet til Udførelse paa samme Maade, det ene Sted som det andet.

Hvad det Kongelige Navnechiffers Forandring angik, fandt Hans Majestæt det rigtigst, at der ganske forholdes som tidligere, i hvilken Henseende Allerhøistsamme overlod Conseilspræsidenten at foranstalte det fornødne.

Ogsaa med Hensyn til Landesorgen udtalte Hans Majestæt, at der skulde forholdes som tidligere og overlod Ministeriet i saa Henseende at træffe Foranstaltning, efterat der fra Hofmarskallatet først er sket den fornødne Meddelelse om Sørgedragten.

Paa dertil af *Hans Majestæt* given Anledning meddelte *Krigsministeren* [Lundbye] og *Marineministeren* [Bille], at der var truffet Foranstaltning til, at samtlige Tropper og Marinens Mandskab strax tages i Ed i Anledning af Thronskiftet.

I Henseende til Sorgen, som bliver at anlægge af Militæretaterne, udtalte *Hans Majestæt*, paa *Krigsministerens* [Lundbye] Forespørgsel, at det var Allerhøistsammes Ønske, at der forholdes aldeles som tidligere.

Efterat *Hans Majestæt* havde yttret, at Allerhøistsamme ventede Meddelelse fra Conseilspræsidenten, naar han ønskede igjen Geheime-Statsraad samlet, bemærkede *Conseilspræsidenten* [Hall], at der forelaa adskillige Sager til Foretagelse og navnlig da det af Rigsraadet vedtagne Udkast til Grundlov for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælledsanliggender, med Hensyn til hvilket han allerede tidligere havde udtalt sig for Hans Majestæt.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det, hvad dette Udkast angik, er, da han hverken vil overile sig i den ene eller i den anden Retning, hans Ønske ikke at tage nogen endelig Bestemmelse, forinden han, der var fraværende, da Udkastet i sin Tid blev forelagt i Geheime-Statsraadet, er bleven nærmere bekjendt med Sagen, hvorfor han ønskede den udsat i nogle Dage.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, at det, som Forholdene ere, er, hvad han ogsaa allerede havde tilladt sig at udtale for Hans Majestæt, ønskeligt, at denne Sag snart bliver afgjort, til ikke nu strax at tage Bestemmelse vilde der findes naturlig Grund, idet han antog, at hvis Sagen staar hen i længere Tid, vil der paa den ene Side herhjemme fremtræde forskellige Yttringer, som man helst maatte ønske ikke fandt Sted, og paa den anden Side vil udefra ske Skridt, som maaske ville vanskeliggjøre, hvad her senere besluttes. Der var igaar fra den herværende preussiske Gesandt kommet en Meddelelse om,

at han havde faaet en Depeche fra sin Regjering, hvori udtales, at man maatte fra preussisk Side i høieste Grad beklage, om den Kongelige Regjering gik frem med at gennemføre Forfatnings-Omordningen, da dette meget vilde vanskeliggjøre en mindelig Afgjørelse. Det var for første Gang, at der fra den preussiske Regjering var kommet noget saadant med Hensyn til Forfatningsudkastet, og der kunde maaske nu være Tendents hos den til at søge at vinde Popularitet ved i den Retning at gaa frem imod os; men har den preussiske Regjering den Hensigt, saa vil den netop finde en forøget Anledning til at træde frem dermed og søge at skaffe sig Gehør hos de venskabelige Magter, naar den ser, at der her ventes med at tage Bestemmelse om Forfatningsudkastet. Han skulde med Hensyn her til endnu fremhæve, at han fra den Kongelige Gesandt i Frankfurt havde for kort siden faaet en Meddelelse, hvorefter det for ham fra en aldeles paalidelig Kilde var udtalt, at Østerrig nu ønskede Forfatningssagens snarest mulige Afgjørelse, da ogsaa derved Afgjørelsen af den holstenske Sag vilde lettes; og skulde nu, uagtet der i saa Henseende ikke haves nogen Kjendsgjerning, den Vending foregaa, at Østerrig kunde finde det i dets Interesse ikke at gaa frem mod os, men at søge at trække sig tilbage, vilde dette sandsynligligt nok kunne have Indflydelse paa at drive Preussen frem i modsat Retning.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ikke ansaa det for at være af saa stor Betydning, hvad Stemningen hos Østerrig og Preussen er med Hensyn til Forfatnings-Udkastet, men at det navnlig kommer an paa, hvad Frankrig og England tænker om det.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, at dersom man direkte vilde spørge hos det franske og engelske Kabinet om deres Mening angaaende Forfatningsudkastet, vilde man ganske sikkert faa det Svar, at de ikke kunde inklade sig paa at bedømme dette; og det vilde desuden ogsaa være misligt at give fremmede Kabinetter Leilighed til at udtale sig om et saadant rent indre Anliggende. Vilde man spørge dem, om det er rigtigt at gjøre det Skridt at gennemføre den nye Forfatning, saa vare de nødtte til at sige, at vi helst ikke maatte gjøre noget Skridt, som kunde fremkalde Vanskeligheder og Conflicter, da deres Opgave er at virke dulmende; men at spørge dem og siden handle anderledes, end de sagde, at man skulde gjøre, gik naturligvis ikke an. Hvad der imidlertid under saadanne Forhold som

dem, hvorom her er Spørgsmaal, kan betragtes som tilstrækkeligt, er at se, hvorledes hine Kabinetter af sig selv træde op, og han maatte da i saa Henseende udtale, at der med Hensyn til hele den paagjældende Sag ikke er yttret et eneste Ord, hverken fra det franske eller fra det engelske Kabinetts Side. Ligeover herfor staar, hvad der efter hans og Ministeriets Overbevisning maa være afgjørende, at Repræsentationen, efterat den frit har forhandlet Forfatningsudkastet og ført det igjennem, maa være berettiget til at se de Formaal, som derved er sat, naaet ved, at Udkastet stadfæstes, og hvis dette ikke sker, saa vil der fremtræde en Stilling, som ikke kan andet end anses betænkelig, og som for Ministeriets Vedkommende vil være umulig. Som han allerede forhen havde yttret, maatte han finde det meget ønskeligt, at der ialtfald ikke hengik længere Tid end nogle Dage, inden Hans Majestæt tog sin Beslutning.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] ansaa det ogsaa for at være af yderste Vigtighed, at Hans Majestæt, enten Allerhøistsamme tager den ene eller den anden Beslutning, hurtigt bestemmer sig. Hvis Hans Majestæt nu underskriver den nye Forfatningslov, vil Ingen tage Allerhøistsamme det ilde op, men hvis Hans Majestæt udsætter at tage sin Bestemmelse, vil der muligt komme Forestillinger fra Magterne, og der vil indtræde en Spænding, som ikke paa nogen Maade vilde gjøre det lettere for Hans Majestæt at tage en fri Beslutning. Enhver Opsættelse kan ikke andet end fordærve Hans Majestæts Stilling, og det vil være langt lettere at tage Beslutningen, naar dette sker saa hurtigt som muligt.

Indenrigsministeren [Lehmann] udtalte sig i samme Retning, idet han lagde stor Vægt paa, at Beslutningens fuldkomne Frihed træder langt stærkere frem, naar den tages hurtigt, end naar der først gaar Tid hen.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme vel indsaa Ønskeligheden af snart at tage en Beslutning, men at Sagen dog er for vigtig til strax at bestemme sig.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet onsdag d. 18. november 1863.

Aar 1863, Onsdagen d. 18de November, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium.

Paa Forespørgsel af *Hans Majestæt*, om der vare komne Efterretninger af nogen Betydenhed fra Udlandet, yttrede *Conseilspræsidenten* [Hall], at han ingen saadanne havde at meddele. Han havde allerede tidligere havt Leilighed til at omtale for Hans Majestæt, at han fra den herværende engelske Gesandt havde modtaget den mundtlige Yttring, at han fra sin Regjering havde faaet et Telegram, der gik ud paa, at man fra engelsk Side ikke kunde indlade sig paa nogen Udtalelse med Hensyn til de indre Forhold i Danmark, navnlig hvad Forfatningssagen angik, men at man maatte ønske, at der intet skete, som kunde virke forstyrrende ind paa en fredelig Mediation.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at dette forekom ham som et Vink til os fra England, at vi skulle være varsomme med Gjennemførelsen af den nye Forfatning.

Conseilspræsidenten [Hall] erindrede, at den Slags Yttringer som den, hvorom Talen her er, kunde man efter hans Erfaring ikke lægge stor Vægt paa, og paa den Maade vilde altid, kunde man forud vide, selv de venskabelige Magter udtale sig. Hovedspørgsmaalet maa være, hvorledes vi selv maa opfatte Forfatningssagen; udefra er der om den hele Sag talt saa mærkværdigt lidet fra alle Sider, at han tror, at alle have været enige i, at den Vei, som er slaaet ind ved Forfatnings-Udkastet, *maatte* Danmark gaa.

Hans Majestæt Kongen kunde dog ikke andet end anse de Yttringer, som nu vare komne fra England, for sær vigtige, og han syntes, som han før bemærkede, at de vare ligesom et Vink med Hensyn til Forfatningsudkastet. Grunden, hvorfor Hans Majestæt havde idag samlet Geheime-Statsraadet, var netop at bringe Forfatningssagen paany under Omhandling, og han maatte tilstaa, at det efter hans Overbevisning vilde have været langt heldigere for Landet, om Udkastet til den nye Forfatning ikke havde været forelagt. Han var imidlertid ganske sikkert kommen i en forunderlig Stilling ved, at Frederik den Syvende havde lukket sine Øine i det Øieblik, han vilde underskrive Forfatningen, thi det var derved blevet ligesom en Arv, der var efterladt Hans Majestæt, en Slags Pligt for ham, nu at

underskrive den. Ministeriet vidste, at Hans Majestæt altid har været gennemtrængt af Overbevisningen om, at det rigtigste og klogeste for hele Landet er Helstatspolitikken, og Allerhøistsammes Ønske vil ogsaa fremdeles gaa ud paa, at en Helstat atter kan komme istand. Naar Ministeriet imidlertid desuagtet forment, at Hans Majestæt med det Haab kunde underskrive den nye Forfatning, saa var han villig dertil, men han ønskede da, at der i Indledningen til denne bliver med Hensyn til Helstatens fremtidige Bestand, ligesom der i sin Tid blev i Indledningen til Grundloven af 5te Juni 1849 taget et Forbehold med Hensyn til Slesvig, udtalt en Erkjendelse af Muligheden af en Tilslutning af Holsten og Lauenborg efter Kundgjørelsen af 6te November 1858, saaledes at det altsaa ikke er udelukket, at en Helstat atter kan komme istand.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, at det var under andre Forhold, at hint Forbehold med Hensyn til Slesvig kom frem. Hvad selve Spørgsmaalet om en fremtidig Tilslutning af Holsten og Lauenborg angik, da var det iøvrigt under Forhandlingerne i Rigsraadet om den nye Forfatning gjentagende blevet udtalt fra Regjeringens Side, navnlig gennem ham som Conseilspræsident, og siden fra det i Forfatningssagen nedsatte Udvalgs Ordførers Side i Overensstemmelse dermed, at den nye Forfatningslov ikke lægger Hindring iveien for, at en saadan Tilslutning vil kunne gaa for sig, men dette maa ske *med Rigsraadets Samtykke*, idet, da fra Forbundets Side de hollenske Stænders Samtykke er krævet til en Ordning af Forfatningen, det simpelt retfærdige er, at saa ogsaa de andre Landsdele maa give deres Samtykke.

Hans Majestæt Kongen føiede til sit tidligere Yttrede endnu, at han syntes, at det, naar Stormagterne skulde erklære, at den nye Forfatning var imod Traktaterne og maatte tages tilbage, kunde blive mere faretruende, end om den Forfatning nu ikke blev gennemført. Allerhøistsamme frygtede for, at ydre Tryk skulle nødsage os til at gjøre den Slags for Landets Ære ydmygende Skridt, som det vilde være at tage den nye Forfatningslov tilbage, efter at den først engang var bleven givet. Ministeriet maatte da selv bære hele Ansvaret derfor.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, at Ministeriet ganske vist bærer det hele Ansvar; Hans Majestæt er uden Ansvar. Det var ikke sagt fra Stormagternes Side, at den nye Forfatningslov strider imod

Traktaterne. Jo mere det hele Forfatningsspørgsmål kommer til at staa i et Chaos, desto mere kan man netop frygte Fordringer udefra, og man har langt større Sikkerhed for, at saadanne Fordringer ikke komme frem, naar der først foreligger en af alle vedtaget virkelig fri og folkelig Forfatning. Forfatningslovens Gjennemførelse har saaledes ogsaa fra den Side sin store Betydning; og skulde der da siden komme Fordringer frem, hvis Opfyldelse vilde gaa ud paa at undergrave det uafhængige danske Rige, saa vilde Folket være rede til den yderste Kraftanstrengelse for at værne om det.

Hans Majestæt Kongen erindrede om, at Ministeriet i 1854 selv var gaaet ind paa Helstaten.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, at han havde sagt, at han vilde en Helstat under en virkelig og retfærdig Forfatning for det hele, men at, hvis ikke det kunde naas, saa vilde han dog idetmindste sikre en saadan Forfatning for de Dele, som ikke høre til Forbundet. Hvem var det nu, der havde brudt den Forfatning, som med stor Vanskelighed var tilveiebragt for hele Monarkiet? Der foreligger jo Fordringer fra den anden Side om lovgivende Myndighed for Stænderne i Holsten, hvad der staar i ligefrem Strid med en Helstatsforfatning. Den eneste Vei nu at kunne komme til en Forfatning, som omfatter hele Monarkiet, er, at Holsten først kan se, at der er et uafhængigt dansk Rige, som kan gaa sin egen Vei.

Indenrigsministeren [Lehmann] fremhævede, at med Hensyn til hele Forholdet til Tydskland og hele Europa er den nye Forfatning aldeles ikke forskjellig fra Forfatningen af 2den October 1855, det er kun en Reform af denne, der berører rent indenlandske Spørgsmaal, saa at, hvad hint Forhold angaar, ikke een eneste Indvending kan gjøres mod den nye Forfatning, som ikke kunde gjøres mod Forfatningen af 2den October 1855.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] yttrede, at en saadan Udtalelse, som Hans Majestæt havde ønsket optaget i en Indledning til den nye Forfatningslov, efter de nu bestaaende Forhold ikke vilde kunne komme frem paa den Maade, da der ikke kan knyttes nogen Betingelse til de af Repræsentationen vedtagne Love. Men der blev tilbage at lade en slig Udtalelse komme i et Budskab til Rigsraadet, og derimod vilde der ikke være nogen constitutionel Vanskelighed. Da imidlertid Hans Majestæts Sind i den paagældende Henseende er tilstrækkeligt bekjendt, og alle erkjende, at Hans Maje-

stæts Betænkelighed ved at underskrive den nye Forfatning ligger i en Frygt for, at denne skulde lægge Hindring iveien for igjen at tilveiebringe Enhed mellem Holsten og de øvrige Landsdele, trænger Hans Majestæt ikke til hin Udtalelse, den behøves ikke. Den nye Forfatning kan heller ikke lægge nogen Hindring for en Fælledsforfatning; der er tyertimod i den en Bestemmelse, som, hvis Stemningen her og i Holsten bliver for en Tilslutning, vil gjøre denne lettere: den nemlig, at dertil efter den nye Forfatning kun fordres simpelt Flertal af Rigsraadets Medlemmer, medens der derimod nu skal 2/3 til at vedtage en Forfatningsforandring.

Justitsministeren [Casse] bemærkede, at efter hele Maaden, hvorpaa de af Rigsraadet vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse, kan der ikke være Spørgsmaal om nogen Indledning til dem: Loven bliver forelagt, som den kommer fra Rigsraadet, og den Veiledning, som tidligere havdes i Præmisser og Indledning, haves nu i, hvad der gaar forud for Lovens Vedtagelse af Rigsraadet. Han turde da, hvad den nye Forfatningslov angik, udtale, at det paa flere Stadier i Rigsraadet under dets Forhandlinger om samme er kommet til at fremtræde, at denne Lov paa ingen Maade lægger nogen Hindringer for en Helstatsforfatning; det er paa en fremtrædende Maade blevet udtalt saavel fra Ministeriets Side som navnlig ogsaa af Udvalgets Ordfører, at forsaavidt der fra de tyske Forbundslande kommer Ønske om at slutte sig til Danmark og Slesvig i en Fælledsforfatning, vil det kunne ske. Med Hensyn til Spørgsmaalet om et Budskab til Rigsraadet skulde han slutte sig til Cultusministeren og med ham tro, at det ganske vist ikke vil gjøres nødvendigt at lade en saadan Udtalelse, som af Hans Majestæt paapeget, udgaa gjennem et Budskab.

Conseilspræsidenten [Hall] ansaa det ligeledes som givet, at Loven maa underskrives uden noget Forbehold. Hvad et Budskab angik, da troede han ikke, at der vil være nogen Nødvendighed for det, og Spørgsmaalet om at lade et saadant udgaa, der da maatte være en Udtalelse fra Hans Majestæt til Repræsentationen som sluttende sig til Budskabet i Anledning af Hans Majestæts Thronbestigelse vilde ialtfald meget komme an paa de Udtryk, der kunde findes.

Ministeren for Slesvig [Wolfhagen] yttrede, at naar man tænker sig, at det forelaa, at der blev Spørgsmaal om at tilveiebringe en

Tilslutning af Holsten og Lauenborg til Fælledsforfatningen, saa vilde hertil udfordres samstemmende Beslutninger af de holstenske Stænder og af Rigsraadet; det, hvorpaa det vilde komme an, vilde da være, at der virkelig i Landet var en saadan Stemning, at der kunde være Haab om at opnaa saadanne samstemmende Beslutninger. Han troede nu ikke, at der i den nærmeste Fremtid vilde ske et saa fuldstændigt Omslag i Stemningen, som dertil vilde behøves, og selv afset fra formelle Hindringer med Hensyn til en saadan Udtalelse i et Budskab, som bragt under Spørgsmaal, troede han derfor, at en slig Udtalelse ikke vilde have stor Betydning, og at der, saaledes som Stemningen nu er paa begge Steder, kunde være grundet Frygt for, at den endog snarere vilde virke skadeligt end til Gavn. Spørgsmaalet om et Budskab vilde under alle Omstændigheder, troede han, meget afhænge af, om man kunde finde en passende Form for den paagjældende Udtalelse, men dette mente han vilde være meget vanskeligt, og han vilde derfor tillade sig allerunderdanigst at anbefale Hans Majestæt at underskrive uden at lade udgaa noget Budskab.

Indenrigsministeren [Lehmann] bemærkede, at der jo fra dansk Side havde været gjort gjentagne Skridt for at komme til at forhandle med Holstenerne, og han troede derfor, at naar der skulde være Tale om fra Hans Majestæts Side nu at indvirke paa Stemningen, maatte det snarere være som Hertug af Holsten, at Hans Majestæt maatte lade sine Bestræbelser gaa ud paa at indvirke paa Holstenerne, thi hvis der paa nogen rimelig Maade fra Holsten gjøres tilnærmende Skridt, troede han ikke, at det er herfra, at de ville stødes tilbage. Men han havde rigtignok, efter alt hvad foreligger, den Overbevisning, at det ikke er en forbigaaende Misstemning, der viser sig hos Holstenerne, men at Stemningen er permanent.

Hans Majestæt Kongen yttrede med Hensyn til Betænelighederne ved at gennemføre den nye Forfatning, at Allerhøistsamme i saa Henseende ikke er saa ængstelig for Holstenerne som for os selv, idet han er bange for, at vi skulde komme til, tvungne af Magterne, at tage Forfatningen tilbage igjen, og dette vilde han anse som et ydmygende og sørgeligt Skridt. Hans Majestæt tilføiede, at han havde gjerne set den hele Forfatningssag udsat, indtil Pariser-Congressen var kommen istand.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, at det vil kunne have lange

Udsigter med Pariser-Congressen, medens der, hvad den nye Forfatning angaar, foreligger en Tilstand, som gjør paatrængende Krav gjældende.

Marineministeren [Bille] skulde, i Anledning af, hvad Hans Majestæt senest havde yttret, vove at tro, at naar Hans Majestæt først har opfyldt sit Folks Ønske om at underskrive Forfatningen, saa vil ogsaa hele Folket staa som een Mand om Hans Majestæt, og det er ingen Skam at blive overvundet, naar man maa give efter for Magten. Hvad dernæst angik Spørgsmaalet om Muligheden af en Tilslutning af Holsten til Fælledsforfatningen, da var det ved Slutningsbehandlingen af Forfatningssagen i Rigsraadet blevet af Udvalgets Ordfører sagt, at der intet var iveien for, at Døren blev staaende paa Klem for Holstenerne, og at naar de kom og bankede paa, vilde han svare: kom ind; *Marineministeren* vilde sige, at hvis han til den Tid skulde have nogen Stemme, vilde han ikke alene svare: kom ind, men: vær velkommen, og det troede han, at hver veltænkende Mand vilde gjøre. Men nu er Tiden for os at komme til Holstenerne forbi; de maa komme til os, og derefter maa vi vente.

Forsaavidt Talen havde været om en Udtalelse fra Hans Majestæts Side i et Budskab, saa skjønnede han ikke rettere, end at et saadant Budskab kunde have sin gode Virkning, naar det maatte kunne lykkes at finde de passende Udtryk.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] bemærkede, at et saadant Budskab maatte være contrasigneret, og at det netop derfor vilde tabe sin Betydning som en personlig Udtalelse af Hans Majestæt.

Hans Majestæt Kongen yttrede derefter, at Allerhøistsamme vilde underskrive Forfatningsloven, og at han haaber, at det med Guds Hjælp vil være til Landets Gavn.

Efter Hans Majestæts allerhøieste Befaling blev derpaa den af Conseilspræsidenten nedlagte allerunderdanigste Forestilling om allerhøieste Stadfæstelse af den af Rigsraadet vedtagne Grundlov for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælledsanliggender oplæst; hvornæst Hans Majestæt forsynede Loven med sin allerhøieste Underskrift, idet han gjentog, at Ansvaret hviler paa Ministeriet, og at han nødig underskriver, fordi han frygter for, at det vil føre Landet til Ulykker, men da han anser det som en Arv, hans høisalige Forgjænger har efterladt ham, og da han er gjennemtrængt af den

Overbevisning, at denne vilde have underskrevet Loven, gjør han det som en Pligt.

Den af Hans Majestæt underskrevne Lov blev derefter contrasigneret af samtlige Ministre.

Paa dertil given Anledning resolverede *Hans Majestæt*, at der i Anledning af Thronskiftet skal tilstilles samtlige under Ministerierne sorterende Embeds- og Bestillingsmænd, som have allerhøieste Bestalling, Edsformularer, der inden en vis kort Frist, hvorom vedkommende Ministre nærmere vilde have at forene sig, blive at tilbagevende, forsynede med Underskrift, ligesom ogsaa samtidigt hermed alle Bestallinger skulle indsendes til allerhøieste Fornyelse. Hans Majestæt tilføiede, at det var hans Villie, at der i saa Henseende skulde forholdes ens overalt for hele Landet.

Efterat *Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Monrad] havde bemærket, at ved en Konges Død visse Kirker pleie at beklædes med Sort, og at der pleier at anordnes afholdt paa Bisættelsesdagen Gudstjeneste i alle Kirker, i hvilken Henseende Biskoppen over Sjællands Stift foreslaar den Text til Prækenen, som bliver at bestemmes, udtalte *Hans Majestæt*, at der i ommeldte Henseende bliver nu at forholde ganske som før, idet Hans Majestæt tilføiede, at der i det hele med Hensyn til Sørge-Foranstaltninger og hvad dermed staar i Forbindelse hellere maa for den sidstafdøde Konge gjøres mere end mindre i Sammenligning med, hvad der ved tidligere lignende Leiligheder er sket.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Arrestantinden Karen Nielsdatter af Kyndby, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at eftergive Arrestantinden Karen Nielsdatter af Kyndby den hende ved Høiesterets Dom af 20de f. M., i Medfør af Forordningen 4de October 1833 § 10, 3die Membrum, og D. L. 6-9-1, cfr. Forordningen 24de September 1824, idømte Straf af at miste sin Hals og hendes Hoved at sættes paa en Stage, imod at hun hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet fredag d. 27. november 1863.

Aar 1863, Fredagen d. 27de November, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium.

Protokollerne for Geheime-Statsraadets Møder d. 16de og 18de November bleve oplæste og ratihaberede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Karen Sophie Jørgensdatter, Peder Munkeboes Enke.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Karen Sophie Jørgensdatter, Peder Munkeboes Enke, den hende ved Høiesterets Dom af 13de d. M. for Fostermord, i Henhold til D. L. 6-6-7 ifundne Straf af at miste sin Hals og hendes Hoved at sættes paa en Stage, imod at hun hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Justitsministeren [Casse] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Krigsassessor Carl Christian Mørch, Anders Sørensen Brøndbyvester og Christen Petersen Bøgetsø, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Krigsassessor Carl Christian Mørch samt Anders Sørensen Brøndbyvester og Christen Petersen Bøgetsø de dem ved Høiesterets Dom af 29de Juni d. A., førstnævnte for Bedrageri og de tvende sidstnævnte for Tyveri, resp. i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 42, 43 og 50, cfr. § 69, samt Lovgivningens Analogi og i Medfør af Forordningen af 1840 § 1 ifundne Straffe af Fængsel paa Vand og Brød, førstnævnte i 4 Gange 5 Dage og de tvende sidstnævnte hver i 2 Gange 5 Dage, saaledes at Brøndbyvester og Bøgetsø hensættes i simpelt Fængsel hver i 14 Dage.

Med den Bemærkning, at *Hans Majestæt* ikke vilde modsætte sig den foreslaaede Strafformildelse for Assessor Mørch, da samtlige Høiesteretsassessorer havde indstillet ham til saadan Formildelse, hvilken derefter ogsaa var bleven tiltraadt af Justitsministeren, men at Allerhøiestsamme rigtignok fandt, at han derved slap altfor mildt i Forhold til hans Brøde, behagede det Hans Majestæt, efterat *flere af Geheime-Statsraadets Medlemmer* havde heri sluttet sig til Allerhøiestsamme, idet de dog ligesom Hans Majestæt troede, at man ikke vel kunde fravige den af Høiesteret enstemmig gjorte Indstilling, og

efterat *Justitsministeren* [Casse] yderligere havde udviklet de i den refererede Forestilling til Fordel for den domfældte anførte Benaadningsgrunde, allernaadigst at bifalde Justitsministerens foreliggende Indstilling i sin Helhed.

Justitsministeren [Casse] refererede derpaa en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Søren Buch Madsen af Børup, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Søren Buch Madsen af Børup den ham ved Høisterets Dom af 2den f. M. for Mened, i Medfør af Forordningen 15de April 1840 § 1 tilfundne Straf af at hensættes til Tugthusarbeide i 4 Aar, imod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Maren Marie Nielsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Maren Marie Nielsen den hende ved Høiesterets Dom af 3die f. M. for Brandstiftelse, i Medfør af Forordningen af 26de Marts 1841 § 4 idømte Straf af Tugthusarbeide i 8 Aar, imod at hun hensættes til Forbedringshusarbeide i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Eftergivelse for Albertine Frederikke Olsen, Snedkersvend Wiebkings Enke, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at eftergive Albertine Frederikke Olsen, Snedkersvend Wiebkings Enke, heraf Staden den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 27de August d. A. for at have udsendt sine Børn for at betle, i Henhold til Loven af 3die Marts 1860 § 3 idømte Straf af 18 Dages Arbeide i Kjøbenhavns Fattigvæsens Tvangsarbeidsanstalt.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Søren Olesen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Søren Olesen af Gadbjerg den ham ved Nørvang-Tørrild Herreders Extra-rets Dom af 4de September d. A. for Bedrageri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 43 cfr. §§ 41 og 1 idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Mette Marie Sørensdatter af Korsør, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Mette Marie Sørensdatter af Korsør den hende ved Høiesterets Dom af 2den f. M. for 3die Gang begaaet Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 15 tilfundne Straf af Forbedringshusarbeide i 4 Aar, mod at hun hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst Indstillingen.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Ernst Ludvig Mayer af Owen i Kongeriget Würtemberg og Anna Juliette Mayer, født Pedrin, hvori indstilles, at Ægteskabet mellem Ernst Ludvig Mayer af Owen i Kongeriget Würtemberg og Anna Juliette Mayer, født Pedrin, maa være aldeles ophævet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Husmand Christopher Jensen og Karen Jørgensdatter samt Tilladelse for førstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Ægteskabet mellem Husmand Christopher Jensen af Døllefjelde og Karen Jørgensdatter maa være aldeles ophævet, og at førstnævnte maa indgaa andet lovligt Ægteskab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at de Kapitaler, der indsættes i Børglum Herreds og Omegns Spare- og Laanekasse, og disses Renter maa, saalænge de sammesteds indestaa, fritages for at belægges med Arrest og Beslag, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at de Kapitaler, der indsættes i Børglum Herreds og Omegns Spare- og Laanekasse, maa, saalænge de sammesteds indestaa, fritages for at belægges med Arrest og Beslag.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst Indstillingen.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Fritagelse for Besidderen af Baroniet Vilhelmsborg for at erlægge Gjældsafdrag for Aarene 1863, 64, 65 og 66 og Fastsættelse af

Størrelsen af de fremtidige Gjældsafdrag, hvori indstilles, at Besidderen af Baroniet Vilhelmsborg, Baron Carl Vilhelm Marius Frederik Christian Güldenchrone maa fritages for i Aarene 1863, 1864, 1865 og 1866 at erlægge noget Afdrag paa den Baroniet paahvilende Gjæld, mod at han i denne Tid ved aarlige Afdrag af 4000 Rd. første Gang at erlægge i 11te Juni Termin 1864, berigtiger den afdøde Besidders Skyld til Lehneth; og at de allerhøieste Bevillinger af 16de December 1851 og 17de Januar 1859 forandres derhen, at den Baroniet paahvilende Gjæld fra 1867 afdrages med 4000 Rd. aarlig, at erlægge i hvert Aars 11te Juni Termin, første Gang 11te Juni 1867.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst disse Indstillinger.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Peder Skomager Nielsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Peder Skomager Nielsen af Erslev den ham ved Høieste-rets Dom af 27de October d. A. for attenteret Mord, i Medfør af D. L. 6-6-22, jfr. Forordningen 4de October 1833 § 14, 2det Membrum, tilfundne Straf af at have sit Liv forbrudt, mod at han hensættes til Forbedringshusarbeide paa Deres Majestæts Naade.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Husmand Hans Christian Jensens Hustru, Frederikke Jensen af Horsens Enge, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Husmand Hans Christian Jensens Hustru, Frederikke Jensen af Horsens Enge den hende ved Høiesterets Dom af 28de f. M. for Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 13, tilfundne Straf af Forbedringshusarbeide i 1 Aar, mod at hun hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst Indstillingen.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tilladelse for Mursvend Niels Peter Olsen til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Murersvend Niels Peter Olsen heraf Staden, hvis Ægteskab med Sophie Vilhelmine Eggen er fuldstændig ophævet ved allerhøieste Bevilling af 3die October 1861, maa indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Ane Regine Lund, født Lagermann, uanset at han med hende har bedrevet Hor.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Smedelærling Peter Christian Mynchenberg, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Smedelærling Peter Christian Mynchenberg heraf Staden den ham ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af lode f. M. for Tyveri, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 13 ifundne Straf af at hensættes til Forbedringshusarbeide i 1 Aar, mod at der tildeles ham 25 Rottingslag.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Proppekjærerlærling Axel Carl Christian Andersen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Proppekjærerlærling Axel Carl Christian Andersen den ham ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 6te f. M., for 2den Gang begaaet Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 13 idømte Straf af 1 Aars Forbedringshusarbeide, imod at der tildeles ham 25 Slag af en Rotting.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst Indstillingen.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Tilladelse for Elise Juul, født Kyed til at indgaa Ægteskab med Christen Laursen Kyed, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Elise Juul, født Kyed af Hammergaard, hvis Ægteskab med Gaardmand Hans Nielsen Juul er fuldstændig ophævet ved allerhøieste Bevilling af 9de September d. A. maa indgaa Ægteskab med Christen Laursen Kyed, uanset at hun har forset sig med ham, medens hun levede separeret i Henseende til Bord og Seng fra sin fornævnte Mand.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling om Tilladelse for Direktionen for det grevelige Schimmelmannske Fideicommiss til at optage et Laan af 30.000 Rd. paa Fideicommissets Substants til Dækning af de ved Reorganisationen af Kronborg Geværfabrik medgaaede Udgifter, hvori indstilles, at det allernaadigst tillades Direktionen for det grevelige Schimmelmannske Fideicommiss at optage et Laan paa 30.000 Rd. paa Fideicommissets Substants til Dækning af de ved Reorganisationen af Kronborg Geværfabrik medgaaede Udgifter, paa Vilkaar:

- 1) At Laanet tilbagebetales i et Tidsrum af 15 Aar, med 2000 Rd. i hvert Aar, Halvdelen at erlægge i hver Termin, første Gang i Juni Termin 1864, og
- 2) at det ved Udløbet af hver Termin for Justitsministeriet godtgøres, at det anordnede Afdrag har fundet Sted.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fenger] refererede 8 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende 8 af Rigsraadet vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse, nemlig:

- 1) Lov om Meddelelse af Indfødsret til forskellige Udlændinge.
- 2) Lov om en midlertidig Forbedring af Lønningen for Embedsmænd og Betjente under Fælledsministerierne i Finantsperioden 1864–66.
- 3) Lov om Pension for afskediget Planteur ved Palsgaards Plantage Rasmus Hansen.
- 4) Lov om Pension for afskediget Toldassistent Friedrich Eduard Julius Christiansen.
- 5) Lov om Ophævelse af Extrapoststationer i Kjøbstæderne.
- 6) Lov angaaende Afløsning af Fæste- og Tiltrædelsespenge for de under Domænevæsenet hørende Arvefæste-Eiendomme i Hertugdømmet Slesvig.
- 7) Lov om Afhændelsen af Apotheke i Graasten.
- 8) Lov angaaende Salg af en Del af de Staten tilhørende Jorder i Gudskog i Tønder Amt.

Overensstemmende med Indstillingerne blev samtlige disse 8 Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fenger] forelagde derefter til allerhøieste Corroboration i det Geheime-Statsraad en udenfor dette, paa hans derom allerunderdanigst nedlagte Forestilling, erhvervet allerhøieste Resolution, hvorved han bemyndiges til at forelægge Rigsraadet et Ud-kast til Lov om Udløbet af Funktionstiden for de middelbart og umiddelbart valgte Medlemmer af nærværende Rigsraad. Den saaledes afgivne Resolution blev allerhøiest corroboreret.

Finantsministeren [Fenger] refererede fremdeles 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende 4 af Rigsraadet vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse, nemlig:

- 1) Koloniallov for de dansk-vestindiske Besiddelser.

- 2) Lov om Fritagelse for Told samt andre Skatter og Afgifter af en Flydedok i St. Thomæ Havn.
  - 3) Lov om Udløbet af Funktionstiden for de middelbart og umiddelbart valgte Medlemmer af nærværende Rigsraad.
  - 4) Lov om Tillæg til de i det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 § 15 opførte Statsudgifter i Finantsperioden 1862-64.
- I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse 4 Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Der Finanzminister [Fenger] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die vorläufige Entrichtung des dem Herzogthum Holstein zufallenden Antheils an den mit der Reise Seiner Majestät des Königs der Hellenen verbundenen Kosten.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allerhöchst zu genehmigen, dass als Anheil des Herzogthums Holstein an den mit der Reise Seiner Majestät des erwählten Königs der Hellenen von Dänemark nach Griechenland verbundenen Kosten vorläufig 10.655 Rd. entrichtet werden.

Krigsministeren [Lundbye] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved resp. følgende 3 af Rigsraadet vedtagne Love forelægges til allerhøjeste Stadfæstelse, nemlig:

- 1) Lov om extraordinær Pension for afskediget Stabslæge, Etatsraad, Dr. med. I. C. Müller.
- 2) Lov om et Pensionstillæg for afskediget Premierlieutenant af Infanteriets Krigsreserve Søren Larsen Andersen, og
- 3) Lov om extraordinær Pension for afskediget constitueret Materialskriver i Sønderborg, Christian Sommerfeldt.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve alle disse 3 Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Krigsministeren* [Lundbye] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøjeste Stadfæstelse forelægges den af Rigsraadet vedtagne Lov om Tillægsbevilling til det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 i Finantsperioden 1862-64 for Krigsministeriets Vedkommende.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste bemeldte Lov.

Videre refererede *Krigsministeren* [Lundbye] en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at der som Hertugdømmet Holstens Andel af de Udgifter, som foranlediges ved Armeens videre Udvikling i

Tidsrummet fra 1ste October d. A. til Finantsperiodens Slutning, udredes 254.654 Rd. 48 Sk.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Krigsministeren [Lundbye] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende to Lovudkast forelægges til allerhøieste Approbation, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om extraordinær Udskrivning af Heste til Brug for Hæren.
- 2) Udkast til Lov om Pension for afskediget Kasserer ved det militære Varedepot og Fuldmægtig under Krigsministeriet, Krigsraad E. C. L. Holten, afskediget Magasinforvalter ved det militære Varedepot, Krigsassessor F. Petersen og afskediget Maaler ved den militære Klædetilvirkning, Krigssekretær H. G. Hertzog.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Lovudkast allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsraadet.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet fredag d. 4. december 1863.

Aar 1863, Fredagen d. 4de December, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium.

Hans Majestæt Kongen indførte Hans Kongelige Høihed Kronprindsen i Geheime-Statsraadet, hvori Høistsamme i Henhold til Forfatningsloven for det danske Monarkis Fælledsanliggender af 2den October 1855 § 14 tog Sæde.

Conseilspræsidenten [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved den af Rigsraadet vedtagne Lov angaaende Valgene til Rigsraadet forelægges til allerhøieste Sanction.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøiest at stadfæste bemeldte Lov.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, at han, som det vilde være i Hans Majestæts allernaadigste Erindring, allerede den 20de f. M. havde havt den Ære at henvende sig til Allerhøistsamme om at, paa dertil given Anledning, Hans Excellence Grev Carl Moltke havde for

ham udtalt sig paa en saadan Maade, at han maatte anse ham villig til at overtage det holstenske Ministerium, hvad Conseilspræsidenten maatte finde vilde være meget heldigt, da det navnlig under de nærværende Forhold var særdeles ønskeligt, at der kom til at forestaa dette Ministerium en Mand af den Betydning, som selv er Holstener. Hans Majestæt havde derefter havt Samtale med Grev Moltke, og Allerhøistsamme gik efter dennes Yttringer ogsaa ud fra, at det var hans Mening at overtage den holstenske Portefeuille, og at han blot ventede Conseilspræsidentens Dimission som Minister for Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg, om hvilken Dimission Conseilspræsidenten derfor ogsaa strax Dagen efter overleverede Hans Majestæt allerunderdanigst Ansøgning. Ulykkeligvis viste det sig imidlertid, da Sagen var kommen saa vidt, at Grev Moltke havde visse Betæneligheder, som navnlig grundede sig paa, at han ikke selv var i Øieblikket saa nøie bekendt med Forholdene i Holsten og heller ikke overfor Holstenerne stod saaledes, at han som holstensk Minister vilde kunne have den Betydning, som behøvedes. han ansaa det derfor ønskeligt, at man henvendte sig til andre, og han nævnte i saa Henseende Grev Reventlow-Criminil og Baron Carl Plessen. Disse to Mænd bleve da kaldte herover, de kom, Forhandlinger med dem fandt Sted, og for sit Vedkommende havde Conseilspræsidenten Leilighed til gjentagende at tale med Grev Criminil saavel som ogsaa med Grev Moltke. Men Resultatet af de stedfundne Forhandlinger blev, at man d. 30te f. M. meddelte ham en skriftlig Fremstilling af forskellige Punkter, som først maatte ske fra Ministeriets Side, før der kunne blive Spørgsmaal om nogen af de tre nævnte Herrers Indtrædelse i Regjeringen paa den ene eller paa den anden Maade. Nogle af disse Punkter havde saa overveiende Betæneligheder ved sig, at det vilde være umuligt for et dansk Ministerium uden videre at gaa ind paa dem, idet det navnlig stillede op af de Herrer som første Betingelse, at det hele holstenske Spørgsmaals Afgjørelse strax skulde overdrages til Voldgift af de 5 Stormagter, og dette med det udtrykkelige Tilføiende, at disse Magter skulde vaage over den locale Gjennemførelse af, hvad der bestemtes. Foruden de praktiske Vanskeligheder, som Opfyldelsen af denne Betingelse vilde have, laa der jo noget saa overordentlig farligt i at voldgive en Sag af den Betydenhed, hvorunder det hele Spørgsmaal om Forfatningsforholdene i Monarkiet kom ind, ligefrem til Afgjørelse ved en Voldgift, og dette blev saameget

mere farligt, naar Sagen skulde voldgives til de 5 Stormagter alene, af hvilke de to maa betragtes som Parter i Sagen, medens en tredie af dem, efter hvad der ligger for, har i det hele indtaget en saadan Stilling til den, at det maatte anses som forud givet, at en absolut Majoritet af de 5 Magter vilde staa paa et bestemt modsat Standpunkt af det danske. Det syntes dernæst ogsaa i sig besynderligt og stødende, at ikke samtlige de Magter, som have underskrevet Londoner-Protokollen, skulde tage Del i den foreslaaede Voldgift; og endelig vilde det at stille hine fem Magter op til at vaage over den locale Gjennemførelse af, hvad der blev bestemt, være et saa eiendommeligt Formynderskab, at det danske Riges Uafhængighed derved maatte svinde ind til intet.

Alt hvad Conseilspræsidenten saaledes havde yttret gjorde, at det under alle Omstændigheder maatte anses aldeles nødvendigt, at der fra Ministeriets Side blev, i et skriftligt Svar paa den ommeldte Meddelelse fra de tre Herrer, gjort opmærksom navnlig paa hine Betænkeligheder og tillige paa, at flere af dem opstillede Punkter i hvert Fald maatte trænge til en nærmere Præcision; og et saadant Svar er derfor ogsaa blevet tilstillet de Herrer. Men da der saaledes maa forventes at ville kunne gaa længere Tid hen, inden Sagen kan bringes til Endelighed, og da det er paatrængende vigtigt, at der fra det holstenske Ministeriums Side foretages forskellige Skridt, som Omstændighederne gjøre nødvendige, havde Conseilspræsidenten troet, at Amtmand, Kammerherre Levetzau maaske midlertidig kunde som holstensk Minister overtage denne Opgave. Kammerherre Levetzau har imidlertid næret en afgjort Frygt for i Øieblikket at overtage Stillingen som holstensk Minister, og der er derfor kun blevet tilbage, at Conseilspræsidenten selv som interimistisk holstensk Minister maa bringe de Skridt frem, som han maatte antage, at Omstændighederne nødvendiggjøre, ihvor ønskeligt det end kunde have været, baade at de vare komne tidligere, hvad jo har været forhindret ved de Forhandlinger, der have været førte om at faa en Holstener i Spidsen for det holstenske Ministerium, og tillige at de kunde være bragte til Udførelse af en anden holstensk Minister end han, hvad jo hine Forhandlinger netop gik ud paa.

Som det nærmeste af de Skridt, han da saaledes, i Henhold til, hvad han allerede havde udtalt for Hans Majestæt, skulde for det holstenske Ministerium tillade sig at foreslaa, forelaa at lade en al-

lerhøieste Proklamation udgaa til Holstenerne og ved Siden deraf for sig at lade en allerhøieste Udtalelse komme til Lauenborgerne, i hvilken sidste Henseende den hensigtsmæssigste Form maaske turde være, at der til ham blev udfærdiget et allerhøieste Reskript med Befaling om at bekjendtgjøre det i Lauenborg. Han forelagde derfor i Henhold hertil Udkast til et saadant allerhøieste Reskript og tillige Udkast til en allerhøieste Proklamation til Holstenerne, hvilke begge Udkast han forelæste.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] bemærkede, at naar det i Udkastet til Proklamationen til Holstenerne hedder, at det er Hensigten at give de tyske Forbundslande en selvstændig Stilling i Monarkiet »in gleicher Weise wie solches hinsichtlich der übrigen Landestheile geschehen«, saa er dette Udtryk ikke ganske korrekt og kan give Anledning til Mistydning, da det nemlig ikke er de enkelte udenfor det tyske Forbund liggende Landsdele, men det samlede Complex af disse, at der er indrømmet Indflydelse i Fælledsanliggender. Han vilde derfor anse det ønskeligt, at der i Proklamationen blev i den paagjældende Passus istedetfor de øvrige Landsdele sat: den til Forbundet ikke hørende Del af Monarkiet.

Conseilspræsidenten [Hall] troede vel ikke, at der fornuftigvis kunde være nogen Tvivl om Meningens af den af Cultusministeren fremhævede Passus, men naar der imidlertid nu var yttret Frygt for, at Udtrykkene skulde kunne give Anledning til en Misforstaaelse, vilde han holde det for rettest, at der i den af Cultusministeren nævnte Retning skete en Omredaktion, som kan udelukke enhver Tvivl.

Efterat ogsaa *Indenrigsministeren* [Lehmann] og *Justitsministeren* [Casse] havde udtalt sig for en saadan Omredaktion, for at der ikke, ved at gjøre Ordene til Gjenstand for en intrigant Fortolkning, skal kunne lægges noget ind i dem, som ikke er Meningens, behagede det *Hans Majestæt Kongen*, idet Allerhøistsamme bifaldt det forelagte Udkast til en Proklamation til Holstenerne, allernaadigst at bemyndige Conseilspræsidenten til nærmere at foretage den fornødne Redaktionsforandring i den foreslaede Retning, forinden den endelige Udfærdigelse forelægges til allerhøieste Underskrift.

Fremdeles bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst det forelagte Udkast til et allerhøieste Reskript for Lauenborgs Vedkommende.

Conseilspræsidenten [Hall] gik derefter over til at nævne et andet Skridt, som han for det holstenske Ministerium vilde tillade sig at

bringe i Forslag. Som bekjendt vare der fra det tydske Forbunds Side fremkomne gjentagne Fordringer om Ophævelsen af Kundgjørelsen af 30te Marts d. A. angaaende Holstens Forfatningsforhold, ved hvilken Kundgjørelse den danske Regjering, som fra dens Side altid udtalt, netop havde troet at imødekomme Forlangender, som vare stillede af Forbundet. Det var ogsaa fra andre Sider, og især fra Englands, gjentagende blevet meget stærkt gjort gjældende, at en Ophævelse af Kundgjørelsen maatte dog antages meget at ville lette Afgjørelsen af det holstenske Spørgsmaal, da der nu engang forelaa en Forbunds-Beslutning, som forlanger Kundgjørelsens Ophævelse. Endnu efter Thronskiftet og den nye Forfatnings Vedtagelse er der, uagtet dette Punkt synes at maatte have tabt endnu mere af sin Betydning, blevet fra engelsk Side stærkt urgeret paa, at Kundgjørelsen hæves, da derved vilde bortfalde en Basis for Execution fra Forbundet; og endnu ganske nylig har Conseilspræsidenten fra den herværende engelske Gesandt modtaget en Skrivelse, hvori han udtaler, at han fra den engelske Udenrigsminister har faaet et Telegram angaaende det ønskelige i, at Kundgjørelsen hæves, og at han tror, at det vilde være magtpaaliggende, at dette skete. Efter saa bestemt Opfordring fra Englands Side, og da det forekom ham, at Englands Raad maa have megen Vægt, havde han derfor bragt Sagen under Overveielse med sine Colleger i Ministeriet; og skjøndt det ikke kan nægtes, at en Tilbagekaldelse af Kundgjørelsen, uagtet det fra Regjeringens Side ikke er forsømt at vise den rigtige Betydning af en saadan Tilbagekaldelse, som egentlig rent formel, kan blive udsat for Mistydning, havde man dog troet, efter alt hvad foreligger, at burde gaa ind paa at tilraade Hans Majestæt at hæve den omhandlede Kundgjørelse, hvilket da formentlig rettest maatte ske ved en ganske kort Bekjendtgjørelse i Form af et Patent. Til et saadant Patent tillod han sig derfor nu allerunderdanigst at forelægge et Udkast, idet han dog, da han ikke senere end det ommeldte Telegram fra den engelske Udenrigsminister til den herværende engelske Gesandt havde hørt noget fra denne i den paagjældende Henseende, og det foreslaaede Skridt vistnok ikke bør gjøres, uden at der er nogen Udsigt til, at det kan nytte noget, skulde for Øieblikket indskrænke sig til allerunderdanigst at andrage paa Hans Majestæts Bemyndigelse til, naar Omstændighederne stille sig saaledes, at det kan antages at ville kunne være til Nytte, at Kundgjørelsens Til-

bagetagelse kommer frem, da igjennem Allerhøistsammes Kabinet at maatte forelægge det i Forslag bragte Patent til allerhøieste Underskrift.

Efterat det forelagte Udkast til det omhandlede Patent var blevet oplæst, behagede det *Hans Majestæt*, som var enig i, at der, efter hvad der forelaa, maatte lægges stor Vægt paa den engelske Opfordring, og ligeledes i at Kundgjørelsens Ophævelse helst maa holdes tilbage, naar der ikke kan vindes noget ved samme, allernaadigst at meddele Conseilspræsidenten den af ham begjærte allerhøieste Bemyndigelse.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend eine interimistische Erweiterung der dem Præsidenten der holsteinischen Regierung zustehenden Befugnisse, indem er beantragte, ob nicht die dem Præsidenten der holsteinischen Regierung durch die Regierungs-Instruction vom 30sten November v. J. beilegte Befugnisse, solange die gegenwärtige Aufregung in dem Herzogthum Holstein fort-dauert, dergestalt zu erweitern sein möchte, dass derselbe berechtigt ist, in denjenigen Fällen, in denen die Umstände dieses erforderlich machen, in Ansehung des Herzogthums Holstein auch solche Verfügungen zu treffen, die bisher der Genehmigung des Ministeriums bedurften.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die der holsteinischen Ständeversammlung vorgelegten drei Patententwürfe enthaltend Zusatzbestimmungen zu der allgemeinen Schulordnung, indem er beantragte ob nicht die der holsteinischen Ständeversammlung in ihrer letzten Diät zur verfassungsmässigen Beschlussnahme vorgelegten drei Patententwürfe enthaltend Zusatzbestimmungen zur allgemeinen Schulordnung mit den von der Ständeversammlung beschlossenen Abänderungen als Gesetze zu erlassen sein möchten.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf eines Patents betreffend die Aufbringung eines Antheils an den Kosten der im Jahre 1852 und in den folgenden Jahren von einer ausserordentlichen Commission, zuerst in Segeberg, später in Rendsburg, wegen begangener Diebstähle etc. geführten Criminaluntersuchung.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, dem von der holsteinischen Ständeversammlung in ihrer letzten Diät gefassten Beschluss, wonach der Restbetrag der Kosten der in dem Jahre 1852 und in den folgenden Jahren von einer ausserordentlichen Commission, zuerst in Segeberg, später in Rendsburg, wegen begangener Diebstähle etc. geführten Untersuchung mit 36.900 Rt. 35½ Sch. dem Überschuss zu entnehmen ist, den die durch das allerhöchste Patent vom 7ten October 1856 ausgeschriebenen Abgabe geliefert hat, die allerhöchste Sanction allergnädigst zu ertheilen.

Ferner referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg* [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf einer Verfügung über die Erstattung der durch die Explosion des Laboratoriums in der Stadt Rendsburg im Jahre 1850 an dortigen privaten und städtischen Gebäuden verursachten Schäden, sowie einiger anderen Kriegsschäden, indem er beantragte, ob nicht der der holsteinischen Provinzialständeversammlung in ihrer letzten Diät zur Beschlussnahme vorgelegte Entwurf einer Verfügung betreffend die Erstattung der durch die Explosion des Laboratoriums in der Stadt Rendsburg im Jahre 1850 an dortigen privaten und städtischen Gebäuden verursachten Schäden, sowie einiger anderen Kriegsschäden, mit den von der Ständeversammlung beschlossenen Änderungen als Gesetz zu erlassen sein möchte.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Bürgers und Gastwirths Friedrich Meyer in Lauenburg um Erlass einer in Gemässheit Instructoriums des lauenburgischen Hofgerichts von dem Magistrate der Stadt Lauenburg wegen fortgesetzter Widersetzlichkeit gegen polizeiliche Maassregeln der Obrigkeit, verbunden mit groben Drohungen gegen die damit beauftragten Polizeidiener wider ihn erkannten 14 tägigen Gefängnisstrafe oder Verwandlung derselben in eine mässige Geldbusse; in welcher Vorstellung beantragt wird; ob nicht die in Gemässheit Instructoriums des Hofgerichts des Herzogthums Lauenburg vom 1sten August d. J. von dem Magistrate der Stadt Lauenburg unter dem 7ten s. M. wider den Bürger und Gastwirth Friedrich Meyer in Lauenburg wegen fortgesetzter Widersetzlichkeit gegen polizeiliche Maassregeln der Obrigkeit, verbunden mit groben Drohungen gegen die damit beauftragten Po-

lizeidiener erkannte 14-tägige Gefängnisstrafe aus allerhöchster Gnade in eine Geldbusse von 20 Rt. L. M. zu verwandeln sein möchte.

Seine Majestät geruheten aus allerhöchster Gnade, die erkannte Gefängnisstrafe in eine Geldbusse von 15 Rt. L. M. zu verwandeln.

Schliesslich referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg* [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Dienstknechtes Hans Hinrich Asmus Sager aus Gr. Berkenthien um Erlass einer von dem Hofgerichte des Herzogthums Lauenburg wegen einer an einem Sonntage begangenen Jagdcontravention wider ihn erkannten 3-wöchigen Gefängnisstrafe oder Verwandlung dieser Strafe in eine mässige Geldbusse.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, die wider den Dienstknecht Hans Hinrich Asmus Sager aus Gr. Berkenthien von dem Hofgerichte des Herzogthums Lauenburg unter dem 7/12 August d. J. wegen unbefugten Betretens einer fremden Wildbahn mit Schiessgewehr an einem Sonntage erkannte dreiwöchige Gefängnisstrafe aus allerhöchster Gnade in eine Geldbusse von 10 Rt. L. M. zu verwandeln.

Paa Marineministerens [Billes] derom allerunderdanigst gjorte Begjæring meddelte *Hans Majestæt* ham allernaadigst Tilladelse til, saasart den Rigsraadet forelagte Lov om Udskrivning til Søkrigstjeneren for Aaret 1864 er vedtaget af Raadet, igjennem Kabinettet at forelægge den til allerhøieste Stadfæstelse, da det presserer med Emanationen af denne Lov.

Krigsministeren [Lundbye] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at det paalægges Hertugdømmet Holsten, paa Krigsministerens nærmere Forlangende, at udrede af de Heste, der extraordinært vilde behøves for at sætte Hæren paa Krigsfod, et Antal af 1300; at det med Hensyn til Beskaffenheden af disse Heste fastsættes, at de skulde have en Høide af mindst 10 Quarter dansk Anlægsmaal uden Sko, være ikke under 5 og ikke over 9 Aar gamle, have en nogenlunde god Skabning, godt Fodskifte og rene Ben; at der kan leveres saavel Hopper som Vallaker, men ingen Hingste, samt at der ikke bliver at tage Hensyn til Farven.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] referede en allerunderdanigst Forestilling om Afholdelsen af en Sørgehøitid i Anledning af høiselig Kong Frederik den Syvendes Død, m. m., hvori

indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at befale, at der paa den Dag, da højsalig Kong Frederik den Syvendes jordiske Levninger stædes til Hvile i Roskilde Domkirke, skal holdes Sørgeprædiken i samtlige Kongerigets Kirker saavel i Kjøbenhavn som i Kjøbstæderne og paa Landet; at der til Text for Sørgeprædiken vælges den 46de Psalme Vers 2—4:

»Gud er vor Tillid og Styrke, en Hjælp i Angester, som er befunden at være saare stor. Derfor vilde vi ikke frygte, naar Jorden end forandrede og Bjergene bevægedes og henfløi midt i Havet. Om end Vandene deri bruse og oprøres, Bjergene bæve af dets stolte Bølger«, samt at Ministeriet bemyndiges til at træffe de i denne Henseende fornødne nærmere Foranstaltninger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede og resolverede derhos, paa den derom i den refererede Forestilling gjorde allerunderdanigste Henstilling, at en lignende Sørgeprædiken under Benyttelse af den ovennævnte Text bliver at anordne for de øvrige Landsdele, i hvilken Henseende det paalagdes de vedkommende Ministre at foranstalle det fornødne. Hvad selve Dagen for den højsalige Konges Bisættelse i Roskilde Domkirke angik, forbeholdt *Hans Majestæt* sig til imorgen nærmere allerhøieste Bestemmelse.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Afholdelse af en Sørgehøitid ved Kjøbenhavns Universitet i Anledning af højsalig Kong Frederik den Syvendes Død, hvori indstilles, at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet allernaadigst bemyndiges til at træffe Foranstaltning til, at der i Anledning af højsalig Kong Frederik den Syvendes Død afholdes en Sørgehøitid ved Kjøbenhavns Univeritet, som bliver at afholde efter Bisættelsen af det høie Lig paa en nærmere bestemmende Dag.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Finantsministeren [Fenger] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende to Lovudkast forelægges, nemlig:

- 1) Udkast til Lov, hvorved Regjeringen bemyndiges til foreløbig at udrede Pensioner i Anledning af Thronskiftet.
- 2) Udkast til Lov om et nyt Statslaan.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsraadet.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet, idet Allerhøistsamme berammede et nyt Møde til iaften.

J. Liebe.

Samme Dags Aften var det Geheime-Statsraad aller forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Ansøgning fra W. Tandy i Flensborg om Meddelelse af 10 Aars Eneret til i det danske Monarki at forfærdige eller lade forfærdige de af ham opfundne Tørvepresser.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der paa de for Eneretsbevillinger sædvanlige Vilkaar meddeles W. Tandy i Flensborg et allerhøieste Patent for det danske Monarki for et Tidsrum af 10 Aar paa Forfærdigelsen af de af ham opfundne Tørvepresser, og at dette Patent forelægges til allerhøieste Underskrift i 3de Udfærdigelser, henholdsvis for Kongeriget Danmark, Hertugdømmet Slesvig og Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg.

Fremdeles refererede *Ministeren for Hertugdømmet Slesvig* [Wolfhagen] en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Ansøgning fra Borger og Dreier I. F. Adolphsen i Sønderborg om Meddelelse af 5 Aars Eneret i det danske Monarki paa Forfærdigelsen af Tobakspiber af den af ham opfundne Construction.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der paa de for Eneretsbevillinger sædvanlige Vilkaar meddeles Dreier I. F. Adolphsen i Sønderborg et allerhøieste Patent for det danske Monarki for et Tidsrum af 5 Aar paa Forfærdigelsen af de af ham opfundne Tobakspiber, og at dette Patent forelægges til allerhøieste Underskrift i 3de Udfærdigelser, henholdsvis for Kongeriget Danmark, Hertugdømmet Slesvig og Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Benaadning for den i Straffeanstalterne i Glückstadt til livsvarig Tugthusstraf hensiddende Katarina Sophia Nielson eller Nielsdotter af Monsterås i Kongeriget Sverrig, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den ifølge Dom af Appellationsretten for

Hertugdømmet Slesvig af 7de April 1857 for Fostermord til Livsstraf dømte, ved allerhøieste Resolution af 1ste Juni s. A. med livsvarig Tugthusarbeide benaadede, fortiden i Straffeanstalterne i Glückstadt hensiddende Katarina Sophia Nielson eller Nielsdotter fra Monsterås i Kongeriget Sverrig maa blive løsladt af Straffeanstalterne, dog saaledes, at hendes Løsladelse først iværksættes, naar hun strax derefter kan forlade Landet, og derhos knyttes til den Bestemmelse, at hun vil være at gjenindsætte i Straffeanstalterne til Tugthusstraf paa Livstid, saafremt hun atter skulde vende tilbage til Deres Majestæts Lande.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Videre refererede *Ministeren for Hertugdømmet Slesvig* [Wolfhagen] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Formildelse af den Skomager Nicolai Christian Christiansen fra Østergasse for Brandstiftelse idømte Livsstraf, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at formilde den Skomager Nicolai Christian Christiansen af Østergasse ved Appellationsrettens Dom af 21de f. M., for Brandstiftelse, idømte Livsstraf til Straf af Tugthusarbeide i 8 Aar, dog saaledes at denne Strafformildelse først meddeles ham, efterat den over ham besluttede Dødsstraf er bleven publiceret for ham.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Schliesslich referirte *der Minister für das Herzogthum Schleswig* [Wolfhagen] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Milderung der wider die Inculpaten Jürgen Friedrich Müller aus Hattlundmark und Friedrich Molzen aus Steinberghaff wegen Münzfälschung erkannten Todesstrafe in eine zeitweilige Zuchthausstrafe, indem er allerunterthänigst beantragte, ob nicht die wider die Inculpaten Jürgen Friedrich Müller aus Hattlundmark und Friedrich Molzen aus Steinberghaff mittelst des von dem Appellationsgerichte für das Herzogthum Schleswig beschlossenen Erkenntnisses vom 17ten October d. J. wegen Anfertigung und Ausgebens falscher inländischer und ausländischer Münzen erkannte Todesstrafe für den Inculpaten Jürgen Friedrich Müller in eine dreijährige und für den Inculpaten Friedrich Molzen in eine 6 jährige Zuchthausstrafe allernädigst zu mildern sein dürfte, dergestalt jedoch, dass diese Strafmilderungen denselben erst nach Publication des beschlossenen Todesurtheils mitzutheilen sein werden.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forbedringshusfange Ole Møller Sanders Løsladelse af Straffeanstalten, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive den i Forbedringshuset paa Vridsløselille Mark hensiddende Straffange Ole Møller Sander den tilbagestaaende Del af den ham ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 28de Juli d. A. for Indbrudstyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 12, 1ste Membrum, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Approbation til Forelæggelse for Rigsraadet forelægges Udkast til Lov om Hans Majestæt Kongens Civilliste.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme med Hensyn til Civillistens Størrelse vel ikke havde antaget at kunne forvente den samme, som høiselig Kong Frederik den Syvende havde havt, men at han imidlertid dog havde troet, at naar han selv fik en Civilliste af 700.000 Rd. og Dronningen 100.000 Rd. aarlig, vilde dette ikke være formeget for Landet. Efter de Oplysninger, som Hans Majestæt havde faaet fra Finantsministeren, maatte Allerhøistsamme nu vel antage, at det vilde være vanskeligt at sætte dette igjennem hos Rigsraadet, men under 700.000 Rd. i det hele forment Hans Majestæt dog ikke, at Civillisten bør bestemmes, naar, som det i den refererede Forestilling hedder, Thronens Glands og Statens Værdighed skal kunne opretholdes paa en passende Maade. Efter de Oplysninger, Hans Majestæt havde, var der af den afdøde Konge aarlig blevet bortgivet til Trængende alene mellem 100.000 og 120.000 Rd., og Hans Majestæt vilde dog anse det for meget uheldigt, om saadan Hjælp nu paa engang skulde falde bort. Hans Majestæt vilde derfor ogsaa anmode Finantsministeren om at blive staaende ved at foreslaa for Rigsraadet en samlet Civilliste af 700.000 Rd., og da at lade det komme an paa, om Rigsraadet vilde gaa ind paa den Størrelse eller nedsætte den.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at der herimod stiller sig den Vanskelighed, at han som ansvarlig Minister maa betragte sin Stilling som saadan, at han ikke kan anse sig beføiet til at fore-

lægge Repræsentationen noget andet Forslag end det, som efter nøiagtig Overveielse af alle Hensyn er stemmende med hans Overbevisning; gjorde han ikke det, vilde han og hele Regjeringen derved blive sat i en falsk Stilling.

Hans Majestæt Kongen føiede til sit tidligere endnu, at Allerhøistsamme var meget langt fra den Tanke at ville ved sin Civilliste berige sig; men han betragtede det som en Æressag for Kongen og Landet, at Kongen ved alle Leiligheder stiller sig med større Bidrag i Spidsen for Godgjørenheden, hvor der er Nød paafærde, og han vilde finde det virkelig upassende, naar han ikke kunde det.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede yderligere, at han heller aldrig havde overset dette Punkt. Han var aldeles enig i den Grund-sætning, som Hans Majestæt havde udtalt i Henseende til Velgjørenhed, der maa vises fra Kongens Side, men han havde heller ikke, ved de Beregninger, han havde gjort, været i Tvivl om, at denne Velgjørenhed maa kunne ske Fyldest, naar Civillistens Størrelse bestemmes som af ham foreslaaet, i hvilken Henseende han blot skulde i Forbigaaende bemærke, at hvad den høisalige Konge har bortgivet til Trængende har efter de Regnskaber, som han har havt Leilighed til at se, dog ikke udgjort over 80.000 Rigsdaler om Aaret. Hvad der iøvrigt for en Del har ledet ham i hans Forslag om Størrelsen af Civillisten, er Hensynet til Nabolandene Sverrig og Norge. Det forekommer ham, at, efter hvad der er ham bekjendt, det svenske Hof er ført med megen Sømmelighed; der paahviler derhos den svenske Konge en meget betydelig Udgift ved, at han har Residents to forskjellige Steder, baade i Stockholm og Christiania; Sverrig er endelig et Land, som har det dobbelte Antal Indvaanere mod Kongeriget og Slesvig tilsammen, og Norge har over dobbelt saamange Indbyggere som Holsten. Naar der da saa alligevel heri Landet endog vil udredes et større Beløb til Civillisten, end der er bevilget til den svenske Konge som Konge af Sverrig og Norge, og Finantsministeren støttede sig i denne Henseende paa officielle Oplysninger, som han havde, saa forekom der ham at være præsteret, hvad der efter vore finansielle Forhold kunde præsteres. Det er en temmelig betydelig Del af vore Statsindtægter, der medgaar til Civillisten, og vil man sammenligne Forholdet med andre Lande, saa vil man se, at vort Land kommer til at indtage en meget betydelig Plads i saa Henseende. Ogsaa maa, naar Spørgsmaalet nu er om at bestemme Civil-

listens Størrelse, tages i Betragtning Situationen, hvori vi for Øieblikket befinde os, og der kan ikke ses bort fra, at Tiderne ikke ere gode. Han vilde derfor anse det i hver Henseende tilraadeligt, at Hans Majestæt lader det have sit Forblivende ved den Størrelse, der er foreslaet i det foreliggende Udkast.

Hans Majestæt Kongen maatte fremhæve, at naar Allerhøistsammes Civilliste først er bestemt, vilde han, naar overordentlige Omstændigheder, som f. Ex. Giftermaal af hans Døttre, skulde gjøre betydelige Udgifter for ham nødvendige, ikke kunde vente sig den Slags Udgifter godtgjorte af Statskassen, og han ansaa det derfor ogsaa med Hensyn hertil nødvendigt, at Civillistens Størrelse bliver sat høiere end af Finantsministeren foreslaet. Hans Majestæt maatte dernæst fremdeles gjøre opmærksom paa, at han paa Grund af sin hidtil havte Apanages Ubetydelighed har hvert Aar været nødt til at paadrage sig finansielle Forpligtelser, som det nu paahviler ham at fyldestgjøre.

Finantsministeren [Fenger] skulde i den Anledning bemærke, at han vilde finde det aldeles i sin Orden, at de extraordinære Udgifter, som vilde foranlediges for Hans Majestæt ved saadanne overordentlige Omstændigheder, som Allerhøistsamme havde berørt, bleve udredede af Statskassen udenfor det ordinære Beløb for Civillisten; han betvivlede heller aldeles ikke, at dette vilde ske, og det var der desuden ogsaa Præcedentser for. Eiheller skulde han, naar Hans Majestæt maatte ønske en Sum stillet til sin Disposition i Anledning af Allerhøistsammes Regjeringstiltrædelse, for dermed at frigjøre sig for ældre Forpligtelser, have det mindste imod at stille Forslag herom til Rigsraadet.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, at han, hvad Fastsættelsen af Civillistens Størrelse for Hans Majestæt angaar, troede, at det Sammenligningspunkt, som nærmest kan frembyde sig, er Størrelsen af den høisalige Konges Civilliste, men denne, med Hensyn til hvis Fastsættelse i sin Tid den afdøde Konge jo ogsaa havde fri Raadighed, har hidtil fra alle Sider været betragtet som noget, der stod exceptionelt, og man er derfor ogsaa altid, troede han, gaaet ud fra, at den ved Indtrædelse af et Thronskifte vilde blive bestemt til et ringere Beløb. Dertil kommer, at forskjellige af de Byrder, som hvilede paa den afdøde Konges Civilliste, og disse Byrder vare noget, som Kongen altid stærkt fremhævede, nu skulle gaa bort, saaledes

at, hvad han ogsaa anser ønskeligt, Civillisten nu bliver ganske fri for dem, og at Hans Majestæt faar det Beløb, der bliver ham tilstaaet, til fuld Nydelse. Endelig er det dog derhos, og dette maatte Conseilspræsidenten fremhæve som noget, der for ham har været sær fremtrædende, under de nærværende Forhold langt ønskeligere for Hans Majestæt, at det kommer til at staa frem, at Civillisten er bleven foreslaaet fastsat med et endogsaa stærkt Hensyn til Landets finansielle Forhold, end at det omvendte skulde være Tilfældet. Dette forhindrer jo heller ikke, at, naar gode Tider komme, en Forhøjelse af Civillisten kan finde Sted.

Forsaavidt der havde været Spørgsmaal om ekstraordinære Udgifter for Hans Majestæt ved overordentlige Leiligheder, da troede Conseilspræsidenten, at Hans Majestæt trygt kan stole paa, at der i saa Henseende vil fra Repræsentationens Side blive ved alle glædelige Begivenheder i den Kongelige Familie vist al Imødekommen; og ligeledes maatte han ganske slutte sig til Finantsministeren med Hensyn til at stille til Hans Majestæts Raadighed et Beløb til Fyldestgjørelse af tidligere Forpligtelser.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at naar Finantsministeren vilde garantere ham, at der ved indtrædende overordentlige Omstændigheder vilde blive bevilget ham et ekstraordinært Tilskud til at dække de derved foranledigede Udgifter, og naar der tillige blev stillet til hans Disposition en Sum af 100.000 til dermed at frigjøre sig for ældre Forpligtelser, saa antog Allerhøistsamme vel at kunne gaa ind paa den Størrelse af Civillisten, som i det foreliggende Udkast var foreslaaet. Men Hans Majestæt maatte dog ved denne Leilighed tillige nævne, at den Apanage, som i en anden til Forhandling idag foreliggende allerunderdanigst Forestilling var bragt i Forslag for hans Søn Kronprindsen, dog virkelig er for ubetydelig, især naar tages i Betragtning, at Prindsen skal til sin Uddannelse gjøre Reiser, og at disse, naar Prindsen skal optræde nogenlunde standsmessigt, medføre betydelige Udgifter.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at han vel ikke, hvad det første af Hans Majestæt fremhævede Punkt angik, kunde give Allerhøistsamme nogen Garanti, men at han ved Forelæggelsen af Civilliste-Forslaget for Rigsraadet vilde udtale, at forsaavidt der skulde komme saadanne overordentlige Omstændigheder som f. Ex. Giftermaal af den Kongelige Families Medlemmer, vilde slige Tilfælde være

at betragte som saadanne, der maatte medføre overordentlige Udgifter, der ikke kunde indbefattes under det ordinære Beløb for Civillisten. Hvad dernæst angik Størrelsen af den Sum, som Hans Majestæt ønskede stillet til sin Disposition i Anledning af Thronskiftet, da havde Finantsministeren derved intet at bemærke, og han skulde allerunderdanigst foreslaa, at dette Punkt optages i det Udkast til Lov om Tillæg til de i det foreløbige Normalbudget opførte Statsudgifter i Finantsperioden 1862-64, som er Gjenstand for en anden af ham allerunderdanigst nedlagt Forestilling, som senere idag vil blive foredraget. Hvad endelig Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Apanage angik, da var Finantsministeren aldeles enig i, at naar Prindsen bliver noget ældre og faar egen Husstand, saa bør den af ham nu for Hans Kongelige Høihed foreslaaede Apanage forhøies; men i den Alder, hvori Prindsen nu er, vilde det, derom var han overbevist, ikke blive vel optaget og ikke anses svarende til Forholdene, om Apanagen blev sat til et større Beløb end af ham foreslaaet. At Hans Kongelige Høiheds Reiser vilde medføre store Udgifter, skulde han gjerne indrømme; men paa saadanne midlertidige Udgifter kan man ikke bygge et Apanageforslag, hvorved en staaende aarlig Sum skal fastsættes.

Conseilspræsidenten [Hall] var ogsaa af den bestemte Formening, at Kronprindsens Apanage ikke bør sættes høiere end af Finantsministeren foreslaaet, og forsaavidt Spørgsmaalet var om Udgifterne med Hensyn til Prindsens forestaaende Reiser, troede han hellere, at et Beløb engang for alle maatte bevilges hertil.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme da skulde ønske, at der blev bevilget en Snes Tusind Rigsdaler for at dække Udgifterne ved hans Søns Reiser.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at der efter den Form, som det af ham tidligere nævnte Lovforslag om Tillægsbevilling til Statsudgifter for 1862-64 har, intet vilde være iveien for, at der til dette Lovforslag, som han nu allerunderdanigst foredrog, føies en Bevilling af Kongerigets og Slesvigs Qvotadel af en Sum paa 20.000 Rd. til Reiseudgifter for Hans Kongelige Høihed Kronprindsen.

I Henhold til alt Foranstaaende behagede det *Hans Majestæt* alernaadigst at approbere til Forelæggelse for Rigsraadet de af Finantsministeren allerunderdanigst forelagte Udkast til 1) Lov om Hans Majestæt Kongens Civilliste, 2) Lov om Apanage for Hans Kongelige Høihed Kronprinds Christian Frederik Vilhelm Carl, og 3) Lov

om Tillæg til de i det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 § 15 opførte Statsudgifter i Finantsperioden 1862–64, dog saaledes, at der i det sidstnævnte Lovudkast opføres den Qvota, som falder paa Kongeriget og Hertugdømmet Slesvig af dels en Sum paa 100.000 Rd. til Raadighed for Hans Majestæt Kongen i Anledning af Thronskiftet, dels en Sum paa 20.000 Rd. til Reiseudgifter for Hans Kongelige Højhed Kronprindsen.

Finantsministeren [Fenger] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsraadet vedtagne Lov om Pensionering af de i højsalig Arveprinds til Danmark Frederik Ferdinands Tjeneste staaende Hofbetjente med Flere.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste denne Lov.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Approbation til Forelæggelse for Rigsraadet forelægges Udkast til Lov angaaende Bevilling af overordentlige Udgifter vedkommende Land- og Søværnet.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen], der ikke havde været tilstede den Dag, da dette Lovudkast var blevet discuteret imellem Ministrene, bemærkede, at han efter sin Erfaring maatte for Slesvigs Vedkommende have Betænkelighed ved Udskrivningen af en Krigsskat. Det havde, naar man et Par Gange tidligere havde været nødsaget til at udskrive extraordinær Skat i Slesvig, altid bevirket en slet Stemning hos en stor Del af Hertugdømmets Befolkning; den sidste Gang havde Stænderforsamlingen nægtet sin Medvirkning, og Skatten maatte udskrives ved et Kongeligt Reskript. Men foruden at han allerede med Hensyn til Stemningen troede, at en saadan Foranstaltning som Udskrivningen af en extraordinær Skat helst nu maa undgaas, kom dertil Betænkeligheder i formel Henseende. Der er to Alternativer at vælge imellem, naar man vil udskrive Skatter: Enten maa man indkalde den slesvigske Stænderforsamling, og det vilde da være nødvendigt først at træffe Afgjørelse af det hele delikate Spørgsmaal om denne Forsamlings Bestaaen, efter hvad der i sidste Session passerede, men i Øieblikket at træffe en saadan Afgjørelse vilde ikke være heldigt og maatte helst undgaas, og kom man til det Resultat, at Forsamlingen endnu bestaar, kan der jo ingen Tvivl være om, at den med stor Majoritet vilde forkaste Udskrivningen af Skatten og benytte Leiligheden til Udtalelser af en uheldig Natur; der blev da

saa tilbage, igjennem et Kongeligt Reskript at udskrive Skatten, men dette vilde heller ikke være heldigt. Det andet Alternativ, der foreligger er, strax igjennem en provisorisk Lov at udskrive Skatten, men ogsaa dette maatte han finde uønskeligt. Han skulde derfor, i Henhold til alt, hvad han havde yttret, særdeles ønske, at man undgaar Udskrivningen af nogen særlig Skat, og at Finantsministeren tager under Overveielse, om der ikke er anden Vei at gaa.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at naar der kommer virkelig Krig, maa Skat udskrives, men det vil da saa kunne komme under Overveielse, om ikke en Del deraf kunde tilveiebringes igjennem Monarkiets Skatter ved f. Ex. en forøget Told- eller Brændevinsafgift. Han maatte iøvrigt tilstaa, at den slesvigske Ministers Betragtninger have for ham en ikke ringe Vægt, og han vilde derfor tillade sig at foreslaa en Omredaktion af det foreliggende Lovudkast, hvorved man for det første, ialtfald indtil Foraaret, kan opsætte at tage Bestemmelse om Skatten.

Denne Omredaktion lyder saaledes:

»Til overordentlige Udgifter vedkommende Land- og Søværnet bevilges 5 Millioner Rigsdaler, der foreløbig udredes af de Monarkiet tilhørende Fonds.

Som Erstatning for disse 5 Millioner Rigsdaler udstedes og afgives til de nævnte Fonds et saa stort Beløb af nye 4 PCts. fra Kreditors Side uopsigelige Obligationer af Monarkiets Statsgjæld, at disses Værdi, efter de til Udredelsestiderne gjældende Kurser, er lig de udredede Summer.«

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] opfattede ikke Sagen, med Hensyn til Stemningen i Slesvig, saaledes som den slesvigske Minister. Han troede ikke, at det nu kan indvirke videre paa Stemningen i Slesvig, om Skatten bliver udskrevet; de Slesvigere, som ere vel stemte, maa finde sig i at betale Skatten, de andre blive ikke mere ilde stemte ved den. Derimod mente han, at det er vigtigt, at man, naar Krig begynder, itide paalægger Skat, og han troede, at det styrker Landets Kredit, naar det ses, at man er belavet paa at bære de Byrder, som de extraordinære Skridt, Krigen gjør nødvendige med Hensyn til Optagelsen af Laan o. s. v., medføre. Dertil kommer den Betragtning, at hvis vi skulde have noget af Slesvig til at bære Udgifterne ved Krigen, maa vi tage det strax.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at han i Grundsætningen

var enig i, at det er vigtigt, at man, naar Krig begynder, itide paa-lægger Skat; men hans Betragtning er den, at vi endnu ikke med Vished ved, om det bliver Krig, og at det, da, naar det kommer til Krig, Repræsentationen dog alligevel maa indkaldes, er i nærværende Øieblik politisk rigtigt at opsætte i de Maaneder, hvorom der kan være Spørgsmaal, at tage Bestemmelse om Skatten; i hvilken Henseende de Grunde, som den slesvigske Minister havde for Slesvigs Vedkommende hentet fra formelle Vanskeligheder, havde for ham megen Vægt.

Hans Majestæt bifaldt derefter allernaadigst, at det omhandlede Lovudkast i den af Finantsministeren foreslaaede forandrede Affattelse forelægges det nu forsamlede Rigsraad.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende to af Rigsraadet vedtagne Love forelægges, nemlig:

- 1) Lov om Frilagere og Fridokker, og
- 2) Pensionslov for de under Colonialbestyrelsen henhørende Embedsmænd og disses Enker og Børn.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse to Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet lørdag d. 12. december 1863.

Aar 1863, Løverdagen d. 12te December, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Indenrigsministeren var ved Sygdom forhindret fra at være tilstede.

Udenrigsministeren [Hall] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende to af Rigsraadet vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse, nemlig:

- 1) Lov om Tillæg til det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 § 10 angaaende de til Udenrigsministeriets Ressort hørende Udgifter, for den toaarige Finantsperiode 1864—66 og
- 2) Lov om extraordinær Pension for Attaché ved det Kongelige Ge-

sandtskab i St. Petersborg, Geheimelegationsraad Frederik Meyer, Ridder af Dannebrogen.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Paa *Marineministerens* [Billes] derom allerunderdanigst gjorte Andragende blev det allernaadigst tilladt ham at forelægge i Hans Majestæts Kabinet til allerhøieste Stadfæstelse de af Rigsraadet vedtagne tvende Love om Tillæg til det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 for Marineministeriets Vedkommende, resp. i Finantsperioden 1862–64 og i Finantsperioden 1864–66, hvilke begge Love Marineministeren i de nærmeste Dage vilde have færdige til allerhøieste Forelæggelse.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] bemærkede, at det under de nærværende Forhold maatte anses ønskeligt, at der med Hensyn til Forsørgelsen af tjenstgjørende Militærpersoners Familier træffes overordentlige Bestemmelser, ligesom i sin Tid for Slesvigs Vedkommende skete ved Bekjendtgjørelsen af 17de August 1850; og han agtede derfor allerunderdanigst at andrage paa Emanation af en provisorisk Lov for Hertugdømmet Slesvig, der i det væsentlige skulde gaa ud paa, at den Understøttelse, hvortil de i Militærtjeneste fraværende Personers Familier paa Grund af deres Forsørgeres Fraværelse maatte blive trængende, skal ydes af den Commune, hvor de paa den Tid, da Forsørgeren indkaldtes til Tjeneste, havde fast Ophold, uden at saadan Understøttelse skal kunne fordres erstattet af Hjemstedscommunen, og uden at den skal kunne medføre de Følger, som ellers flyde af en hos Fattigvæsenet modtagen Understøttelse. Da den saaledes paatænkte Lov imidlertid endnu ikke var færdig til Forelæggelse for Hans Majestæt, udbad han sig Allerhøistsammes Tilladelse til, saasnart den blev færdig, at maatte allerunderdanigst forelægge den i Kabinettet, idet han derhos tilføiede, at der af Indenrigsministeren, med hvem han havde confereret i den paagjældende Anledning, vilde blive allerunderdanigst andraget paa Emanation af en lignende foreløbig Lov for Kongeriget.

Hans Majestæt meddelte den begjærte Tilladelse, idet det derhos tillige blev allerhøist bestemt, at den paatænkte Bestemmelse ogsaa skulde omfatte saadanne Understøttelser, som efter den 15de November d. A. allerede maatte være ydede indkaldte Militærpersoners Familier.

Hans Majestæt behagede dernæst allernaadigst at paalægge Ministeriet at tage under Overveielse, hvilke Skridt der hensigtsmæssigt maatte være at gjøre for at der, naar det kommer til Krig, kan blive nogenlunde tilstrækkeligt sørget for Invalider og Faldnes Efterladte, idet Allerhøistsamme forventede snarest muligt, med en Fremstilling af de for saadan Forsørgelse nu gjældende Bestemmelser, som, da de vist ikke ere almindelig bekjendte, maaske passende kunde offentliggjøres i en kort og tydelig Oversigt, at modtage Resultatet af Ministeriets Overveielse.

Krigsministeren [Lundbye] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende to af Rigsraadet vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse, nemlig:

- 1) Lov om Udskrivning til Krigstjeneste for Aarene 1865 og 1866;
og
- 2) Lov om en extraordinær Udskrivning af Heste til Brug for Hæren.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Paa Indenrigsministerens Vegne refererede *Ministeren for Kirke og Undervisningsvæsenet* [Monrad] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Foreløbig Lov om Udredelse fra Kongeriget af Heste til Brug for Hæren.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der udgaar en saadan foreløbig Lov som allerunderdanigst forelagt.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Ane Cathrine Nielsen og Ane Marie Jensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Ane Cathrine Nielsen og Ane Marie Jensen de dem ved Høiesterets Dom af 9de f. M., førstnævnte for Tyveri tildels i Forbindelse med Indbrud og Attentat herpaa, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 12, Membr. 1, samt §§ 80 og 1, og sidstnævnte for Meddelagtighed i Indbrudstyveri, i Medfør af samme Forordnings § 21, cfr. § 12, Membr. 1, ifundne Straffe af 2 Aars Forbedringshusarbeide for hver, imod at de hensættes, førstnævnte i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage og sidstnævnte i simpelt Fængsel i 14 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestil-

ling angaaende Strafformildelse for Lave eller Lauritz Christian Paulsen, Jens Peter Rasmussen, Jørgen Bentzen, Jens Larsen, Christian Andersen og Knud Jensen, alle af Kjøbenhavn, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Lave eller Lauritz Christian Paulsen, Jens Peter Rasmussen, Jørgen Bentzen, Jens Larsen, Christian Andersen og Knud Jensen, alle heraf Staden, de dem ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 29de September d. A., de fem førstnævnte for Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 1, og sidstnævnte for Hæleri, i Medfør af bemeldte Forordnings § 22, idømte Straffe af Fængsel paa Vand og Brød, de fem førstnævnte hver i 4 Gange 5 Dage og sidstnævnte i 3 Gange 5 Dage, imod at de hensættes i simpelt Fængsel, de fem førstnævnte hver i 14 Dage og sidstnævnte i 10 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at Tiltale mod Gaardmand Hans Friis Andersen af Aarre maa bortfalde, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Tiltale mod Gaardmand Hans Friis Andersen af Aarre, for ulovlig Modstand og fornærmelig Adfærd mod Reservepolitibetjent Jensen maa bortfalde, mod at han erlægger en Mulkt af 20 Rd. til Varde Kjøbstads Fattigkasse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tilladelse for Anne Cathrine Kirstine Rasmusdatter til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Anne Cathrine Kirstine Rasmusdatter af Fredericia, hvis Ægteskab med Husmand Anders Jensen af Veile er fuldstændigt ophævet ved allerhøieste Bevilling af 26de Januar 1858, maa indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Tjenestekarl Jeppe Jochumsen, uanset at hun med ham har forset sig, medens hun levede separeret i Henseende til Bord og Seng fra fornævnte sin Mand.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende, at de Kapitaler, der indsættes i Landbo-, Spare- og Laanekassen for Veile Opland, og disses Renter, maa, saalænge de sammesteds indestaa, fritages for at belægges med Arrest, Beslag eller Forbud, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt

allernaadigst at bifalde, at de Kapitaler, der indsættes i Landbo-, Spare- og Laanekassen for Veile Opland, og disses Renter maa, saalænge de sammesteds indestaa, fritages for at belægges med Arrest, Beslag eller Forbud.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at de Kapitaler, der indsættes i Spare- og Laanekassen for Landboere i Skanderborg Amt og disses Renter maa, saalænge de sammesteds indestaa, fritages for at belægges med Arrest og Beslag, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at de Kapitaler, der indsættes i Spare- og Laanekassen for Landboere i Skanderborg Amt, maa, saalænge de sammesteds indestaa, fritages for at belægges med Arrest og Beslag.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Hanne Olsen eller Olsdatter, Jensens eller Jønsons Enke.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Hanne Olsen eller Olsdatter, Jensens eller Jønsons Enke, den hende ved Høiesterets Dom af 23de f. M. for efter foregaaende Overlæg at have gjort Forsøg paa at dræbe sit Barn, i Medfør af D. L. 6-6-22 og Forordningen 4de October 1833 § 14, 2det Membrum, tilfundne Straf af at have sit Liv forbrudt, imod at hun hensættes til Tugthusarbeide paa Kongens Naade.

Sluttelig forelagde *Justitsministeren* [Casse] til allerhøieste Corroboration i det Geheime-Statsraad en udenfor dette, paa hans derom allerunderdanigst nedlagte Forestilling, erhvervet allerhøieste Resolution, hvorved bifaldtes, at den derefter under 6te December udkomne Foreløbig Lov om Indkaldelse af befarent Mandskab for Aaret 1864 maatte udgaa.

Den saaledes afgivne Resolution blev allerhøiest corroboreret.

Hans Majestæt hævdede derpaa det Geheime-Statsraads-Møde.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet torsdag d. 17. december 1863.

Aar 1863, Torsdagen d. 17de December, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Indenrigsministeren var paa Grund af Sygdom fraværende.

Protokollerne over Geheime-Statsraadets Møder d. 27de November og 4de December bleve oplæste og ratihaberede.

Udenrigsministeren [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende den af de fire exequerende Forbundsmagter stillede Opfordring til den Kongelige Regjering om Evacuation af Holsten, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bemyndige Udenrigsministeren til i Overensstemmelse med det i Forestillingen Udviklede at besvare den af de fire exequerende Forbundsmagter stillede Opfordring samt til at foretage de øvrige i Anledning af den forestaaende saakaldte Execution fornødne Skridt.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det var en sørgelig Fremtid, man ser imøde. Han havde altid haabet, at det skulde være muligt at undgaa Executionen, men naturligvis var han bunden ved sin Underskrift af Forfatningen af 18de November, og der kunde jo aldrig være Tale om andet, end at han agter at gaa frem ad forfatningsmæssig Vei. Der kunde imidlertid dog fra ham og hans Regjering blive indbragt et Forslag til det nærværende Rigsraad om at prorogere Forfatningen af 18de November for kort Tid, indtil en Helstatsforfatning kan komme istand. Han havde vel helst set, at et saadant Forslag var kommet fra Rigsraadet selv, men dertil troede han ikke, at der er nogen Udsigt; og Hans Majestæt vilde derfor nu spørge Ministrene, hvorvidt de tro, at det kan have Nytte, at et slikt Forslag kommer frem fra Regjeringen.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, at han skulde, som han allerede før havde gjort, udtale, at ligesaa sikkert som det er ham, at et saadant Forslag fra Regjeringens Side ikke kunde vinde fornøden Tilslutning i Rigsraadet, ligesaa sikkert var det ham, at selv, hvis Forslaget blev vedtaget, vilde det ikke kunne faa nogen Virkning med Hensyn til Executionen. Man vilde ikke, hvad man saa end gjorde, nu kunne hindre Executionen, derom have alle, som han har talt med, været enige, og det har ogsaa Lord Wodehouse, efter hvad der er blevet ham sagt, i Berlin ligefrem erklæret; men for at kunne

gjøre Forslag om en Suspension af Forfatningen af 18de November maatte Ministeriet jo dog have Overbevisning om, at der vandtes noget betydeligt ved en saadan Suspension, ligeoverfor hvad der paa den anden Side tabtes. Efter hans fulde Overbevisning vilde langtfra at vinde noget, tværtimod vor Stilling i alle Henseender svækkes, og det vilde blive overordentlig vanskeligt at sige, hvorledes det da i forfatningsmæssig Henseende vilde blive, thi Forfatningen af 2den October 1855 er Tydskland ligesaa meget imod.

Hans Majestæt Kongen erindrede, at det dog navnlig var Forfatningen af 18de November, som man var misfornøiet med.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, at det Maal, som fra tydsk Side har ligget og fremdeles ligger bag ved det hele, er at slutte et Slesvig-Holsten til Tydskland.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at efter Overenskomsterne af 1851 og 1852 var der ikke Tale mere om et Slesvig-Holsten; Allerhøistsamme vilde have fundet det heldigt, om der ved den Leilighed kunde være blevet ophævet flere af de for begge Hertugdømmer fælleds Institutioner, end der skete, men vi kunde ikke dengang opnaa andet, end hvad vi gjorde. Den Bane, som vi efter hine Overenskomster vare nødte til at slaa ind paa, har vi, som det altid har været Hans Majestæts Mening, mere, end forsigtigt var, forladt, og derved er vor Stilling efterhaanden bleven mere og mere truet, vi ere jo ogsaa oftere blevne advarede baade af Rusland, England og Frankrig. Vi skulle tilvisse ikke bøje os for Tydskland, men vare vi kun vedblevne at gaa i Retningen af Overenskomsterne fra 1851 og 1852, tror Hans Majestæt heller ikke, at den Mistillid til os hos de ikke-tydske Magter var kommen, som der nu er.

Conseilspræsidenten [Hall] erindrede om, hvorledes det var lykkedes i 1855 at bringe en Helstatsforfatning tilveie, som fra alle Magters Side fandt Anerkjendelse, og om hvor da saa Modstanden kom fra og hvem det er, der har stødt den Forfatning overende, det var ikke den danske Regjering. Det, der hos Tydskland ligger bagved, er dog, han maatte atter gjentage det, et Slesvig-Holsten.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at vi, istedetfor at hver Landsdel skulde have beholdt Sit, har faaet mere og mere Udseende af at ville knytte Slesvig nærmere til Kongeriget.

Conseilspræsidenten [Hall] troede ikke, at det med Billighed kunde siges, at Regjeringen har gjort det, og han vilde paa den anden Side

henstille, hvorledes Stillingen for Hans Majestæt nu ved Thronskiftet havde været, hvis man havde givet Landsdelene en fuldstændig Selvstændighed.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] bemærkede, at for Øieblikket er den politiske Stilling ikke aldeles klar, da de her tilstedeværende Afsendinge fra England, Frankrig og Rusland endnu ikke ere rykkede frem med Sproget; først naar man af dem hører, hvad det er, de fremmede Magter ville, kan man faa en fuldstændig Oversigt over den politiske Stilling, og først da kan Hans Majestæt træffe sit Valg. Hvad Executionen angaar, da maatte han, efter det Indtryk han havde faaet af alt, hvad der foreligger, fuldstændig tiltræde Conseilspræsidentens Mening, og han troede ikke, at det for Øieblikket vilde være muligt for Hans Majestæt paa nogen Maade at standse Executionen, hvad saa end Hans Majestæt gjorde. Men naar da Forholdene ligge saaledes for, troede han, at Hans Majestæt vilde tabe overordentligt, naar der fra Regjeringens Side fremkom noget Forslag om at prorogere Forfatningen af 18de November. Et saadant Skridt vilde paa hele Opinionen udøve en høist skadelig og fordærlig Indflydelse, og det kunde ialtfald ikke gjøres, uden at der forelaa Sikkerhed for en endelig Afgjørelse af det hele Strids-spørgsmaal.

Til hvad han saaledes havde yttret, skulde han, idet han gjorde et kort historisk Tilbageblik, knytte den Bemærkning, at Spørgsmaalet om Slesvigs og Holstens Løsrivelse fra Danmark gaar langt tilbage, egentlig til det Øieblik, da Danmark mistede Norge. I 1851 og 52 gik vore Sager over i en vis Orden, men een Ting var tilbage endnu: en Fælledsforfatning, og dertil krævedes, at Rigsdagen, som i de allervanskeligste Tider havde styrket Kongen og Landet, skulde give Afkald paa sin Myndighed i Henseende til Fælledssager. Det Ministerium, som havde havt visse Fortjenester i diplomatisk Retning, kunde ikke faa Rigsdagens Afkald, og for at tilveiebringe en Fælledsforfatning fandt Kongen det nødvendigt at tage et andet Ministerium. Hvis nu de ordførende Holstenere havde villet slutte sig til de Conservative i Rigsraadet, da vilde det have været dem en let Sag, og de vilde uden stor Vanskelighed paa den Maade have kunnet naa at faa Forandring i Ministeriets Sammensætning; men de stødte den conservative Side i Rigsraadet fra sig. Der har fra Holstenernes Side været en bestemt Plan til ikke at ville gaa ind paa nogen Aner-

kjendelse af Londoner-Protokollen, og de holstenske Stænder have nægtet ethvert Skridt, hvorved de indirekte kunde komme til at anerkjende den. Der har været et Parti i Holsten, hvis Maal er gaaet ud paa at løsrive Holsten og Slesvig fra Danmark og knytte dem til Tydskland, og dertil at benytte Øieblikket, naar den regjerende Mandsstamme i Danmark uddøde. Men Hans Majestæt vilde ikke kunne være i Tvivl om, at det nye Dynasti maa finde sin Støtte der, hvor det finder sin Anerkjendelse, og det vilde være en Svækkelse for det nye Dynasti, om Hans Majestæt, i hvad der nu ligger for, veg tilbage. Enhver Tvivl, som Hans Majestæt udtaler i saa Henseende, lyder imidlertid igjen i Landet, og der spores, at den tilveiebringer Misstemning; af største Vigtighed er det derfor, at Hans Majestæt tager den faste Beslutning enten at gaa den ene eller den anden Vei.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] troede ogsaa, at, naar man vil opkaste det Spørgsmaal, om der gives noget Middel til at standse Executionen, maa Svaret lyde benægtende. Det vilde gaa, som det er gaaet med Ophævelsen af Kundgjørelsen af 30te Marts; det har vist sig, at dette Skridt er gaaet aldeles lydløst hen, og det har ikke fundet den mindste Paaskjønnelse hverken i Frankfurt eller i Tydskland i det hele. Forsaavidt Hans Majestæt havde bragt paa Bane, om der ikke maatte være Anledning til noget Skridt i den Retning, at Forfatningen af 18de November foreløbig ikke træder i Kraft, da møder strax den Vanskelighed, at det ikke vilde være muligt at sætte noget saadant igjennem i Rigsraadet; men selv endogsaa hvis det lod sig gjøre, troede han, at det vilde have den allerstørste Betænkelighed og Fare, om man, medens siden 1856 Regjeringen bestandig har holdt paa, at det hele holstenske Spørgsmaal har en dobbelt Side, et blandet Forhold, nu, overfor en truende Execution og efter den Maade, hvorpaa Tydskland har taget Sagen som et rent tydsk Spørgsmaal, vilde ved at suspendere Forfatningen indrømme Tydskland Berettigelse til at tale med, hvor dets Competence dog utvivlsomt hører op. Fra denne Side forekom ham Opretholdelsen af Forfatningen af 18de November at have største Betydning; men den væsentligste Betragtning for ham var dog, at han troede, at det, hvis man sætter Forfatningen, der er den Fane, hvorom vi skulle samle os, ud af Kraft, vil gjøre et aldeles deprimerende Indtryk paa den Del af Befolkningen, hvor Hans Majestæt skal søge sin nærmeste Støtte; det vilde medføre en saadan Svækkelse, selv i Ar-

meen, at han ikke kunde andet end tilraade Hans Majestæt ikke at foretage noget Skridt i den Retning.

Marineministeren [Bille] bemærkede, at da Forfatningen af 18de November kun er en Forbedring af Forfatningen af 2den October og denne sidste, der, naar hin sattes ud af Kraft, maatte ialtfald for det første beholdes, har mødt Tydscklands bestemte Misbilligelse, er der altsaa ikke nogen Sandsynlighed for, at Hans Majestæt, ved nu at suspendere Forfatningen af 18de November, vilde med nogensomhelst Fordel kunne repliere paa Forfatningen af 2den October. Suspensionen af Forfatningen af 18de November vilde gaa sporløst hen som Ophævelsen af Kundgjørelsen af 30te Marts. Der er i Tydscklands hele Optræden eet bestemt Maal: at erobre Slesvig; det er det, som Tydsckland vil, og det bliver Danmark ikke muligt ved nogen Indrømmelse at bringe Tydsckland bort fra den Tanke; der er derfor, naar ikke Stormagterne ved deres Mægling kunde skaffe en Ende paa Sagen, intet andet Middel for Danmark, saavidt han kunde skjønne, end at maatte slaas.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at han visselig skulde være den Første til at raade til at slaas for Slesvig til det yderste.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at der i den Strid, som i de sidste 7 Aar er ført imellem Tydsckland og den danske Regjering, er eet betegnende Træk, som noget staar i Harmoni med, hvad Marineministeren nylig yttrede, og det er: at Forbundet aldrig har villet komme frem med, hvad det var, som de egentlig forlangte af os, og som de vilde være tilfredse med at opnaa. Forbundet har derimod hver Gang, noget skete her, som det var misfornøiet med, indskrænket sig til at nedlægge sin Indsigelse, og uagtet mange af de Skridt, som Regjeringen har gjort, maatte synes i høieste Grad egnede til et godt Grundlag for at komme til en endelig Overenskomst, saa har man stadig været utilfreds dermed uden at sige, hvad man vilde have. Dette vækker stærk Formodning om, at det egentlige Formaal, man havde, var noget, som man ikke vilde, eller ikke troede at kunne være bekjendt at rykke frem med, og det kan da ikke været noget andet end, hvad Marineministeren nævnte: Slesvigs Erobring. Een Lærdom har vi imidlertid kunnet uddrage af den lange Strid med Tydsckland: at det er meget skadeligt at gjøre Indrømmelser paa Forhaand. Regjeringens Opgave i dette Øieblik maa være, gjennem de venskabelige Magter at faa frem et antageligt Forslag til en de-

finitiv Ordning, thi ethvert Provisorium vil føre os dybere i Afgrunden. Naar det kan lykkes at faa et saadant Forslag frem, vil det være Tid at gjøre Indrømmelser og at sætte alle Kræfter i Bevægelse for at faa det gennemført, men hvis Hans Majestæt nu, ved at opheve Forfatningen af 18de November, vilde give et af de allerbedste Vaaben fra sig, kunde efter hans Overbevisning Hans Majestæt ikke gjøre noget mere ydmygende og mere skadeligt, og han maatte derfor ogsaa inderlig slutte sig til at fraraade en saadan Foranstaltning.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme i en Krig nu kun ser Landets Ødelæggelse, maaske Sønnerlemmelse. Vor Armeé vil slaas paa det tappreste, men for en mange Gange stærkere Modstand maa vi tilsidst give efter, og hvem kan garantere os for, at de Vilkaar, vi da vilde faa, blive bedre end de, vi nu kunde faa uden Krig.

Justitsministeren [Casse] bemærkede, at saadan Garanti ganske vist ikke kan gives; men hvad der for Øieblikket vilde være den største Ydmygelse for Danmark vilde være en Tilbagetræden uden videre fra det, hvortil man har kjæmpet sig frem for at faa et fast Bolværk; Gevinsten vilde kun blive paa Tydsklunds og Oprørernes Side, som vilde faa frem den Tilstand, der for dem vilde være den ønskeligste, den, at der vindes et Terrain, hvor de yderligere kunne komme til at udvikle og arbeide hen paa at faa fyldestgjorte deres Planer. Hvad der længe er forekommet ham som det ønskelige, er at faa Sagen bragt til det Punkt, hvor den svævende Tilstand kunde ophøre, og han troede med Finantsministeren, at det, hvorpaa Regjeringen skal rette sine Bestræbelser, er, ved Siden af Fastholden af det vundne, at lade igjennem Mægling af de venskabelige Magter komme til at udvikle sig hvad der kan lede til en fast Tilstand istedetfor Provisorier. Ved nu at suspendere Forfatningen vilde saagodtsom alt tabes.

Krigsministeren [Lundbye] yttrede, at han i alt væsentligt kunde slutte sig til sine Colleger og med dem maatte fraraade Hans Majestæt at prorogere Forfatningen af 18de November. Men han kunde ikke tilbageholde, at saalænge det ikke er muligt at tilveiebringe en født Holstener til Minister for Holsten, saalænge vil Situationen ikke i Virkeligheden blive bragt videre frem, end hvor vi er, og kan kun souteneres gjennem Vaaben, som Hæren vist ogsaa med Beredvillighed vil gaa til. En Udgang af de forhaandenværende Forhold, saaledes

at det hele Fædreland atter bringes sammen igjen, kan kun ske igjennem Forhandling med Holstenerne selv; der er ganske vist Interesser i Holsten, som gaa aldeles i samme Retning som den jevne Befolknings i Kongeriget, og dersom det maatte lykkes at faa en Holstener til at fremstille sig som Repræsentant for de Interesser, saa troede han, at det mer end noget andet vilde hjælpe til at bringe Sagen til en endelig Udjevning.

Hans Majestæt Kongen maatte gjentagende bemærke, at han kun tænkte at gaa frem paa constitutionel Maade, idet han fandt det fuldkommen foreneligt med sin constitutionelle Pligt, at Regjeringen henvender sig til Rigsraadet med et Forslag om Forfatningens Prorogation.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, at naar det ikke sker, saa maa Ministrene bære Ansvaret baade overfor Fædrelandet, for Kongen og det hele Dynasti.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] troede, at den Beslutning, der her fattes, maa fattes af Kongen og Ministeriet, saaledes at begge ere enige om at gaa samme Vei; uden det er det i saa faretruende Tider som de nærværende umuligt at sætte nogen saa alvorlig Sag igjennem.

Marineministeren [Bille] maatte ogsaa, i Anledning af Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Yttring, bemærke, at det er umuligt for Ministeriet, i den Forstand som Hans Kongelige Høihed synes at have antydnet, at bære Ansvaret for en Beslutning, som den hvorom Spørgsmaalet er, der var tagen imod Hans Majestæts Villie. Samtlige Ministre have udtalt sig imod noget Skridt til at suspendere Forfatningen; det er saa Hans Majestæt, der tilsidst selv maa tage sin Bestemmelse, og hvis Allerhøistsamme ikke tror at kunne gaa med Ministeriet, maatte dette resignere.

Conseilspræsidenten [Hall] skulde ligeledes, nærmest i Anledning af hvad Hans Kongelige Høihed Kronprindsen havde yttret, bemærke, at Ministeriet ganske vist er sig fuldkommen bevidst det Ansvar, som paahviler det, men paa den anden Side er det ogsaa ganske vist, at naar der staar for Døren en Kamp maaske paa Liv og Død, og naar der er Spørgsmaal om at anstrænge alle Kræfter, saa er det af den allerstørste Vigtighed, at der først og fremmest mellem Kongen og hans Raad finder en virkelig Enighed Sted i Opfattelsen. Enhver Uklarhed i den Henseende, som om man vilde skyde et ganske eget

Slags Ansvar over paa Ministeriet, vilde i allerhøieste Grad svække de Kræfter, som skulde benyttes. Garantier for, at vi ved de Beslutninger, der tages, ikke komme tilsidst til at staa værre, end vi ellers vilde have staaet, kunne naturligvis ikke gives; der kan i den Henseende kun være Spørgsmaal om, hvad der er det mest sandsynlige. Det var jo muligt, at der kunde være andre Mænd, som have Tro paa, at der ad anden Vei end den, som det nærværende Ministerium tilraader at følge, bedre kunde værnes om Landet og Hans Majestæts Dynasti, og det kunde være i Fædrelandets Interesse, at de traadte til; men Betingelsen maatte dog være, at der virkelig er Udsigt til, at noget kan opnaas ved at gaa den anden Vei. Uagtet der endnu ikke forelaa fra de hertil ankomne fremmede Afsendinges Side, hvad det er, de forlange, tvivlede han dog aldeles ikke paa, at det vil være, at man skal kalde Forfatningen af 18de November tilbage; men vil man saa ligeoverfor denne Fordring gjøre dem det simple Spørgsmaal, om de kunne give Garanti for at, naar Danmark gaar ind paa Fordringen, Danmark ogsaa opnaar noget til endelig at blive færdig med Tydskland, saa vilde de svare, at det kunde de ikke, og man vil da paa den Maade ved at ophæve Forfatningen ikke være kommet et eneste Skridt videre, medens en saadan Foranstaltning derimod ikke kunde andet end ville have en uheldig Virkning paa det hele Land, som straks loialt har sluttet sig til Hans Majestæt og hans Dynasti, og hvor det dog er, at Kongen og Dynastiet skal søge sin sande Støtte.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at det er Kongens og Regjeringens Pligt at søge saameget som muligt at afværge Farer for Landet, og derfor havde han villet høre sine Ministres Mening og spørge dem, om de kunde raade ham til det af ham antydede Skridt, hvorved det, som han atter gjentog, var hans fuldeste Agt kun at gaa aldeles constitutionelt frem, eller til andre Skridt. Da nu alle Ministre havde erklæret, at det er deres Mening, at det af Hans Majestæt stillede Forslag ikke lader sig føre igjennem, frafaldt Allerhøistsamme det ogsaa.

Conseilspræsidenten [Hall] yttrede, at Ministeriet i den Retning at afværge Farer for Landet, netop havde i den af ham idag refererede Forestilling tilraadet ikke at lade Krigen begynde i Holsten. Et andet Skridt i samme Retning vilde være, at det fra Regjeringens Side bliver klart udtalt, at det er saa langt fra, at Forfatningen af 18de

November skulde staa som en Hindring for Tilveiebringelsen af det Maal, som det er Hans Majestæts Ønske og Hensigt engang at kunne naa, at tvertimod dette i allerhøieste Grad lettes ved denne Forfatning.

Hans Majestæt Kongen fandt det fuldkommen nødvendigt, at Armeen trækker sig tilbage fra Holsten, efterhaanden som Forbundstropperne rykker ind, og behagede allernaadigst at resolve i Overensstemmelse med den foreliggende Indstilling i den af Udenrigsministeren refererede Forestilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tilladelse for Skomagersvend Christian Meyers fraskilte Hustru Ane Martine Meyer, født Andersen til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Ane Martine Meyer, født Andersen, heraf Staden, hvis Ægteskab med Skomagersvend Christian Meyer ved den Kongelige Lands-Over- samt Hof- og Stadsrets Dom af 27de October 1861 er bleven fuldstændig ophævet paa Grund af, at hun har gjort sig skyldig i Hor, maa indgaa nyt Ægteskab, navnlig med Skomagersvend Hans Olsen, uanset at hun med ham har bedrevet Hor.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsraadet vedtagne Lov om Tillæg til de i det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 § 15 opførte Statsudgifter i Finantsperioden 1862-64.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste bemeldte Lov.

Der Finanzminister [Fenger] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die vorläufige Entrichtung des dem Herzogthum Holstein zufallenden Antheils an verschiedenen ausserordentlichen Staatsausgaben.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allerhöchst zu genehmigen, dass als Antheil des Herzogthums Holstein zur Bestreitung von Ausgaben in Veranlassung des Todes und der Beisetzung des höchstseeligen Königs Frederik des Siebenten 10.655 Rt., zur Disposition für Seine Majestät in Veranlassung des Thronwechsels 21.310 Rt. und zu Reisen Ausgaben für Seine Königliche Hoheit den Kronprinzen 4,262 Rt. vorläufig entrichtet werden.

Finantsministeren [Fenger] refererede 4 allerunderdanigste Fo-

restillinger, hvorved resp. følgende 4 af Rigsraadet vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse, nemlig:

- 1) Lov om Bidrag til Kong Christian den Niendes Civilliste.
- 2) Lov om Bidrag til Apanage for Hans Kongelige Høihed Kronprinds Christian Frederik Vilhelm Carl.
- 3) Lov, hvorved Regjeringen bemyndiges til foreløbig at udrede Pensioner og Understøttelser i Anledning af Thronskiftet.
- 4) Lov om Eftergivelse af Summer, der skyldes Statskassen for modtagne Forskud paa Gager og deslige.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse 4 Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Approbation paa Statsregnskabet vedkommende Monarkiets fælleds Indtægter og Udgifter i Finantsperioden 1858–60.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* at meddele allerhøieste Approbation paa Statsregnskabet vedkommende Monarkiets fælleds Indtægter og Udgifter i Finantsperioden 1858–60.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende den nugjældende Klasselotteri-Plans Anvendelse ogsaa for næste Aar, hvori til allerhøieste Approbation indstilles, at en ved Kongelig Resolution af 4de Juli d. A. allerhøiest approberet Forestilling betræffende Klasselotteriets Udvidelse med 20.000 Lodder gaar tilbage, medens den nugjældende Plan paa 100.000 Lodder ogsaa bringes i Anvendelse for næste Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Paa Indenrigsministerens Vegne refererede *Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Monrad] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Foreløbig Lov om Forsørgelsen af tjenstgjørende Militæres Familier.

Idet *Hans Majestæt* allernaadigst bifaldt den forelagte Lov, behagede det Allerhøiestsamme at forsyne den med allerhøieste Underkrift.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimstatsrådet mandag d. 21. december 1863.

Aar 1863, Mandagen d. 21de December, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium. Indenrigsministeren var paa Grund af Sygdom fraværende.

Conseilspræsidenten [Hall] bemærkede, næst at meddele, at de fornødne Skridt vare skete i Anledning af, hvad der i det sidste Geheime-Statsraads-Møde var blevet allerhøiest besluttet, at der i de siden bemeldte Møde forløbne Dage har været forskjellige Forhandlinger mellem de tre herværende ekstraordinære Afsendinge fra England, Frankrig og Rusland, og at tillige den svensk-norske Gesandt havde taget Del deri, hvortil der af hans Regjering havde været givet ham Ordre, forsaavidt der skete Opfordring til ham derom. Der havde imidlertid ikke været een eneste Samling af dem alle Fire, navnlig af den Grund, at General Fleury bestemt havde modsat sig dette. Det var saaledes kun enkeltvis, at der havde været Sammenkomster mellem dem. Resultatet, som han kjendte saa temmelig forud, fik han først igaar af deres egen Mund og kan sammenfattes saaledes: at Lord Wodehouse havde erklæret, at efter hvad der forelaa, maatte han opfordre Regjeringen til at tage Forfatningen af 18de November tilbage; at han deri havde fundet Understøttelse af Statsraad Ewers, som fra sin Regjering havde faaet Opfordring til ganske at slutte sig til den engelske Envoyé; at General Fleury havde haft en mere ganske almindelig Opfordring til at gøre alt for at forebygge Udbrud af en Krig, for at Sagen kunde bevares til Forhandling i den af Keiser Napoleon attraaede Kongres, og at han, efter herfra at have telegraferet til Paris, havde faaet den Tilkjendegivelse, at han, uden at slutte sig til de to andre Afsendinges Forhandlinger, kunde tiltræde deres Opfordring til den Kongelige Regjering om at tage Forfatningen tilbage; samt at Grev Hamilton havde erklæret under ingen Omstændigheder at kunne slutte sig til dette Skridt, og at han, efter at have telegraferet til Stockholm, havde faaet det Svar, at den svenske Regjering maatte fastholde sin Opfattelse af, at det er umuligt for den danske Regjering nu at tilbagekalde Forfatningen. I den Samtale, som Lord Wodehouse og Statsraad Ewers, efter deres derom yttrede Ønske, havde igaar samlede haft med *Conseilspræsidenten*, og ved hvilken Leilighed Lord Wodehouse førte Ordet paa deres Vegne, havde

denne fremstillet Englands hele Opfattelse af vor Sag, og hvorledes han var kommen til Berlin, uden at han dengang havde tænkt sig Nødvendigheden af en Opfordring til at tage Forfatningen af 18de November tilbage, men at han af sine Samtaler med Grev Bismarck, og endmere med Kongen af Preussen, havde faaet det Indtryk, at en saadan Tilbagetagen af Forfatningen er den eneste Maade til at undgaa en fjendtlig Conflict, og at Preussen ellers ville erklære sig for ikke bunden ved Londonner-Protokollen, i hvilken Henseende han meddelte Conseilspræsidenten et kort, af Grev Bismarck, den østerrikske og den engelske Gesandt i Berlin parapheret Memorandum, hvori Preussens og Østerrigs Fordring var sammenfattet, og hvilket Memorandum Conseilspræsidenten nu oplæste i Geheime-Statsraadet. Efterat Lord Wodehouse havde tilføjet, at han af sin Regjering var opfordret til paa det ivrigste at understøtte det i bemeldte Memorandum indeholdte Forlangende, og efterat Statsraad Ewers havde erklæret, at han var ligeledes af sin Regjering opfordret til ganske at slutte sig dertil, havde Conseilspræsidenten gjort dem forskjellige Spørgsmaal. Han havde saaledes spurgt om, hvad egentlig Betydningen af et saadant Skridt, som af dem tilraadet, skulde være overfor de tyske Magter, thi han saa ikke, at der ved det opnaedes noget bestemt, og han havde navnlig spurgt, om det var Tanken, at et saadant Skridt vilde forhindre Executionen. Herpaa havde Lord Wodehouse svaret Nei, og paa Conseilspræsidentens videre Spørgsmaal om, hvad Virkning hint Skridt da vilde have, svarede Lorden, at man ved det undgik Faren for et Brud ogsaa med Preussen, der ellers vilde sige sig løs fra sine Forpligtelser efter Londonner-Protokollen og Overenskomsterne af 1851 og 1852, hvorved en meget farlig Situation for Danmark kunde komme frem. Conseilspræsidenten havde da spurgt, om Lorden kunde give nogensomhelst Sikkerhed for, at det samme ikke ligefuldt skete fra Preussens Side, om ogsaa Forfatningen af 18de November blev tagen tilbage, og for at man ikke vilde sige, at der dog i andre Henseender ikke forelaa en Opfyldelse af de fra dansk Side paatagne Forpligtelser, eller om de andre Magter gavede bestemt Løfte om Understøttelse for Danmark, hvis saadant skete; thi i modsat Fald var det klart, at man fra dansk Side aldeles ikke opnaede noget ved at tage Forfatningen tilbage, men tvertimod tabte overordentlig meget derved ligeoverfor det danske Folk og kun svækkede sig selv. Saadan Sikkerhed kunde Lorden ikke give, men i Sam-

talens Løb kom forresten et andet Punkt frem fra hans Side, idet han yttrede, at det var en Selvfølge, at der ikke kunde være Tale om fra den engelske Regjerings Side at opfordre til noget uconstitutionelt Skridt, og skjøndt han jo mente, at dette Punkt ikke kunde være Gjenstand for nogen officiel Forhandling fra de fremmede Afsendinges Side, troede han dog, at man ikke kunde have noget imod, at han udtalte sin Mening derom, og han antog da, at der sikkert maatte kunne findes et constitutionelt Middel til at gjøre det omspurgte Skridt, og navnlig at dette kunde ske paa den Maade, at Rigsraadet selv tog Forfatningen af 18de November tilbage.

Statsraad Ewers tog ikke sær Del i den hele Samtale, men sluttede sig til Lord Wodehouse, og de endte begge med, at hvis et saadant Skridt, som af dem tilraadet, ikke kunde ske, saa vilde deres Regjeringer, hvis det fra Preussens Side kom til fjendtlig Conflikt med Danmark, ikke være istand til at yde Danmark nogen Understøttelse.

Efterat Lord Wodehouse og Statsraad Ewers havde været hos Conseilspræsidenten, kom General Fleury, som i det hele taget var meget forsigtig med, hvad han selv yttrede, men erklærede, at han i Almindelighed havde den Ordre fra Keiseren at se at gjøre sit til at forhindre, at det nu kom til Udbrud af Fjendtligheder, fordi det var overordentlig vigtigt, at de svævende Spørgsmaal kunde komme til Forhandling paa en Kongres, og skulde det imidlertid vise sig, at der ingen Kongres kom istand, vilde Keiseren da dog være stillet langt friere end nu. Generalen føiede til, at han herfra Kjøbenhavn havde telegrapheret til Paris og derefter faaet Ordre til at støtte den engelske og russiske Afsending i deres Opfordring om at tage Forfatningen af 18de November tilbage.

Det var de saaledes refererede Udtalelser, der vare komne til Conseilspræsidenten fra de tre ekstraordinære fremmede Afsendinges Side. Med Grev Hamilton havde der ikke været Leilighed for ham til at tale senere, men han havde talt med ham før sine Samtaler med dem. Det var ganske sikkert, at der i Norge og Sverrig gaar igjennem Befolkningen en stærk Bevægelse med Hensyn til vor Sag, og at man der vil søge at fremme Regjeringens Virksomhed i denne, hvortil kommer, at der fra Regjeringens egen Side haves en bestemt Følelse af, at den til hver Tid har udtalt, at hvis der fra Tydsklands Side skete Angreb paa Slesvig, maatte det betragtes som noget, der

maatte influere paa Sverrigs Stilling og opfordre til at understøtte Danmark.

Naar Spørgsmaalet nu er, om der i, hvad fra de tre extraordinære fremmede Afsendinges Side er fremkommet, kunde foreligge afgjørende Grund til at forandre den politiske Vei, som Regjeringen har fulgt, saa maatte han som Ministeriets bestemte Overbevisning udtale, at Spørgsmaalet om at ophæve Forfatningen af 18de November maa besvares benægtende. Der er naturligvis ikke Tale om uden videre at hæve den; men det er dog kun en tilsyneladende Udvei, at det skulde kunne ske gennem Samtykke fra Rigsraadet. Efter Ministeriets fulde Overbevisning vil det være en fuldkommen Umulighed, alene efter hvad der nu foreligger, og uden at der er det fjerneste, som ligner en given Garanti for, at Striden med Tydskland vil være sluttet og Fred tilveiebragt – hvis nogen saadan Garanti forelaa, vilde det være en uhyre Løftestang – at kunne faa Rigsraadet til at gjøre et Skridt som at tage den Forfatning, som det selv for en Maaned siden har vedtaget, tilbage.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det syntes ham rigtigst, at der af Regjeringen gives Rigsraadet, inden det gaar fra hinanden, en bestemt Fremstilling af den politiske Situation overfor Udlandet, og dette vilde Hans Majestæt derfor foreslaa Ministeriet. Allerhøistsamme fandt, at Rigsraadet med Føie kunde have ventet at faa en saadan Meddelelse, inden det skiltes ad, for derefter at kunne tage Beslutning om, hvorvidt Stillingen maatte anses for saa farlig, at der kunde være Anledning til at prorogere Forfatningen af 18de November.

Conseilspræsidenten [Hall] maatte bemærke, at dette er et Spørgsmaal, som Regjeringen selv maa afgjøre, og som Repræsentationen ikke kan inklade sig paa. Fra Regjeringens Side vilde der desuden heller ikke kunne forelægges Rigsraadet andet end de Udtalelser, som ere fremkomne fra de tre fremmede Afsendinge, og som ikke vilde kunne give Rigsraadet den mindste Oplysning mere, end det allerede har.

Hans Majestæt Kongen ansaa det dog for overordentlig vigtigt, hvad der var blevet forhandlet mellem Conseilspræsidenten og de tre fremmede Afsendinge, og han mente, at Rigsraadet er fuldkommen beføiet til at fordre af Regjeringen en bestemt Fremstilling

af Situationen. Blev der ikke givet Rigsraadet en saadan, vilde det ellers bagefter kunne bebreide Regjeringen, at det ikke ad officiel Vei havde faaet Underretning om Situationen, og sige, at det vilde have handlet anderledes, naar det havde havt den.

Finansministeren [Fenger] bemærkede, at der for ikke mange Dage siden havde været Leilighed for Rigsraadet, dengang Sagen om et nyt Statslaan var for, til at begjære Oplysning om Situationen. Han havde været tilstede og været beredt til at give Oplysninger; men Rigsraadet havde, efter hvad der var det bekjendt, ikke antaget det rigtigt eller nødvendigt, for at kunne afgive sin Stemme, at æske nogen Oplysning, og vedtog eenstemmig det forelagte Lovudkast. I Almindelighed er der noget mindre heldigt i i et særligt Møde at give Oplysninger om den politiske Stilling, naar derpaa ikke bygges noget Forslag, som forelægges Rigsraadet; og da Rigsraadet ikke selv har grebet hin Leilighed til at forlange Oplysninger, synes deri at ligge et stærkt Bevis for, at det ikke fra sit Standpunkt har anset saadan Meddelelse nødvendig.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] yttrede, at ved at bevilge den af Regjeringen begjærte Bemyndigelse til at optage et nyt Statslaan har Rigsraadet givet Samtykke til den af Regjeringen fulgte Politik, og Rigsraadet kan ikke senere sige, at det ei kjendte Situationen, thi det kjender den fuldstændigt igjennem, hvad der i Samtaler i privat Form er af Regjeringens Medlemmer meddelt. Der har ikke været Skygge af Tvivl hos Ministeriet om, at der ikke kunde være Spørgsmaal om at tilbagekalde Forfatningen af 18de November, og at det heller ikke kunde ventes, at Rigsraadet vilde give sit Samtykke dertil, naar der ikke foreligger noget positivt til en definitiv Afgjørelse af Striden med Tydskland. Uden dette at tage Forfatningen tilbage, vilde være det samme som at udlevere det bedste Vaaben, som Hans Majestæt har, og al Modstandskraft vilde saa mangle. Han vilde derfor ogsaa anse det som et Forrædderi mod Hans Majestæt, dersom man ikke paa hver Maade fraraadede Hans Majestæt at gjøre det Skridt. Vi kjende, hvad Preussen vil; var først Forfatningen af 18de November ophævet, vilde man forlange Forfatningen af 2den October taget tilbage, saa Overenskomsterne af 1851 og 1852, indtil man tilsidste naaede, hvad der staar bagved det hele.

Marineministeren [Bille] bemærkede, at han ikke kunde andet end anerkjende det smukke i Hans Majestæts Tanke at ville ved en Med-

delelse til Rigsraadet om Situationen give det Leilighed til, hvis det vilde yttre sig, at lade sit Raad høre; men han maatte erindre, at det efter constitutionelle Grundsætninger er Skik aldrig at meddele Repræsentationen svævende Forhandlinger, og de Forhandlinger, hvorom her er Spørgsmaal, ere, saaledes som Sagen nu staar, absolut svævende. Rigsraadet vilde ogsaa, naar der ikke forelaa for det et bestemt Forslag fra Regjeringen samtidigt med, at Oplysningerne bleve givne, gaa fra hinanden, uden at der kom noget Resultat ud. Hvad selve Spørgsmaalet om de politiske Forhandlinger med de fremmede Afsendinge angik, da forekom det ham at kunne være noget, som der var Anledning til at tage under Overveielse, om der ikke fra dansk Side kunde opstilles Modforslag; thi naar man forlanger, at Forfatningen skal ophæves, uden at man vil love nogetsomhelst derfor, saa er det noget, som den danske Regjering efter hans Overbevisning ikke kan gaa ind paa: Krigen vil da gaa løs, det er Slesvig, man vil rive løs fra Kronen, det bliver Danmarks Existents, der maa kjæmpes for, og det er da hos det danske Folk, at Hans Majestæt skal søge sin Støtte.

Hans Majestæt Kongen maatte, naar Marineministeren havde fremhævet, at Forhandlingerne med de fremmede Afsendinge endnu ere svævende, bemærke, at det er netop paa Grund af, at Rigsraadet nu snart sluttes, at Allerhøistsamme havde ment, at man forinden skulde ad officiel Vei sætte det i Kundskab om, hvor alvorlig Situationen er, og om de Raad, som ere komne fra England, Frankrig og Rusland.

Marineministeren [Bille] skulde yderligere bemærke, at det Raad, Regjeringen har faaet fra de tre Stormagter, kun er givet, fordi det ikke passer dem, at der nu skal komme Krig. At Preussen har ventet med at komme med sin Protest imod Forfatningen af 18de November til det sidste Øieblik, da den 3die Behandling af Forfatningsudkastet i Rigsraadet var færdigt, og der saaledes ikke længere kunde gjøres noget, er et Bevis paa skjændigt Forræderi fra den preussiske Regjerings Side.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme vist ikke vil undskylde Preussen, men de tre venskabelige Stormagter have ogsaa ventet med deres Indsigelse mod Forfatningen, til Sagen var færdig i Rigsraadet.

Conseilspræsidenten [Hall] maatte dog hertil erindre, at de venskabelige Stormagter ikke sige som Preussen, at de, naar Forfatnin-

gen ei ophæves, ville gaa fra Londonner-Protokollen. Han skulde dernæst til, hvad han allerede tidligere havde yttret, endnu føie, at han har den fuldeste Overbevisning om baade det unyttige og skadelige, hvis Regjeringen nu vilde træde op overfor Rigsraadet med de i højeste Grad tarvelige og ubetydelige Meddelelser, som der kunde være at give om Situationen. Det maatte nemlig, da Rigsraadet iforveien ved af de det tidligere meddelte officielle Aktstykker, hvad det er, Magterne forlange, absolut træde frem for Forsamlingen, at der dog maatte være en anden Grund til, at disse Meddelelser nu bleve givne, og at det da maatte være for at faa Rigsraadet draget ind med og engageret saaledes, at man, naar det taug til de gjorte Meddelelser, senere kunde sig, at Rigsraadet havde været enigt med Regjeringen. Skulde der komme Udtalelser fra Rigsraadets Side i Anledning af Meddelelserne, vilde det kun blive fra Medlemmer, som ikke selv vilde tage Ansvarligheden for at gennemføre en anden Politik; det hele vilde saa blive endnu mere tvivlsomt, og man kunde med Føie bebreide Regjeringen, at den havde bragt de Meddelelser ind uden selv at gjøre Rigsraadet noget Forslag. Han holdt sig ogsaa fuldstændigt overbevist om, at det vilde være umuligt for ethvert Ministerium at benytte det nærværende Rigsraad til ad forfatningsmæssig Vei at gjøre nogen Forandring i den Maade, hvorpaa Forfatningen er stillet ved Loven af 18de November. Naar Marineministeren havde talt om at stille Modforslag overfor de Fordringer, der fra Udlandets Side gjordes, saa var der egentlig kun eet, som der kunde være Spørgsmaal om, og det Tilbud er allerede gjentagende sket fra dansk Side: nemlig at lade hele Spørgsmaalet om Overenskomsterne af 1851 og 1852 blive undergivet en Indflydelse af upartiske Magter. Navnlig var det en Selvfølge, at det aldrig kunde lede til noget Resultat, at den Regjering, som nu i den lange Tid har ført Forhandlingerne med Tydskland, kom med noget andet Modforslag. Han ansaa det derfor ogsaa for sin Pligt at udtale i Geheime-Statsraadet, at saa klart det er ham, at Fordringen om Ophævelse af Forfatningen af 18de November ligesaaalidet vil kunne gennemføres af noget andet Ministerium som af det nærværende, tør han ikke benægte, at naar der er Spørgsmaal om at bringe en Forandring ind i Stillingen til Tydskland og derved indirekte i Stillingen til de andre Magter, saa vilde det væsentlige Punkt være en Forandring af Ministeriet. Medens der, selv om der var nogen Mulighed for at faa Forfatningen af 18de No-

vember hævet, intet vilde opnaas derved, naar, ligeoverfor Fordringen fra Tydsklands Side om Opfyldelse af Forpligtelserne af 1851 og 1852 det nærværende Ministerium blev staaende, da man saa vilde sige, at det jo netop er dettes System, at man bekjæmper, og medens derfor Ministeriet vilde, enten hint Skridt gjøres eller ei, staa saaledes, at enhver mindelig Overenskomst ligeoverfor Tydskland vilde være en Umulighed, kunde han ikke fordølge, at naar der var et andet Ministerium, vilde det, selv naar ingen Forandring skete med Forfatningen af 18de November, komme til at træde i et andet Forhold til Tydskland og ligeoverfor samme kunne udtale, at man var rede til nu i Mindelighed at faa en virkelig Opgjørelse af Forholdet til Tydskland, og at man derfor vel kunde lade Forfatningen af 18de November staa hen, til man kunde gennemføre en ny Helstatsforfatning.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Wolfhagen] bemærkede, at der gennem Forhandlingerne om forskellige andre Lovforslag end dem, som Finantsministeren allerede havde nævnt, vilde have været rigelig Leilighed for Rigsraadet til at komme ind paa Oplysninger om Situationen, hvis det havde villet, f. Ex. Lovene om Hesteudskrivning og om Udskrivning til Søkrigstjenesten. Hvad den Tanke angik, at det skulde være hensigtsmæssigt, at Regjeringen nu ved en Meddelelse sætter Rigsraadet ind i Situationen, da vilde en slig Meddelelse jo nærmest faa en saadan Karakter som den af Conseilspræsidenten idag i Geheime-Statsraadet givne Fremstilling og maatte ende med, at Regjeringen ikke finder, at der er Anledning til at gjøre noget, men vil holde fast ved Forfatningen af 18de November. Men det Indtryk, som Rigsraadet vilde faa ved en saadan Meddelelse, vilde kun frembringe en Tomhed. Han troede heller ikke, at Rigsraadet venter, at det nærværende Ministerium kunde tilraade Hans Majestæt et saadant Skridt som at tage Forfatningen af 18de November tilbage, naar der kom Opfordring til at gjøre dette; Rigsraadet maa tvertimod nødvendigt gaa ud fra, at saalænge det nærværende Ministerium beholdes, maa Regjeringen ogsaa gaa den samme Vei som hidtil.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Rigsraadet kunde med Hensyn til de af den slesvigske Minister nævnte Love have antaget, at det var paa Grund af Tydsklands Opræden, at Regjeringen agtede at foretage de større Rustninger; men nu har de tre ikke-tydske Magter, England, Rusland og Frankrig sluttet sig til Tydsklands Fordrin-

ger, og de Forhandlinger, som finde Sted med de ikke-tydske Magter, dem er det netop, som Hans Majestæt altid har ment, at der bør tages mest Notits af. Det hele Thronfølge-Spørgsmaal er jo ogsaa nu draget ind med, og Hans Majestæt maatte vedblivende finde, at det er Regjeringens Pligt ad officiel Vei at sætte Rigsraadet i Kundskab om Situationen. Lord Wodehouse havde sagt Hans Majestæt, at Situationen er ganske overordentlig truende for Danmark, og at han ganske indstændigt maatte raade til Eftergivenhed; Hans Majestæt havde svaret ham, at han som Englænder vilde forstaa, hvad Betydning der laa i en Konges Underskrift af en Forfatning, Hans Majestæt kunde intet gjøre uden ad constitutionel Vei, men bad ham om ordlydende at sige Conseilspræsidenten, hvad han havde sagt Allerhøistsamme. Det samme havde Hans Majestæt sagt til Statsraad Ewers. General Fleury havde sagt Hans Majestæt, at Keiseren netop ansaa vort Spørgsmaal egnet til en Kongres, men at der imidlertid maaske vilde medgaa længere Tid endnu, inden en saadan kom istand, og at Keiseren derfor meget raadede Hans Majestæt til Eftergivenhed og til at komme tilbage til Overenskomsterne af 1851 og 1852. Hans Majestæt havde svaret Generalen det samme som de to andre: at han kun kunde gaa frem ad constitutionel Vei. Igaar havde General Fleury havt Afskeds-Audients hos Hans Majestæt, og han havde da sagt, at han havde faaet fornyede Instructioner af Keiseren, hvorefter han indstændigt skulde bede Allerhøistsamme om at ville indse, hvor farlig vor Stilling er, og om at komme tilbage til hine Overenskomster. Hans Majestæt havde svaret ham, at han maatte forsikre Keiseren om, at Allerhøistsamme ønskede Fred, men hvad Forfatningen angik, da var han bunden ved sin Underskrift. Det, der gjør vor Situation saa alvorlig, er, som Hans Majestæt allerede forhen idag havde udhævet, at de ikke-tydske Stormagter slutte sig til Tydskland. Allerhøistsamme troede, at en Udsættelse af Forfatningen af 18de November kunde skaane Landet for mange Ulykker, og Rigsraadet vilde, naar det fik en Meddelelse om Situationen, aldrig senere kunne gjøre Regjeringen nogen Bebreidelse for, at det ikke havde kjendt den hele Stilling.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] yttrede, at det forekom ham, at det af Conseilspræsidenten berørte Punkt med Hensyn til et andet Ministerium har stor Betydning. Han kunde ikke nægte, at det nærværende Ministerium staar med et vist Eiderpræg, og et andet Ministerium med et mere helstøbt Præg vilde

maaske kunne opnaa mere, navnlig ligeoverfor Østerrig. Men intet Ministerium troede han kunde tænke paa at kaste Forfatningen af 18de November overende, uden at der fra Magternes Side foreligger noget positivt til en endelig Afgjørelse af vort Mellemværende med Tydskland, og han vilde opbyde al sin Kraft for at modsætte sig et Ministerium, der gjorde det. Han vilde virkelig i Hans Majestæts Sted anse det tvivlsomt, om det var rigtigt og i Fædrelandets Tarv enten at lade det nærværende Ministerium blive eller at tage et andet med et mere helstatligt Præg; men naar Hans Majestæt først havde taget sin Beslutning i denne Henseende, saa maatte ogsaa Konge og Ministerium gaa sammen gennem alt.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at det syntes Allerhøistsamme, at man ikke kunde sige andet, end at han hidtil var gaaet sammen med sit Ministerium.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Monrad] maatte tillade sig den allerunderdanigste Bemærkning, at det var sket, som om det havde været noget mod Hans Majestæts Ønske og Villie; man havde ikke det Indtryk, at man havde overbevist Hans Majestæt om det rigtige i at gaa den Vei, der blev slaaet ind, og det tog igjen Mod og Lyst bort fra Ministeriet.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at Allerhøistsamme slet ikke tænkte paa at forlade det nærværende Ministerium. Hvad angik Spørgsmaalet om at give Rigsraadet en bestemt Oplysning om Situationen, da have Hans Majestæt meget ønsket, at dette skete, og han havde ment, at det var hans og Ministeriets Pligt. Men naar Ministeriet anser det ligefrem skadeligt, at en saadan Meddelelse gjøres Rigsraadet, saa forandrede det jo Sagen.

Finansministeren [Fenger] gjorde opmærksom paa, at der idag vil i Rigsraadet komme Love til Behandling, som ere særligt egnede til at begjære Oplysning om Situationen, hvis nogen af Rigsraadets Medlemmer ønsker det. Det vil være en fuldkommen naturlig og bekvem Leilighed til at faa saadan Oplysning, da Conseilspræsidenten jo vil være tilstede og istand til at besvare alle Spørgsmaal, der maatte gjøres ham.

Conseilspræsidenten [Hall] gik dernæst over til at referere en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsraadets Slutning, idet han allerunderdanigst indstillede, at det maatte behage Hans Majestæt at befale Rigsraadet sluttet idag, og i den Anledning allerunderdanigst forelagde til allerhøieste Underskrift et Reskript, hvorved

han bemyndiges til at foranledige det i saa Henseende fornødne og tillige til at meddele Rigsraadet et allerhøieste Budskab angaaende nærværende Samlings Slutning, hvilket Budskab han allerunderdanigst forelagde.

Efterat saavel Reskriptet som Budskabet vare oplæste, behagede det *Hans Majestæt*, idet Allerhøistsamme bifalddt, at Rigsraadet sluttes idag, og i den Anledning forsynede det forelagte Reskript med Sin allerhøieste Underskrift, endvidere allernaadigst at bifalde det forelagte Budskab, dog saaledes, at, naar det i dette, hvor der tales om at drage Tropperne tilbage fra Holsten for at samle Folkets hele Modstandskraft, i Fortsættelse heraf hedder: »bag den Grændse, som i tusinde Aar har været Skjellet mellem Tydskland og Danmarks Rige. Mægtige Stater ere traktatmæssigen bundne til at sikre Bevarelsen af denne Vor gamle Grændse«, denne hele Passus udgaar, og at der foretages den Ændring i Redaktionen, som dermed gjøres nødvendig i Overgangen til den paafølgende Passus i Budskabet; hvorefter *Hans Majestæt*, naar Budskabet var forandret i Overensstemmelse hermed, forventede sig den fornødne endelige Udfærdigelse forelagt til allerhøieste Underskrift.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Regierungs- und Hofgerichtsprocurators Kammerraths Kuntze in Ratzeburg als Anwaltes des Züchtlings Heinrich Dominicus Caspar Rumpf aus Hollenbeck, um Erlass des von dem Letzteren annoch zu verbüssenden Restes einer in Gemässheit Reskriptes des vormaligen schleswig-holstein-lauenburgischen Oberappellationsgerichts vom 5ten August 1843 wegen nächsten Mordversuchs und Ehebruchs wider ihn erkannten lebenslänglichen Zuchthausstrafe.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, dem Züchtling Heinrich Dominicus Caspar Rumpf aus Hollenbeck den von ihm annoch zu verbüssenden Rest der in Gemässheit Rescriptes des vormaligen schleswig-holstein-lauenburgischen Oberappellationsgerichts vom 5ten August 1843 von der Regierung des Herzogthums Lauenburg unter dem 16ten dess. M. wegen nächsten Versuchs der Ermordung des Tagelöhners Friedrich Knaack, sowie wegen des mit dessen Ehefrau begangenen Ehebruchs wider ihn erkannten lebenslänglichen Zuchthausstrafe aus allerhöchster Gnade zu erlassen.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall]

referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Begnadigung des Züchtlings Ludwig Friedrich Wilhelm Pietz aus Lübeck, indem er beantragte, ob nicht dem Züchtling Ludwig Friedrich Wilhelm Pietz aus Lübeck der Rest der wegen eines zum Zweck des Raubes im Complot verübten Mordes und nächsten Versuchs eines Mordes, sowie wegen vielfach gleichfalls im Complot begangener grössentheils qualificirten Diebstähle in Gemässheit allerhöchsten Rescripts vom 30ten October 1843 von ihm zu verbüssende lebenswierige Zuchthausstrafe aus allerhöchster Gnade zu erlassen und das Oberinspectorat der Strafanstalten allerhöchst zu beauftragen sein möchte denselben nunmehr aus den Strafanstalten zu entlassen.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch der Zuckerraffinadeure Charles de Vos & Comp. in Glückstadt, um Verleihung eines Patents für die gesammte Monarchie auf die ausschliessliche Anwendung von Gebläsevorrichtungen oder Ventilatoren auf Restfeuerungen sowohl im Allgemeinen als auch speciell bei Dampfkesseln zu Lande und in Dampfbooten.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass den Zuckerraffinadeuren Charles de Vos & Comp. in Glückstadt auf die Anlegung von Gebläsevorrichtungen oder Ventilatoren zum Anblasen von Restfeuerungen nach der von ihnen angegebenen Construction für die gesammte Monarchie ein Patent auf 5 Jahre verliehen werde.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Ausschreibung eines Beitrags zur allgemeinen Deichkasse des Herzogthums Holstein, indem er beantragte, ob nicht die holsteinische Regierung allerhöchst zu autorisiren sein möchte, behufs Ausschreibung eines Beitrags zur allgemeinen Deichkasse von 2 Sch. à Demath und 5 Sch. à Morgen ein zugleich die Verwendung der zuletzt erhobenen Beiträge bekannt machendes Patent nach Maassgabe des allerunterthänigst angeschlossenen Entwurfs zu erlassen.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Schliesslich referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg* [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend ein Gesuch des Käthners Johann Bruhn in Böcken um Erlass einer wegen Betrugs wider ihn erkannten 2 × 5 tägigen Gefängnisstrafe bei

Wasser und Brot. Übereinstimmend mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, die von dem Rendsburger Amthause unter dem 10ten April d. J. wider den Käthner Johann Bruhn aus Böcken wegen Betrugs erkannte 2 × 5 tägige Gefängnisstrafe bei Wasser und Brot aus allerhöchster Gnade in eine Brüche von 16 Rt. zu verwandeln.

Finantsministeren [Fenger] referede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsraadet vedtagne Lov om Bevilling af overordentlige Udgifter vedkommende Land- og Søværnet.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste bemeldte Lov.

Der Finanzminister [Fenger] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Bewilligung ausserordentlicher Ausgaben für das Land- und See-Kriegswesen, soweit es das Herzogthum Holstein angeht.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät* allerhöchst zu genehmigen, dass, soweit es das Herzogthum Holstein angeht, zu ausserordentlichen Ausgaben für das Land- und See-Kriegswesen 1.354.000 Rt. vorläufig bewilligt und in der durch das vom Reichsrath angenommene, die Bewilligung von ausserordentlichen Ausgaben zu demselben Zwecke betreffende Gesetz bestimmten Weise entrichtet werden.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsraadet vedtagne Lov om et nyt Statslaan.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste bemeldte Lov.

Schliesslich referirte *der Finanzminister* [Fenger] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend Ermächtigung des Finanzministers zur Aufnahme einer neuen, im Namen der Monarchie zu contrahirenden Staatsanleihe, insoweit es das Herzogthum Holstein angeht.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, insoweit es das Herzogthum Holstein angeht, dem Finanzminister zur Aufnahme einer im Namen der Monarchie zu contrahirenden Staatsanleihe bis zum contant einzuzahlenden Betrage von 10 Millionen Reichsthaler allergnädigst zu ermächtigen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Statsrådets forhandlinger
11. januar—8. juli 1864
D. G. Monrads ministerium

Medlemmer af ministeriet D. G. Monrad (31/12 1863–11/7 1864) var følgende:

Konseilspræsident: tidligere minister for kirke- og undervisningsvæsenet Ditlev Gothard Monrad – udenrigsminister: tidligere minister for kirke- og undervisningsvæsenet Ditlev Gothard Monrad indtil 8. januar 1864; derefter overordentlig gesandt og befuldmægtiget minister ved det preussiske hof George Joachim Quaade (konseilspræsident Monrad vikarierede som udenrigsminister 3. april – 6. juli) – Finansminister: konseilspræsident Ditlev Gothard Monrad – Minister for kirke- og undervisningsvæsenet: biskop over Fyns stift Christian Thorning Engelstoft – justitsminister: tidligere justitsminister Andreas Lorenz Casse – indenrigsminister: departementschef Carl Ludvig Vilhelm Rømer Nutzhorn indtil 10. maj 1864; derefter stamhusbesidder Hans Rasmussen Carlsen – krigsminister: tidligere krigsminister Christian Carl Lundbye indtil 18. maj 1864; derefter oberstløjtnant Christian Emilius Reich – marineminister: tidligere marineminister Otto Hans Lütken – minister for Slesvig: stiftamtmand over Sjællands stift Carl Frederik Simony indtil 24. jan. 1864; derefter amtmand over Husum og Bredsted amter Christian Gottfried Vilhelm Johannsen – minister for Holsten og Lauenborg: konseilspræsident Ditlev Gothard Monrad.

Forhandlingerne i statsrådet for perioden 11. januar – 8. juli 1864 er indført i den i Statsrådets forhandlinger, bd. VIII, s. 59–60 beskrevne protokol, pag. 217–393.

Møde i geheimestatsrådet mandag d. 11. januar 1864.

Aar 1864, Mandagen den 11te Januar, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens alderhøieste Præsidium.

Det tilførtes Protokollen, at Hans Majestæt under 31te f. M. har i Naade entlediget samtlige Ministre, efter deres derom allerunderdanigst indgivne Ansøgning, fra de dem betroede Ministerposter, og at

Allerhøistsamme dernæst under s. D. allernaadigst har udnævnt:

Biskop, Dr. philos. Ditlev Gotthard Monrad, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, til Conseilspræsident og tillige til Finantsminister.

Stiftamtmand over Sjællands Stift og Amtmand over Kjøbenhavns Amt, Kammerherre Carl Frederik Simony, Commandeur af Dannarbroge og Dannebrogsmænd, til, indtil den endelige Ordning af det samlede Ministerium, at være Minister for Hertugdømmet Slesvig.

Oberst à la suite i Generalstaben Christian Carl Lundbye, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd til Krigsminister.

Orlogscapitain Otto Hans Lütken, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, til Marineminister.

Extraordinær Assessor i Høiesteret, Etatsraad, Dr. juris Andreas Lorenz Casse, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, til Justitsminister for Kongeriget Danmark.

Biskop over Fyns Stift, Dr. theol. Christian Thorning Engelstoft, Commandeur af Dannabroge og Dannebrogsmænd, til Minister for Kirke- og Undervisningsministeriet i Kongeriget Danmark.

Directeur for Indenrigsministeriets 2det Departement, Etatsraad Carl Ludwig Vilhelm Rømer Nutzhorn, til Indenrigsminister for Kongeriget Danmark.

Endvidere tilførtes Protokollen, at der ligeledes under 31te f. M. er udfærdiget en allerhøieste Ordre til Conseilspræsident og Finantsminister Monrad om indtil videre at overtage Bestyrelsen af Ministeriet for Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg.

Endelig tilførtes endnu Protokollen, at under 8de d. M. er overordentlig Gesandt og befuldmægtiget Minister ved det preussiske Hof, Kammerherre George Joachim Quaade, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd allernaadigst udnævnt til Udenrigsminister ad interim.

Samtlige nyudnævnte Ministre, med Undtagelse af Krigsministeren, der paa Grund af Sygdom var fraværende, indtog deres Sæde i Geheime-Statsraadet.

Forinden Forhandlingerne begyndte, behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at yttre, at Allerhøistsamme ikke kunde undlade endnu en Gang at udtale sin Tak for den Opoffrelse, de Herrer Ministre havde vist ved at indtræde i Regjeringen, og sit faste Haab, at det maa lykkes dem at styre til et godt og heldigt Resultat.

Finantsministeren [Monrad] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 2 Lovudkast, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om, fra hvilken Dag Colonialloven for de dansk-vestindiske Øer af 27de November 1863 træder i Kraft, og
- 2) Forslag til Finantslov for Kongeriget for Finantsaaret fra 1ste April 1864 til 31te Marts 1865.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Videre refererede *Finantsministeren* [Monrad] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende Bemyndigelse for Regjeringen til i Anledning af et Statslaan at give Underpant i Gammelskatten, Landskatten og Ligningsskatten i Kongeriget.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige *Finantsministeren* til, hvis det findes fornødent, at forelægge Rigsdagen bemeldte Lovudkast.

Justitsministeren [Casse] refererede tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende 3 Lovudkast forelægges, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om Gjennemførelsen af Offentlighed og Mundtlighed i Strafferetspleien samt Indførelse af Nævninger i Misgjerningssager og i Sager, der reise sig af politiske Lovovertrædelser.
- 2) Udkast til Lov om Politiets Ordning i Kongeriget Danmark med Undtagelse af Kjøbenhavn og gamle Kjøbenhavns Amt.
- 3) Udkast til Lov om Kongeriget Danmarks Inndeling i Underretskredse.

Med Hensyn til Lovudkastet om Politiets Ordning henstillede *Ministeren for Hertugdømmet Slesvig* [Simony], om det ikke maatte være rettest, at det i § 12 udtrykkelig udtales, at Lønningen til Overbetjenten og Politibetjentene skal udredes af vedkommende Kjøbstads Fonds, samt at der i § 18 under de Udgifter, hvortil Statskassen skal bidrage en Fjerdedel, optages Pensioneringen af Politibetjentene.

Justitsministeren [Casse] bemærkede, at han med Hensyn til saadanne Punkter som de nu nævnte skulde drage Omsorg for, at der, efterat de vare gjorte til Gjenstand for nærmere Omhandling mellem ham og hans Colleger, blev under Sagens Behandling i Rigsdagen stillet de eventuelt fornødne Ændringsforslag til Lovudkastet.

I Overensstemmelse med *Justitsministerens* Indstillinger bleve de

3 paagjældende Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Casse] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om en Omordning af Overformyndierne i Kongeriget med Undtagelse af Kjøbenhavn.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Simony] skulde, idet han iøvrigt ikke vilde modsætte sig Forelæggelsen af dette Lovudkast for Rigsdagen, blot, for at hans Taushed ikke skulde misforstaas, bemærke, at han fremdeles fastholdt den af ham i Landstinget udtalte Anskuelse om, at alle Overformyndiermidler bør samles i eet fælleds Overformynderi.

Overensstemmende med Justitsministerens Indstilling blev bemeldte Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved følgende 3 Lovudkast forelægges, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byskriver i Thisted og Herredsskriver i Hillerslev-Hundborg Herreder.
- 2) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Mariager samt Herredsfoged og Skriver i Gjerlev og Onsild Herreder.
- 3) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byskriver i Svendborg og Herredsskriver i Sunds-Gudme Herreder.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse tre Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende en Forandring i Fremgangsmaaden ved Kapitelstaxtens Ansættelse.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Engelstoft] bemærkede, at han, som han allerede havde udtalt for sine Colleger, fandt sig i en temmelig stærk Modsætning til Indholdet af det foreliggende Lovudkast, hvorefter nu Præsten alene skal være den, som skal repræsentere den Interesse, som er Ydernes modsat. Han forudsaa, at hvis Udkastet ophøies til Lov, vil det blive af de betænkeligste Følger for den geistlige Stand, og han skulde derfor, idet han helst ønskede, at Udkastet ikke maatte blive forelagt Rigsdagen, under al-

le Omstændigheder i modsat Fald forbeholde sig, saafremt det, efterat Loven er traadt i Kraft, viser sig, at ulykkelige Forhold skulde opstaa deraf, da at søge at tilveiebringe en Forandring i den.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Simony] yttrede, at han heller ikke just var stemt for Lovudkastet, og at han troede, at der vilde vise sig praktiske Vanskeligheder ved Gjennemførelsen af dets Bestemmelser, men han kunde dog ikke have noget imod, at Udkastet forelægges Rigsdagen.

Justitsministeren [Casse] bemærkede, at selv hvis Udkastet ikke blev forelagt Rigsdagen, vilde dog ganske sikkert Spørgsmaalet om en Forandring i Ansættelsesmaaden for Kapitelstaxten alligevel blive reist i Rigsdagen, og da det netop er af de Sager, hvor det er bedre, at Regjeringen selv tager Sagen i sin Haand, end at den kommer frem igjennem et privat Lovudkast, skulde han derfor tilraade, at nærværende Udkast bliver forelagt Rigsdagen, hvor jo under Sagens Forhandling Cultusministeren vil finde rig Leilighed til at komme frem med sine Betænkeligheder ved Udkastet.

Conseilspræsidenten [Monrad] tiltraadte aldeles Cultusministerens Betænkeligheder med Hensyn til det foreliggende Lovudkast, men anstaa det tillige for givet, at om ogsaa Regjeringen ikke forelagde dette for Rigsdagen, kom Sagen dog alligevel frem paa denne.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] kunde ikke være enig med den slesvigske Minister i, at Udkastet vilde medføre nogen særdeles praktisk Vanskelighed, og idet han i det hele ikke kunde antage, at der er nogen særlig Betænkelighed ved dets Gjennemførelse, maatte han med Justitsministeren finde det heldigere, at Sagen bliver bragt frem af Regjeringen end fra Rigsdagen, hvor den vil blive reist, naar der ikke bliver forelagt noget Regjerings-Udkast.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme, navnlig med Hensyn til de Betænkeligheder, som Cultusministeren, der maatte betragtes som den geistlige Stands Repræsentant, havde med Hensyn til det foreliggende Lovudkast, maatte anse det ønskeligt, at Sagen fortiden sættes i Bero; og Hans Majestæt resolverede derfor allernaadigst, at Lovudkastet ikke bliver at forelægge Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Nutzhorn] 7 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende 7 Lovudkast forelægges, nemlig:

1) Udkast til Lov indeholdende nærmere Bestemmelser om Afhol-

delse af de i Lov af 23de Januar 1862 angaaende Foranstaltninger til Husdyr- og især Hesteavlens Fremme foreskrevne Hingsteskuer.

- 2) Udkast til Lov angaaende Behandlinger af den Landsognene paa Bornholm tillagte Andel i Udmarksjorderne.
- 3) Udkast til Lov om Forandring i de i Forordningen af 24de Januar 1844 § 14 indeholdte Bestemmelser angaaende den Godtgjørelse, som kan fordres for de Forpleiningsomkostninger, der af en Commune anvendes paa andensteds hjemmehørende Personer m. v.
- 4) Udkast til Lov, der stadfæster den foreløbige Lov af 12te December 1863 om Udredelse fra Kongeriget af Heste til Brug for Hæren.
- 5) Udkast til Lov om Forsørgelsen af tjenstgjørende Militæres Familier.
- 6) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Borgermester og Auktionsdirektør i Aalborg.
- 7) Udkast til Lov angaaende en for Kjøbstad og Land fælleds overordnet communal Bestyrelse m. v.

Overensstemmende med Indstillingerne blev samtlige disse 7 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Monrad] refererede to allerunderdanigste Forstillinger, hvorved resp. følgende to af Rigsraadet vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse, nemlig:

- 1) Lov om Tillæg til de i det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 opførte Statsudgifter i Finantsperioden 1864–66 for Finantsministeriets Vedkommende.
- 2) Lov om Tillæg til de i det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 opførte Statsindtægter i Finantsperioden 1864–66.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøist stadfæstede af Hans Majestæt.

Marineministeren [Lütken] meddelte Beretning om Anskaffelsen af en i Glasgow under Bygning værende stor Jern-Fregat, der oprindeligt havde været bestemt for de confoedererede Stater, og som senere, blandt flere Liebhavere, navnlig Preussen antoges at have gjort Skridt for at erhverve for sig. Prisen paa Skibet var vel meget høi, og Skibet var maaske heller ikke i alt ganske passende for vore Forhold; men da det, med Hensyn til den store Skade, Preussen vilde kunne gjøre os i vore Farvande, hvis Skibet blev erhvervet for det,

medens vi derimod, naar Preussen ikke erhvervede sig dette Skib, vilde, da der, efter den Underretning man har, ikke er noget andet Skib af den Art, hvis Bygning er saa vidt fremmet, at der kan være Spørgsmaal om, at Preussen kan faa noget saadant, være Herrer paa Søen overfor Preussen, maatte det anses særdeles vigtigt, at Fjenden ikke kom i Besiddelse af Skibet, og han havde derfor ikke kunnet andet end tilraade Regjeringen at gaa ind paa Kjøbet af dette Skib.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at han under de foreliggende Omstændigheder, efter hvad der fra Marineministerens Side havde været gjort gjældende med Hensyn til den Betydning, som det vilde være af, hvis Skibet kom i Fjendens Haand, ikke havde turdet paatage sig det Ansvar, ved ikke at gaa ind paa Kjøbet af det, at sætte Preussen istand til at gjøre sig til Herre paa Søen overfor os.

Udenrigsministeren [Quaade] skulde blot, da det vilde blive Udenrigsministeriet, som i indtrædende Tilfælde kom til at føre den hele Forhandling om at faa Skibet ud fra England, bemærke, at han dog anser det meget tvivlsomt, om den vilde kunne bringe til det Resultat.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Martinus Adolph Eckmann eller Eliasen, hvori indstilles, at den allerhøieste Resolution af 14de April f. A., hvorved det bifaldtes, at den Martinus Adolph Eckmann eller Eliasen ved Høiesterets Dom af 18de Marts f. A. ifundne Livsstraf maatte fuldbyrdes, allernaadigst maa forandres derhen, at den ham idømte Livsstraf eftergives ham, imod at han hensættes til Tugthusarbejde paa Livstid.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet tirsdag d. 19. januar 1864.

Aar 1864, Tirsdagen den 19de Januar, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium.

Protokollerne over Geheime-Statsraadets Møder den 12te, 17de og 21de December f. A. samt den 11te Januar d. A. bleve oplæste og rathaberede.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at da han ikke, som det

havde været hans Agt, allerede i forrige Geheime-Statsraads-Møde havde givet en kort Udsigt over, hvad der laa imellem dette og det under det fratraadte Ministerium sidstafholdte Geheime-Statsraads-Møde, skulde han nu idag fremsætte, hvad han i denne Henseende fandt det nødvendigt at bemærke.

Som det fremgik af den oplæste Protokol over det sidste Geheime-Statsraads-Møde under det forrige Ministerium, havde den daværende Conseilspræsident selv anset det tvivlsomt, om det ikke ligeoverfor Tydskland vilde være rigtigt, at Ministeriet gav Plads for et andet, og han havde tiltraadt det i saa Henseende Yttrede, med den Tilføining, at der maaske vilde kunne opnaas noget ved et Kabinet af mere helstatligt Præg, end det daværende havde. Ved Siden af disse Udtalelser bevægede sig da den Tanke i Ministeriet at indgive sin Dimission og derved give Hans Majestæt friere Hænder med Hensyn til Sættelsen af sit Kabinet, idet det jo hidtil har været en Regel ved alle Ministeriers Dannelse, at Kongen, selv hvor Dannelsen overdroges til en enkelt Mand, har udøvet ikke liden Indflydelse paa Kabinettets Sættelse. Det var ikke ham alene, men ogsaa andre Medlemmer af Ministeriet, som delte denne Anskuelse, og da derfor siden, efter Dimissionens Indgivelse den Anskuelse gjorde sig gjældende i Ministeriet, at dette skulde forlange sig reconstrueret, erklærede han sig derimod og fralagde sig Ansvar, hvis det skulde komme til en saadan Reconstruction. Han modtog senere det Hverv af Hans Majestæt at danne et nyt Ministerium, og Resultatet af hans Bestræbelser foreligger.

Allerede inden Afløsningen af det forrige Kabinet var der kommet en Meddelelse fra Lord Wodehouse, som antydede en forandret Stilling af de fremmede Magter, idet den gik i den Retning, at Danmark skulde se at gjøre Skridt for at faa de Magter, som have underskrevet Londoner-Protokollen, til at træde sammen i en Conference om det dansk-tydske Spørgsmaal; og i de Dage, han var ifærd med at danne det nye Ministerium, henvendte i den Anledning baade Lord Wodehouse og Statsraad Ewers, hvilken sidste havde faaet Meddelelse fra Rusland om, at det russiske Kabinet støttede det af England gjorte Skridt, sig til ham. Strax efter Dannelsen af Ministeriet tog han og hans Colleger Conference-Spørgsmaalet, med Hensyn til hvilket den fratraadte Conseilspræsident havde haft nogen Betænkelighed, forsaavidt han frygtede for, at Forslaget skulde komme i Col-

lision med den franske Keisers Plan om en almindelig Congres og derfor ikke blive vel optaget i Paris, under nøie Overveielse, og man blev enig om, at man skulde tage Sagen fra et rent dansk Standpunkt, saaledes at man maatte anse en Mediation fra Magternes Side for overordentlig ønskelig, medens man betragtede det som ligegyldigt, under hvilken Form den skete, og derfor ganske overlod dette til Magterne, hvorimod det, der var det vigtige, var, at Mediationen indtraadte snarest muligt. Der skete i de følgende Dage forskjellige mundtlige Meddelelser fra Lord Wodehouse, ved hvilke den nuværende Udenrigsminister, som imidlertid var kommen hertil og aldeles billigede det, som Ministeriet var blevet enigt om, var tilstede, og i en Samtale med Lord Wodehouse og Statsraad Ewers meddelte Conseilspræsidenten, at Regjeringen vilde give det Svar til England: at Regjeringen gik ind paa at rette en Anmodning til de Magter, som have underskrevet Londonner-Traktaten, om at mediere i vor Sag, under Bevarelsen af status quo den 1ste Januar d. A., dog at man, forsaavidt der fra tysk Side skulde gjøres Paastand paa enkelte Distrikter i Slesvig, ikke vilde være uvillig til at lade hele Spørgsmaalet om Grændsereguleringen komme under en Voldgift for at faa endelig Afgjørelse paa det. Han gjentog ved den Leilighed mundtlig den bestemte Erklæring, at det var under den Forudsætning, man gik ind paa at gjøre det af England foreslaaede Skridt, at Slesvig bevaredes for den danske Konge, og han fremhævede skarpt, at det var Hans Majestæts Hensigt at gjøre den yderste Modstand, hvis Tydskerne gik over Eideren, og fortsætte Forsvaret af sit Land, saalænge der paa nogen Maade var Midler dertil. De Meddelelser, som han saaledes gjorde Lord Wodehouse og Statsraad Ewers, tilfredsstillende dem aldeles; men den herværende franske Gesandt, som af den svensk-norske Gesandt, med hvem Conseilspræsidenten havde haft en Conference, var bleven gjort bekendt med, hvad Regjeringen vilde svare England, henvendte sig til Conseilspræsidenten og gjorde ham de mest indtrængende Forestillinger om ikke at gjøre noget Skridt, før der var telegrapheret til Paris. Dette foranledigede da, at Spørgsmaalet blev igjen optaget i Forhandling med Lord Wodehouse, og det bevirkede, at der med Hensyn til Formen, under hvilken Anmodningen skulde rettes til Underskriverne af Londonner-Traktaten, indtraadte nogen Forandring, idet man, istedetfor at der oprindeligt var paatænkt en Circular-Depeche, nu besluttede sig til at udfærdige

en særlig Depeche til hver enkelt af dem, som sluttede sig til, hvad der tidligere var meddelt af den paagjældende Regjering, hvilken Form han troede var fuldkommen tilfredsstillende.

Med Hensyn til Begivenhedernes yderligere Udvikling skulde han endnu kun tilføie, at da Regjeringens skriftlige Meddelelser kom Underskriverne af Londoner-Traktaten tilhænde, var Sagen imidlertid rullet saa rask, at de nu mere bleve at betragte kun som et historisk Aktstykke; Standpunktet havde nu faaet en noget anden Skikkelse, idet det af de Forhandlinger, som vare indledede mellem Frankrig, Østerrig og Preussen, viste sig, at man ikke vilde gaa ind paa en Conference, uden at Forfatningen af 18de November først var ophævet paa constitutionel Vei; og hermed skulde Conseilspræsidenten for sit Vedkommende slutte for Øieblikket sine Bemærkninger.

Udenrigsministeren [Quaade] bemærkede, at ligefra det Øieblik Forfatningen af 18de November blev sanctioneret, har den været det Punkt, hvortil hele Udlandet har holdt sig med Hensyn til sin Aktion imod os, og ligesom Preussen og Østerrig bestandig have fremhævet, at den var en Afvigelse fra status quo, saaledes har hele Udlandet sluttet sig til deres Ønske om at bevirke Gjenoprettelsen af saadan status. Preussen og Østerrig paastaar, at vi, efterat have bundet os til en vis Udvikling af Forholdene, have ved Forfatningen af 18de November grebet vilkaarlig ind og lagt Hindringer iveien for Udførelsen af Overenskomsterne af 1851 og 1852; de sige, at hvis Danmark ikke selv med det Gode vil ved Forfatningens Ophævelse rydde disse Hindringer afveien, ere de berettigede til med Magt at fremtvinge det, og det sker ved Besættelsen af Slesvig. Naar Opfordringen om at ophæve Forfatningen gaar ud paa, at dette skal ske ad lovlig Vei, at den danske Regjering skal bevirke den ophævet paa den Vei, som Forfatningen selv foreskriver, stiller Forholdet sig anderledes, end det ellers vilde, og der er nu fra Berlin kommet dels direkte dels indirekte Antydninger om, at den preussiske Regjering skulde være tilbøielig til at lukke Øinene for, at den danske Regjering sammenkalder i hint Øiemed Rigsraadet efter Forfatningen af 18de November. Positivt at sige, at det virkelig vil ske, var jo umuligt, skjøndt dog de Mænd i Berlin, til hvem det er blevet sagt, indtage en saadan Stilling, at den preussiske Regjering vil have meget vanskeligt ved at gaa derfra. Men selv hvis den, naar der fra dansk Side blev truffet Foranstaltning til at bringe Rigsraadet sammen for at tage Beslut-

ning om Ophævelsen af Forfatningen af 18de November, gik fra, hvad der var sagt, og Foranstaltningen altsaa ikke nyttede, vilde der dog ligeoverfor Tydskland intet være tabt, medens der overfor de Magter, som have givet os det Raad at gjøre det Skridt, vilde være vundet endeel derved, at de saa vilde føle sig mere moralsk forpligtede til at understøtte os. Den engelske Regjering havde især indtrængende drevet paa, at man skulde under en eller anden Form erklære sig villig til at træffe saadan Foranstaltning, at Rigsraadet sammenkaldes for at forelægge det Forslag til Ophævelse af Forfatningen af 18de November, og navnlig havde den herværende engelske Gesandt gjentagende henvendt sig til ham herom. Hvad der letter Sagen er, at England navnlig intet har imod, at der træder noget nyt istedetfor Forfatningen, samtidigt med at den ophæves; vel ville Preussen og Østerrig naturligvis excipere mod hvert nyt Organ skabt gennem Forfatningen af 18de November, men han troede ikke, at man behøver til de Magter at udtale noget bestemt i den Henseende. Det Spørgsmaal, som nu foreligger, er da altsaa, om Regjeringen skulde kunne bestemme sig til det Skridt, under en Form, hvorom nærmere vilde være at tage Beslutning, at tilkjendegive saavel de Magter, der ere vore Modstandere, som de, der ere os gunstig stemte, at man er villig til at sammenkalde det ved Forfatningen af 18de November indsatte Rigsraad for at forelægge dette et Forslag til Ophævelse af selve bemeldte Forfatning, hvormed da skulde bringes i Forbindelse et Forslag fra Regjeringen om en ny Forfatning, som skulde sættes istedet, i hvilken sidstnævnte Henseende imidlertid intet skulde optages i Tilkjendegivelsen til hine førstnævnte Magter, og maatte da Ministeriet gjøre sin Tilværelse afhængig af Sagens Gjennemførelse i Rigsraadet, saaledes at denne skulde være et Kabinetsspørgsmaal.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at det er klart, at der her foreligger noget aldeles forskjelligt fra, hvad der tidligere var Spørgsmaal om: dengang var Talen om en Suspension af Forfatningen af 18de November; nu er Spørgsmaalet om Ophævelse af denne Forfatning saaledes, at der, til Tilveiebringelse af en endelig Ordning, samtidig bliver givet Monarkiet en Organisation efter Overenskomsterne af 1851 og 1852, ved hvilke det, som Standpunktet nu er, netop er af Vigtighed for Danmark at holde fast. Han var med Hensyn dertil i alt væsentligt enig med Udenrigsministeren og navnlig i, at man ikke skal engagere Kronen, men Ministeriets politiske Stil-

ling; men han ansaa imidlertid den hele Sag ikke moden til at foretages idag, og han vilde derfor allerunderdanigst henstille, at den, efter først at være gjort til Gjenstand for nærmere Forhandling i Ministeriet, maa blive igjennem Hans Majestæts Kabinet foredraget til endelig allerhøieste Resolution.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst dette.

Krigsministeren [Lundbye] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsraadet vedtagne Lov om Tillæg til det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856, med den ved Lov af 4de Juli 1863 deri foretagne Forandring, i Finantsperioden 1864–66 for Krigsministeriets Vedkommende.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at stadfæste bemeldte Lov, idet Allerhøistsamme derhos tillige meddelte Krigsministeren den af ham begjærte Tilladelse til nærmere at forelægge til allernaadigst Approbation de ved Krigsministeriets allerunderdanigste Forestilling af 22de September f. A. fremlagte Specialbudgetter for den kongerigsk-slesvigske Hærafdeling for Finantsaarene 1864/65 og 1865/66, saaledes ændrede, som det ved de Modificationer, Udkastet til fornævnte Lov er undergaaet, er blevet nødvendigt.

Krigsministeren [Lundbye] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsraadet vedtagne Lov om Pension for afskediget Kasserer ved det militære Varedepot og Fuldmægtig i Krigsministeriet, Krigsraad E. C. L. Holten, afskediget Magasinforvalter ved det militære Varedepot, Krigsassessor F. Petersen og afskediget Maaler ved den militære Klædetilvirkning, Krigssekretær H. G. Hertzog.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøiest at stadfæste denne Lov.

Videre refererede *Krigsministeren* [Lundbye] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en over Premierlieutenant H. C. L. Söht afsagt Krigsretsdom, og hvori indstilles at Krigsretsdommen forsynes med følgende allerhøieste Paategning: Vi ville allernaadigst have den idømte Straf formildet til Fæstningsarrest af 2den Grad i een Maaned, og at denne Strafs Fuldbyrkelse udsættes indtil videre.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst begge disse Indstillinger.

Sluttelig refererede *Krigsministeren* [Lundbye] en allerunderda-

nigst Forestilling, hvorved forelægges en over Menig af 15de Infanteri-Regiment F. I. F. Wriedt afsagt Krigsretsdom.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Krigsretsdommen forsynes med følgende allerhøieste Paategning: Krigsrettens Dom vorder herved stadfæstet.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Simony] refererede en al-
lerunderdanigst Forestilling angaaende en Ansøgning fra I. C. C. Meyn,
teknisk Directeur paa Karlshütte ved Rendsborg, om Meddelelse af
14 Aars Eneret paa Forfærdigelsen af en af ham opfundne Damp-
kjedel.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* al-
lernaadigst, at der paa de for Eneretsbevillinger sædvanlige Vilkaar
maa meddeles I. C. C. Meyn, teknisk Directeur paa Karlshütte ved
Rendsborg, 10 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse
af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, samt i
Hertugdømmet Slesvig at forfærdige de af ham opfundne Dampkjed-
ler med flade cylindriske Kogerør, der ere canelerede paa Siderne og
med det af ham angivne røgførtærende Apparat for Ildstedet, samt at
dette Patent forelægges til allerhøieste Underskrift i 2de Udfærdi-
gelses, henholdsvis for Kongeriget Danmark og Hertugdømmet Sles-
vig.

Der Minister für das Herzogthum Schleswig [Simony] referirte
eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Herabsetzung der
dem Inculpaten Hinrich Friedrich Voigt aus dem adeligen Gute Damp
mittelst Erkenntnisses des Appellationsgerichts für das Herzogthum
Schleswig vom 5ten December v. J. zuerkannten 2½ jährigen Zucht-
hausstrafe in eine 14 tägige Gefängnisstrafe bei gewöhnlicher Gefan-
genkost.

In Übereinstimmung mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, die
dem Inculpaten Hinrich Friedrich Voigt aus dem adeligen Gute Damp
mittelst Erkenntnisses des Appellationsgerichts für das Herzogthum
Schleswig vom 5ten December v. J. wegen nach erlittener Bestrafung
des dritten Diebstahls abermals begangenen Diebstahls zuerkannte
2½ jährige Zuchthausstrafe aus allerhöchster Gnade in eine 14 tägige
Gefängnisstrafe bei gewöhnlicher Gefangenkost zu mildern.

Der Minister für das Herzogthum Schleswig [Simony] referirte eine
allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Erlass der dem Han-
delslehrling Hinrich Jochimsen aus Thumby mittelst Erkenntnisses

des Appellationsgerichts für das Herzogthum Schleswig vom 24sten November v. J. wegen ersten kleinen Diebstahls zuerkannten 12 tägigen Gefängnisstrafe bei gewöhnlicher Gefangenkost.

Übereinstimmend mit dem Antrage geruheten *Seine Majestät*, dem Handelslehrling Hinrich Jochimsen aus Thumbby die demselben mittelst Erkenntnisses des Appellationsgerichts für das Herzogthum Schleswig vom 24sten November v. J. wegen wiederholt verübter Mauereien sowie wegen wiederholt verübten ersten kleinen Dienstahls zuerkannte 12 tägige Gefängnisstrafe bei gewöhnlicher Gefangenkost aus allerhöchster Gnade zu erlassen.

Der Minister für das Herzogthum Schleswig [Simony] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Milderung der dem Mädchen Maria Dorothea Michelsen wegen dritten kleinen resp. versuchten und ausgeführten Diebstahls, sowie wegen Betrugs zuerkannten zweijährigen Zuchthausstrafe, indem er beantragte, ob nicht die dem Mädchen Maria Dorothea Michelsen mittelst Erkenntnisses des Flensburger Magistrats vom 31sten August v. J. wegen dritten kleinen resp. versuchten und ausgeführten Diebstahls sowie wegen Betrugs zuerkannte zweijährige Zuchthausstrafe aus allerhöchster Gnade auf eine einjährige Zuchthausstrafe herabzusetzen sein dürfte.

Seine Majestät geruheten aus allerhöchster Gnade, die dem betreffenden Mädchen zuerkannte zweijährige Zuchthausstrafe auf eine dreimonatliche Zuchthausstrafe herabzusetzen und zugleich dem Minister für das Herzogthum Schleswig allergnädigst aufzuerlegen, für die zweckmässige Anbringung des Mädchens nach ihrer Entlassung aus der Strafanstalt administrativen Weges Sorge zu tragen.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Simony] refererede en alerunderdanigst Beretning angaaende de tidligere i administrativ Henseende til Rendsborg Amt henlagte sex slesvigske Byers saavel som Kronværkets og nogle andre tilstødende Grundes statsretlige Stilling.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at det var efter dertil af ham given Foranledning, at den refererede Beretning var blevet udarbejdet, da det nemlig kunde være af Vigtighed, naar der pludselig kom Opfordring til at rømme det paagjældende Distrikt, at have et saadant Indlæg, som Beretningen giver, paa rede Haand. Efter den hele Fremstilling af Forholdet, der nu saaledes laa for, kunde der imidlertid efter hans Overbevisning ikke være Tale om fra dansk Side at rømme nogen Del af det omspurgte Distrikt.

Udenrigsministeren [Quaade] maatte, da det hele Spørgsmaal om Grændsereguleringen mellem Holsten og Slesvig, som ikke er blevet bragt til endelig Afgjørelse, er ved Overenskomsterne af 1851 og 1852 erklæret for et aabent Spørgsmaal, hvad der ogsaa er gjentaget i senere Aktstykker, anse det for overmaade farligt, om der, hvis der skulde komme Opfordring fra de tydske Tropper om at rømme Kronværket og de 6 Landsbyer, og man da fra dansk Side vægrede sig herved, skulde opstaa Krig paa dette Spørgsmaal, som dog kun er et mere secundært og med Hensyn til hvilket, der fra dansk Side vil kunne tages alle fornødne Forbehold, og han vilde derfor spørge Krigsministeren, om det paagjældende Distrikt kan anses for i militær Henseende at være af saadan Vigtighed, at det for vore For-skandsningers Skyld i det sydlige Slesvig er nødvendigt at holde paa det, thi i saa Fald stiller Sagen sig jo anderledes.

Krigsministeren [Lundbye] yttrede, at han i dette Øieblik ikke med Sikkerhed skulde kunne betegne, i hvilken Grad det omhandlede Terrain har militær Betydning, hvilket han nærmere skulde lade paa det nøieste undersøge; men at Terrainet har militær Betydning er vist. Han kunde imidlertid – ved Siden af den Betragtning, at eet Værk har man allerede fra tydsk Side forlangt sløifet, og at det ogsaa godvilligt er blevet sløifet, uagtet det dog maaske kunde henregnes til den frederikstadske Befæstnings Enceinte, ikke undlade at fremhæve, at det vilde gjøre et ganske overordentlig nedslaaende Indtryk paa Armeen, netop hvis det Terrain blev forladt, og han matte for sit Vedkommende udtale sig imod at opgive det.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at selv fraset det strategiske Hensyn kunde vi ikke opgive det paagjældende Terrain, hvortil vor Ret er soleklar efter den foreliggende Beretning. Han vilde ikke kunne gaa ind paa at paatage sig Ansvar for uden Sværds slag at opoffre een eneste Tomme Land, som, efter hvad der ligger for, maa anerkjendes for virkelig slesvigsk Land, og efter den Ordre, som den commanderende General har, vil et Angreb fra tydsk Side paa det omhandlede Terrain blive drevet tilbage. Denne Ordre maa blive staaende; men iøvrigt vilde jo, hvis Spørgsmaalet om Rømning af Terrainet skulde fra tydsk Side blive gjort til Gjenstand for nærmere Forhandling, Sagen til den Tid kunne blive forelagt Hans Majestæt i Geheime-Statsraadet.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at den danske Regjering maa danne sig en bestemt Mening om, hvor langt dens Gebet strækker sig, og de Oplysninger, der ligge for, ere saadanne, at han med Hensyn til Sagens nærværende Standpunkt maatte fuldkommen slutte sig til den Anskuelse, at der ikke kan være Tale om at gaa et eneste Skridt tilbage.

Efterat *Ministeren for Hertugdømmet Slesvig* [Simony] havde udtalt sig i samme Retning, og efterat *Udenrigsministeren* [Quaade] yderligere havde urgeret sit Tidligere, behagede det *Hans Majestæt* at udtale, at Allerhøistsamme, ved Siden af, at den commanderende General i den omhandlede Henseende givne Ordre vedbliver at være staaende, ønskede sig, naar Spørgsmaalet om det paagjældende Terrains Rømning skulde fra tydsk Side blive gjort til Gjenstand for nærmere Forhandling, Sagen forelagt til Afgjørelse i det Geheime-Statsraad.

Der Minister für das Herzogthum Schleswig [Simony] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Ausübung der richterlichen und polizeilichen Functionen in Ansehung gewisser Grundstücke in der Nähe von Rendsburg, indem er beantragte, dass die nördlich der Eider belegen und dem Herzogthum Schleswig staatsrechtlich angehörigen, bisher aber holsteinischen Behörden untergelegten Grundstücke in der Nähe der Stadt Rendsburg den für die angränzenden Districte des Herzogthums Schleswig competenten Behörden in Ansehung der Jurisdiction und Polizei bis weiter untergelegt werden.

Seine Majestät genehmigten allerhöchst diesen Antrag.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Simony] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Repartitionsnormen med Hensyn til Krigskjørsler og Naturalleverancer til Armeen i Hertugdømmet Slesvig under de nuværende militære Operationer, samt om Bemyndigelse til at afholde de ved Administrationen af dette Anliggende foranledigede Omkostninger af de i Budgettet for indeværende Finantsaar sammes § 14 til »uforudselige Udgifter« opførte 8.000 Rd.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bifaldt *Hans Majestæt* alernaadigst:

1) At ved Udskrivningen af Kjørseler og Naturalleverancer til Armeen under de nuværende militære Operationer Repartitionen mellem Landdistrikterne paa den ene og Kjøbstæderne paa den anden Side,

hver for sig betragtede som Helheder, foretages efter det ved Forordningen af 31te December 1800 fastsatte overordentlige Plovtaf.

2) At den Landdistrikterne tilkommende Andel reparteres mellem de enkelte større Distrikter efter disses Skatteareal og Taxationsværdi, saaledes at hver af disse to Factorer udøver ligestor Indflydelse, medens Kjøbstædernes Andel reparteres efter Bygningernes Brandtaxationsværdi i hver enkelt Kjøbstad.

3) At den for Fordelingen mellem de enkelte større Landdistrikter og de enkelte Kjøbstæder foreskrevne Repartitionsnorm ogsaa anvendes ved Subrepartitionen, saafremt et Landdistrikts Repræsentation under Overøvrighedens Ledelse eller Bycollegierne i en Kjøbstad ikke maatte ønske en anden Norm for Subrepartitionen bragt til Anvendelse, i hvilket sidste Tilfælde Vedkommende gennem Overøvrighederne ville have desangaaende at henvende sig til Ministeriet; samt

4) At Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig bemyndiges til at anordne det fornødne til Iværksættelsen og Gjennemførelsen af denne Foranstaltning og til at afholde de ved Administrationen af dette Anliggende foranledigede Udgifter af de i Budgettet for indeværende Finantsaar sammes § 14 til »uforudselige Udgifter« opførte 8.000 Rd.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Andreas Andersen Smidt, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Andreas Andersen Smidt af Edslev den ham ved den Kongelige Viborgske Lands-Overrets Dom af 28de September f. A. for Attentat paa Voldtægt, efter Analogien af D. L. 6-13-18 ifundne Straf af Forbedringshusarbejde i 1 Aar, imod at der tildeles ham 25 Rottingslag, eller at han, saafremt hans Helbredstilstand skulde lægge Hindringer iveien for Anvendelsen af denne Straf, hensættes til simpelt Fængsel i 8 Uger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Husmand Jens Christensen Østergaard, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Husmand Jens Christensen Østergaard af Rakkeby Sogn den ham ved Høiesterets Dom af 17de f. M. for ulovlig Disposition over udlagt Gods, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 43, cfr. Forordningen af 12te Juni 1816 § 7, idømte Straf

af 40 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost, imod at han hensættes i simpelt Fængsel i 8 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Peder Christian Andersen af Stagetrup, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Peder Christian Andersen af Stagetrup den ham ved Høiesterets Dom af 13de f. M. for ulovlig Omgang med Hittegods, idømte Straf af at behandles i Overensstemmelse med allerhøieste Resolution af 2den October 1859, imod at han hensættes til Tugthusarbejde i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Eftergivelse for Mathæa Jensine Petrine Madsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Mathæa Jensine Petrine Madsen den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 29de October f. A. for Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 27 idømte Straf af Ris i 2 Dage, 20 Slag daglig.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for Sophie Elisabeth Holm, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Sophie Elisabeth Holm heraf Staden den tilbagestaaende Del af den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 8de April 1862, for Tyveri, idømte Straf af 4 Aars Forbedringshusarbeide.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at Gaardskarl Anders Jørgensen af Assens maa fritages for at sættes under Tiltale for falsk Attestation paa et Adgangsbevis, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, af Gaardskarl Anders Jørgensen af Assens fritages for at sættes under Tiltale for falsk Attestation paa et for en Handelsreisende fra Hamborg udfærdiget Adgangsbevis, imod at han erlægger en Bøde af 10 Rd. til bemeldte Kjøbstads Fattigkasse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Bestyreren af Real-

skolen i Slagelse Kristian Frederik Hagen Schow og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Clara Maria Sophie Schow, født Larsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Bestyreren af Slagelse Realskole Kristian Frederik Hagen Schow i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru, Clara Maria Sophie Schow, født Larsen, maa være aldeles ophævet paa de ved Separationen fastsatte Vilkaar, dog saaledes, at Manden, under Forudsætning af at Hustruen beholder sin sjælelige Sundhed, skal være pligtig til paa sin egen Bekostning at lade deres fælleds Børn besøge deres Moder en 3 à 4 Uger i Sommerferien og c. 14 Dage i Juleferien, samt ogsaa til andre Tider paa hendes Bekostning, naar det kan ske uden Forsømmelse i deres regelmæssige Undervisning, og at førstnævnte maa indgaa andet lovligt Ægteskab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende fuldstændig Ophævelse af Ægteskabet mellem forhenværende Marchandiser Johan Drewes og Sidse Drewes, født Nielsdatter, med Tilladelse for Manden til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem forhenværende Marchandiser Johan Drewes og hans i Henhold til Bevilling af 7de Januar 1860 i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Sidse Drewes, født Nielsdatter, begge heraf Staden, maa være aldeles ophævet, og at Manden maa indgaa nyt Ægteskab, navnlig ogsaa med Anna Marie Boberg, uanset at han i Separationstiden med hende har forset sig.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende fuldstændig Ophævelse af Ægteskabet mellem Husmand Christen Jensen Ringgaard og Karen Jensdatter, med Tilladelse for Manden til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Husmand Christen Jensen Ringgaard af Vogntoft Hede og hans i Henhold til Bevilling af 16de April f. A. i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Karen Jensdatter maa være fuldstændigt ophævet, og at Manden maa indgaa nyt Ægteskab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestil-

ling om, at der maa meddeles Sognepræst for Stiftsbjergby og Mørke Menigheder Adolph Winther og Hustru Johanne Cathrine Ludowika Winther, født Lehmann Bevilling til at adoptere Pigebarnet Jensine Caroline, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte tillades Sognepræst for Stiftsbjergby og Mørke Menigheder Adolph Winther og Hustru Johanne Cathrine Ludowika Winther, født Lehmann, at adoptere Pigebarnet Jensine Caroline, saaledes at hun bærer deres Familienavn og tager Arv efter dem, dog at dennes Størrelse ikke overstiger, hvad Adoptivforældrene i Henhold til den gjældende Lovgivning ved en testamentarisk Disposition rettelig kunde tillægge hende.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forandring i Tiden for Afholdelsen af Vaar- og Maanedsting paa Færøerne, hvori indstilles:

- 1) At Vaarthingene paa Færøerne for Fremtiden afholdes i Maanederne Mai og Juni, og at som Følge heraf det befalede Maanedsting i Thorshavn for Juni Maaned bortfalder, hvorimod Maanedsting afholdes sammesteds i Januar og April Maaneder; og
- 2) At Indholdet af den allerhøieste Resolution, der afgives paa det under No. 1 gjorde Indstillingspunkt maa, forsaavidt dette allernaadigst bifaldes, bringes til almindelig Kundskab ved en af Justitsministeriet udfærdiget trykt Plakat.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Mathæus Nielsen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Mathæus Nielsen af Hvorup Hede den ham ved Høiesterets Dom af 24de f. M., for attenteret Voldtægt i Henhold til D. L. 6-13-18 ifundne Straf af at miste sit Liv, imod at han hen sættes til Tugthusarbejde i 8 Aar.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Arrestanten Jens Rasmus eller Rasmussen Christensen af Rødby.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Arrestanten Jens Rasmus eller Rasmussen Christensen af Rødby den ham ved Høiesterets Dom af 27de November f. A. for at have forfærdiget og udgivet et falsk Markstykke og gjort Forsøg paa at forfærdige et andet saadant, i Medfør af Forord-

ningen af 11te April 1840 § 70 tilfundne Straf af Forbedringshusarbeide i 6 Aar, mod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Caroline Mathilde Francke eller Franck, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Caroline Mathilde Francke eller Franck den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 17de October f. A., for Forfalskning af hendes Skudsmaalsbog, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 §§ 64 og 62, 2det Led, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage, imod at hun til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse erlægger en Mulkt af 10 Rd.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Lauritz Mathias Jensen af Dalgaardhus, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at nedsætte den Lauritz Mathias Jensen af Dalgaardhus ved Høiesterets Dom af 19de November f. A., for et af ham paa Sadelmager Top forøvet røverisk Overfald og Udplyndring, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 34, 1ste Led, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 4 Aar til lige Arbeide i 1 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Engelstoft] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Lønning for de ved Kjøbenhavns Universitet, den polytechniske Lærestanstalt, de lærde Skoler, Sorø Akademi, samt det Kongelige Døvstummeinstitut, Skolelærerseminarierne og det Kongelige Blindeinstitut ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev bemeldte Lovudkast alderhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende tre Lovudkast, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om Eftergjørelse af Kunstarbeider.
- 2) Udkast til Lov angaaende Bemyndigelse for Indenrigsministeriet til at bevilge Fritagelse for Brug af stemplet Papir til Tilstaaelser for haandfaet Pant.

3) Udkast til Lov angaaende Henlæggelse af Frederik den Sjettes Palais paa Amalienborg under Civillisten.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse tre Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Garver E. Messerschmidt af Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Garver E. Messerschmidt heraf Staden 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, saavel som i Hertugdømmet Slesvig at forfærdige og lade forfærdige det af ham construerte Apparat til Opsætning af Maskin-Drivremme.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Edmund Scharpe i London.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Edmund Scharpe i London 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, og i Hertugdømmet Slesvig at anlægge og lade anlægge den af ham angivne Overbygning til Jernbaner med saddelformede Skinner af Bessemer Staal eller forstaaet Jern, anbragte paa Strøer af tilsvarende Form.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Ebenezer Stevens i London.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Ebenezer Stevens i London 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, og i Hertugdømmet Slesvig at forfærdige og lade forfærdige de af ham angivne forbedrede Maskiner til Tilberedning af Deig.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Møllebestyrer Knud Jensen af Silkeborg.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Møllebestyrer Knud Jensen af Silkeborg 10 Aars Eneret i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, og i Hertugdømmet Slesvig paa at forfærdige og lade forfærdige den af ham angivne Maskine til Bildning af Møllestene.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Interessentskabet Brødrene Martin & Gamborg (Civilingeniør Carl Gamborg heraf Staden og Handelsfirmaet Brødrene Martin i Triest)

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Interessentskabet Brødrene Martin & Gamborg (Civilingeniør Carl Gamborg heraf Staden og Handelsfirmaet Brødrene Martin i Triest) 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, og i Hertugdømmet Slesvig at anvende og lade anvende den af det angivne Opløsning til at forhindre Dannelsen af Kjedelsten i Dampkjedler, samt at forfærdige og lade forfærdige det af det angivne Pumpeapparat til at drive saadan Opløsning ind i Kjedlerne.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Universitetsinstrumentmager, Professor C. Nyrop.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Universitetsinstrumentmager, Professor Nyrop (Camillus) af Kjøbenhavn 10 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, saavelsom i Hertugdømmet Slesvig at forfærdige og lade forfærdige Malkemaskiner af den af ham angivne Construction.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Tømrer J. A. Bergenhausen af Kjøbenhavn.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Tømrer Jacob Alexander Bergenhausen af Kjøbenhavn 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, og i Hertugdømmet Slesvig at forfærdige og lade forfærdige de af ham opfundne Presser til at bore Bindehuller i Krinolinørør.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Walter A. Wood i London.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Walter A. Wood i London 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, saavelsom i Hertugdømmet Slesvig at forfærdige og lade forfærdige den af ham angivne Meiemaskine.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Nutzhorn] en allerunder-

danigst Forestilling om Eneret for forhenværende Instrumentmager C. A. G. Schønning af Kjøbenhavn.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde forhenværende Instrumentmager i Aarhus Christian Andreas Gottlieb Schjønning heraf Staden 10 Aars Eneret i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, saavelsom i Hertugdømmet Slesvig paa Forfærdigelsen af det af ham angivne elektriske Badeapparat.

Hans Majestæt Kongen hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet søndag d. 31. januar 1864.

Aar 1864, Søndagen d. 31te Januar, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium.

Det tilførtes Protokollen, at under 24de d. M. Kammerherre, Stiftamtmand C. F. Simony er i Naade entlediget fra det ham under 31te December f. A., indtil den endelige Ordning af det samlede Ministerium allernaadigst betroede Embede som Minister for Hertugdømmet Slesvig, og at under s. D. Amtmand over Husum og Bredsted Amter samt Overstaller og Overdigegreve i Landskaberne Eidersted og Pelworm, Kammerherre Christian Gottfried Vilhelm Johannsen, Ridder af Dannebrogordenen og Dannebrogsmænd, allernaadigst er udnævnt til Minister ad interim for bemeldte Hertugdømme.

Den nyudnævnte Minister var tilstede og tog Sæde i det Geheime-Statsraad.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges et af Ministerraadet i et idag i Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælledsanliggender af 18de November 1863 § 59 afholdt Møde tiltraadt Forslag til »Foreløbig Lov om nogle Forandringer i de ved Lov af 4de December 1863 angaaende Valgene til Rigsraadet foreskrevne Tidsbestemmelser.«

Hans Majestæt behagede allernaadigst at bifalde, at der udstedes en saadan foreløbig Lov som af Ministerraadet foreslaaet og forsynede derefter de i saa Henseende forelagte Expeditioner med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Monrad] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges aabent Brev angaaende Udskrivning af Valg til Rigsraadet og Affattelse af Valglister over de ved Valgene til Rigsraadets Landsting Valgberettigede.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst, at der udgaar et saadant allerhøieste aabent Brev som indstillet og forsynede den forelagte Expedition med sin allerhøieste Underskrift.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Monrad] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1863 til 31te Marts 1864.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev bemeldte Lovforslag allerhøiest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Casse] androg allerunderdanigst paa Hans Majestæts allerhøieste Bemyndigelse til at forelægge Rigsdagen følgende 9 Lovudkast, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om nogle Forandringer i den hidtil gjældende Lovgivning om Bestyrelsen af Umyndiges Midler.
- 2) Udkast til Lov om Pension for forhenværende Inspecteur og Kasserer ved Straffeanstalten i Viborg, Anton Vilhelm Rosenfalk.
- 3) Udkast til Lov om Tillægspension for Elin Thorstensen, Enke efter Landphysicus paa Island, Justitsraad Jon Thorstensen.
- 4) Udkast til Lov om Pensionstillæg for forhenværende Distriktslæge i Islands Nord- og Østamts østlige Lægedistrikt, Cancelliraad Gisli Hjalmarsson.
- 5) Udkast til Lov om at Embedet som Herredsfoged og Skriver i Vester Herred paa Bornholm fra den 1ste April 1864 sættes paa fast Gage, m. v.
- 6) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged i Faaborg og Herredsfoged i Sallinge Herred.
- 7) Udkast til Lov, der stadfæster den foreløbige Lov af 6te December 1863 om Indkaldelse af befarent Mandskab for Aaret 1864.
- 8) Udkast til Lov om Maaden, hvorpaa Bekjendere af den mosaiske Tro skulle edfæstes inden Retten.
- 9) Udkast til Lov angaaende Tilveiebringelse af Bygningsreglementer for Handels-, Lade- og Lossepladser.

Hans Majestæt bemyndigede allerhøiest Justitsministeren til at forelægge Rigsdagen disse 9 Lovudkast.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Engelstoft] fore-

lagde til allerhøieste Corroboration i det Geheime-Statsraad en af ham udenfor dette erhvervet allerhøieste Resolution, hvorved han be- myndiges til at forelægge Rigsdagen Forslag til Lov om extraordi- nært Tilskud af Statskassen til det Kongelige Theater.

Bemeldte Resolution blev allerhøiest corroboreret.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Krigsskat for Fi- nantsaaret 1864-65.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* al- lernaadigst, at dette Lovudkast forelægges den nu forsamlede Rigs- dag.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet torsdag d. 11. februar 1864.

Aar 1864, Torsdagen d. 11te Februar, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts al- lerhøieste Præsidium.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at Hans Majestæt ikke vilde være uvidende om, at der i Hovedstaden har fundet en temmelig stærk Bevægelse Sted i Anledning af Dannevirke-Stillingens Opgivelse. Det havde været Conseilspræsidenten magtpaaliggende at tage i Betragt- ning, hvad Hensyn der maatte være at tage til saadanne Bevægelser. Det kan ikke nægtes, at hvor store Omvæltninger af Statsforholdene have fundet Sted, ere de udgaaede fra Bevægelser i Hovedstaden. Dette ligger naturligt i almindelige Forhold. Til saadanne almindelige Forhold kom særlige Forhold, som gjorde, at Bevægelsen heri Kjø- benhavn antog en maaske mere betænkelig Charakter, end Tilfældet ellers vilde have været. Dette gjaldt navnlig med Hensyn til Bevæ- gelsen om Løverdagen; mange Mænd af de dannede Stænder blande- dede sig i den, og selv besindige Folk tabte deres Ro. Dertil kom, at der var indquarteret her i Byen en stor Del indkaldte Forstærknings- mænd, som paavirkedes af deres Qvarterværter og deltog i Urolig- hederne, hvori man selv blandt Fodgardisterne saa enkelte blande sig. Det kan ikke nægtes, at overfor saadanne Gadetumulter er Re- gjeringen stillet med Hensyn til Hæren anderledes, end Tilfældet er andetsteds. Den danske Armé staar i en saa nøie Forbindelse med selve den øvrige Befolkning, at dennes Strømninger og Bevægelser

ogsaa gaa igjennem Armeen. Det er ikke hos os som i andre Lande, hvor Hæren er organiseret saaledes, at Officererne, efter den Maade, hvorpaa de ansættes, mere udgjøre en Slags særlig Kaste, og at Soldaterne, paa Grund af det betydeligt længere Ophold i Garnison, have en langt mere egentlig militær Charakter. Hos os derimod gjør Soldatens korte Tjenestetid, at han egentlig falder ganske sammen med den øvrige Befolkning; Officererne udgjøre heller ikke en saadan egen Kaste som andetsteds, og ved det nye Reserve-Officers-Institut er endydermere bevirket, at Officersklassen smelter sammen med hele Befolkningen. Han tror derfor ogsaa, at enhver gennemgribende Bevægelse i Staten vilde bemægtige sig Armeen, og dette har ikke været uden nogen Indflydelse paa hans Opfatning af, hvad der under de nærværende Forhold maatte være at gjøre.

Bag den forbigaaende Bevægelse i Hovedstaden, som iøvrigt snart tabte sin Betydning, saaledes at alt nu igjen er aldeles roligt, ligger en Tankegang, som Conseilspræsidenten alt paa dette Punkt af vore Sagers Udvikling har fundet Anledning til at fremsætte for Hans Majestæt, en Tankegang, der gjør sig gjældende selv hos de Besindigste og Roligste. Man antager det som sandsynligt, at hvor heldigt vi end maatte kjæmpe, ville vi dog ved Fredsslutningen komme til at gjøre en Indrømmelse. Der er med Hensyn til saadan Indrømmelse to Alternativer: Indrømmelsen kan gjøres enten med Hensyn til Holsten eller med Hensyn til Slesvigs Stilling til Kongeriget. Den dynastiske Interesse falder i saa Henseende ved første Betragtning ikke ganske sammen med Landets; naar der tilveiebragtes et Slesvig-Holsten med Kongen som Hertug, vilde den dynastiske Interesse finde sig tilfredsstillt, medens derimod Kongeriget ved en saadan Afgjørelse vilde i sine Interesser føle sig dybt krænkede (at der i Virkeligheden er denne Modsætning mellem den dynastiske Interesse og Landets Interesse kunde Conseilspræsidenten iøvrigt ikke indrømme, thi alt, hvad der ligger for, viser saadan Tilstand, som et Slesvig-Holsten med Kongen som Hertug, aldeles uholdbar). Denne Tankegang fremtræder selv hos mange besindige Folk, og skjøndt det jo ikke er Conseilspræsidentens Tanke at ville i dette Øieblik gjøre den til Gjenstand for Forhandling i Geheime-Statsraadet, havde han dog alt nu villet præparere derpaa.

Et andet Spørgsmaal derimod, hvorom han mente, at der i nærværende Geheime-Statsraads-Møde bør tages en Beslutning, var, om Op-

givelsen af Dannevirke-Stillingen skulde udøve nogensomhelst Indflydelse paa Danmarks Politik, i hvilken Henseende Valget stod mellem de to Systemer, det ene at inklade sig paa Fredsunderhandlinger, det andet at fortsætte Kampen med al Kraft, oppebiende Begivenhedernes Udvikling. Efter hans Overbevisning gjælder det om at vise Udholdenhed. Man maa haabe paa, at det til Foraaret bryder løs i Italien; selv den afventende Holdning, som Frankrig indtager, gjør det ikke usandsynligt, at Keiseren vil, naar Foraaret kommer, gribe ind i Begivenhederne; Stemningen i Sverrig og Norge giver Udsigt til, at man ikke vil lade os staa uden Hjælp derfra. Hertil kommer, at den militære Stilling, vi nu indtage, med Dybbøl og Fredericia som Udgangspunkter, vistnok vil kunne give Fjenden særdeles meget at bestille.

Imellem hine to Systemer er Valget, og idet han mener, at der i dette Geheime-Statsraad maa vælges imellem dem, havde han nedlagt en allerunderdanigst Forestilling, som han nu refererede, og hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at resolve, at Regjeringen bør opbyde Nationens hele Kraft for at forsvare Landet og drive Fjenden ud af Slesvig.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ikke tror, at Landets Kræfter kunne strække til at drive Fjenden ud, og han befrygter, at dette ikke vil lykkes; men Hans Majestæt fandt det imidlertid fuldkommen naturligt og rigtigt, at vi opbyde alt for at forsøge det, og han behagede derfor ogsaa allernaadigst at resolve i Overensstemmelse med Conseilspræsidentens foreliggende Indstilling.

Paa *Conseilspræsidentens* [Monrads] Forespørgsel, om Hans Majestæt matte finde det rettest, at den saaledes afgivne allerhøieste Resolution offentliggjøres, behagede det *Allerhøistsamme* at udtale, at han ikke finder dette nødvendigt.

Krigsministeren [Lundbye] foredrog en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, efter at være bleven oplyst om de virkelige Forhold med Hensyn til den ham den 6te Februar pr. Telegraph meddelte Proklamation til Hæren, idet denne Proklamation kun var et Udkast og endnu ikke var allerhøist bifaldet af Hans Majestæt, beder allernaadigst tilgivet, at Proklamationen, paa Grund af en Feiltagelse, er den 6te dennes bleven offentliggjort i Hans Majestæts Navn.

I Forbindelse hermed refererede *Conseilspræsidenten* [Monrad] en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, i Anledning af den af Hans

Majestæt den 8de dennes i Sønderborg udstedte Proklamation til Hæren, allerunderdanigst anholder om, at Allerhøistsamme vilde beslutte sig til ikke for Fremtiden at udstede saadanne Aktstykker, uden at de ere forsynede med den vedkommende Ministers Contrasignatur, og saaledes allerunderdanigst indstiller, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at resolvere, at allerhøieste Proklamationer fremtidig ville være at forsyne med vedkommende Ministers Contrasignatur.

Hans Majestæt behagede allernaadigst at resolvere i Overensstemmelse med Conseilspræsidentens Indstilling, idet Allerhøistsamme derhos, paa dertil af *Conseilspræsidenten* [Monrad] given Anledning, til lige udtalte, at han ikke fandt, at den saaledes afgivne allerhøieste Resolution behøver at offentliggjøres.

Conseilspræsidenten [Monrad] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, for at det kan blive konstateret, at Hans Majestæts allerhøieste Proklamation af 8de dennes ikke indeholder nogen Benægtelse af Rigtigheden af de af ham i Rigsdagen afgivne Erklæringer, at Beslutningen om Opgivelsen af Dannevirke-Stillingen udelukkende skyldtes Overcommandoens og Krigsraadets Selvbestemmelse, allerunderdanigst indstiller, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at resolvere, at Meningen af Udtrykkene i den allerhøieste Proklamation af 8de Februar 1864 »dersom Vi ikke trak Eder tilbage« ikke er den, at Deres Majestæt har udøvet nogen Indflydelse paa den uden Krigsministerens Vidende og Villie tagne Beslutning om at opgive Dannevirkestillingen; samt at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bemyndige mig til at offentliggjøre denne allerhøieste Resolution, hvis en mulig Discussion om Sagen skulde gjøre det nødvendigt.

Hans Majestæt yttrede, at Allerhøistsamme var overbevist om, at det maatte være en Trykfeil eller bero paa en Feil i Telegrapheringen fra Sønderborg til Kjøbenhavn, naar der i den paagældende Sætning i Proklamationen står »Vi«, istedetfor, som i det af Conseilspræsidenten allerunderdanigst forelagte Udkast »I«. Hans Majestæt skulde derfor lade i saa Henseende selve Originalen til den allerhøieste Proklamation, som han ikke i Øieblikket havde ved Haanden, efterse og dernæst give Conseilspræsidenten nærmere Underretning.

Marineministeren [Lütken] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges et af Ministerradet, i et Dagen forud i

Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælledsanliggender af 18de November 1863 § 59 afholdt Møde, enstemmigt tiltraadt Forslag til »Foreløbig Lov angaaende extraordinær Udskrivning til Søkrigstjenesten«.

Hans Majestæt Kongen behagede allernaadigst at bifalde, at der udstedes en saadan Foreløbig Lov som af Ministerraadet i Overensstemmelse med Marineministerens Indstilling foreslaaet.

Fremdeles refererede *Marineministeren* [Lütken] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges et ligeledes af Ministerraadet, i et Dagen forud i Henhold til Grundloven af 18de November 1863 § 59 afholdt Møde, enstemmigt tiltraadt Forslag til Foreløbig Lov om Undersøgelse og Paakjendelse af Sager betræffende opbragte fjendtlige eller mistænkelige Skibe.

Paa dertil af *Hans Majestæt* given Anledning yttrede *Udenrigsministeren* [Quaade], at skjøndt han fra Begyndelsen havde forment, at vi skulde gaa frem med saamegen Moderation som muligt, kunde han dog, som Forholdene ere, ikke andet end være enig i, at det maa være nødvendigt for os at forsvare os med, hvad der staar til vor Raadighed, og han troede ogsaa, at det efterhaanden er erkjendt af Udlandet, at vi maa bruge alle de Midler, vi har. Han havde søgt at virke hen til, at, netop i den danske Handelsstands Interesse, den hele Foranstaltning med Hensyn til Beslaglæggelse og Opbringelse af fjendtlige Skibe kommer til fra Regjeringens Side at anvendes saa mildt som muligt, og Resultatet var ogsaa blevet, at man var gaaet ind paa, at der fastsættes en Frist til 1ste April, indtil hvilken Dag de beslaglagte Skibe ville frit kunne løbe ud. Han havde vel tillige gjerne ønsket sat en Frist med Hensyn til selve Opbringelsen af Skibe, men han havde ikke kunnet sætte dette igjennem, og han havde ikke villet insistere yderligere derpaa, da han ikke anser Sagen for at være af den Betydenhed.

Hans Majestæt Kongen troede ikke, at vi vilde have stor Fordel af at sælge de opbragte Skibe og Ladninger. Tvertimod forekom dette ham at være en farlig Foranstaltning, hvorved vi kunde komme til at miste de venskabelige Magters Sympathi, og som Fjenden vilde søge Regres for i Jylland. De Penge, der kunde komme ind ved Salget, kunde ikke gavne os meget, og ved Fredsunderhandlingerne vilde det kunne skade, at vi havde solgt Skibe og Ladninger. *Hans Majestæt* fandt det i sin Orden, at vi opbringe saamange Skibe som mu-

ligt, men vi skulde kun ikke strax disponere over dem ved Salg, og Allerhøistsamme kunde derfor ogsaa kun bifalde det foreliggende Lovforslag under den Forudsætning, at ikke dermed slaas fast, at det er en uundgaaelig Betingelse, at de opbragte Skibe og Ladninger skulde sælges.

Udenrigsministeren [Quaade] bemærkede, at naar man ikke sælger Skibene, vilde de siden ved den endelige Opgjørelse danne en ikke ganske uvigtig Underhandlings-Gjenstand; i forrige Krig havde det saaledes gjort os meget mere Nytte, at vi ved Fredsunderhandlingerne havde de opbragte Skibe usolgte, end om vi iforveien havde afhændet dem. Naar der strax sker Salg af Skibene, vil Trykket fra Udlandet i den Anledning blive meget slemt, og han, der som Udenrigsminister var den, der skulde tage Trykket, vilde, det maatte han erklære, ikke kunne bære det alene.

Justitsministeren [Casse] maatte, næst at fremhæve, at der ved den foreliggende Lov er taget alle Hensyn, som dels fra Marineministerens og dels fra Udenrigsministerens Side ere blevne opstillede for, at der ikke paa noget Punkt skulde indtræde noget, som vilde gaa udenfor de allerliberaleste folkeretslige Grundsætninger, og at man i høi Grad har nøie vogtet sig for at gaa et eneste Skridt videre, end hvad Forholdet med Nødvendighed førte med sig, bemærke, at han, naar Bestemmelsen bliver, at Skib og Ladning ikke ubetinget skal sælges, vilde finde det noget betænkeligt, at Lovens § 14 bliver staaende uforandret, skjøndt den jo vistnok kan forstaaes som blot indeholdende en Regel for, at naar Salg finder Sted, skal det ske ved offentlig Auktion; og han skulde derfor, for ikke at præjudicere Spørgsmaalet, om Salg skal ske eller ikke, hvilket Spørgsmaal da bagefter vilde kunne afgjøres ad administrativ Vei igjennem Hans Majestæts Kabinet, uden at dertil behøves nogen Lov, anse det rettest, at Udtrykkene i den nævnte § modificeres derhen, at §'en kommer til at lyde saaledes. »Naar et condemneret Skib eller en condemneret Ladning skal bortsælges, bliver saadant at foretage ved offentlig Auktion.«

Conseilspræsidenten [Monrad] var enig med Justitsministeren i, at, naar Spørgsmaalet om Skib og Ladning skal sælges eller ikke, forbeholdes en senere Afgjørelse, maa denne Afgjørelse kunne ske ad administrativ Vei.

Hans Majestæt resolverede derefter allerhøist, at der bliver at ud-

stede en saadan foreløbig Lov som af Ministerraadet i Overensstemmelse med Marineministerens Indstilling, foreslaaet, dog saaledes, at Lovens § 14 kommer til at lyde saaledes: »Naar et condemneret Skib eller en condemneret Ladning skal bortsælges, bliver saadant at foretage ved offentlig Auktion.

Justitsministeren [Casse] udbad sig, da han ønskede at forelægge Rigsdagen et Lovudkast om Tillægspension for Geheime-Conferentsraad Bræstrup, saaledes at der, fra 1ste April 1863 at regne, tilstaaes ham en Pension af ialt 3000 Rd., allerhøieste Tilladelse til Forelægelse for Rigsdagen af dette Lovudkast, som han ikke havde faaet færdigt til Foretagelse i Geheime-Statsraadet idag og derfor skulde allerunderdanigst foredrage igjennem Kabinetet.

Hans Majestæt meddelte den begjærte Tilladelse.

Udenrigsministeren [Quaade] bemærkede, at der, efterat det preussisk-østerrigske Indfald i Slesvig var kommet, nu forelaa Tilfældet, hvor de Garantier, som England, Frankrig, Rusland og tildels Sverrig have givet for Slesvigs Bevarelse for den danske Krone, maa komme til Anvendelse, og som Følge deraf havde han troet at burde lade de Kongelige Gesandter i London, Paris, Petersborg og Stockholm indgive Noter til de respektive Regjeringer, hvori der ligefrem forlanges materiel Bistand i saa Henseende. Han ventede sig ikke, at der vilde blive ydet saadan Hjælp, og han havde allerede Bekræftelse herpaa i en Depeche fra Stockholm af 8de Februar, som igaar var kommen ham ihænde; men man vilde da ialtfald, naar man fik Svar paa hine Noter, have bestemte Udtalelser, hvorefter man kan gaa med Hensyn til, om vi kunne gjøre Regning paa Hjælp eller ikke, og han antog, at dette snart vilde vise sig. Skjøndt han imidlertid, som sagt, ikke gjør sig synderligt Haab om Understøttelse fra de nævnte Magters Side, og heller ikke om hvad for os godt, der skal blive Følgen af fremtidige Begivenheder, er han dog fuldkommen enig i Conseils-præsidentens af Hans Majestæt idag allernaadigst bifaldte Indstilling om, at vi skulle føre Krigen med al Kraft, og han havde ogsaa strax efter Opgivelsen af Dannevirke-Stillingen udtalt for flere af de herværende fremmede Gesandter som sin personlige Mening, at man efter denne Begivenhed ikke kunde nu tænke paa Fred, men maatte udvikle saamegen Kraft, man kunde, til Krigens Fortsættelse.

I Forbindelse hermed skulde Udenrigsministeren dernæst gjøre opmærksom paa, at hvad der allerførst vil komme til at berede os For-

legenheder, er, at Preussen og Østerrig nu, efterat de har sat sig i Besiddelse af Slesvig, vistnok gjerne ville indlade sig i Underhandlinger, og han havde derpaa Bekræftelse i en Depeche, han havde faaet fra Berlin. Han troede ikke, at det i de allerførste Øieblikke vilde være gunstigt for os at gaa ind paa Underhandlinger, men det vilde blive os vanskeligt i Tiden at staa imod, naar de andre Magter sluttede sig til Ønsket derom.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet fredag d. 19. februar 1864.

Aar 1864, Fredagen d. 19de Februar, var det Geheime-Statsraad forsamlet paa Christiansborg Slot under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges et af Ministerraadet i et Dagen forud i Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælledsanliggender af 18de November 1863 § 59 afholdt Møde enstemmig tiltraadt Forslag til Foreløbig Lov angaaende en Krigsskat paa Brænderidriften og Vareindførselen.

Hans Majestæt behagede allernaadigst at bifalde, at der udstedes en saadan Foreløbig Lov angaaende en Krigsskat paa Brænderidriften og Vareindførselen, som af Ministerraadet foreslaaet, og forsynede derefter de i saa Henseende forelagte Expeditioner med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Monrad] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsraadet vedtagne Lov om, fra hvilken Dag Colonialloven for de dansk-vestindiske Øer af 27de November 1863 træder i Kraft.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste denne Lov.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Blikkenslagerlærling Thorleif Frithiof Willmann.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Blikkenslagerlærling Thorleif Frithiof Willmann den ham ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 1ste

December f. A., for Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 1 ifundne Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage, imod at han hensættes i simpelt Fængsel i 14 Dage.

Justitsministeren [Casse] referede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Eftergivelse for Arbeidsmand Jens Peder Jacobsen og Hustru Karen Marie Johansdatter, begge af Slagelse, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at eftergive Arbeidsmand Jens Peder Jacobsen og Hustru Karen Marie Johansdatter, begge af Slagelse, de dem ved den Kongelige Lands-, Over- samt Hof- og Stadsrets Dom af 23de October f. A., for Overtrædelse af et Entholdelsesdekret, i Medfør af D. L. 6-13-3 og Plakaten af 12te Juni 1827 idømte Straffe af Fængsel paa Vand og Brød hver især i 3 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tilladelse for Saddelmagermester Helge Thor William Lund til at indgaa nyt Ægteskab navnlig med Madsine Marie Andersen, uanset at han med hende har bedrevet Hor.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Saddelmagermester Helge Thor William Lund af Billesbølle Mark, hvis Ægteskab med Amalie Frederikke Lund, født Petersen er fuldstændig ophævet ved allerhøieste Bevilning af 15de November 1861, maa indgaa nyt Ægteskab navnlig med Madsine Marie Andersen, uanset at han har forset sig med hende, medens han levede separeret i Henseende til Bord og Seng fra fornævnte sin fraskilte Hustru.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at det maa tillades Erik Ferdinand Høilund at adoptere Dregebarnet Johan, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Erik Ferdinand Høilund heraf Staden, fortiden bosat i Cairo i Ægypten, maa adoptere Dregebarnet Johan, der er født udenfor Ægteskab af hans nuværende Hustru Catharina Høilund, født Hertel, i Cairo den 7de September 1856 og døbt sammesteds den 8 s. M., saaledes at bemeldte Dregebarn fører hans Familienavn Høilund og tager Arv efter ham, dog at dennes Størrelse ikke overstiger, hvad han ifølge den gjældende Lovgivning ved en testamentarisk Disposition gyldigen kunde tillægge Adoptivbarnet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst Indstillingen.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tilladelse for Eleonora Kirstine Lindvig til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Eleonora Kirstine Lindvig af Robøl, hvis Ægteskab med Gaardeier Frederik Jepsen af Ølgod er fuldstændigt ophævet ved allerhøieste Bevilling af 2den November f. A., maa indgaa nyt Ægteskab navnlig ogsaa med Gaardmand Erik Petersen af Halleskov, uanset at hun med ham har forset sig, medens hun levede separeret i Henseende til Bord og Seng fra fornævnte sin Mand.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Lars Jørgensen og Lise Nielsen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Lars Jørgensen og Lise Nielsen den dem ved Høiesterets Dom af 18de f. M. for Blodskam, i Medfør af D. L. 6-13-14 1ste Membrum, jfr. Forordningen af 23de Mai 1800 § 1, idømte Straf af at have deres Liv forbrudt, imod at de hensættes, Lars Jørgensen til Forbedringshusarbeide i 3 Aar og Lise Nielsen i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage, samt saaledes at det paalægges dem efter udstaaet Straf ikke at tage Ophold nærmere ved hinanden end i en Afstand af 4 Mil.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges følgende fire Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Vederlag for Kontoirudgifter til Embedet som Byfoged og Politimester i Helsingør.
- 2) Udkast til Lov om Vederlag for Kontoirudgifter til det med Embedet som Byfoged i Varde og Herredsfoged i Øster og Vester Herreder forenede Embede som Byskriver i Varde og Herredsskriver i Øster og Vester Herreder.
- 3) Udkast til Lov om at Embedet som Raadmand samt By- og Raadstueskriver i Helsingør fra 1ste April 1864 vil være at sætte paa fast Gage.
- 4) Udkast til Lov om at Embedet som Herredsfoged og Skriver i Middelsom og Sønderlyng Herreder fra 1ste April 1864 vil være at lønne med fast Gage, m. v.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 4 Lovudkast allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Tjenestekarlene Niels Olsen, Niels Nielsen, Lars Pedersen, Christian Hansen og Hans Christensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Tjenestekarlene Niels Olsen, Niels Nielsen, Lars Pedersen, Christian Hansen og Hans Christensen de dem ved Højesterets Dom af 20de f. M. for i Forening at have gjort sig skyldige i overlagt Vold, for de tvende førstnævntes Vedkommende i Medfør af Forordningen af 4de October 1833 § 9, sammenholdt med § 3, Membrum 1, samt § 13, og for de 3 sidstnævntes Vedkommende i Medfør af samme Forordnings §§ 25 og 26, sammenholdte med de fornævnte §§, idømte Straffe af 8 Maaneders Forbedringshusarbeide for hver af de tvende førstnævnte og 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød for hver af de tvende sidstnævnte, imod at de hensættes i Fængsel paa Vand og Brød, de tvende førstnævnte hver i 6 Gange 5 Dage og de 3 øvrige hver i 4 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Hans Christian Jacobsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Hans Christian Jacobsen af Ørslev, der ved Højesterets Dom af 12te f. M., for Røveri, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 34, 3die Led, er tilfunden at stryges til Kagen og derefter hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid, den nævnte ham idømte Straf af at stryges til Kagen.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges følgende to Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Herredsfoged og Skriver i Øster- og Vester Han Herreder.
- 2) Udkast til Lov om Tjenestepligten for det til Lægsrullen hørende Mandskab, der udskrives for Aaret 1865.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse to Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollen over Geheime-Statsraadets Møde den 19de Januar blev oplæst og ratihaberet.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet onsdag d. 24. februar 1864.

Aar 1864, Onsdagen d. 24de Februar, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges et af Ministerraadet i et Dagen forud i Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælledsanliggender af 18de November 1863 § 59 afholdt Møde, enstemmig tiltraadt Forslag til Foreløbig Lov, hvorved Finantsministeriet bemyndiges til at foretage Forandringer i de for Forberedelserne til de forestaaende Rigsraadsvalg foreskrevne Frister samt til at forandre de foreskrevne Valgdage.

Hans Majestæt Kongen behagede allernaadigst at bifalde, at der udstedes en saadan Foreløbig Lov, som af Ministerraadet foreslaaet, og forsynede derefter de i saa Henseende forelagte Expeditioner med sin allerhøieste Underskrift.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at Vilhelm Ignatius Karup maa løslades af Arresten, imod at han forlader Riget, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den i Kjøbenhavns Amts Arresthus hensiddende Vilhelm Ignatius Karup, der ved Høiesterets Dom af 8de dennes for Fornærmelser mod Høiselig Kong Frederik den Syvende, er tilfunden at straffes med Fængsel i 3 Maaneder, maa løslades af Arresten imod, at han strax forlader Riget, og saaledes at det ved Løsladelsen tilkjendegives ham, at han, saafremt han atter maatte vende tilbage her til Riget, paany vil blive hensat i Fængsel for at udstaa den resterende Del af Straffen.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende Havneafgift i Kjøbenhavns Havn.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast af *Hans Majestæt* allerhøiest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne over Geheime-Statsraadets Møder den 31te Januar samt 11te og 19de Februar blev oplæste og ratihaberede.

Ved Oplæsningen af Protokollen over Geheime-Statsraads-Mødet den 11te Februar behagede det *Hans Majestæt*, med Hensyn til hvad

Allerhøistsamme havde bemærket i Anledning af den af Conseilspræsidenten refererede Forestilling angaaende Udtrykkene i en Passus af den allerhøieste Proklamation af 8de Februar d. A., allernaadigst at meddele, at, som Hans Majestæt allerede havde underrettet Conseilspræsidenten om, det ved Eftersyn af Originalen til Proklamationen havde bekræftet sig, at der i den paagjældende Passus staar, i Overensstemmelse med det af Conseilspræsidenten allerunderdanigst forelagte Udkast »I« og ikke »Vi«.

Hans Majestæt hævede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet fredag d. 26. februar 1864.

Aar 1864, Fredagen d. 26de Februar, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Grunden, hvorfor Allerhøistsamme havde ladet sammenkalde dette Geheime-Statsraads-Møde, var, at han, forinden han tager endelig Bestemmelse i Anledning af en af Krigsministeren nedlagt Forestilling om Forandring i Overcommandoen over Armeen, ønsker at kjende samtlige Ministres Anskuelse herom. Det vilde være dem alle bekjendt, hvorfor den commanderende General opgav Dannevirke-Stillingen, og om ogsaa Opgivelsen af denne Stilling gjorde et meget dybt Indtryk ikke alene paa Hovedstadens Befolkning, som Hans Majestæt forresten ikke ansaa mere berettiget i saa Henseende end det øvrige Lands Undersåtter, men paa alle og ikke mindst paa Allerhøistsamme selv, saa var man dog senere kommet til den Erkjendelse, at det vistnok havde været det bedste, der kunde ske baade for Armeen og Landet. Det var ogsaa Hans Majestæt bekjendt, at den kommanderende General allerede har fra flere høitstaaende Personligheder i Udlandet modtaget Beviser paa den Anerkjendelse i militær Henseende, som han har fundet for at have taget hin Beslutning og derved reddet Armeen.

Det vilde derfor være Hans Majestæt overordentlig tungt, om Ministeriet desuagtet skulde anse det nødvendigt at gjøre Forandring i Overcommandoen, og Allerhøistsamme skulde nu opfordre Krigsministeren til først at udtale sig herom.

Krigsministeren [Lundbye] udbad sig Hans Majestæts Tilladelse til at foredrage den af ham allerunderdanigst nedlagte Forestilling, hvori han til allernaadigst Billigelse har indstillet, at Generallieutenant de Meza fratræder Kommandoen over den aktive Armee; og efterat Forestillingen var bleven oplæst, bemærkede han, at det, som Hans Majestæt vil allernaadigst have set, er tre Punkter, hvortil han med Hensyn til sin Indstilling støtter sig. Det første Punkt er den Periode, som forløb, medens Armeen stod i Dannevirke-Stillingen, og indtil den gik tilbage. Den 6te Januar overtog General Meza Kommandoen, den 22de modtog han sin Instrux, og fra den Tid har han set, hvad der forlangtes af Armeen ved Dannevirke. Den 1ste Februar gik de tyske Tropper over Eideren, og fra det Øieblik kunde der ventes Angreb paa Stillingen. Under alle de Forhold har Krigsministeren, medens det dog absolut maa have været den kommanderende Generals Sag, nøie at recognoscere Stillingen og overveie de Kræfter, han havde til sin Raadighed, ikke faaet den mindste Yttring af Tvivl i Henseende til at kunne tage mod et Angreb paa Stillingen. Han maatte have været istand til, længe før han tog Beslutningen om at opgive Stillingen, at give Krigsministeren Meddelelse om, at han ansaa dette for nødvendigt, og Krigsministeren kan derfor i, at ingen saadan Meddelelse er gjort, kun se en Omgaaen af hans hele Myndighed, en Omgaaen paa saadan en Maade, at det blev gjort ham umuligt at gribe ind, og det i en Sag, som for den hele Regjering var af største Betydning.

Det andet Punkt, hvortil Krigsministeren i sin Forestilling har støttet sig, er, at naar Retraiten fra Dannavirke-Stillingen først var besluttet, maatte dens Udførelse være sket med langt mere Omsigt og Plan, end Tilfældet har været.

Det tredie Punkt endelig er, at General Meza har til Afslutning af den Correspondance, som Krigsministeren til Sagens Opklaring har ført med ham, tilskrevet ham et Brev, hvorved, om han maa bruge det Udtryk, Generalen ligefrem overser ham og hans Myndighed. Og Krigsministeren er derved kommen til den Conclusion, at enten maa General Meza fratræde Overcommandoen, eller ogsaa kan Krigsministeren ikke længer blive staaende i den Stilling, som han har den Ære at indtage.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, idet Allerhøistsamme punktvis gennemgik den af Krigsministeren nedlagte Forestilling, at det dog

forekom ham, at General Meza ikke endnu kunde kjende Armeens Kræfter, inden den var prøvet, og Generalen kunde heller ikke, da han overtog Kommandoen, vide, at de Barakker, der skulde være i Dannevirke-Stillingen, ikke vilde blive fuldførte inden Fjendtlighedernes Udbrud. Da Fjendtlighederne begyndte den 1ste Februar, vare Barakkerne ikke færdige, saaledes at Hæren bestandig Dag og Nat under de ugunstigste Veirforhold maatte bivouakere i Stillingen. Man kunde saaledes ikke forlange, at Generalen skulde forud kunne kjende sin Armees Udholdenhed under disse Omstændigheder.

Hvad dernæst angik Anken over, at der ikke fra Overkommandoens Side var sket nogen Meddelelse til Krigsministeriet, da vilde jo Generalen kunne have givet al fornøden Underretning, hvis han af Krigsministeren havde været forsynet med et Chiffer-Apparat; thi almindelig Telegraphering forekom hans Majestæt at ville have været meget usikker, og hvis Beslutningen om at forlade Stillingen var bleven bekjendt, vilde Retraiten have været umuliggjort af Fjenden. Men dertil kommer desuden, at der i den commanderende Generals Instrux ikke var givet mindste Antydning om, at han først skulde henvende sig til Ministeriet i Tilfælde som det paagjældende, inden han lod sin Beslutning komme til Udførelse.

Det var videre gjort gjældende mod Generalen, at de Grunde, som i Krigsraadsprotokollen anføres for Nødvendigheden af at forlade Stillingen, ligesaavel maa have været tilstede allerede i Begyndelsen og Midten af Januar, og at derfor en tidligere Fremhæven af disse Grunde muligt kunde have hidført det samme Resultat uden de betydelige Tab af Menneskeliv og Materiel, som Tilbagetoget nu havde tilfølg. I denne Anledning maatte Hans Majestæt erindre, at ingen General gjerne indrømmer Nødvendigheden af at opgive en militær Stilling, saalænge han øiner nogen Mulighed af at kunne holde den, og Faren ved at blive i Dannevirke-Stillingen kunde dog først ret egentlig spores, efterat Armeen havde staaet der længere. Hvad Tabet af Menneskeliv angik, da vare vistnok mange Menneskeliv blevne sparede ved, at Retraiten skete saa hemmeligt, som Tilfældet var, og Hans Majestæt tror, at den kommanderende General har herved gjort sig meget fortjent; uden noget som helst Tab af Menneskeliv vilde en Retraite have været umulig. At redde Materiellet var jo heller ikke muligt, og det var ogsaa i Generalens Instrux anført, at man, hvis Stillingen rømmedes, maatte give Materiellet i den tabt.

Med Hensyn fremdeles til, hvad der om Tilbagetogets Forberedelse og Udførelse i det hele var yttret i Forestillingen, maatte Hans Majestæt dog gjøre opmærksom paa, i hvilket Hastværk det alt skete; det var kun 24 Timer om at gjøre. Det er ganske sikkert, at Tropperne vare overordentlig udmattede efter Retraiten, men dette var ikke en Følge af den lange trættende Marche alene, men ogsaa af den tidligere mangelfulde Bivouakering i Dannevirke-Stillingen.

Hvad angik Mangelfuldheden af Forpleiningen, hvorunder Tropperne maatte lide i den første Tid efter Tilbagetoget, da var dette tilvisse meget beklageligt, men det forekom Hans Majestæt, at Ansvaret derfor ikke kan hvile paa Overkommandoen, men maa falde paa Intendanturen.

Forsaavidt endelig til Slutning i Forestillingen var berørt den med General Meza stedfundne Brevvexling, da kunde Hans Majestæt ikke andet end give Krigsministeren Ret i, at det er en urigtig, baade taktløs og umilitærisk Maade, hvorpaa Generalen i sin Slutnings-Skrivelse henvender sig til Ministeren, men Hans Majestæt kunde dog aldrig anse de paagjældende Yttringer af Generalen for at være af den Betydenhed, at han derfor bør have sin Afsked fra Overkommandoen. Det forekom Hans Majestæt, at han burde have en Tilrettevisning for dem, og hvis Krigsministeren ikke maatte gaa ind herpaa, vilde Allerhøistsamme finde det retfærdigst, om der blev nedsat en Commission til at undersøge, hvorvidt Generalen med Hensyn til hint Punkt havde gjort sig skyldig i et saa udisciplineret Forhold, at han derfor maa bort fra Overkommandoen.

Krigsministeren [Lundbye] skulde, idet han troede, at det vilde føre meget vidt, om han vilde drage Sagens Enkeltheder frem, kun bemærke, at den kommanderende General for Armeen staar til Ansvar for alt, hvad der angaar den; han staar til Ansvar for sin Intendantur ligesaa fuldt, som det bliver hans Sag, naar hans Undergivne i Kommandoforholdene feile. Krigsministeren maatte dernæst fastholde, at der fra Generalens Side har fundet en fuldstændig Omgaaelse og Ignoreren Sted af Krigsministerens hele Stilling som constitutionel ansvarlig Minister i Staten, og herpaa maa han lægge Vægt. Hele hans tidligere Tjenestetid, tror han, bærer Præget af, at han ikke har søgt Uoverensstemmelser, hvor de ikke vare nødvendige; men han staar her som constitutionel Minister, som saadan, der maa vente, at den hele Sag snart vil blive lagt paa Repræsentationens

Bord, maa han holde paa, at den constitutionelle Form opretholdes, og han kan ikke gaa ind paa, at General Meza har havt Ret til at eliminere Ministeriet, medens han forresten, hvad selve Spørgsmaalet om Rigtigheden af at rømme Dannevirke-Stillingen angaar, er meget nærmere ved at være af samme Mening som Generalen, end at være hans absolute Modstander. Krigsministeren maatte ogsaa bede lagt nøie Mærke til Beskaffenheden af Generalens sidste Brev til ham; det er skrevet i en meget høi og overseende Tone, som slet ikke sømmer sig i det Tjenesteforhold, hvori Generalen staar. For at det i de militære Forhold skal kunne gaa med det constitutionelle System, hvad der er en meget vanskelig Sag, især naar en yngre Mand tages frem til at staa i Spidsen for den militære Styrelse, hører der til, at enhver Prøve, som bydes paa at stille sig høiere end Ministeren, maa vises tilbage, og det maa ende med, at Ministeren staar som den øverste. Han er overbevist om, at han, hvis Hans Majestæts allerhøieste Bestemmelse gaar ham imod og General Meza altsaa ikke kommer til at fratræde Overkommandoen, ikke kan blive som Minister; han handler, ved at stille det saaledes, i Ministeriets, i Hans Majestæts, og han tror i General Mezas egen Interesse, og falder Sagen anderledes ud end i den nedlagte Forestilling indstillet, maa han vedblivende bede sig fritagen for længere at have Krigsminister-Portefeuilien.

Hans Majestæt Kongen maatte bemærke, at naar General Meza ikke havde forud gjort Krigsministeriet nogen Meddelelse angaaende Dannevirke-Stillingens Opgivelse, saa tror Allerhøjstsamme, som allerede før fremhævet, at det laa deri, at Generalen ikke var forsynet med noget Chifferapparat, og dette maatte Krigsministeriet have sørget for, at han havde havt. Hvad Generalens Brev til Krigsministeren angik, da maatte det, til nogen Undskyldning for det Manquerede deri, ikke glemmes, at det var overordentlig ydmygende for Generalen at blive beordret til Kjøbenhavn netop i det Øieblik, da der forestod vigtige Foretagender ved Dybbøl; dette maatte krænke ham dybt og bringe ham i en mere bevæget Stemning, der har gjort, at han har skrevet anderledes, end han ellers vilde have skrevet.

Krigsministeren [Lundbye] erindrede, at det var Generalens Sag selv at sørge for at blive forsynet med et Chifferapparat, naar han fandt et saadant nødvendigt; havde han forlangt det af Krigsministeriet, saa havde han faaet det. Men der havde desuden været tilstræk-

kelig Tid for Generalen til at skrive, saaledes at Ministeriet itide kunde have været underrettet om hele Situationen. Hvad dernæst Sagen i sin Helhed angik, kunde Krigsministeren ikke andet end finde sig foranlediget til at fremhæve, at naar det ved det Forhold, der er indtraadt mellem ham som den Styrende og General Meza som Repræsentanten for den aktive Arme, har vist sig, at han ikke er i Besiddelse af den nødvendige Tillid, saa kan den tilbørlige Modvægt herimod kun skaffes tilveie ved, at Hans Majestæt støtter ham. Naar han heller ikke fra Hans Majestæts Side støttes, ligger Forholdet klart, og det ønskeligste for ham er da at overlade Pladsen til en anden. Hans personlige Bøn til Hans Majestæt er, at han, naar Allerhøistsamme finder det nødvendigt for Indlandet eller for Udlandet at conservere General Meza i Overcommandoen, hellere maa trække sig tilbage fra sin Stilling, som han modstræbende er kommen ind paa; han skulde under andre Former med Glæde fortsætte de Arbejder, som Hans Majestæt maatte ville paalægge ham.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme er overbevist om, at Krigsministeren vil vinde i Armeen ved, at General Meza vedbliver i Overcommandoen. At det var med stor Modstræben mod sit Ønske, at Krigsministeren havde overtaget Portefeuillen, vidste Hans Majestæt, og at Allerhøistsamme personlig agter ham og har meget tilovers for ham, behøvede Hans Majestæt ikke at sige ham. Men Hans Majestæt kunde ikke nægte, at det vilde gjøre ham overordentlig ondt at lade General Meza fratræde Overcommandoen, og Allerhøistsamme vil kun kunne føie sig i at gjøre dette Skridt, som er en Krænkelser for Generalen, naar alle Ministre erklære, at de ville gjøre Sagen til et Kabinetsspørgsmaal.

Marineministeren [Lütken] bemærkede, at han ikke skulde udtale sig med Hensyn til det militært rigtige i at forlade Dannevirke-Stillingen. Idet han i det hele kunde tiltræde de Anskuelser, som Krigsministeren havde udviklet, skulde han fremhæve, at det for ham stiler sig saaledes, at den Position, som General Meza overhovedet har indtaget mod Krigsministeriet og hele Regjeringen, og det overordentlig store Brud, som Generalen har vist paa militært Hensyn for Krigsministeren, maa være aldeles afgjørende; og hvis en Officer havde saaledes traadt op imod ham, maatte han have stillet det samme Forlangende, som Krigsministeren har stillet med Hensyn til General Meza.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at det ikke kan nægtes, at der er begaaet en Mængde forskellige Feil af General Meza. Han skulde saaledes her blot nævne: at Jernbanebroen over Eideren ikke var bleven sprængt; at Byerne foran Dybbøl-Stillingen ikke vare blevne brændte af i rette Tid, hvilket gav Fjenden Ly og lettede hans Angreb; at der var vist en fuldkommen Ligegyldighed med Hensyn til Troppernes Anvendelse og Forpleining, i hvilken Henseende Overcommandoen ikke kunde fri sig ved at skyde sig ind under Krigsministeriet. Det forekom ham dernæst ogsaa, at Hans Majestæt ikke havde lagt tilstrækkelig Vægt paa, hvad der med Hensyn til Retraiten var bemærket i Krigsministerens Forestilling: at der fra først af var beordret saa faa Tropper til Dybbøl og Als, at hvis denne Disposition var bleven gennemført, saa vilde faa Dage have nødsaget dem til at trække sig tilbage fra Dybbøl-Stillingen i en saadan Tilstand, at det vilde have været i høieste Grad tvivlsomt, om det vilde have været dem muligt at yde noget kraftigt Forsvar af Als, og at da det siden viste sig, at det var for ringe en Styrke, der var dirigeret derhen, skete den forandrede Disposition i den Ilfærdighed, at en stor Del af Tropperne ikke fik deres Train med. Heller ikke kunde *Conseilspræsidenten* andet end fremhæve, at alt, hvad Krigsraadet har sagt den 4de Februar, kunde allerede være sagt den 22de Januar; allerede dengang burde Overcommandoen øieblikkelig have henledet Krigsministerens Opmærksomhed derpaa, og *Conseilspræsidenten* er vis paa, at naar man kjender Sagens Sammenhæng, maa man, istedetfor at beundre General Mezas store Feil, ikke at han har besluttet at opgive Dannevirke-Stillingen, men at han, med det Kjendskab til Stillingen, som han havde eller ialtfald burde have, er gaaet ind i Stillingen, har ladet som det var hans alvorlige Hensigt at modtage et Angreb paa den og saa derefter pludselig med eet forandrer Beslutning. Han har omgaaet den Myndighed, som tilkommer Krigsministeren, og villet være Eneherre; her er derfor egentlig Tale om det hele constitutionelle System: om de commanderende Generaler skulle ind under de sædvanlige constitutionelle Former, og *Conseilspræsidenten* anser det overordentlig vigtigt, at en kommanderende General ved, at han har nogen over sig; han kan ellers blive faretruende baade for Konge og Forfatning.

Men alle de fremhævede Betragtninger ere dog ikke for *Conseilspræsidenten* det afgjørende. Det afgjørende er Krigsministerens Vo-

tum: at han ikke kan sammenarbejde med General Meza, da saa Valget staar imellem en ny Krigsminister eller en anden kommanderende General. Conseilspræsidenten vilde, efter den hele politiske Stilling, anse det yderst uheldigt for Hans Majestæts Tjeneste, om der nu skulde ske nogen Forandring af Krigsminister. Selv hvis han fandt, at Krigsministeren havde Uret, vilde Hensynet til Landets hele politiske Tilstand dog gjøre det nødvendigt, naar Krigsministeren har stillet sig paa den Fod, at enten han eller General Meza maa fratræde, nu at lade Generalen gaa; at lade Krigsministeren fratræde vilde han anse for en overordentlig stor politisk Feil. Det, som det gjælder om, er at ramme Fædrelandets Tarv; det og Hans Majestæts Tjeneste er det eneste Hensyn, som det kommer an paa, Personerne er kun en Biting. Det kommer her ikke an paa at vise Retfærdighed; General Meza har dog en stor Brøde paa sig, og hans Ære lider aldeles ikke ved, at han ikke har en Overkommando.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at det for ham staar aldeles klart, at General Mezas Forhold har været saadant, at han ikke kan vedblive at have Overcommandoen. Det, som i saa Henseende har for Justitsministeren afgjørende Betydning, er ikke Spørgsmaalet om Rigtigheden af, at Generalen har forladt Dannevirke-Stillingen, hvorom han ikke kan være competent til at dømme, men det er, hvad der er gaaet forud, idet det er klart, at Generalen maatte kunne have gjort Meddelelse til Krigsministeren, førend han tog Beslutning om at opgive Stillingen. Dertil kommer, at der er fra Generalens Side begaaet utilgivelige Feil med Hensyn til, hvorledes han har forholdt sig i Henseende til alt, hvad der staar i Forbindelse med Tilbagesøget. Og hvad der endelig er af ligesaa megen Betydning for Justitsministeren, er det Brud, Generalen har gjort paa Disciplinen; det er for Justitsministeren klart, at den General, som svarer Krigsministeren med, at han forbeholder sig at bekjendtgjøre Correspondancen imellem dem, gjør sig skyldig i et Forhold, som upaatvivlelig maatte lede til en høi Straf, hvis det kom for en Krigsret.

Sluttelig skulde Justitsministeren endnu, naar Krigsministeren havde ment, at der kunde være Spørgsmaal om Mangel paa Tillid til ham, udtale, at Justitsministeren holder sig fuldstændigt overbevist om, at der netop til Krigsministeren eksisterer en saa høi Grad af Tillid, at det maa anses aldeles nødvendigt, at han ikke nu fratræder.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Engelstoft] bemærkede, at han efter alt, hvad der foreligger for ham, maa anse det for afgjort, at General Meza, saavel nedadtil med Hensyn til det Omraade, han skulde have overskuet, som opadtil i det Forhold, han har sat sig til Krigsministeren, har ladet sig komme saa meget til Last, at han ikke kan beholde Overkommandoen.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] skulde, idet han væsentligt kunde henholde sig til, hvad der allerede var blevet udtalt, fremhæve, at General Meza dels har vist, at han ikke har det fornødne Kjendskab til sin Stilling til Regjeringen og Krigsministeren, dels ikke har ledet Tilbageslaget med tilstrækkelig Omsigt. Han har derhos vist en saadan Subordination, at een af de To, han og Krigsministeren, maa vige; og da Indenrigsministeren har den personlige Overbevisning, at det vilde være et stort Tab for Landet, hvis Krigsministeren trak sig tilbage, maatte han allerede af den Grund give sin Stemme til, at Overkommandoen fratages General Meza. Indenrigsministeren skulde ikke tillade sig at bedømme, om Generalen har handlet rigtigt eller ikke ved at opgive Dannevirke-Stillingen; men det kommer heller ikke derpaa an: Ingen Mand i Landet har et retfærdigt Krav paa at være Overgeneral og endnu mindre, naar hans Vedbliven i Overkommandoen ikke er til Landets Gavn. Dertil kommer, at General Meza har som Overgeneral været uheldig; han har maattet beslutte et Foretagende, som har gjort et dybt og smerteligt Indtryk paa Armeen og Folket i det hele. Indenrigsministeren tror ikke, at den rette Stemning vil komme igjen, hvis General Meza vedbliver som Overgeneral, og det var hans første Følelse ved Efterretningen om Dannevirke-Stillingens Rømning, at hvadenten det havde været rigtigt eller ikke at forlade denne Stilling, saa maatte den Mand, der havde været saa uheldig at skulle tage den Beslutning, fratræde. Indenrigsministeren ansaa Sagen for saa vigtig, at hvis Hans Majestæt skulde beslutte sig til at lade General Meza vedblive i Overkommandoen, maatte han bede Allerhøistsamme om Tilladelse til at træde tilbage fra sin Stilling som Minister.

Udenrigsministeren [Quaade yttrede, at han maatte skjelne mellem General Mezas Forhold, forsaavidt angaar Opgivelsen af Dannevirke-Stillingen, i Forbindelse med, at han har ladet 24 Timer hengaa uden at underrette Krigsministeren om den tagne Beslutning, og de andre Punkter. Han tror, at alle nu ere enige i, at der ikke har været andet

at gjøre end at opgive Dannevirke-Stillingen, og naar den kommanderende General sammenkalder et Krigsraad og handler efter, hvad dette finder at være det rigtige, maa Generalen være fuldkommen angerløs. At imidlertid General Meza blev kaldet herover for at give Forklaring, kunde han finde rigtigt, og det paagjældende Punkt syntes ham nu maa være dermed ordnet.

Hvad de andre, de egentlige militære Punkter angaar, da er det noget, som Krigsministeren maa have Raadighed over, og naar han gjør dem til Kabinetsspørgsmaal for sit Vedkommende, maa han være kompetent dertil. Fører den Beslutning, der tages, til, at Krigsministeren træder ud af Ministeriet, bliver det en Selvfølge, at Ministeriet ganske opløser sig, og Udenrigsministeren vilde ønske, at Hans Majestæt tager Hensyn til det mislige i, at Krigsministeren fratræder.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] maatte i det væsentlige slutte sig til, hvad Udenrigsministeren havde yttret. Saaledes som han opfatter Sagen, er det ikke, fordi General Meza har opgivet Dannevirke-Stillingen, at han skal fratræde Overkommandoen. Det er af andre Grunde, at Generalen skal fratræde; men disse andre Grunde staar ikke klart for ham, og han kan ikke have Mening om dem, han kjender ikke Sagens Akter og ved heller ei, hvorvidt Generalen har havt tilstrækkelig Leilighed til at udtale sig. Det utilbørlige i Generalens Skrivelser til Krigsministeren indser han fuldkomment, men han anser ikke den begaaede Subordinationsfeil for at være saa overordentlig betydende, at Generalen derfor bør nedlægge Overkommandoen. Spørgsmaalet er, om General Meza har Ret eller Uret, og han begriber ikke, hvorfor Generalen ikke har forlangt sig stillet for en Krigsret for at faa det afgjort.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at ingen er berettiget til, naar han ingen Straf faar, at forlange sig stillet for Krigsret.

Krigsministeren [Lundbye] yttrede, at han netop vilde have gjort den samme Bemærkning, som Conseilspræsidenten. Han skulde hertil, i Anledning af, hvad Ministeren for Slesvig iøvrigt havde udtalt, endnu føie, at der fra General Meza er blevet givet Tilsvar paa endel Spørgsmaal, som han havde forelagt ham. Svarene ere ingenlunde fyldestgjørende, og de paagjældende Punkter ville nu blive nærmere undersøgte. Han tror imidlertid ikke, at hvad den slesvigske Minister med Hensyn hertil anførte, er af stor Vægt i dette Øieblik. Det kommer, hvad General Mezas Forhold angaar, her især an paa de to Hoved-

punkter: den planmæssige Udelukkelse fra at have med Krigsministeriet at gjøre, og i Forening dermed et Tilbagetog, som skal søge sin Lige i Ubetænksomhed. Han har ingen Tillid til General Meza, og han er som constitutionel ansvarlig Minister, ligeoverfor en Situation, som om kort Tid vil komme til at danne Grundlaget for en Mængde Interpellationer fra Repræsentationens Side, ligefrem tvungen ind paa Uundgaaeligheden af, at General Meza maa fratræde Overcommandoen.

Hans Majestæt Kongen behagede at yttre, at Allerhøistsamme nu kjender samtlige Ministres Anskuelse om Sagen, og Hans Majestæt vilde derfor anmode Krigsministeren om at komme til ham imorgen, for at Allerhøistsamme kan tage endelig Beslutning.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet lørdag d. 12. marts 1864.

Aar 1864, Løverdagen d. 12te Marts, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, der var afgaaet til Armeen, var fraværende.

Udenrigsministeren [Quaade] meddelte, at der for noget over 14 Dage siden var fra den engelske Regjering kommet et Forslag til dens herværende Gesandt om en Conference i vor Sag uden Basis og uden Vaabenstilstand. Det var dengang forbundet med mange Betænkeligheder at gaa ind derpaa, og da derfor, hvis der skulde have været svaret strax, Svaret maatte være blevet et Afslag, foretrak den engelske Gesandt ved et Telegram at gjøre sin Regjering opmærksom paa, at hvis den insisterede paa Svar, vilde Udfaldet ikke blive, som man ønskede. Den engelske Regjering underrettede derefter Gesanden om, at den i 14 Dage ikke vilde insistere paa Svar, og han har ogsaa siden da forholdt sig temmelig rolig med Hensyn til Sagen, medens man derimod fra den russiske Regjerings Side har faaet indtrængende Opfordring til at gaa ind paa Conference-Forslaget. Der er imidlertid intet videre blevet foretaget ved Sagen, indtil den engelske Gesandt for nogle Dage siden henvendte sig til Udenrigsministeren med Forespørgsel om, naar den Kongelige Regjering vilde være istand til at svare paa det engelske Forslag. Han føiede ved den Leilighed

til, at, efter hvad der var ham meddelt, kunde man vente, at der intet vilde være til Hinder for en Vaabenstilstand indrettet efter den militære status quo, og at en ren Personal-Union mellem Hertugdømmerne paa den ene Side og Kongeriget paa den anden ikke var det eneste Alternativ, der stillede sig i Udsigt. Gesandten bemærkede tilige, at hvis Hindringen for den Kongelige Regjering i at gaa ind paa Conferencen var den, at man ved at inklade sig paa saadanne Forhandlinger enten i den ene eller den anden Form vilde renoncere paa den Understøttelse, som man ellers vilde kunne faa fra andre Magter eller fra Begivenhedernes Gang, saa maatte han sige, at man aldeles intet Haab kan gjøre sig om saadan Understøttelse. For Englands Vedkommende maatte han paa det bestemteste erklære, at England ikke kunde hjælpe os; fra Frankrig havde det faaet det Svar, at den franske Regjering forbeholdt sig sin Handlefrihed; og alene kunde England ikke bringe Hjælp. Han holdt sig forvisset om, at vi ikke kunde vente Understøttelse fra Frankrig, og hvad Rusland angik, da havde han positive Data for, at der fandt en Alliance Sted med Preussen. Sverrig endelig hverken kunde eller vilde hjælpe os alenc. Med Hensyn til den Hjælp, som vi skulde kunne vente af Begivenhedernes Gang, kunde han vel ikke have nogen bestemt Mening, men han troede ialtfald ikke, at der for det første var fra den Side noget at vente. Forøvrigt vare vi jo, havde Gesandten endnu tilføjet, ved at gaa ind paa en Conference ikke bundne til at blive ved, men kunde altid afbryde Underhandlingerne, naar Forholdene maatte have udviklet sig paa en gunstigere Maade, og der vilde under alle Omstændigheder imidlertid være vundet Tid.

Spørgsmaalet om det engelske Conference-Forslag har derefter været taget under Overveielse af Ministeriet. Man har jo, ved at gaa ind paa Enkelthederne i den Henseende, maattet gjøre sig klart, at det ikke er til at nægte, at vi ikke, naar vi først inklade os paa en Conference, have den samme Handlefrihed som før, og at der, for siden igjen at komme bort fra Conferencen, skal en positiv Handling til: man skal bryde Underhandlingen. Det er saaledes tænkeligt, at Tiden med Conference-Forhandlingerne kunde blive trukket saa langt ud, at man endog kom ud over den for os gode Aarstid til Krigsforetagender. Det kan dernæst være et Spørgsmaal, hvad der er hensigtsmæssigst, enten at Vaabenhvile finder Sted eller ikke; hvad de maritime Forhold angaar, tabe vi aabenbart ved en Vaabenstilstand. En-

delig kommer det naturligvis ogsaa meget an paa, hvilken Basis der skal gaas ud fra.

Som Følge af den forskjellige Maade, hvorpaa alle disse Enkeltheder kunne ses, have heller ikke Meningerne hos Ministeriets Medlemmer om, hvorvidt man skulde indlade sig paa det engelske Forslag, været saa aldeles faste, og navnlig ere nogle af dem meget bestemt imod nu at gaa ind paa Forslaget. Men paa den anden Side insisterer heller ikke den engelske Gesandt paa en definitiv Afgjørelse i dette Øieblik, og han har telegrapheret til London for at blive bemyndiget til endnu i nogen Tid at følge sin egen Anskuelse om Sagen. Eet Punkt er der, som det for Ministeriet er ønskeligt at blive underrettet om, inden det tager nogen endelig Bestemmelse, og det er: hvorledes den franske Regjering stiller sig til Conference-Spørgsmaalet. Forslaget har af England endnu ikke været stillet formelt til den franske Regjering. Naar alle de andre Magter, som skulle deltage i Conferencen, ere villige dertil, er der ingen Tvivl om, at ogsaa Frankrig gaar ind derpaa; men derimod er det et Spørgsmaal, om, hvis det tyske Forbund ikke vil, som Forslaget gaar ud paa, sende en Gesandt til Conferencen, Frankrig da vil lade sig repræsentere paa denne eller ved sin Vægning maaske hindre, at den kommer istand. Det er derfor foreløbigen overfor den engelske Gesandt som Betingelse fra den Kongelige Regjerings Side for at gaa ind paa Englands Forslag blevet udtalt, at man først maa vide, om Conferencen kommer istand, hvad der i sig er ganske naturligt, da der ikke er fuldkommen Samstemning mellem Ministrene om at gaa ind paa Forslaget; og en anden Betingelse, der fra den Kongelige Regjerings Side er stillet, er den, at Basis for Conferencen bliver Transaktionerne af 1851 og 1852. Ved nu, som allerede anført, at telegraphere til sin Regjering om Sagen har den engelske Gesandt tilføjet, at den Kongelige Regjering, førend den kan udtale sin Beslutning, maa vide Besked om de nævnte tvende Punkter; og saaledes som Gesandten udtalte sig, tror Udenrigsministeren, at man ikke vil fra Enlands Side insistere paa Svar herfra, førend til den Tid man har skaffet sig positiv Vished for, om Frankrig vil tage Del i Conferencen.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at efterat den engelske Gesandt havde været hos Udenrigsministeren, ønskede han at have en Samtale med ham om Conference-Forslaget, og efter Udenrigsministerens indstændige Anmodning tog han imod Gesandten i Onsdags.

De vexlede under den da stedfindende Samtale Anskuelse om hele den politiske Tilstand. Siden Udenrigsministeren sidst havde talt med ham, var der foregaaet et overordentlig kjendeligt Omslag i hele hans Opfatning. Førrige Gang optraadte han paa en formel Maade som sin Regjerings Repræsentant; dennegang talte han ikke som engelsk Gesandt, men som den Mand, der alvorlig interesserede sig for den danske Sag. Først forelaa Forholdet til England. Conseilspræsidenten havde i denne Henseende tidligere fremhævet for Gesandten, at det var vigtigt for den danske Regjering, førend den kunde udtale sig om Forslaget, at kjende Udfaldet af Debatte om vor Sag i det engelske Parlament, idet vi kunde have Grund til at antage, at hele Forslaget kun var et Fif fra den engelske Regjerings Side for derved at blive istand til at kunne henvise Oppositionen til, at Sagen nu kom i en fredelig Gjænge. Efter Gesandstens bestemte Erklæring, som han støttede paa de Meddelelser af forskjellig Slags, han havde fra England, var der imidlertid ingen Udsigt til, at Oppositionen vilde træde saaledes op, at det for denne Sags Skyld kom til et Ministerskifte; men selv hvis det kom dertil, var der særlige engelske Forhold, som gjorde, at England ikke kunde gaa ene i Krig mod Tydskland. Conseilspræsidenten sagde: Det er Dronningen; og Gesandten svarede herpaa saa undvigende, at han derved tilkjendegav, at Conseilspræsidenten havde truffet det rette. Conseilspræsidenten bemærkede videre til Gesandten, at han kunde have fuldkommen Ret i sin Opfatning af de engelske Forhold, men det var ikke nok, at man selv kjendte den og var overtudet om dens Rigtighed, det var af Vigtighed tillige, at i sin Tid, naar man skulde træde frem for Rigsraadet, det laa klart for Dagen, at der for os ikke var at vente Hjælp fra England, og dette kunde ikke siges, før vor Sag var blevet drøftet af det engelske Parlament.

Gesandten havde i sin Samtale med Conseilspræsidenten bemærket, at han havde saadanne Efterretninger om Afslutningen af en Traktat mellem Rusland og Preussen, som spærrede os al Udsigt til Bistand fra russisk Side. Conseilspræsidenten havde dertil svaret, at hvor beklageligt dette end var, saa han dog deri et Varsel om, at Vestmagterne vilde slutte sig sammen og træde op i vor Sag. Gesandten bemærkede hertil, at den franske Regjerings Opfattelse laa fuldstændigt klar for: den franske Regjering vil gjøre Nationalitets-Grundsætningen gjældende i den europæiske Politik, og denne Grund-

sætning vil føre til Danmarks Sønderlemmelse; han tilføjede Antydninger af Forhandlinger, som fra Frankrigs Side kunde være indledede med Sverrig, og hvori vi kunde se Nøglen til Sverrigs gaadefulde Optræden. Conseilspræsidenten havde i den Anledning fremhævet, at han meget tvivlede om, at Frankrig vilde forlade Danmark, og at hvis Frankrig ikke vilde Krig, vilde den franske Regjering kraftigt have understøttet heri Kjøbenhavn Englands Forslag om Conference, medens den nu derimod har ladet sin herværende Gesandt uden al Instruction i saa Henseende. Sir Augustus Paget havde en forskjellig Opfatning og mente, at Frankrig vilde ved Slutningen af en almindelig europæiske Krig lade os i Stikken, medens Conseilspræsidenten derimod antog, at Frankrig ikke vilde gjøre det. Paa den anden Side kunde Conseilspræsidenten ikke dølge for sig, at hvis Frankrig vilde en saadan Krig, maatte det, overensstemmende med den Maade, hvorpaa Keiseren har stillet sig til Mellemsstaterne i Tydskland, i sit Brev til den augustenburgske Prætendent og ellers ved flere Leiligheder, utvivlsomt begynde med at stille sig paa Nationalitets-Grundlaget som det afgjørende, og skulde vi se det imøde, vilde det medføre en Deling af Slesvig. Hvad der navnlig gjorde sig gjældende hos Conseilspræsidenten med Hensyn til Conference-Forslaget var den Betragtning, at vi altid maa, ved Siden af at føre Krigen, være beredte til at inklade os paa Fredsunderhandlinger; det betydelige Ansvar, som Regjeringen tog paa sig ved de mange store Offre, som Krigen krævede, kunde han for sit Vedkommende kun dække ved til ethvert Tidspunkt at have gjort alt for at tilveiebringe den bedst mulige Fred.

Conseilspræsidenten havde i sin Samtale med den engelske Gesandt om Conference-Forslaget endnu tilføjet, at de tyske Stormagter, da de rykkede ind i Slesvig, havde givet den Erklæring, at de gjorde det i Traktaternes Navn ligeoverfor det Brud, som vi havde gjort paa dem. Han mente, at man maatte holde sig til denne Udtalelse og sige, at man var aldeles enig i, at Basis skulde være Overenskomsterne af 1851 og 1852; det var i deres Navn, at der var rykket ind i Slesvig, der var derfor ingen tænkelig Grund til, at de tyske Stormagter skulde modsætte sig den Basis, og ialtfald maatte de da rykke frem med hvilken anden Basis, der skulde være. Den engelske Gesandt havde svaret, at han fandt, at hans Regjering maatte være tilfreds med, at vi erklærede os i den af Conseilspræsident fremhævede Retning.

Hvad Vaabenstilstanden angik, havde han for Conseilspræsidenten gjentaget det samme, som han havde sagt til Udenrigsministeren.

Sagen havde derefter været taget under Overveielse af Ministeriet, og Resultatet af Forhandlingerne var blevet, at 2 af Ministrene (Justitsministeren og Indenrigsministeren) havde paa det bestemteste erklæret sig imod, at man nu gik ind paa Forslaget om Conference, og de havde tilføiet, at de maatte anse Spørgsmaalet for at være af den Betydning, at de, hvis Forslaget blev accepteret af Regjeringen, maatte begjære deres Dimission. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Vaabenstilstand var, efterat Marineministeren først slet ikke havde villet have nogen Vaabenstilstand, men Krigsministeren derimod havde gjort en noget modsat Anskuelse gjældende, Resultatet af begge de militære Ministres forenede Overveielser blevet, at de ikke ansaa det for noget, man skulde insistere paa, at forlange Vaabenstilstand.

Efterat Justitsministeren og Indenrigsministeren havde stillet sig saaledes til Sagen som nævnt, fremkom derved nye Vanskeligheder, idet Conseilspræsidenten maatte anse det for overordentlig uheldigt, om der nu brød en ministeriel Krisis ud, navnlig for to Ministres Vedkommende, som vare stærkt beskjæftigede med den endnu forsamlede Rigsdag, der muligt vel ogsaa kunde føle sig stærkt foruroiget ved, at de to Ministre traadte ud og maaske vilde tro, at der laa langt mere dybt gaaende Planer bagved.

Conseilspræsidenten og Udenrigsministeren havde derfor samlede begivet sig til den engelske Gesandt. Under de foreliggende Omstændigheder maatte det nemlig anses ønskeligt, at Regjeringen kjendte Frankrigs Mening om Conference-Spørgsmaalet, førend den giver sit endelige Svar paa det engelske Forslag. Conseilspræsidenten ansaa det sandsynligt, at Frankrig siger Nei til at gaa ind paa Conferencen, naar det tyske Forbund siger Nei, og at dette sidste vilde ske, holdt han for rimeligt; Conferencen vilde saaledes sandsynligvis ikke komme istand, og han vilde da nu anse det for saameget mere uheldigt, om der for et saadant Incidentspunkt som det foreliggende skulde i et Øieblik som det nærværende indtræde en Opløsning af Kabinettet. Det var derfor overordentlig glædeligt, at den engelske Gesandt intet havde imod, at Sagen ordnedes som af Udenrigsministeren foreslaaet, saaledes at han telegrapherede til sin Regjering, at der nok er Tilbøielighed hos Kabinettet til at gaa ind paa Englands Forslag, men at man ikke ønsker at give sit endelige Svar, førend man ved, om

Frankrig vil deltage i Conferencen. Hvis den engelske Regjering gaar ind herpaa, vil man da, saaledes som Conseilspræsidenten opfattede Gesandts Udtalelse, ikke forlange Svar af den danske Regjering, førend det ligger klart, hvad Frankrig erklærer sig for, og til den Tid vil Regjeringen da have at tage sin Beslutning.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme efter sin Opfatning vilde med Hensyn til vor militære Stilling, da man jo altid maa være forberedt paa det værste, anse det for heldigere, om en Conference nu kunde komme istand, end om det først skete senere. Imidlertid maatte Hans Majestæt ganske slutte sig til Conseilspræsidenten og Udenrigsministeren i, at man, inden man giver sit endelige Svar, helst først maa afvente Underretning om det franske Kabinets Anskuelse angaaende Conference-Spørgsmaalet, og at saaledes Sagen derefter udsættes.

Justitsministeren [Casse] bemærkede, at netop de Grunde, som af Udenrigsministeren fremstillede med Hensyn til det betænkelige ved nu at gaa ind paa en Conference, ere de, der for ham have været afgjørende. Ved nu at indlade sig i Conference-Forhandlinger kommer man til at standse den hele Udvikling af Forholdene og at gjøre Afkald paa alle de Chancer, som kunde lede til et heldigere Resultat for os. Om man dernæst ogsaa ikke ved at begynde en Conference fraskriver sig Adgang til igjen at afbryde den, saa skal der dog hertil en positiv Handling fra den danske Regjerings Side; dette forandrer Forholdet stærkt og vil bringe Regjeringen overfor de andre Magter i en uheldig Stilling, naar Paastand paa Forhandlingernes Afbrydelse gjøres. Justitsministeren har fra Begyndelsen af været fuldkommen enig i, at det Grundlag, der skal bygges paa, er Overenskomsterne af 1851 og 1852, og han anser det vigtigt at holde derpaa; men han frygter for, at hvis der nu bliver en Conference, saa vil det føre til lignende resultatløse Forhandlinger, som nu i saa mange Aar have skadet Danmark. Og hvad Armeen angaar, da frygter han for, at hvad der med Hensyn til dens Udvikling maatte kunne vindes, vil tabes ved det lammende Indtryk, som det vil gjøre paa den, at den ikke kommer til at maale sig med vore Modstandere. Dette kommer til at staa stærkt i Forbindelse med Spørgsmaalet om en Vaabenhvile, og idet han forresten ikke skulde for sit Vedkommende gaa nærmere ind paa dette Spørgsmaal, vilde det, efter hans Overbevisning, i ethvert Fald være i høieste Grad uheldigt, om der under Conferencen blev Vaa-

benhvile, hvorved man vilde komme til at bøde haardt for at være gaaet ind paa en Conference.

Sluttelig tilføiede Justitsministeren endnu, at han var ganske enig i, at det udsættes at tage endelig Beslutning om Englands Forslag, indtil man erfarer Frankrigs Anskuelser med Hensyn til dette.

Marineministeren [Lütken] bemærkede, at for ham stiller Sagen sig saaledes; Efter de Udtalelser, som ved forskellige Leiligheder have fundet Sted fra Hans Majestæts Side og ligeledes fra Regjerings igjennem Conseilspræsidenten, er Grundlaget for enhver Underhandling fuldkommen givet: Londoner-Protokollen og de diplomatiske Forhandlinger fra 1851 og 1852. Holde Stormagterne sig paa dette Standpunkt og sige, at de paa det ville underhandle, saa er det meget vanskeligt for Danmark at sige Nei.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Vaabenhvile var han tilbøielig til for nærværende Øieblik at antage det for heldigst, at der ikke bliver nogen Vaabenhvile. Hvad navnlig Marinen angik, da er det nu netop Aarstiden, at der skulde paa Søen kunne begyndes at virke igjennem Blokade. Dertil kommer, at han fandt det aldeles nødvendigt, at ved en Vaabenhvile status quo opretholdes ligesaavel paa Søen som paa Landet: at altsaa den østerrigske Flaaade ikke gaar udenfor Middelhavet, og at den preussiske ikke gaar ind i andre Havne end sin egen.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] bemærkede, at som Sagen nu foreligger, er han fuldkommen enig med Conseilspræsidenten i, at man, førend endelig Beslutning tages, oppebier Underretning om, hvad Frankrig vil, og at altsaa Sagen derefter udsættes.

Krigsministeren [Lundbye] yttrede, at han hele Tiden har været af den Mening, at Danmark ikke kunde skyde sig fra en Conference paa Basis af Forhandlingerne af 1851 og 1852, men uagtet det ser ud, som om Preussen og Østerrig anerkjende disse Overenskomster, er der imidlertid ingen Tvivl om, at der, naar det kommer til Stykket, vil være en stor Meningsforskjel.

Hvad derimod angik Spørgsmaalet om en Vaabenstilstand, da havde han havt nogen Betænkelighed. Han tror, at en kort Vaabenhvile kan være heldig for Armeen, men han insisterer ikke derpaa. Det, som for ham i den Henseende er Hovedsagen, er, at vi ikke miste Sommeren til Krigsførelse, og en Vaabenstilstand paa en Maanedes Tid, med 8 Dages Opsigelse fra begge Sider, vilde han derfor ikke anse

farlig, snarere endogsaa ret gavnlig, men han er imidlertid ligesaa tilbøielig til at gaa ind paa Conference-Forhandlinger uden Vaabenhvile.

Efterat Discussionen i den foreliggende Sag hermed var sluttet, gik *Justitsministeren* [Casse] over til at referere en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Marie Elisabeth Esbensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Marie Elisabeth Esbensen den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 23de Januar d. A., for Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 13 ifundne Straf af Forbedringshusarbeide i 1 Aar, imod at hun hensættes til Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Arrestantinden Petertine Marie Ibsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Arrestantinden Petertine Marie Ibsen den hende ved Dronninglund Herreds Extrarets Dom af 29de Januar d. A. for Brandstiftelse i Medfør af Forordningen 26de Marts 1841 § 12 ifundne Straf af 8 Aars Tugthusarbeide, imod at hun hensættes i et Forbedringshus til Opdragelse og Forbedring i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst Indstillingen.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende fuldstændig Ophævelse af Ægteskabet mellem Skrædermester Georg Friedrick Eduard Markovsky og Sophie Charlotte Markovsky, født Kracke, med Tilladelse for sidstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Skrædermester Georg Friedrick Eduard Markovsky og Sophie Charlotte Markovsky, født Kracke af Faddersbøl Vandmølle maa være fuldstændig ophævet, og at Hustruen maa indgaa nyt Ægteskab.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem forhenværende Gaardeier Lauritz Jacob Sparrevohn af Kjøbenhavn og Charlotte Francisca Caroline Sparrevohn, født Sletting af Fuglse.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Ægteskabet imellem forhenværende Gaard-

eier Lauritz Jacob Sparrevohn af Kjøbenhavn og Charlotte Francisca Caroline Sparrevohn, født Sletting af Fuglse maa være aldeles ophævet.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Opreisning for Tømmerhandler Jens Larsen til Paaankning af en Dom, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at der, uanset at den i Forordningen af 15de Januar 1817 § 4 foreskrevne Frist er overskreden, meddeles Tømmerhandler Jens Larsen af Flintholm Opreisning til for den Kongelige Lands-, Over- samt Hof- og Stadsret at kontrapaaanke en inden Kjøbenhavns Amts søndre Birks Gjældsret den 31te December 1862 afsagt Dom i en af D. B. Nielsen & Co. mod ham anlagt Sag betræffende Betaling af 333 Rd. 32 Sk. m. v.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Casse] 5 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 5 af Rigsdagen vedtagne Love:

- 1) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged i Faaborg og Herredsfoged i Salling Herred.
- 2) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byskriver i Thisted og Herredsskriver i Hillerslev-Hundborg Herreder.
- 3) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Mariager samt Herredsfoged og Skriver i Gjerlev og Onsild Herreder.
- 4) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byskriver i Svendborg og Herredsskriver i Sunds-Gudme Herreder.
- 5) Lov om Pensionstillæg for forhenværende Distrikslæge i Islands Nord- og Øst Amts østlige Lægedistrikt, Cancelliraad Gisli Hjalmarsson.

I Overensstemmelse med Indstillingerne behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at forsyne samtlige disse 5 Love med allerhøieste Stadfæstelse.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 4 af Rigsdagen vedtagne Love:

- 1) Lov om Forsørgelsen af tjenstgørende Militæres Familier.
- 2) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Borgermester og Auktionsdirecteur i Aalborg.

- 3) Lov om Forandring i de i Forordningen 24de Januar 1844 § 14 indeholdte Bestemmelser angaaende den Godtgjørelse, som kan fordres for de Forpleiningsomkostninger, der af en Commune anvendes paa andetsteds hjemmehørende Personer, m. v.
- 4) Lov angaaende Bemyndigelse for Indenrigsministeriet til at bevilge Fritagelse for Brug af stemplet Papir til Tilstaaelser for haandfaaet Pant.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve samtlige disse 4 Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Uhrmager Hans Peter Henriksen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Uhrmager Hans Peter Henriksen af Roine 10 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, og saavel som i Hertugdømmet Slesvig, at forfærdige og lade forfærdige de af ham angivne Malkeapparater.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Francisque Million i Paris.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at forunde Francisque Million i Paris 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, saavel som i Hertugdømmet Slesvig, at forfærdige de af ham angivne forbedrede Indretninger til Opvarmning af Luft- og Gasmaskiner.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Strømpevæver Frederik Werner af Aarhus.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Strømpevæver Frederik Werner af Aarhus 10 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, saavel som i Hertugdømmet Slesvig, at anbringe og lade anbringe ved Fangvæve de af ham opfundne Charniernaale.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Edvard Scheutz af Stockholm.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Edvard Scheutz af Stockholm 5 Aars Eneret til

i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, saavel som i Hertugdømmet Slesvig, at forfærdige og lade forfærdige den af ham angivne roterende Dampmaskine.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Nathan Thompson af Middelsex i England.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Nathan Thompson af Middelsex i England 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, og i Hertugdømmet Slesvig, at udføre og lade udføre de af ham angivne Forbedringer ved Baadebyggeriet og ved de Maskiner, der benyttes til at tildanne og tilskjære Træet dertil.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet lørdag d. 19. marts 1864.

Aar 1864, Løverdagen d. 19de Marts, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, der var ved Armeen, var fraværende.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en extraordinær Pengebevilling til Land- og Søværnet, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt i Henhold til § 58 i Grundloven af 18de November f. A. allernaadigst at beslutte, at der af Provenuet af det ifølge Lov af 21de December f. A. optagne nye Statslaan, forsaavidt Kongeriget og Hertugdømmet Slesvig angaar, stilles et Beløb af 1.573.800 Rd. til Krigsministeriets Raadighed og et Beløb af 393.450 Rd. til Marineministeriets Raadighed, til Bestridelse af Udgifter foranledigede ved Krigsforholdene i indeværende Finantsperiode, samt til dette Øiemed allernaadigst at forsyne de vedlagte Expeditioner med allerhøieste Underskrift.

Idet *Hans Majestæt Kongen* allernaadigst bifaldt denne Indstilling, som enstemmig var tiltraadt af Ministerraadet i et Dagen forud i Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Sles-

vigs Fælledsanliggender af 18de November 1863 § 58 afholdt Møde, behagede Allerhøistsamme tillige allernaadigst at forsyne den allerunderdanigst forelagte Beslutning i den paagjældende Anledning, hvortil Forslaget ligeledes var enstemmig vedtaget af Ministerraadet, med sin allerhøieste Underskrift.

Der Finanzminister [Monrad] refererte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend eine ausserordentliche Geldbewillung für das Land- und Seekriegswesen.

In Übereinstimmung mit dem Antrage genehmigten *Seine Majestät* allerhöchst, dass aus dem Erlöse der in Gemässheit allerhöchster Resolution vom 21sten December v. J. und Gesetzes vom s. D. aufgenommenen neuen Staatsanleihe soweit es das Herzogthum Holstein betrifft, dem Kriegsministerium eine Summe von 426.200 Rt. und dem Marineministerium eine Summe vom 106.550 Rt. zur Bestreitung von Ausgaben in Veranlassung der Kriegsverhältnisse für die laufende Finanzperiode zur Verfügung gestellt werde.

Marineministeren [Lütken] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges et af Ministerraadet i et Dagen forud i Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælledsanliggender af 18de November 1863 § 59 afholdt Møde enstemmig tiltraadt Forslag til Foreløbig Lov angaaende, at Søetatens combinerede Ret maa sættes med et mindre Antal Dommere, end det i Krigsartikelsbrevet for Landtjenesten ved Søetaten af 29de Juli 1756 § 749 fastsatte.

Hans Majestæt Kongen behagede allernaadigst at bifalde, at der udstedes en saadan Foreløbig Lov, som af Ministerraadet foreslaaet, og forsynede derefter de i saa Henseende forelagte Expeditioner med sin allerhøieste Underskrift.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Tilladelse for Besidderen af Baroniet Holstenshus til paa Baroniets Aktiver at optage et Laan af 10.000 Rd. til Bestridelse af Omkostningerne ved Opførelsen af et Meieri, en Forpagterbolig og en Vognport ved Hovedgaarden Holstenshus m. v., hvori indstilles:

- 1) At det allernaadigst tillades Besidderen af Baroniet Holstenshus Kammerherre, Baron Adam Christopher Holsten-Carisius, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, til Bestridelse af Omkostningerne ved Opførelsen af en Forpagterbolig, et Meieri og en Vognport ved Hovedgaarden Holstenshus paa Baroniets Aktiver,

under Forudsætning af vedkommende Pantekreditors Samtykke, at optage et Laan af indtil 10.000 Rd., paa Vilkaar:

a) At det Beløb, der optages tillaaens, ikke overstiger, hvad der bevislig medgaar til de ommeldte Bygningers Opførelse.

b) At det for Justitsministeret godtgjøres, at Bygningerne ere forsvarlig opførte og hensigtsmæssigt indrettede, og

c) At Laanet forrentes og afdrages i 28 paa hinanden følgende Aar med 6 % aarlig, Halvdelen i hver af de sædvanlige Omslagsterminer, første Gang i Juni Termin 1864, i hvilken Henseende ved Udgangen af hver Termin behørig Legitimation bliver at indsende til Justitsministeriet; samt

- 2) At den allerhøieste Bevilling af 29de September 1860, ved hvilken det allernaadigst tillodes fornævnte Lehnsbesidder paa de Baroniet tilhørende Aktiver at optage et Laan af indtil 4000 Rd. til Bestridelse af Omkostningerne ved Opførelsen af en ny Skovriderbolig ved Hovedgaarden Langesø, blandt andet paa Vilkaar, at Laanet afdroges i 10 Aar, fra Begyndelsen af Aaret 1862 at regne, med 400 Rd. aarlig, allernaadigst maa blive forandret derhen, at Laanet fra Begyndelsen af Aaret 1863 at regne forrentes og afdrages i 28 paa hinanden følgende Aar med 6 % aarlig, Halvdelen i hver af de halvaarlige Omslagsterminer, hvilket ligeledes efter Udløbet af hver Termin behørig bliver at legitimere for Justitsministeriet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tilladelse for Besidderen af Baroniet Sønderkarle til paa Baroniets Indtægter at optage et Laan af 30.000 Rd., hvori indstilles, at det allernaadigst maa tillades Besidderen af Baroniet Sønderkarle, Kammerherre, Hofjægermester, Baron Johan Julian Sophus Ernst v. Bertouch-Lehn, til Bestridelse af Omkostningerne ved Gjenopførelsen af nogle paa Hovedgaarden Højbygaard afbrændte Bygninger at optage et Laan af 30.000 Rd. mod Sikkerhed i Baroniets Indtægter, saaledes at vedkommende Kreditor, saafremt Besidderen ikke opfylder sine Forpligtelser, skal være berettiget til at seqvestrere en saa stor Del af Indtægterne, som behøves til Dækning af hans Tilgodehavende, alt paa Vilkaar:

- 1) At Besidderen, naar Bygningerne ere fuldførte, ved Attest fra kyndige og paalidelige Mænd godtgjør, at de ere forsvarlig opførte

og hensigtsmæssigt indrettede, samt at Omkostningerne ved deres Opførelse og de dermed i Forbindelse staaende Arbejder have udgjort mindst det samme Beløb som det optagne Laan.

- 2) At Besidderen og eventuelle Efterfølgere i Besiddelsen af Baroniet afbetale det nye Laan med 1500 Rd. aarlig, der erlægges med 750 Rd. i hver af de halvjaarlige Omslagsterminer, første Gang i 11te December Termin 1864.
- 3) At Laanet, saafremt det ikke bliver optaget inden den nysnævnte Termin, bliver at nedsætte med saameget, som Afdragene imidlertid skulde udgjøre.
- 4) At det efter Forløbet af hver Termin godtgjøres for Justitsministeriet, at de befalede Afdrag have fundet Sted.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Slutning.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige Indenrigsministeren til at erklære Rigsdagens Møder sluttede Tirsdagen d. 22de d. M. samt til at meddele Rigsdagen det i saa Henseende Fornødne, idet Allerhøiøistsamme derhos tillige allernaadigst bifaldt det ved den refererede Forestilling forelagte Kongeligt Budskab til Rigsdagen angaaende sammes Slutning, dog saaledes, at der i Slutningen af Budskabets næstsidste Pausus sættes: »ydmygende Fred«, istedetfor »vanærende Fred.«

Protokollerne over Geheime-Statsraadets Møder den 24de og 26de Februar samt 12te Marts bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet mandag d. 21. marts 1864.

Aar 1864, Mandagen d. 21de Marts, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, der var ved Armeen, var fraværende.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1864 til 31te Marts 1865.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste denne Lov.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov indeholdende Forbud mod ved Trykken at offentliggjøre Efterretninger vedkommende Krigen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste denne Lov.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges følgende to af Rigsdagen vedtagne Love:

- 1) Lov indeholdende en nærmere Bestemmelse angaaende Lov af 19de Februar 1861 om nogle Forandringer i Fæstelovgivningen.
- 2) Lov om Krigsskat for Finantsaaret 1864–65.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Paa *Conseilspræsidentens* [Monrads] derom gjorde Andragende behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at overdrage Marineministeren at varetage Krigsministerens Functioner under dennes forestaaende Fraværelse ved Armeen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet torsdag d. 31. marts 1864.

Aar 1864, Torsdagen d. 31te Marts, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, der fremdeles var ved Armeen, var fraværende. Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet var ved Sygdom forhindret fra at være tilstede.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1863 til 31te Marts 1864.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste denne Lov.

Paa Kirke- og Undervisningsministerens Vegne refererede dernæst

Finantsministeren [Monrad] tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges resp. følgende to af Rigsdagen vedtagne Love:

- 1) Lov om extraordinært Tilskud af Statskassen til det Kongelige Theater.
- 2) Lov om Ophævelse af Loven af 29de August 1862 om et Tilskud til det Kongelige Akademi for de skjønne Kunster.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Casse] refererede 9 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges resp. følgende 9 af Rigsdagen vedtagne Love, nemlig:

- 1) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Politimester i Helsingør.
- 2) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til det med Embedet som Byfoged i Varde og Herredsfoged i Øster- og Vester Herreder forenede Embede som Byskriver i Varde og Herredsskriver i Øster- og Vester Herreder.
- 3) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Herredsfoged og Skriver i Øster- og Vester Han-Herreder.
- 4) Lov om at Embedet som Herredsfoged og Skriver i Vester Herred paa Bornholm fra den 1ste April 1864 sættes paa fast Gage m. v.
- 5) Lov om en Tillægspension for forhenværende Politidirektør i Kjøbenhavn og Chef for Kjøbenhavns Politi og Kystpolitiet, Geheimeconferentsraad Christian Jacob Cosmus Bræstrup, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd.
- 6) Lov om Pension for forhenværende Inspektør og Kasserer ved Straffeanstalten i Viborg, Anton Vilhelm Rosenfalk.
- 7) Lov om Udskrivning i Aaret 1864 af Mandskab hørende til Lægsrullen.
- 8) Lov om Tillægspension for Elin Thorstensen, Enke efter Landphysikus paa Island, Justitsraad Jon Thorstensen.
- 9) Lov, der stadfæster den foreløbige Lov af 6te December 1863 om Indkaldelse af befarent Mandskab for Aaret 1864.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev samtlige disse 9 Love allerhøjest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende fuldstændig Ophævelse af Ægteskabet mellem

Styrmænd Frederik Andreas Vilhelm Jacobsen og Frederikke Jacobsen, født Cortsen, med Tilladelse for sidstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Styrmænd Frederik Andreas Vilhelm Jacobsen og Frederikke Jacobsen, født Cortsen, heraf Staden maa være fuldstændig ophævet, og at sidstnævnte maa indgaa nyt Ægteskab.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at det paa den Del af det for Baroniet Conradsborg substituerede Fideicommiss, der er udenfor Præcipuum, hvilende fideicommissariske Baand maa hæves, og Kapitalen fordeles som fri Eiendom mellem den arveberettigede Families Medlemmer.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at det paa den Del af det for Baroniet Conradsborg substituerede Fideicommiss, der er udenfor Præcipuum, muligt hvilende fideicommissariske Baand maa hæves, og Kapitalen fordeles til fri Eiendom paa den Maade og i det Forhold, som er bestemt ved den efter Bemyndigelse af samtlige til Rentenydelse af Fideicommisskapitalen Berettigede mellem Høiesteretsadvokat Liebe, Grev Eggert Knuth og Landsover- samt Hof- og Stadsretsprokurator Winther den 16de September 1863 indgaaede Overenskomst.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Gaardmand Andreas Petersen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at nedsætte den Gaardmand Andreas Petersen af Obbekjær ved Høiesterets Dom af 1ste f. M. for Forfalskning af en Attest, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 62, 3die Led, sammenholdt med § 64, 2det Led, og Forordningen af 12te Juni 1816 § 7 ifundne Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 80 Dage til lige Fængsel i 20 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Arrestanten Niels Christian Jensen af Taars, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Arrestanten Niels Christian Jensen af Taars den ham ved Høiesterets Dom af 5te f. M. for Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 12, 2det Led og §§ 21

og 1 idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 6 Aar, mod at der tildeles ham 25 Rottingslag, samt at han hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] refererede 6 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved følgende 6 af Rigsdagen vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse, nemlig:

- 1) Lov om Eftergjørelse af Kunstarbeider.
- 2) Lov, der stadfæster den foreløbige Lov af 12te December 1863 om Udredelse fra Kongeriget af Heste til Brug for Hæren.
- 3) Lov om Adgang for norske og svenske Undersaatter til at fare som Styr mænd med danske Skibe.
- 4) Lov om Henlæggelse af Frederik den Sjettes Palais paa Amalienborg under Civillisten.
- 5) Lov angaaende Havneafgift i Kjøbenhavns Havn.
- 6) Lov indeholdende nærmere Bestemmelser om Afholdelsen af de i Lov af 23de Januar 1862 angaaende Foranstaltninger til Husdyr- og især Hesteavlens Fremme foreskrevne Hingsteskuer.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse 6 Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Udenrigsministeren [Quaade] bemærkede, at efterat det var blevet den engelske Regjering meddelt, paa hvilke Betingelser man, saaledes som i Geheime-Statsraadet tidligere ommeldt, antog Conference-Forslaget, havde den herværende engelske Gesandt i forrige Uge henvendt sig til ham med Forespørgsel, om der fra den danske Regjerings Side var noget til Hinder for, at Kongressen aabnes den 12te April i London. Han havde herpaa svaret, at der intet var til Hinder derfor; og det i Anledning af Conferencens Aabning videre Fornødne vilde nu nærmere blive Hans Majestæt allerunderdanigst forelagt i et følgende Geheime-Statsraads-Møde.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet lørdag d. 9 april 1864.

Aar 1864, Løverdagen d. 9de April, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts aller-

høieste Præsidium. Udenrigsministeren, der var afreist til Conferencen i London, var fraværende. Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet var ved Sygdom forindret fra at være tilstede.

Som fungerende Udenrigsminister refererede *Conseilspræsidenten* [Monrad] en allerunderdanigst Forestilling angaaende foreløbig Instrux for de Kongelige Befuldmægtigede ved Londonner-Conferencen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige den fungerende Udenrigsminister til at instruere de Kongelige Befuldmægtigede ved Londonner-Conferencen i Overensstemmelse med det af ham allerunderdanigst forelagte Udcast, dog at der i dette, hvor det hedder, at de Kongelige Befuldmægtigede skulle »bestræbe sig for«, at Rendsborg ikke bliver tysk Forbundsfastning, og at de slesvig-holstenske Havne ikke blive tyske Krigshavne, sættes istedetfor »bestræbe sig for«: fastholde, og at det overlades til den fungerende Udenrigsministers nærmere Overveielse, om ikke i den Passus, hvor der tales om at dele Slesvig, Udtrykket »dansk Provinds« helst maa ombyttes med »dansk Landsdel«.

Krigsministeren [Lundbye] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Benaadning for Tugthusfange C. S. Holm.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Tugthusfange Christian Sørensen Holm den tilbagestaaende Del af den ham ved Krigsretsdom af 9de December 1847 og allerhøieste Resolution af 24de s. M. paalagte Straf.

Fremdeles refererede *Krigsministeren* [Lundbye] en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Constabel P. C. Thomsen overgaaet Krigsretsdom, hvori indstilles, at Krigsrettens Dom forsynes med følgende allerhøieste Paategning: »Af Kongelig Naade formilde Vi Krigsrettens Dom saaledes, at Tiltalte, Constabel Peter Christian Thomsen, istedetfor at lide efter Dommen, nedsættes i de Meniges 2den Klasse og straffes med strengt Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt resolverede allernaadigst i Overensstemmelse med Indstillingen, idet Allerhøistsamme lige allernaadigst befalede baade denne allerhøieste Resolution og den allerhøieste Resolution i den foregaaende Sag daterede fra igaar den 8de April.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Niels Christian Nielsen,

hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Niels Christian Nielsen af Barløse den ham ved Høiesterets Dom af 11te f. M. for crimen bestialitatis, i Medfør af D. L. 6–13–15, idømte Straf af at anses med Baal og Brand, imod at han hensættes til Forbedringshusarbeide i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Marchandiser Levin Israel og Hustru Bolette Cohn, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Marchandiser Levin Israel og Hustru Bolette Cohn, begge heraf Staden, de dem ved Høiesterets Dom af 2den Februar d. A., førstnævnte for Bedrageri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 41 jfr. § 80 og Forordningen af 12te Juni 1816, og sidstnævnte for Meddelagtighed i bemeldte Forbrydelse, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 41 jfr. § 80 idømte Straffe henholdsvis af Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage og af Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage, imod at de hensættes i simpelt Fængsel hver i 3 Uger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Indsidder Rasmus Madsen og Strafseftergivelse for hans Hustru Laurette Petrea Larsen, begge af Ribe.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Indsidder Rasmus Madsen af Ribe den ham ved Høiesterets Dom af 9de Februar d. A. for Bedrageri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 43, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage, imod at han hensættes i Fængsel i 8 Dage, samt aldeles at eftergive bemeldte Rasmus Madsens Hustru Laurette Petrea Larsen den hende ved fornævnte Dom for Bedrageri i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 50, idømte Straf af simpelt Fængsel i 4 Dage.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udstedelsen af et provisorisk Patent, hvorved den Bestemmelse, at Appellationsretten for Hertugdømmet Slesvig skal have sit Sæde i Flensborg, midlertidig sættes ud af Kraft.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* al-

lernaadigst at forsyne det i dansk og tydsk Text allerunderdanigst forelagte provisoriske Patent, hvorved den Bestemmelse, at Appellationsretten for Hertugdømmet Slesvig skal have sit Sæde i Flensborg, midlertidigen sættes ud af Kraft, med allerhøieste Underskrift.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet tirsdag d. 19 april 1864.

Aar 1864, Tirsdag d. 19de April, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, der igjen var afgaaet til Armeen, var fraværende. Ligeledes vare Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet fremdeles fraværende.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at da de Kongelige Conference-Befuldmægtigede ikke havde faaet nogen Instruxtion med Hensyn til Spørgsmaalet om en Vaabenhvile, men kun med Hensyn til Vaabensstilstand, og da dette Spørgsmaal var kommet frem under de mundtlige Forhandlinger, de allerede havde havt i London, vilde der nu være at tage Beslutning om, hvorvidt man skulde gaa ind paa en Vaabenhvile, for at de Kongelige Befuldmægtigede derefter kunde instrueres i bemeldte Henseende. Det vilde imidlertid være vigtigt først at faa oplyst, hvorledes Krigsministeren opfatter Spørgsmaalet under det militære Synspunkt.

Krigsministeren [Lundbye] bemærkede, at han som Krigsminister ikke kan udtale, at en Vaabenhvile er i militær Henseende nødvendig for os. De Udbedringer og Forstærkninger, som ville behøves i Anledning af de militære Tab, som den ulykkelige Begivenhed igaar har kostet os baade i personel og i materiel Henseende, ville i faa Dage kunne skaffes tilveie; hvad der er nødvendigt til Redressering af Skaden, er nogenlunde tilstede og kan ligesaa godt gøres i et Par Dage som i længere Tid, det er kun Transporten, hvorom det i saa Henseende gjælder. Men i politisk Henseende derimod tror han netop, at det vil være uheldigt for Danmark at skyde et Tilbud om Vaabenhvile fra sig, naar det gøres. Han tror, at deri ville alle Magterne komme til at samstemme, at Danmark skal behandles med Magt og

maa underkaste sig et Magtsprog, og derfor mener han, at det kunde være rigtigt, ikke til det yderste at vise Haardnakkethed. Ovenpaa hvad der nu er sket med Dybbøl-Stillingen vil rimeligvis følge, at Fredericia bliver taget; Tilbagetøget derfra vil blive endnu vanskeligere, maaske umuligt, og Tabene saa store, at vi ikke længere kunne siges at have nogen kampdygtig Armé. Men, som sagt, han kan ikke sige, at Vaabenhvile er med Hensyn til de militære Tab nødvendig; vi staa ikke saaledes, at man ikke skal kunne sige, at vi kunne forsvare Als og Fredericia; det kan jo være muligt, at Als maa opgives, men derom er der ialtfald endnu ikke Tale. Fra den politiske Side er det, at han tror, at det vil blive vanskeligt at støde Tilbud om en Vaabenhvile tilbage, og at Sagen derfor trænger til en alvorlig Overveielse.

Hans Majestæt Kongen fremhævede isærdeleshed den Mangel, Armeen har havt paa Befalingsmænd, og kunde ikke se, hvorledes de mange tabte Officerer skulde blive erstattede.

Krigsministeren [Lundbye] indrømmede, at Commando-Personalet i Armeen har været for ringe; Ulykken igaar er rimeligvis en Følge deraf, og hin Mangel er det, som har været iveien for, at der ikke har kunnet gjøres offensive Operationer fra Dybbøl-Stillingen. Men Commando-Personalet vil imidlertid for Fremtiden ikke blive ringere i Fredericia end hidtil, og Cadrene i Armeen kunne herefter ogsaa uden Skade indskrænkes ved, at nogle Regimenter reduceres til Batailloner.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at det forekom ham, at der iblandt Krigsministerens politiske Grunde for at gaa ind paa en Vaabenhvile var væsentlig militære Grunde: dels Hensynet til at Fredericia vilde blive taget, dels Hensynet til, at Als maaske ikke kunde holdes. Det er Sagen set fra den militære Side, ikke fra den politiske.

Hvad der for Conseilspræsidenten stiller det som meget betænkeligt at gaa ind paa Vaabenhvile er Indtrykket, som det vilde frembringe, efterat Dybbøl-Stillingen nu er taget; ovenpaa dette Nederlag vilde det baade i Indlandet og i Udlandet gjøre det Indtryk, som om vor Modstandskraft nu var udtømt, som om vi nu følte os tilintetgjorte. Det kan heller ikke med Føie siges, at det i diplomatisk Henseende vil frembringe noget egentlig skadeligt Indtryk, at vi ikke gaa ind paa Vaabenhvile: det ligger klart, at Øiemedet med den Udsættelse af Conferencen, som er sket uden vort Samtykke, har været, at Dybbøl-Stillingen kunde være taget forinden Conferencens Aabning.

Hvad der fremfor alt gjør det vanskeligt at gaa ind paa Vaabenhvile er den Tilstand, som er indført i Slesvig; den er saa himmel-skrigende, at det vil have en skadelig Indflydelse at finde sig i den og anerkjende den under Forhold, hvor Vaabnene hvile. Der er heller ingen Tvivl om, at det, naar vi gaa ind paa Vaabenhvile, vil give Anledning til, at Conference-Forhandlingerne trække sig i Længden; det er høist tvivlsomt, om man paa den modsatte Side vil gaa ind paa, at vi fortsætte Blokaden, og medens vore Fjender ville i enhver Henseende føle sig frie for al Gene, ville vi føle Trykket ved, at Slesvig og Jylland er besat. Den Tilstand vilde kunne trække sig ud fra Maaned til Maaned, og det kunde vel ligge i Tydscklands Interesse at trække det saaledes ud, at Sommeren, der er den for os mest gunstige Aarstid, kom til at gaa over, og at vi maaske saa til Efteraaret eller Vinteren skulde komme til at begynde Krig igjen. Der er saameget mere Grund til at frygte for, at hvis der ikke er en Klemme paa vore Modstandere til at fremskynde Conference-Forhandlingerne, vil det kunne trække ud i det uendelige med disse, som den Omstændighed, at det ved denne Leilighed er første Gang, at det tydske Forbund træder op paa den europæiske Skueplads som en politisk Magt, er noget, der ved hvert Skridt, der skal gjøres, vil i høi Grad forhale Underhandlingernes Gang.

De saaledes fremhævede Hensyn er det, som for Conseilspræsidenten gjøre det tvivlsomt, om vi, forinden man bliver enig om Betingelserne for en Fred, kunne gaa ind paa en Vaabenhvile; en anden Sag vilde det være, ved at en faktisk Vaabenhvile indtraadte. Paa det nærværende Trin af Sagen at bemyndige de Kongelige Befuldmægtigede til at modtage nogen Vaabenhvile kunde han ikke tilraade, og han ansaa det heller ikke lidet tvivlsomt, om, selv om ikke nogen udtrykkelig Vaabenhvile blev vedtaget, Fjenden skulde ville gaa løs paa Als og Fredericia, naar vi fra vor Side ikke gaa angrebsvis tilværks.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at naar vi fortsætte Krigen, kunne vi miste Als og Fredericia; fra Fredericia vil maaske en Retraite være umulig, og hvorledes vilde vi da staa? Efter Allerhøistsammes Mening vilde da vor hele Stilling være meget uheldigere end nu, og det forekom ham derfor bedst at gaa ind paa, at der bliver Vaabenhvile.

Marineministeren [Lütken] kunde i det hele holde sig til den Udvikling, som Conseilspræsidenten havde givet af Sagen. Stillingen er

jo ganske vist overordentlig vanskelig, og hvis Krigen fortsættes, vil den kunne bringe store Tab; men paa den anden Side vil det, at Krigen vedbliver under Conferencen, føre til, at man snarest muligt faar en Ende paa Forhandlingerne, og det forekommer ham, at man ikke skal gaa ind paa en Vaabenhvile, førend de foreløbige Grundtræk for en Fred ere tilstede.

Justitsministeren [Casse] maatte ogsaa i det hele slutte sig til Conseilspræsidentens Udtalelser. Isærdeleshed var det et af de af Conseilspræsidenten fremhævede Argumenter, som efter Justitsministerens Mening væsentligt maatte komme i Betragtning, og det var, at naar man gik ind paa en Vaabenhvile, vilde Conference-Forhandlingerne komme til at trækkes hen i en aldeles ubestemt Fremtid. Saa længe Fjendtlighederne ikke ere standsede, vil der, for at der ikke af dem skal udvikle sig en almindelig Krig, være hos de andre Magter en stærk Følelse af det rigtige i, at der saa snart som muligt gjøres en Ende paa den Sag, som foreligger Conferencen; men ved at gaa ind paa en Vaabenhvile tager man den Tilskyndelse bort fra dem, som netop er af saa stor Vigtighed for dem til at faa Ende paa Sagen. Justitsministeren skulde ikke opholde sig specielt ved det Indtryk, som det baade indadtil og udadtil vilde frembringe, naar man Dagen efter det Tab, vi havde lidt igaar, gik ind paa Vaabenhvile, da deri vilde ligge en Erkjendelse af, at vi ikke længer havde Kraft til at gjøre Modstand. Det er klart, at vi vilde komme under et Tryk, som man fra de andre Magters Side vil gjøre gjældende imod os; men en Indledning til det ved, at vi frivillig sige Ja til at gaa ind paa Vaabenhvile, vilde være særdeles uheldig. Han vilde imidlertid, skjøndt Tidspunktet til en Vaabenhvile forekom ham høist ulykkeligt, dog ikke have saa stor Betænkelighed ved at gaa ind derpaa, naar man kunde sige, at Vaabenhvilen straks kom til at finde Sted; men det er klart, at den danske Regjering ikke kan erklære, at den tager Vaabenhvile paa hvilket som helst Betingelser, der vil komme mange Overveielser (saaledes f. Eks. med Hensyn til Blokaden, hvorpaa vi umuligt kunne renoncere), og Forhandlingen om Betingelserne vil komme til at trække sig langt ud. Under den Forhandling vil Fjenden kunne gjøre akkurat det samme, som man nu frygter for: han vil kunne tage Fredericia, rykke høit op i Jylland, og vi komme i den Tid, der saaledes gaar hen, til at lide det samme, som naar der ingen Vaabenhvile bliver. Dette er for Justitsministeren en væ-

sentlig Grund til ikke at gaa ind paa en Vaabenhvile, hvorved man kun udsætter sig for at tabe særdeles meget og ikke vinder noget.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] maatte slutte sig til, hvad *Conseilspræsidenten* og *Justitsministeren* havde udtalt og finde Forslaget om en Vaabenhvile bragt istand ad diplomatisk Vei utilraadeligt. Det almindelige er, at en Vaabenhvile aftales mellem de krigsførende Generaler, og han kunde derfor, naar den foreslaas ad diplomatisk Vei, ikke opfatte det anderledes end som Indledning til en Vaabenstilstand, hvorved vi skulde give Afkald paa vort bedste Vaaben mod vore Modstandere: Blokaden. Han tror med sine Colleger, at hvis der nu bliver Vaabenhvile, vil det trække hen med Underhandlingerne paa Conferencen, og saa til Efteraaret Krigen maaske komme til at begynde igjen, og han ansaa det saaledes yderst farligt at gaa ind paa Forslaget.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] skulde ikke nærmere indlade sig paa, hvad den foreslaaede Vaabenhvile egentlig har at betyde. Det af *Indenrigsministeren* opstillede Begreb derom er vistnok det strengt retslige, men han kunde dog iøvrigt ikke ganske være enig med ham, og netop fordi det, der foreslaas, kaldes Vaabenhvile, ikke Vaabenstilstand, maa man holde meget fast ved, at Varigheden kun bliver meget kort. At nægte at gaa ind paa Vaabenhvile, efterat man er gaaet ind paa Conference, vilde efter hans individuelle Anskuelse være omtrent ensbetydende med ikke at ville gaa ind paa Conferencen, og han maatte med *Krigsministeren* mene, at en Vaabenhvile, hvis den forelanges, ikke bør vises tilbage.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at det er noget, som netop gjør det vanskeligt at gaa ind paa en saadan Vaabenhvile som omhandlet, at den faktisk bliver det samme som en Vaabenstilstand. Det forekom ham imidlertid, at de, hvis Mening hælder til Vaabenhvile, ville kunne finde sig tilfredsstillede, naar de Kongelige Befuldmægtigede blive bemyndigede til at erklære, at man fra sin Side er villig til at give den commanderende General Ordre til i en vis given Tid ikke at angribe, under Forudsætning af, at det samme sker fra den anden Side. Paa denne Maade vilde der indtræde en faktisk Vaabenhvile, uden at Vaabenhvilen tabte den Karakter, som den efter sit correkte Begreb har, at det er en Aftale, som træffes mellem de commanderende Generaler, ikke en formelig Overenskomst, som sluttes mellem Regjeringerne og derved bliver en Vaabenstilstand.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme vel kunde forstaa, at det vilde gjøre et ugunstigt Indtryk i hele Landet, strax efter den uheldige Begivenhed igaar, da vi have maattet opgive Dybbøl-Stillingen, med Hensyn til hvilken det imidlertid havde været at forudse, at den ikke længe kunde holdes, at gaa ind paa en formelig Vaabenhvile. Men paa den anden Side forekom det Hans Majestæt, at Landets Vel er bedst tjent med en saadan Vaabenhvile, og det er dog det, som først og fremmest maa have for Øie. Hans Majestæt var ikke bleven overbevist af Krigsministeren om, at vi ere kampdygtige til at modstaa Fjenden ved Als og Fredericia, og naar vi ikke kunde det, vidste Allerhøistsamme ikke, hvorfor vi nu længer skulde vedblive med Krig og ikke itide slutte en formelig Vaabenhvile, efterat Armeen fuldstændigt har hævdet sin militære Ære. Vi se, at ikke en eneste Magt interesserer sig for os i den Grad, at man træder aktivt op for os, og ved at blive ved med Krigen udsætte vi os for, at Armé, Flaade og det hele Land maaske bliver ødelagt.

Krigsministeren [Lundbye] bemærkede, at han som Militær mener, at et velordnet Forsvar af Als og Fredericia kan fortsættes. De igaar lidte Tab ville hovedsageligen kunne erstattes, og kunde vi end ikke naa op til den hele Styrke, vi havde, saa er dette just heller ikke nødvendigt. Han tror ikke paa, at vi skulle i kort Tid tabe Fredericia og Als; han mener, at Fjenden først i længere Tid vil kunne tage enten Als eller Fredericia. Men ganske vist er han tillige af den Mening, at navnlig, hvis Fredericia bliver taget med en overvældende Magt, og vi derved, isærdeleshed med Hensyn til Vanskelighederne ved Tilbagetoget, komme til at lide betydelige Tab, vil vor Styrke være saa lille, at vi ikke længer kunde gjøre nogen Modstand. Han er heller ikke, ved hvad han idag har hørt udtale, bleven rokket i den Tro, han har, at vi paa det skjæbnsvangre Punkt, hvorved vi nu staa, bedre kunne komme igjennem ved Underhandlinger under en Vaabenhvile end ved at fortsætte Kampen, men paa den anden Side vil han ogsaa, hvis den skal fortsættes, fremdeles gjøre sit Bedste som hidtil, begge Dele tror han godt at kunne forsvare.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at det var ham ikke klart, hvorfor det, saaledes som Krigsministeren syntes at gaa ud fra, skulde være en given Sag, at Fjenden kun successive skulde forsøge at bemægtige sig Fredericia og Als, da han har fuld Styrke til at gjøre det paa engang.

Krigsministeren [Lundbye] erindrede, at Preusserne ikke kunne tage begge Dele og paa engang, og at det, som Forholdene ere, vel nok kunde være Østerrigernes Hensigt at overlade dem det hele.

Hans Majestæt Kongen maatte til, hvad Allerhøjstamme allerede forhen havde yttret med Hensyn til Spørgsmaalet om Vaabenhvile, endnu yderligere føie, at, som han troede, at Krigsministeren vilde give ham Ret i, for det første den Styrke, som nu er paa Als, er til en vis Grad udmattet, og dernæst at, om end, hvad Hans Majestæt vilde indrømme, de Tab, Armeen har lidt, kunde erstattes i numerisk Henseende (Hans Majestæt havde ikke herved Befalingsmændene for Øie), saa er det dog ukrigsvante Rekruter, man faar til. Manglerne i begge de nævnte Henseender ville kunne afhjælpes ved Tid, og netop derfor forekommer det Hans Majestæt vedblivende at være i dette Øieblik det ønskeligste, at man indgaar en saadan formelig Vaabenhvile, som fra først af bragt under Omhandling.

Krigsministeren [Lundbye] bemærkede, at Armeen ganske vist bliver ringere i Qvalitet end hidtil, men den bliver ikke saameget ringere, at ikke et velordnet Forsvar af Als og Fredericia kan frembringes. Skal Forsvaret fortsættes, kan det gjøres, men efter Begivenheden igaar fortsættes det ikke med den Inderlighed og Overbevisning gennem hele Massen, som er nødvendig, naar en lille Stat skal træde op mod en stor Overmagt, og han selv staar heller ikke fra nu af paa den faste Fod ligeoverfor Armeen som tidligere. Vi kunne som sagt fortsætte Forsvaret, og han skal, idet han, uagtet han fra den politiske Side fremdeles anser det for det Rette at gaa ind paa Vaabenhvile, underkaste sig sine Collegers afvigende Mening herom, bestræbe sig for i alle Henseender at gjøre Fyldest i den Retning, men han har den Fornemmelse, at der er nogen Risiko derved, som ikke hidtil har været.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at det foreliggende Spørgsmaal vilde stille sig en hel Del anderledes, naar Krigsministeren som Krigsminister, af militære Hensyn, erklærede sig for Vaabenhvile. Formelt paa Conferencen at antage en Vaabenhvile troede Conseilspræsidenten, af de forhen udviklede Grunde, vilde være forbundet med stor Ulempe; men intet er tilhinder for, at man søger opnaaet i Virkelighed det samme, ved at det bliver givet den Form, at der ved en Aftale mellem de commanderende Generaler indtræder en faktisk Vaabenhvile.

Efterat endnu yderligere Udtalelser havde fundet Sted, behagede det *Hans Majestæt* at erklære, at han, hvis alle Geheime-Statsraadets Medlemmer ere enige i, at man paa den af Conseilspræsidenten foreslaaede Maade søger at opnaa en Vaabenhvile, vil slutte sig hertil; og da derefter alle Medlemmer tiltraadte Conseilspræsidentens Forslag, resolverede Hans Majestæt allernaadigst, at de Kongelige Befuldmægtigede i London blive at bemyndige til at erklære, at man fra sin Side er villig til at give den commanderende General Ordre til i en vis given Tid ikke at angribe, under Forudsætning af, at det samme sker fra den anden Side.

Justitsministeren [Casse] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved følgende to af Rigsdagen vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse, nemlig:

- 1) Lov om Maaden, hvorpaa Bekjendere af den mosaiske Tro skulle edfæstes inden Retten eller for Øvrigheden; og
- 2) Lov angaaende Tilveiebringelsen af Bygningsreglementer for Handels-, Lade- og Lossepladser.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Sophie Frederikke Höhle, Holms Hustru, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Sophie Frederikke Höhle, Holms Hustru, den hende ved Høiesterets Dom f 24de December f. A., for Tyveri, Bedrageri og Hæleri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 13, cfr. §§ 79, 43, 25 og 22 ifundne Straf af Forbedringshusarbeide i 18 Maaneder, imod at hun hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Arbeidsmand Carl Christian Jørgensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Arbeidsmand Carl Christian Jørgensen heraf Staden den ham ved Høiesterets Dom af 15de f. M. for Tyveri, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 13 ifundne Straf af Forbedringshusarbeide i 1 Aar, imod at han hensættes til Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Arrestanten Jens Anton Valdemar Jensen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Arrestanten Jens Anton Valdemar Jensen den ham ved Høiesterets Dom af lode f. M. for Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 13 ifundne Straf af Forbedringshusarbeide i 1 Aar, imod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Rasmus Andersen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Rasmus Andersen den ham ved Høiesterets-Dom af 8de f. M. for Brandstiftelse, i Medfør af Forordningen 26de Marts 1841 § 4 idømte Straf af 8 Aars Tugthusarbeide, imod at han hensættes i et Forbedringshus i 1 Aar og der saavidt muligt undergives en til hans aandelige Tilstand svarende Behandling.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Tjenestemand Hans Christiansen og Karen Andersen og Tilladelse for begge til at indgaa nyt Ægteskab, førstnævnte navnlig med Kirstine Sørensdatter, med hvem han i Separationstiden har forset sig, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Ægteskabet mellem Tjenestemand Hans Christiansen og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Karen Andersen maa være aldeles ophævet, og at begge maa indgaa andet lovligt Ægteskab, førstnævnte navnlig med Kirstine Sørensdatter, uanset at han i Separationstiden har forset sig med hende.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet mandag d. 25. april 1864.

Aar 1864, Mandagen den 25de April, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, Uden-

rigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Conseilspræsidenten [Monrad] forelæste tvende Depecher fra de Kongelige Befuldmægtigede i London af 19de og 20de d. M.

Forsaavidt de Befuldmægtigede i den første af disse Depecher havde, til at bekjæmpe de forskjellige Forsøg, der vilde blive gjorte paa at angribe det danske Riges Integritet, ønsket sig bemyndigede til at udtale som deres personlige Mening, at naar det udtrykkeligt anerkjendes, at Slesvig tilhører den danske Krone, saa vilde man ikke være imod at lade det i Holsten komme til Afstemning, om Holstenerne vilde blive sammen med Danmark, bemærkede *Hans Majestæt Kongen*, at Allerhøistsamme fandt, at man ligesaa lidet for den ene Landsdels Vedkommende som for den andens kan gaa ind paa Afstemning af Befolkningen. I det Øieblik man vil indrømme en Afstemning i nogen Landsdel, staar man ikke længer paa Integriteten, man støtter sig ikke længer paa Londonner-Traktaten, og ligesaa godt som Afstemning først finder Sted for en Del af Monarkiet, ligesaa godt kan det samme siden gjøres for det øvrige. *Hans Majestæt* maatte derfor være af den Mening, at man ikke skal gaa ind paa Afstemning for Holstens Vedkommende, hvis Udfald ogsaa er at forudse under Forhold som de nærværende, hvor hele Befolkningen er terroriseret.

Conseilspræsidenten [Monrad] fremhævede, at det var en Maneuvre, som de Befuldmægtigede havde foreslaaet i vor Sags Interesse, idet deres Tankegang er den, at naar det først er givet, at Slesvig bliver sammen med Danmark, vilde Holstenerne ikke skilles fra Danmark. Efter hans Opfatning vilde Holstenerne, naar Spørgsmaalet stilledes til dem, foretrække at blive sammen med Danmark fremfor at blive selvstændige; men det var jo ganske vist ikke uden Betænelighed at indrømme en Afstemning i Holsten, og han vilde have fundet Forslaget ubetinget forkasteligt, hvis det ikke netop var fremkommet fra de Kongelige Befuldmægtigede. Dette forandrer Sagen, og han ansaa det i det hele for ikke lidet betænkeligt at afvige fra, hvad de Befuldmægtigede foreslaa med Hensyn til hele Fremgangsmaaden ved Forhandlingerne paa Conferencen.

Justitsministeren [Casse] bemærkede, at han havde opfattet de Befuldmægtigedes Forslag paa samme Maade som *Conseilspræsidenten*: at Grunden til, at de ønske Bemyndigelse til at udtale sig paa den

omhandlede Maade, er den derved at tilveiebringe Garanti for, at Afstemningen ikke skal udstrække sig til Slesvig, medens der maaske tillige vindes, at Afstemningen i Holsten vilde lede til det Resultat, at det hele Monarki blev sammen.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] yttrede, at det for ham staar ganske overordentlig tvivlsomt, om Holsten i det forudsatte Tilfælde vilde blive i Forbindelsen med Danmark; men under alle Omstændigheder ansaa han det altfor farligt at indrømme de Kongelige Befuldmægtigede den omhandlede Bemyndigelse, thi kommer først Afstemning til Anvendelse paa Holsten, saa frygtede han for, at den, uagtet der rigtignok iforveien skulde være givet Tilsikkring med Hensyn til Slesvig, ogsaa her vil komme til Anvendelse, og dette var en overordentlig farlig Sag.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede derefter, at det ikke var nødvendigt, at der nu strax toges allerhøieste Beslutning i Anledning af det omhandlede Forslag fra de Kongelige Befuldmægtigede, som han først ganske nylig havde faaet, og han skulde derfor senere, efterat der havde været Leilighed til nærmere at overveie Sagen, udsætte sig Hans Majestæts allerhøieste Bestemmelse.

Hans Majestæt Kongen gik derefter over til den Gjenstand, som havde nærmest foranlediget Allerhøistsamme til idag at samle Geheime-Statsraadet. Hans Majestæt bemærkede i saa Henseende, at hvis vi ikke nu faa Vaabenhvile, saa er det et paatrængende Spørgsmaal, hvorvidt det kan anses nødvendigt, at Fredericia holdes, og uagtet Spørgsmaalet vel er militærisk, ønskede han det dog foretaget her. Allerhøistsammes Mening var, at det ikke nytter Jylland det mindste, at Fredericia holdes, og at dette heller ikke i militær Henseende er af Betydning, ligesom det paa den anden Side er vist, at Fredericia under en længere Beleiring ikke vil kunne holdes, og at det ogsaa, naar Fæstningen bliver taget, vil være saagodtsom umuligt at bringe noget af Besætningen bort derfra. Det forekom derfor Hans Majestæt rigtigst, at Besætningen itide trækkes bort fra Fredericia, saaledes at der sættes et bestemt Tidspunkt for Fæstningens Rømning, naar der endnu ikke til den Tid er kommet en Vaabenhvile istand. Hvad Als angik, fandt Hans Majestæt det ogsaa ønskeligt, at man sender saa meget som muligt af Besætning og Materiel bort derfra, for at vi dog kunne have en saa intact Arme som gjørligt, naar der siden igjen skal have Brug for den.

Krigsministeren [Lundbye] yttrede, at Spørgsmaalet om at holde Fredericia var fra hans Side taget under nøie Overveielse, og at han var kommet til det Resultat, at den slet ikke kan holdes. Havde man fra Begyndelsen anet Krigens Gang, vilde han have raadet til aldeles ikke at besætte Fredericia. Der er den store Forskjel paa Krigsforholdene dennegang og forrige Gang, at dengang var Meningen at gjøre fra Fredericia offensive Bevægelser mod den fjendtlige Troppstyrke, men at vi nu derimod i nærværende Krig ere overvældede af en saadan Overmagt, at vi ikke have kunnet gjøre noget Udfald, ligesaa lidet ved Fredericia som ved Dybbøl. Skal nu Fredericia og Als holdes, uagtet der ikke kan være Tale om nogen offensiv Bevægelse derfra, vil Armeen der bindes, og hvad Fredericia angaar, da har den tillige den store Ulempe, at det under et overvældende Angreb bliver aldeles umuligt at komme derfra, saa at hele Besætningen vil enten blive fangen eller dræbt. Han ser derfor ikke andet, end at det vil være til overordentlig Skade, hvis Fredericia vedbliver at holdes besat, og det saameget mere, som Armeen trænger til at organiseres helt om. Der er fra Als, efterat Dybbøl er faldet, sendt til Fyn 6 Regimenter, hvoraf de 2 saa at sige slet ikke eksisterer mere (det 2det og 22de), 2 ere ganske overordentlig medtagne og 2 kun have deres halve Styrke. De 2 første af disse Regimenter kunne aldeles ikke benyttes mere, og de 4 andre maa hvert formeres paa 4 Compagnier. Armeen bliver derved vel mindre, den vil imidlertid alligevel være stor nok til den Opgave, den har, men han maa anse det nødvendigt, at Styrken skaffes saameget som muligt sammen paa eet Sted, hvor den kan sammenarbeides. Det er derfor hans Mening, at Garnisonen fra Fredericia snarest muligt skulde trækkes til Fyn, og at der ogsaa fra Als skulde tages til Fyn saamange Tropper, at der kun bliver det nødvendige tilbage. Da Fjenden endnu ikke har det fornødne Skyts og Ammunition ved Fredericia, men det ikke vil kunne vare ret længe, inden han faar det derop, er det vigtigt, at Evacuationen af Fredericia sker snarest muligt, forinden han kan overøse Besætningen med sine Granater.

Det er som Følge af de saaledes fremhævede Betragtninger, at Krigsministeren i Løverdags havde tilskrevet den commanderende General og sagt ham sin Mening om, at Fredericia bør rømmes. Han havde tillige meddelt ham, at Ingenieur-Generalen var af samme Mening, og han havde, idet han bad den commanderende General om

at overveie Sagen, dernæst, hvis Generalen var enig i Fæstningens Rømning, anmodet ham om strax at begynde at evacuere, men saaledes, at dette ikke kunde ses at være Meningen; Evacuationen skulde ske jevnt og stadigt, og der skulde sørges for, at vi fik det riflede Skyts og Krudtbeholdningen bort, medens derimod alt det glatløbende Skyts, der jo er forældet, kunde lades tilbage. Den commanderende General havde derpaa, efter allerede igaar pr. Telegraph at have svaret, at han ansaa Fredericia for det eneste Punkt, hvorfra der kunde gjøres offensive Bevægelser, nærmere udtalt sig over Sagen i en idag modtagen Skrivelse, som Krigsministeren nu oplæste, og som gik ud paa, at Fredericia bør holdes til det yderste. Denne Generalens Mening var imidlertid, som det forekom Krigsministeren, aldeles ikke motiveret i Skrivelsen, og Generalen havde aldeles ikke overveiet den anden Side af Sagen: Vigtigheden af, naar i Sommerens Løb en Armé gjøres nødvendig, at vi da har den. Krigsministeren tror ikke, at det, der skulde anvendes paa at holde de to Steder, Fredericia og Als, vilde staa i Forhold til det Resultat, der skulde naas. De Punkter, der nu skulle bruges til offensive Bevægelser, maa søges længere Nord paa, og den 4de Division maa bringes op til en større Styrke med meget mere Infanteri.

I Henhold til alt anførte udtalte Krigsministeren sluttelig sin Mening derhen: at Fredericia strax bør forlades, saavidt muligt skjult, saaledes at det ei opdages, at det er Hensigten at rømme Fæstningen, samt at Forsvaret af Als, med Hensyn til hvilket han iøvrigt nu ikke har Frygt, kun udstrækkes saa længe, som det med Hensyn til Forhandlingerne om Vaabenhvile nogenledes kan behøves, og at der fra Als evacueres saa meget, som ikke strengt er fornødent der; naar Armeen da saa har været samlet i en halv Snes Dage i Fyn, vil den kunne staa reorganiseret og ganske anderledes, end Tilfældet ellers vilde være. Idet han endnu bemærkede, at de Mænd, han havde støttet sig til, General Schlegel og General Lüttichau, ganske vare af samme Mening, som han, med Hensyn til Fredericia, foreslog han derfor Hans Majestæt, at der gaas frem i den af ham nævnte Retning.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at hvis det bliver til noget med, at der kommer til at indtræde Vaabenhvile eller Vaabenstilstand, vilde det unægtelig være uheldigt, om Fredericia og Als lige forinden vare givne til Pris. Det vilde være et Tab, om baade Frede-

ricia og Als skulde under Vaabenstilstanden være i Fjendens Haand. Hvad Als angaar, da har det desuden ogsaa en vis politisk Betydning, at vi holde Øen. For Fredericias Vedkommende har dog ogsaa det Tab af Materiel, som følger med at opgive Fæstningen, sin Betydning.

Krigsministeren [Lundbye] erindrede yderligere, at Fredericia som Fæstning slet ingen Betydning har, og heller ikke i politisk Henseende kan det være til noget Tab for Landet, at den opgives og bliver besat af Fjenden. Hvad Materiellet angik, da var det ganske vist, at naar man tager Hensyn til, hvad det har kostet, kan det bringes op til en betydelig Sum; men han maatte gjentage, at det glatløbende Skyts ingen Betydning har mere og kun kan vurderes som gammelt Jern og Træ, og de riflede Kanoner er det jo Meningen at bringe bort fra Fæstningen, førend den forlades. Som Artillerist kunde han ikke holde paa, at man for at redde Materiellet skulde opoffre en saa stor Del af Armeen, som behøves for at holde Fredericia; og dertil kommer desuden, at naar vi forsvare den til det yderste, miste vi dog ogsaa tilsidst alt Materiel foruden det hele øvrige store Tab. Han kan for sit Vedkommende ikke komme til andet Resultat, end at det er en Daarlighed at holde Fredericia, og at dens Abandonnering ingen Betydning har. Hvad Als angaar, da er den jo meget lettere at forsvare, og i politisk Henseende kan det have Betydning at holde den, men i militær Henseende har dens Forsvar ikke Interesse.

Conseilspræsidenten [Monrad] maatte bemærke, at han ikke havde yttret sig imod, at man i militær Henseende kan komme til det Resultat at opgive Fredericia og Als, noget som han maatte henstille til kyndigere Bedømmelse; men hvad han havde villet gjøre gjældende, er, at det vil være en uholdbar Stilling, at man opgiver disse to Steder, og at der saa strax ovenpaa kommer Vaabenhvile. Opgivelsen bør efter hans Mening ikke finde Sted, førend det, hvad dog snart maa vise sig, er klart, at man ikke faar Vaabenhvile.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at det jo vistnok vilde være ønskeligt, om det med Hensyn til Fredericia kunde komme til at staa omtrent ligesom med Als, saaledes at Fæstningen endnu i nogen Tid ikke opgives, at der vel efterhaanden evacueres derfra, men at den dog ikke abandonneres, før Spørgsmaalet om Vaabenhvile har faaet sin Afgjørelse.

Krigsministeren [Lundbye] bemærkede, at han fremdeles maa holde paa, at Fredericia strax evacueres og derpaa forlades. Man maa

paa ingen Maade, ved at vente dermed, udsætte sig for at komme i den Situation, at Fjenden, og det kan ske meget snart, imidlertid har faaet sin Ammunition op og kan overøse Fæstningen med Granater. Evacuationen maa ske, saaledes som han allerede før har nævnt, successivt og saavidt muligt, uden at den mærkes; naar der arbeides med al Kraft, vil det kun kunne vare et Par Dage at faa det riflede Skyts og Krudtet bort, medens der derimod vilde gaa et Par Uger med at faa alt Skytset evacueret. Hvad Als angaar, da har det dermed ingen Hast, og den vil med passende Midler kunne i hvert Fald holdes i flere Uger.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] fremhævede stærkt den politiske Betydning af ikke at opgive Als og mente, at den maatte holdes, om ikke à tout prix saa dog med store Offre. At Als under forrige Krig blev holdt besat af os, tilskrev han en betydelig Del i det endelige Resultat.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allershøistsamme havde vundet den Overbevisning, navnlig ogsaa efter en Samtale, han havde havt med Ingenieurgeneralen, at det ikke kan nytte at ville holde Fredericia mod en Armé med saadant Skyts, som den har, der nu staar imod os, og Hans Majestæt var derfor ogsaa ganske enig i den af Krigsministeren foreslaaede Fremgangsmaade, saaledes at Fæstningen altsaa nu bliver at rømme, efterat der er blevet evacueret derfra som af ham nævnt.

Hans Majestæt Kongen yttrede dernæst, at Allershøistsamme fandt, at der fra Statens Side er al Grund til at gjøre noget for de ulykkelige Invalider, som den nærværende Krig vil bringe saamange af, og han havde navnlig tænkt sig, at det kunde være ønskeligt, at Staten indrømmede en af sine større Bygninger, f. Ex. Frederiksberg Slot, til Indretning af et godt og hyggeligt Hjem for Invalider, baade Officerer, Underofficerer og Menige, saavidt det kunde strække til. Hans Majestæt vilde derfor anmode Finantsministeren om nærmere at tage en saadan Plan under Overveielse og skulde i den Anledning lade udfærdige et allerhøieste Reskript til ham.

Finantsministeren [Monrad] bemærkede, at Sagen skal, naar han modtager det allerhøieste Reskript, blive, overensstemmende med Hans Majestæts Ønske, nærmere overveiet af Ministeriet.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at han, da en i Straffeanstalten paa Christianshavn hensiddende Forbedringshusfange Eva Anthons-

datter, Brændehandler Jonassens Hustru, med det allerførste ventede sin Nedkomst, og hun kun havde 2 Maaneder tilbage af den hende idømte 8 Maaneders Straffetid, agtede han, for at hun ikke skulde føde sit Barn i Straffeanstalten, at nedlægge en allerunderdanigst Forestilling om, at den tilbagestaaende Del af Straffetiden maatte alernaadigst eftergives hende. Da Sagen imidlertid presserede, vilde han allerede nu udbede sig Hans Majestæts Tilladelse til, at hun maa løslades, og skulde han da senere forelægge den i saa Henseende afgivne Resolution til allerhøieste Corroboration.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst Tilladelse til, at den paa-gjældende Fange løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet tirsdag d. 3. maj 1864.

Aar 1864, Tirsdagen den 3die Mai, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, næst at oplæse tvende igaar fra de Kongelige Befuldmægtigede i London modtagne Depecher af 30te April og 1ste Mai, at, som Hans Majestæt allerede vilde have erfaret, Østerrig og Preussen have vægret sig ved at gaa ind paa det af de neutrale Magter enstemmigt stillede Vaabenhvile-Forslag, ifølge hvilket hver Part skulde beholde den Stilling, han havde, og vi skulde have Lov til at vedblive Blokaden, idet man derhos ved Forslaget tillige gik ud fra, at saalænge Fjendtlighederne vare standsede, skulde Inddrivelsen af Contributioner i Jylland ophøre ligesom ogsaa fra vor Side Opbringelsen af Priser. Dette Forslag, som de danske Befuldmægtigede tiltraadte, men som de tyske toge ad referendum, er det, som Østerrig og Preussen nu ikke vilde gaa ind paa, og Grev Russell har derfor nu stillet et nyt Forslag til Vaabenhvile, saaledes at vi skulde opgive Als og høre op med Blokaden, og at Fjenden skal rømme Jylland. Der er ingen Tvivl om, at det er det, hvorpaa det tyske Contraforslag gaar ud, og som man nu vil søge at faa os til at tage imod.

Som Sagen stiller sig for Conseilspræsidenten, kan man kun vente at opnaa Vaabenhvile, naar man gaar ind paa begge de stillede Betingelser: baade Rømningen af Als og Opgivelsen af Blokaden. Under de Overveielser, som have fundet Sted imellem Ministeriets Medlemmer indbyrdes, have 4 af Ministrene forenet sig om, at man vel kunde gaa ind paa at bytte Als mod Jylland, men at man derimod ikke kunde opgive Blokaden, og 2 Ministre (Krigsministeren og den slesvigske Minister) have ment, at man kunde opgive Blokaden, men at man maatte fastholde Als.

Conseilspræsidenten anser hele Forhandlingen om Vaabenstilstand for kun at være tidsspildende, uden at den fører til noget Resultat; derfor gik ogsaa Instructionen til de Befuldmægtigede ud paa, at man skulde først se at blive enige om Fredsprælimerer, idet man saa altid bagefter let vilde kunne komme overens om en Vaabenstilstand, som stemmede med de i saa Henseende vedtagne Grundtræk, og det har nu allerede vist sig, at den danske Regjering har havt det rigtige Syn paa Sagen. Hvad de nu foreliggende Betingelser for Vaabenhvile angaar, da overser han paa ingen Maade den store Betydning, Als har for os, som et Slags Symbol for Besiddelsen af Slesvig; og naar han desuagtet har været enig med 3 af sine Colleger om, at man kunde gaa ind paa at opgive Als, da er det kun for derved at fjerne det store Tryk, som hviler paa Jylland, saalænge Fjenden er der. Blokaden har han ment, at man ikke kunde opgive, da man ellers vilde borttage det eneste Motiv, som Tydskland har til at se at faa Fred, og derfor i saa Fald Forhandlingerne paa Conferencen let vilde kunne hales ud den ene Maaned efter den anden, indtil Sommeren var forbi, og det saa igjen kunde komme til Krig i den for os ugunstigste Aarstid, medens Preusserne imidlertid som Ihænderhavere af Magten i Slesvig vilde have benyttet Tiden til at consolidere Tilstanden der i den Retning, som de ønske. Med Hensyn til Blokaden havde han saaledes stor Betænkelighed ved at opgive den, og naar vi dog nu, som han er overbevist om, ingen Vaabenhvile vilde opnaa uden at gaa ind paa begge de stillede Betingelser, skulde han være mest tilbøielig til at være af den Mening, at man helst maa svare, at man ikke kan gaa ind paa det stillede Forslag, men maa ønske Forhandlinger om Fredsprælimerer snarest muligt fremmede.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Fjendens Rømning af Jylland forekom ham at være for os meget vigtig og ønskelig, thi Allerhøist-

samme frygtede for, at Jyllands Befolkning tilsidst skal blive saa trykket og misstemt, at den hellere følger Fastlandet, og at vi paa den Maade muligt kunne risikere at miste Jylland ogsaa. Hans Majestæt fandt det dernæst bedre at ophæve Blokaden end at opgive Als; Blokaden kunde vi efter Udløbet af Vaabenhvilen, og den skulde jo kun sluttes paa en kortere Tid, begynde igjen, hvad Dag vi vilde, men naar vi først har opgivet Als, saa har vi slet ikke mere af Slesvig, og Hans Majestæt mener, at vi af politiske Grunde ikke tør forlade den. At der bliver Vaabenhvile, ansaa Hans Majestæt for særdeles vigtigt, thi ellers vilde vi kunne blive nødt til at rømme Als, hvad der vilde være en ny Ydmygelse for os, og den østerrigsk-preussiske Flaade vilde kunne gaa ind i Østersøen, hvorved hele Blokaden eo ipso maatte ophøre, medens vi tillige risikerede, at vor Flaade kom til at lide betydelige Tab, og at anden Ødelæggelse blev anrettet; at Fjendens Fordringer ogsaa derefter vilde blive meget større end nu, kunde man være sikker paa. Imidlertid fandt Hans Majestæt dog, at man ingenlunde kan indlade sig paa at gaa ind paa Russells Forslag i sin Helhed og saaledes opgive baade Blokaden og Als.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at han ikke overser Vægten af Hensynet til Jylland, men han troede, at Hans Majestæt ogsaa af egen personlig Erfaring vil vide, at det i høi Grad vilde være Jyderne imod, om det Tryk, der ved den fjendtlige Occupation hviler paa dem, skulde have Indflydelse paa den Beslutning, der nu tages. Naar vi ikke gaa ind paa begge de af Russell stillede Betingelser, og det er Hans Majestæt med hele Ministeriet enig om, at vi ikke kunde, men kun tage een af dem, ville vi ganske vist ikke opnaa Vaabenhvile, og derfor tror han, som allerede tidligere yttret, at vi ligesaa godt kunde forkaste dem begge. Hvad Als angik, da troede han dog, at det vist maa anses for meget tvivlsomt, om Fjenden, selv om der ingen Vaabenhvile bliver, vil for Alvor forsøge paa at tage den.

Krigsministeren [Lundbye] yttrede, at han ikke kunde andet end tilraade at ophæve Blokaden, som alle Magter dog ville have væk, og som derfor ogsaa, antager han, vil blive sprængt, naar vi ikke selv vilde opgive den. Han er af den Mening, at vi har mere end Krig med Tydskland: vi staa ligeoverfor en samlet europæisk Styrke, som vil have sat noget igjennem, som vi ikke vil; den Tilstand kan ikke blive ved, og vi bør derfor ikke være for haardnakkede. Vel tilføies der Preussen Skade ved Blokaden, men han tror, at Skaden bliver meget

større for os ved, at Jylland holdes besat; thi foruden hvad Fjenden udskriver, miste vi ogsaa de Intrader, som vi ellers indvinde derfra, og han kan heller ikke andet end frygte for, at vi, ved at lade den nærværende Tilstand blive ved, arbeide Jylland hen i slesvig-holstensk Retning. Han tror, at det er sandt, hvad der berettes fra Jylland, at Stemningen der er meget forknytt, og han mener, at der vilde være vundet overordentlig meget ved at faa Fjenden ud af Jylland mod at ophæve Blokaden, ja, selv hvis, vilde han tilføie, man skulde forlade Als med. Den hele Situation er efter hans Mening saa alvorlig nu, at man vel maa være paa det Rene med, om man ikke hellere end blive ved med Krigen skal se at komme ind paa Forhandlingsveien; vor Sag kan dog, som han oftere har fremhævet, ikke føres igjennem med Vaaben, men maa afgjøres paa en europæisk Kongres. Der maa bringes en anden Tilstand tilveie end den nærværende, der ogsaa, hvad det finansielle angaar, er ganske overordentlig kostbar; sker det ikke, da er han overbevist om, at der vil blive rettet et Slag imod os, og navnlig antager han, at det vil komme til at gaa løs paa vor Marine, men det vilde han for vor hele Fremtid anse som en overordentlig stor Ulykke, hvis vi skulde miste vort Marine-Materiel og vor hidtidige Stilling paa Søen blive tilintetgjort.

Marineministeren [Lütken] bemærkede, at, skjøndt han fuldkomment indrømmede, at vi tabe mere ved Blokaden, end vi skade Fjenden, det farlige ved at opgive Blokaden er, at der saa intet Middel er tilstede til at bringe en endelig Afgjørelse af vor Sag frem, idet Underhandlingerne om Fred vilde kunne trækkes ud i det langsommelige. Derimod syntes der ham at være Grund til at opgive Als, mod at Fjenden forlod Jylland; saavidt han havde forstaaet Krigsministeren, var Krigsbestyrelsen ikke tilbøielig til just at sætte meget paa at holde Als, og han mente derfor, at man skulde forsøge at bytte Als mod Jylland.

Forsaavidt Talen havde været om den østerrigske Flaade, skulde han endnu kun bemærke, at selv hvis England ikke skulde modsætte sig, at den gik ind i Østersøen, troede han dog, at det, naar Sømærkerne tages bort, vil være overordentlig vanskeligt for dem at komme ind i vort Farvand.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at han ganske sikkert betragter Forholdene med Hensyn til Jylland saa alvorligt som nogen, men han tror dog rigtignok, at det Billede, som Krigsministeren har udkastet,

er tegnet med altfor stærke Farver. Han maatte med Hensyn til Blokaden slutte sig til Conseilspræsidenten og Marineministeren og skulde især fremhæve den store Betydning, som Blokaden har ogsaa med Hensyn til de neutrale Magter, for hvem dens Vedbliven er en stærk Tilskyndelse til at faa en Ende paa Forhandlingerne om Sagen. Det staar for ham aldeles klart, at Opgivelse af Blokaden ikke er en Pris, hvorfor vi kunde indlade os paa at købe Vaabenhvile. Ganske vist kan man med Krigsministeren tænke sig Muligheden af, at de fremmede Magter kunde i den Grad føle sig generede af Blokaden, at de vilde nedlægge et Forbud mod at fortsætte den; men dette vilde dog være et saa mærkeligt Brud paa alle folkeretlige Grundsætninger, at man ikke let skal forestille sig, at det vil ske.

Hvad dernæst Als angik, da havde Justitsministeren været af samme Mening som Marineministeren, men han kunde ikke nægte, at Hans Majestæts Yttringer havde gjort ham noget vaklende, og han vilde være mest tilbøielig til med Conseilspræsidenten at komme til det Resultat, at det ikke vil kunne lede til noget, naar man kun gaar ind paa den ene af de to stillede Betingelser for Vaabenhvile, og at man derfor helst maa afslaa dem begge.

Conseilspræsidenten [Monrad] oplæste derefter en i dette Øieblik modtagen Depeche fra de Kongelige Befuldmægtigede i London, hvoraf ses, at det, der foreslaas, er Standsning af Fjendtlighederne enten med Bevarelse af status uti possidetis og med Opgivelse af Blokaden, eller med paa den ene Side, foruden Ophøret af Blokaden og Rømningen af Als, ogsaa Tilbagegivelsen af de tagne Skibe, og paa den anden Side Evacuation af Jylland. Dette indeholder, efter Conseilspræsidentens Mening, en endnu stærkere Opfordring til ikke at gaa ind paa Forslaget; han tror det aldeles umuligt for det nærværende Kabinet at tage imod saadanne Belingelser som de foreslaede.

Krigsministeren [Lundbye] bemærkede, at vi vilde blive tvungne dertil.

Conseilspræsidenten [Monrad] svarede hertil, at saa maatte vi hellere lade os tvinge end frivillig gaa ind derpaa. Men hele Krigsministerens Opfattelse af den europæiske Stilling er efter Conseilspræsidentens Mening complet urigtig. Stormagterne have hver sin Anskuelse om den Ordning af vor Sag, som de finde det hensigtsmæssigt at sætte igjennem; de ere ikke enige om en Ordning. Vi staa ikke overfor et enigt Europa, som siger: det er den europæiske Afgjørelse,

den maa I underkaste Eder; vi staa overfor en diplomatisk Stilling, som vi maa se at faa saa meget ud af som muligt, og meget kommer an paa, at vi ikke complet underkaste os de Fordringer, der gjøres til os. Vi ere jo gaaede ind paa de neutrale Magters første Forslag om Vaabenhvile; hvorledes skulde de saa, fordi vi nu ikke kunde gaa ind paa det nye Forslag, der bliver stillet til os, kunne sige, at vi afvise ethvert Forslag, og stemple os som gjenstridige?

Krigsministeren [Lundbye] maatte bemærke, at han aldrig har ment, at Stormagterne vare enige om, hvorledes vor Sag skulde ordnes. Det, som de ere enige om, er, at Krigen skal holde op; de kunde ikke gaa ind paa at lade den blive ved, og vi vilde paa den mest ydmygende Maade blive tvungne til at holde op, de kunde tage hele vor Marine fra os. Naar saa meget staar paa Spil, gjælder det om itide at redde, hvad der kan reddes af Danmarks Interesser. Det er allerede et stort Nederlag for os, at Jylland holdes besat af Fjenden, og han mener, at det dog er bedre at have det egentlige Danmark befriet for den fjendtlige Invasion, og saa lade det, indtil en endelig Afgjørelse kommer, gaa med de tre Hertugdømmer, som det kan.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme jo vel fandt, at meget taler for, at vi holde os til, hvad vi engang har erklæret os villige til at gaa ind paa, og som de neutrale Magter derefter har fra først af i alt væsentligt stillet som deres eget Forslag, der saa blev tiltraadt af os. Men paa den anden Side kan man sige sig selv, at Fordringerne, der nu stilles til os, ikke siden ville blive bedre, og Hans Majestæt vidste derfor ikke, om Regjeringen da vil kunne forsvare at have afslaaet at modtage det foreliggende Forslag.

Conseilspræsidenten [Monrad] troede, at vi fuldt vel kunne forsvare at sige Nei til Forslaget, og han vilde ikke turde paatage sig Ansvar for at gaa ind paa dette. Hvis vi nu antage Forslaget, vil dermed være givet et farligt Præcedents med Hensyn til de endelige Fredsunderhandlinger, da Magterne saa have et afgjørende Exempel paa, at naar de blot trykke os, give vi tilsidst efter.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] maatte, med Hensyn til Spørgsmaalet om at gaa ind paa den som Betingelse for Vaabenstilstand stillede Opgivelse af Blokaden, bemærke, at Blokaden er en fjendtlig Akt ligesaa fuldt som Opbringelsen af Skibe, og at det vel ikke ganske kan overses, at det er den eneste Interesse, som Østerrig og Preussen har i at faa Vaabenstilstand, at Blokaden

hører op, ellers har de jo slet ingen Grund til at ønske Vaabenstilstand. Han skulde dernæst med Hensyn til Als paany stærkt fremhæve Vigtigheden af at holde denne Ø, hvor det ogsaa, da Hertugen af Augustenborg der har mange indflydelsesrige Tilhængere, ganske sikkert vil, naar den bliver besat af Preusserne, komme til høist ubehagelige Demonstrationer, som der dog altid vil blive tillagt nogen Vægt. Han vilde i politisk Henseende anse det for noget stort, om Als kan holdes, og det er, efter hans Overbevisning, for Slesvigs Fremtid af overordentlig Vigtighed, at dette sker.

Hvad Sagen forøvrigt angik, da var han i det hele ganske enig med Krigsministeren og skulde indskrænke sig til at slutte sig til hans Udvikling. Man maa hellere frivillig gjøre noget, som man ellers bliver tvungen til; vel kan man speculere i en almindelig europæisk Krig, men det er ogsaa det eneste, man har, og fordi man gaar ind paa Vaabenstilstand, ere jo heller ikke alle Chancer tabte, da Vaabenstilstanden kun skal vare en kort Tid.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] bemærkede, at han ikke kunde tilraade at opgive Blokaden, men at vi derimod efter hans Mening bør fortsætte den, indtil vi se, om den virkelig bliver sprængt. Blokaden er vort eneste Vaaben imod Fjenden, den er det eneste Middel til at forebygge en Udhaling af Conferencens Forhandlinger i det uendelige, under hvilken der i Slesvig vilde kunne tilveiebringes en Tilstand, som for os var meget værre end alle finantsielle Tab, vi kunde lide, og som ingen Fred kunde oprette igjen. Naar vi blive ved med Blokaden, saa har vi dog Haab om, at man vil skynde sig med at komme til en endelig Afgjørelse.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter at udtale, at Allerhøist-samme, saaledes som Sagen nu ligger for, finder det med Conseils-præsidenten rigtigst, ikke at gaa ind paa nogen af de foreslaede Betingelser, men at afslaa det gjorte Forslag og tillige at anmode om, at Forhandlingerne snarest muligt bringes ind paa selve Realiteten af vor Sag. I Overensstemmelse hermed vilde derfor de Kongelige Befuldmægtigede være at instruere.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Eftergivelse for Peder Rasmussen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Peder Rasmussen den ham ved Skjelskør Kjøbstads Extrarets Dom af 13de Juni 1862, for Indbrudstyveri, i Medfør af Forordningen

af 11te April 1840 § 12 Membr. 1 idømte Straf af 2 Aars Forbedringshusarbeide.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Eftergivelse for Ane Kirstine Rasmussen af Kjøbenhavn, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Ane Kirstine Rasmussen heraf Staden den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 23de November f. A. for Overtrædelse af et hende til Kjøbenhavns Politiprotokol over mistænkelige Personer den 3die Novbr. 1862 givet Tilhold i Medfør af Loven af 3die Marts 1860 § 2 idømte Straf af Arbeide i Kjøbenhavns Fattigvæsens Tvangsarbeidsanstalt i 24 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Eftergivelse for Ane Espensdatter af Ramløse-Sand, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Ane Espensdatter af Ramløse-Sand den hende under 8de September f. A. for med 3 forskjellige Mandspersoner at have avlet uægte Børn, dikterede Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 7 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Eftergivelse for Johanne Margrethe Jensdatter, Niels Andersens Hustru af Baarse.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Johanne Margrethe Jensdatter, Niels Andersens Hustru, af Baarse, den hende ved Vordingborg nordre Birks Extrarets Dom af 18de Juni f. A. for Overtrædelse af et af Amtmanden over Præstø Amt under 21de Januar 1860 udstedt Dekret, hvorved det paalagdes hende at entholde sig fra Arbeidsmand Niels Andersen og at forlade Hammer Sogn samt ikke at lade sig finde eller tage Ophold i Baarse, Hammer eller Lundbye Sogne, i Henhold til Lov 6-13-3 og Plakat 12te Juni 1827 idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 4 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for cand. philos. Knud Henneberg Bluhme, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive cand. philos. Knud Henneberg Bluhme heraf

Staden den ham ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 12te f. M., for Falsk, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 60 tilfundne Straf af Forbedringshusarbeide i 3 Aar, mod at han hen-sættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestil-ling angaaende Strafformildelse for Arrestanten Andreas Ferdinand Jensen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* al-lernaadigst at nedsætte den Arrestanten Andreas Ferdinand Jensen ved Høiesterets Dom af 15de f. M., for 3die Gang begaaet Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 15 idømte Straf af 4 Aars Forbedringshusarbeide til lige Arbeide i 2 Aar.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestil-ling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Assessor i den Kongelige Viborgske Landsoverret, Cancelliraad Vilhelm Ludvig Finsen og Caroline Vilhelmine, født Moberg samt Tilladelse for førstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Ægteskabet mellem Asses-sor i den Kongelige Viborgske Landsoverret, Cancelliraad Vilhelm Ludvig Finsen og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Caroline Vilhelmine Moberg heraf Staden maa være aldeles ophævet, paa Vilkaar at deres fælleds Datter fremdeles forbliver hos Faderen, som overtager hendes Forsørgelse, at Manden svarer Hu-struen et aarligt Underholdningsbidrag af 400 Rd., saalænge hun for-bliver ugift, og at han ogsaa fremtidig sikkrer sin Hustru en Over-levelsesrente, svarende til den Embedsindtægt, hvoraf han ved Skils-missen er i Besiddelse, samt at han maa indgaa andet lovligt Ægte skab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling om, at Ledreborg Birk maa nedlægges og indlemmes un-der Leire Herreds Jurisdiction.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* al-lernaadigst at tillade, at Ledreborg Birk nedlægges og indlemmes under Leire Herreds Jurisdiction.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet lørdag d. 7. maj 1864.

Aar 1864, Løverdagen den 7de Mai, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Protokollerne over Geheime-Statsraadets Møder den 19de, 21de og 31de Marts samt 9de, 19de og 25de April bleve oplæste og ratihaberede.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] og *Conseilspræsidenten* [Monrad] oplæste forskjellige Beretninger fra Jylland om Tilstanden der.

Conseilspræsidenten [Monrad] forelæste derefter et igaar modtaget Telegram af 4de Mai fra de Kongelige Befuldmægtigede i London og endvidere en med Courer afsendt Skrivelse fra dem af s. D., hvilken han først havde faaet idag, og som han derfor endnu ikke havde haft Leilighed til at gjøre sine Colleger bekendt med. Forslagene ere i denne Skrivelse præciserede saaledes:

Enten Vaabenhvile for en Maaned, saaledes at Blokaden hæves, og at de tydske Magter forpligte sig til i de af dem besatte Dele af Jylland ikke at lægge Hindring iveien for Handlen og Samfærdselen eller for Administrationens regelmæssige Gang, heller ikke at opkræve Krigscontribution, men tvertimod at betale, hvad der bliver leveret deres Tropper, som allene skulde vedblive at indtage deres nuværende militære Stilling.

Eller Vaabenstilstand, hvor da fordres: 1) Besættelse af hele Slesvig, altsaa alle Øerne paa Vest- og Østkysten; 2) Restitution af alle optagne Skibe; 3) Opgivelse af Blokaden; der tilbydes Evacuation af den større Del af Jylland med Bibeholdelse af nogle strategiske Punkter.

Det udtales dernæst i Skrivelsen, at enten maa de Befuldmægtigede paa Mandag kunne møde med uindskrænket Fuldmagt til paa det forhaandenværende Grundlag at afslutte enten en Vaabenhvile eller en Vaabenstilstand, eller vi maa være beredte paa Conferencens Afbrydelse.

Efter at have oplæst de forommeldte Meddelelser fra de Befuldmægtigede bemærkede *Conseilspræsidenten* [Monrad], at det staar

for ham høist tvivlsomt, om man hellere skulde lade det komme til et Brud af Conferencen end gaa ind paa noget af Forslagene. Den idag modtagne Skrivelse stemmede ham, baade ved den deri indeholdte Antydning af Lord Russell om, at det ikke var givet, at England vedvarende vilde forhinde den østerrigske Flaade fra at sejle ind i Østersøen, og ved det hele Indtryk. Skrivelsen gjorde, ham mere til at gaa ind paa den foreslaaede Vaabenhvile, end det igaar modtagne Telegram havde gjort. Paa den ene Side vilde jo alle de i Geheime-Statsraadet oftere forhen fremhævede Ulemper ved en Vaabenhvile indtræde, hvis man nu gik ind paa Forslaget; vel skulde Vaabenhvilen kun indgaas paa 1 Maaned, men det vil dog blive meget vanskeligt at komme fra den igjen, naar den engang er modtaget, og det sandsynligste er, at den vil blive fortsat. Paa den anden Side derimod vilde Conferencens Afbrydelse være forbundet med ikke ringe Betænkelighed, og han ansaa det for tvivlsomt, om det kunde være bedre at indlede direkte Forhandlinger med Tydskland, end at Conferencen vedbliver at gaa sin Gang. Han skulde være mest stemt for, at man giver de Befuldmægtigede det forlangte carte blanche med Hensyn til en Vaabenhvile, saaledes at de søge at opnaa de bedst mulige Betingelser.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at man paa ingen Maade bør lade det komme til Brud af Conferencen, hvilket kun maatte befrygtes at ville føre til nye Ulykker og Ydmygelser for os, i hvilken Henseende Allerhøistsamme navnlig fremhævede, hvad man kunde vente sig, hvis den østerrigske Flaade gik ind i Østersøen. Det forekom imidlertid Hans Majestæt bedre at tage imod den foreslaaede Vaabenhvile end at gaa ind paa Vaabenstilstanden.

Justitsministeren [Casse] bemærkede, at det ikke er ham klart, hvorledes det af de Befuldmægtigede antydede Brud af Conferencen skal opfattes: om det kun er at forstaa saaledes, at, hvis vi fremdeles holde paa de af os vedtagne Betingelser for Vaabenhvile, de to tyske Magter vilde trække sig tilbage fra Conferencen, eller om Meningen er, at Conferencen da vil aldeles gaa fra hinanden. De Befuldmægtigedes Yttring i Telegrammet igaar kan ogsaa opfattes saaledes, at de betragte Bruddet af Conferencen som det ønskeligste for os. Hvad dernæst angik Følgerne for os af at fravige, hvad der sidst blev besluttet i Geheime-Statsraadet, da fjerne vi ved at opgive Blokaden det eneste Middel, som vi endnu har ihænde til at drive Underhandlin-

gerne om vor Sag frem; vi indrømme, hvad vore Fjender har ønsket, og lade derved det hele komme til at ligge i deres Haand. Preussen og Østerrig kunne være fuldkommen tilfredse med den Tilstand, der bliver, naar vi gaa ind paa Forslaget, og den kan, til største Skade for os, trække ud i Maaneder, maaske aarvis. Han ser ikke andet end de allersørgeligste Følger, hvis den sidst tagne Beslutning fraviges.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] skulde ikke gjentage de saa ofte forhen i Geheime-Statsraadet fremhævede Argumenter for, at Blokaden er det eneste Vaaben, vi har tilbage, og at naar vi opgive den, voldgive vi vor Sag til Conferencen. Der forekom ham nu kun at kunne være Spørgsmaal om, hvad nyt der er kommet frem, siden det forrige Gang blev vedtaget ikke at opgive Blokaden. Det eneste nye er da de Befuldmægtigedes Yttring om, at hvis der ikke gives dem det forlangte charte blanche, kunne vi vente en Afbrydelse af Conferencen. Han har opfattet dette som en Antydning af, at de tyske Magter, naar vi ikke gaa ind paa noget af Forslagene, ikke længer ville deltage i Conferencen, og det vilde han anse for heldigt for os. At de neutrale Magter derfor skulde afbryde Conferencen, kunde han umuligt tro; de vilde være aldeles uberettigede til at gjøre det, da de har indbudt til Conference uden Vaabenstilstand. Vi har heller ikke nogen Tilkjendegivelse fra dem om, at de nu vilde afbryde Conferencen, hvis vi ikke gaa ind paa Vaabenhvile eller Vaabenstilstand, og en saadan Tilkjendegivelse maatte de dog først lade os officielt komme tilhænde. Hvis vi nu gave efter, kunde han ikke vente sig noget godt af Conferencen; skulde, efterat de neutrale Magter først havde begyndt med at stille et Forslag, som vi tiltraadte, og derpaa, fordi Østerrig og Preussen ikke vilde gaa ind paa det, havde stillet et nyt Forslag til Antagelse af os, den Fremgangsmaade gjentage sig paa Conferencen, maatte Udfaldet blive absolut fordærveligt for os, og hellere maatte da Conferencen nu blive brudt, end at der skulde fortsættes under saadanne Auspicer.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at Sagen er, at der neppe kan være Tvivl om, at vore Befuldmægtigede frygte for, at de tyske Magters Repræsentanter skulle, naar vi ikke gaa ind paa noget af Forslagene, forlade Conferencen, at denne saa skal afbrydes, og at vi skulle faa Skylden for, at den er gaaet istykker. Hvis det er de tyske Magter, der forlade Conferencen, er det heller ikke rimeligt, at de ville være tilbøielige til at indlade sig i direkte Forhandling

med os uden under de samme Betingelser, som de har opstillet paa Conferencen.

Krigsministeren [Lundbye] yttrede, at det for ham er klart, at vi maa se at opretholde Conferencen. Efter hans Mening, som han oftere før har fremsat, har Striden mellem Danmark og Tydskland aldrig været skikket til at udfægtes med Vaaben, men maa komme til Afgørelse paa en europæisk Congres. Derfor tror han, at man maa blive ved Conferencen, og at vi maa hen til noget, som standser Fjendtlighederne; jo fastere denne Standsning bliver, desto bedre er det, og han vil derfor hellere have Vaabenstilstand end Vaabenhvile. Eet af To synes han, at de Befuldmægtigede maa instrueres til at skaffe tilveie. Han har Forudfølelsen af, at hvis Conferencen nu gaar istykker, og vi skulde forceres videre paa Krigsbanen, forestaar der os overordentlig store Tab, og vi komme dybere ned.

Hans Majestæt Kongen fandt det ogsaa, som Allerhøistsamme allerede havde udtalt, overordentlig vigtigt for Landet, at vi ikke bryde Conferencen; vi vilde ikke kunne forsvare at afvise Vaabenhvile; gjorde vi det, paadrog vi os ogsaa de neutrale Magters Misnøie. Bliver der ingen Vaabenhvile, vil Blokaden jo dog blive hævet, naar den østerrigske Flaade kommer ind i Østersøen, og vi risikere tillige, at hele vor egen Flaade bliver ødelagt. Dette vilde Hans Majestæt finde uforsvarligt at udsætte sig for, og hele Nationen vilde med Føie kunne gjøre Regjeringen Bebrejdelser derfor. Det maatte ved det foreliggende Spørgsmaal ogsaa tages i Betragtning, at Stemningen i Jylland dog allerede er endel trykket.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] maatte dog bemærke, at det i de idag oplæste Beretninger om Tilstanden i Jylland udtales, at Stemningen der er freidig. At de neutrale Magter ønske Opgivelse af Blokaden, og at det derfor vil være dem til Misnøie, at Blokaden fortsættes, er ganske vist; men den Slags Misnøie vil man ofte være udsat for. Det kunde dog, fordi vi erklære ikke at kunne gaa ind paa noget af de nye Forslag, der ere stillede, aldrig blive Danmark, der betragtedes som den, der havde brudt Conferencen, selv hvis den, hvad han dog tvivlede paa, virkelig skulde brydes; og han kunde, som allerede tidligere bemærket, ikke andet end anse det uendeligt fordelagtigere for os, at Østerrig og Preussen bryde Conferencen, end om den skulde fortsættes paa samme Maade, som den er begyndt, thi i saa Fald kunde den aldrig bringe os noget godt. At der nu skulde

kunne foreligge det afgjørende Vendepunkt i vor Sag, kunde han paa ingen Maade tro; det var umuligt andet, end at de Befuldmægtigede ellers vilde have givet Regjeringen fuldstændige Oplysninger om Situationen, som de nu slet ikke have sat den ind i, medens de dog have forlangt en saa monstreus Fuldmagt som den, der er begjært af dem.

Marineministeren [Lütken] bemærkede, at han med Conseilspræsidenten finder det meget tvivlsomt, hvad man helst skal beslutte sig til. Det var ganske vist ogsaa uheldigt, at de Befuldmægtigede ikke have givet Regjeringen mindste Bidrag til at kunne bedømme Situationen.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] yttrede, at det vistnok forholder sig saaledes, at de Befuldmægtigede ikke have sat Regjeringen ind i Situationen, og at de burde have givet fuldstændige Oplysninger om denne, saa at man kunde have været istand til at bedømme den. Men ganske afset herfra maatte han, i Henhold til hvad han tidligere havde udtalt i Geheime-Statsraadet, være af den Mening, at de Befuldmægtigede maa have den forlangte Fuldmagt til at afslutte Vaabenstilstand, saaledes at denne søges opnaaet under saa gode Betingelser, som kunde faas, og at navnlig Besiddelsen af Als bliver vedligeholdt for os. Hvad specielt Opgivelse af Blokaden angik, da er, som han forhen har fremhævet, Blokaden en fjendtlig Akt, og den kan derhos, skjøndt den nu hæves, indtræde igjen, naar Krigen paany begynder.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] maatte bemærke, at naar Blokadens er Fjendtlighed, saa er ganske vist Occupationen og den stedfundne Tagen i Pant af en Del af Landet ogsaa Fjendtlighed, og ingen skulde være villigere end han til at opgive Blokaden, naar de andre opgive Occupationen og Ipanttagelsen; men dette har jo ingen tænkt paa.

Krigsministeren [Lundbye] bemærkede, at i den Tro, at vi skulde kunne blive ved med Blokaden, er det netop, at han afviger fra flere af sine Colleger. Han anser det utænkeligt, at et saa lille Land som Danmark skulde kunne fortsætte Blokaden i Østersøen, naar hele Europa er derimod. Vi blive nødte til at opgive Blokaden, derom er han overbevist, og det synes ham, at der allerede er begyndt Antydning af, at det vil ske.

Hans Majestæt Kongen maatte gjentage, at det forekommer ham

nødvendigt, at man gaar ind paa et af de gjorte Forslag, og at det vil være høist betænkeligt at afvise den Leilighed, der nu er given os til at kunne faa Fjendtlighederne standsede. Hans Majestæt holder fast ved, at vi skulde gaa ind paa Vaabenhvile, saaledes at der med Hensyn til den gives de Befuldmægtigede carte blanche; de vilde nok, derom kan man være overbevist, bestræbe sig for at opnaa de bedst mulige Betingelser for os. Ved at gaa ind paa Vaabenhvile er intet givet bort, og vi kunne jo, naar den er udløben, begynde Fjendtlighederne igjen, dersom vi har Grund til at være misfornøiede.

Conseilspræsidenten [Monrad] maatte hertil erindre, at, som han allerede tidligere havde gjort opmærksom paa, vil det være meget vanskeligt at komme bort fra Vaabenhvilen igjen, naar den først engang er vedtagen. Han kunde heller ikke nægte, at det, som han fra først af har udtalt, er et høist tvivlsomt Spørgsmaal, hvad der her er det rigtigste at gjøre. Det Indtryk imidlertid, som de fra vore Befuldmægtigede senest fremkomne Meddelelser have gjort paa ham, er, at vor Stilling overfor de neutrale Magter vil være uheldig, hvis Conferencen gaar istykker; og hvis vi henvendte os til Preussen og Østerrig direkte for at underhandle med dem, vilde vi, frygter han for, faa de samme Forlangender, som der nu er stillet til os. Vi have hidtil set den politiske Situation an, og der har endnu ikke vist sig Tegn til, at der skulde indtræde saadanne Begivenheder, som kunde understøtte os. Han skulde, som Sagen nu ligger for, være mest tilbøielig til helst at gaa ind paa Vaabenhvile. Det vil imidlertid være vanskeligt at formulere en Resolution, hvorom de forskjellige Meninger i Geheime-Statsraadet nogenlunde kunde forene sig. Han havde foreløbigen tænkt sig, at Beslutningen maaske kunde affattes saaledes: »Vi foretrække Fortsættelsen af Fjendtlighederne for de foreslaaede Betingelser. Dersom en Ruptur af Conferencen skulde følge af de foreslaaede Betingelsers Forkastelse, og de Befuldmægtigede maatte finde dette i politisk Henseende betænkeligt, gives dem carte blanche med Hensyn til Antagelse af den af de tyske Magter foreslaaede Vaabenhvile.«

Justitsministeren [Casse] bemærkede, at han ikke tør dele Medansvarlighed for en saadan Beslutning, ved hvilken man forresten ogsaa vilde sætte de tre Befuldmægtigede i stor Forlegenhed, hvis de ere af forskjellig Mening med Hensyn til Bedømmelsen af den hele politiske Situation og af, hvorvidt man skal lade det komme til Brud

af Conferencen. Han maa for sit Vedkommende vedblivende holde paa, at Blokaden ikke opgives.

Indenrigsministeren [Nutzhorn] troede, at naar der fra Regjeringen bliver givet de Befuldmægtigede en saadan Bemyndigelse som den af Conseilspræsidenten nu foreslaaede, vilde de, under den fortsatte Modstand fra tysk Side, finde sig forpligtede til at gaa ind paa Blokadens Opgivelse, og han tør derfor ikke gaa ind paa at tage Del i Beslutningen. Han tror iøvrigt heller ikke, at Regjeringen kan egentlig være berettiget til at overdrage til de Befuldmægtigede en saadan Bemyndigelse som den, Beslutningen skulde gaa ud paa; Regjeringen selv maa tage Bestemmelse.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at det er ganske vist, at der ved den af ham foreslaaede Beslutning kastes et vist Ansvar for Bruddet af Conferencen over paa de Befuldmægtigede, men Regjeringen er naturligvis ansvarlig for at have overdraget dem den paagjældende Bemyndigelse.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at hvis Krigsministeren tror det muligt, at vi kunne tage det op med Fjenden i Jylland, eller hvis Marineministeren mener, at Blokaden under alle Omstændigheder kan holdes, ogsaa hvis den østerrigske Flaade kommer ind i Østersøen, vilde Allerhøistsamme finde, at der var Anledning for os til at træde ganske anderledes op, end han mener, at vi nu maa gjøre. Men da Hans Majestæt ikke tror, at de militære Ministre kunne berolige os i de nævnte Henseender, kan Allerhøistsamme ikke komme til andet Resultat, end at det er rigtigst at gaa ind paa Vaabenhvile, saaledes som han tidligere har udtalt.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at Hans Majestæt maaske vilde tillade ham igjennem Kabinettet at forelægge Allerhøistsamme Resolutionen i Sagen.

Hans Majestæt Kongen tillod dette.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Juliane Wilhelmine Werner, Bomuldsvæversvend Bahns fraskilte Hustru.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Juliane Wilhelmine Werner, Bomuldsvæversvend Bahns fraskilte Hustru, den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 18de Januar d. A. for Overtrædelse af et hende til Kjøbenhavns Politiprotokol over mistænkelige Personer den 17de

September f. A. givet Tilhold, i Medfør af Lov 3die Marts 1860 §§ 2 og 1 idømte Straf af Arbeide i Kjøbenhavns Fattigvæsens Tvangsarbejdsanstalt i 30 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Jens Peder Pedersen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Jens Peder Pedersen dem ham ved Falsters vestre Herreds Extrarets Dom af 17de Marts d. A., for Indbrudstyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 §§ 13 og 14 cfr. § 12, Membrum 2, idømte Straf af Tugthusarbeide i 8 Aar, imod at han hensættes til Forbedringshusarbeide i 6 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende fuldstændig Ophævelse af Ægteskabet mellem Claus Detlef Mehrens og Marie Susanne Mehrens, født Pاسبjerg.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Claus Detlef Mehrens og Marie Susanne Mehrens, født Pاسبjerg, af Taars paa Lolland maa være fuldstændigt ophævet.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Indsidder Niels Jespersen Just og Mette Kirstine Knudsen, samt Tilladelse for dem til at indgaa nyt Ægteskab.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ægteskabet mellem Indsidder Niels Jespersen Just af Sædding og Mette Kirstine Knudsen af Rærup maa være fuldstændigt ophævet, og at det maa tillades begge Ægtefæller at indgaa nyt Ægteskab.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Approbation paa det af Fru Lovise Frederikke Zachariæ, født Dannemand paa Skiftet efter hendes afdøde Moder Fru Benthe Frederikke Dannemand meddelte Samtykke til, at der af bemeldte hendes Moders Bo maa udredes Legater til et større Beløb end det, hvorover denne i Medfør af Lovgivningen havde fri Testationsret, samt om Bemyndigelse for Justitsministeriet til at meddele Tilladelse til, at der af den Fru Zachariæ efter hendes Moder tilfaldne Arv, i Overensstemmelse med dennes under 18de October 1860

oprettede Testament, maa udbetales Fru Zachariæs Børn visse Beløb, hvori indstilles;

- 1) At det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at approbere det af Fru Lovise Frederikke Zachariæ, født Dannemand, paa Skiftet efter hendes afdøde Moder, Fru Benthe Frederikke Dannemand, meddelte Samtykke til, at der af bemeldte hendes Moders Bo maa udredes de ved dennes Testament af 18de October 1860 bortskjænkede Legater, uanset at disses Beløb overstiger den Trediedel, hvorover Fru Dannemand i Medfør af Lovgivningen havde fri Testationsret, og
- 2) At Justitsministeriet allernaadigst maa bemyndiges til i sin Tid at meddele Tilladelse til, at der af den Fru Zachariæ, efter hendes Moder tilfaldende Arv, i Overensstemmelse med dennes fornævnte Testament, maa udbetales en Sum af 5000 Rd. til Udstyr for enhver af Fru Zachariæs Døttre og 10.000 Rd. til Etablering for enhver af hendes Sønner.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet fredag d. 20. maj 1864.

Aar 1864, Fredagen den 20de Mai, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at Indenrigsminister Nutzhorn er under lode dennes efter Ansøgning bleven entlediget i Naade fra den ham betroede Ministerpost, og at under s. D. Hofjægermester Hans Rasmussen Carlsen til Stamhuset Gammelkjøgegaard er allernaadigst udnævnt til Indenrigsminister for Kongeriget Danmark.

Endvidere tilførtes Protokollen, at Krigsminister, Oberst Lundbye er under 18de dennes efter Ansøgning bleven i Naade entlediget fra sin Ministerpost, og at under s. D. Chef for den Kongelige militære Høiskole, Oberstlieutenant Christian Emilius Reich, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, allernaadigst er udnævnt til Krigsminister ad interim.

Begge de nyudnævnte Ministre vare tilstede og toge Sæde i det Geheime-Statsraad.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Nedsættelse af en Arrestanterne Alexander Forster og Samuel E. Hall af Plantagen Enfieldgreen paa St. Croix ved den Kongelige Vestindiske Landsoverrets Dom idømt Straf.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at de Arrestanterne Alexander Forster og Samuel E. Hall af Plantagen Enfieldgreen paa St. Croix ved den Kongelige Vestindiske Landsoverrets Dom af 13de Januar d. A., for Tyveri, i Medfør af Forordningen af 10de April 1840 § 12, 1ste Led, idømte Straffe af Forbedringshusarbeide i 2 Aar for hver nedsættes til lige Arbeide i 1 Aar for hver.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Sømand Lauritz Julius Larsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Sømand Lauritz Julius Larsen af Nysted den ham ved den Kongelige Landsover-, samt Hof- og Stadsrets Dom af 26de Januar d. A., for opsættigt og voldeligt Forhold mod nogle Vægttere samt Gadeuorden, i Henhold til Forordningen 4de October 1833 § 16 ifundne Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage, imod at han erlægger en Mulkt af 20 Rd. til Nykjøbing Kjøbstads Fattigkasse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Sadelmager Carl Magnus Larsson eller Larsen af Viemose, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Sadelmager Carl Magnus Larsson eller Larsen den ham ved Høiesterets Dom af 21de December f. A., for at have fornærmet en i Funktion værende Sognefoged, i Medfør af Forordningen af 4de October 1833 § 16 og Lovgivningens Analogi idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage, mod at han til Præstø Amts Fattigkasse erlægger en Mulkt af 10 Rd.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Snedkersvend Knud Johansen og Vilhelmine Johansen, født Nielsen.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-

naadigst, at Ægteskabet mellem Snedkersvend Knud Johansen og Vilhelmine Johansen, født Nielsen heraf Staden maa være aldeles ophævet.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at der maa meddeles Commandersergeant ved 3die Infanteriregiment Frederik Vilhelm Griess Bevilling til at adoptere hans Hustru Christine Griess' uægte Datter Emma Petræa og Christine Griess Bevilling til at adoptere hendes Mands Søn Frederik Vilhelm Griess.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Commandersergeant ved 3die Infanteriregiment Frederik Vilhelm Griess maa adoptere den af hans Hustru Christine Griess, født Lindsted, forinden deres Ægteskab fødte uægte Datter Emma Petræa, der er født paa den Kongelige Fødselsstiftelse den 3die Juni 1843 og døbt sammesteds den 6te næstefter, og at fornævnte Christine Griess, født Lindsted, maa adoptere bemeldte hendes Mands Søn Frederik Vilhelm Griess, der er født paa den Kongelige Fødselsstiftelse den 1ste November 1844 og døbt sammesteds den 5te næstefter, saaledes at fornævnte Emma Petræa fører Familienavnet Griess, og saaledes at Adoptivbørnene tage Arv efter Adoptanterne, dog at Arvens Størrelse ikke overstiger, hvad Adoptanten i Medfør af den gjældende Lovgivning ved en testamentarisk Disposition gyldigen kunde tillægge Adoptivbarnet.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tilladelse for Besidderen af Stamhuset Hofmangave til at optage et Laan af indtil 3000 Rd., hvori indstilles, at det allernaadigst maa tillades Besidderen af Stamhuset Hofmangave, Etatsraad Niels Erik Hofman-Bang, paa de Stamhuset tilhørende Aktiver at optage et Laan af indtil 3000 Rd. for dermed at bestride Omkostningerne ved Opførelsen af en ny Ladebygning paa Avlsgaarden Martinsgaard paa Hals Odde paa Vilkaar:

- 1) At Besidderen inden Udløbet af Aaret 1865 godtgjør, at Bygningen er fuldført og hensigtsmæssigt indrettet.
- 2) At Laanet ikke optages med et høiere Beløb, end Bygningsforetaget bevisligt har kostet.
- 3) At Laanet fra den første Termin, efterat det for Justitsministeriet er godtgjort, at Bygningen er fuldført, afdrages med 200 Rd. aarlig, Halvdelen at erlægge i hver af de halvjaarlige Omslagsterminer, samt

4) At det efter Udløbet af hver Termin godtgjøres for Justitsministeriet, at Afdraget er erlagt.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Forandring i Bestemmelserne om Nationalbankens Realisationsfond, hvori indstilles, at det allernaadigst maa tillades, at Nationalbanken for den Del af Seddelmassen, for hvilken der efter Bestemmelserne i de allerhøieste Reskripter af 11te Juli 1840, 4de Juni 1847 og 4de October 1854 maa have Banco- og Sterlingvexler paa Realisationsfonden, maa, naar det normerede Beløb paa saadanne Vexler ikke have tilstede, kunde dække den i samme manglende Sum med 150 % i andre gode og solide Effecter, dog med den hidtil gjældende Indskrænkning i Henseende til direkte Prioritets-Obligationer.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Conseilspræsidenten [Monrad] forelæste et igaar fra de Kongelige Befuldmægtigede i London modtaget Telegram af 17de Mai og et andet fra dem idag indløbet Telegram af 19de Mai. Efter at have oplæst disse Telegrammer, hvorefter den af Preussen og Østerrig opstillede Basis for vor Sags Afgjørelse gaar ud paa, at Holsten og Slesvig skulde politisk aldeles nøie forenes med hinanden, saavel i legislativ som i administrativ Henseende, og at Successionsspørgsmaalet med Hensyn til Holsten skal reserveres det tydske Forbund, en Basis som de Kongelige Befuldmægtigede havde med Føje erklæret for aldeles uantagelig, meddelte *Conseilspræsidenten*, at den herværende Keiserlig franske Gesandt havde igaar efter sin Regjerings Bemyndigelse henvendt sig til ham med det Forslag, at man skulde gaa ind paa en Deling af Slesvig, saaledes at ikke blot de rent danske, men ogsaa de blandede Distrikter skulde forenes med Danmark og stilles til Hans Majestæts fulde og frie Raadighed, men at derimod hvad der laa sønden for Delingslinien skulde i Forening med Holsten og Lauenborg overlades til en Afstemning af Befolkningen, og skulde da derhos Krav til os for Krigsomkostninger frafaldes. Gesandten havde i Samtalens Løb tilføjet, at Frankrig vilde give Danmark Garanti for Opretholdelsen af en saadan Ordning, og han havde endvidere sagt, at det ikke var den Keiserlige Regjerings Mening at ville udøve mindste Pression paa den Kongelige Regjering med Hensyn til Forslagets Antagelse.

Conseilspræsidenten havde strax yttret til den franske Gesandt, at Forslaget gjorde et yderst pinligt Indtryk paa ham, og at han maatte betragte det som Danmarks første Deling. Det var nu Conseilspræsidentens Mening at henvende sig idag til den franske Gesandt og sige ham, at forinden han kunde udbede sig Hans Majestæts Resolution med Hensyn til Forslaget, fandt han Anledning til at begjære adskillige nærmere Oplysninger fra Gesandts Side. Han vilde i saa Henseende, næst at udtale for Gesandten, at det er overordentlig vanskeligt, naar Underhandlingerne skulle føres paa to Steder, og at der vil opstaa en complet Forvirring, naar den Kongelige Regjering her i Kjøbenhavn indlader sig paa noget, medens den har sine Befuldmægtigede i London, fremhæve forskjellige uklare Punkter i Forslaget. Han vilde saaledes for det første gjøre opmærksom paa, at der ikke er angivet nogen bestemt Delingsgrændse i Slesvig, idet nemlig »de blandede Distrikter« gaar ind som en Kile i Slesvig og lade paa begge Sider ligge en Kyststrækning, som ikke er blandet. Dernæst vilde han spørge, om man skulde forstaa Forslaget paa samme Maade, som det bagefter viste sig, at det af de neutrale Magter først stillede Forslag med Hensyn til Vaabenhvile var at forstaa, eller om der bagved Forslaget ligger et Tilsagn om materiel Bistand, hvis de tyske Magter ikke vilde gaa ind paa det. Fremdeles vilde han bemærke, at det vel maatte anses som en Selvfølge, at der ikke forud blev truffet nogen Bestemmelse med Hensyn til Sprogforholdene eller i andre saadanne Henseender i den Del af Slesvig, som skulde blive ved Danmark, idet man kun kunde for sammes Vedkommende underkaste sig saadanne Betingelser, som vare ens for hele Europa. Endelig vilde han spørge, hvorledes den franske Regjering havde tænkt sig Forholdet ordnet i finantsiel Henseende og med Hensyn til andre lignende Punkter.

Conseilspræsidenten vilde i sin Samtale med den franske Gesandt saaledes indskrænke sig til at begjære Oplysninger fra hans Side. Ved Siden heraf vilde han nu tillade sig at spørge Hans Majestæt, hvorvidt han maatte stille en Opfordring til Gesandten om for Allerhøist-samme selv at udvikle sine Anskuelser. Han vilde finde det ønskeligt, at dette sker, men han skulde i saa Henseende tillade sig at udtale, at der efter hans Mening maa overfor Gesandten gives den franske Regjerings Forslag, hvormed der for Danmark er forbundet aldeles overveiende Betænkeligheder og Farer, idet han, saaledes som han

allerede har fremhævet, finder, at dette Forslag er Danmarks første Deling, en yderst kold Modtagelse, og at man maa afvente det Tidspunkt, da den hele politiske Situation ligger klarere for igjennem Meddelelser fra de Kongelige Befuldmægtigede i London.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at han intet havde imod, at Conseilspræsidenten opfordrer den franske Gesandt til at udtale sig for ham personlig med Hensyn til Forslaget, og at han ogsaa fandt, at der er Anledning til, at Conseilspræsidenten forlanger af Gesandten de nævnte nærmere Oplysninger angaaende dette Forslag, som Hans Majestæt iøvrigt betragtede paa samme Maade som Conseilspræsidenten.

Conseilspræsidenten [Monrad] udbad sig dernæst Tilladelse til, forsaavidt Sagen ikke skulde kunne udsættes til næste Geheime-Statsraads-Møde, at maatte igjennem Hans Majestæts Kabinet forelægge Allerhøistsamme en allerunderdanigst Forestilling om Rigsraadets Indkaldelse.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst den begjærte Tilladelse.

Indenrigsministeren [Carlsen] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forandring af Tidspunktet for Afholdelsen af et nyt almindeligt Valg til Rigsdagens Folkething.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at der udfærdiges et aabent Brev, hvorved bestemmes Forandring af Tidspunktet for et nyt almindeligt Valg til Rigsdagens Folkething, og forsynede Allerhøistsamme derhos den i saa Henseende allerunderdanigst forelagte Expedition med sin allerhøieste Underskrift.

Krigsministeren [Reich] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en mod Menig No. 71 F. V. I. Bruun af 15de Infanteri-Regiments 5te Compagni afsagt Krigsretsdom. I Overensstemmelse med Krigsministerens Indstilling behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at resolve, at Krigsretsdommen forsynes med følgende allerhøieste Paategning: Af Kongelig Naade formilde Vi den idømte Straf til Forbedringshusarbeide i fire Aar.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet mandag d. 23. maj 1864.

Aar 1864, Mandagen d. 23de Mai, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Conseilspræsidenten [Monrad] fremlagde de fra de Befuldmægtigede i London senest modtagne Telegrammer og Indberetninger om Sagerne nuværende Stilling, med hvis Indhold Hans Majestæt Kongen og Geheime-Statsraadets Medlemmer vare forud for nærværende Møde gjorde bekendte.

I Forbindelse hermed oplæste *Conseilspræsidenten* en Depeche af 20de Mai fra Kammerherre Bille, hvori han udvikler de Grunde, af hvilke han med Hensyn til det af de to andre Befuldmægtigede stillede Forlangende om en udvidet Fuldmagt til at gaa ind paa det af dem ommeldte Forslag om en Territorial-Afstaaelse, saaledes, at den sydlige Del af Slesvig fra Slien tilligemed Holsten og Lauenborg skilles fra den danske Krone og overgives til almindelig Afstemning af Befolkningen, er af en anden Mening end sine to Colleger og, idet han er enig med dem i, at, saaledes som den politiske Situation er, Valget nu kun er imellem enten at gaa ind paa bemeldte Forslag eller at fortsætte Krigen, tilraader at foretrække dette sidste Alternativ.

Efterat denne Depeche var oplæst, knyttede *Hans Majestæt Kongen* dertil den Bemærkning, at der, mod en saadan Overmagt, som vore Fjender har, jo vistnok ikke er den mindste Sandsynlighed for et heldigt Udfald for os af Krigens Fortsættelse, og gunstige Conjuncturer have vi nu forgjæves ventet paa i et halvt Aar. Allerhøist-samme kan ikke tænke sig, at Fortsættelse af Krigen kan give heldigere Resultater, og han kan kun forudse, at Fredsbetingelserne vilde blive endnu mere ydmygende for os, saa at vi miste hele Slesvig, og at, om ikke Jylland med det samme gaar tabt, dets Interesser dog rettes mere og mere mod Syden.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at den Betragtning, at der ved en Fortsættelse af Krigen snarest er Udsigt til, at vi faa endnu daarligere Betingelser end de, der nu bydes os, netop er det, som har gjort ham tvivlsom med Hensyn til Valget mellem de foreliggende Alternativer og tilsidst bragt ham til at slutte sig til det Forslag, som Majoriteten af de Befuldmægtigede er fremkommen med. Vi har

jo nu længe ventet paa, at den politiske Situation i Europa skulde udvikle sig i en for os gunstig Retning, men der er i Øieblikket slet ingen Udsigt til, at en saadan Udvikling kommer. Fra Italien har vi Forsikkring om, at man ikke vil røre sig uden Frankrig, og hvad Frankrig angaar, da har det hidtil forholdt sig aldeles passivt og er nu kommet frem med det paa Nationalitetsprincippet og Folkenes Selvbestemmelsesret byggede Forslag til Afgjørelse af vor Sag. Selv hvis det skulde komme til en almindelig europæisk Krig, forekommer det ham, at vi, efterat have set den Haardnakkenhed, hvormed Keiseren af Frankrig søger at gennemføre hine to Principer, ikke længere vilde have saa stor Chance for os, som vi hidtil har ventet deraf. England er aabenbart den Magt, som staar nærmest til at kunne yde os aktiv Assistance; men af de Depecher, man har modtaget, fremgaar det, at England har den største Frygt for at engagere sig. Han kan derfor, som Sagerne nu staa, uagtet han finder mange af Kammerherre Billes Bemærkninger i den oplæste Depeche fuldkommen rigtige og ganske maa tiltræde, hvad deri er fremhævet om Færerne ved at gaa ind paa det af de to andre Befuldmægtigede anbefalede Forslag, ikke andet end slutte sig til dette Forslag, idet ogsaa efter Kammerherre Billes Opfattelse af den politiske Situation Valget kun er derimellem og en energisk Fortsættelse af Krigen.

Sluttelig maatte Conseilspræsidenten endnu bemærke, at det, som Forholdene nu stille sig, forekommer ham at være det ubetinget rigtige, at, naar det i Instruxen til de Befuldmægtigede er udtrykkeligt sagt, at de alle Tre skulde være enige, der gjøres den Forandring heri, at Flertallet af dem skal kunne tage Beslutning, en Forandring, hvorom der er gjort Indstilling og som samtlige Ministre ere enige i at tilraade Hans Majestæt.

Efterat *Hans Majestæt Kongen* havde allernaadigst bifaldet en saadan Forandring i de Befuldmægtigedes Instrux, oplæste *Conseilspræsidenten* [Monrad] dernæst en Depeche fra de Befuldmægtigede af 20de Mai.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at naar Londonner-Traktaten først er hævet, saa er Allerhøistsammes hele Stilling meget forandret og gjort overordentlig svævende. Hans Majestæt har i sin Tid, i Henhold til de stedfundne Renunciationer fra de nærmest Arveberettedes Side og til den derpaa støttede Londonner-Traktat, anset sig for at være i sin fuldeste Ret til at modtage Tilbudet af den danske

Krone, og det er i Overbevisningen om sin gode Ret, at han har besteget Thronen. Da nu imidlertid Hans Majestæts Rettighed med Hensyn til Successionen i Holsten er gjort ham stridig af Tydskland, og da det lader til, at ikke alle Undertegnerne af Londonner-Traktaten vilde indrømme hans Ret til Holsten, har Allerhøistsamme tænkt sig, at det maaske kunde være rigtigt og heldbringende, at han henvender sig til Traktatens Undertegnere om, at han vil underkaste sin Ret en ny Drøftelse af dem.

Conseilspræsidenten [Monrad] maatte, næst at erindre, at det, at Hans Majestæt nødes til at afstaa en Del af Landet, ikke svækker Allerhøistsammes Ret til det øvrige, bemærke, at ingen af de neutrale Magter tvivler om, at Hans Majestæt i Henhold til Londonner-Traktaten er den eneste Berettigede til hele det danske Monarki; de anerkjende alle Hans Majestæts Ret til det hele, men de erklære, at det, efterat de tydske Magter nu ikke længer anser Traktaten bindende for dem, ikke kunne hjælpe Allerhøistsamme til at sætte sin Ret igjennem; og Valget for Hans Majestæt foreligger da nu ligefrem imellem enten at bemyndige vore Befuldmægtigede ved Conferencen til at gaa ind paa en Territorial-Afstaaelse eller, og *Conseilspræsidenten* nægter ikke, at det kunde i sig have noget tiltalende at erklære, hvad der bydes saa uretfærdigt, ubilligt og krænkende Hans Majestæts Ret, at Hans Majestæt ikke vil underkaste sig saadanne Betingelser, men holde ud og lægge alt i Guds Haand, med Energi at fortsætte Krigen. Hvilken som helst anden Vei Hans Majestæt bestemmer sig til at gaa istedetfor at give de Befuldmægtigede den Bemyndigelse, hvorpaa de har andraget, vil medføre Conferencens Brud og Fornyelse af Krigen.

Justitsministeren [Casse] yttrede, idet han ganske maatte slutte sig til *Conseilspræsidenten*, at ogsaa han holder sig overbevist om, at der for Hans Majestæt ikke er andet at vælge end et af de to af *Conseilspræsidenten* nævnte Alternativer, ihvor pinligt det end er at skulle tage Bestemmelse derom.

Indenrigsministeren [Carlsen] fandt heller ikke, at Hans Majestæt har andet Valg end at fortsætte Krigen eller at gaa ind paa den af de to Befuldmægtigede foreslaaede Basis.

Krigsministeren [Reich] skulde, idet ogsaa han er af den Mening, at der er ikke andet end dette sørgelige Valg, kun, forsaavidt Talen har været om en energisk Fortsættelse af Krigen, gjøre den Bemærk-

ning, at man ikke maa gjøre sig Forestillinger som om det, forudsat at Fjenden vil sætte samme militære Kraft imod som hidtil, skulde være muligt for os at degagere nogen af de occuperede Landsdele. Han tror det i det hele vigtigt, at man i rette Tid gjør sig det klart, at man maa være belavet paa, at der ved en fortsat Krigsførelse ikke vil i lang Tid være andet for end i det væsentlige at indtage en lignende Stilling som hidtil, kun maaske ledsaget med flere Udfald fra vor Side.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] bemærkede, at det for ham ikke har staaet klart, at, naar de Befuldmægtige fik den udvidede Fuldmagt, hvorpaa de have andraget, derved skete et Brud paa Principet om Monarkiets Integritet. De Befuldmægtigede ønske nemlig, saavidt han opfatter det, kun Udvidelsen af deres Fuldmagt for at kunne inklade sig i Discussion om den paagjældende Basis, og han tror ikke, at man kan nægte dem den Udvidelse, uden at Danmark vil blive beskyldt for uden tilstrækkelig Grund at have brudt Conferencen. Med den nævnte Limitation udtaler han sig derfor enig med sine Colleger, medens han derimod, hvis Spørgsmaalet nu var om definitivt at antage det foreliggende Delings-Forslag, vilde, hellere end at gaa ind derpaa, hvorved der vilde ske Brud paa det danske Monarkis Integritet, stemme for at føre Krig.

Indenrigsministeren [Carlsen] bemærkede, at der maaske theoretisk kan gjøres den af Ministeren for Slesvig ommeldte Forskjel med Hensyn til den begjærte Udvidelse af de Befuldmægtigedes Fuldmagt, men han tror, at man praktisk kommer vanskeligt tilbage fra en saadan Basis som den foreliggende, naar man først gaar ind paa den som Forhandlings-Basis.

Justitsministeren [Casse] fremhævede flere Udtryk i de Befuldmægtigedes Depecher, som ligefrem vise, at der ikke er Tale om en Udvidelse af deres Fuldmagt for at inklade sig kun paa Discussion af den paagjældende Basis, uden at den skulde have nogen bindende Betydning, og han tror, at hele Depecherne Indhold tyder hen paa, at man vilde sætte de to Befuldmægtigede i stor Forlegenhed ved kun at holde den forlangte Udvidelse af deres Fuldmagt i en saadan mere løs Form, som Ministeren for Slesvig har antydet.

Conseilspræsidenten [Monrad] var ganske enig med Justitsministeren og henlede navnlig Opmærksomheden paa, at det i Kammerherre Quaades og Etatsraad Kriegers Skrivelse af 18de Mai ud-

trykkeligt hedder, at de, for at ikke et eventuelt Brud af Conferencen skal blive tilregnet Danmark, anse det for uundgaaelig nødvendigt, at de blive bemyndigede til at acceptere det omhandlede Forslag.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det var sørgelige Alternativer, der var at vælge imellem. Allerhøistsamme fandt imidlertid dog, at det vilde være et overordentligt Ansvar, han tog paa sig ved at bortgive nogen Del af Landet, den være nok saa lille, og hellere end det turde det være at foretrække at blive ved med at føre Krig. En Deling af Slesvig som den nu foreslaaede, hvorved den sydlige Del afstodes, vilde snart give Anledning til mange Ulykker, og det vilde ikke vare længe, inden man søgte at frarive den danske Krone ogsaa den øvrige Del af Slesvig. Det vilde derfor maaske dog være heldigere at gaa ind paa et Slesvig-Holsten i Personal-Union med Kronen, thi skjøndt dette tilvisse var overordentlig udmygende for os, var det dog tænkeligt, at der, naar kun Monarkiets Integritet nu bevaredes, kunde atter komme bedre Tider.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] bemærkede, at han meget vilde foretrække et stort Slesvig-Holsten, unionelt forbundet med Danmark, fremfor definitivt at gaa ind paa det, der nu bydes os, som er det værste, vi kunde faa.

Conseilspræsidenten [Monrad] maatte bemærke, at man ikke kan sige, at en endelig Afgjørelse paa den nu foreslaaede Basis er det sletteste, vi kunde faa; var han vis paa, at vi, naar vi fortsatte Krigens, ikke kunde faa noget slettere, vilde han stemme for Krigens Fortsættelse, men Tingen er netop, at denne kunde ende med, at vi mistede hele Slesvig. Hvad angik et med Danmark unionelt forbundet Slesvig-Holsten, da vilde han anse et saadant for overordentlig farligt, og han vidste ikke, hvorledes Hans Majestæt vilde kunne regjere samme; men dette foreligger ikke i Øieblikket: det, hvorom Spørgsmaalet nu er, er kun at vælge imellem et af de to oftere fremhævede Alternativer, og han maatte i saa Henseende tiltræde alle Hans Majestæts Betæneligheder ved at gaa ind paa den foreliggende Fredsbasis, medens han dog af de af ham tidligere anførte Grunde maatte tilraade at gjøre dette. Skulde imidlertid Hans Majestæt bestemme sig til heller at vedblive at føre Krig, vilde han paa det alleromhyggeligste overveie med sig, om han dog ikke alligevel kunde fremdeles følge Allerhøistsamme.

Indenrigsministeren [Carlsen] kunde heller ikke andet end paa det allerbestemteste fraraade Hans Majestæt at gaa ind paa et Slesvig-Holsten, som umuligt vilde kunne regjeres.

Marineministeren [Lütken] yttrede, at han, hvad Valget mellem de to foreliggende Alternativer angik, maatte tiltræde sine Collegers Anskuelser.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter at udtale, at Allerhøistsamme ikke ønskede i nærværende Geheime-Statsraads-Møde at tage sin endelige Beslutning, og derfor befalede Sagen paany foretaget i et Møde imorgen Formiddag.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet tirsdag d. 24. maj 1864.

Aar 1864, Tirsdag d. 24de Mai, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme, efter nærmere at have overveiet de i Geheime-Statsraads-Mødet igaar omhandlede Forslag, er kommen til det Resultat, at det vil være gavnligt for Landet at gaa ind paa, hvad Majoriteten af de Kongelige Befuldmægtigede i London have foreslaaet. Imidlertid finder Hans Majestæt, at det er kun i yderste Nødstilfælde, naar intet bedre kan opnaas, og der er bestemt Sikkerhed for, at man vil rive noget bort fra det danske Monarki, at Allerhøistsamme kan gaa ind derpaa, og han gjør det kun, idet han imødeser Muligheden af, at Udfaldet af den almindelige Afstemning, som skulde finde Sted for den sydlige Del af Slesvig, Holsten og Lauenborg, kan blive til bedste for, at det hele bliver ved den danske Krone; thi at afstaa noget af Monarkiet er Hans Majestæt i høieste Grad imod, og Allerhøistsamme finder sig egentlig aldeles ikke berettiget dertil. Han anser det tvertimod for sin Pligt at holde paa enhver Landsdel til det yderste, og derfor er det ogsaa kun i den Forudsætning, at det vil blive muligt, at det hele kan holdes sammen, at han kan gaa ind paa de to Befuldmægtigedes Forslag.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, hvad den eventuelle almindelige Afstemning angik, at der jo tidt nok kan finde store Omslag Sted, men at det paa den anden Side ikke kan nægtes, at den modsatte Mulighed af Afstemningens Udfald ligger lige saa nær, vel maaske nærmere end det, Hans Majestæt tænker sig. Iøvrigt er der, saaledes som Forslaget er at forstaa, ikke Tale om pure at afstaa nogen Del af Landet, men kun om, at Hans Majestæt vil give sit Samtykke til, at Arvespørgsmaalet for Holstens Vedkommende bliver i sin Tid overladt til en almindelig Afstemning, og at det paa samme Maade for Lauenborgs og Syd-Slesvigs Vedkommende afgjøres, hvem der skal være Hersker. For dem, der ikke mene, at Afstemningen vil lede til et for den danske Krone heldigt Resultat, staar jo imidlertid Hans Majestæts Samtykke som en Afstaaelse; for dem derimod, som nære Haab om et andet Udfald af Afstemningen, stiller Samtykket sig anderledes.

Hans Majestæt Kongen bemærkede yderligere, at hvis Slesvig virkelig skulde deles ved Slien, nærer Allerhøistsamme den som han tror fuldt begrundede Frygt, at der vil blive os beredet de allerstørste Vanskeligheder, og at Tilstanden vil blive høist ulykkelig, thi det er netop de blandede Distrikter i Slesvig, som har forvoldt os alle Ulykker, og Hans Majestæt er overbevist om, at Tydskland vedblivende vilde blande sig i deres Forhold. Allerhøistsammes Mening er, at det vil føre tidligere eller sildigere til, at ogsaa den Del af Slesvig vil blive reven bort fra Danmark; det samme vil da rimeligvis saa siden ske med den nordlige Del af Slesvig, hvis Beboere med al deres Loialitet dog vilde være Slesvigere; og Hans Majestæt tænker sig da ogsaa, at med Tiden Jylland vil følge samme Vei. Hvad iøvrigt specielt Holsten og Lauenborg angik, da forstod Hans Majestæt ikke, hvorledes disse Landsdele med Rette kunne fordres udleverede af Tydskland som et erobret Land; Tydskland har slet ikke erobret dem, vi har paa Tro og Love indrømmet deres Besiddelsestagelse, og langtfra derfor at Tydskland har nogensomhelst Ret til at forlange dem udleverede, finder Hans Majestæt tvertimod, at hin Indrømmelse, vi har gjort, og den skammelige Maade, hvorpaa Tydskland har benyttet sig deraf, bør nu komme os tilgode. Hans Majestæt finder, at det bør lægges vore Befuldmægtigede paa Hjerter at gjøre Conferencen Forestillinger i den nævnte Retning.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at Forholdet stiller sig

saaledes, at med Hensyn til Holsten anmasser Forbundet sig paa Grund af dette Hertugdømmes Stilling dertil en forbundsmæssig Ret til at afgjøre alle Spørgsmaal for dets Vedkommende; med Hensyn til Slesvig gjøres Erobringens Ret gjældende, og hvad Lauenborg angaar, da betragtes den Indrømmelse, der forlanges for dets Vedkommende, som noget, der skal veie op imod, at Danmark faar en fordelagtigere Delingslinie i Slesvig end den, der efter Nationaliteten kunde opstilles. Han var forresten fuldkommen enig med Hans Majestæt i, at det, at den Deling af Slesvig, som det foreliggende Forslag har til Gjenstand, nu kun maaske er en Begyndelse, og at man kan tænke sig den fortsat, er, foruden den Svækkelse af Monarkiet, som Forslaget har i sig til Følge, den store Fare ved at gaa ind paa dette; og det er kun den Tanke, at vi, ved at fortsætte Krigen, maaske kunde komme til strax at miste hele Slesvig, der har kunnet bevæge Ministeriet til, sandelig ikke med glade Følelser, desuagtet at tilraade Hans Majestæt at gjøre det.

Hans Majestæt Kongen føiede til sit tidligere yttrede endnu den Betragtning, at om end Holsten for en stor Del har vist sig illoialt, og om end mange af Befolkningen ønske Holsten skilt fra Danmark, saa tror Allerhøistsamme dog, at Majoriteten af Befolkningen helst vil blive ved Danmark, skjøndt de, paa Grund af den Terrorisering, der finder Sted, ikke frit tør yttre det; og det forekom derfor Hans Majestæt, efterat Holsten nu i 400 Aar har hørt til Danmark, uretfærdigt imod det at tage en saadan Beslutning, som den, der her nu er Spørgsmaal om, uden at man først sætter sig i Forbindelse med en anset loial Holstener; og den samme Betragtning gjør sig med endnu større Styrke gjældende i Henseende til Lauenborg, der har givet Hans Majestæt flere Beviser paa en meget stor Loialitet. Hans Majestæt anser det derfor ogsaa som sin Pligt at gjøre Geheime-Statsraadet opmærksom paa det ønskelige i, at man, forinden noget afgjørende Skridt af den Betydning, som det, hvorom Talen er, gjøres, først sætter sig i Forbindelse med to ansete loiale Mænd fra Holsten og Lauenborg og hører deres Mening.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at enkelt Mands Mening ikke vil kunne være afgjørende hverken for Hans Majestæt eller for Allerhøistsammes Regjering. Det vil ikke kunne udøve mindste Indflydelse at sætte sig i Forbindelse med saadanne enkelte Mænd, og Sagen selv vil ikke blive det mindste paavirket ved, hvad de udtale.

Dertil kommer, at det maa anses af største Vigtighed, at Regjeringen, hvilket af de to fra vore Befuldmægtigede opstillede Alternativer den end beslutter sig til at gaa ind paa, tager Beslutningen strax og ikke spilder Tid; dette var noget, som den herværende engelske Gesandt, der nu er kommen tilbage fra London, havde i en Samtale, han havde havt med ham igaar Aftes, meget indtrængende gjort gjældende.

Justitsministeren [Casse] maatte fuldkommen tiltræde, hvad Con-seilspræsidenten havde udtalt.

Indenrigsministeren [Carlsen] skulde gjentage, hvad han allerede igaar havde yttret, at saavidt han, efter at have gennemgaaet alt, hvad der foreligger, kunde skjønne, har Hans Majestæt i Øieblikket kun Valget imellem at fortsætte Krigen eller at gaa ind paa den af de to Befuldmægtigede i London foreslaaede Basis.

Marineministeren [Lütken] og *Krigsministeren* [Reich] vare af samme Mening.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] yltrede, at paa Forhandling af den foreslaaede Basis maa man, efter hans Mening, gaa ind, og han vilde meget fraraade at lade det komme dertil, at Danmark, fordi det vægrede sig derved, skulde bære Skylden for, at Krigen nu kom til at begynde igjen; men han tror ogsaa, at man kan have den Tillid til de Befuldmægtigede, at de vilde søge af alle Kræfter at opnaa noget mindre Ugunstigt end en saadan Basis for den endelige Afgjørelse, der for ham er det værste, der kan bydes, paa Monarkiets Tilintetgjørelse nær. Skulde den foreslaaede Basis derimod betragtes som en definitiv Afgjørelse, saa vilde han ikke kunne være med at tage Del i Beslutningen, og hvis det virkelig skulde komme til en Afslutning paa den Basis, maatte han til den Tid bede Hans Majestæt om sin Dimission, noget, der forøvrigt ligefrem vilde følge af, at Slesvig da saa ophørte at existere; men for ham var det, som allerede igaar bemærket, kun Forhandling paa hin Basis, hvorom der for Øjeblikket er Spørgsmaal, og han har endnu det Haab, at der, ligesom man hidtil har haabet, kan tilbyde sig gunstigere Chancer for en endelig Afgjørelse. Kommer det til den i Udsigt stillede Deling af Slesvig, saa vil ganske sikkert denne første Deling senere have den anden Deling tilfølgende; paa Garantier i den Henseende vil det ikke være at stole. Han tror ogsaa, at et stort Slesvig-Holsten i Personal-Union med Danmark er noget, som ligger Begrebet af det danske Monarkies Integritet nærmere end den nu foreslaaede Basis, og Hovedtanken i

Londonner-Traktaten har dog været, at een Regent skulde beholde det hele. En definitiv Afgjørelse paa den foreliggende Basis vilde han anse for meget værre end et stort Slesvig-Holsten i Personal-Union med Danmark, og han skulde ved denne Leilighed tillige minde om, hvad Conseilspræsidenten tidligere gjentagende har udtalt om, at vi skulde føre Krig til det yderste.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at naar man taler om at føre Krig til det yderste, er det en Selvfølge, at man saa forudsætter, at man derved har Udsigt til at opnaa virkelig bedre Vilkaar, end man ellers vilde; er det derimod snarere sandsynligt, at man, ved at fortsætte Krigen, kun vil faa slettere Vilkaar, siger man Nei til længere at føre Krig. Som det stiller sig nu, forekommer der ham, at der er Rimelighed for, at, naar vi blive ved med Krigen, ville vi faa endnu slettere Fredsbetingelser end de, der i Øieblikket bydes os. Den, som dog viser sig at være den egentlige Herre over Situationen, er den franske Keiser; han har stadigt ligefra Begyndelsen udtalt sig i den samme Retning, i hvilken det Forslag til en Afgjørelse gaar, der nu fra Frankrigs Side er fremkommet, og den Udsigt, man tidligere havde med Hensyn til Understøttelse fra ham, er nu bortfalden ved den Haardnakkenhed, hvormed han fastholder de to Principer: Nationalitetsprincippet og Selvbestemmelsesretten. Hvad dernæst England angaar, da er der, efter de Erklæringer, som nu foreligge fra den engelske Regjering, heller ikke synderlig Rimelighed for, at det vil gaa til Krig. Et stort Slesvig-Holsten i Personal-Union med Danmark vilde han imidlertid aldrig gaa ind paa; hellere end det maatte man blive ved at føre Krigen. Men Spørgsmaalet derom ligger i Øieblikket slet ikke for. Saaledes som han allerede igaar fremhævede, staar Valget nu kun imellem enten at gaa ind paa den af de to Befuldmægtigede foreslaaede Basis eller at fortsætte Krigen. Dette fremgaar klart af deres Skrivelse af 18de Mai, hvori de begjære Fuldmagt til at antage hin Basis, hvis det ikke lykkes dem at opnaa bedre Betingelser; og han har den fulde Overbevisning, at de to Befuldmægtigede i Forening afgive i den Henseende for Hans Majestæt al den Garanti, som det er muligt at tilveiebringe.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] skulde til hvad han tidligere havde yttret endnu føie den Bemærkning, at han intetsteds i, hvad der er kommet fra de Befuldmægtigede om den nu foreslaaede Basis, har fundet udtalt, at Hans Majestæt kunde fuld-

stændigt incorporere den nordlige Del af Slesvig, som skulde blive ved den danske Krone; men han maatte dog anse det for meget vigtigt, at dette bliver udtrykkeligt sagt.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at deri, at Hans Majestæt faar fuld Raadighed over den nordlige Del, ligger, at det beror paa Allerhøistsamme, hvilken Brug han vil gjøre deraf.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at han netop vilde have gjort den samme Bemærkning, som den slesvigske Minister, og troede ogsaa, at det maatte være noget, som aldeles bestemt udtaltes, at den nordlige Del af Slesvig incorporeres, thi ellers vil med Hensyn til de blandede Distrikter Tydskland uden videre optræde som Protector.

Indenrigsministeren [Carlsen] bemærkede, at idet han ingeniunde er blind for Farerne ved en Deling af Slesvig, ser han ikke paa hvad anden Maade man bedre skulde kunne formindske dem end ved at sammensmelte, hvad Hans Majestæt beholder tilbage af Slesvig med Kongeriget; en saadan Sammensmeltning, der skulde være en Compensation for, hvad man afstod, vil være den bedste Bom mod Farerne, og hvis der ikke strax incorporeres, vil det siden blive vanskeligere og vanskeligere.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at der, hvis Incorporation fandt Sted, ikke vilde blive nogen Tilfredshed i Slesvig. Allerhøistsamme tilføiede dernæst, at han havde altid været en stor Modstander af et Slesvig-Holsten, men saa ubehageligt et saadant end var ham, vilde han dog hellere foretrække det end den foreliggende af de Befuldmægtigede foreslaaede Basis, som han fandt, at man kun i yderste Nødstillfælde skal gaa ind paa.

Indenrigsministeren [Carlsen] bemærkede, at han ikke saa den ringeste Sikkerhed for at ikke, naar et stort Slesvig-Holsten i Personal-Union med Danmark var kommet istand, det ved første Leilighed gik hen og skaffede sig en anden Fyrste end sin lovlige Konge, og allerede dette var for ham afgjørende, selv bortset fra de mange og store andre Betænkeligheder, der efter hans Mening stillede sig mod at gaa ind paa et saadant Slesvig-Holsten, men som han ikke i Øieblikket, da Spørgsmaalet ei ligger for, skulde nærmere komme ind paa.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme endnu engang maatte komme tilbage paa, hvad han tidligere havde yttret om, at han finder det retfærdigt og ønskeligt, at man endnu inden Beslut-

ning tages om de Befuldmægtigedes Forslag sætter sig først i Forbindelse med et Par ansete loiale Holstenerere og Lauenborgere. Hans Majestæt maatte vedblivende holde fast ved denne Yttring, og det forekom ham at være hans og Regjeringens Pligt at gjøre det Skridt.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at han ikke kunde andet end henholde sig til, hvad han alt tidligere havde udtalt, og maatte gjentage, at de to enkelte Holstenerere og Lauenborgeres Anskuelse ikke vilde kunne udøve nogen Indflydelse. Deres Stemme kunde dog ikke være afgjørende for den danske Regjering, og Situationen er i det hele altfor stærk til, at det enkelte Individ's Mening skulde kunne rokke den. Der vilde saaledes ikke være det allermindste opnaaet ved, at man først sætter sig i Forbindelse med de enkelte Mænd, men vi vilde derved kun tabe Tiden, medens det netop, som den engelske Gesandt meget indtrængende har lagt paa Sinde som sin personlige Overbevisning, er af den allerstørste Vigtighed, at Regjeringen tager sin Beslutning hurtigt.

Justitsministeren [Casse] maatte ogsaa fremdeles være af den Mening, at en Udtalelse af Enkeltmand, der ikke danner nogen Repræsentation, ikke vilde kunne have nogen Indflydelse paa den endelige Afgjørelse, ligesom det heller ikke vilde kunne fyldestgjøre Holstenerne, at man saaledes henvendte sig til Enkeltmand. Han skulde hertil endnu føie, at naar Udenrigsministeren som Befuldmægtiget ved Conferencen finder Trykket fra de andre Magters Side saa stærkt, at han med sine Anskuelser om Helstaten tror at maatte renoncere paa, hvad der stedse har staaet for ham som det, man skulde arbeide hen paa, saa ligger heri en overordentlig stor Garanti for Nødvendigheden af det, som han foreslaar; og dette er noget, som Justitsministeren mener, at der med Føie maa lægges stor Vagt paa.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede derefter, at han, idet han forbeholdt sig nærmere at forelægge Hans Majestæt den endelige Redaktion af det Svar, der fra Regjeringen vil være at meddele de Befuldmægtigede i London, havde troet, at Hans Majestæts Tanke kunde udtrykkes omtrent saaledes:

»De Befuldmægtigede ville finde en passende Leilighed til at afgive som Hans Majestæt Kongens personlige Erklæring: Det var i Haabet om, at Europa vilde vide at opretholde, hvad det ved Londonner-Traktaten havde anerkjendt, at Hans Majestæt Kongen modtog det ved Nærstaaendes Afkald og Opoffrelser muliggjorte Tilbud af den

danske Krone. Hans Majestæt vilde ikke ved et Afslag lægge Hindringer iveien for det danske Monarkies Integritet, og Hans Majestæt var af den Overbevisning, at han ikke ved at modtage Tilbudet traadte nogen andens Ret for nær. Saaledes som Forholdene nu stille sig, vil Hans Majestæt ikke modsætte sig, at Arvespørgsmaalet med Hensyn til Holsten finder en forbundsmæssig eller folkelig Afgjørelse og hvorvel der ei kan være Skygge af Tvivl om hans Ret til Lauenborg og Slesvig Syd for Slien og Dannevirke, vil Hans Majestæt ei lægge Hindring iveien for, at et af Folket i disse Landsdele udtalt Ønske om heller at se en anden Regent herske over det tages til Følge. Hans Majestæt modtog den danske Krone i Tillid til at bevare det danske Monarkies Integritet. Skulde det Haab ved de ovennævnte Indrømmelser skuffes, forbeholder Hans Majestæt sig at tage den Beslutning, hvortil han for sit personlige Vedkommende maatte finde sig foranlediget.«

Hans Majestæt Kongen maatte ønske, at det bliver udtrykkeligt udtalt, at det kun er i yderste Nødstilfælde, at Allerhøistsamme kan gaa ind paa den paagjældende Afgjørelse.

Conseilspræsidenten [Monrad] var enig heri, og han skulde da, saasnart den endelige Redaktion af Svaret blev færdig, tillade sig at forelægge Hans Majestæt samme. Da det imidlertid vistnok var vigtigt, at der strax afsendtes et Telegram til de Befuldmægtigede, hvori der gaves dem en kort Underretning om den af Hans Majestæt med Hensyn til deres Forslag tagne Beslutning, udbad han sig Allerhøistsammes Tilladelse til at lade et saadant Telegram afgaa.

Efterat *Hans Majestæt* havde tilladt dette, nævnte *Conseilspræsidenten* [Monrad] som Punkter, der særligt maatte udvikles i Svaret til de Befuldmægtigede, følgende: 1) Spørgsmaalet om Garantien for det fremtidige danske Rige; 2) Spørgsmaalet om Afstemningen for Holstens, Lauenborgs og det sydlige Slesvigs Vedkommende, med Hensyn til hvilken det bør gjøres gjældende, at hver af disse tre Dele for sig skal stemme over, hvor den vil høre hen; 3) den fuldstændige Indlemmelse i Danmark af den Del af Slesvig, som vedbliver at høre dertil; 4) Spørgsmaalet om den finantsielle Opgjørelse, navnlig om Statsgjælden og om Ydelsen af et Bidrag til Apanagerne for den forrige Kongefamilie.

Conseilspræsidenten bemærkede derefter endnu, at der i Conferencens Møde den 28de dennes jo vilde komme Forslag frem om Vaaben-

hvilens Forlængelse, og da nu den Maade, hvorpaa Vaabenhvilen fra Fjendens Side opfyldes i Jylland, gjør enhver Forlængelse forbunden med de allerstørste Ulemper, saa var han af den Mening, at man skulde lade de Befuldmægtigede erklære, at man ikke kunde gaa ind paa nogen Forlængelse af Vaabenhvilen, førend Sagen forelaa saaledes, at der var Udsigt til snart at faa en endelig Afgjørelse i Realiteten.

Hans Majestæt Kongen havde intet herimod at erindre.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet lørdag d. 4. juni 1864.

Aar 1864, Løverdagen den 4de Juni, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Conseilspræsidenten [Monrad] forelæste den fra de Befuldmægtigede i London senest modtagne Depeche samt en til dem iforgaars fra Udenrigsministeriet afgaaet Instruction.

Efterat *samtligte Ministre* saavel som *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* alle havde erklæret sig enige i, at der efter Omstændighederne ikke er andet at gjøre end det, som den forelæste Instruction gaar ud paa, yttrede *Hans Majestæt Kongen*, at ogsaa Allerhøiestsamme ganske slutter sig til Instructionen, kun at det paalægges de Befuldmægtigede, i Forbindelse med de i denne nævnte ældre Garantiaakter tillige udtrykkeligt at paaberaabe Londonner-Traktaten.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges et af Ministerraadet i et idag i Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælledsanliggender af 18de November 1863 § 59 afholdt Møde enstemmig tiltraadt Forslag til Foreløbig Lov om Stiftelsen af en svævende Statsgjæld.

Hans Majestæt Kongen behagede allernaadigst at bifalde, at der udstedes en saadan Foreløbig Lov, som af Ministerraadet foreslaaet, og forsynede derefter de i saa Henseende forelagte Expeditioner med sin allerhøieste Underskrift.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Monrad] en allerunderda-

nigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Sanction forelægges Udkast til Anordning, hvorved fastsættes et Kolonialbudget for Tidsrummet fra 1ste April 1864 til 31te Marts 1865.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der tillægges det forelagte Udkast til Anordning, hvorved fastsættes et Kolonialbudget for Tidsrummet fra 1ste April 1864 til 31te Marts 1865, Lovskraft.

Den næste Sag, som stod til Foretagelse, var en af *Justitsministeren* [Casse] nedlagt allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Arrestanten Christen Christensen af Horsens, mod at han hensættes til Tugthusarbejde paa Kongens Naade.

Da imidlertid den paagjældende Person, efter Indberetning af vedkommende Amtmand, var bleven sindsforvirret og foreløbig havde maattet indlægges i en Sindssyge-Anstalt, behagede det *Hans Majestæt Kongen*, paa *Justitsministerens* [Casses] derom gjorte Andragende, allernaadigst at bifalde, at det indtil videre skal bero med bemeldte Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Johan Christian Hansen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den Johan Christian Hansen heraf Staden ved Høiesterets Dom af 29de f. M. for Tyveri, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 15 ifundne Straf af Forbedringshusarbeide i 4 Aar maa nedsættes til lige Arbeide i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Smedesvend Hans Pauli Theodor Sommer af Aarhus, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Smedesvend Hans Pauli Theodor Sommer af Aarhus den ham ved Ning Herred Extrarets Dom af 26de Marts d. A. for Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 13 idømte Straf af Forbedringshusarbeide i eet Aar, imod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Skræder og Skolebud Carl Christian Claus Carlsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Skræder og Skolebud Carl Christian

Claus Carlsen af Randers den ham ved bemeldte Kjøbstads Extrarets Dom af 15de f. M. for Bedrageri og Falsk, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 44 og § 62 3die Membrum, sammenholdt med § 60, ifundne Straf af Forbedringshusarbeide i 1 Aar, imod at han hensættes til Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Approbation paa en af Justitsministeriet meddelt Tilladelse til, at Carl Julius Elmgreen, der for Løsgjængereri var anset med Arbeide i Kjøbenhavns Fattigvæsens Tvangs-Arbeidsanstalt i 2 Gange 180 Dage, under Politiets Medvirkning maatte forlade Landet for at tage til Amerika.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at meddele allerhøieste Approbation paa en af Justitsministeren afgiven Resolution, hvorved Politidirektøren i Kjøbenhavn er bleven bemyndiget til at lade Carl Julius Elmgreen, der ved Høiesteretsdomme af 14de Marts d. A. og 20de f. M., for Løsgjængereri, er tilfunden at straffes med Arbeide i Kjøbenhavns Fattigvæsens Tvangsarbeidsanstalt i 2 Gange 180 Dage, under Politiets Medvirkning forlade Landet for at tage til Amerika.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til en Plakat om Forandring i Anordningen 18de Februar 1847 angaaende Umyndiges Midlers Bestyrelse i Island.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det allerunderdanigst forelagte Udkast udkommer som Lov.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Ophævelse af Kongens Livcorps, hvori indstilles:

- 1) At den Forpligtelse, som ifølge Reglement af 14de Mai 1808 og den ved Bekjendtgjørelse af 13de August 1812 kundgjorte allerhøieste Resolution af 19de Juli s. A. paahviler de i Staden Kjøbenhavn sig opholdende akademiske Borgere til som Medlemmer af Deres Majestæts Livkorps at bidrage til Hovedstadens Forsvar ved militær Tjeneste, bortfalder, og
- 2) At som Følge deraf det nævnte Corps ophæves.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst begge Indstillinger.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestil-

ling angaaende Strafformildelse for Sophie Emilie eller Emilie Sophie Johansen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Sophie Emilie eller Emilie Sophie Johansen den hende ved Høiesterets Dom af 26de f. M. for Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 14 cfr. § 12, andet Led, samt § 80 cfr. § 12, andet Led, idømte Straf af Tugthusarbeide i 7 Aar, imod at hun hensættes til Forbedringshusarbeide i 18 Maaneder, og saaledes at det har sit Forblivende ved bemeldte Dom, forsaavidt det deri er bestemt, at hun efter Straffetidens Udløb ved Politiets Foranstaltning vil være at udbringe af Landet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling om, at Besidderen af Grevskabet Christianssæde og Baroniet Brahetrolleborg maa fritages for i indeværende Aar at betale Afdrag af den disse Lehn paahvilende Gjæld.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Besidderen for Grevskabet Christianssæde og Baroniet Brahetrolleborg, Kammerherre, Hofjægermester, Grev Ferdinand Carl Otto Reventlov maa fritages for at erlægge de for indeværende Aar, i Henhold til allerhøieste Bevilling af 27de Mai 1844 og allerhøieste Ordre af 19de November 1854 bestemte Afdrag af henholdsvis 6100 Rd. og 2500 Rd. paa den Grevskabet Christianssæde og Baroniet Brahetrolleborg paahvilende Gjæld, og at samtlige de i førstnævnte Bevilling foreskrevne Tider for Gjældsafdragene rykkes 1 Aar frem.

Indenrigsministeren [Carlsen] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for F. Heidemann af Hjørring.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde F. Heidemann af Hjørring 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, saavel som i Hertugdømmet Slesvig, at forfærdige og lade forfærdige den af ham angivne Mekanisme til Bevægelsen af Pahlene i Apparatet til at føre Halmen frem for Kniven ved Hakkelsemaskiner.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Carlsen] en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for F. C. Beck i Randers.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde F. C. Beck af Randers 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne

samt de danske Kolonier, og i Hertugdømmet Slesvig, at forfærdige og lade forfærdige Tobakspiber af den af ham angivne Indretning.

Indenrigsministeren [Carlsen] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for J. Kellow, H. Schort og W. D. King af Cornwall i England.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Joseph Kellow, Henry Schort og William Denham King af Cornwall i England 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, saavel som i Hertugdømmet Slesvig, at tilberede og lade tilberede Skyde- og Sprængkrudt efter den af dem angivne Fremgangsmaade.

Indenrigsministeren [Carlsen] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Kunstdreier H. Andersen af Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Kunstdreier Henrik Andersen heraf Staden 5 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne og de danske Kolonier, saavel som i Hertugdømmet Slesvig, at forfærdige og lade forfærdige de af ham angivne Maskiner til at knuse Cokes og lignende Brændematerialier.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Carlsen] en allerunderdanigst Forestilling om Eneret for Civilingenieur Joseph Friedländer.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forunde Civilingenieur Joseph Friedländer af White Abbey ved Belfast i Irland 3 Aars Eneret til i Kongeriget Danmark, med Undtagelse af Bilandene Island og Færøerne samt de danske Kolonier, saavel som i Hertugdømmet Slesvig, at forfærdige og lade forfærdige de af ham angivne Maskiner til at bryde, svinge og fin-gjøre Hør, Hamp og lignende trevlede Substantser.

Conseilspræsidenten [Monrad] forelæste derefter en i dette Øieblik modtagen Skrivelse fra de Kongelige Befuldmægtigede i London af 29de Mai og endvidere et ligeledes i dette Øieblik indløbet Telegram fra dem indeholdende foreløbig Beretning om Conferencens Møde den 2den Juni.

Med Hensyn til bemeldte Telegram forbeholdt *Conseilspræsidenten* sig allerunderdanigst senere, efterat det deri omhandlede Spørgsmaal om Forlængelse af Vaabenhvilen er blevet taget under nærmere

Overveielse, at forlægge Hans Majestæt dette Spørgsmaal til allerhøieste Afgjørelse.

Protokollerne over Geheime-Statsraadets Møder den 3die, 7de og 20de Mai bleve oplæste og rathaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet tirsdag d. 7. juni 1864.

Aar 1864, Tirsdagen d. 7de Juni, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Finantsministeren [Monrad] refererede en under 2den dennes nedlagt allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsraadets Indkaldelse til en overordentlig Samling Tirsdagen d. 14de Juni førstkommende.

Efter at have refereret denne Forestilling tilføiede han, at da det allerede idag er den 7de Juni, vilde det vistnok være en altfor kort Frist, om Rigsraadet nu blev, som allerunderdanigst indstillet, indkaldt til at møde den 14de, og han vilde derfor foreslaa, at Raadet bliver indkaldt til en senere Dag, som Mandagen den 20de Juni. Der er iøvrigt efter Forestillingens Nedlæggelse erhvervet Hans Majestæts Samtykke til at lade udgaa en meget vigtig foreløbig Lov om Stiftelsen af en svævende Statsgjæld, og det er kun under Forudsætning af Rigsraadets snarlige Indkaldelse, at Conseilspræsidenten har andraget paa Udstedelsen af denne Lov, hvorfor han ogsaa, hvis Hans Majestæt skulde komme til den Beslutning ikke nu at indkalde Rigsraadet, maatte bede Allerhøiestsamme om at annullere sit givne Samtykke til Lovens Udstedelse. Dertil kommer endnu, at det vil blive nødvendigt at gjøre et Laan paa 20 Millioner Rigsdaler, men et saadant Laan kræver mange Forberedelser, og det er derfor saameget mere nødvendigt, at man ikke længere udsætter at faa Rigsraadets Samtykke til at optage det.

Han vilde saaledes, hvor villig han end er til at paatage sig Ansvar, finde det uforsvarligt ikke nu at indhente Repræsentanternes Samtykke til saa store og vigtige Foranstaltninger som dem, der ligge for.

Da han imidlertid maatte indrømme, at det ikke vilde være ønskeligt at indkalde Rigsraadet, hvis dette Skridt skulde i politisk Henseende skade, havde han telegrapheret til de Befuldmægtigede i London for at høre dem med Hensyn dertil, og forsaavidt de da skulde fraraade Indkaldelsen, vilde der i en saadan Erklæring fra dem foreligge en Grund for Regjeringen til ikke at sammenkalde Rigsraadet. Det vilde da altsaa, naar det maatte behage Hans Majestæt at approbere Indstillingen, dog kun være under den Forudsætning, at Efterretningerne fra London ikke blive fraraadende.

Marineministeren [Lütken], *Justitsministeren* [Casse] og *Indenrigsministeren* [Carlsen] sluttede sig til Finantsministeren.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] bemærkede, at han for sit Vedkommende ikke har noget imod, at Rigsraadet indkaldes, men han har kun ikke kunnet indse, at det hastede saameget dermed.

Krigsministeren [Reich] bemærkede, at han ikke kunde undertrykke en vis Tvivl om Rigtigheden af det af Finantsministeren foreslaaede Skridt. Det forekom ham nemlig farligt at gjøre dette, medens Underhandlingerne i London staa paa, og antaget endogsaa, at de, som det kan have nogen Sandsynlighed, briste der, kunde de jo meget vel komme til at gaa over paa andre Hænder. Hvis ikke de finansielle Forhold gjøre det aldeles nødvendigt at faa Rigsraadet nu sammen (og i saa Henseende maatte han fremhæve, at der jo dog i Øieblikket er for nogle Maaneder sørget for de fornødne finansielle Resourcer), fandt han derfor, at der kan gives en noget længere Udsættelse med Sammenkaldelsen af Rigsraadet.

Finantsministeren [Monrad] yttrede, at det jo ganske vist er det finansielle, som gjør Sammenkaldelsen af Rigsraadet nødvendig. Det er umuligt at skaffe Penge i et Øieblik, og selv om det Laan, til hvis Optagelse det, som af ham tidligere bemærket, vil være nødvendigt at faa Rigsraadets Samtykke, kunde blive stiftet idag, vilde der medgaa vel et halvt Aars Tid, inden den sidste Indbetaling fandt Sted. Det hele Ansvar i finansiell Henseende voxer for Regjeringen op til en saa betydelig Høide, at han ikke tror det forsvarligt, længere at blive med at indkalde Repræsentationen. Dertil kommer, at han ogsaa maa anse det for i politisk Henseende at være kommet til et Afsnit. Conferencen i London maa i den allernærmeste Tid enten føre til noget, eller den maa briste, og der er Trang til at faa den af Regje-

ringen fulgte Politik bekræftet eller underkjendt af Repræsentationen. I den constitutionelle Stat maa, naar hele Landets Vel staar paa Spil, Folkets Repræsentanter have en Leilighed til at udøve den dem efter Loven tilkommende Indflydelse paa Regjeringens Politik; den Leilighed faa de indirekte igjennem de finantsielle Bevillinger, og man berøver dem den, naar man vedblivende ad extraordinær Vei skaffer sig de fornødne Pengemidler.

Hvad han saaledes havde fremhævet var det, der for ham stod som afgjørende med Hensyn til Spørgsmaalet om Rigsraadets Indkaldelse.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme intet har imod, at Rigsraadet kommer sammen, naar det er nødvendigt, og saafremt man faar et saadant Svar fra de Befuldmægtigede i London, at man ikke behøver at frygte for, at det under Conferencens Gang vil udøve nogen skadelig Indflydelse, om Rigsraadet nu bliver indkaldt. Men Hans Majestæt vilde erindre om, at da det nuværende Ministerium kom til Regjeringen, blev den udtrykkelige Erklæring afgiven til de fremmede Magter, at man snarest muligt vilde lade udskrive Valg til Rigsraadet for at foretage Forandring i Forfatningen af 18de November f. A., og dette Løfte, som man saaledes dengang gav, er endnu bindende ialtfald overfor de neutrale Magter.

Conseilspræsidenten [Monrad] maatte bemærke, at det Løfte, der forresten gaves under ganske andre Forudsætninger, ikke dengang blev modtaget. Men intet skulde i Sandhed være ham kjærere, end om man nu af de andre Magter blev tagen paa dette Løfte, kun at Løftet saa maatte tages i sit fulde Omfang. Hvad der nemlig dengang, nærmest foranlediget af en Anmodning fra engelsk Side, blev udtalt, gik ud paa, at man i en Conference skulde se at blive enig om, hvorledes Aftalerne af 1851 og 1852 skulde forstaas, og at man var villig til samtidigt snarest muligt at indkalde Rigsraadet for at forelægge det de Forandringer i Forfatningen af 18de November, som den Forstaaelse af disse Aftaler, som man var bleven enig om, gjorde nødvendige. Men de tyske Befuldmægtigede paa Londonner-Conferencen have jo erklæret, at de slet ikke ville indlade sig i nogen Forhandling paa Basis af Aftalerne fra 1851 og 1852, idet de tvertimod ville over paa et helt andet Grundlag; og den Udtalelse, som fra vor Side fandt Sted, da det nærværende Ministerium traadte til, ere vi saaledes desværre blevne ved vore Fjender forhindrede fra at indfri.

Hans Majestæt Kongen maatte gjentage, at Allerhøistsamme er

bunden ved det Løfte, som dengang blev givet, thi det blev i Regjeringens Navn meddelt Magterne, og Hans Majestæt kan ikke fatte, hvorledes vi nu kunne komme bort fra det idetmindste overfor de neutrale Magter.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at ikke en eneste neutral Magt vil gjøre nogen Fordring i den paagjældende Henseende; i Henhold til hvad der dengang passerede, foreligger der nu ikke det mindste Løfte eller Baand paa Regjeringen, og noget saadant har heller ikke været nævnt af nogensomhelst, enten af de fremmede Diplomater her, eller i de Samtaler, som vore Gesandter have havt. Nu at tage ud af den Erklæring, som man dengang gav, det ene Stykke, om Forandring eller Ophævelse af Forfatningen af 18de November, som fremdeles bindende for sig, vilde i den Grad være stridende mod den sande Mening af Erklæringen, at der ikke kan være Tale derom. Det er vore Modstanderes Skyld, at man ikke er kommet til noget Resultat, fordi de aldeles ikke have villet forhandle om Aftalerne fra 1851 og 1852; nu ophæve Forfatningen af 18de November, naar der ikke samtidigt kan sættes noget istedet, kan man ikke, ligesaa lidet som han saa, hvilke Forandringer i den det skulde være, at man nu skulde forelægge Rigsraadet.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme mener, at det dog er bedst, at den hele Bestemmelse om Rigsraadets Indkaldelse udsættes, indtil det forlangte Svar fra de Befuldmægtigede i London er kommet.

Conseilspræsidenten [Monrad] maatte tillade sig at bemærke, at der ved vil det, især hvis der skal sammenkaldes et nyt Geheime-Statsraads-Møde til Sagens Foretagelse, let kunne komme til at trække ud i flere Dage. Det er, som han har gjentagende fremhævet, nu den yderste Tid at faa Rigsraadet sammen, og det staar for ham saa klart, at hvis ikke Indkaldelsen bliver aldeles bestemt fraraadet af de Befuldmægtigede, det ikke kan gaa længere hen med den, at han, hvis Hans Majestæt i saa Fald ikke maatte bestemme sig for Rigsraadets Sammenkaldelse, saa maa bede Allerhøistsamme om at tage en anden Raadgiver istedetfor ham.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme fastholder, at han vil have Ret til først at bestemme sig, naar Efterretningen fra London kommer. Det vilde være imod Hans Majestæts Overbevisning

at gaa ind paa nu idag at tage Beslutning, og Allerhøistsamme vil først se Svaret fra de Befuldmægtigede.

Indenrigsministeren [Carlsen] bemærkede, at han var i samme Tilfælde som Conseilspræsidenten. Forsaavidt Hans Majestæt overhovedet mener det nødvendigt at sammenkalde Rigsraadet, forekom det ham, at Allerhøistsamme idag kunde bestemme, at hvis ikke Svaret fra London bliver fraraadende, skal Sammenkaldelsen finde Sted; men skulde Hans Majestæt derimod i det hele have Tvivl om det rette i nu at indkalde Rigsraadet, syntes det ham bedst, at dette Spørgsmaal bliver forhandlet idag.

Hans Majestæt Kongen kunde meget vel forstaa, at det er ønskeligt at faa Rigsraadet samlet, men Allerhøistsamme finder, at han er i sin fulde Ret, naar han forbeholder sig først at tage sin endelige Bestemmelse, naar Efterretningen fra London kommer, hvad der jo kun kan tage meget kort Tid.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at naar da Efterretningen, som han uopholdelig skulde meddele Hans Majestæt, ikke fraraader Rigsraadets Indkaldelse, turde han betragte en Udsættelse af Hans Majestæts Samtykke til Indkaldelsen som en Nægtelse; for ham har det samme Betydning. Han turde derhos bede Hans Majestæt allernaadigst at ville tillade, at han betragter den allerhøieste Beslutning om Udstedelsen af en foreløbig Lov om Stiftelsen af en svævende Statsgjæld som afhængig af, at Rigsraadet bliver sammenkaldt, idet det nemlig, som allerede forhen bemærket, kun er i Tillid til Rigsraadets snarlige Sammenkaldelse, at han har turdet paatage sig Ansvaret for at tilraade Udstedelsen af en saadan Lov.

Indenrigsministeren [Carlsen], *Justitsministeren* [Casse] og *Marineministeren* [Lütken] sluttede sig ganske til Conseilspræsidenten.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme, idet han vedblivende forbeholder sig at tage endelig Bestemmelse om Rigsraadets Indkaldelse, naar Svaret fra London kommer og ikke idag giver noget Løfte, vil, hvis Rigsraadet ikke kommer sammen, annullere sin Underskrift under den omhandlede foreløbige Lov.

Krigsministeren [Reich] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges til allerhøieste Resolution en mod afskediget Capitain A. R. Bjerregaard og Secondlieutenant E. I. Sommerfeldt afsagt Stabskretsretsdom, i hvilken Forestilling det allerunderdanigst

indstilles, at Stabskrigsrettens Dom forsynes med følgende allerhøieste Paategning: For Secondlieutenant Elisæus Janus Sommerfeldts Vedkommende vorder Stabskrigsrettens Dom herved stadfæstet.

I Henseende til Capitain Axel Rudolph Bjerregaard formilde Vi af Kongelig Naade den ham overgaaede Dom saaledes, at han, istedetfor at lide efter Dommen, skal have sin Titel og Rang som Capitain og den ham tillagte Pension forbrudte.

Hans Majestæt Kongen resolverede allernaadigst i Overensstemmelse med Indstillingen, idet Allerhøistsamme derhos, efterat *Krigsministeren* [Reich] paa dertil given Anledning havde erklæret sig villig til at forelægge Rigsraadet et Lovforslag om extraordinær Pension for Capitain Bjerregaard, endvidere allernaadigst resolverede, at et saadant Lovforslag vilde til sin Tid være allerunderdanigst at forelægge til allerhøieste Approbation til Forelæggelse for Rigsraadet.

Fremdeles refererede *Krigsministeren* [Reich] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges til allerhøieste Resolution en mod Menig af 12te Infanteri-Regiments 7de Compagni No. 122 Christian Bartelsen afsagt Krigsretsdom.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Krigsretsdommen forsynes med følgende allerhøieste Paategning: Vi ville allernaadigst have Krigsrettens Dom formildet saaledes, at Tiltalte Christian Bartelsen hensættes i strengt Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at han med Hans Majestæts Tilladelse skulde paa Grund af de politiske Hensyn, der gjøre sig gjældende, i Geheime-Statsraadet nævne en Sag, som han ellers ikke her vilde have forebragt.

Der var i Dagbladet for den 31te Mai, som bekjendt, optaget en i høi Grad indignerende Artikel, hvori navnlig i Anledning af Englands Optræden med Hensyn til vore Forhold, den Sætning gjordes gjældende, at naar der for en Del af Monarkiets Vedkommende kom til at finde en almindelig Afstemning af Befolkningen Sted om, hvilken Regent man vilde have, saa maatte ogsaa en lignende Afstemning finde Sted for den øvrige Del af Monarkiet, og der brugtes i Artiklen det Udtryk, at Kongen taber den Ret, med hvilken han har bestaget Thronen, idet der saa gaas ud fra den Forudsætning, at det danske Folk maatte selv kunne bestemme sin Regjeringsform.

Med Hensyn til Indholdet af denne Artikel havde Justitsministeren

tilskrevet Generalprocureuren og forlangt hans Betænkning om, hvorvidt han antog, at den ommeldte Sætning var af den Natur, at den kunde komme til at paadrage Bladets Redacteur Strafansvar. Fra Generalprocureuren var derefter modtaget en Svarskrivelse, hvori han kun ytrer, at der formentlig er Føie for Justitsministeriet til at søge det Spørgsmaal afgjort ved Domstolene, om man ustraffet kan sige det, som i den paagjældende Sætning er udtalt, medens han derimod ikke er gaaet ind paa det Spørgsmaal, der var ham forelagt af Justitsministeriet.

Det er nu Justitsministerens personlige Overbevisning, at det ikke vilde lede til en Domfældelse at anlægge Sag mod Dagbladet for den omhandlede Artikel. Han støtter sig i saa Henseende paa Bestemmelserne i det hele i vor Straffelov, som meget stærkt har betegnet de Tilfælde, hvor der kan være Spørgsmaal om Straf for Presseforseelser, og under ingen af disse Tilfælde falder Dagbladets Artikel ind.

Hvorfor Justitsministeren nu har tilladt sig at bede Hans Majestæt om at maatte nævne denne Sag her i Geheime-Statsraadet, er, at medens det paa den ene Side maa erkjendes, at der ikke let kan tænkes nogen mere indignerende Udtalelse, end den hvorom Talen er (og den har ogsaa, kan han sige, opfyldt alle med Indignation), vil paa den anden Side Sags Anlæggelse medføre saa mangfoldige skadelige Følger, at Justitsministeren tror det politisk rigtigt ikke at røre ved Artiklen. Rører man ikke ved den, kommer det hele til at sove hen; men i modsat Fald derimod vil der finde en stadig Oprippen Sted af det meget, som Redacturen navnlig i en senere, ved nogle Yttringer i Berlingske Tidende fremkaldt Artikel, der forresten igrunnen er en Gjentagelse af den første Artikel, men nærmest synes at skulle gaa ud paa, at Hensigten med de tidligere Udtalelser netop var at angribe Forslaget om Anvendelse af en folkelig Afstemning paa nogen Del af Monarkiet, har trukket ind med i Discussionen, han vil skrive og lade trykke vidtløftige Indlæg i Sagen, og der vil fra mange Sider trækkes Forhandlinger ind med, som vilde stille det hele meget uheldigt.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at det forekom ham høist rimeligt, at det forholder sig, som Redacturen siger i det senere Stykke i Bladet, at Artiklen er skrevet for at paavirke Udlandet. Det forekom ham heller ikke, at der igjennem Dagbladet i det hele, som

han stadig læser, gaar nogen fjendtlig Stemning mod Hans Majestæt.

Hans Majestæt Kongen bemærkede hertil, at den Stemning gaar daglig igjennem Artikler i Dagbladet.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at mod Ministeriet gaar der en fjendtlig Stemning igjennem Bladet, men han fandt ikke, at det samme er Tilfældet, naar Talen er om Hans Majestæt.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] bemærkede, at saaledes som Redacturen har stillet sine Udtalelser i den paagjældende Artikel, der ere fremsatte aldeles hypothetisk, tror han ikke, at nogen Domstol vilde kunne dømme ham derfor. Men nederdrægtig er Artiklen, og det er kun, fordi Redacturen vil blive frifunden, at han er imod, at der anlægges Sag, medens derimod de af Justitsministeren fremhævede politiske Hensyn ikke vilde holde ham tilbage.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ikke kan tænke sig, at Høiesteret skulde kunne frikjende Redacturen for Indholdet af den omhandlede Artikel i Dagbladet, og Hans Majestæt maatte derfor forlange, at han skal tiltales derfor.

Conseilspræsidenten [Monrad] maatte bemærke, at som den slesvigske Minister har fremhævet, ere de paagjældende Udtalelser i Artiklen kun stillede op som en Hypothese. Efter sin fuldkomne Overbevisning kunde han ikke andet end, naar Justitsministeren er kommen til den Mening, at Vedkommende ikke kan straffes for en Artikel, men vil, hvis der anlægges Sag, blive frifunden, finde det urigtigt at anlægge Sag; og dertil kommer, at Sags Anlæggelse i nærværende Tilfælde synes ham af Hensyn til de politiske Forhold at være farlig.

Indenrigsministeren [Carlsen] yttrede, at han finder den paagjældende Artikel i høieste Grad forkastelig, og hvis der var den allerringeste Udsigt til, at Redacturen kunde rammes, vilde han bestemt stemme for at sætte ham under Tiltale, og han vilde da se bort fra de Betæneligheder, som ellers kunde være ved Sags Anlæggelse. Men det er rigtignok hans bestemte Overbevisning, at Redacturen ikke kan dømmes, thi han har ikke paa nogen Maade anbefalet, men tvertimod fordømt Folke-Afstemningen paa det andet Sted, og saa for at forstærke Betydningen heraf og vise det forkerte, tilføiet, at hvis man indrømmede Afstemningen der, saa maatte den ogsaa finde Sted i Kongeriget.

Krigsministeren [Reich] bemærkede, at alle vist vilde ønske, at Bladet bliver sat under Tiltale, hvis der er nogen Udsigt til, at det kan blive dømt, men paa det Spørgsmaal, som i den Henseende var af Justitsministeriet forelagt Generalprocureuren, og som det netop var af Interesse at høre hans Mening om, har han ikke svaret; og der kunde derfor, forekom det Krigsministeren, være Anledning til først og fremmest paany at forlange hans Svar paa dette Spørgsmaal.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at man jo saaledes endnu engang kunde præcisere Spørgsmaalet til Generalprocureuren.

Justitsministeren [Casse] bemærkede, at der var ingen, som mere end han kunde ønske at faa Redacturen dømt for den paagjældende Artikel, naar der kun var nogen Sandsynlighed for, at det vilde ske, hvis der blev anlagt Sag.

Efterat *Krigsministeren* [Reich] dernæst havde forelæst et fra Overcommandoen modtaget Telegram angaaende, hvad der var foretaget for at komme til en Forstaaelse med Hensyn til Tiden for Vaabenhvilens Udløb, yttrede *Hans Majestæt Kongen*, at Allerhøistsamme ikke ser, hvad vi kunde vente af en Fortsættelse af Krigen, da vi desværre nu staa ligesaa forladte, som da vi begyndte den. Det forekom Hans Majestæt fuldkommen sikkert, at Resultatet, hvis Krigen fornyes, kun vil blive endnu ringere; vi vilde ikke være istand til at forjage Fjenden fra Jylland eller Slesvig, vi vilde rimeligvis blive angrebne i Fyn, der vil saa atter komme Forslag til Vaabenhvile, og Betingelserne vilde saa blive endnu daarligere end de, der i Øieblikket bydes os. En Fortsættelse af Krigen forekommer Hans Majestæt at være det værste for os, og det er ad Underhandlingens Vei, igjennem en forlænget Vaabenhvile, at vi maa søge opnaaet et nogenlunde Resultat.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at Hans Majestæt var gaaet ind paa det Russellske, af de neutrale Magter varmt støttede Delingsforslag med den udtrykkelige Erklæring, at det kun var i yderste Nødstilfælde, at Allerhøistsamme kunde gaa ind derpaa. Hans Majestæt havde saaledes fundet, at allerede de Betingelser, som bleve budte ved dette Forslag, vare overmaade haarde, og dersom man nu ikke engang kan faa Fred paa dem, men skal lade sig nøie med kun at beholde, hvad der ligger Nord for en Linie Flensborg-Tønder eller Flensborg-Husum, medens alt Land Syd for denne Linie skal afstaas og ikke engang staa i Personalunion med Kongeriet, saa er dette dog

saa slette Vilkaar, at der aldeles ikke kan være Tale om at tage imod dem. Efter blot at have ført Kamp i 5 Maaneder er man ikke berettiget til at gaa ind paa en saadan Fred; i den Grad er vor Modstandskraft ikke brudt. Man maa saa hellere stole paa Begivenhedernes Gang og fortsætte Krigen; hvis ikke alle Efterretninger skulde skuffe, vil dog Følgen af Krigens Fornylse være, at det nuværende engelske Ministerium bliver styrtet, og muligt kunde vel dette føre til noget for os.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at den Afgjørelse, Allerhøistsamme, saaledes som det hele har stillet sig, helst vil ind paa, er en Deling af Slesvig med en Linie Nord for Sproggrænsen, saaledes at den nordlige Del incorporeredes i Kongeriget, den sydlige Del sloges sammen med Holsten og Lauenborg i en Personal-Union. Kunde vi ikke naa det, saa vil Hans Majestæt derefter for dog at søge at holde alle Monarkiets Landsdele sammen, hvad han anser for sin Pligt at gjøre saa længe som muligt, helst gaa ind paa et helt Slesvig-Holsten i Personal-Union, om dette end i sig er yderst uheldigt. Skulde heller ikke det kunne opnaas, saa vil Hans Majestæt, saa nødig han end gjør det, finde sig i at gaa ind paa en Deling af Slesvig ved Slien saaledes at den sydlige Del ikke kommer til at staa i nogen Forbindelse med Danmark, men det er, som Hans Majestæt har erklæret, kun i Nødstilfælde, at han gjør det.

Krigsministeren [Reich] skulde, hvad en Fortsættelse af Krigen angik, bemærke, at han allerede i et foregaaende Møde havde advaret imod at gjøre sig Illusioner med Hensyn til, hvad der kan udrettes af Armeen. Blive vi Herrer tilsøs, saa er en Dislocation som den, Tropperne nu har, ganske heldig; det videste, vi kunde, er imidlertid at holde paa, hvad vi nu har: Als, Fyn og det nordlige Jylland, og maaske kan ved Udfald, som nøde den fjendtlige Styrke til at trække sig mere sammen, en Del af Jylland Syd for Limfjorden degageres. Men blive vi derimod ikke Herrer tilsøs, kan man ikke tænke paa at blive staaende i Jylland. Han har imidlertid fuldt og fast den Tro, at der for Fyn ikke skulde være Fare; en Broslagning ved Middelfart tror han at være aldeles umulig, og vil man iværksætte Overgangen ved Hjælp af Baade, saa er Tiden for vort Artilleri til at virke.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme meget frygter det fjendtlige Artilleris store Overlegenhed. Kunde Hans Majestæt imidlertid indse, at der ved en Fortsættelse af Krigen aabnedes no-

gen bestemt Udsigt til, at vi tilsidst kunde faa bedre Vilkaar, vilde ingen være mere tilbøielig end han til at fordre Krigen fortsat; men han er vedblivende af den Mening, at vi opnaa mere ad Underhandlingernes Vei. En Forlængelse af Vaabenhvilen paa en 4 Uger ansaa Hans Majestæt for ønskelig, og hvis vi da saa ikke til den Tid havde opnaaet noget, vilde han være beredt til at fortsætte Krigen.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at ved en Fortsættelse af Vaabenhvilen udsætte vi os for at komme under et stærkere og stærkere Tryk, vore finantsielle Hjælpekilder udtømmes ligefuldt, og Fjenden tilføies der slet intet Tryk, det er den mest tærende Tilstand for Landet. Men forøvrigt ere jo, som Hans Majestæt allernaadigst vilde erindre, de Kongelige Befuldmægtigede i London instruerede om at kunne tage imod en forlænget Vaabenhvile, hvis det viser sig, at Forhandlingerne paa Conferencen om en Fredsbasis virkelig kunde føre til noget. Brydes Conferencen, saa kan der muligt være Anledning for os til at indlede Underhandlinger direkte med Preussen.

Hvad angik Antageligheden af et Slesvig-Holsten i Personal-Union, da delte han, som oftere forhen udtalt, aldeles ikke Hans Majestæts Mening, og det vilde være umuligt at faa Samtykke af den lovgivende Magt til et saadant.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] bemærkede, at han som tidligere udtalt anser al Territorial-Afstaaelse for uheldigere end et Slesvig-Holsten i Personal-Union.

Indenrigsministeren [Carlsen] yttrede, at han, da dette Spørgsmaal ikke i Øieblikket ligger for, skulde afholde sig fra at gaa nærmere ind derpaa; som han flere Gange forhen havde udtalt, var han aldeles bestemt imod et Slesvig-Holsten i Personal-Union.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheime-statsrådet torsdag d. 16. juni 1864.

Aar 1864, Torsdagen d. 16de Juni, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Conseilspræsidenten [Monrad] oplæste en idag fra de Befuldmægtigede i London modtagen Skrivelse af 13de dennes samt tvende Depecher fra den Kongelige Gesandt i Paris; hvornæst han endvidere oplæste en ham i dette Øieblik ved Baron O. Plessen overleveret Depeche fra Baron Brunnow til den herværende Keiserlige russiske Gesandt.

Efter at have forelæst disse Aktstykker bemærkede *Conseilspræsidenten*, hvad den Brunnowske Depeche specielt angik, at denne aldeles intet indeholder, som den Kongelige Regjering ikke allerede kjender, men kun fremsætter almindelige Betragtninger, som Regjeringen ligesaa godt selv har kunnet anstille.

Som Hans Majestæt vilde have erfaret af de fra de Befuldmægtigede modtagne Rapporter, gaar det Forslag, der nu foreligger fra England, ud paa at overgive Spørgsmaalet om, hvor Delingslinien i Slesvig skal gaa, til en Voldgift, saaledes at Linien kommer til at ligge imellem den af Danmark og den af Tydskland foreslaaede Linie, hvorhos der tilføies, at hvis vi modtage dette Forslag, men det bliver forkastet fra tysk Side, vil den engelske Regjering yde os materiel Bistand. Ved Siden af dette Forslag, som har været for i Conseillet og der er blevet vedtaget, er Lord Russell dernæst kommen frem med sit personlige Forslag, som gaar ud paa, at den Kongelige Regjering selv skulde angive en Delingslinie, der kom til at ligge imellem den af England og den af Tydskland foreslaaede Linie.

Saaledes som Forslaget om at overgive det paagjældende Spørgsmaal til en Voldgift ligger for, kunde *Conseilspræsidenten* ikke andet end finde det i høieste Grad uantageligt, og der kunde ikke efter hans Mening være Tale om at gaa ind paa en nordligere Delingslinie end den af England tidligere foreslaaede ved Slien. Hans Majestæt var ved at være gaaet ind paa Sli-Linien, forekom det ham, gaaet til den yderste Grændse, og at gjøre det Offer, der saaledes allerede var bragt, endnu større, vilde han finde i høieste Grad utilraadeligt. Hvad der er den engelske Regjering om at gjøre, er kun, mener han, at komme ind paa Forhandlinger, som kunne trække saa langt ud, at Parlamentet imidlertid gaar fra hinanden. Det, der holder Parlamentet tilbage fra nu at skride ind, er, at saadant, saalænge Conferencen er sammen, vilde anses stridende mod den engelske Praxis; gaar derimod Conferencen fra hinanden uden Udbytte, medens Parlamentet endnu er samlet, tror han, at der er en ikke ubetydelig Chance

for, at det nuværende engelske Ministerium vil blive styrtet, og dette vil da muligt, som han allerede forhen har havt Leilighed til at udtale, bringe vor Sag i en gunstigere Stilling.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at paa Chancer have vi nu ventet i et halvt Aar, og Landet er derved sat i den allerstørste Fare. Hans Majestæt kunde ikke andet end lægge Vægt paa Baron Brunnows Udtalelse i den oplæste Depeche, da Allerhøistsamme kjender ham som en Mand, der vil Danmark vel. Det har altid været indlysende for Hans Majestæt, at mod en Overmagt som den, vi har havt at kjæmpe imod, vilde vi, naar vi ingen aktiv Hjælp fik, ikke kunne vente noget heldigt Resultat af at føre Krig, og nu at fortsætte denne igjen vilde være at bidrage til Landets Sønderlemmelse. Dette kunde og vilde Hans Majestæt ikke. Allerhøistsamme havde bragt det Offer at gaa ind paa Forslaget om en Deling af Slesvig ved Slien, og naar ikke Udførelsen af dette Forslag kan opnaas, er det hans Pligt og Villie at holde fast paa Monarkiets Integritet.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at det, der nu i Øieblikket er Spørgsmaal om, er, hvorvidt Hans Majestæt vil gaa ind paa det foreliggende Forslag om Voldgift.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ikke kan gaa ind paa dette Forslag.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at ogsaa han, som allerede tidligere yttret, fandt det i høieste Grad farligt at gaa ind derpaa, men at han tillige anser Krigens Fortsættelse som en uundgaaelig Følge af, at Forslaget ikke antages. Efter hans allerunderdanigste Formening maatte der svares de Befuldmægtigede, at den Kongelige Regjering hverken kan gaa ind paa en nordligere Delingslinie end den ved Slien eller paa at overgive Spørgsmaalet om Grændselinien til Voldgift, men at man holder sig til det oprindelige engelske Delings-Forslag; og han vilde allerunderdanigst tilraade, at Hans Majestæt resolverer i Overensstemmelse hermed.

Justitsministeren [Casse] maatte ganske slutte sig til Conseilspræsidenten og anse det ugjærligt at overlade Spørgsmaalet om Delingslinien til Voldgift.

Indenrigsministeren [Carlsen] sluttede sig ligeledes til Conseilspræsidenten.

Krigsministeren [Reich] maatte i denne Sag, der ganske vist er af en alvorlig Betydning, tillade sig at udtale en aldeles modsat Mening.

Den ulykkelige Deling af Slesvig overraskede ham ved hans Indtrædelse i Ministeriet som noget, man allerede var gaaet ind paa. Man var nu imidlertid engang kommet ind derpaa, og det var ham da strax klart, at den Delingslinie ved Slien var af saadan Beskaffenhed, at den kun afgav ringe Sandsynlighed for en varig Tilstand, da der paa vor Side af Delingslinien vilde blive Elementer tilbage, som hvert Øieblik vare færdige til at skaffe Uro. Nu foreligger et Forslag fra England om, at der ved en Voldgifts-Kjendelse skulde imellem de to af Danmark og Tydskland foreslaaede Linier opstilles en tredie Linie, hvorved det da skulde have sit Forblivende; og Forslaget lover os aktiv Bistand, hvis Fjenden ikke gaar ind paa det. At tage imod dette Forslag vil fra vor Side efter hans Mening ikke være andet end gjøre det Skridt helt ud, som allerede er gjort ved at gaa ind paa en Deling ved Slien. Det er imidlertid, naar han udtaler sig for, at man skal gaa ind paa Forslaget, ikkun en Selvfølge, at han alene gjør dette under den Forudsætning, at man først maa vide, hvem der skal være Opmanden, og at det maa være den engelske Krone, som hefter for Tilsagnet om aktiv Bistand, hvis Fjenden ikke modtager Forslaget. Ved absolut at forkaste Forslaget have vi ingen anden Udsigt end at komme til at føre Krigen alene, og han tilstaar, at han ikke har stort Haab om, at det vil lede til andet end et ganske anderledes bedrøveligt Resultat.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] bemærkede, at han allerede tidligere havde gjentagende udtalt, at han anser hvilken som helst Deling af Slesvig for den alleruheldigste Afgjørelse, da derved sker Brud paa Monarkiets Integritet; og han havde haabet, at der skulde være kommet Chancer, som havde gjort det muligt, at en Personalunion mellem Kongeriget og de tre Hertugdømmer vilde kunne komme istand. Naar der nu for Øieblikket ikke er anden Udsigt, end at man kommer til at gaa ind paa en Deling, kan han kun sige, at skal der deles, anser han en nordligere Grændselinie for at være at foretrække som gunstigere end en sydligere.

Marineministeren [Lütken] henholdt sig til Conseilspræsidenten.

Hans Majestæt Kongen udtalte sin bestemte Villie derhen, at Allerhøjstsamme holder sig til det Russellske Forslag af 28de Mai om en Delingsgrændse ved Slien, og at hvis ikke denne Deling, som han har bragt den danske Nationalitet det Offer at gaa ind paa, kan opnaas, fastholder han Monarkiets Integritet og vil gaa ind paa en

Personalunion mellem de tre Hertugdømmer og Kongeriget. I Overensstemmelse hermed vilde derfor de Befuldmægtigede i London være at instruere.

Conseilspræsidenten [Monrad] maatte bemærke, at der ikke nu foreligger noget Forslag om et Slesvig-Holsten i Personalunion, og at der heller intet Spor er til, at dette vil være til at opnaa. Men i ethvert Fald vilde han, da han maatte anse den Beslutning at gaa ind paa et Slesvig-Holsten i Personal-Union som uheldbringende for Hans Majestæt og for Landet, ikke være istand til i den Retning at instruere de Befuldmægtigede. Han vilde tillade sig allerunderdanigst at henstille, om Hans Majestæt ikke maatte finde sig tilfredsstillet ved, at Svaret til de Befuldmægtigede formuleres derhen, at Hans Majestæt fastholder det Russellske Forslag af 28de Mai og derfor ikke kan gaa ind paa, at det paagjældende Spørgsmaal overgives til Voldgift, samt at, hvis det nævnte Forslag forkastes, maa Hans Majestæt fastholde Monarkiets Integritet, forbeholdende sig de af Londonner-Protokollen følgende Rettigheder.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det ogsaa kun er Allerhøist-sammes Mening, at han vil finde sig i et Slesvig-Holsten i Personal-Union, hvis i det forudsatte Tilfælde Bevarelsen af Monarkiets Integritet ikke paa anden Maade kan opnaas; men det maatte udtrykkelig siges de Befuldmægtigede, at Hans Majestæt vil i saa Fald gaa ind paa en Personal-Union mellem Hertugdømmerne og Kongeriget.

Conseilspræsidenten [Monrad] maatte bemærke, at selv hvis han delte Hans Majestæts Mening med Hensyn til Personal-Unionen, vilde han dog tilraade, at Hans Majestæt ikke selv ligeoverfor Magterne kom frem med Forslaget derom, men afventede, at Forslaget kom til Allerhøistsamme.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] troede ogsaa, at Svaret til de Befuldmægtigede helst maatte indskrænkes til, hvad Conseilspræsidenten havde foreslaaet, uden at dertil føiedes noget om Personal-Unionen.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen udtalte sig for, at Hans Majestæt befaler Udenrigsministeren, hvis Delingen ved Slien ikke kan gennemføres, igjennem de Befuldmægtigede at foreslaa Conferencen i London, at, for at bevare Monarkiets Integritet, de tre Hertugdømmer stilles i Personal-Union til Kongeriget.

Conseilspræsidenten [Monrad] maatte bemærke, at han efter For-

fatningen vilde bære Ansvaret for at gjøre et saadant Forslag, naar det blev stillet af ham, og at han ikke kan paatage sig det Ansvar. Han skulde saaledes vedblivende allerunderdanigst foreslaa, at der svares de Befuldmægtigede, at Hans Majestæt fastholder det Russellske Forslag af 28de Mai, samt at, hvis dette Forslag forkastes, maa Hans Majestæt fastholde Monarkiets Integritet, forbeholdende sig de af Londonner-Protokollen følgende Rettigheder.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme vil imorgen tilkjendegive Conseilspræsidenten sin endelige Beslutning.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at Jørgine Schmidt maa fritages for at sættes under Tiltale for Tyveri, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Jørgine Schmidt af Odense maa fritages for at sættes under Tiltale for Tyveri, imod at der til Politiprotokollen gives hende en alvorlig Irettesættelse og Paamindelse om ikke for Eftertiden at gjøre sig skyldig i lignende Forhold, at hun anbringes i Tjeneste paa Landet enten udenfor Fyn eller i ethvert Fald saa langt som muligt fra Odense, og at der til Politiprotokollen gives hende Tilhold om ikke at forandre det hende anviste Opholdssted uden med Odense Fattigvæsens Samtykke, førend hun har fyldt sit 18de Aar.

Hans Majestæt Kongen bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Casse] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Arbeidsmand Jørgen Petersen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Arbeidsmand Jørgen Petersen af Kjøbenhavn den ham ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 26de April d. A., for Tyveri, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 1 ifundne Straf af Forbedringshusarbejde i eet Aar, imod at han hensesættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Smedesvend Heinrich Christian Thurmman, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den Smedesvend Heinrich Christian Thurmman ved Kjøbenhavns Criminal- og Politiretsdom af 7de f. M., for Falsk, i Henhold til Forordningen 11te April 1840 § 62, 2det Led, idømte Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage maa ef-

tergives ham, imod at han hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fængkost i 14 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets allerunderdanigste Petition om Autorisation af et Handelssted ved Lambhussund paa Skipaskoga inden Borgarfjords Syssel i Islands Sønderamt.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det allerunderdanigst forelagte Udkast til en Plakat angaaende Autorisation af et Handelssted ved Lambhussund paa Skipaskoga i Borgarfjords Syssel inden Islands Sønderamt maa emanere som Lov.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet mandag d. 20. juni 1864.

Aar 1864, Mandagen d. 20de Juni, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende. Marineministeren var ved Sygdom forhindret fra at være tilstede.

Efter at have fremlagt de senest modtagne Depecher, hvis Indhold Hans Majestæt Kongen og Geheime-Statsraadets Medlemmer allerede forud for nærværende Møde vare gjorte bekjendte med, og efter dernæst at have oplæst et den herværende storbritaniske Gesandt idag tilhændekommet Telegram fra Lord Russell, bemærkede *Conseilspræsidenten* [Monrad], at der i Øieblikket egentlig foreligger tre Forslag, som der for Regjeringen er Spørgsmaal om at vælge imellem. Det engelske Forslag, som Lord Russell er kommen frem med, uagtet han ligeoverfor vore Befuldmægtigede havde som Belingelse for deres Samtykke til Vaabenhvilens Forlængelse, forpligtet sig til ikke at fremkomme paa Conferencen med noget nyt Forslag, uden at det først var accepteret af dem, gaar ud paa, at hvad der ligger Nord for Tønder (eller Høier)-Aabenraa Linien skulde forblive under Hans Majestæt, at hvad der ligger Syd for Eckernförde-Frederiksstad-Linien skulde skilles fra Danmark, og at det ved Voldgift skulde af-

gjøres, hvor paa det hele Territorium, som ligger imellem bemeldte to Linier, Grændselinien skulde trækkes for, hvad der skulde vedblive at høre til Danmark, og hvad der skulde skilles herfra; England vilde derhos forpligte sig til at sikkre os materiel Assistance, hvis Forslaget bliver antaget af os, men forkastet fra tydsk Side. Dette Forslag finder ikke i Hans Majestæts Ministerium Understøttelse fra nogen Side; dets Antagelse vilde vel fuldkommen sikkre mod Krigens Fornyelse, men paa den anden Side er den nordlige Linie sat meget for meget Nord paa, og da det ikke er muligt at sige, hvor den Grændselinie, der skulde overlades til Voldgift, vil blive trukken, vilde det let kunde komme til, at aldeles danske Distrikter bleve skilte fra Danmark.

Det andet Forslag er gjort af Kammerherre Quaade og gaar ud paa, at den nordlige Grændselinie skulde være Flensborg-Tønder, saaledes at Flensborg kom til at vedblive at høre til Danmark, og at den sydlige Grændselinie skulde være Slien-Dannevirke. Dette Forslag har Etatsraad Krieger meget bestemt erklæret sig imod, navnlig ogsaa fordi det vilde stille Flensborg overordentlig misligt.

Det tredie Forslag endelig er fremkommet fra Etatsraad Krieger, og derefter skulde den nordlige Linie være Flensborg-Husum, saaledes at baade Flensborg og Husum kom til at høre til Danmark, hvorimod han ikke har omtalt, hvor den sydlige Linie skulde trækkes.

Som allerede bemærket, vilde Hans Majestæt ved at antage det første af disse tre Forslag undgaa Krigens Fornyelse, medens det derimod er usikkert, om dette vilde opnaas ved noget af de to andre Forslag. Med alle tre Forslag er der forbundet den Fare, at naar vi gaa ind paa noget af dem, vil det blive slaaet fast som den mindste Indrømmelse, vi komme til at gjøre; og Conseilspræsidenten anser det i høieste Grad for tvivlsomt, om han turde tilraade Hans Majestæt, som allerede har bragt saa stort et Offer ved at gaa ind paa en Deling ved Sli-Linien, at gaa ind paa noget yderligere i den Retning, enten paa Kammerherre Quaades eller paa Etatsraad Kriegers Forslag, thi videre end til et af disse to Forslag vilde Conseilspræsidenten i ethvert Fald ikke kunne gaa. Danmark vilde allerede i høi Grad svækkes ved at miste Holsten og den sydlige Del af Slesvig indtil Slien, og denne Svækkelse vilde jo tiltage, hvis en endnu større Del af Slesvig skulde tabes; vel er det indvendt, at der ved at lægge Grændselinien ved Slien dog ikke vil tilveiebringes nogen varig Til-

stand, fordi der i de store blandede Distrikter vil vedblivende være megen Misfornøielse og Strid, og dette vilde vel ogsaa blive Tilfældet. hvis man vilde fortsætte med det System, hvorefter der hidtil er blevet regjeret i Slesvig; men der er jo ingen absolut Nødvendighed for at fortsætte dermed. Paa den anden Side kunde Conseilspræsidenten imidlertid ikke andet end fremhæve, at Linien Sli-Dannevirke ikke vil kunne opnaas uden efter en fornyet Krig, og forsaavidt Spørgsmaalet er om, hvorvidt der er Udsigt til Understøttelse fra nogen Side, hvis det kommer til Krig, da er i den Henseende England den eneste Magt, man kan tænke paa, men hvor stærk Sympati der end er i England for vor Sag, kan man dog ikke med fuldkommen Sikkerhed gjøre Regning paa derfra at faa materiel Assistance. Det staar, som sagt, for ham i høieste Grad tvivlsomt, om man skulde tage den af Kammerherre Quaade foreslaaede Linie eller holde fast ved Sli-Linien. Det overveiende Flertal af Ministeriets Medlemmer har været enigt om at holde fast ved denne sidste, og han skal, naar Hans Majestæt bestemmer sig til at holde paa Sli-Linien, med Glæde følge Allerhøistsamme, men man maa saa være beredt paa at føre Krigen med godt Haab og Mod.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det, naar der er Spørgsmaal om Krigens Fornyelse, kommer saa overordentlig meget an paa Krigsministerens Mening, og det var derfor af særdeles Vigtighed at kjende denne.

Krigsministeren [Reich] bemærkede, at han ved tidligere Leiligheder har i Geheime-Statsraadet udtalt, at man ikke maa dysse sig i Illusioner med Hensyn til, hvad der i militær Henseende kan ventes af en Fortsættelse af Krigen. Fra de Stillinger, hvori vi nu staar, tør vi, naar vi vedblivende skulle kjæmpe alene, ikke vente andet end, ved efter bedste Evne at forurolige Fjenden at tvinge ham til at comprimere sig og saaledes at frigjøre nogle af de occuperede Distrikter; skulde nogen tro, at vi vilde kunne kaste Fjenden ud af Landet, saalænge vi staa alene, da vilde dette ganske sikkert være et aldeles forfængeligt Haab. Af endnu større Betydning imidlertid end hans Mening med Hensyn til Krigens Fornyelse vilde muligen Marineministerens Mening være, om vi nemlig, staaende alene, kunne vente at beholde Herredømmet paa Søen eller ikke, thi kan vi ikke vedblive at være Herre tilsøs, saa bliver Situationen jo en ganske anden.

Indenrigsministeren [Carlsen] bemærkede, at Marineministeren har tidligere her i Ministeriets Conferencer udtalt sig derhen, at han nok troede, at man i Østersøen og Bælterne kunde maale sig med Fjenden, men at man derimod ikke kunde gjøre det i Nordsøen.

Hvad dernæst de forskjellige Løsningsmaader angik, som nu ere komne frem, da kan man ikke, forekom det Indenrigsministeren, fuldkommen parallelisere dem. Englands Forslag har forsaavidt meget at betyde, som det sikkrer materiel Bistand, men saavidt han har forstaaet, ere Ministeriets øvrige Medlemmer ligesaa lidet som han selv tilbøielige til at gaa ind paa den foreslaaede Løsning. Med Hensyn til de andre foreliggende Forslag, er der slet ingen Sikkerhed for, at England vil forpligte sig til materiel Hjælp paa Basis af dem, medens vi derimod ved at gaa ind paa noget af disse Forslag udsætte os for at give Lord Russell en Leilighed til at slippe bort fra den generte Stilling, hvori han nu er med Hensyn til vor Sag. Indenrigsministeren tror derfor ogsaa, at det, uagtet den nærværende Stilling ikke lover meget, vil være betænkeligt at forlade Sli-Linien, som vi efter Lord Russells eget Forslag ere gaaede ind paa, og til hvilken den offentlige Stemning i England nu engang er knyttet saaledes, at, hvis vi nu opgive denne Linie, det engelske Folk slet ikke vil kunne forstaa det. At gaa ind paa at lade Delingslinien bestemme ved en Voldgiftskjendelse, som kunde gøre til, at dansksindede Dele af Slesvig bleve skilte fra Kongeriget, eller at Flensborg ved at berøves sit Opland kunde tabe betydeligt ved at blive ved Danmark, stillede sig for ham som i høieste Maade betænkeligt.

Han skulde saaledes for sit Vedkommende holde fast ved Sli-Linien, uagtet de Farer, som han meget vel ser, at der kan være forbundet dermed.

Justitsministeren [Casse] var af samme Mening som Indenrigsministeren og skulde til, hvad denne allerede havde yttret, ikke føie videre end den Bemærkning, at hvis vi gaa ind paa at tage nogen af de nu foreliggende Linier fremfor at holde paa Sli-Linien, saa bliver det slaet fast som det mindste, vi ved den endelige Afgjørelse maa indrømme.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] skulde, idet han holdt sig til det Haab, at gunstige Chancer endnu kunde føre til, at der ikke blive Tale om nogen Territorial-Afstaaelse, kun med Hensyn til Delingslinien bemærke, at han tror, at den nordligere Linie Flens-

borg-Tønder, saaledes at Flensborg vedbliver at høre til Danmark, men at Tønder lægges til det sydlige, er den, som vil vedligeholde Freden længst. Denne Linie vil mere, hvormeget end Slesvigerne ere imod en Deling, stille sig som alvorlig ment og som en saadan, mod hvilken det ikke kan nytte at agitere; de vilde bedre finde sig i den end i den sydligere Delingslinie, og denne vil ikke give nogen Varighed.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at man bør fastholde Sli-Linien, da Lord Russell, som har gjort Forslaget om denne Linie, paa en Maade er bunden ved den. Men tillige er det Allerhøistsammes Mening, at vi skulle foreslaa en Forlængelse af Vaabenhvilen paa 14 Dage, da derved nu undgaas en Fortsættelse af Krigen, og der imidlertid kan indtræde nye Chancer.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at han ikke tror, at et Forslag om Vaabenhvilens Forlængelse i 14 Dage vil blive antaget; en kort Vaabenhvile gaar man ikke ind paa, og en lang Vaabenhvile vil være aldeles fordærvelig for os. Naar det sidste engelske Forslag ikke bliver vedtaget af os, vil Conferencen ikke holde længer sammen, og det er af største Vigtighed, at Tiden ikke trækker længere ud, da Parlamentets Opløsning er nærforestaaende og det henimod Slutningen af Sessionen er meget vanskeligt at holde Medlemmerne sammen. Saalænge Conferencen er sammen, kan Parlamentet ikke røre sig til afgjørende at gribe ind.

Hans Majestæt Kongen mente, at Udsigterne til materiel Hjælp for os ville forøges ved, at Vaabenhvilen forlænges. Allerhøistsamme har sikke Efterretninger fra London, som opfordre os for alting til Udholdenhed i det Punkt med Hensyn til Forslaget af 28de Mai, men endelig ogsaa til at faa en Forlængelse af Vaabenhvilen paa 14 Dage, da der i den Tid kan komme nye Chancer.

Conseilspræsidenten [Monrad] maatte bemærke, at efter hans Mening vil Chancen til at faa engelsk Assistance netop svinde ved en Forlængelse af Vaabenhvilen.

Indenrigsministeren [Carlsen] troede heller ikke, at man let vil kunne forlænge Vaabenhvilen, hvis man ikke vil indlade sig paa noget af de nu foreliggende Forslag, men holde fast ved Sli-linien, som Tydskland har forkastet, og med Hensyn til hvilken den engelske Regjering selv er begyndt at vakle.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at man ved at forlænge Vaaben-

hvilken utvivlsomt udsætter sig for, at det nuværende engelske Ministerium bliver siddende ved Roret, medens derimod, hvis Conferencen brydes, Oppositionen efter al Sandsynlighed vil gjøre afgjørende Skridt til at styrte det.

Hans Majestæt Kongen erindrede om, hvad den Kongelige Gesandt i Paris havde i en af sine sidste Depecher berettet om en Samtale, han havde havt med Keiseren, og hvori denne i stærke Udtryk havde advaret imod at fortsætte Krigen igjen, da dette kun vilde medføre forøgede Ydmygelser for os.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at der er to Veie for Hans Majestæt at gaa: enten at prøve paa en fredelig Afgjørelse ved at tage det Quaadeske Forslag, og er man af den Mening, at man for hver Pris maa undgaa Krig, bør man gjøre det Forsøg; eller bestemt at holde sig til det tidligere engelske Forslag af 28de Mai og saa at lade Conferencen, der nu har vist sig ikke at føre til noget, komme til et Brud, hvorefter jo saa endnu staar tilbage for os muligt at indlede direkte Underhandlinger i Berlin. Hans Majestæts Mening med Hensyn til Fastholden af Sli-Linien har for Conseilspræsidenten den største Betydning, naar Allerhøiøistsamme vil tage Conseqventserne af en saadan Fastholden: at optage Krigen paany og se, hvad Begivenhederne kunne føre med sig; men man maa saa ogsaa, som han allerede tidligere har fremhævet, føre Krigen med godt Mod og Haab, i hvilken Henseende Hans Majestæt selv udøver sa stor Indflydelse paa Armeen.

Krigsministeren [Reich] yttrede, at naar han i Continuation af, hvad han i forrige Geheime-Statsraads-Møde udtalte, igjen anbefaler Antagelsen af Voldgift til at bestemme Delingslinien i Slesvig, sker det ikke saa meget, fordi han vil Fred for enhver Pris. Tvertimod stemmer han derfor, fordi det er den eneste Udsigt for os til at komme til at føre Krigen saaledes, at den med England ved Siden af os kan føre til noget Resultat. Med Hensyn til Sli-Linien er der ingen Udsigt til, at vi, naar vi holde paa den, skulle faa aktiv Assistance af England, og denne Linie giver heller ikke megen Rimelighed for Opnaelsen af en nogenlunde varig Tilstand. Ved derimod at gaa ind paa at overlade Grændseliniens Fastsættelse til Afgjørelse ved Voldgift have vi den Fordel, at der, naar Fjenden ogsaa gaar ind derpaa, derved bliver givet en Løsning ad Delingsveien, som, naar der skal deles, kun er en nøiagtig Conseqvents af det første Skridt, der er

gjort, og ikke i Virkeligheden er uheldigere end den oprindeligt foreslaaede Delingslinie, fordi vi faa, om han saa maa udtrykke sig, lutter rene Elementer i den Del af Slesvig, der vedbliver at høre sammen med Kongeriget; og hvis Fjenden forkaster hin Afgjørelsesmaade, har vi den gunstige Situation at skulle føre Krigen med England ved Siden, hvorved der saaledes aabnes os lyse Udsigter. Krigsministeren gaar ud fra den bestemte Forudsætning, at det Tilsagn om aktiv Hjælp, som England har givet med Hensyn til sit eget Voldgiftsforslag, ogsaa kan faas, naar den nordlige Grændselinie bliver sat ved Flensborg-Tønder (i hvilken Henseende han bemærkede, at han, da han i forrige Geheime-Statsraads-Møde udtalte sig, ikke havde husket rettere, end at efter det engelske Voldgiftsforslag den nordlige af de to Linier, hvorimellem Voldgiftslinien skulde lægges, var Flensborg-Tønder Linien), og under Forudsætning af saadan Garanti tror han, at det, som Situationen er kommen, maa være det for Land og Rige gunstigste.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at det synes Allerhøistsamme, at han fra sin Side har vist Ministeriet al Imødekommen, og han har nu blot det Ønske, at man, ved Siden af at fastholde det Russellske Forslag af 28de Mai, foreslaar en Forlængelse af Vaabenhvilen paa 14 Dage. Hans Majestæt tror vedblivende, at en saadan Forlængelse vil i flere Henseender kunne være af Nytte, og navnlig anser han den ogsaa forsaavidt heldig, som man derved vil faa Leilighed til at høre Rigsraadets Tanker.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at efter hans Overbevisning vil en Forlængelse af Vaabenhvilen, hvis den skulde være opnaelig, hvad han forresten ikke tror, være det, hvorved Hans Majestæt stilles allerværst. De sidste Beretninger fra de Befuldmægtigede gaar udtrykkeligt ud paa, at hvad man gjør, maa man gjøre hurtigt, da det har stor Vanskelighed at holde Toryerne i Parlamentet længer sammen, og en afgjørende Kamp i dette ikke kan ventes, før Conferencen er brudt. Efterat de betydelige Offre, der fra vor Side ere budte, ikke have ført til noget, skjønner han ikke, at det er muligt at faa noget ud af Conferencen, og ved at Parlamentet kom til at gaa fra hinanden, medens Conferencen endnu var sammen, vilde den eneste Chance for os tabes. En Forlængelse af Vaabenhvilen strider imod, hvad alle, som ere os velvilligt stemte, antage at være i vor Interesse, og Hans Majestæt kan være tryk paa, at Rigsraadet, naar Aller-

høistsamme nu erklærer at vilde lade Krigen begynde igjen, hvis ikke Sli-Linien fastholdes af Magterne, vil støtte Hans Majestæt.

Justitsministeren [Casse] og *Indenrigsministeren* [Carlsen] ansaa ogsaa begge dette for aldeles vist.

Krigsministeren [Reich] bemærkede, at efter hans Overbevisning maa Fastholdelse af Sli-Linien betragtes decideret som Krig, og en Forlængelse af Vaabenhvilen paa den Basis vil aldeles ikke kunne nytte os, tvertimod frygter han for, at den vil være til vor Skade.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ikke kan frafalde den bestemte Anskuelse, at Fortsættelse af Krigen uden Assistance er vor Ruin.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] frygtede, at Udsigten til Assistance forsvinder ved Forlængelse af Vaabenhvilen.

Justitsministeren [Casse] bemærkede, at det for ham staar klart, at det ikke vil være rigtigt at forlænge Vaabenhvilen; Lord Russell vil kun vinde ved en Forlængelse, medens vi vilde tabe ved den. Netop naar Hans Majestæt lader Krigen begynde igjen, fordi Allerhøistsamme holder vedblivende fast ved Sli-Linien og tager Conseqventserne heraf, vil det sætte et Liv i den hele Krigsførelse fra vor Side.

Krigsministeren [Reich] yttrede, at derom er det ikke godt at have nogen Mening; men han kan kun i Almindelighed sige, at naar Hans Majestæt befaler Krigens Fortsættelse, gjør Armeen i alle Tilfælde sit Bedste.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at netop derfor er det ham dobbelt svært at forsvare den Blodsudgydelse, en Fornyelse af Krigen vil føre med sig, og Allerhøistsamme kunde ikke andet end vedblivende holde paa Vaabenhvilens Forlængelse i 14 Dage.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at han for det første, som allerede tidligere bemærket, ikke tror, at vi vilde kunne faa en saadan Forlængelse af Vaabenhvilen, og for det andet er der, som forhen fremhævet, fra alle Sider og navnlig i de sidste Rapporter fra vore Befuldmægtigede, gjort opmærksom paa, hvor fordærveligt det vil være, om der kommer til at hengaa længere Tid endnu, inden Conferencen, naar den dog ikke kan føre til noget, brydes. Imidlertid skulde han, da Spørgsmaalet om Forlængelse af Vaabenhvilen er et separat Spørgsmaal, tillade sig allerunderdanigst at foreslaa, at Hans Majestæt ved Siden af at resolve, at Allerhøistsamme holder fast paa det Russellske Forslag af 28de Mai og ikke kan gaa ind paa

noget af de foreliggende andre Forslag, vil tillade, at der telegrapheres til de Befuldmægtigede for at spørge dem, hvorvidt de mene, at en Forlængelse af Vaabenhvilen paa 14 Dage kan opnaas, og hvorvidt de anse en saadan Forlængelse for at maatte være tilraadelig.

Hans Majestæt Kongen udtalte derefter, at Allerhøistsamme, idet han fastholder det Russellske Forslag af 28de Mai og ikke kan gaa ind paa noget af de andre foreliggende Forslag, bifalder, at Conseilspræsidenten, hvad Spørgsmaalet om Forlængelse af Vaabenhvilen angaar, telegraferer til de Befuldmægtigede saaledes som af ham foreslaaet, og vilde Hans Majestæt da have sig forbeholdt at tage Bestemmelse med Hensyn til bemeldte Spørgsmaal, naar Svaret fra de Befuldmægtigede kommer.

Finantsministeren [Monrad] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Sanction af et Udkast til Anordning angaaende en Forandring i Næringskatten paa St. Thomas.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det allerunderdanigst forelagte Udkast til Anordning angaaende en Forandring i Næringskatten paa St. Thomas tillægges Lovskraft.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet fredag d. 24. juni 1864.

Aar 1864, Fredagen d. 24de Juni, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Conseilspræsidenten [Monrad] refererede en allerunderdanigst Beretning, hvorved forelægges Allerhøieste Budskab til det den 25de Juni sammentrædende Rigsraad samt for det Tilfælde, at det ikke maatte behage Hans Majestæt allerhøiest selv at aabne Rigsraadet, et allerhøieste Reskript, der bemyndiger Conseilspræsidenten til at aabne samme.

Idet *Hans Majestæt Kongen* forbeholdt sig til imorgen at tage Bestemmelse om, hvorvidt Allerhøistsamme selv vil aabne Rigsraadet,

behagede Hans Majestæt allernaadigst at approbere det forelagte Budskab til Rigsraadet, dog med følgende Forandringer:

- 1) At i første Punktum i stedet for »vil udkræve« sættes: »vilde udkræve«.
- 2) At i andet Punktum Slutningen »men i Vor, i en dansk Konges Magt stod og staar det ikke egenmægtigt at hæve en lovligt bestaaende Forfatning« udgaar.
- 3) At i femte Punktum istedetfor Hertugdømmerne og Størstedelen af Jylland« sættes: »Størstedelen af Halvøen«.
- 4) At i samme Punktum istedetfor Slutningen »men nu erklærede man sig for ei længer bunden ved det, hvorom man var kommet overens 1851 og 1852« sættes: »men erklærede sig nu for ei længer bunden ved Overenskomsterne af 1851 og 1852«.
- 5) At i Slutningen af sjette Punktum istedetfor »hvor forladt man, selv støttet af et trofast Folk« sættes: »hvor forladede en Konge og hans trofaste Folk«.
- 6) At sidste Punktum Ordene »med hvad Vi og Vort Folk maa lide« udgaa.

Finantsministeren [Monrad] refererede dernæst 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. 4 følgende Lovudkast forelægges, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om Stadfæstelse af foreløbig Lov af 31te Januar 1864 om nogle Forandringer i de ved Lov af 4de December 1863 angaaende Valgene til Rigsraadet foreskrevne Tidsbestemmelser.
- 2) Udkast til Lov angaaende en Krigsskat paa Brænderidriften og Vareindførselen samt Stadfæstelse af foreløbig Lov af 19de Februar 1864 angaaende samme Gjenstand.
3. Udkast til Lov om Stadfæstelse af foreløbig Lov af 24de Februar 1864, hvorved Finantsministeriet bemyndiges til at foretage Forandringer i de for Forberedelserne til de forestaaende Rigsraadsvalg foreskrevne Frister samt til at forandre de foreskrevne Valgdage.
- 4) Udkast til Lov om Stadfæstelse af foreløbig Lov af 4de Juni 1864 om Stiftelsen af en svævende Statsgjæld.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse 4 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsraadet i dets forestaaende Samling.

Finantsministeren [Monrad] refererede dernæst tvende allerunder-

danigste Forestillinger angaaende Entledigelse og Udnævnelse af Medlemmer af Rigsraadet, hvori indstilles resp.:

At Deres Majestæt allernaadigst vil entledige Generallieutenant, Kammerherre, Chef for det Kongelige Artilleri M. v. Lüttichau, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, fra hans Function som Medlem af Rigsraadet, samt ligeledes allernaadigst udnævne Gaardmand I. Rasmussen Jacobsen af Lundby paa Thorseng til at indtræde som Medlem af Rigsraadets Landsting; og

At Deres Majestæt allernaadigst vil udnævne Kammerherre, Præsident i den Kongelige Appellationsret for Hertugdømmet Slesvig, Dr. juris C. L. E. v. Stemann, Storkors af Dannebrogordenen, Skibsrheder C. Jensen jun., Raadmand i Sønderborg, Ridder af Dannebrog, og Skibsrheder P. W. Brandt i Ærøeskjøbing til at indtræde som Medlemmer af Rigsraadets Landsting.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ønsker for Fremtiden at modtage Forestillinger om Udnævnelse af kongevalgte Medlemmer af Rigsraadet i Kabinettet, og Allerhøistsamme ønsker dernæst ogsaa, at der fremtidigen bringes flere i allerunderdanigst Forslag, som han kan vælge imellem. Endelig ønsker Hans Majestæt tillige, at der herefter med Hensyn til dem, der foreslaas, meddeles i Forestillingen nærmere Oplysninger, for at Allerhøistsamme derved kan sættes istand til selv at bedømme, om de paagjældende maa anses velskikkede til at sættes ind i Rigsraadet.

Finansministeren [Monrad] bemærkede, at det er den hidtil brugte Forretningssgang som han ved denne Leilighed ganske har fulgt. Han har med Hensyn til de Personligheder, der kunde være at bringe i Forslag, ladet anstille de Undersøgelser, som han ansaa nødvendige, og det er efter Samraad med sine Colleger, at de foreliggende Indstillinger ere skete. Han har derhos, i Overensstemmelse med hvad der hidtil har været brugt, forinden han nedlagde de refererede allerunderdanigste Forestillinger, tilskrevet de fire i Forslag bragte Mænd, at han var sindet at indstille dem til den paagjældende Udnævnelse og derfor ønskede at erfare, om de vare villige til at modtage denne. Først efter at have faaet deres Erklæring om, at de vare villige hertil, har han gjort sine allerunderdanigste Indstillinger, og det maatte derfor være ham meget ønskeligt, at Hans Majestæt vilde i dette Tilfælde allernaadigst tage disse tilfølgende.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme fandt, at der

ikke forud bør skrives til de Vedkommende, forinden den allerunderdanigste Forestilling nedlægges, da han derved paa en Maade bindes og ikke har den Frihed til at bestemme sig i Valget, som tilkommer ham. Hans Majestæt maatte derfor ogsaa ønske en anden Fremgangsmaade i saa Henseende iagttaget for Fremtiden.

Finansministeren [Monrad] kunde heller ikke andet end finde det rigtigere og mere passende, at for Fremtiden Hans Majestæts Bestemmelse indhentes med Hensyn til Udnævnelsen af kongevalgte Medlemmer, forinden der skrives til Vedkommende, og han skulde blot tillade sig at gjentage, at han ved den i nærværende Tilfælde brugte Fremgangsmaade kun har rettet sig efter, hvad der hidtil er sket.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter, med Henhold til hvad Allerhøiøstsamme allerede havde udtalt, allernaadigst at approbere de foreliggende allerunderdanigste Indstillinger.

Marineministeren [Lütken] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved resp. følgende 3 Lovudkast forelægges, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om Stadfæstelse af Foreløbig Lov angaaende extraordinær Udskrivning til Søkrigstjenesten.
- 2) Udkast til Lov om Stadfæstelse af Foreløbig Lov om Undersøgelse og Paakjendelse af Sager betreffende opbragte fjendtlige eller mistænkelige Skibe.
- 3) Udkast til Lov om Stadfæstelse af Foreløbig Lov angaaende at Søetatens combinerede Ret maa sættes med et mindre Antal Dommere end det i Krigsartikelsbrevet af 29de Juli 1756 § 749 fastsatte.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve disse tre Lovudkast allerhøiøst approberede til Forelæggelse for det nu sammentrædende Rigsraad.

Justitsministeren [Casse] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Bødkersvend Christen Jensens Hustru Ane Margrethe Hansdatter heraf Staden, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den Bødkersvend Christen Jensens Hustru Ane Margrethe Hansdatter heraf Staden ved Kjøbenhavns Criminal- og Politiretsdom af 2den f. M. for 4de Gang begaaet Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 16 idømte Straf af Tugthusarbejde i 8 Aar maa eftergives hende, imod at hun hensættes til Forbedringshuset i 1 Aar.

Hans Majestæt Kongen behagede allernaadigst at bifalde denne Indstilling, dog saaledes, at den paagjældende, istedetfor at lide efter Dommen, hensættes til 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Justitsministeren [Casse] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafseftergivelse for Ane Larsdatter af Annise Mark, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Ane Larsdatter af Annise Mark allernaadigst maa eftergives den Straf, som hun, for med 3 forskjellige Mandspersoner at have avlet 3 uægte Børn, efter Loven har gjort sig skyldig til at lide.

Hans Majestæt Kongen bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Mulfts Nedsættelse for Bogtrykker Sally Bendix Salomon og Mulfts Eftergivelse for Undercorporal ved 1ste Infanteri-Regiment Carl Vilhelm Fogth.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Bogtrykker Sally Bendix Salomon heraf Staden den Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse tillagte Andel af den ham ved Høiesterets Dom af 11te Februar d. A. for Udbredelse af fremmede Lotteriplaner, i Medfør af Plakat af 12te September 1823, til lige Deling mellem vedkommende Angiver og Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse idømte Mulkt af 100 Rd., og lige allernaadigst at eftergive Undercorporal af 1ste Infanteri-Regiment Carl Vilhelm Fogth den ham ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 8de December f. A. for samme Forseelse, ligeledes i Medfør af Plakat af 12te September 1823, til lige Deling mellem Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse og vedkommende Angiver idømte Mulkt af 100 Rd.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Casse] en allerunderdanigst Forestilling angaaende fuldstændig Ophævelse af Ægteskabet mellem Vognmandskarl Niels Jensen og hans fraseparerede Hustru.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ægteskabet mellem Vognmandskarl Niels Jensen af Kjøbenhavn og hans i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Ane Rasmusdatter af Sundbyvester maa være aldeles ophævet, og at det maa tillades sidstnævnte at indgaa nyt Ægteskab.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet tirsdag d. 28. juni 1864.

Aar 1864, Tirsdagen d. 28de Juni, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende eventuel Forelæggelse for Rigsraadet af Udkast til Lov angaaende Bemyndigelse for Finantsministeren til af Statskassen at udrede Betalingen af et af Hendes Kongelige Høihed Arveprindsesse Caroline stiftet Laan.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt Kongen* allernaadigst at bemyndige Finantsministeren til, naar det efter Omstændighederne findes hensigtsmæssigt, at forelægge Rigsraadet bemeldte Lovudkast.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Monrad] 5 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 5 Lovudkast, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om Bevilling af overordentlige Indtægter og Udgifter i Finantsperioden 1864—66.
- 2) Udkast til Lov om nye Statslaan.
- 3) Udkast til Lov om Udstedelsen af Kreditbeviser.
- 4) Udkast til Lov om Tilbagebetaling af Differentsen mellem den efter Lov af 4de Juli f. A. erlagte Indførselstold med Krigsskattillæg af et Parti Tobaksblade og de før den 1ste April d. A. herfor pligtige Afgifter.
- 5) Udkast til Lov om Pensionering af de Hofbetjente, som have staaet i Høiselig Landgrevinde af Hessen, Prindsesse til Danmark Louise Carlottes Tjeneste.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve samtlige disse 5 Lovudkast allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsraadet i dets nuværende Samling.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Monrad] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges følgende 3 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Pensioner i Anledning af Thronskiftet.
- 2) Udkast til Lov om Pension for Geheimeconferentsraad, Kammerherre Frederik Ferdinand Tillisch.

3) Udkast til Lov om Pensionstillæg for Generalmajor, Kammerherre Frederik Emanuel Blücher.

Ogsaa disse tre Lovudkast blev i Overensstemmelse med Indstillingerne allerhøist approberede til Forelæggelse for det nu forsamlede Rigsraad, idet Hans Majestæt, hvad det første af dem angik, derhos anbefalede til Finantsministeren efter bedste Evne at virke for, at den afdøde Konges Embedsmænd og Betjente blive i økonomisk Henseende stillede mindre uheldigt, end Tilfældet for mange iblandt dem vil være efter Udkastet.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at han med Hans Majestæts Tilladelse skulde nævne en Sag, som ellers ikke hører under Geheime-Statsraadet.

Der var i April Maaned kommet i Anledning af Hans Majestæts Thronbestigelse en Adresse fra endel Embedsmænd og Indvaanere i Reykjavik, som han havde forelagt Allerhøistsamme, og Hans Majestæt havde da paalagt ham allerunderdanigst at forelægge Udkast til et Svar paa denne Adresse. Efter senere Efterretninger, som han nylig havde modtaget fra Island, havde man der ikke været tilfreds med Maaden, hvorpaa bemeldte Adresse var affattet, og man havde i den Anledning opfordret til at holde nogle offentlige Møder forskjellige Steder omkring i Landet for at indbringe en almindelig Adresse overensstemmende med, hvad der paa disse Møder maatte blive vedtaget. Han var nu derfor i Tvivl, om det vilde være rigtigt at give Svar paa hin særlige Adresse, og han troede ialtfald, at det, forsaavidt der i Adressen, som er i høi Grad loial, er yttret det Haab, at Hans Majestæt vil i det hele sørge for Udviklingen af Islands Interesser paa det Grundlag, som er lagt af Allerhøistsammes Forgjænger, vil, da man, hvad dette Grundlag for Ordningen af Islands Forfatningsforhold angaar, oprindelig er fra Regjeringens Side kommen ind paa en mindre heldig Vei, være rettest, at der i Svaret paa den foreliggende Adresse, ved Siden af Tilkjendegivelsen af Hans Majestæts allerhøieste Tilfredshed med dens loiale Udtalelser, tillige, i Overensstemmelse med hvad der i den Kongelige Bekjendtgjørelse til det sidstforsamlede Althing blev svaret paa en Petition betræffende Islands forfatningsmæssige Stilling, siges, at Ordningen af Islands Forfatningsforhold ligger Hans Majestæt paa Hjerte og vil blive søgt snarest muligt fremmet igjennem de, ved en Commissions Nedsættelse i det Øiemed, af den høisalige Konge indledede og derefter senere

fremdeles fortsatte Forhandlinger. Justitsministeren vilde saaledes udbede sig Hans Majestæts Tilladelse til at lade en Yttring i denne Retning indflyde i det Udkast til et Svar paa Adressen, som han skulde have den Ære en af de allerførste Dage allerunderdanigst at forelægge.

Hans Majestæt Kongen meddelte allernaadigst den af Justitsministeren begjærte Tilladelse.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet fredag d. 1. juli 1864.

Aar 1864, Fredagen d. 1ste Juli, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts alderhøieste Præsidium.

Udenrigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fremdeles fraværende.

Indenrigsministeren [Carlsen] forelæste en Skrivelse af 27de Juni, med Bilag, fra Amtmanden over Randers Amt, hvori der, i Anledning af en Bekjendtgjørelse fra General Falkenstein af 26de s. M. om, at Nørrejylland Bestyrelse er overgaaet til de allierede Armeers Administration, som Embedsmændene have at underkaste sig, saaledes at de navnlig til den aflevere Skatter og Landets andre Indkomster, forlanges Instruction om, hvorledes der i denne Henseende skal forholdes af Embedsmændene.

Efter at have oplæst disse Aktstykker bemærkede Indenrigsministeren, at det forekom ham, at man ikke fra Regjeringens Side kan give en Instrux, som skulde gaa ud paa en Bemyndigelse for Embedsmændene til at træde i den fjendtlige Regjeringens Tjeneste; en saadan Bemyndigelse vilde bringe Embedsmændene i stor Forlegenhed og i høi Maade lette Fjenden at udsuge Landet, medens Embedsmændene derimod, saasomt de kunne indskyde sig under Ed og Pligt, vilde i mange Tilfælde kunne vægre sig ved at opfylde de Forlangender, der maatte stilles til dem. Der var alt under 29de Februar givet Embedsmændene i Jylland en Instrux, ifølge hvilken de alene bør efterkomme saadanne fjendtlige Requisitioner, der gaar ud paa Naturelforpleining og Vognbefordring, og det ikkun forsaavidt Revisi-

tionerne støttes af en tilstedeværende tilstrækkelig fjendtlig Troppestyrke. Til denne tidligere Instrux mente Indenrigsministeren, at man maa ved nærværende Leilighed henholde sig, idet man, ved at henvise vedkommende Embedsmænd til den, forresten maa overlade det til deres Conduite, hvor vidt de i hvert enkelt Tilfælde kunde gaa, og hans Forslag gik derfor ud paa, at der svares i Overensstemmelse hermed.

Sluttelig tilføiede han endnu, at han og Kongerigets øvrige Ministre havde igaar været samlede med de jyske Rigsraadsmedlemmer for at høre deres Tanker med Hensyn til det foreliggende Spørgsmaal, og at Stemningen imellem dem havde været ganske almindelig for, at man ikke kunde instruere Embedsmændene om at træde i den fjendtlige Regjerings Tjeneste, idet de Tilstedeværende tillige havde erklæret, at de ikke, selv i de Tilfælde, at Embedsmændene skulde blive jagede bort, nærede nogen Frygt for, at den hele Ordning af Forholdene i Jylland skulde opløse sig i Forvirring, da der allerede under Krigsforholdene har været i Virksomhed en hel Del Committéer, som ere blevne dannede i det Øiemed at lette Administrationen.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at det, som gjør den store Forskjel mellem Slesvig, hvor man har ladet Embedsmændene underkaste sig den faktiske Autoritet, og Jylland, er, at Slesvig betragtes af Fjenden som et tydsk Land, medens derimod Jylland bliver behandlet af ham som et complet fjendtligt Land. Hvis man paa lagde de jyske Embedsmænd at underordne sig den fjendtlige Autoritet, maatte de fordele paa Distrikterne de overordentlige Krigs-Contributioner, som man forud kan vide, at Fjenden vil lægge paa Landet, de maatte inddrive Pengene og i fornødent Fald sætte Restanternes Effecter til Auktion; de vilde ved paa den Maade at gjøre sig til Redskaber for Fjenden komme i en falsk Stilling til Befolkningen, og naar Fjenden først havde i den hele danske Administration saadant et færdigt Maskineri, vilde dette efter det Sindelag, man kjender hos ham, blive benyttet til at udsuge Landet. Der havde derfor heller ikke i den Samling, man igaar havde havt med de jyske Rigsraadsmedlemmer, nogen af alle Stemmerne erklæret sig for, at det var noget, som der paa nogen Maade kunde være at gaa ind paa, at give Embedsmændene et saadant Paalæg som ommeldt, og han var ganske enig med Indenrigsministeren i, at man skal holde sig til den tidligere Instrux af 29de Februar.

Justitsministeren [Casse] yttrede, at det efter hans første Opfat-

telse var forekommet ham betænkeligt at stille Embedsmændene saaledes, at de ikke faktisk underkaste sig den fjendtlige Autoritet, men efter nærmere Overveielse af Forholdene, og navnlig ogsaa efter de Udtalelser, som i det omtalte Møde igaar havde fundet Sted fra de jydsk Rigsraadsmedlemmers Side, var han kommen til den Overbevisning, at det vil være det rigtige at følge den af Indenrigsministeren anbefalede Fremgangsmaade.

Marineministeren [Lütken] sluttede sig til Indenrigsministeren.

Ministeren for Hertugdømmet Slesvig [Johannsen] bemærkede, at han i Principet vilde mene, at Embedsmændene skulde instrueres til faktisk at underkaste sig det fjendtlige Herredømme; men da han ikke nærmere kjender Forholdene i Jylland, navnlig ikke Communalforfatningen, og da han ogsaa maa lægge Vægt paa Udtalelserne af de jydsk Rigsraadsmedlemmer, skulde han underordne sig sine Collegers Mening.

Krigsministeren [Reich] yttrede, at det var gaaet ham som Justitsministeren, og at det første Indtryk havde været decideret for, at Embedsmændene skulde underkaste sig det faktiske Herredømme, men ved nærmere at overveie Sagen er han kommen til det Resultat, at han tror, at det rigtige er ikke at give Embedsmændene Paalæg om en saadan Underkastelse. Navnlig den Tanke, at de kongelige Embedsmænd, hvis det Paalæg gaves dem, skulde i Embeds Medfør gjøre de mest oprørende Executioner for at inddrive Contributioner for Fjenden, var for ham afgjørende; Indvaanerne vilde aldeles ikke kunne forstaa, at det kunde være Embedsmændenes Embedspligt.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøiøstsamme, da Fjenden faktisk er i Besiddelse af Landet, vel havde været i nogen Tvivl, om det dog ikke var rettest at lade Embedsmændene underkaste sig det fjendtlige Herredømme; men Allerhøiøstsamme indsaa paa den anden Side vel, hvorledes Fjenden vilde kunne benytte det Maskineri, han vilde have i den hele danske Administration, til at udsuge Landet, og Allerhøiøstsamme bifaldt derfor Indenrigsministerens foreliggende Forslag.

Krigsministeren [Reich] meddelte et fra den Kongelige Gesandt i London modtaget Telegram af 28de Juni angaaende et Tilbud fra 50 engelske Frivillige om med egne Vaaben at tage Del i Krigen og paa egen Bekostning at begive sig hertil.

Hans Majestæt Kongen fandt, at man kun med Taknemmelighed

kan tage imod dette Tilbud, idet det iøvrigt følger af sig selv, at de paagjældende maa underkaste sig vore militære Forskrifter.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet onsdag d. 6. juli 1864.

Aar 1864, Onsdagen d. 6te Juli, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Ministeren for Kirke og Undervisningsvæsenet var fremdeles fraværende.

Protokollerne over Geheime-Statsraadets Møder fra den 23de Mai til den 1ste Juli incl. bleve oplæste og ratihaberede.

Paa dertil af *Conseilspræsidenten* [Monrad] given Anledning yttrede *Udenrigsministeren* [Quaade], at naar han skulde udtale sig om den politiske Situation i det hele for Danmark, saa er der, hvis vi ikke faa Bistand fra England, og dertil er der en overordentlig ringe Udsigt, intet, som kan hjælpe os uden Tid. Muligheden er der, for at vi kunne faa Hjælp fra England, men den er fjern, og kommer Hjælpen ikke, hvad der i Løbet af denne Uge vil vise sig, naar de Forhandlinger, der i Øieblikket føres i Parlamentet, ere endte, er det kun af en Standsning, som giver os Tid til at oppebie bedre Chancer, at vi kunde haabe noget, thi alt, hvad Øieblikket nu kan bringe med sig for os, kan kun være uheldigt. Men en saadan Standsning kan alene ske ved en Vaabenstilstand, da, saalænge den varer, intet definitivt med Hensyn til vor Sag sker uden den danske Regjerings Samtykke, medens der derimod, naar Krigen bliver ved, maaske vil ske Ting i Hertugdømmerne, som kunne præjudicere en endelig Afgjørelse. Nu, efterat Als er tabt, vil det imidlertid være meget vanskeligt at faa en Vaabenstilstand, og det er heller ikke let at sige, ad hvilken Vei vi skulde faa den, da vi jo ingen direkte Forbindelse har med de krigsførende Magter. Den eneste Maade, der i saa Henseende frembyder sig, er, at man henvender sig igjennem en venskabelig Magt, og England er da den Magt, som staar nærmest, idet den vedligeholder den diplomatiske Forbindelse for os.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at Allerhøistsamme vilde anse det for bedre, at den commanderende General henvendte sig til den

fjendtlige General med Forslag om Vaabenhvile, og at man saa, naar man først havde faaet Vaabenhvile, gjorde igjennem det engelske Kabinet, eller maaske hellere igjennem en aldeles udenforstaaende Magt, f. Ex. Belgien, Skridt til at tilvejebringe en Vaabenstilstand.

Udenrigsministeren [Quaade] yttrede, at der intet kunde være tilhinder for den af Hans Majestæt nævnte Fremgangsmaade. Han troede imidlertid, at det vil være den korrekteste Vei at henvende sig til England, og den engelske Regjering vil ogsaa mindre være udsat for et Afslag fra de krigsførende Magters Side, end naar vi selv gjøre dem direkte Forslag.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at han anser det for en Selvfølge, at man, forinden der gjøres noget afgjørende Skridt i den ene eller i den anden Retning, oppebier Slutningen af Forhandlingerne i det engelske Parlament. Det forekom ham dernæst, at Udenrigsministerens Udtalelse med Hensyn til Situationen ikke ganske stemmede med, hvad Udenrigsministeren havde yttret i en Samtale, han havde havt med ham strax efter hans Tilbagekomst fra England. Udenrigsministeren havde nemlig da meddelt ham, at han paa Tilbageveien havde i Brüssel havt en Samtale med den Kgl. Gesandt ved det franske Hof, hvorefter den franske Udenrigsminister under en Samtale, som en af de nærmest forudgaaende Dage havde fundet Sted mellem ham og Gesandten, havde ladet falde Yttringer i den Retning, at det maaske kunde være muligt, at Frankrig, naar vi henvendte os derom til Keiseren, kunde være villigt til at paatage sig Ordningen af vor Sag. *Conseilspræsidenten* var bleven frapperet ved denne Meddelelse, thi han var selv under sine Overveielser om Stillingen kommen til den Anskuelse, at en Henvendelse til den franske Keiser vilde være det rigtige Skridt for os at gjøre. Han antager saaledes nu, at dette bør forsøges, men vidste imidlertid ikke, hvad der havde forandret Udenrigsministerens Opfattelse af Forholdene, siden han havde havt den ommeldte Samtale med ham.

Udenrigsministeren [Quaade] yttrede, at naar han ikke idag havde berørt den Samtale, han havde havt med den Kgl. Gesandt ved det franske Hof, saa var det, fordi han aldeles ikke havde troet, at der fra Regjeringens Side var Tale om det Skridt at henvende sig til den franske Keiser. Gjør man dette Skridt, saa overdrager man Keiseren Afgjørelsen af hele vor Sag, og som Tingene ligger for, kan Keiseren ikke give en saadan Afgjørelse uden meget stor Territorial-

Afstaelse fra vor Side. Vil Regjeringen nu have en Fred, kan det være et hensigtsmæssigt Skridt, saaledes at henvende sig til Keiseren, men Fred opnaas ikke i Øieblikket uden Sønderlemmelse af det danske Monarki, og Udenrigsministeren siger nu vel ikke, at en Sønderlemmelse kan tilsidst undgaas, men muligt er det dog, at den kan undgaas ved at vinde Tid. Han er saaledes ganske enig i, at det er et Middel, man kan anvende, at gaa til Keiseren, men man maa saa kun ogsaa resignere sig til, at det er en endelig Fred, man faar, og at den ikke sker uden stor Territorial-Afstaelse. Han tror derimod ikke, at Sagen er kommen saa vidt, at man om en Vaabenstilstand behøver at henvende sig til Keiser Napoleon.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at det vistnok er ganske rigtigt, at det vil være forbundet med stor Territorial-Afstaelse at faa Fred ved nu at henvende sig til den franske Keiser, men han ser heller ikke, hvorledes man paa den anden Maade undgaar det samme, og han kan ikke nægte, at han, som Sagerne staar, maa anse det for rigtigst at gjøre hint Skridt. Det forekommer ham at være aldeles tydeligt, at der er en Forstaelse mellem Rusland, Preussen og Østerrig med Hensyn til alle de svævende politiske Spørgsmaal, og det staar navnlig for ham, som om Rusland har opgivet videre at interessere sig for Danmark og med Hensyn til vor Sag gjort Tydskland alle Indrømmelser, kun at Rusland sikkres imod, at der bliver tilveiebragt et Skandinavien. Hvis Sagerne stille sig saaledes, forekommer det ham, at en direkte Henvendelse til de krigsførende Magter kun giver Udsigt til at føre til større Territorial-Afstaelse, end hvis Keiser Napoleon vilde tage Sagen i sin Haand. At Keiseren vil gjøre det, er jo imidlertid paa ingen Maade sikkert, men hvis han vil, finder *Conseilspræsidenten*, at Chancen er for, at vi paa den Maade ville kunne opnaa det meste. Det er sikkert, at den engelske Regjering har med sin hele Optræden og ved dens Trudseler, som have vist sig ikke at betyde noget, tabt al moralsk Indflydelse; Keiser Napoleon staar derimod i en saadan Stilling, at *Conseilspræsidenten* tror, at hans Udtalelse vil udøve betydelig Indflydelse paa de krigsførende Magter.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme finder det keiserlig franske Kabinets hele Holdning overfor Danmark saa liden Tillid indgydende, at han ikke kan føle sig tilskyndet til nu at henvende sig til Keiseren. Lige fra Begyndelsen har Frankrig kun raadet til

Ting, som vare forbundne med store Opoffrelser for Danmark, og allerede Keiserens bekjendte Brev til Prindsen af Augustenborg fandt Hans Majestæt var en Fornærmelse. Hans Majestæt tror det derfor rigtigst enten at henvende sig direkte til de krigsførende Magter eller til en Souveræn, som Allerhøiøstsamme selv kjender: Kongen af Belgien, der nyder største Anseelse i Europa.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at den franske Keiser dog udøver en ganske anden betydelig Indflydelse. Keiseren har derhos fra Begyndelsen af været saa overordentlig consequent, idet det stadigt er Nationalitets-Principet, han har villet gjøre gjældende som noget, der skulde være afgjørende. Medens der var Chance for at faa engelsk Hjælp med Hensyn til Sli-Linien, var Nationalitets-Principet i vor Disfaveur, men nu, som Tingene stille sig, bliver Anvendelsen af dette Princip til vor Faveur.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøiøstsamme hellere henvender sig til det engelske Kabinet end til Frankrig.

Udenrigsministeren [Quaade] bemærkede, at naar der er Spørgsmaal om at faa en endelig Afgjørelse, en Fred, kan det efter hans Overbevisning ikke nytte nu at henvende sig til England, men man maa da gaa direkte enten til Keiser Napoleon eller til vore Modstandere; det kan imidlertid vel være, at Keiseren nægter at indlade sig paa at afgjøre Sagen, og Freden vil ialtfald kun kunne naas med de allerstørste Opoffrelser. Som han allerede tidligere har udtalt, anser han det iøvrigt ikke aldeles umuligt at faa en bedre Afgjørelse, naar der kun kan vindes Tid, men Betingelsen er en Vaabenstilstand paa 6 eller 9 Maaneder, som de tyske Magter havde ønsket, eller længere, om det skulde være. Vi ved ikke, hvad der kan ske i den Tid til vor Faveur, vi vinde al den Tid til at vente paa alle Slags Begivenheder, og i statsretlig-politisk Henseende sker der, naar der er Vaabenstilstand, intet, som kan præjudicere en endelig Afgjørelse. Saalænge vi ere istand til at forsvare Fyn endnu, hvorvidt vi ere istand dertil, derpaa vil det jo meget bero, vil der maaske være Mulighed for at faa en Vaabenstilstand, som vi kunne gaa ind paa; og naar det gjælder om at skaffe Tid ved Tilveiebringelse af Vaabenstilstand, saa er det naturligste at henvende sig til England, og intet er derved bortgivet fra vor Side.

Indenrigsministeren [Carlsen] yttrede, at det, naar det gjælder om at faa en endelig Afgjørelse, forekom ham naturligt at være det sidste

at henvende sig direkte til de tydske Magter, og at man hellere først maa gaa til den franske Keiser.

Hans Majestæt Kongen ansaa det for et overordentlig farligt Spil at betro sig til Keiseren. Hvad en Vaabenstilstand angik, som efter Hans Majestæts Mening er det nødvendige, da var Allerhøiøstsamme ganske beredt til at henvende sig til England.

Conseilspræsidenten [Monrad] bemærkede, at Freden er det nødvendige. Ved en Vaabenstilstand maa ikke overses det farlige i, at den faktiske Tilstand vil være et fuldkommen roligt Herredømme for vore Modstandere over begge Hertugdømmerne; det kan da være Tydskland det samme, hvorlænge Vaabenstilstanden bliver trukken ud, Tiden vil blive benyttet til at bearbejde Stemningen i Slesvig, og medens for hver Dag Udsigten til at bevare det danske Element i Slesvig svinder, bliver Faren desto større for, at hele Hertugdømmet gaar tabt, og saa kan der muligt komme Chance for et Slesvig-Holsten i Personal-Union.

Da imidlertid det Spørgsmaal, om man skal henvende sig til den franske Keiser eller ikke, vistnok er for vigtigt til at afgjøres allerede i nærværende Geheime-Statsraads-Møde, og da Tiden desuden alt nu var saa langt fremrykket, at flere af Ministrene ikke længere vilde kunne blive tilstede, idet deres Nærværelse i Rigsraadet er uundgaaelig nødvendig, vilde *Conseilspræsidenten* tillade sig at henstille, om det ikke maatte behage Hans Majestæt at hæve Mødet og beramme et nyt Møde til Sagens Foretagelse en af de allerførste Dage, da det, hvis man skal henvende sig til Frankrig, væsentligt kommer an paa at handle med Hurtighed ikke mindre end med Bestemthed.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet og berammede et nyt Møde til førstkommende Fredag Kl. 10 $\frac{1}{2}$.

J. Liebe.

Møde i geheimestatsrådet fredag d. 8. juli 1864.

Aar 1864, Fredagen d. 8de Juli, var det Geheime-Statsraad forsamlet i Hans Majestæt Kongens Palais under Hans Majestæts allerhøieste Præsidium. Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet var fremdeles fraværende.

Conseilspræsidenten [Monrad] yttrede, at efter Hans Majestæts

Opfordring til ham har Ministeriet indgivet sin Dimission, hvilken han herved tillod sig allerunderdanigst at overrække; og da Ministeriet saaledes fra nu af, med Undtagelse af Krigsministeren og Marineministeren, der selvfølgelig maa betragtes som fuldt fungerende, kun kan besørge de løbende Sager, troede han ikke, at de til Foretagelse i Geheime-Statsraadet idag anmeldte Sager ville kunne foretages.

Hans Majestæt Kongen takkede Conseilspræsidenten og samtlige øvrige Ministre for den Iver og Dygtighed, de have lagt for Dagen. Hans Majestæt tilføiede, at det ikke er af personlige Hensyn, at Allerhøistsamme anser Forandring af Ministerium for nødvendig, men at det er paa Grund af Landets faretruende Stilling, han har troet at skyldte at gjøre Forsøg, om der ikke ved en Vexel af Personer vil kunne opnaas noget.

Conseilspræsidenten [Monrad] aflagde paa Ministeriets Vegne Tak for den Naade og Tillid, som Hans Majestæt hidtil har vist det. Han beklagede, at Omstændighederne have været saa farlige og ugunstige, at Ministeriet desværre ikke har kunnet bringe Sagerne til det Resultat, som havde været at ønske; men han bad tillige Hans Majestæt være overbevist om, at intet vil være ham og øvrige hidtilværende Ministre kjærere, end at Forsøget, som Hans Majestæt nu gjør, maa lykkes, og at deres Efterfølgere maa være heldigere, end de selv have været. Under Omstændigheder som de forhaandenværende at fritages for en saadan Byrde, som nu i saa lang Tid har tynget paa Ministeriets Skuldre, kunde ikke andet end være et Gode, og han udtalte derhos sin og sine Collegers Taknemmelighed for, at Hans Majestæt allernaadigst har fritaget dem for den Byrde.

Hans Majestæt hævdede derpaa Geheime-Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Ministerkonferencens forhandling

Om de ministerkonferencer, der kunne afholdes i de tilfælde, hvor kongen var forhindret i at præsidere i gehejmestatsraadet, se Statsraadets Forhandlinger bd. VII, s. 549. Sammesteds er omtalt den protokol, der anvendtes til indførelse af konferencens forhandlinger.

I det 2. ministerium Hall afholdtes i perioden fra nytaar 1863 og indtil Frederik VII.s død kun en enkelt ministerkonference, nemlig 24. sept. 1863. Forhandlingerne fra denne konference findes optaget i ovennævnte protokol pag. 117–23.

Ministerkonferencen torsdag d. 24. september 1863.

Aar 1863, Torsdagen den 24de September, blev i Henhold til Forfatningsloven af 2den October 1855 § 15, afholdt en Ministerconference under Forsæde af Conseilspræsidenten.

I Overensstemmelse med den allerhøieste Resolution af 3die December 1855 afholdtes Conferencen i den almindelige Geheime-Statsraads-Sal paa Christiansborg Slot.

Samtlige Ministre vare tilstede med Undtagelse af Ministeren for Hertugdømmet Slesvig, der var fraværende paa en Reise.

Hans Kongelige Høihed Prinds Christian til Danmark var ligeledes fraværende paa en Reise.

Protokollen blev, overensstemmende med den forommeldte § i Forfatningsloven af 2den October 1855, ført af Statssekretæren.

Conseilspræsidenten [Hall] refererede en allerunderdanigst Beretning, hvorved til allerhøieste Underskrift forelægges tvende Udkast: det ene til et allerhøieste Reskript, hvorved han allernaadigst bemyndiges til at aabne det den 28de dennes sammentrædende Rigsraad, det andet til et allerhøieste Budskab til Rigsraadet.

Conferencen tiltraadte, at begge disse Udkast fremlægges til allerhøieste Underskrift.

Fremdeles refererede *Conseilspræsidenten* [Hall] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udkast til Grundlov for Kongeriget Danmark og Hertugdømmet Slesvigs Fælledsanliggender samt til Valglov

for Rigsraadet, idet han indstillede, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at approbere de allerunderdanigst vedlagte Udcast til en Grundlov for Kongeriget Danmark og Hertugdømmet Slesvigs Fælledsanliggende og til en Valglov for Rigsraadet til Forelæggelse for det den 28de d.M. sammentrædende Rigsraad.

Conferecen tiltraadte denne Indstilling.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend den Entwurf eines Sonderbudgets über die Einnahmen und Ausgaben des Herzogthums Holstein pro 1863/64, indem er allerunterthänigst beantragte, ob nicht der allerunterthänigst angeschlossene Entwurf eines Budgets über die Einnahmen und Ausgaben des Herzogthums Holstein für das Finanzjahr 1863/64 soweit sie das Ministerium für das Herzogthum Holstein sortiren, allerhöchst zu approbiren sein möchte.

Conferecen tiltraadte denne Indstilling.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend das Budget der Kieler Universität für das Finanzjahr 1863/64, indem er allerunterthänigst beantragte, ob nicht der angeschlossene Entwurf eines Budgets der Kieler Universität für das Finanzjahr 1863/64 allerhöchst zu genehmigen sein möchte.

Conferecen tiltraadte denne Indstilling.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Begnadigung des unter dem 6ten Februar 1847 wegen Falschmünzerei zu lebenswieriger Zuchthausstrafe verurheilten Claus Christian Eskan aus Rendsburg, indem er allerunterthänigst beantragte, ob nicht der mittelst Erkenntnisses des Oberappellationsgerichts zu Kiel vom 6ten Februar 1847 wegen Verfertigung und betrüglichen Ausgebens falscher Münzen zu lebenswieriger Zuchthausstrafe verurheilte Claus Christian Eskan aus Rendsburg an dem bevorstehenden Geburtstage Ew. Königlichen Majestæt aus allerhöchster Gnade aus den Strafanstalten zu entlassen sein möchte.

Conferecen tiltraadte denne Indstilling.

Der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg [Hall] referirte eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Begnadigung des unter dem 31sten August 1861 wegen Brandstiftung von dem Segeberger Magistrate zu dreijähriger Zuchthausstrafe verur-

theilten Christian Friedrich Behncke aus Neuengörs, Amte Traventhal, indem er allerunterthänigst beantragte, ob nicht der in Gemässheit Rescripts der holsteinischen Obercriminalgerichts vom 29sten August 1861 unter dem 31sten August s.J. von dem Segeberger Magistrat wegen Brandstiftung zu dreijähriger Zuchthausstrafe verurtheilte Züchtling Christian Friedrich Behncke aus Neuengörs, Amte Traventhal, an dem bevorstehenden Geburtstage Ew. Königlichen Majestät aus allerhöchster Gnade aus der Strafanstalt zu entlassen sein möchte.

Conferencen tiltraadte denne Indstilling.

Schliesslich referirte *der Minister für die Herzogthümer Holstein und Lauenburg* [Hall] eine allerunterthänigste Vorstellung betreffend die Begnadigung des wegen Raubmords auf Lebenszeit in die Strafanstalten abgelieferten Züchtlings Johann Nicolaus Schuldt aus Sct. Michaelisdonn in der Landschaft Süderdithmarschen, indem er allerunterthänigst beantragte, ob nicht der wegen begangenen Raubmordes zur Todesstraf verurtheilte, jedoch zur lebenswierigen Zuchthausstrafe begnadigte Johann Nicolaus Schuldt aus Sct. Michaelisdonn in der Landschaft Süderdithmarschen an dem bevorstehenden Geburtstage Ew. Königlichen Majestät aus allerhöchster Gnade aus den Strafanstalten zu entlassen sein möchte.

Conferencen tiltraadte denne Indstilling.

Marineministeren [Bille] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om overordentligt Tillæg til det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 i Finantsperioden 1862-64 for Marineministeriets Vedkommende.

Conferencen tiltraadte Indstillingen om, at dette Lovudkast aller-naadigst maa approberes til Forelæggelse for det nu forestaaende Rigsraad, dog, efter *Finantsministerens* [Fengers] derom gjorte Forslag, saaledes, at den Sum, som bliver at overføre fra Finantsperioden for 1860-62, opføres med 14.809 Rd. 89 Sk. som det Beløb, der paahviler Kongeriget og Hertugdømmet Slesvig.

Fremdeles refererede *Marineministeren* [Bille] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Tillæg til det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 i Finantsperioden 1864-66 for Marineministeriets Vedkommende.

Conferencen tiltraadte Indstillingen om, at dette Lovudkast aller-naadigst maa approberes til Forelæggelse for det nu forestaaende Rigsraad.

Finantsministeren [Fenger] refererede 5 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende 5 Lovudkast forelægges, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om en midlertidig Forbedring af Lønningen for Embedsmænd og Betjente under Fælledsministerierne i Finantsperioden 1864-66.
- 2) Udkast til Lov angaaende Meddelelse af Indfødsret til forskjellige Udlændinge.
- 3) Udkast til Lov om Eftergivelse af Summer, der skyldes Statskassen for modtagne Forskud paa Gager og deslige.
- 4) Udkast til Lov om Tillæg til de i det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 § 15 opførte Statsudgifter i Finantsperioden 1862-64.
- 5) Udkast til Lov om Frilagere og Fridokker.

Conferencen tiltraadte Indstillingerne om, at disse 5 Lovudkast allernaadigst maa approberes til Forelæggelse for det nu forestaaende Rigsraad.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende foreløbig allerhøieste Approbation paa Finantsministeriets Administrations-Budgetter for Finantsaarene 1864/65 og 1865/66, idet han allerunderdanigst indstillede, at Deres Majestæt allernaadigst vil meddele de vedlagte Udkast til Budgetter for Finantsministeriets Ressort for 1864/65 og 1865/66 foreløbig allerhøieste Approbation.

Conferencen tiltraadte denne Indstilling.

Finantsministeren [Fenger] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 2 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Tillæg til de i det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 opførte Statsudgifter i Finantsaaret 1864-66 for Finantsministeriets Vedkommende.
- 2) Udkast til Lov om Tillæg til de i det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 opførte Statsindtægter i Finantsperioden 1864/66.

Conferencen tiltraadte Indstillingerne om, at disse 2 Lovudkast allernaadigst maa approberes til Forelæggelse for det nu forestaaende Rigsraad.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udnævnelsen af en Præsident og en Vicepræsident i Rigsraadet under dets ordentlige Samling i Aaret 1863, hvori ind-

stilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at udnævne Conferentsraad Dr. phil. Johan Nicolai Madvig, Storkors af Dannebrog, Professor ved Kjøbenhavns Universitet og Undervisningsinspекteur ved de lærde Skoler i Kongeriget, til Præsident, og Kammerherre Ulrich Adolph v. Holstein, Ridder af Dannebrog, Amtmand for Got-
torp og Hütten Amter, til Vicepræsident, under Rigsraadets forestaaende ordentlige Samling.

Conferencen tiltraadte denne Indstilling.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Offentliggjørelsen af Statsregnskabet for Finantsaaret 1862/63, idet han indstillede, at Deres Majestæt, ved at forsyne den hosfølgende Expedition med allerhøieste Underskrift, allernaadigst vil tillade, at det ligeledes medfølgende Statsregnskab for Finantsaaret fra 1ste April 1862 til 31te Marts 1863 maa publiceres ved Trykken saavel i det danske som tydske Sprog.

Conferencen tiltraadte denne Indstilling.

Finantsministeren [Fenger] refererede [9] allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 9 Lovudkast, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om Pension for afskediget Toldassistent Friedrich Eduard Julius Christiansen.
- 2) Udkast til Lov om Pension for afskediget Planteur ved Palsgaards Plantage Rasmus Hansen.
- 3) Udkast til Lov om Pensionering af de i Højsalig Arveprinds til Danmark Frederik Ferdinands Tjeneste staaende Hofbetjente m.Fl.
- 4) Udkast til Lov angaaende Salg af en Del af de Staten tilhørende Jorder i Gudskog i Tønder Amt.
- 5) Udkast til Lov angaaende Afløsning af Fæste- og Tiltrædelsespenge for de under Domainevæsenet hørende Arvefæsteeiendomme i Hertugdømmet Slesvig.
- 6) Udkast til Lov om Afhændelsen af Apoteket i Graasten.
- 7) Udkast til Coloniallov for de dansk-vestindiske Øer.
- 8) Udkast til Lov om Fritagelse for Told samt andre Skatter og Afgifter af en Flydedok i Sct. Thomæ Havn.
- 9) Udkast til Pensionslov for de under Colonialbestyrelsen henhørende Enkemænd og dissers Enker og Børn.

Conferencen tiltraadte Indstillingerne om, at disse 9 Lovudkast allernaadigst maa approberes til Forelæggelse for det nu sammen-
trædende Rigsraad.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Anordning om en foreløbig Deling af Colonialraadet for de dansk-vestindiske Besiddelser i Henhold til § 1 af Colonialloven af 26de Marts 1852.

Conferencen tiltraadte Indstillingen om, at dette Udkast allernaadigst maa blive tillagt Lovskraft.

Krigsministeren [Lundbye] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles:

- 1) At de hosfølgende Budgetudkast respektive for Aaret fra 1ste April 1864 til 31te Marts 1865 og fra 1ste April 1865 til 31te Marts 1866 allernaadigst approberes.
- 2) At det endvidere allernaadigst approberes, at det hermed overensstemmende, ligeledes hosfølgende Udkast til Lov om Tillæg til det foreløbige Normalbudget i Finantsperioden 1864/66 af dette Ministerium forelægges Rigsraadet.

Conferencen tiltraadte disse Indstillinger.

Fremdeles refererede *Krigsministeren* [Lundbye] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Tillægsbevilling til det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 i Finantsperioden 1862-64 for Krigsministeriets Vedkommende.

Conferencen tiltraadte Indstillingen om, at dette Lovudkast allernaadigst maa approberes til Forelæggelse for det nu sammentrædende Rigsraad.

Sluttelig refererede *Krigsministeren* [Lundbye] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges følgende 3 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om en midlertidig Ordning af den dansk-slesvigske Hærafdeling.
- 2) Udkast til Lov om Udskrivning til Krigstjeneste for Aarene 1865 og 1866.
- 3) Udkast til Lov om extraordinær Pension for afskediget constitueret Materialskriver i Sønderborg Christian Sommerfeldt.

Conferencen tiltraadte Indstillingen om, at disse 3 Lovudkast allernaadigst maa approberes til Forelæggelse for det nu sammentrædende Rigsraad.

Da intet videre var at forhandle, blev Conferencen derpaa hævet af *Conseilspræsidenten* [Hall].

J. Liebe.

I Overensstemmelse med Forfatningsloven af 2den October 1855 § 15 er Protokollen over forestaaende Ministerialconference bleven Hans Majestæt Kongen allerunderdanigst forelagt af *Conseilspræsidenten* [Hall] den 26de September 1863 paa Glücksborg Slot, og efterat Protokollen var bleven forelæst af *Statssekretæren* [Liebe], der ved den Leilighed var nærværende, behagede det *Allerhøistsamme* allernaadigst at bifalde samtlige Conferencens Indstillinger.

Hvorom *Hans Majestæt Kongen* derefter allerhøist befalede under tegnede Statssekretær at gjøre nærværende Tilførsel til Protokollen.

J. Liebe.

Ministerrådets forhandlinger

Ministerrådets forhandlinger.

I henhold til grundloven for kongeriget Danmarks og hertugdømmet Slesvigs fællesanliggender af 18. nov. 1863 § 59 kunne kongen i særdeles påtrængende tilfælde, når rigsrådet ikke var samlet, efter ministerrådets forslag udstede foreløbige love, der dog ikke måtte stride mod forfatningen. Under henvisning hertil trådte ministerrådet sammen til møder, over hvilke der førtes en officiel protokol. I ministeriet D. G. Monrads periode trådte ministerrådet sammen ialt 5 gange, og protokollen førtes af statssekretær Liebe. Referatet førtes på løse blade, der er sammenheftede og forsynet med statssekretariatets segl. Heftet opbevares som løst indlæg til den autoriserede »Minister-Conference-protokol«, se s. 417.

Ministerrådets møde søndag d. 31. januar 1864.

Aar 1864, den 31te Januar, samledes Ministeriets Medlemmer for i Overensstemmelse med Grundloven af 18 November 1863, dens § 59, at afholde et Ministerraad. Tilstede vare samtlige Medlemmer af Ministeriet. *Conseilspræsidenten* [Monrad] fremlagde Forslag til »Foreløbig Lov om nogle Forandringer i de ved Lov af 4de December 1863 angaaende Valgene til Rigsraadet foreskrevne Tidsbestemmelser.« *Conseilspræsidenten* anførte, at han maatte anse det for høist ønskeligt, at Hans Majestæt approberede dette Forslag. De farlige Tidsomstændigheder, i hvilke det gjaldt Fædrelandets Frelse, gjorde det ønskeligt, at Regjeringen snarest mulig saa sig omgiven af det danske Riges Repræsentanter. Muligheden af, at Slesvig kunde blive besat af fremmede Tropper, gjorde det ønskeligt, at Valgene til Rigsraadet der snarest mulig kunde finde Sted. Faldt Dannevirke, vilde endogsaa Nørrejylland være udsat for en fjendtlig Occupation, og under en saadan vilde ikke engang der Valgene kunne foregaa. Hertil kom, at der forelaa en Opfordring fra den engelske Regjering om at fremskynde Valgene saa meget muligt, og det var formentlig i Landets Interesse at give dette nye Bevis paa Oprigtigheden af Ønsket om at faa det dansk-tydske Spørgsmaal fredelig afgjort.

Samtlige Ministre henholdt sig til de ovenanførte Grunde, idet dog *Udenrigsministeren* [Quaade] erklærede, at han maatte lægge mest Vægt paa den sidste Grund, *Indenrigsministeren* [Nutzhorn] derimod paa den første.

*D. G. Monrad   O. Lütken   C. C. Lundbye   C. T. Engelstoft
C. Nutzhorn   G. Quaade   W. Johannsen*

Ministerraadets møde onsdag d. 10. februar 1864.

Aar 1864, Onsdagen den 10de Februar, traadte, i Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmark og Hertugdømmet Slesvigs Fælleds- anliggender af 18de November 1863 § 59, Ministerraadet sammen under Forsæde af Conseilspræsidenten.

Marineministeren [Lütken] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Foreløbig Lov angaaende extra- ordinær Udskrivning til Søkrigstjenesten.

Ministerraadet tiltraadte enstemmig Marineministerens Indstilling om, at det allerraadigst maa bifaldes, at der udgaar en saadan Foreløbig Lov som af ham foreslaaet.

Fremdeles refererede *Marineministeren* [Lütken] en allerunder- danigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Foreløbig Lov om Undersøgelse og Paakjendelse af Sager betræffende opbragte fiendt- lige eller mistænkelige Skibe.

Ministerraadet tiltraadte enstemmig Marineministerens Indstilling om, at det allernaadigst maa bifaldes, at der udgaar en saadan Foreløbig Lov som af ham foreslaaet.

Ministerraads-Mødet blev derpaa hævet af Conseilspræsidenten.

J. Liebe.

Ministerrådets møde torsdag d. 18. februar 1864.

Aar 1864, Torsdagen den 18de Februar, traadte, i Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælleds- anliggender af 18de November 1863 § 59, Ministerraadet sammen under Forsæde af Conseilspræsidenten. Udenrigsministeren var ved Sygdom forhindret fra at være tilstede.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Foreløbig Lov angaaende en Krigsskat paa Brænderidriften og Vareindførselen.

Ministerraadet tiltraadte enstemmig Finantsministerens Indstil- ling om, at det allernaadigst maa bifaldes, at der udstedes en saadan Lov, som af ham foreslaaet, dog saaledes, at Lovforslagets § 5, der be- stemmer, at Loven kommer til Anvendelse paa alle Varer, som ved dens Ikrafttræden ere i Behold paa Creditoplag, udgaar.

Ministerraads-Mødet blev derpaa hævet af Conseilspræsidenten.

J. Liebe.

Ministerrådets møde tirsdag d. 23. februar 1864.

Aar 1864, Tirsdagen den 23de Februar, traadte, i Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælleds-anliggender af 18de November 1863 § 59, Ministerraadet sammen under Forsæde af Conseilspræsidenten.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Foreløbig Lov, hvorved Finantsministeriet bemyndiges til at foretage Forandringer i de for Forberedelserne til de forestaaende Rigsraadsvalg foreskrevne Frister samt til at forandre i foreskrevne Valgdage.

Ministerraadet tiltraadte enstemmigt Finantsministerens Indstilling om, at det allernaadigst maa bifaldes, at der udstedes en saadan Foreløbig Lov, som af ham foreslaaet.

Ministerraads-Mødet blev derpaa hævet af Conseilspræsidenten.

J. Liebe.

Ministerrådets møde fredag d. 18. marts 1864.

Aar 1864, Fredagen den 18de Marts, traadte, i Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælleds-anliggender af 18de November 1863 §§ 58 og 59, Ministerraadet sammen under Forsæde af Conseilspræsidenten.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en extraordinær Pengebevilling til Land- og Søværnet, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt i Henhold til § 58 i Grundloven af 18de November f.A. allernaadigst at beslutte, at der af Provenuet af det ifølge Lov af 21de December f.A. optagne nye Statslaan forsaavidt Kongeriget og Hertugdømmet Slesvig angaar stilles et Beløb af 1,573,800 Rd. til Krigsministeriets Raadighed, og et Beløb af 393,450 Rd. til Marineministeriets Raadighed, til Bestridelse af Udgifter foranledigede ved Krigsforholdene i indeværende Finantsperiode samt til dette Øiemed allernaadigst at forsyne de vedlagte Expeditioner med allerhøieste Underskrift.

Ministerraadet tiltraadte enstemmigt denne Indstilling. Det af Ministerraadet i Overensstemmelse hermed enstemmigt vedtagne, ved den refererede Forestilling fremlagte Forslag til allerhøieste Beslutning i den paagjældende Anledning tages til Indlemmelse i Protokollen saalydende:

Christian IX etc. etc. Da de ved Lov af 21de December f.A. til overordentlige Udgifter vedkommende Land- og Søværnet bevilgede Midler ikke ere tilstrækkelige til Bestridelse af de ved den stedfindende Krigstilstand i Finantsperioden 1862–64 foranledigede Udgifter, og da Rigsraadet ikke vil kunne samles inden bemeldte Finantsperiodes Udløb, have Vi paa Forslag af Vort Ministerraad, og efterat Sagen har været Os allerunderdanigst foredraget i Vort Geheime Statsraad, besluttet at gjøre Brug af den Os efter Grundloven af 18de November f.A. § 58 tilkommende Ret til under særdeles paatrængende Omstændigheder, naar Rigsraadet ikke er samlet, at beslutte Afholdelsen af Udgifter, der ikke ere bevilgede. Thi byde og befale Vi som følger:

Til Udgifter i Anledning af Krigsforholdene bevilges for indeværende Finantsperiode et extraordinært Tillæg for Krigsministeriets Vedkommende med ..... 1.573.800 Rd.
og for Marineministeriets Vedkommende med ..... 349.450 Rd.

Fornævnte Beløb blive at afholde af Udbyttet af det i Henhold til Lov af 21de December f.A. optagne Statslaan.

Givet o.s.v.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

— — —

Marineministeren [Lütken] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Foreløbig Lov angaaende at Søetatens combinerede Ret maa sættes med et mindre Antal Dommere end det i Krigsartikelsbrevet for Landtjenesten ved Søetaten af 29de Juli 1756 § 749 fastsatte.

Ministerraadet tiltraadte enstemmigt Marineministerens Indstilling om, at det allernaadigst maa bifaldes, at der udstedes en saadan Foreløbig Lov, som af ham foreslaaet.

Ministerraads-Mødet blev derpaa hævet af Conseilspræsidenten.

J. Liebe.

Ministerrådets møde lørdag d. 4. juni 1864.

Aar 1864, Løverdagen den 4de Juni, traadte, i Henhold til Grundloven for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fælledsanliggender af 18de November 1863 § 59, Ministerraadet sammen under Forsæde af Conseilspræsidenten.

Finantsministeren [Monrad] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Foreløbig Lov om Stiftelsen af en svævende Statsgjæld.

Ministerraadet tiltraadte enstemmigt Finantsministerens Indstilling om, at det maatte behage Hans Majestæt allernaadigst at bifalde, at der udstedes en saadan Foreløbig Lov som af ham foreslaet.

Ministerraads-Mødet blev derpaa hævet af Conseilspræsidenten.

J. Liebe.

REGISTRE

NAVNEREGISTER

- Adelersborg, baroniet, 37.
 Adolphsen, J. F., drejer, Sønderborg, 212.
 Ahrentzen, Hans Peter Jacob, arbejdsmand, 18.
 Alexandra (1844—1925), dansk prinsesse, senere dronning af England, 21, 87, 107.
 Algreen-Ussing, T. (1797—1872), generalprokurør, 381, 383.
 Als, 294, 320 f., 324 f., 329—38, 340, 347, 384, 409.
 Altona, 149, 180.
 Amalienborg, 272, 316.
 Amici, Gaetano, kunstfyrværker, Frederiksberg, 181 f.
 Amundsen, Marthe Christine, gift med arbejdsmand H. P. J. Ahrentzen, 18.
 Andersdatter, Else, Demstrup, gift med Chr. Jensen Finderup, 166 f.
 Andersdatter el. Andersen, Karen Dortha, gift med Ole Hansen, Esbønderup Skovhuse, 27 f.
 Andersen, Axel Carl Chr., proppeskærrelærling, København, 200.
 Andersen, Chr., arrestant, København, 224.
 Andersen, Emilie Charlotte, f. Bøttner el. Valentin, gift m. smed J. Andersen, Husum, 174.
 Andersen, Hans Friis, gårdmand, Aarre, 224.
 Andersen, Henrik, kunstdrejer, København, 374.
 Andersen, Jacob, mekaniker, København, 22.
 Andersen, Jacob, smed, Husum, 174.
 Andersen, Jens, skomager, Torning, 132.
 Andersen, Jens, straffefange, 173.
 Andersen, Karen, gift med tjenestemand Hans Christiansen, 327.
 Andersen, Lars, gårdmand, Svendstrup, 166.
 Andersen, Niels, indsidder, Bårse, 174 f.
 Andersen, Peder Chr., Stagetrup, straffefange, 268.
 Andersen, Rasmus, straffefange, 327.
 Andersen, Søren Larsen, premierløjtnant, 170, 202.
 Andrew, William, straffefange, 87.
 Anst herred, 45.
 Anthonisdatter, Eva, forbedringshusfange, 333 f.
 Antvorskov birk, (Sorø amt), 131, 158.
 Arboe, P. J. (1798—1882), prokurator, 161.
 Arbos, Jacques, Barcelona, 181.
 Ascheberg gods (Holsten), 100.
 Assens, 268.
 Athen, 41.
 Balan, H. L. v. (1812—74), preussisk gesandt i København, 186.
 Ballenstedt, 48, 65—68, 70 f., 96, 118 f.
 Bang, Niels Peter Ferdinand, toldkontrollør, Rødby, 107.
 Bartelsen, Chr. meining, 380.
 Bayern, 51, 59 f., 73, 77.
 Bech, Niels Nielsen, høker, Sørup, 165.
 Beck, F. C., Randers, 373 f.
 Behneke, Chr. Friedrich, tugthusfange, Neuengörs, 419.
 Belgien, 410.
 Belou, Jacques, civilingeniør, Paris, 23.

- Bentzen, Jørgen, arrestant, København, 224.
- Bergenhagen, Jacob Alexander, tømrer, København, 273.
- Berghahn, Nicolaus Heinrich, fattigforstander, Lauenborg, 139.
- Berlin, 226, 236, 260, 396.
- Bertouch-Lehn, Johan Julian Sophus Ernst, baron, stamhusbesidder, 311.
- Beyer, Tjelle Nissen, møllebygger, Drabek mølle, 147.
- Bille, Torben (1819—83), dansk minister i London, 90, 96, 108, 113, 115, 122, 282, 357 f.
- Bismarck, Otto v. (1815—98), tysk statsmand, 237.
- Bjerregaard, Axel Rud., kaptajn, 379 f.
- Blankensteiner, Carl Aug., kunst- og papirhandler, København, 85.
- Bluhme, Knud Henneberg, cand. philos., København, 341 f.
- Blücher, Fred. Emanuel (1806—71), generalmajor, 405.
- Boberg, Anna Marie, gift med marskandiser, J. Drewes, København, 269.
- Boeck, F., symaskinefabrikant, Berlin, 168.
- Borch, Karen Frederikke Cathrine, f. Møller, gift med bager O. C. Borch, Lyngby, 134.
- Borch, Ole Chr., bager, Lyngby, 134.
- Borch, Petrea Sophie, adoptivdatter af bager O. C. Borch, Lyngby, 134.
- Bornholm, 182 f., 256, 314.
- Bornholms vester herred, 275.
- Bornholms øster herred, 163.
- Brahetrolleborg, baroniet, 373.
- Brandt, P. W., skibsreder, rigsrådsmedlem, Ærøskøbing, 401.
- Brejninge færgested (ved Vejle), 160.
- Brogård, Chresten, gårdmand, Sjørring, 173.
- Bruhn, Johann, kådner, Böcken, 247 f.
- Brunnow, Ph. I., (1797—1875), russisk diplomat, 386 f.
- Brunshaus (Holsten), 12, 24.
- Bruun, F. V. I., menig, 356.
- Bruxelles, 67 f., 410.
- Bræstrup, Cosmus (1789—1870), politidirektør, 282, 314.
- Brøndbyvester, Anders Sørensen, arrestant, 196.
- Brøndum, S. L. H., premierløjtnant, 17.
- Budsdorf (Slesvig), 171.
- Bülow, B. (1815—79), dansk gesandt ved forbundsdagen i Frankfurt, 82, 122, 148, 171, 187.
- Bælterne, 394.
- Bøgetsø, Chresten Petersen, arrestant, 196.
- Børglum herred (Hjørring amt), 198.
- Bøtel, Ferdinand, straffefange, Stubbe-købing, 44.
- Bårse sogn (Præstø amt), 341.
- Cairo, 284.
- Cameron, John Black, superintendent, St. Thomas, 161, 168.
- Carlsen, Carl Chr. Claus, skrædder og skolebud, Randers, 371 f.
- Carlsen, Charles I. Th., kaptajnløjtnant, 16.
- Carlsen, Hans Rasmussen (1810—87), stamhusbesidder, indenrigsminister, 251, 351 f.
- Carlson, Anna Christine, f. Petersen, Kiel, straffefange, 31.
- Caroline (1793—1881), arveprinsesse, 137 f., 185, 404.
- Caroline Amalie (1796—1881), enkedronning, 185.
- Carstensen el. Schorstein, Augusta Dorte, gift med dragon C. H. Drews, Århus, 36.
- Casse, A. L. (1803—86), justitsminister, 251 f., 303.
- Charlotte Louise (1789—1864), prinsesse, 404.

- Christen, Johan, kommitteret, finansministeriet, 22.
- Christensdatter, Kirstine, gift med hushand Bertel Nielsen Sørensen, Hvom Hede, 84.
- Christensen, Ane Kirstine, straffefange, 172.
- Christensen, Christen, arrestant, Horsens, 371.
- Christensen, Christen Madsen, 132.
- Christensen, Hans, tjenestekarl, 286.
- Christensen, Jens Carl Th., København, 132.
- Christensen el. Andersen, Johanne Marie, København, 84 f.
- Christensen, Jørgen, Sandby, 106.
- Christensen, Jørgen Julius, straffefange, 174.
- Christensen, Vilhelmine Christophine, arrestant, 157 f.
- Christen VIII (1786–1848), dansk konge, 137.
- Christian IX (1818–1906), dansk konge, 31, 40 ff., 47–50, 53 f., 56–59, 62, 65, 83 f., 100, 170, 176, 184, 196, 203, 212, 214, 219, 221, 226, 234 ff., 251, 257, 274, 283, 287 f., 298, 309, 312 f., 316 f., 319, 327, 334, 343, 351, 357, 362, 370, 375, 385, 391, 399, 404, 406, 409, 413, 417.
- Christiania, 215.
- Christiansborg slot, 24, 31, 47, 63, 82, 87, 170, 176, 184, 189, 196, 203, 212, 221, 226, 236, 251, 257, 283, 417.
- Christiansen, Hans, tjenestemand, 327.
- Christiansen, Henrik, straffefange, 159.
- Christiansen, Nicolai Chr., skomager, Østergasse, 213.
- Christianshavn straffeanstalt, 45, 106, 134, 333.
- Christianson, Friedrich E. J., toldassistent, 421.
- Christianssæde, grevskabet, 373.
- Clausen, Chr., arrestant, Varde, 131.
- Clemmensen, Anders, gårdmand, Bejstrup, 166.
- Cleve, I. F. Erdmann, tømremester, Schwerin, 150.
- Cohn, Bolette, gift med marskandiser Levin Israel, København, 318.
- Coles, Cowper Phipps, marinekaptajn, London, 147 f.
- Conradsborg, baroniet, 315.
- Dagmar (1847–1928), dansk prinsesse, sen. russisk kejserinde, 185.
- Danmark, 22 f., 31, 39, 51 ff., 55, 61, 64, 72 f., 79, 115, 117, 127 f., 137, 145, 147, 152, 168 ff., 177 f., 180 ff., 212, 229, 231, 233, 237 ff., 241, 244, 246, 253, 258 f., 261 ff., 265, 272 ff., 277, 299, 302, 304 f., 308 f., 316, 319, 328 f., 339, 346, 355 f., 360 f., 363–69, 373 f., 384, 386, 388 f., 391 f., 394 f., 397, 409, 411, 417 ff., 421 f., 427, 429.
- Dannemand, Frederikke (1790–1862), Frederik VI's mætresse, 350 f.
- Dannevirke, 171, 180, 276, 278 f., 283, 288–97, 369, 392 f., 427.
- Daugård strand (Vejle amt), 160.
- Ditlefsdatter, Noline, skolelærer Christensens hustru i Ørum, adoptivdatter af gårdmand Jens Jensen Yde, Hundborg, 167.
- Divinger, Johann Hinrich Joachim, tjenestekarl, Alt-Rahlstedt, 31.
- Dotézac Adolph (1808–89), fransk gesandt i København, 40, 67, 259, 302, 354 ff.
- Drewes, Johan, marskandiser, København, 269.
- Drewes, Sidse, f. Nielsdatter, gift med marskandiser J. Drewes, København, 269.
- Drews, Chr. Heinrich, dragon, Århus, 36.
- Dronninglund herred (Hjørring amt), 306.
- Drouyn de Lhuys, Ed. (1805–81), fransk udenrigsminister, 410.
- Dybbøl, 171, 278, 292, 294, 320, 324, 330.

- Eckmann el. Eliassen, Martinus Adolph, straffefange, 81, 257.
- Egernførde, 391.
- Egernførde herred, 81.
- Eggen, Sophie Vilhelmine, gift med murersvend Niels Peter Olsen, København, 199.
- Eggertsen, Hans, styrmand, 33.
- Eickhoff J. G. A. (1809—75), maskinfabrikant, 169 f.
- Ejderen, 179 f., 259, 266, 289, 294.
- Elben, 179.
- Elmgreen, Carl Julius, København, 372.
- Engelstoft, Chr. Th. (1805—89), biskop, minister for kirke- og undervisningsvæsenet, 251 f., 313, 317, 319, 328, 334, 343, 351, 357, 362, 370, 375, 385, 391, 399, 404, 406, 409, 413, 427.
- England 40 ff., 48—51, 53, 55, 58, 61, 63 f., 67 ff., 79, 84, 93 ff., 97, 99, 108, 110, 112 f., 120, 161, 172, 177 f., 187 ff., 208, 227 f., 236, 238, 241, 243, 257 ff., 261, 282, 298—303, 305, 316, 337, 344, 358, 366, 377, 380, 384, 386 ff., 391—95, 397, 408—12, 427.
- Erhardtzen, Hanne el. Johanne, gift med røgter Peter Olsen, Odense, 159 f.
- Eriksdatter, Ane Larsdatter, stiftatter af husmand J. Jørgensen, Østerby på Læssø, 175.
- Ernst, Cecilie Kirstine, f. Bjerregård, gift med slagter F. B. Ernst, Vejle, 156.
- Ernst, Frantz Bernbaum, slagter, Vejle, 156.
- Esbensdatter, Ane, arrestantinde, Ramløse-Sand, 341.
- Esbensen, Marie Elisabeth, arrestantinde, København, 306.
- Eskan, Claus, straffefange, 418.
- Eskefjord (Island), 86.
- Eskildsen, Edvard, købmand, Helsingør, 36.
- Estrup, stamhuset, 28.
- Ewers, E. russisk statsråd, 236 ff., 244, 258 f.
- Falkenstein, E. Vogel v. (1797—1885), preussisk general, 406.
- Falsters vestre herred, 154, 350.
- Ferdinand el. Carlsen, Carl Andreas, kommissionær, København, 103.
- Ferslev, Harald Alexander, arrestant, 158.
- Ferslew, I. P., kunstdrejer, København, 147.
- Fibiger, Sophie (1796—1868), enke efter general J. S. Fibiger, 17.
- Finderup, Chr. Jensen, 166 f.
- Finsen, Caroline Vilhelmine, f. Moberg, (1808—1906) gift med overretsassessor V. L. Finsen, Viborg, 342.
- Finsen, Vilh. Ludv., (1823—92) landsoverretsassessor, Viborg, 342.
- Fiskebæk (Slesvig), 104 f.
- Flensborg, 128, 264, 318 f., 383, 392, 394 f., 397.
- Fleury, Emile-Felix, (1815—84), fransk general og diplomat, 236, 238, 244.
- Fogth, Carl Vilh., underkorporal, 403.
- Forster, Alexander, arrestant, Enfieldgreen, St. Croix, 352.
- Francke el. Franck, Caroline Mathilde, arrestantinde, København, 271.
- Frankfurt a. M., 171.
- Frankrig, 40, 51, 53, 63, 68, 95, 112 f., 187 f., 227 ff., 241, 243, 260, 278, 282, 299—305, 358, 366, 410 ff.
- Fredensborg, 11, 40.
- Fredericia, 278, 320 ff., 324 f., 329—33.
- Frederik VI (1768—1839), dansk konge, 137, 316.
- Frederik VII (1808—63), dansk konge, 11, 24, 31, 40 ff., 47, 63, 82, 87, 93, 100, 107, 122, 138, 148, 170, 176, 184 ff., 189, 194 f., 210 f., 214 ff., 234, 287, 405, 417, 423.
- Frederik (VIII) (1829—80), prins af Augustenborg, 302, 340, 412.
- Frederik (1843—1912), prins, senere dansk konge, 21, 185, 203, 217 ff., 234 f., 298, 309, 312 f., 319, 327, 334, 343.
- Frederik Ferdinand (1792—1863), arve-

- prins, 11, 24, 31, 40, 47, 63, 82, 87, 93, 107, 122, 137 f., 219, 421.
- Frederiksberg slot, 333.
- Frederiksdatter, Johanne Kirstine, Vesterø på Læssø, 132.
- Frederiksen, Jens Adolph, handelsfuldmægtig, København, 19.
- Frederiksen, Mariane Emilie, f. Lemm, gift med handelsfuldmægtig J. A. Frederiksen, København, 19.
- Frederikshavn, citadellet, 63.
- Frederiksstad, 171, 265, 391.
- Friedlænder, Joseph, civilingeniør, Belfast, 374.
- Fröhlich, Johan Henrik, malermester, Rødby, 27.
- Færøerne, 22 f., 30, 39, 147 f., 167–70, 180 ff., 263, 270, 272 ff., 308 f., 373 f.
- Fyn, 330 f., 383 f., 390, 412.
- Fåborg, 275, 307.
- Gabrielsen, Niels, bødker, 92.
- Gamborg, Carl, civilingeniør, København, 273
- Gehrke, Georg Vilh., skræddermester, København, 84.
- Gelting sogn (Slesvig), 129.
- Georg I (1660–1727), engelsk konge, 63.
- Georg I, græsk konge, se Vilhelm, prins.
- Gerlach, Georg D., (1797–1865), general, 330 f.
- Gjerlev herred (Randers amt), 254, 307.
- Glasgow, 256.
- Glostrup, 34.
- Glückstadt (Holsten), 125, 143, 151, 212 f.
- Gothmann, Jochen Hinrich Chr., slagtermester, Möln, 142.
- Grandjean, Carl, stamhusbesidder, Venerslund, 103, 135.
- Gray, Carrall Eugene, London, 148.
- Griess, Christine, f. Lindsted, gift med kommandersergeant F. V. Griess, 353.
- Griess, Emma Petræa, adoptivdatter af kommandersergeant F. V. Griess, 353.
- Griess, Fred. Vilh., kommandersergeant, 353.
- Griess, Fred. Vilh., søn af kommandersergeant F. V. Griess, 353.
- Grækenland, 40 ff., 47–80, 84, 88–91, 93–99, 108–22.
- Gråsten, 104 f., 201, 421.
- Gudme herred (Svendborg amt), 254, 307.
- Gudow (Holsten), 142.
- Gudskog (Tønder amt), 201, 421.
- Guldborg (Falster), 103.
- Gule Palæ, det, 274, 276, 287 f., 298, 309, 312 f., 316, 319, 327, 334, 343, 351, 357, 362, 370, 375, 385, 391, 399, 404, 406, 409, 413.
- Güldenchrone, Carl V. M. F. C., baron, stamhusbesidder, 199.
- Hald, Marcus E., handelsbetjent, Nørresundby, 158.
- Hall, C. C. (1812–88), konseilspræsident, 11, 258, 417.
- Hall, Samuel E., arrestant, Enfieldgreen, St. Croix, 352.
- Hamann, Ernestina Sophia Friederika, straffefange, Harmsdorf, 142.
- Hamborg, 268.
- Hamilton, Henning (1814–86), greve, svensk diplomat, 236, 238, 259.
- Hammer, H. V., København, 169.
- Hammer sogn (Præstø amt), 341.
- Hammerum herred (Ringkøbing amt), 33.
- Hansdatter, Ane Margrethe, gift med bødkersvend Christen Jensen, København, 402 f.
- Hansdatter, Karen Marie, arrestantinde, København, 133.
- Hansen, Ane Cathrine, straffefange, Nørre-Lyndelse, 159 f.
- Hansen, Anna Dorthea, distriktsjordemoder, Fejø, 154 f.

- Hansen, Asmus, kådner, Bønstrup, 128.
 Hansen, Bodil Cathrine, gift med arbejdsmand Anders Larsen, Keldby, 133.
 Hansen, Chr. Aug. Julius, sekondløjtnant, 63.
 Hansen, Chr., tjenestekar, 286.
 Hansen, Chr. Emil, tøjmager, 27.
 Hansen, Flora Eleonora Hermine, f. Graff, Svendborg, 33.
 Hansen, Hans, tjenestedreng, Lundforlund, 131.
 Hansen, Hans Peder, arrestant, Nordskov, 45.
 Hansen, Hansine Jacobine, gift med skræddermester H. P. Schmidt, København, 18.
 Hansen, I. P. C., fabrikant, København 168 f.
 Hansen, Jens Greis, straffefange, 17.
 Hansen, Jens Peder, smedevend, Halleløv, 158.
 Hansen, Jesper, gårdmand, Kirkeby, 133.
 Hansen, Johan Chr., forbedringshusfange, 371.
 Hansen, Maren Kirstine, arrestantinde, Anderup Mark, 146.
 Hansen, Marie Cathrine, f. Abrahamsen, gift med tøjmager C. E. Hansen, 27.
 Hansen, Niels, indsidder, Hyllested, 164.
 Hansen, Ole, husmand og væver, Hyllested, 164.
 Hansen, Peder, arbejdsmand, Egeberg, 165.
 Hansen, Rasmus, plantør, Palsgård, 201, 421.
 Hansen, Severine Hansine, gift med gårdmand Jesper Hansen, Kirkeby, 133.
 Hansen, Theobald, Fuglemosegård, 91.
 Harrington, Peter Pat, forbedringshusfange, 134.
 Hatting herred (Vejle amt), 183.
 Heegaard, Anker (1815–93), fabrikant, 181.
 Heidemann, F., Hjørring, 373.
 Hein, Peter Wilh. Johann, mejeribestyrer, Frisenvold, 182.
 Hellerup hovedgård (Svendborg amt), 34 f.
 Helsingør, 30, 36, 102, 134, 285, 314.
 Henneberg, Peder Pedersen, 103.
 Henriksen, Caroline Magdalene, arrestantinde, Helsingør, 154.
 Henriksen, Hans Peter, urmager, Roine, 308.
 Hertz, Søren Isaack, Nykøbing, arrestant, 32.
 Hertzog, H. G., måler, krigssekretær, 203, 262.
 Heunicke, Chr. Friedrich, arrestant, 175.
 Hillerslev–Hundborg herreder (Thisted amt), 254, 307.
 Hjalmarsson, Gisli, distriktslæge, Island, 275, 307.
 Hoffmann, Jacob, nålemager, København, 30.
 Hofman-Bang, Niels Erik (1803–86), stamhusbesidder, 92, 353.
 Hofmangave, stamhuset, 92, 353.
 Holbæk, 174.
 Holck, C. F. E., baron, 183.
 Holckenhavn, baroniet, 183.
 Holm, Chr. Sørensen, tugthusfange, 317.
 Holm, Sophie Elisabeth, arrestantinde, København, 268.
 Holmstrøm, Ane Elisabeth, gift med dragon C. H. Drews, Århus, 36.
 Holstein, Chr. E. M. (1809–95), lensgreve, Ledreborg, 86.
 Holstein, Frode H., toldforvalter, Frederikshavn, 46.
 Holstein, Ulrich Adolph (1803–64), amtmand, Gottorp, 82, 421.
 Holsteinsminde opdragelsesanstalt, 159.
 Holsten, 11–17, 20 ff., 24 ff., 42 f., 46, 52 f., 61, 76, 80–83, 100 f., 123, 126, 128, 137, 140 ff., 149 f., 152, 162 f., 176 f., 179 f., 187, 190–94, 202, 206–10, 212, 215, 226, 228 f., 231–34, 246 ff., 265 f., 277, 299,

- 310, 317, 328 f., 337, 339, 354, 357, 359, 361–69, 384 f., 388 f., 392, 400, 409, 413, 418 f.
- Holsten-Cariusius, Adam Christopher (1793–1879), baron, stamhusbesidder, 310 f.
- Holstenschus, baroniet, 310.
- Holstenschus, hovedgården (Svendborg amt), 310.
- Holten, E. C. L., fuldmægtig, 203, 262.
- Hornum herred (Alborg amt), 165.
- Horsens, 34.
- Horsens straffeanstalt, 131, 155, 160.
- Howitz, Georg (1821–1900), gasværksbestyrer, København, 23.
- Husegård (Færøerne), 19.
- Husum, 383, 392.
- Hvass, Anders Thomsen, arbejdsmand, Hundborg, 27.
- Hætte, Peder Andersen, straffefange, 20.
- Höhle, Sophie Frederikke, gift Holm, arrestantinde, 326.
- Høilund, Catharina, f. Hertel, gift med E. F. Høilund, Cairo, 284.
- Høilund, Erik Ferdinand, Cairo, 284.
- Høilund, Johan, adoptivsøn af E. F. Høilund, Cairo, 284.
- Højbygård, hovedgården (Maribo amt), 311.
- Højer, 391.
- Ibsen, Petertine Marie, straffefange, 306.
- Island, 19, 22 f., 30, 38 f., 86, 104, 147 f., 168 ff., 180 ff., 263, 272 ff., 308 f., 373 f., 405.
- Israel, Levin, marskandiser, København, arrestant, 318.
- Israel, Simle Levin, arrestantinde, København, 163 f.
- Italien, 278, 358.
- Jacobsen, Andreas Vilh., styrmand, København, 315.
- Jacobsen, Christoffer, arrestant, Randers, 153.
- Jacobsen, Frederikke, f. Carlsen, gift med styrmand A. V. Jacobsen, København, 315.
- Jacobsen, Hans Chr., straffefange, Ørslev, 286.
- Jacobsen, J. C. (1811–87), brygger, politiker, 46.
- Jacobsen, J. Rasmussen (1818–73), rigsrådsmedlem, Tåsinge, 401.
- Jacobsen, Jens Peder, arbejdsmand, Slagelse, 284.
- Jacobsen el. Christiansen, Jens Peter Chr., arrestant, 154.
- Jansen, Paul Claus, Keitum, 101.
- Jensdatter, Johanne Margrethe, gift med indsidder N. Andersen, Bårse, 174 f., 341.
- Jensdatter, Karen, gift med husmand C. J. Ringgaard, Vogntoft Hede, 269.
- Jensdatter, Karen Marie, gift med vægter Peder Olsen, Eriksholm, 17 f.
- Jensdatter, Sidse Marie, Svinninge, 159.
- Jensen, reservepolitibetjent, Varde, 224.
- Jensen, A. Julius, tjenestemand, Haraldsted, 165 f.
- Jensen, Adolph, styrmand, Grenå, 174.
- Jensen el. Øster, Anders, arrestant, Hanstholm, 133.
- Jensen, Anders, husmand, Vejle, 224.
- Jensen, Ane Marie, arrestantinde, 223.
- Jensen, Andreas Ferdinand, arrestant, 342.
- Jensen, C., skibsreder, rigsrådsmedlem, Sønderborg, 401.
- Jensen, Christopher, husmand, Døllefjelde, 198.
- Jensen, Dorthe Marie, gift med skomager Jens Andersen Torning, 132.
- Jensen, Frederikke, gift med husmand Hans Chr. Jensen, Horsens Enge, 199.
- Jensen, Hans, bolsmand, Hyllested, 164.
- Jensen, Hans, væver, Hyllested, 164.
- Jensen, Jens, 134 f.

- Jensen, Jens Anton, arrestant, 327.
 Jensen, Johan Chr., korporal, 32.
 Jensen, Knud, arrestant, København, 224.
 Jensen, Knud, møllebestyrer, Silkeborg, 272.
 Jensen, Lauritz Mathias, straffefange, Dalgårdhus, 271.
 Jensen, Niels, straffefange, Nibe, 44.
 Jensen, Niels, husmand, Hyllested, 164.
 Jensen, Niels, vognmandskarl, København, 403.
 Jensen, Niels Chr., arrestant, Tårs, 315 f.
 Jensen, Peder, indsidder, 166 f.
 Jensen, Peder Chr., 134.
 Jensen, Ursula, f. Knudsen, gift med styrmand A. Jensen, Grenå, 174.
 Jeppesen, Maren Kirstine, arrestantinde, 173.
 Jepsen, Frederik, gårdmand, Ølgod, 285.
 Jepsen, Jacob, 92.
 Jespersen, Margrethe Cathrine, straffefange, 106.
 Jochimsen, Hinrich, handelslærling, Thumby, 263 f.
 Jochumsen, Jeppe, tjenestekar, gift med Anne Cathrine Kirstine Rasmusdatter, 224.
 Johannsen, Chr. G. W. (1813–88), amtmand, minister for Slesvig, 251, 274, 335, 427.
 Johansdatter, Karen Marie, gift med arbejdsmand J. P. Jacobsen, Slagelse, 284.
 Johansen, Elise, f. Sager, gift med styrmand J. P. Johansen, Lundsgård Vesterskov, 145 f.
 Johansen, Johan Peter, Styrmand, Lundsgård Vesterskov, 145 f.
 Johansen, Knud, snedkersvend, 352 f.
 Johansen, Niels, værnepligtig, 161.
 Johansen, Sophie Emilie, straffefange, 373.
 Johansen, Vilhelmine, f. Nielsen, gift med snedkersvend K. Johansen, 352 f.
- Jones, William Thomas, arrestant, 92.
 Joniske øer, 48, 50, 55, 58 f., 79, 83, 89 f., 96, 108, 112, 115, 122.
 Juell, Andreas Ertmann, værnepligtig, 153.
 Juell-Brockdorff, Fred. Carl Vilh. N. A. K., baron, stamhusbesidder, 157.
 Juul, Elise, f. Kyed, Hammergård, gift med gårdmand H. N. Juul, Ballegård, 167, 200.
 Juul, Hans Nielsen, gårdmand, Ballegård, 167, 200.
 Just, Niels Jespersen, indsidder, Sædding, 350.
 Justesen, Jens, arbejdsmand, Stampen, 34.
 Jylland, 280, 321 f., 329, 334–39, 343, 346, 349, 357, 363, 370, 383 f., 400, 406 ff., 427.
 Jönck, Henning Chr. Ludw., tjenestekar, Höbeck, 81.
 Jørgensdatter, Karen, gift med husmand Christopher Jensen, Døllefjelde, 198.
 Jørgensdatter, Karen Sophie, enke efter Peder Munkeboe, 196.
 Jørgensdatter, Mariane, enke efter Mads Hansen, Kallehavehuset, 17 f.
 Jørgensen, Anders, straffefange, 131 f.
 Jørgensen, Anders, gårdskarl, Assens, 268.
 Jørgensen, Carl Chr., arbejdsmand, København, arrestant, 326.
 Jørgensen, Johan Frederik, adoptiv søn af handelsfuldmægtig J. A. Frederiksen, København, 19.
 Jørgensen, Jørgen, husmand, Østerby på Læssø, 175.
 Jørgensen, Lars, arrestant, Skydebjerg, 155.
 Jørgensen, Lars, straffefange, 285.
- Kappel, (Slesvig), 171.
 Karstens, Dorteia Elisabeth Wilhelmine

- Ernestine, gift med mejeribestyrer P. W. J. Hein, Frisenvold, 182.
- Karup, Vilh. Ignatius, arrestant, 287.
- Kellow, J., Cornwall, 374.
- Kiding hovedgård (Åbenrå amt), 135.
- Kiding Tyk (Åbenrå amt), 135.
- Kiel, 149, 418.
- King, W. D., Cornwall, 374.
- Kjelstrup, Anders Chr., arrestant, 172 f.
- Kjølund kådnerland (Åbenrå amt), 135.
- Knaack, Friedrich, daglejer, 246.
- Knudsen, Anders, kroejer, Langeskovkro, 156.
- Knudsen, Karen, f. Sørensen, gift med kroejer A. Knudsen, Langeskovkro, 156.
- Knudsen, Mette Kirstine, gift med indsidder N. J. Just, Rærup, 350.
- Knuth, Eggert (1838–74), greve, diplomat, 315.
- Korsør, 39.
- Kranold, Rudolph (1819–89), embedsmand, 129, 146.
- Kraul, Peter Chr. slagtermester, Horsens, 33.
- Krentel, Pensoline, gift med Jacob Jensen, Stouby, 91 f.
- Krieger, A. F. (1817–93), jurist, politiker, 360, 392.
- Kristjansson, Bjørn, Vestmannø, arrestant, 29.
- Kronborg geværfabrik, 200.
- Kronborg østre birk, (Frederiksborg amt), 85.
- Kultorvet (København), 146.
- Kuntze, prokurator, Ratzeburg, 246.
- Kyed, Chresten Laursen, gift med Elise Juul, f. Kyed, 200.
- København, 14, 26, 39, 48 f., 84 f., 92, 103, 106, 124 f., 132, 136, 146, 156, 159, 180, 197, 211, 253 f., 271, 276 f., 279, 287, 292, 302, 316, 341, 350, 355, 372, 403.
- Københavns amt, 174, 253, 287.
- Københavns amts nordre birk, 154.
- Københavns amts søndre birk, 157, 307.
- Lambhussund (Island), 19, 391.
- Langballe, I. L., urmager, København, 181.
- Lange, Ernst Chr. Adolph, murmester, København, 164.
- Langesø, hovedgården (Odense amt), 311.
- Larsdatter, Ane, arrestantinde, Annise Mark, 403.
- Larsdatter, Christiane, gift med indsidder N. Andersen, Bårse, 174 f.
- Larsdatter, Margrethe Kirstine, Bjerregård, 85.
- Larsen, Anders, arbejdsmand, Keldby, 133.
- Larsen, Chr., husmand, Ellingelyng, 131.
- Larsen, Hans, tugthusfange, 45.
- Larsen, Jens, arrestant, København, 224.
- Larsen, Jens, tømmerhandler, Flintholm, 307.
- Larsen, Karen, straffefange, 28 f.
- Larsen, Laurette Petrea, gift med indsidder R. Madsen, Ribe, 318.
- Larsen, Lauritz Julius, sømand, Nysted, 352.
- Larsen, Mads, straffefange, 155.
- Larsen, Mathilde Marie, adoptivdatter af sognepræst H. C. Rask, 160.
- Larsen, Niels, husmand, Hyllested, 164.
- Larsen, Peder, kusk, Eriksholm, 18.
- Larsson el. Larsen, Carl Magnus, sadelmager, Viemose, 352.
- Lauenborg, byen, 209.
- Lauenborg, hertugdømmet, 20 f., 32, 42, 52, 61, 80, 128, 149 f., 152, 190, 193, 206, 209, 212, 246, 339, 354, 357, 362 ff., 368 f., 384, 388 f., 400, 409.
- Lauritzen, Maren Kirstine, f. Fryd, straffefange, Holstebro, 35.
- Lausen, Dorothea Maria, tjenestepige, Koppelheck, 101.
- Ledreborg, grevskabet, 86.
- Ledreborg birk. (Gl. Roskilde amt), 342.
- Lehmann, Orla (1810–70), indenrigsminister, 11, 170, 221, f., 226, 236.

- Lehn, baroniet, 135.
 Lejre herred (Gl. Roskilde amt), 342.
 Leopold I (1790–1865), konge af Belgien, 412.
 Levetzau, W. C. J. G., amtmænd, kammerherre, 205.
 Liebe, C. F. J. H. (1815–83), statssekretær, 24, 30, 39, 46, 63, 82, 87, 92, 107, 122, 138, 148, 162, 176, 183, 188, 195, 203, 212, 221, 225, 235, 248, 257, 274, 276, 283, 286, 288, 298, 309, 312 f., 319, 327, 334, 342, 351, 356, 362, 370, 375, 385, 391, 399, 403, 406, 409, 413 f., 417, 422 f., 427–31.
 Liebe, Carl, (1820–1900), højesteretsadvokat, 315.
 Limfjorden, 384.
 Lindencronske fideicommiss, det, 36 f.
 Lindstrøm, Johan Adolph, bogbinder, Nibe, 28.
 Lindvig, Eleonora Kirstine, Robøl, gift med gårdmand Fred. Jepsen, Ølgod, 285.
 London, 62, 64 f., 68, 70 f., 90, 93, 99, 117, 119, 178, 205, 229, 237, 242, 258 ff., 300, 305, 316 f., 319, 326, 328, 334, 338, 343, 354–59, 362, 365 f., 368, 370, 374, 376–79, 385 f., 389 f., 395, 408.
 Lorentzen, avlsforvalter, Eriksholm, 18.
 Lorentzen, Lorentz Severin, smed, tidligere gift med jordemoder Anna Dorteia Hansen, Fejø, 154.
 Louise (1817–98), dansk dronning, 185, 214.
 Louise Charlotte, se Charlotte Louise.
 Luckner, Nicolaus, greve, Schulenburg, 150.
 Lund, Amalie Frederikke, f. Petersen, gift med sadelmagermester H. T. W. Lund, Billesbølle Mark, 284.
 Lund, Ane Regine, f. Lagermann, gift med murersvend Nils Peter Olsen, København, 199.
 Lund, Helge Thor William, sadelmagermester, Billesbølle Mark, 284.
 Lundby sogn (Præstø amt), 341.
 Lundbye, Chr. Carl (1812–73), krigsminister, 148, 251 f., 279, 303, 335, 351, 427.
 Lundstrøm, I. O., Arvika, 146 f.
 Lübeck, 125 f.
 Lysgård-Hidsherred (Viborg amt), 91.
 Lüttichau, Mathias (1795–1870), artilleriofficer, general, 330 f., 333, 401.
 Lüttken, Otto Hans (1813–83), marineminister, 251 f., 303, 391, 414, 427.
 Mackeprang, Hans M., regimentskirurg, 26.
 Madsdatter, Maren, gift med arbejdsmand Peder Hansen, Egebjerg, 165.
 Madsen, Mathæa Jensine Petrine, arrestantinde, København, 268.
 Madsen, Rasmus, indsidder, Ribe, 318.
 Madsen, Søren Buch, arrestant, Børup, 197.
 Madvig, J. N. (1840–86), professor, 82, 421.
 Mariager, 254, 307.
 Markovsky, Friedrich Georg Eduard, skræddermester, 306.
 Markovsky, Sophie Charlotte, f. Kracke, gift med skræddermester G. F. E. Markovsky, 306.
 Martin, brødrene, Triest, 273.
 Martinsgård, Hals Odde, 353.
 Mathow, F. F. W., København, 182.
 Mayer, Anna Juliette, f. Pedrin, gift med E. L. Mayer, Owen, 198.
 Mayer, Ernst Ludvig, Owen, 198.
 Mehrens, Claus Detlef, Tårs, 350.
 Mehrens, Marie Susanne, f. Pasbjerg, Tårs, 350.
 Merløse herred (Holbæk amt), 44, 106.
 Messerschmidt, E., garver, København, 272.
 Meyer, advokat, Lauenborg, 139.
 Meyer, Ane Martine, f. Andersen, København, 234.

- Meyer, Chr., skomagersvend, 234.
Meyer, Friedrich, gæstgiver, Lauenborg, St. Petersborg, 162.
Meyer, Friedrich, gæstgiver, Lauenborg, 209.
Meyn, C. R., stud. polyt., Karlshütte, 152.
Meyn, I. C. C., direktør, Karlshütte, 263.
Meza, Chr. Jul. de (1792–1865), general, 288–98.
Michaelsen, Mads Julius, adoptiv søn af gårdmand Jesper Hansen, Kirkeby, 133.
Michelsen, Maria Dorothea, arrestantinde, Flensborg, 264.
Middelfart, 384.
Middelhavet, 305.
Middelsom herred (Viborg amt), 285.
Million, Francisque, Paris, 308.
Mogensen, Nic. Peter, forbedringshusfange, 91.
Mogensen el. Imer, Niels Chr., arrestant, Klim, 130 f.
Moltke, Carl (1798–1866), greve, statsmand, 203 f.
Moltke-Hvitfeldt, Adam Gottlob (1798–1876), greve, stamhusbesidder, 104.
Moltke-Hvitfeldt, Gebbard Léon (1829–96), dansk minister i Paris, 282, 386, 396, 410.
Moltkenborg, stamhuset, 104 f.
Molzen, Friedrich, Steinberghaff, 213.
Monrad, D. G. (1811–87), minister f. kirke- og undervisningsvæsen, sen. konseilspræsident, 148, 170, 251 f., 427.
Moreland, Richard, St. Lukes, 169.
Morsø herred, (Thisted amt), 134.
Mortensen, Peder, tugthusfange, 44.
Müller, I. C., stabslæge, 202.
Müller, Johan Gotlieb, overførster, 21.
Müller, Jürgen Friedrich, Hattlundmark, 213.
Mynchenberg, Peter Chr., smedelærling, København, 200.
Mysunde, 171.
Mølby, Niels Theis, 165.
Mølby, Vilhelmine Laurine, f. Møller, 165.
Møller, Carl August, bygningsinspektør, 21.
Møller, Chr. Nathalius, København, 85.
Möln (Femern), 138 f.
Mørch, Carl Chr., krigsassessor, 196.
Napoleon III (1808–73), fransk kejser, 237 f., 244, 259, 278, 302, 358, 366, 396, 410–13.
Neuhausen, Peter Mathias, købmand, Svendborg, 155.
Næumühlen (Kiel amt), 177.
Nibe, 28, 24.
Niclasen, J. M., forbedringshusfange, Sandø, 167 f.
Nicolay, Nicolaus, (1818–69), baron, russisk gesandt i København, 386.
Nielsdatter, Ane, Veddinge, 106.
Nielsdatter, Ane, gift med arbejdsmand Peder Hansen, Egebjerg, 165.
Nielsdatter, Karen, arrestantinde, Kyndby, 195.
Nielsen, Ane Cathrine, arrestantinde, 223.
Nielsen, Christen, husmand, Thorum, 44.
Nielsen, Chr., arrestant, Højmøllen, 154.
Nielsen, D. B. og co., 307.
Nielsen, Emilie Marie, straffefange, København, 33.
Nielsen, Hans, gårdskarl, København, 35.
Nielsen, Jens, gårdmand, Bretved, 18.
Nielsen, Jens Peder, arrestant, 146.
Nielsen, Karen Marie, arrestantinde, Klim, 130 f.
Nielsen, Lagertha Caroline Juliane, arrestantinde, Helsingør, 102.
Nielsen, Lars, arrestant, Nørre-Ørslev, 154.
Nielsen, Lise, arrestantinde, 285.
Nielsen, Maren Marie, straffefange, 197.
Nielsen, Mathæus, straffefange, Hvorup Hede, 270.

- Nielsen, Niels, tjenestekar, 286.
 Nielsen, Niels Chr., straffefange, Barløse, 317 f.
 Nielsen, Niels Daniel, urmager, Tarm, 158.
 Nielsen, Peder, Kallehavehuset, 18.
 Nielsen, Peder, straffefange, 157.
 Nielsen, Peder Skomager, straffefange, Erslev, 199.
 Nielson, Katarina Sophia, straffefange, Monsterås, 212 f.
 Ning herred (Århus amt), 371.
 Nislegård (Odense amt), 34 f.
 Nordsøen, 172, 394.
 Norge, 215, 228, 238, 278, 316.
 Notmann, Robert, ingeniør, St. Thomas, 161, 168.
 Nutzhorn, Carl Ludv. V. R. (1828–99), indenrigsminister, 251 f., 303, 351, 427.
 Nykøbing F., 352.
 Nyrop, Camillus (1811–83), instrumentmager, København, 273.
 Næsgård, hovedgården (Holbæk amt), 38.
 Nørvang-Tørrild herred, (Vejle amt), 175, 197.
- Odense, 166, 180, 390.
 Oksager (Slesvig), 130.
 Olesen, Søren, Gadbjerg, 197.
 Olsdatter, Ane Marie, Kværkeby, gift med tjenestemand A. J. Jensen, Haraldsted, 166.
 Olsdatter, Kirstine, skilt fra Christen Iversen, straffefange, 29.
 Olsen, Albertine Frederikke, enke efter snedkersvend Wiebking, København, 197.
 Olsen, Carl Frederik, værnepligtig, 85.
 Olsen el. Olsdatter, Hanne, straffefange, 225.
 Olsen, Hans, skomagersvend, 234.
 Olsen Niels, møllebygger, Randers, 30.
 Olsen, Niels, tjenestekar, 286.
- Olsen, Niels Peter, murersvend, København, 199.
 Onsild herred (Randers amt), 254, 307.
 Oslo, se Christiania.
 Otto I (1815–67), græsk konge, 47, 49, 51, 54, 56, 58, 60, 63, ff., 69–75, 77 ff., 83, 90, 94, 114 f.
 Ousted sogn (Skanderborg amt), 34.
 Oxholm, W. T. (1805–76), diplomat, sen. overhofmarskal, 40 f., 67.
- Paget, Augustus B. (1823–96), eng. minister i København, 40 ff., 47 ff., 51 f., 56, 58, 62 f., 66. 83, 93, 96, 177 f., 189, 207, 261, 298–303, 316, 365, 368, 391, 396.
 Palmerston Henry (1784–1865), eng. statsmand, 41.
 Pap, Maria Magdalena Elisabeth, gift Peters, Wentorf, 139.
 Papafjordaras (Island), 19.
 Paris, 193 f., 236, 238, 259.
 Paulsen, Johan Ferdinand, snedkersvend, 92.
 Paulsen, Kirsten Marie, arrestantinde, 164 f.
 Paulsen, Lave el. Lauritz Chr., arrestant, København, 224.
 Paulsen, Paul, lærer, Oksager, 129 f.
 Pedersdatter, Birthe el. Bertha, straffefange, 29.
 Pedersdatter, Karen Marie, straffefange, 20.
 Pedersen, Ane Dorthea, straffefange, 130.
 Pedersen, Chr., Eriksholm, 18.
 Pedersen, Chr., indsidder, Rundhuset, 18.
 Pedersen, Hans, Bårse, 132 f.
 Pedersen, Hans, arrestant, Nørre-Ørslev, 154.
 Pedersen el. Bach, Jens, straffefange, 152 f.
 Pedersen, Jens Peder, straffefange, 350.
 Pedersen, Jørgen, straffefange, 160.
 Pedersen, Lars, tjenestekar, 286.

- Pedersen, Maren, gift med Mads Christensen, arrestantinde, 33.
- Pedersen el. Pedersdatter, Maren Kirstine, straffefange, 81.
- Petersen, Andreas, gårdmand, Obbekjær, 315.
- Petersen, Erik, gårdmand, Halleskov, 285.
- Petersen, F., magasinforvalter, 203, 262.
- Petersen, Hanssine, gift med arbejdsmand Jens Justesen, Stampen, 34.
- Petersen, Johan Peter, arbejdsmand, 18.
- Petersen, Johanne Frederikke, Herlev, 134 f.
- Petersen, Jürgen Meyer, Flensborg, 127.
- Petersen, Jørgen, arbejdsmand, København, 390.
- Petersen, Karen Frederikke, Rønne, 156.
- Petersen, Maren Dorthea, adoptivdatter af malermester J. H. Frølich, Rødby, 27.
- Petersen, Peter, jernstøber, Sønderborg, 152.
- Petersen, S., premierløjtnant, 17.
- Petersen, Sophie, Marentze, f. Helling, gift med kleinsmedesvend Hans Chr. Petersen, 45.
- Petersen, Thomas Olai Aug., mel- og grynhandler, Ålborg, 36.
- Petrus, Althony, St. Thomas, straffefange, 39.
- Pietz, Ludw. Friedrich Wilh., tugthusfange, Lübeck, 247.
- Pinneberg (Holsten), 177.
- Plessen, Otto v., (1816–97), dansk minister i St. Petersborg, 87 f., 282, 386.
- Polen, 87.
- Poulsen, Bolette Kirstine, gift med Peder Chr. Jensen, 134.
- Poulsen, Jørgen, tjenestekar, Flårup, 130.
- Preussen, 55 f., 82, 88, 187, 237 f., 240 f., 256 f., 260 f., 282 f., 299, 301 f., 305, 325, 334 ff., 339 f., 343-46, 348, 354, 385, 411 ff.
- Pries, Anna Margaretha, Ascheberg, 100. Præstø amt, 341, 352.
- Quaade, G. J. (1813–89), udenrigsminister, 251 f., 259, 303, 317, 319, 327 f., 343, 351, 357, 360, 362, 368, 370, 375, 385, 389, 391 ff., 396, 399, 404, 406, 427 f.
- Rademann, Jochim, tjenestekar, Vormstegen, 31 f.
- Rainals, Agnes Elisa, f. Bauer, gift med premierløjtnant J. D. B. Rainals, 155.
- Rainals, John Daniel B., premierløjtnant, 155.
- Randers, 153, 372.
- Ranzau, grevskabet (Holsten), 31 f.
- Rase, Peder Olsen, forbedringshusfange, 157.
- Rask, Elisabeth Sophie, f. Høyer, gift med sognepræst H. C. Rask, 160.
- Rask, Hans Chr., sognepræst, Viskinde, 160.
- Rasmus el. Rasmussen Christensen, Jens, arrestant, Rødby, 270 f.
- Rasmusdatter, Ane, gift med vognmandskarl Niels Jensen, København, 403.
- Rasmusdatter, Anne Cathrine Kirstine, gift med husmand Anders Jensen, Vejle, 224.
- Rasmussen, Ane Kirstine, arrestant, 27.
- Rasmussen, Ane Kirstine, arrestantinde, København, 341.
- Rasmussen, Jens Peter, arrestant, København, 224.
- Rasmussen, Peder, straffefange, 304 f.
- Ravnholt, stamhuset, 34 f.
- Reich, Chr. E. (1822–65), krigsminister, 251, 351 f., 414.
- Reideå (Slesvig), 171.
- Rendsborg, 14, 25, 179, 209 f., 248, 266, 317.
- Rendsborg amt, 264.
- Reventlow, Ferdinand Carl Otto, (1803–75), greve, stamhusbesidder, 373.

- Reventlov-Criminil, H. (1798–1869), fhv. udenrigsminister, 204.
- Reykjavik, 405.
- Ribe amt, 45.
- Ringgård, Christen Jensen, husmand, Vogntoft Hede, 269.
- Ringkøbing amt, 85.
- Rock, Joseph, destillatør, Bruxelles, 168.
- Rosenfalk, Anton Vilhelm, inspektør, Viborg, 275, 314.
- Rosenørn, M. H. (1814–1902), amtmand, Randers, 406.
- Rosenørn-Lehn, Otto Ditlev (1821–92), baron, stamhusbesidder, 135.
- Roskilde domkirke, 211.
- Rumpf, Heinrich Dominicus Caspar, tugthusfange, 246.
- Runolfsen, Jon, arrestant, Rangarvalla syssel, 104.
- Rusland, 40, 42, 51, 95, 112 f., 227 f., 238, 241, 243, 258, 282, 298 f., 301, 411.
- Russell, John (1792–1878), eng. udenrigsminister, 40 f., 63, 66, 68, 71 f., 78, 90, 93, 113, 117, 177 f., 207, 335 f., 344, 383, 386, 388–91, 394 f., 397 ff.
- Rønne, 91.
- Sager, Hans Hinrich Asmus, tjenestekarl, Gr. Berkenthien, 210.
- Salling herred, (Viborg amt), 44.
- Sallinge herred (Svendborg amt), 275, 307.
- Salomon, Sally Bendix, bogtrykker, København, 403.
- Samsø birk (Holbæk amt), 172.
- Sander, Ole Møller, straffefange, 214.
- Schaffner, Tol. P., telegrafingeniør, 86.
- Scharpe, Edmund, London, 272.
- Scheel, Jørgen, stamhusbesidder, Estrup, 28.
- Scheel-Plessen, Carl (1811–92), greve, politiker, 204.
- Scheel-Plessen, Wulff (1809–76), dansk minister i Stockholm, 282.
- Scheutz, Edvard, Stockholm, 308 f.
- Schimmelmannske Fideicommiss, 200 f.
- Schjønning, Chr. Andreas Gottlieb, instrumentmager, Århus, 274.
- Schlegel, Otto (1794–1864), general, 331.
- Schlüter, Friedrich Aug. Chr. Theodor, urmager, Pinneberg, 127.
- Schmidt, Caroline Marie, f. Joachim, gift med skræddermester H. P. Schmidt, København, 18.
- Schmidt, Hans Peter, skræddermester, København, 18.
- Schmidt, Jørgine, arrestantinde, Odense, 390.
- Schnoor, C., Schenefeld, 151.
- Schon, Fred. Carlsen, forbedringshusfange, 44 f.
- Schort, H., Cornwall, 374.
- Schow, Clara Maria Sophie, f. Larsen, gift med skolebestyrer K. F. Schow, Slagelse, 269.
- Schow, Kr. Fred., skolebestyrer, Slagelse, 269.
- Schuldt, Johann Nicolaus, straffefange, St. Michaelisdonn, 419.
- Schulenburg, godset, 150.
- Schwartz, I. G. og søn, København, 147.
- Schæffer og Budenberg, fabrikanter, Bückau-Magdeburg, 181.
- Sebbersund, Anders Nielsen, 34.
- Segeberg (Holsten), 25, 208 f., 418 f.
- Sehestedt-Juul, Ove (1830–82), stamhusbesidder, 34 f.
- Seydisfjord (Island), 86.
- Sievers, H. H., husmand, Lockstedt, 176.
- Sievers, Jacob, tjenestekarl, Niendorf, 176 f.
- Sigurdson, Sigurdur, Tor (Island), straffefange, 38.
- Sild (Slesvig), 101.
- Simonsen, Jens Chr., arrestant, 146.
- Simony Carl Fred. (1806–72), stiftamtmand, minister for Slesvig, 251 f., 274.
- Skanderborg, 34.
- Skanderborg amt, 225.

- Skeljavik (Island), 19.
 Skelskør, 340.
 Skodsborg, 93, 107, 122, 138, 148, 162.
 Slaugs herred, (Ribe amt), 45.
 Slesvig, byen, 171.
 Slesvig, hertugdømmet, 22, 43, 53, 61,
 101 f., 128 f., 135, 137, 143 ff. 147, 151 f.,
 179 f., 186, 190, 192, 194, 201, 212 f.,
 215, 218–22, 228 ff., 238, 241, 259 f.,
 262–66, 272 ff., 277 f., 282 f., 299, 302,
 308 f., 317, 321, 328 f., 335 ff., 339 f.,
 343, 354 f., 357, 361–67, 369, 373 f.,
 383 ff., 386–89, 392–97, 400, 407, 409,
 413, 417 ff., 421 f., 427, 429.
 Slien, 357, 363, 369, 384, 386–89, 392–96,
 398, 412.
 Smidt, Andreas Andersen, arrestant,
 Edslev, 267.
 Sommer, Hans Pauli Theodor, smede-
 svend, Århus, 371.
 Sommerfeldt, Chr., materialskriver,
 Sønderborg, 202, 422.
 Sommerfeldt, Elisæus Janus, sekond-
 løjtnant, 379 f.
 Sorø amt, 164.
 Sparrevohn, Charlotte Francisca Caro-
 line, f. Sletting, Fuglse, gift med fhv.
 gårdejer L. J. Sparrevohn, København,
 306 f.
 Sparrevohn, Lauritz Jacob, gårdmand,
 København, 306 f.
 St. Jan, 107.
 St. Johannes Kirke (Nørrebro), 17.
 St. Johannes kloster (Slesvig), 152.
 St. Petersborg, 42.
 St. Thomas, 107, 161, 168, 202, 399, 421.
 Stade, 12, 25.
 Steffensen, Else Marie Kirstine, Svend-
 strup, 166.
 Stemann, C. L. E. (1802–76), retspræsi-
 dent, rigsrådsmedlem, 401.
 Stevens, Ebenezer, London, 272.
 Stockholm, 171, 215, 236, 282.
 Stoldt, M., Schenefeld, 151.
 Straumfjord (Island), 19.
 Stubbekøbing herred (Maribo amt), 157.
 Stæk, Anders Andresen, husmand, Spja-
 rup Mark, 103.
 Staal, I., overlæge, 17.
 Sunds herred (Svendborg amt), 254,
 307.
 Svendborg, 254, 307.
 Svendsdatter, Inger, arrestantinde,
 Århus, 182.
 Sverige, 177, 215, 238 f., 278, 282, 299,
 302, 316.
 Sührl, Johann, dragon, 161.
 Søeborg, Sophus, farvermester, Svend-
 borg, 180.
 Söht, H. C. L., premierløjtnant, 262.
 Sønderborg, 279.
 Sønderkarle, baroniet, 311 f.
 Sønderlyng herred (Viborg amt), 285.
 Sørensdatter, Johanne, Bårse, gift med
 murer Niels Rasmussen, 132 f.
 Sørensdatter, Mette Marie, Korsør, 198.
 Sørensdatter, Sidsel Marie, gift med
 Anders Jensen el. Øster, Hanstholm,
 133.
 Sørensen, Jens, skipper, Helsingør, 36.
 Sørensen, Johan, høker, Stobberup, 183.
 Sørensen, Lydia Amalia, gift med sadel-
 magersvend Clemmensen, København,
 172.
 Tandy, W., Flensborg, 212.
 Thestrup, H. N. (1794–1879), krigsmini-
 ster, 148.
 Thisted, 173, 254, 307.
 Thomasdatter, Maren Cathrine, Kåstrup,
 gift med arbejdsmand A. T. Hvass,
 Hundborg, 27.
 Thompson, Nathan, Midlesex, 309.
 Thomsen, Chr. Fred., 166.
 Thomsen, Julius (1826–1909), kemiker,
 169.
 Thomsen, Peter Chr., konstabel, 317.
 Thorsen, Peder, fhv. gårdejer, 163.
 Thorseng, stamhuset, 157.

- Thorshavn, 270.
 Thorstensson, Elin, enke efter landfysikus Jon Thorstensson, 275, 314.
 Thorup, Lars Petersen, sømand, 45.
 Thurmann, Heinrich Chr., smedesvend, København, 390 f.
 Thyra (1853–1933), dansk prinsesse, 185.
 Tillisch, Fred. Ferdinand, (1801–89), embedsmand, politiker, 404.
 Toft, Peter Ludvig, straffefange, 91.
 Top, sadelmager, 271.
 Torning (Viborg amt), 91.
 Tralleskoven (Åbenrå amt), 135.
 Treschow, Willum Fred., (1786–1869), højesteretsadvokat, politiker, 46.
 Truelsen, Anders, kroejer, Sjelle, 153.
 Tuse herred (Holbæk amt), 44, 106.
 Tyrkiet, 48, 50, 55.
 Tyskland, 43, 67, 145, 148, 177 ff., 191 f., 227, 229 ff., 233, 238 ff., 242 f., 246, 258, 261, 265 f., 289, 300–03, 317, 321, 335 f., 344, 346, 349, 355, 359, 363, 367, 377, 386, 388, 392, 395, 411 ff., 421, 427.
 Tønder, 383, 391 f., 395, 397.

 USA, 256, 372.

 Valdemar (1858–1939), dansk prins, 185.
 Wandsbeck (Holsten), 15, 31, 123 f.
 Varde, 131, 224, 285, 314.
 Warnstedt, Ferdinand v., commissarius ved den holstenske stænderforsamling, 12.
 Wedelsborg birk (Odense amt), 155.
 Weed-Fald, Jensine Christine f. Østoft, gift med gravør O. W. F., Ålborg, 103.
 Weed-Fald, O., gravør, Ålborg, 103.
 Vejle, 224.
 Vejle amt, 183.
 Vennerslund, stamhuset, 103 f., 135.
 Werner, Frederik, strømpevæver, Århus, 308.
 Werner, Wilhelmine, gift med bomulds-væversvend Bahn, København, 349 f.
 Vester Han herred (Thisted amt), 130, 286, 314.
 Vester Horne herred (Ribe amt), 285, 314.
 Vestindien, dansk, 22 f., 29 f., 39, 147 f., 160 f., 168 ff., 180 ff., 201, 253, 263, 272 ff., 283, 308 f., 373 f., 421 f.
 Vestmannaøerne (Island), 38.
 Westphal, Friederich Hinrich Ferdinand, dragon, Næstved, 127.
 Viborg, 103.
 Viborg amt, 91, 132.
 Wickert, Ernst Carl Fred., opvarter, København, 106.
 Victoria (1819–1901), engelsk dronning, 301.
 Wiebking, Thora Emilie, arrestantinde, København, 173 f.
 Vilhelm (1845–1913), prins af Danmark, sen. græsk konge, 40 ff., 47–79, 83 f., 89 ff., 93–100, 108–22, 202.
 Wilhelm I (1797–1888), tysk kejser og konge af Preussen, 237.
 Vilhelmsborg, baroniet, 198 f.
 Willmann, Thorleif Frithiof, blikkenslagerlærling, København, 283 f.
 Winther, Adolph, sognepræst, Slotsbjergby, 270.
 Winther, C. M., (1780–1868), landoverretsprokurator, 315.
 Winther, Jensine Caroline, adoptivdatter af sognepræst A. Winther, Slotsbjergby, 270.
 Winther, Johanne Cathrine Ludowika, f. Lehmann, gift med sognepræst, A. Winther, Slotsbjergby, 270.
 Wodehouse, John (1826–1902), engelsk diplomat, 226, 236, 244, 258 f.
 Voigt, Hinrich Friedrich, arrestant, Damp, 263.
 Wolfhagen, F. H. (1818–94), minister for Slesvig, 417.
 Wollersum (Holsten), 14.

- Wood, Walter A., London, 273.
- Worre, Maren, f. Rasmussen, gift med maler L. C. Worre, Brundby, Samsø, 172.
- Vos, Charles de og co., Glückstadt, 247.
- Voss, Wilh. Heinrich Chr., fabrikant, Berlin, 23.
- Vridsløselille straffeanstalt, 44, 91, 157.
- Wriedt, F. I. F., menig, 263.
- Wulff, Ferdinand Anton, udskrivningschef, 19.
- Wulff, Frederikke, enke efter udskrivningschef F. A. Wulff, 19.
- Yde, Jens Jensen, gårdmand, Hundborg, 167.
- Zachariæ, Lovise Frederikke, f. Danne-
mand, 350 f.
- Zimmer, Johannes, skærslippersvend,
Möln, 138 f.
- Zimmer, Philipp, skærslipper, Möln, 138.
- Zyphen-Adeler, Bertha Henriette Fre-
derikke, f. Løvenskjold, gift med baron
G. F. O. Z.-A., 37 f.
- Zyphen-Adeler, Georg Fred. Otto,
(1810–78), baron, 37 f.
- Öhlert, Johann Carl Bernhard, snedker-
mester, Ratzeburg, 32.
- Øresund, 87, 107.
- Østergård, Jens Christensen, husmand,
Rakkeby, 267.
- Øster Han herred (Hjørring amt), 130,
286, 314.
- Østerhever (Ejdersted provsti), 130.
- Øster Horne herred (Ribe amt), 285,
314.
- Østersøen, 172, 336 f., 344, 346 f., 349,
394.
- Østrig, 51, 55 f., 82, 88, 187, 237, 245,
260 f., 282 f., 302, 305, 325, 334, 336 f.,
339, 343–46, 348 f., 354, 411 ff.
- Åbenrå, 391.
- Ålborg, 36, 256, 307.
- Ålborg amt, 158.

SAGREGISTER

- Adoptionsbevillinger, 19, 27, 133 f., 160, 167, 270, 284, 353.
- Akademiet for de skønne kunster, tilskud til, 314.
- Alliancetraktat med Sverige, 177.
- Amtsforvalteres kontorholdsgodtgørelse, lov om, 23.
- Apanager:
Caroline, arveprinsesse, 137 f.
Frederik, kronprins, 218 f., 235.
- Apotek, salg af, 201, 421.
- Apotekerbevillinger, 34, 146.
- Appellationsretten for Slesvig:
Domme afsagt ved, 101, 212 f., 263 f.
Flytning af, 318 f.
- Arrest og beslag, fritagelse for, 156 f., 198, 224 f.
- Auktionsbeløb, inkassation af, 182 f.
- Befarent mandskab, lov om indkaldelse af, 275, 314.
- Benådninger, 17 f., 27 ff., 31 ff., 35 f., 38 f., 44 f., 81, 84 f., 91, 100–104, 106, 130–34, 138 ff., 142, 153 ff., 157 f., 160, 163 ff., 167 f., 172–75, 176 f., 196–200, 209 f., 214, 223 f., 246 ff., 263 f., 267 f., 270 f., 283 f., 286 f., 306, 315–18, 326 f., 333 f., 340 ff., 349 f., 352, 371 ff., 390 f., 402 f., 418 f.
- Brudeudstyr til prinsesse Alexandra, lov om, 87, 107.
- Byfogedjord, bortsalg af, 183.
- Bygningsreglement, lov om, 275, 326.
- Bøndergods, anvendelse af midler ved salg af, 37 f.
- Civillisten, fastsættelse af, 214–19, 235, 272, 316.
- Dagbladet, sag mod, 380–83.
- Dødsstraf:
Eftergivelse af, 20, 29, 81, 91 f., 130, 142, 152 f., 157, 159 f., 172, 182, 195 f., 199, 212 ff., 225, 257, 270, 285, 317 f., 371.
Eksekvering af, 81, 87.
- Edsfæstelse af bekendere af den mosaiske tro, 275, 326.
- Eksekutionen i Holsten, 171, 179 f., 226–34.
- Ekstraposten:
Frigivelse af kørsler, 136 f.
Ophævelse af stationer i købstæderne, 175, 201 .
- Eneretsbevillinger, 22 f., 30, 39, 126 ff., 146 ff., 150 ff., 168 ff., 180 ff., 212, 247, 263, 272 ff., 308 f., 373 f.
- Entholdelsesdekret, ændring af, 175.
- Fattigloven, ændring af, 256, 308.
- Fideicommissarisk bånd, ophævelse af, 315.
- Finansloven, 22, 87, 136, 202, 234, 312 f., 404, 420.
- Finansministeriet, budget for, 256, 420.
- Flensborg:
Oprettelse af forligsmyndighed i handels- og søsager i, 128.
- Flydedok på St. Thomas, koncession på, 161, 168, 203, 421.

- Forbundskartelkonvention, den tyske, 150.
- Forfatningssag, den holsten-lauenborgske, 42 ff., 80–83, 88, 122, 148 f., 206 ff.
- Forsørgelsen af tjenstgørende militæres familier, lov om, 235, 256, 307.
- Fredericia, rømning af, 329–33.
- Frederik VII's død og begravelse, 184 ff., 195, 210 f., 211, 235, 404 f.
- Frederiks hospital i København, det kgl., takster for, 159.
- Frilagre og -dokker, lov om, 420.
- Frivillige, tilbud fra engelske, 408 f.
- Fællesforfatningen for kongeriget og Slesvig, 171, 186–95, 417 f.
- Færgested, nedlæggelse af, 160.
- Færøerne:
 Afhændelse af fæstegården Husegård, 19.
 Vår- og månedsting på, 270.
- Fæstelovgivningen, ændring af, 313.
- Gageforskud, eftergivelse af, 235, 420.
- Gehejmestatsrådet:
 Optagelse i, 148, 203, 252, 274, 352.
 Protokollen, godkendelse af, 63, 107, 196, 226, 257, 286 f., 312, 343, 375, 409.
- Gelting sogn, kirke- og skoleforhold i, 129.
- Godsadministrationen på Schulenburg, ophævelse af, 150.
- Grænseregulering mellem Holsten og Slesvig, 264 ff.
- Gældsafdrag, fritagelse for:
 Christianssæde, grevskabet, 373.
 Hofmansgave, stamhuset, 93.
 Holckenhavn, baroniet, 183.
 Lindencroneske fideicommiss, 36 f.
 Vilhelmsborg, baroniet, 198 f.
- Heste, lov om udskrivning, 203, 223, 256, 316.
- Hingsteskuer, lov om, 255 f., 316.
- Holsten:
 Apanage, bidrag til kronprins Frederiks, 21 f.
 Armeen, bidrag til, 202 f., 248, 310.
 Barnemord, straffen for, 124.
 Bevisførelsen i civile sager, lov om, 140.
 Bivejes istandsættelse i, 12 f.
 Budget for, 418.
 Chausséarbejder i, 15.
 Digeassen, bidrag til, 247.
 Domænevæsenet, budget for, 100 f.
 Erstatning for krigsskade på privat ejendom, 14 f., 209.
 Fattigloven for, ændring af, 126.
 Flækkeordning, udkast til, 26.
 Fællesudgifterne, bidrag til, 21 f., 46, 234.
 Gageforskud, 22.
 Genindsættelse i tidligere stand, lov om, 140 f.
 Handelsfirmaer m. m., meddelelser om oprettelse af, 149.
 Heste, udskrivning af, 210.
 Håndværkssvendes beskæftigelse i, regler for, 14, 162 f.
 Indfødsretslove for, 20 f.
 Indkvarteringsudgifter, erstatning for, 26, 123.
 Jernbaneaktier, forslag om mortifikation af, 13, 141.
 Jøders retsstilling i, 13, 142.
 Kirkegårde, indvidelse af, 149.
 Klasselotterisedler, forhandling af, 14, 124 f.
 Kommissionsudgifter, andel i, 25, 208 f.
 Kontrol af visse fabrikationsgrene, 13, 124.
 Magasinkorn, udskrivning af, 163.
 Mæglerordning for, 25 f., 122 f.
 Oldenborreangreb, forholdsregler imod, 24 f., 126.
 Omløben med varer, 15, 125.
 Overdikasterier i, sammensætningen af, 149.

- Parternes forhold under proces, regler om, 141.
- Postafgifter i, 22.
- Rejseomkostninger for prins Vilhelm, bidrag til, 202.
- Religionsudøvelse udenfor landskirken, regler for, 140.
- Retsterminer, lov om, 140.
- Skolelovgivning i, 25. 208.
- Skyldnere, regler om indskriden overfor betalingsudygtige, 24, 141.
- Straffeanstalten i Glückstadt, bidrag til, 125.
- Tagbeklædningen i købstæderne, lov om, 176.
- Told- og skibsafgifter, lov om, 22.
- Topografiske målinger, udgifter til, 22.
- Udskrivningslove for værnepligtige, 16f.
- Udstyr til prinsesse Alexandra, bidrag til, 21 f.
- Udvidelse af regeringspræsidentens beføjelser, 208.
- Uægte børns arveret, regler om, 125 f. imod, 24 f., 126.
- Wandsbeck kommune, ændring af reglerne for, 15, 123 f.
- Vekselforordning for, 126.
- Holsten-lauenborgske overappellationsret, domme afsagt af, 31, 142, 246.
- Holstensk ministerium, minister for, 203-06.
- Hærordning, midlertidig dansk-slesvigsk, 422.
- Højesteret:
- Domme afsagt af, 17, 27 ff., 33, 36, 38, 45, 81, 84, 87, 91 f., 104, 106, 130 ff., 153, 155, 160, 172 f., 182, 195-99, 223, 257, 267 f., 270 f., 286 f., 315, 318, 326 f., 353, 371 ff., 403.
- Indfødsret, love om erhvervelse af, 87, 107, 201, 420.
- Indførselstold, lov om tilbagebetaling af, 404.
- International mægling i den dansk-tyske strid dec. 1863, 177 ff., 236-45, 257-62.
- Invalider og faldnes efterladte, forsørgelsen af, 223, 333.
- Island:
- Forfatning for, 405 f.
- Handel ombord på skibe i, 19.
- Handelssteder i, autorisation af, 19, 86, 391.
- Hospitalslodderne på Vestmannaøerne, indtægten af, 40.
- Lønningsslov, 19.
- Løsemænd og husmænd, forordning om, 104.
- Telegrafanlæg i, 86.
- Umyndiges midler, bestyrelsen af, 85 f.
- Jernbanelov for kongeriget, 23, 30.
- Jordsalg, godkendelse af, 201, 421.
- Jurisdiktionsgrænser, omlægning af, 342.
- Justitssagers anlæggelse, 46, 107.
- Jylland, fjendtlige udskrivninger i, 406 f.
- Kapitelstakstens fastsættelse, ændring i, 254 f.
- Kgl. theater, tilskud til, 275 f., 314.
- Kirkesyn, lov om, 17.
- Klasselotteriet, plan for, 136, 235.
- Kolonialbestyrelsens embedsmænd, pensionslov for, 421.
- Kommunal overbestyrelse, lov om, 256.
- Kommunalbeskatningen i købstæderne, lov om, 30.
- Kongens livkorps, ophævelse af, 372.
- Kontorudgifter for borgmestre m. fl., vederlag for, 256, 307.
- Kontorudgifter for retsbetjente, vederlag for, 254, 275, 285 f., 307, 314.
- Kreditbevisers udstedelse, lov om, 404.
- Krigen 1864 i alm., 278, 282 f.
- Krigsefterretninger, forbud mod bekendtgørelse af, 313.
- Krigskreditter, 177.

- Krigsministerens funktioner, midlertidig varetagelse af, 313.
- Krigsministeriet, budget for, 16, 202, 262, 422, 429 f.
- Krigsretsdomme, forelæggelse af, 32, 63, 127, 161 f., 262 f., 317, 356, 379 f.
- Krigsskatter, 219 ff., 248, 276, 283, 313, 400, 428.
- Kriminal- og politiretten i København:
 Domme afsagt ved, 84 f., 103, 106, 132 f., 164, 172, 197, 200, 224, 268, 271, 283, 341 f., 349, 390, 402.
- Kundgørelsen af 30/3 1863, se:
 Forfatningssag, den holsten-lauenborgske.
- Kunstarbejder, eftergørelse af, 271 f., 316.
- København:
 Banegård, opførelse af ny, 39.
 Folkebevægelse i, 276 f.
 Havneafgift i, lov om, 287, 316.
 Politiet i, anordning om, 27.
- Landsover — samt hof- og stadsretten i København:
 Domme afsagt ved, 28, 32 f., 153 f., 164, 284, 307.
- Lauenborgske hofret, domme afsagt af, 32, 139, 142, 209 f.
- Legater, godkendelse af, 350 f.
- Lovforslag, stadfæstelse af, 19 f., 23, 24, 26, 29 f., 107, 122–26, 136, 140 ff., 149, 201 ff., 208 ff., 219, 221 ff., 234 f., 248, 256, 262, 283, 307 f., 312 ff., 316, 326, 372.
- Lægedistrikter, omlægning af, 34.
- Lønningslove, 21 f., 30, 201, 271, 285, 420.
- Lån, tilladelse til optagelse af:
 Caroline, arveprinsesse, 404.
 Estrup, stamhuset, 28.
 Hofmangave, stamhuset, 353 f.
 Holstenshus, baroniet, 310 f.
 Hvitefeldtske fideicommiss, 104 ff.
 Ledreborg, grevskabet, 86 f.
- Ravnholt, stamhuset, 34 f.
 Schimmelmanske fideicommiss, 200 f.
 Sønderkarle, baroniet, 311 f.
 Thorseng, stamhuset, 157.
 Vennerslund, stamhuset, 103 f.
- Marineministeriet, budget for, 16, 222, 419, 429 f.
- Militærforberedelser, 171 f.
- Militærgiffter, bevilling af ekstraordinære, 309 f.
- Ministerskifter, 251 f., 274, 351, 413 f.
- Mulkt, nedsættelse af, 36, 85, 91, 132, 183, 403.
- Møller, salg af, 177.
- Nationalbankens realisationsfond, 354.
- Opbragte skibe, lov om undersøgelse og salg af, 280 ff., 402, 428.
- Oprejsningsbevillinger, 106, 307.
- Overformynderiet, omordning af, 254.
- Overkommandoen, ændring i, 288–98.
- Overkriminalretten i Holsten:
 Domme afsagt ved, 100, 419.
- Panserfregat, anskaffelse af, 256 f.
- Pensionering af:
 Andersen, S. L., premierløjtnant, 107, 202.
 Bjerregaard, A. R., kaptajn, 380.
 Blücher, F. E., generalmajor, 404 f.
 Bræstrup, C., politidirektør, 282, 314.
 Carlsen, C. I. T., undertøjmester, 16.
 Christiansen, F. E. J., toldassistent, 201.
 Fibiger, Sophie, enke efter general I. S. Fibiger, 17.
 Hansen, Rasmus, plantør, 201, 421.
 Hertzog, H. G., måler, 203.
 Hjalmarsson, Gisli, distriktslæge, 275, 307.

- Holtén, E. C. L., fuldmægtig, 203.
 Mackeprang, H. M., regimentskirurg, 26.
 Meyer, Fred., attaché, 162, 222.
 Müller, I. C., stabslæge, 175 f., 202.
 Müller, J. G., overførster, 21 f.
 Møller, C., A. bygningsinspektør, 21 f.
 Paulsen, Paul, skolelærer, Oksager, 129 f.
 Petersen, F., magasinforvalter, 203.
 Rosenfalk, A. V., inspektør, 275, 314.
 Sommerfeldt, Chr., materialskriver, 202, 422.
 Staal, I., overlæge, 17.
 Thorstensson, Elin, enke efter J. Thorstensson, 275, 314.
 Tillisch, F. F., kammerherre, 404 f.
 Wulff, Frederikke, enke efter udskrivningschef F. A. Wulff, 19.
- Pensionering af hofbetjente:
 Arveprins Ferdinands, 219, 421.
 Prinsesse Louise Charlottes, 404.
- Polen, oprøret i, 87 f.
 Politiets ordning, lov om, 253 f. Se også under: København.
- Pression, se: International mægling.
 Proklamationer, udstedelse af kgl., 278 f., 287 f.
 Provisoriske love, udstedelse af, 151 f.
 Påsejling, forholdsregler for at undgå, 169.
- Retsbetjentes gagering, 275.
 Rets- og politimyndigheds udøvelse i Rendsborgs omegn, 206.
- Rigsdagen:
 Afslutning af, 23 f., 312.
 Forelæggelse af lovforslag for, 17, 253–56, 271 f., 275 f., 282, 285 ff.
 Indkaldelse af, 170.
 Udsættelse af, 170.
 Valg til, 356.
- Rigsrådet:
 Afslutning af, 245 f.
- Forelæggelse af lovforslag for, 87, 162 f., 170, 175 f., 203, 211, 214–21, 400, 402, 404 f., 420 ff.
 Indkaldelse af, 46, 356, 375–79.
 Kongevalgte medlemmer af, udvælgelse af, 45 f., 400 ff.
 Medlemmernes funktionstid, 201 f.
 Præsident og vicepræsident, valg af, 82, 420 f.
 Udskrivning af valg til, 275.
 Valglov for, 203, 274, 287, 400, 427, 429.
 Åbning af, 82 f., 399 f., 417.
- Slesvig:
 Arvefæsteafgifter, lov om, 201, 421.
 Blandede distrikter, sprogordningen i, 145.
 Brandforsikringsvæsenet i, lov om, 128.
 Budget for, 101.
 Fallitvæsenet i, lov om, 128, 151 f.
 Fattighjælpens forhøjelse, lov om, 128, 151.
 Forbud mod bøger og foreninger, ophævelse af, 144 f.
 Forsørgelsespligt for uægte børn, 102, 152.
 Fremlæggelse af retsdokumenter, 102, 151.
 Hingsteskuer, frd. om, 142 f.
 Hypotekvæscnet i, frd. om, 143 f., 152.
 Indkvarteringsgodtgørelse, lov om, 102, 151.
 Karantænevæsenet i, lov om, 128.
 Lyngbrænding, patent om, 128.
 Militærpersoners familier, forsørgelse af, 222.
 Naturalhoveriet, afløsning af, 146, 152.
 Naturalleverancer til hæren, 266 f.
 Oldenborrelarvers angreb, foranstaltning imod, 128.
 Omkostning ved transport af fattige, 102, 151.

- Præstegårdsjorders gødning, godtgørelse for, 144.
- Religionsfrihed i, lov om, 146.
- Straf for forfalskning af vandreboøger, 102.
- Straffeanstalten i Glückstadt, bidrag til, 143, 151.
- Søfart og fiskeri i åben sø, adgang til, 102, 151.
- Tobak, forhandling af, 102.
- Tvangslån, tilbagebetaling af, 144.
- Vands afledning, lov om, 128, 152.
- Vejanlæg i, 143, 151.
- Vidneafhøringer i civile sager, 102.
- Værnepligt i, frd. om, 143, 151.
- Slesvigsk jordegods, tilladelse til inddragelse af:
Lehn, baroniet, 135.
Vennerslund, stamhuset, 135 f.
- St. Johannes kirke, tilbagebetaling af lån til, 17.
- Stader-tolden, afløsning af, 12, 24.
- Statslån:
Optagelse af, 211, 248, 370, 400, 404, 431.
Underpant for, 253.
- Statsregnskabet, forelæggelse af, 235, 421.
- Stemplet papir:
Brug af, 30.
Fritagelse for brug af, 271 f., 308.
Salg af, 39.
- Strafferetsplejen, lovforslag om, 253.
- Strafformildelse, se: Benådninger.
- Stænderforsamlingen for Holsten:
Commissarius for, tilforordnet til, 22.
Indkaldelse af, 12.
Lovforslags forelæggelse for, 12–17, 20 ff., 24 ff., 176.
Tilkendegivelse fra regeringen til, 11 f.
- Stænderforsamlingen for Slesvig:
Commissarius for, 129.
Indkaldelse af, 129.
Lovforslags forelæggelse for, 101 f., 128 f., 142 ff., 146.
- Styrmænd, norske og svenske på danske skibe, 316.
- Søetatens kombinerede ret, antal dommere i, 310, 402, 430.
- Sønæring, lov om, 30.
- Telegrafanlæg, 87, 107.
- Tillægsbevillingslove, 20, 202, 275, 313.
- Tiltalefrafald:
17 f., 85, 92, 146, 155 f., 158 f., 166, 268, 390.
- Tjenestepligt for udskrevet mandskab for 1865, lov om, 286, 314.
- Told- og skibsafgifter, lov om, 87, 136.
- Tronfølgespørgsmålet i Grækenland, 40 ff., 47–80, 83 f., 88–91, 93–100, 107–22.
- Tronskiftet i nov. 1863, 184 ff., 195.
- Udenrigsministeriet, budget for, 12, 162, 221 f.
- Udmarksjorderne på Bornholm, lov om, 256.
- Udskrivning til krigstjeneste, lov om, 223, 422.
- Udskrivning til søkrigstjeneste, love om, 163, 210, 225, 279 f., 402, 428.
- Umyndiges midler, bestyrelsen af, 275, 372.
- Universitetet i Kiel, budget for, 418.
- Vestindien:
Budget for, 20, 136, 370 f.
Koloniallov for, 201, 421.
Kolonialrådet for, deling af, 422.
Landskolerne i, 160 f.
Markfred, anordning ang. 107.
Næringsskat på St. Thomas, 399.
Organisationsplan for hæren i, 29.
Toldfritagelse for, lov om, 202.
- Vestindiske landsoverret, domme afsagt ved, 39, 352.

- Veterinær- og landbohøjskole, oprettelse af, 30.
- Viborg landsoverret:
Domme afsagt ved, 103, 158, 164 f., 173, 267.
- Våbenstilstand og fred, forhandling om, 298–306, 316 f., 319–26, 328 f., 334–40, 343–49, 354–70, 374 f., 383–99, 409–13.
- Ægteskabs indgåelse, bevilling til, 18, 33 f., 36, 45, 92, 132 f., 134 f., 154 ff., 165 ff., 174 f., 198 ff., 224, 234, 268 f., 284 f., 306 f., 315, 350, 403.
- Ægteskabs opløsning, bevilling til, 27, 34, 36, 91 f., 103, 132, 134, 145 f., 154 ff., 165 ff., 174 f., 198, 268 f., 306 f., 314 f., 327, 342, 350, 352 f., 403.

TALERFORTEGNELSE

- Bille, St. A., marineminister:**
Eksekutionen i Holsten, 230, 232.
Fællesforfatningen for kongeriget og Slesvig, 194.
Holsten:
  Udskrivningslov for værnepligtige, 16.
International mægling i den dansk-tyske strid, 240 f.
Marineministeriet, budget for, 16, 222, 419.
Militærforberedelser, 171 f.
Pensionering af:
  Carlsen, C. I. T., undertøjmester, 16.
Tronfølgespørgsmålet i Grækenland, 51–54, 72 f., 78 f., 94, 97, 111 f., 116 f., 119.
Tronskiftet nov. 1863, 186.
Udskrivning til søkrigstjeneste, lov om, 163, 210.
- Carlsen, H. R., indenrigsminister:**
Dagbladet, sag mod, 382.
Eneretsbevillinger, 373 f.
Jylland, fjendtlige udskrivninger i, 406 f.
Rigsdagen:
  Valg til, 356.
Rigsrådet:
  Indkaldelse af, 376, 379.
Våbenstilstand og fred, forhandling om, 359 f., 362, 365, 367, 385, 387, 394 f., 398, 412 f.
- Casse, A. L., justitsminister:**
Adoptionsbevillinger, 19, 27, 133 ff., 160, 167, 270, 284, 353.
Apotekerbevillinger, 34, 146.
Arrest og beslag, fritagelse for, 156 f., 198, 224 f.
Auktionsbeløb, inkassation af, 182 f.
Befarent mandskab, lov om indkaldelse af, 275, 314.
Benådnings, 17, 27 ff., 32 f., 35 f., 38, 44 f., 84 f., 91, 102 ff., 106, 130–34, 153 ff., 157 f., 160, 163 ff., 167 f., 172–75, 196–200, 214, 223 f., 267 f., 270 f., 283 f., 286 f., 306, 315 f., 318, 326 f., 333 f., 340 ff., 349 f., 352, 371 ff., 390 f., 402 f.
Byfogedjord, bortsalg af, 183.
Bygningsreglement, lov om, 275, 326.
Bøndergods, anvendelse af midler ved salg af, 38 f.
Dagbladet, sag mod, 380 f., 383.
Dødsstraf:
  Eftergivelse af, 20, 29, 81, 91, 130, 152 f., 157, 159, 172, 182, 195 f., 199, 225, 257, 270, 285, 317 f., 371.
  Eksekvering af, 81.
Edsfæstelse af bekendere af den mosaiske tro, 275, 326.
Eksekutionen i Holsten, 231.
Entholdelsesdekret, ændring af, 175.
Fideicommissarisk bånd, ophævelse af, 315.
Fredericia, rømning af, 332.
Frederik VII's død og begravelse, 185.
Frederiks hospital i København, det kgl., takster for, 159.
Fællesforfatningen for kongeriget og Slesvig, 192.
Færgested, nedlæggelse af, 160,

Færøerne:

Afhændelse af fæstegården Husegård, 19.

Vår- og månedsting på, 270.

Grænseregulering mellem Holsten og Slesvig, 266.

Gældsafdrag, fritagelse for:

Christianssæde, grevskabet, 373.

Hofmangave, stamhuset, 92.

Holckenhavn, baroniet, 183.

Lindencroneske fideicommiss, 36 f.

Vilhelmsborg, baroniet, 198 f.

Holstenske ministerium, minister for, 206.

Island:

Forfatning for, 405 f.

Handel ombord på skibe i, 19.

Handelssteder på, autorisation af, 19, 86, 391.

Hospitalslodderne på Vestmannaøerne, indtægten af, 40.

Lønningslov, 19.

Løsemænd og husmænd, frd. om, 104.

Telegrafanlæg i, 86.

Umyndiges midler, bestyrelsen af, 85 f.

Jurisdiktionsgrænser, omlægning af, 342.

Jylland, fjendtlige udskrivninger i, 407 f.

Kapitelstakstens fastsættelse, ændring i, 255.

Kongens livkorps, ophævelse af, 372.

Kontorudgifter for retsbetjente, vederlag for, 254, 275, 285 f., 307, 314.

Krigsefterretninger, forbud mod bekendtgørelse af, 313.

Københavns politi, omordning af, 27.

Legater, godkendelse af, 350 f.

Lægedistrikter, omlægning af, 34.

Lønningslove, 285.

Lån, tilladelse til optagelse af:

Estrup, stamhuset, 28.

Hofmangave, stamhuset, 353 f.

Holstenshus, baroniet, 310 f.

Hvitfeldtske fideicommiss, 104 ff.

Ledreborg, grevskabet, 86 f.

Ravnholt, stamhuset, 34 f.

Schimmelmannske fideicommiss, 200 f.

Sønderkarle, baroniet, 311 f.

Thorseng, stamhuset, 157.

Vennerslund, stamhuset, 103 f.

Mulkt, nedsættelse af, 36, 85, 91, 132, 183, 403.

Nationalbankens realisationsfond, 354.

Opbrugte skibe, lov om undersøgelse og salg af, 281.

Oprejsningsbevillinger, 106, 307.

Overformynderiet, omordning af, 254.

Overkommandoen, ændring i, 295.

Pensionering af:

Bræstrup, C., politidirektør, 282, 314.

Hjalmarsson, Gisli, distriktslæge, 275, 307.

Mackeprang, H.M. regimentskirurg, 26.

Rosenfalk, C. V., inspektør, 275, 314.

Thorstensson, Elin, enke efter J. Thorstensson, 275, 314.

Wulff, Frederikke, enke efter udskrivningschef F. A. Wulff, 19.

Politiets ordning, lov om, 253.

Retsbetjentes gagering, 275.

Rigrådet: Indkaldelse af, 376, 379.

Slesvigsk jordegods, tilladelse til inddragelse af:

Lehn, baroniet, 135.

Vennerslund, stamhuset, 135 f.

Strafferetsplejen, lovforslag om, 253.

Tiltalefrafald:

17 f., 85, 92, 146, 155 f., 158 f., 166, 268, 390.

Tjenestepligt for udskrevet mandskab for 1865, lov om, 286, 314.

Tronfølgespørgsmålet i Grækenland, 56, 71 f., 98, 109 ff., 116, 118, 120 f.

Tronskiftet nov. 1863, 185.

Udskrivning af befarent mandskab, 225.

Umyndiges midler, bestyrelsen af, 275, 372.

Våbenstilstand og fred, forhandling om, 304 f., 322 f., 328 f., 337 f., 344 f., 348 f.,

359 f., 365, 367 f., 387, 394 ff., 398.

Ægteskabs indgåelse, tilladelse til, 18,

- 33 f., 35, 45, 92, 132 ff., 154 ff., 165 ff., 174 f., 198 ff., 224, 234, 268 f., 284 f., 306 f., 315, 350, 403.
- Ægteskabs opløsning, bevilling til, 27, 34, 35, 91 f., 103, 132, 134, 155 ff., 165 ff., 174 f., 182, 198, 268 f., 306 f., 314 f., 327, 342, 350, 352 f., 403.
- Prins Christian, sen. kong Christian IX:
Apanage for arveprinsesse Caroline, 137 f.
Benådninger, 196.
- Civillisten, fastsættelse af, 214–19.
- Dagbladet, sag mod, 382 f.
- Eksekutionen i Holsten, 226 f., 230–34.
- Forfatningssag, den holsten-lauenborgske, 80 f., 208.
- Fredericia, rømning af, 329, 333.
- Frederik VII's død og begravelse, 184 ff., 211, 405.
- Frivillige, tilbud fra engelske, 408 f.
- Fællesforfatningen for kongeriget og Slesvig, 186–91, 193 f.
- Gehejmestatsrådet:
Optagelse i, 203.
- Grænseregulering mellem Holsten og Slesvig, 266.
- Holstenske ministerium, minister for, 206.
- International mægling i den dansk-tyske strid, 239 ff., 243 ff.
- Invalider og faldnes efterladte, forsørgelsen af, 223, 333.
- Jylland, fjendtlige udskrivninger i, 408.
- Kapitelstakstens fastsættelse, ændring i, 255.
- Krigen 1864 i alm., 278.
- Land- og søværnet, overordentlige udgifter til, 221.
- Ministerskifter, 252, 414.
- Opbragte skibe, lov om undersøgelse og salg af, 280 ff.
- Overkommandoen, ændring i, 288–93, 298.
- Pensionering af:
Bjerregård, A. R., kaptajn, 380.
- Proklamationer, udstedelse af kgl., 279, 287 f.
- Rigsrådet:
Afslutning af, 246.
Indkaldelse af, 377 ff.
Kongevalgte medlemmer af, udvælgelse af, 401 f.
Abning af, 399 f.
- Slesvig:
Forsørgelse af militærpersoners familier, 222 .
- Tronfølgespørgsmålet i Grækenland, 64–69, 71, 73–79, 89 f., 93 f., 96–99, 108 f., 112, 114 ff., 118, 120 ff.
- Tronskiftet i nov. 1863, 184 ff., 195.
- Våbenstilstand og fred, forhandling om, 304, 317, 320 f., 324 ff., 328, 335 f., 339 f., 344, 346–49, 356, 358 f., 361–64, 367–70, 383 ff., 387–90, 393, 395–99, 409–13.
- Engelstoft, C. T., minister for kirke- og undervisningsvæsen:
Kapitelstakstens fastsættelse, ændring i, 254 f.
- Kgl. theater, tilskud til, 275 f.
- Lønningslove, 271.
- Overkommandoen, ændring i, 296.
- Fenger, C. E., finansminister:
Amtsforvalteres kontorholdsgodtgørelse, lov om, 23.
- Apanager:
Caroline, arveprinsesse, 137 f.
Frederik, kronprins, 235.
- Apotek, salg af, 201, 421.
- Benådninger, 39.
- Brudeudstyr til prinsesse Alexandra, lov om, 87, 107.
- Civillisten, fastsættelse af, 214–18, 235.
- Dødsstraf, eftergivelse af, 87, 92.
- Eksekutionen i Holsten, 180, 230 f.
- Ekstraposten:
Frigivelse af kørsler, 136.

- Ophævelse af stationer i købstæderne, 175, 201.
- Eneretsbevillinger, 22 f.
- Finanslove, 22, 87, 136, 202, 234, 420.
- Finansministeriet, budget for, 420.
- Flydedok på St. Thomas, koncession på, 161, 168, 202, 421.
- Frederik VII's død og begravelse, 211, 235.
- Frilagre og fridokker, lov om, 420.
- Gageforskud, eftergivelse af, 235, 404.
- Holsten:
- Apanage, bidrag til kronprins Frederiks, 21.
  - Armeen, bidrag til, 248.
  - Fællesudgifterne, bidrag til, 21, 46, 234.
  - Gageforskud, 22.
  - Indfødsretslove for, 20 f.
  - Postafgifter i, 22.
  - Rejseomkostninger for prins Vilhelm, bidrag til, 202.
  - Told- og skibsafgifter, lov om, 22.
  - Topografiske målinger, udgifter til, 22.
  - Udstyr til prinsesse Alexandra, bidrag til, 21.
- Indfødsret, love om erhvervelse af, 87, 107, 201, 420.
- International mægling i den dansk-tyske strid, 240, 245.
- Jernbanelov for kongeriget, 23.
- Jordsalg, godkendelse af, 201, 421.
- Justitssagers anlæggelse, 46, 107.
- Klasselotteriet, plan for, 136, 235.
- Kolonialbestyrelsens embedsmænd, pensionslov for, 421.
- Land- og søværnet, lov om overordentlige udgifter til, 219 ff., 248.
- Lønningslove, 21, 201, 420.
- Marineministeriet, budget for, 419.
- Pensionering af:
- Christiansen, F. E. J., toldassistent, 201, 421.
  - Hansen, Rasmus, plantør, 201, 421.
  - Müller, J. G., overførster, 21.
  - Møller, C. A., bygningsinspektør, 21.
- Pensionering af arveprins Ferdinands hofbetjente, 219, 421.
- Rigsdagen:
- Afslutning af, 23.
- Rigsrådet:
- Indkaldelse af, 46.
  - Kongevalgte medlemmer, udnævnelse af, 45 f.
  - Medlemmernes funktionstid, 201 f.
  - Præsident og vicepræsident, valg af, 82, 420 f.
- Slesvig:
- Arvefæsteafgifter, lov om, 201, 421.
  - Statslån, 211, 248.
  - Statsregnskabet, forelæggelse af, 235, 421.
- Stænderforsamlingen for Holsten:
- Commissarius, tilforordnet til, 22.
  - Telegrafanlæg, 87, 107.
  - Tillægsbevillingslove, 20.
- Told- og skibsafgifter, lov om, 87, 136.
- Tronfølgespørgsmålet i Grækenland, 57 ff., 73, 109, 118 f.
- Vestindien:
- Budget for, 20, 136.
  - Koloniallov for, 201, 421.
  - Kolonialrådet for, deling af, 422.
  - Landskolerne i, 160.
  - Markfred, anordning ang., 107.
  - Organisationsplan for hæren, 29.
  - Toldfritagelse, lov om, 202.
- Frederik VII:
- Apanage for arveprinsesse Caroline, 138.
  - Eksekutionen i Holsten, 179 f.
  - Forfatningssag, den holsten-lauenborgske, 43 f., 80, 82.
  - Fællesforfatningen for kongeriget og Slesvig, 171.
- Holsten:
- Udskrivningslove for værnepligtige, 16 f.
- Militærforberedelser, 171.
- Rigsdagen:
- Afslutning af, 23 f.

Slesvig:

Hingsteskuer, forordning om, 142.
 Tronfølgespørgsmålet i Grækenland, 42,
 47 ff., 51 f., 57, 59, 62, 64, 67 f., 73–80,
 90 f., 95 f., 98 ff., 108, 114 ff., 121 f.

Frederik, kronprins:

Eksekutionen i Holsten, 232.
 Våbenstilstand og fred, forhandling om,
 370, 389.

Hall, C. C., konseilspræsident, udenrigs-
 minister og minister for Holsten og
 Lauenborg:

Alliancetraktat med Sverige, 177.
 Benådninger, 31 f., 100, 138 f., 142, 176,
 209 f., 246 ff., 418 f.
 Civillisten, fastsættelse af, 216 ff.
 Dødsstraf:
 Eftergivelse af, 142.
 Eksekutionen i Holsten, 171, 179, 226 ff.,
 232 ff.
 Eneretsbevillinger, 126 f., 150 f., 247.
 Forbundskartelkonvention, den tyske,
 150.
 Forfatningssag, den holsten-lauenborg-
 ske, 42 f., 80–83, 88, 122, 148, 206 ff.
 Fællesforfatningen for kongeriget og
 Slesvig, 186–94, 417 f.
 Godsadministrationen på Schulenburg,
 ophævelse af, 150.

Holsten:

Barnemord, straffen for, 124.
 Bevisførelsen i civile sager, lov om, 140.
 Bivejes istandsættelse, 12.
 Budget for, 418.
 Chausséarbejder i, 15.
 Dige-kassen, bidrag til, 247.
 Domænevæsenet, budget for, 100.
 Erstatning for krigsskade på privat
 ejendom, 14 f., 209.
 Fattigloven for, ændring af, 126.
 Flækkeordning, udkast til, 26.

Genindsættelse i tidligere stand, lov
 om, 140.
 Handelsfirmaer m. m., meddelelser om
 oprettelse af, 149.
 Håndværkssvendes beskæftigelse i,
 regler for, 14, 162.
 Indkvarteringsudgifter, erstatning
 for, 26, 123.
 Jernbaneaktier, forslag om mortifika-
 tion af, 13, 141.
 Jøders retsstilling i, 13, 142.
 Kirkegårde, udvidelse af, 149.
 Klasselotterisedler, forhandling af, 14,
 124.
 Kommissionsudgifter, andel i, 25, 208.
 Kontrol af visse fabrikkationsgrene,
 13, 124.
 Magasinkorn, udskrivning af, 163.
 Mæglerordning for, 25, 122 f.
 Oldenborreangreb, forholdsregler
 imod, 24 f., 126.
 Omløben med varer, 15, 125.
 Overdikasterier i, sammensætningen
 af, 149.
 Parternes forhold under proces, regler
 om, 141.
 Religionsudøvelse udenfor landskir-
 ken, regler for, 140.
 Retsterminer, lov om, 140.
 Skolelovgivning i, 25, 208.
 Skyldnere, regler om indskriden over-
 for betalingsudygtige, 24, 141.
 Straffeanstalten i Glückstadt, bidrag
 til, 125.
 Tagbeklædningen i købstæderne, frd.
 om, 176.
 Udskrivningslove for værnepligtige, 16.
 Udvidelse af regeringspræsidentens be-
 føjelser, 208.
 Uægte børns arveret, regler om, 125.
 Wandsbeck kommune, ændring af
 valgreglerne for, 15, 123.
 Vekselforordning for, 126.
 Holstenske ministerium, minister for,
 203–06.

- International mægling i den dansk-tyske strid, 177 f., 236–39, 241 ff.
- Krigskreditter, 177.
- Møller, salg af, 177.
- Pensionering af:
Meyer, Fred., attaché, 162, 222.
- Polen, oprøret i, 87.
- Rigsrådet:
Afslutning af, 245 f.
Valglov for, 203.
Abning af, 82 f., 417.
- Stader-tolden, afløsning af, 12, 24.
- Stænderforsamlingen for Holsten:
Indkaldelse af, 12.
Lovforslags forelæggelse for, 12–15.
Tilkendegivelse fra regeringen til, 11 f.
- Tronfølgespørgsmålet i Grækenland, 40 ff., 49–54, 56–59, 62 ff., 66 f., 69 f., 73–80, 83 ., 88 ff., 93 ff., 97 ., 107, 110, 112 ff., 117, 120 f.
- Tronskiftet nov. 1863, 184 f.
- Udenrigsministeriet, budget for, 12, 162, 222.
- Universitetet i Kiel, budget for, 418.
- Johannsen, C. G. V., minister for Slesvig:**
Appellationsretten for Slesvig, bortflytning fra Flensborg, 318.
Dagbladet, sag mod, 382.
Fredericia, rømning af, 333.
Jylland, fjendtlige udskrivninger i, 408.
Overkommandoen, ændring i, 297.
- Rigsrådet:
Indkaldelse af, 376.
- Våbenstilstand og fred, forhandling om, 323, 329, 339 f., 347, 360 f., 365 ff., 385, 388 f., 394 f., 398.
- Lehmann, Orla, indenrigsminister:**
Eneretsbevillinger, 30, 39, 146 ff., 168 ff., 180 ff.
Forfatningssag, den holsten-lauenborgske, 43.
Fællesforfatningen for kongeriget og Slesvig, 188, 191, 193.
- Holstenske ministerium, minister for, 206.
- Jernbanelov for kongeriget, 30.
- Kommunalbeskatningen i købstæderne, lov om, 30.
- København:
Banegård, opførelse af ny, 39.
- Lønningslove, 30.
- Påsejling, forholdsregler for at undgå, 169.
- Rigsdag:
Indkaldelse af, 170.
Udsættelse af, 170.
- Stemplet papir:
Brug af, 30.
Salg af, 39.
- Sønæring, lov om, 30.
- Tronfølgespørgsmålet i Grækenland, 59–62, 70 f., 75, 79 f., 90, 94, 99, 111, 116, 118.
- Veterinær- og landbohøjskole, oprettelse af, 30.
- Lundbye, Chr. Carl, krigsminister:**
Benådninger, 317.
Eksekutionen i Holsten, 179, 231 f.
Fredericia, rømning af, 330–33.
Grænseregulering mellem Holsten og Slesvig, 265.
Heste, lov om udskrivning af, 203, 223.
- Holsten:
Armeen, bidrag til, 202 f.
Heste, udskrivning af, 210.
- Hærordning, midlertidig dansk-slesvigsk, 422.
- Krigsministeriet, budget for, 202, 262, 422.
- Krigsrettsdomme, forelæggelse af, 262 f., 317.
- Militærforberedelser, 171.
- Overkommandoen, ændring i, 289, 291 ff., 297 .
- Pensionering af:
Andersen, S. L., premierløjtnant, 170, 202.

- Herzog, H. G., måler, 203, 262.
 Holten, E. C. L., fuldmægtig, 203, 267.
 Müller, I. C., stabslæge, 175 f., 202.
 Petersen, F., magasinforvalter, 203, 262.
 Sommerfeldt, Chr., materialskriver, 202, 422.
 Tronskiftet nov. 1863, 186.
 Udskrivning til krigstjeneste, lov om, 223, 422.
 Våbenstilstand og fred, forhandling om, 305 f., 319 f., 324 f., 336–39, 346 f.
- Lütken, O. H., marineminister:**
 Jylland, fjendtlige udskrivninger i, 408.
 Opbragte skibe, lov om undersøgelse og salg af, 280, 402, 428.
 Overkommandoen, ændring i, 293.
 Panserfregat, anskaffelse af, 256 f.
 Rigsrådet:
 Indkaldelse af, 376, 379.
 Søetatens kombinerede ret, antal dommere i, 310, 402, 430.
 Udskrivning til søkrigstjeneste, love om, 279 f., 402, 428.
 Våbenstilstand og fred, forhandling om, 305, 321 f., 337, 347, 362, 365, 388.
- Monrad, D. G., minister for kirke- og undervisningsvæsen samt indenrigsminister, senere konseilspræsident samt udenrigs- og finansminister og minister for Holsten og Lauenborg:**
 Akademiet for de skønne kunster, tilskud til, 314.
 Benådnings, 352.
 Dagbladet, sag mod, 381 f.
 Eksekutionen i Holsten, 228 f., 232.
 Finanslove, 253, 256, 312, 404.
 Finansministeriet, budget for, 256.
 Forfatningssag, den holsten-lauenborgske, 43.
 Forsørgelse af tjenstgørende militæres familier, lov om, 235.
 Fredericia, rømning af, 331 f.
 Frederik VII's død og begravelse, 195, 210 f., 404 f.
 Fællesforfatningen for kongeriget og Slesvig, 188, 191 f., 194.
 Grænseregulering mellem Holsten og Slesvig, 265 f.
 Holsten:
 Armeen, bidrag til, 310.
 Udskrivningslove for værnepligtige, 16.
 Holstenske ministerium, minister for, 206.
 Indførselstold, lov om tilbagebetaling af, 404.
 International mægling i den dansk-tyske strid, 240, 244 f., 257–62.
 Invalider og faldnes efterladte, forsørgelsen af, 333.
 Jylland, fjendtlige udskrivninger i, 407.
 Kapiteltakstens fastsættelse, ændring i, 255.
 Kgl. theater, tilskud til, 314.
 Kirkesyn, lov om, 17.
 Kreditbevisers udstedelse, lov om, 404.
 Krigen 1864 i alm., 278.
 Krigsministerens funktioner, midlertidig varetagelse af, 313.
 Krigsministeriet, budget for, 429.
 Krigsskatter, love om, 220, 283, 400, 428.
 København, folkebevægelse i, 276 f.
 Lån til arveprinsesse Caroline, 404.
 Marineministeriet, budget for, 429.
 Militærudgifter, bevilling af ekstraordinære, 309 f.
 Ministerskifte, 413 f.
 Opbragte skibe, lov om undersøgelse og salg af, 281.
 Overkommandoen, ændring i, 294 f., 297.
 Panserfregat, anskaffelse af, 257.
 Pensionering af:
 Blücher, F. E., generalmajor, 404 f.
 Tillisch, F. F., kammerherre, 404 f.
 Pensionering af hofbetjente:
 Prinsesse Louise Charlottes, 404.
 Proklamationer, udstedelse af kgl., 278 f.

Rigsrådet:

- Indkaldelse af, 356, 375–79.
- Kongevalgte medlemmer af, udvælgelse af, 400 ff.
- Udskrivning af valg til, 275.
- Valglov for, 274, 287, 400, 427, 429.
- Åbning af, 399.

St. Johannes kirke, tilbagebetaling af lån til, 17.

Statslån:

- Optagelse af, 370, 400, 404, 431.
- Underpant for, 253.

Tillægsbevillingslove, 275, 313.

Tronfølgespørgsmålet i Grækenland, 54 ff., 64 f., 68 f., 74 f., 79, 89, 95, 99, 112, 115–18, 120 f.

Vestindien:

- Budget for, 370 f.
- Koloniallov for, 253, 283.
- Næringsskat på St. Thomas, 399.

Våbenstilstand og fred, forhandling om, 300–04, 317, 319 ff., 323, 325, 328 f., 334 ff., 338 f., 343–46, 348 f., 354–61, 363–70, 374 f., 383–87, 389–93, 395–99, 410–13.

Nutzhorn, C. L. V. R., indenrigsminister:

- Civillisten, fastsættelse af, 272, 316.
- Eneretsbevillinger, 272 ff., 380 f.
- Fattigloven, ændring af, 256, 308.
- Forsørgelse af tjenstgørende militæres familier, lov om, 256, 307.
- Fæstelovgivningen, ændring af, 313.
- Heste, lov om udskrivning af, 256, 316.
- Hingsteskuer, lov om, 255 f., 316.
- Kapitelstakstens fastsættelse, ændring i, 254 f.
- Kommunal overbestyrelse, lov om, 256.
- Kontorudgifter for borgmestre m. fl., vederlag for, 256, 307.
- Krigsskat, lov om, 276, 313.
- Kunstarbejder, eftergørelse af, 271, 316.
- København:
  - Havneafgift i, lov om, 287, 316.

Overkommandoen, ændring i, 296.

Rigsdagen:

- Afslutning af, 312.
- Rigsrådet, lov om valg til, 427.
- Stemplet papir, fritagelse for brug af, 271, 308.
- Styrmænd, norske og svenske på danske skibe, 316.
- Udmarksjorderne på Bornholm, lov om, 256.
- Våbenstilstand og fred, forhandling om, 305, 323, 340, 345 ff., 349.

Quaade, G. J., udenrigsminister:

- Grænseregulering mellem Holsten og Slesvig, 265 f.
- International mægling i den dansk-tyske strid, 260 f.
- Krigen 1864 i alm., 282 f.
- Opbragte skibe, lov om undersøgelse og salg af, 280 f.
- Overkommandoen, ændring i, 296 f.
- Panserfregat, anskaffelse af, 257.
- Rigsrådet, lov om valg til, 427.
- Våbenstilstand og fred, forhandling om, 298 ff., 316, 409–12.

Reich, C. E., krigsminister:

- Dagbladet, sag mod, 383.
- Frivillige, tilbud fra engelske, 408.
- Krigsretsdomme, forelæggelse af, 356, 379 f.
- Pensionering af:
  - Bjerregård, A. R., kaptajn, 380.
- Rigsrådet:
  - Indkaldelse af, 376.
- Våbenstilstand og fred, forhandling om, 359 f., 365, 383 f., 387 f., 393, 396 ff.

Simony, C. F., minister for Slesvig:

- Benådnings, 263 f.
- Eneretsbevillinger, 263.
- Grænseregulering mellem Holsten og Slesvig, 264, 266.

- Kapitelstakstens fastsættelse, ændring i, 255.
- Overformynderiet, omordning af, 254.
- Politiets ordning, lov om, 253.
- Rets- og politimyndigheds udøvelse i Rendsborgs omegn, 266.
- Slesvig:
Naturalleverancer til hæren i, 266.
- Thestrup, H. N., krigsminister:**
Forfatningssag, den holsten-lauenborgske, 81.
- Holsten:
Udskrivningslov for landmilitæretaten, 17.
- Krigsministeriet, budget for, 16.
- Krigsretsdomme, forelæggelse af, 32, 63, 127, 161 f.
- Pensionering af:
Fibiger, Sophie, enke efter general I. S. Fibiger, 17.
Staal, I., overlæge, 17.
- Tronfølgespørgsmålet i Grækenland, 53, 73, 114, 117.
- Wolfhagen, F. H., minister for Slesvig:**
Benådninger, 81, 101.
- Dødsstraf:
Eftergivelse af, 212 f.
- Eksekutionen i Holsten, 229 f.
- Eneretsbevillinger, 127 f., 152, 212.
- Flensborg:
Oprettelse af forligsmyndighed i handels- og søsager i, 128.
- Fællesforfatningen for kongeriget og Slesvig, 192 f.
- Gelting sogn, kirke- og skoleforhold i, 129.
- International mægling i den dansk-tyske strid, 243.
- Land- og søværnet, overordentlige udgifter til, 219 f.
- Pensionering af:
Paulsen, Paul, skolelærer, Oksager, 129 f.
- Slesvig:
Blandede distrikter, sprogordningen i, 145.
- Brandforsikringsvæsenet i, lov om, 128.
- Budget for, 101.
- Fallitvæsenet i, lov om, 128, 151 f.
- Fattighjælpens forhøjelse, lov om, 128, 151 f.
- Forbud mod bøger og foreninger, ophævelse af, 144 f.
- Forsørgelsespligt for uægte børn, 102, 152.
- Fremlæggelse af retsdokumenter, 102, 151.
- Hingstesker, frd. om, 142 f.
- Hypotekvæsenet i, frd. om, 143, 152.
- Indkvarteringsgodtgørelse, lov om, 102, 151.
- Karantænevæsenet i, lov om, 128.
- Lyngbrænding, patent om, 128.
- Militærpersoners familier, forsørgelse af, 222.
- Naturalhoveriet, afløsning af, 146, 152.
- Oldenborreangreb, foranstaltninger imod, 128.
- Omkostning ved transport af fattige, 102, 151.
- Præstegårdsjorders gødning, godtgørelse for, 144.
- Religionsfrihed i, lov om, 146.
- Straf for forfalskning af vandrebøger, 102.
- Straffeanstalten i Glückstadt, bidrag til, 143, 151.
- Søfart og fiskeri i åben sø, adgang til, 102, 151.
- Tobak, forhandling af, 102.
- Tvangslån, tilbagebetaling af, 144.
- Vands afledning, lov om, 128, 152.
- Vejanlæg i, 143, 151.
- Vidneafhøringer i civile sager, 102.

Værnepligt i, lov om, 143, 151.
Stænderforsamlingen for Slesvig:
Commissarius for, udnævnelse af, 129.
Indkaldelse af, 129.

Lovforslags forelæggelse for, 101 f.
Tronfølgespørgsmålet i Grækenland, 54,
73, 114, 118 f.
Ægteskabs opløsning, bevilling til, 145 f.